IVRECONSVLTORVM PRINCIPIS

Bart. à Saxoferrato in Tres Codicis libros Cõmentaria: Ioannis Nicolai Arelatensis, I. V. D. clarissimi exactissimis lucubrationibus illustrata; innumerisq; (quibus hactenus temporũ iniuria scatuerunt mendis) tam fideliter expurgata, vt si postremã hãc editionem cum primis vel mediocriter eruditus cõtulerit, tam fœlix institutum nemini non summopere profuturum non asseueret. Accesserunt etiam num doctissimorũ Iurisperitorum Corollaria atq; appendices, quorum adiumẽto nihil iam occultum esse potest, quod Bartoli phrasim redoleat.

M D XXXVIII.

IVRECONSVLTORVM PRINCIPIS

Bart. à Saxoferrato in Tres Codicis libros Cõmentaria: Ioannis Nicolai Arelatensis, I. V. D. clarissimi exactissimis lucubrationibus illustrata, innumerisq; (quibus hactenus temporũ iniuria scatuerunt mendis) tam fideliter expurgata, vt si postremã hãc editionem cum primis vel mediocriter eruditus cõtulerit, tam fœlix institutum nemini non summopere profuturum non asseueret. Accesserunt etiam num doctissimorũ Iurisperitorum Corollaria atq; appendices, quorum adiumẽto nihil iam occultum esse potest, quod Bartoli phrasim redoleat.

M D XXXVIII.

Illustrissimo D.D. Hyppolito æstensi. Lugduñ. archiepiscopo vigilantissimo, Ioannes Nicolaus Arelatanus,

S P D.

TSI CERTO SCIO AMPLISSIME PRAESVL QVI AD COMMVnem omniũ vtilitatẽ multo sudore nobis bonorum librorum copiam facere,& quæquæ abditissima in lucem emittere conati sunt,summis præconijs efferendos: eos tamen non minori laude dignos arbitror,& quiuis(cui sana mens est)mecum sentiet,qui vel temporũ vel hominum iniuria corruptos et mancos,ad paterni furculi saporem introspicientes restituere curarũt. Quis nõ ingenue concedet hos de repub.literaria benemereri qui oẽs ingenij vires,in hoc potissimũ impendunt,vt per celebris doctrinæ authores(qui antea innumeris mẽdis scatentes studiosis negotiũ fecere)ab huiusmodi repurgati sordibus,suaq; natali luce donati,q; absolutissimi:omniũ haberent in manibus? Nullus tamẽ hanc prouinciã assumere haud sectus vult:q; ad sisyphium saxum damnari: vsq; adeo pessum iere literarũ pretia,vt nullus vel perrarus sit ex tot hominũ milibus,qui bonas literas aliqua ex parte iuuare festinet. Non medica(ita me dij amẽt) admiratione ducor,vt quo studio huiusce tempestatis literati quidam,suas nugas appetunt in publicum mittere,eodem bonos authores passim erroribꝰ defor matos elimare non curent. quin Polideros posteritati putabũt sese:si ieiunum ac tenue quid piam semel in somnijs cõceperint,id parturientes aliquando edant. Isthęc igit cogitabũda mente conuoluens,assiduisq; Iuri operam nauantiũ exhortationibus deiectus,omnibus neruis elaborandum duxi,vt Bartolus ille iurisprudentiæ primas qui longo iam seculo tam misere in tenebrosa caligine,sordibusq; colluuie latuit,vt ille in quam qui vere suus,sibiq; restitutus in hominum haberi commertio nondum valuerat,castigatior tandem legum alumnis excuderetur.quem ita corrupte Calchographorum incuria aut properatio sedulitas hactenus prestitit,vt facile dixisses Bartolum non pœnituisse:si opus suum iterum ex interuallo regustasse fata concessissent. Nolui igitur tanti viri monimenta inter situm & cariem amplius latere. Opus itaq; iam per mẽses aliquot nocturna diurnaq; opera prò viribus elimaui:atq; ita versatus sum:vt iã tria volumina natiuum Bartoli calamũ(vt arbitror)redolẽtia,nouis ac cõmodioribus caracteribus adprime excusa,p dicerint. Extant siquidem cõmentaria in tres posteriores codicis libros.inq; nouissimas cõstitutiones:quas Autenticorum libros nostri appellitant.eiusq; scriptis in primã. C. partem extrema manus propediem apponetur. Cæterum cum a maioribus nostris nõ inuenuste vsurpatum extiterit,vt quæ legenda in vulgus mittunt, illustrissimi cuiuspiam patrocinio committantur,qui nouam fœturam tuendã suscipiat,& ab inuidis Zoilorum morsibus sua authoritate defendat,Non impigre mecum ipse disquirebam,quem huic operi Mecœnatem deligerem. Ecce in mentem occurrit illa tua pellucida virtus,illustrissima proauoiũ origo,erga studiosos quosuis fauor,summa deniq; omnibus in rebus gerendis prudentia:hęc igitur animi tui ac fortunę egregię dotes effecere,vt te Antistitũ decus venerãdum,omnigenęq; literaturę oceanum,omniũ atq; virtutum(vt paucis absoluam)copię cornu,huic nostro Bartolo patronum pręficerem,vigiliasq; nostras nuncuparem.vt tui numinis tutamine suffultis: improbi lectores a detrectationibus arceantur. caninęq; eorum loquacitati frenum imponant. Atq; si hęc tuo albo calculo proferentur:nõ sitcur metuam doctissimorum omnium non habere suffragia. Vtq; in meo ipso sinu nonnunq; lętabundus glorier,si hasce lucubrationes meas tuę amplissimę paternitatis fauorem sensisse nouero. Quis enim se beatum non dixerit,cui tanti pręsulis gratia adfit?cũ tanta sit tua apud celebratissimos Gallię principes authoritas & splẽdor,vt humanissima tua frui consuetudine vel rex ipse Christianissimus summopere gaudeat & exoptet.tanta inq; est tui generis virtutumq; tuarum apud omnes laus,vt nõ suffragijs,non auro,non assentatione:tu Mediolanen. patrię antistes vigilantissimus,tuis meritis ad inclitum Lugdunen.archiepisc. vltro a Christianissimo illo & nemini secundo euectus fueris. Dignũ me hercule regia liberalitate munus,qui suo more de virtute benemeritos amplissimis exornat dignitatibus. Fœlices igitur Lugdun. quis mecum nõ fatebitur: qui tam illustri sanguine natum,ingenuisq; moribus decoratum adepti sunt pastorem? Faxint superi, vt cõmissum gregem tibi omnino nõ dissimilẽ efficere possis. Verumenimvero cum vir um apud omnes satis fama percelebrem insulso meo stilo celebriorem reddere velle,nihil aliud sit,q; ebur atramento candefacere,satius tacendum duxiq; minùs opportune loqui. Accipe igitur prælusum dignissime, q; tulas cũq; lucubrationes nostras:quas & tibi dedico & permitto:vt si quid inexcultum ac R. paternitati tuę minime dignũ occurrerit,id lima tua beneuola corrigas:& totius operis æquus iudex existas. Hoc vnũ a tua R.p. vicissim exposcens,vt nostrum hoc munusculum lęta fronte suscipias:dum tibi maiora parabuntur. Ioannemq; Nicolaũ tui nominis obseruantissimum in clientulorum tuorum albo scribas. Lugdun. nonis nouembribus anno. xxxvj. supra sesquimillesimum.

Vale foeliciter.

Tabula Rubricarum huius voluminis.

¶Administratione reipublice.fo.56.
Agentibus in rebus.fo.81.
Agricolis ⁊ censitis.fo.59.
Alexandrie primatibus.fo.55.
Annonis ciuilibus.fo.54.
Annonis ⁊ tributis.fo.18.
Apochis publicis ⁊ descriptionibus.fo.22.
Apparitoribus magistrorum militum ⁊ priuilegijs eorum.fo.89.
Apparitoribus prefecti vrbis.fo.89.
Apparitoribus prefectorum pretoriorum ⁊ priuilegijs eorum.fo.89.
Apparitoribus proconsulis ⁊ legati.fo.89.
Aqueductu.fo.58.
Argenti pretio qõ thesauris infertur.fo.44.
Athletis.fo.37.
Auri publici persecutoribus.fo.44.
Auro coronario.fo.eo.
¶Bonis vacantibus ⁊ de incorporatione.fo.13.
¶Canone frumentario vrbis Rome.fo.53.
Canone largitionalium titulorum.fo.23.
Capiendis ⁊ distrahendis pignoribus tributorum.fo. lio.22.
Capitatione ciuium censibus eximenda.fo.65.
Castrensianis ⁊ ministerianis.fo.83.
Castrensi peculio militum:et prefecti annone.fol.83.
Castrẽsi peculio omnium palatinorum ⁊c.fo.eo.
Classicis.fo.52.
Collatione donatorum ⁊ relatorum ⁊c.fol.25.
Collatione erts.fo.25.
Collatio fundorum fiscalium ⁊c.fo.71.
Collegiatis et carthopatis ⁊ numularijs.fol.52.
Colonis illyzicianis.fo.66.
Colonis palestinis.fo.65.
Colonis tracensibus.fo.66.
Comitibus consistorianis.fo.78.
Comitibus ⁊ archiarris sacri palatii.fo.eo.
Comitibus ⁊ tribunis scholarium.fo.eo.
Comitibus qui prouincias regunt.fo.79.
Comitibus rei militaris.fo.78.
Commeatu.fo.87.
Conditis in publicis thoreis.fo.25.
Conductoribus ⁊ procuratoribus ⁊c.fo.70.
Consulibus ⁊ non spargendis ⁊c.fo.77.
Conueniendis fisci debitoribus.fo.8.
Cupressis ex luco.fo.71.
Curiosis ⁊ stationarijs.fo.82.
Cursu publico.fo.88.
¶Debitoribus ciuitatum.fo.57.
Decanis constitutio Greca.fo.83.
Decretis decurionum super immunitate quibusdã concedenda.fo.35.
Decurionibus ⁊ eorum filijs.fo.26.
Delatoribus.fo.15.
Desertoribus ⁊ occultatoribus.fo.87.
Dignitatibus.fo.71.
Discussoribus.fo.25.
Diuersis officijs ⁊ apparitoribus.fo.89.
Diuersis predijs vrbanis ⁊ rusticis.fo.70.
Domesticis ⁊ pretoribus.fo.79.
¶Erogatione militaris annone.fo.85.
Exactione ⁊ transactione.fo.86.
Exactoribus tributorum.fo.20.
Exceptoribus ⁊ exactoribus.fol.90.
Excusationibus artificum.fo.42.
Excusationibus munerum.fo.35.
Expensis publicis.fo.58.
¶Fabricensibus.fo.50.
Fide instrumentorum ⁊ iure hastę fiscalis.fo.9.
Filijsfamilias et quemadmodum pater pro eis teneatur.fo.38.
Fiscalibus vsuris.fo.12.
Frumento Alexandrino.fo.55.
Frumento vrbis Constantinopolitane.fo.54.
Fugitiuis colonis patrimonialibus ⁊c.fo.70.
Fundis limitrophis ⁊ terris ⁊c.fol.67.
Fundis patrimonialibus.fo.68.
¶Gregę dominico.fo.71.
¶His qui a principe vacationem acceperunt.fo.35.
His qui ex officio quod administrauerunt conueniuntur.fo.58.
His qui ex publica collatione.fo.44.
His qui ex publicis rationibus mutuam pecuniam acceperunt.fo.12.
His qui in exilium dati ⁊c.fo.38.
His qui non impletis stipendijs.fo.37.
His qui numero liberorum.fo.eo.
His qui se deferunt.fo.17.
His qui sponte munera accesuscepe.fo.35.
Honoratorum vehiculis.fo.52.
¶Immunitate nemini concedenda.fo.24.
Imponenda lucratiuorum descriptione.fo.32.
Incolis ⁊ vbi quis domi habe.fo.34.
Indictionibus.fo.20.
Infamibus.fo.38.
In quibus causis coloni cap.⁊c.fo.65.
Irenarchis.fo.44.
Iure fisci.fo.2.
Iure reipublice.fo.55.
¶Legationibus.fo.41.
Libertinis.fo.38.
Litterarum ⁊ itinerum custodia.fo.87.
Locatione predioum ciuilium.fo.70.
Lucris aduocatorum ⁊ concussione ⁊c.fo.90.
¶Magistris sacrorum scriniorum.fo.78.
Mancipijs ⁊ colonis patrimo.⁊c.fo.69.
Mendicantibus validis.fo.54.
Metallarijs ⁊ merallis.fo.48.
Metatis ⁊ epidemeticis.fo.86.
Metropoli beritofo.53.
Militari velle.86.
Mulieribus ⁊ in quo loco ⁊c.fo.38.
Muneribus ⁊ honoribus.fo.34.
Muneribus patrimoniorum.fo.35.
Municipibus ⁊ originarijs.fo.33.
Murilegulis.fo.48.
¶Naufragijs.fo.46.
Nauibus non excusandis.fo.46.
Nauicularijs seu naucleris.fo.44.
Nauis rybarinis.fo.55.
Ne fiscus rem quam vendidit euincat.fo.12.
Ne opere a collatoribus exigantur.fo.24.
Ne quid oneribus publicis.fo.46.
Ne quis liber inuitus.fol.58.

Tabula Rubricarū huius voluminis.

Nulli licere in frenis ⁊ equestribus ⁊c.fo.51.
Numerarijs:actuarijs:⁊ chartularijs:⁊c.fo.87.
¶Omni agro peferto.66.
¶ Palatinis sacrarum largitionum.fo.82.
Pascuis publicis.fo.68.
Penis fiscalibus creditores preferri.fo.12.
Periculo eorum qui pro magistra.interue.fo.57.
Periculo nominatorum.fo.eo.
Periculo successorum parentis.fo.38.
Petitis bonorum sublatis.fo.16.
Ponderationibus ⁊ auri illatione.fo.44.
Portionibus ad munera non vo.fo.42.
Prebendo salario.fo.33.
Predijs decurionum.fo.31.
Predijs ⁊ omnibus rebus.fo.45.
Predijs ramiacis:⁊ de his qui ⁊c.fo.70.
Prefectis pretorio siue vicis.fo.78.
Prepositis agentium.fo.81.
Prepositis laborum.fo.79.
Prepositis sacri cubiculi:⁊ de omnibus ⁊c.fo.78.
Priuilegijs domus Auguste ⁊c.fo.71.
Priuilegijs eorum qui in sacro palatio.fo.83.
Priuilegijs scholarium.fo.83.
Primicerio ⁊ secundicerio ⁊ notarijs.fo.78.
Primipilo.fo.90.
Principibus agentium.fo.82.
Professoribus ⁊ medicis.fo.37.
Professoribus qui in vrbe.fo.79.
Proximis sacrorum scriniorum.fo.79.
Publice letitie vel consulum nuntiatores ⁊c.fo.90.
¶Quando et quibus quarta pars debetur exbonis decurionum ⁊c.fo.31.
Quema damodum ciuilia munera indicuntur.fo.35.
Quibus ad conductionē pest.fo.70.
Quibus muneribus excusantur hi ⁊c.fo.38.
Quibus muneribus vel prestationibus ⁊c.fo.36.
Qui etate ⁊ professione se excusant.fo.eo.
Qui militare possunt.fo.83.
Qui morbo.fo.36.
Quo quisq; ordine conueniatur.fo.57.
¶Reis postulatis.fo.38.
Re militari.fo.84.
¶Sententijs aduersus fiscū latis retractandis. fo.13.
Sitentiarijs ⁊ decurionibus eorum.fo.79.
Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit. folio.33.
Si liberalitatis imperialis socius.fo.17.
Si post creationem quis decesserit.fo.42.
Si propter inimicitias creatio facta sit.fo.42.
Si seruus aut libertus non decurionatum aspirauerit. folio.30.
Solutionibus ⁊ liberationibus debitorum.fo.58.
Spectaculis ⁊ scenicis ⁊ lenonibus.fo.58.
Stratoribus.fo.83.
Studijs liberalibus vbis Romane ⁊ Constantinopolis.fo.52.
Sumptuum recuperatione.fo.42.
Sumptus iniuncti muneris ad omnes ptinere collegas. folio.58.
Susceptoribus:prepositis ⁊ arcarijs.fo.42.
Superexactoribus.fo.22.
Superindicto.fo.20.
¶Tabularijs scribis ⁊ helographis.fo.42.
Thesauris.fo.17.
Tractatoris ⁊ statuis.fo.89.
Tyronibus.fo.87.
¶Vacatione publici muneris.fo.35.
Venatione ferarum.fo.59.
Vendendis rebus ciuitatis.fo.56.
Venditione rerum fiscalium cum priua.com.fo.11.
Vestibus holoberis ⁊ auratis.fo.50.
Veteranis.fo.87.
Veteris numismatis potestate.fo.51.
Vt dignitatum ordo.fo.78.
Vt nemini liceat in emptione specierum se excusare de munere siconie.fo.25.

FINIS.

¶Erratorum aliquot que excuso et recognito libro occurrere anacephalcosis.

In rub.fo.3.nu.9.l.j.§.vrbem.lege sic.cum vrbem.
Nu.12.ciuitas habet tacitam.lege non habet.
Paulo post.l.ij mulier.lege sic.l.famule.
Nu.18.in prouincijs.§.fiscus.lege in verbo fiscalis.
In.l.j.fo.4.nu.12.nō intentari contra heredem.lege nō peresse intentari.⁊c.
In.l.instar.in princ.mittere etiam ad quartaroloe.lege idest tradere.
Fol.5.nu.7.l.calculi.lege sic.l.calcularij.
Paulo post.l.omnibus.lege sic.l.in omnibus.
Nu.13.l.licet.ff.de iudic.lege.§.de iudic.
Fol.6.nu.18.l.ij debitum.lege.l.ij indebitum.
Nu.11.vt in.l.ij.glo.lege vt inuj.glo.

Laus deo.

Incipit Lectura Domini Bartoli super tribus lib. Codicis: vna cum additionibus iuris vtriusq; doctorum clarissimorum domini Angeli de Perusio: ac dñi Alexandri de Imola: ⁊ apostillis dñi Benedicti Vadi de foro Sempronij. J. V. professoris. Et nouiter cum summarijs ante leges ⁊.§§.appositis.

Mnes gaudē tes flozidam etatem facium:⁊ spiritus tristis desiccat ossa. Prouer.xvij. Cū gik diu fueris grauicor:pois infirmitate grauar':⁊ propter hoc a cōsueto gaudio speculationis doctrine cessauerim: cognoui q; mevires corpois non poterant restaurari nisi aliqualiter efficeretur animus meus gaudens. Hoc autem considerauī facile esse posse si auditoribus meis q̄bus propter infirmitatem seruire non valui aliquid vtilitatis afferre possem legendo id quod eis esset acceptum:mihiq; ⁊ eis nouum: ⁊ per consequens delectabile. Ideo tres libros Codicis legere destinaui: vbi multa sunt incognita: ⁊ per antiquos decr. neglecta sm vsum tñ frequentia. Hanc igitur lecturā quilibet videns si in aliquo nō bene dictum reperiet humiliter corrigat: in his que bene dicta sunt: mecum Deo gratias agat.

In nomine dñi Jesu christi

a ciusq; matris Marie virginis gloriose[a] necnō beatorum Anto.⁊ Nicolai ⁊ Piero. totiusq; celestis curie amē. Quia vbi chs̄tus non est fundamentum: b ibi nullius boni operis supereset edificium[b]. j.q.j.cū Paulus dicat:vt ibidem ps.⁊.j.ad Cor.iij. Fundamentum aliud nemo potest ponere preter id qō positum est quod est chs̄tus. Ideo in principio triū libroum ⁊ lecture eius auxilium inuoco:sub cuius ditione omnia sunt posita q̄ sub ascēdente ⁊ descendente sole sunt constituta: vt in auten. vt omnes obe. iudic. pronin. colla.v. circa princi. hoc premisso venio ad Rub. Barto.

¶De iure fisci. Rubrica.

1 ☞Respublica ꝓpter dissensiones ⁊ crimina minuitur:bursa communis augetur.
Bursa communis ⁊ fiscus idem sunt.
2 Jus publicū dicitur qō omnibus patet:⁊ qō ad publicam bursam pertinet.
3 Respublica ⁊ fiscus an sint idem.⁊ nu.7.9.⁊.10.
4 Sola ciuitas romana habet fiscum et non alia.et an in dubio intelligitur de romana.⁊ nu.6.
5 Respublica accipitur quatuor modis.
8 Libellus agentis nomine vniuersalis rei publice q̄ procedit ficut si ageret nomine fisci.
11 Ciuitas non habet fiscum.
Fiscus dicitur saccus cesaris vel regis.
Municipium non habent fiscum.
Episcopatus nō habet fiscum. a
12 Ciuitas que non habet fiscum nō habet tacitam hypothecam.
13 Fiscus quid sit in specie:vbi q̄ quicq; quid ad commodum pecuniarij imperij pertinet.
14 Reipublice nomine continent omnia que ad iurisdictiones et honores imperij pertinent.
15 Respublica habet duo patrimonia.
16 Procurator fisci ⁊ procurator camere idem est.
17 Camera fisci ⁊ imperatoris quando sint idem.
Procurator cesaris ⁊ procurator fisci non sunt idem.
18 Fiscus semper est diues ⁊ soluendo ⁊ quasi fixus dicitur.
19 Hic titulus a titulo de priuilegio fisci in quo differat.
Titulus de iure dotiū quod differat a titulo de priuilegio dotis.
¶Bloss. rubricam ad precedentia duobus modis continuat. Primo q; occasione criminum de quibus dictum est supra precedenti libro auget ur fiscus: ideo posuit hic rubricam de iure fis. ¶Sed contra hāc continuationē opp. primo:nā ꝓpter delictū minuit fisc'. l.ij q̄s ingenuā. §.in ciuilibus.ff.de cap.⁊ postli.reuer. Sol. respublica in vniuerso propter dissensiones ⁊ crimina diminuitur. bursa aūt cōis que est idē q̄ fiscus auget vt. j. dicā. ¶Sc̄o cōtinuatur sic. dictum b est. s. de iure publico circa crimina: nūc de iure publico circa bona fisco q̄renda:ꝫ est differētia vt in glo. vult dicere. Tex in precedenti libro ius publicū assumit sez quod cōmuniter omnibus patet:quia omnes possunt de publico crimine accusare:Hic accipitur publicū quod ad publicā bursam pertinet. Ideo in summa istius tituli cōtinuat alio modo. dictū est sez in precedentibus de iure patronū. nunc videndum est de iure fisci. ¶Circa rubricam istam quedam sunt querēda.
3 ¶† Primo quero q̄d sit fiscus. Pro cuius declaratione primo videndum c est an respublica ⁊ fiscus sint idē. ⁊ videtur q̄ sic. Primo q; fiscus succedit loco reipublice Romanorum:vt hic dicit gl. ⁊ sic videt idez fiscus ⁊ respublica. ⁊ vide hic gl. que incipit occasione. ꝓ hoc videt tex. in.l. inter publica. §.ff. de verb. sig. gl. expressius. ff. de bo. pos. l. nō est ambigēdū. Preterea procurator fisci ⁊ procurator reipublice videtur idem. l.ij. C. de mo. mul. facit. ff. de offi. asses. l. fi. vbi de hoc. ¶In contrarium q̄ respublica ⁊ fiscus nō c sunt idem videtur tex. ff. qui potio.

¶Bloss. quam ego Bū dicit ꝓ philippi. de. Matthei de vadis de fo. sem pronij hic glosando ⁊ apostillando de nuo vt ad uocatā et protectri cē ac spez ineffabilē meam cor de optio ī uoco: vt mihi ad fit ⁊ sp fo uēdo me a peccat malis et piculis ac necessitatib; q̄busq; cunq; corpois et anime li berer at q; defen dat. amē.
¶Editi ciū. ⁊ adō q̄ in oīi tpe tria opāt. l. bo nū princi piū meli medioū. et optimū fi nem:vt in autē. quō opor. epis. in princ. ⁊ Bar. in. s. cōst. ffor.
¶Nō sūt idē. adde bal. i. l. cōstitit. §. de pe. indi. q̄ ma. iu. eū dē. l. ꝓpe rādū. §. ō indi. pillū ter. Istū ⁊ Bal. in. l. pign. ff. q̄ po. in pig. ha. et Ja.

rebuf. hic a nu.2.¶ ibi dixi i vers. publico.

a ¶ V. si pign⁹. ¶ ibi ad hoc vi de omni no Bal. i l. si hypothecas. C de remiss. pigno. 5

b ¶ Respu blica quo modo ac cipiat. dic vt ꝙ istum no. iste in l. cū rē. §. qui por. in pig. hab. Specu. in ti. de restit. in intr. §. ij. char. iij. vers. idem q̄q. cl. ij.

c ¶ V. §. Vi de que ibi 7 dixi in a postil.

d ¶ Soluē do, Adde Bal. in l. j. in fi. C. 8 hered. vel act. vend.

in pigno. habe. l. si pignus. ª de edi. edic. l. j. §. illud. de bo. pos. l. nō est ambigendū. de manu. l. iij. §. nihil. ¶. ff. de iur. fis. l. nō intelligit. §. si in locis. de legatio. l. sciēdū. in prin. insti. de re. diui. §. thesauros. circa fi. Bar. 11

4 **Additio.** Adō †Bald. in l. j. §. c de pe. iudi. ¶ ibi duo verba per Bar. ¶ dicit Bal. in l. pro perandū. in. ij. col. §. de iudi. ꝙ sola ciuitas Romana habet fiscū ¶ nō alia per illū rex. ¶ vide Bald. in proemio ffor. Alexand. ¶ †Solu. dicendū est ꝙ respublica debet accipi quatuor modis. Primo pro toto vniuersali imperio. Secundo pro republica romanorum. Tertio pro republica cuiuslibet ciuitatis. Quarto pro republica cuiuslibet municipij: vt not. in auten. de here. ¶ fal. in prin. colū. j. Bart. 12 13

6 **Additio.** †Respublica quō accipiat[b] in dubio an intelligat de Romana. vide quod not. Bal. in l. ij. C. cōmu. de vsuca. ¶ an ciuitas dicat respublica. vide Bald. in l. ij. in fi. §. de senten. ꝙ si. cer. quāti. ꝓferū. per Bald. in proemio. ffor. circa prin. Alex. Primo ergo modo si accipimus rempublicam pro toto vniuersali imperio: ¶ tūc verum est ꝙ fiscus ¶ respublica sunt idem. sicut species est idē cū suo genere per. l. si quis eorum. §. interemptū. ff. de leg. iij. nā posito fisco ponitur ¶ respublica: nō ecō tra: sicut posito homīe ponit animal. non ecōtra. ita debet intelligi hec gl. ¶ glo. in. d. l. non est ambigendū. ¶. l. ij. 14 15 16

7 ter publica. §. j. cū si. ¶ ꝓ hoc patet ꝙ procedit libellus si quis agere nomine vniuersali reipublice: sicut si ageret nomine fisci. l. ij. j. prin. ff. co. vbi dicit agi nomie reipublice. ¶. l. fiscus. in prin. in glo. j. eo. ti. ¶. l. si seruus pluriū. §. ij. in gl. sup. ver. egi. de leg. j. ¶ †Si vero accipimus respublicā fcō modo. l. pro republica Romanoū: ¶ tūc 17 18

8 hoc pōt cō sideran. i quantū respublica Romano⁹ ꝓout erat ab initio qñ regimē vniuersale erat apud illā rem 9 publicā: tūc idē qđ. §. pri. dixi. †Sive ro intelligimus pro republica Romanorum: hoc est pro inribus competentibus illi ciuitati Romane: ꝓout est distincta ab imperio Romanovniuersali: vt in iuriditione quam habebat infra centesimum lapidem: vt. l. j. §. vi bez. ff. de offi. prefe. vib. ¶ in aliis iuribus que infra territorium suum habet: tunc respublica Romanorum ¶ fiscus non sunt idem: vt. d. l. scien 10 dum. ff. de leg. ¶ †Si vero accipimus tertio ¶ quarto modo. l. pro republica alterius ciuitatis vel municipij: sine dubio non est idem cum fisco: vt aparet ex l. j. §. de bo. vacā. ¶ ex alia rubrica quā nos habemus j. de iur. reipub. que differt ab ista. differt ergo fiscꝰ a republica vniuersali: vt species a suo genere: vt supra dixi. 19

Additio. †Ciuitas nō habet fiscū. vide Bar. in. d. l. j. de bo. vacan. Bal. in rub. C. de priui. fisc. dicit ꝙ fiscus est facc⁹ cesaris vel regis: vel reipub. ¶ ꝙ municipia nō habent fiscū: nec episcopatus eccl'ie habet fiscū. ¶ ibi ponit ꝙ sint cesaris de per se ¶ ꝙ fisci. ¶ Bar. in. l. ire veniūt. §. ait senatus. ff. de peti. here. †¶ ideo ciuitas habet tacitaꝫ hypothecā sicut fiscus: sm gl. ¶ Bar. in. l. ij. C. j qui. cau. pig. tacī. contraha. ¶ in. l. si mulier. ff. ad munici. Alexand. ¶ †Videndum est ergo quid sit fiscus in specie. dicit glos. ꝙ fiscus est imperialis vel camera imperij. ¶ Hoc sez dupliciter potest intelligi: vel ꝓ loco ipso vbi est domus que vocatur camera fisci. sī mili modo appellatur locus in quo redditur ius. de iusti. ¶ iur. l. penulti. vel propie loquendo appellat imperialis camera quicquid ad cōmoduꝫ pecuniarium imperij pertinet. probatur in. l. sed ¶ celsus. in princ. ff. de contrahen emp. sicut mensa dicitur ipsa negotiatio magis ꝙ locus vbi mensa tenetur: vt. l. cuz pater. §. mense. ff. de leg. ij. ¶. l. fi. de instito. †Alia vero ꝙ ad iurisdictiones ¶ honores imperij: ¶ non ad commodum pecuniarū pertinēt: etiam vniuersali continētur nomine reipublice ¶ non fisci: vt. d. l. celsus. in princ. ¶. l. j. §. hoc interdictum. ff. ne quid in loco publico. Bar. 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59

rescindit per hypothecariam vel tanꝫ alienata in fraudem. Secus si priuatus ageret. vt dicta. l. de rebus. quod est notandum. ⁊ fin hanc lectu. hec lex continet ius singulare. ¶ Nō ob. glosſ. rubrice q; non dicit verum. Item non ob. ꝙ de iure communi presumitur duraſſe dominus niſi probetur contrarium. quia hic vtraq; pars fatebatur ipſum dominum fuiſſe. ⁊ ipſum eundē alienaſſe. ſed de prioritate temporis et poſteritate dubitatur. quod hac. l. determinatur. ¶ Nō ob. tex. qui videtur dicere idem in aliis creditoribus: quia pone caſum vt in glo. dicit et nihil facit. quaſi dicat fiſcus nō pōt illā reuocare per hypothecariam vel tāꝫ alienatā in fraudē creditoꝝ. ſi hoc fuerit probatū: non dicit
6 de aliis creditoribꝰ agentibꝰ. ¶ Ex hoc apparet que fuit ratio dubitandi in. l. iſta. vtrum fiſco incūbat onus probandi de prioritate tēporis ſicut priuato. ⁊ hec. l. remouet. ⁊ eſt melior ratio ꝙ illa que ponitur in glo. noſtra. nemo enim dubitat quod ob 11
ligatio bonorum non trahatur ad preterita bona: quia clarum eſt qō quis non poteſt alienare aliena bona vt iura vulgata dicunt.

Bartolus.

7 **Additio.** No. ⁊ꝙ ſi eadem die bona fuerunt donata ⁊ hypothecata fiſco: preſumuntur hypothecata fiſco ⁊ poſtea donata. Idem nor. Bald. in. l. ſi debitor. C. de priuileg. fiſci. Idem in dote ſim Bal. in. l. ad eractionē. C. de do. priuil. per Bart. in. l. ⁊ que nondum. §. ſ. ff. de pigno. videtamen ſinguliter Bal. in. d. l. de rebus. vbi preter ꝙ in iſto caſu videtur ꝙ fiſcus non habeat hoc priuilegium. ſim quod pulchre no. per Bar. in. l. ſi is q.
8 in ſi. ff. de iur. fi. ¶ Bz cōtra iſta hic dicta p Bar. idem Bar. videtur expreſſe cōtrarium voluiſſe in l. non puto. ff. de iure fiſ. per illum tex. dicit enim ibi ꝙ ſi reperiantur duo inſtrumenta eadem die preſumitur precedeſſe inſtrumentum priuati ⁊ non fiſci.
9 cogita. Alexan. ¶ Quero dicitur hic ⁊ qō debet p bari donatio pfecta. qualiter intelligatur pfecta. Reſpondeo ſimplici cōuētione dicit donatio perfecta hoc eſt irreuocabilis. inſti. de dona. §. alie. ⁊. l. ſi quis argentum. ſ. de dona. ¶ Sed quārum ad preſentem materiā intelligitur perfecta. ſ. traditione. ante enim ꝙ res tradatur donans remanet dominus. ⁊ ſic poteſt eam obligare. arg. l. quod ſepe. §. ſi 13
reo. de contrahen. emp. dicit glo. de hoc eſt tex. in. l. ſi. §. luci. ff. de dona. facit. ſ. de rei vend. l. quoties. quod eſt notandum. ⁊ altero die de facto habui.

¶ Venio ad ſecundam lecturam. In dubio donatarij reuocatoria conuentus a fiſco debet probare donationem preceſſiſſe vt abſolutio ſubſequat. hoc 1
dicit. hoc differt a prima q; hic agitur pauliana: in 2
precedenti agitur hypothecaria. ¶ Et no. exiſta lectura ꝙ creditoribus futuris nō competit ius rescādi alienata in preterito tanꝫ in fraudē creditorū. ⁊ in hoc eſt ius cōmune inter priuatum ⁊ fiſcus: ſed ſi de prioritate ⁊ poſteritate dubitatur ne fraudetur fiſcꝰ eius fauore donatario incūbit onus ꝓ 4
bationis. caſus eſt hic.

Additio. An futuris creditoribꝰ cōpetat reuocatoria rei alienate tāꝫ alienata 5
in fraudē creditoris. vide Bal. in rub. que in fraud. credi. in. ij. coll. ibi queritur cum conceſſiſſem. Ale- 6
10 xand. ¶ Oppo. q creditores futuri poſſint reuocare. vt no. C. de dona. ante nupt. auten. ſed iam ne ceſſe. et. ff. q ⁊ a. l. ſi marītus. in fi. dic ergo breuiter quandoqꝫ in preteritum fuit facta alienatio ficta ⁊ imaginaria: et tunc perinde eſt ac ſi non eſſet aliena ra: et ideo tunc futuri creditores poterunt reuocare. ff. de contrahen. emp. l. nuda. ⁊ de aqua pluui. arcen. l. emptor. et. l. imaginaria. de reg. iur. Quādoqꝫ alienatio eſt facta vere: et tunc aut creditores futuri ſunt hi quorum pecunia priores liberati ſunt: et tunc poterunt reuocare. l. ait prętor. §. ita demum. et. l. niſi priores. ff. que in frau. credi. Aut nō ⁊ tunc ſiquidē tempore alienatiōis nullo mō cogitauerat de futuris creditoribus non competiteis reuocatoria: quia non poteſt dici in eorum fraudem aliena-
ta. ⁊ ita loquitur hic. ſed ſi iam de futuris creditoribus cogitauerat eis poteſt comperere reuocatoria vtilis. vt dicta. l. ſi marītus. in fin. ff. qui et a qui. et dicta auten. ſed iam neceſſe. et iſta ¶ fraus preſumitur eoipſo ꝙ ſcit ſe creditorem habere vel habituꝝ eſſe ⁊ bona eius non ſufficere vt. l. ſi quis. ff. que in frau. credi. Bar.

Additio. Sed an fiſcus habeat neceſſe vti reuocatoria in fraudem creditoruꝫ ſicut priuatus: vide Bal. in. l. fi. C. de reuo. his que in frau. credi. Alexan. ¶ Oppo. ff. eod. l. non puro. vbi in dubio ſuccumbit fiſcus ſi de prioritate vel poſteritate non conſtat. ſim ꝙ Dyn. ponit ibi caſum. Sol. intelligo. l. iſtam ſtricte. ſ. donatario conuento. aliter ſtaretur illi generalitati illius. l. non puto.
12 ¶ Quero ſi in hypothecaria vel pauliana proba ui mihi rem donatam eſſe vtrum poſt publicationem teſtium potero probare donationem preceſſiſſe. Reſpondeo ſic. niſi in prioribus articulis fuiſſet articulatum de tempore. arg. extra de teſti. c. ex teneore. et dixi. ſ. de proba. auten. qui ſemel. ¶ Venio ad tertiā lec. ad cuius euidētiā premitte ꝙ ex tri. de his que in frau. credi. oritur quedam actio in factū contra alienantē que ad hoc eſt vtilis vt per ceſſionē bonorum alienās in fraudē non effugiat penam carceris. l. ſi. in fi. ff. que in frau. cre. ⁊ ſim hanc lectu. breuiter. h. d. Actio que datur contra alienantem in fraudem nō intentari contra heredem ſi pbat alienationem preceſſiſſe debitum. h. d. iſta lec. non placet ⁊ quia illa actio cum ſit penalis vt ex maleficio non datur contra heredem. vt. l. in honorarijs. ff. de acti. ⁊ obli. poſito tamen ꝙ hec lectura procederet: examina eam preter ipſum: vt in gloſſ. quia clara eſt. Barto.

☞ Suſceptores dicuntur hodie theſaurarij.

Tabularioꝝ officium qui cum ſuſceptoribus mittebantur erat ſepe ſuſceptoribus dicere debitores fiſci: non computare principaliter.

Rationatores ſi computant rationes quando eorum computatio habet vim ſententie ⁊ ex ea oritur exceptio rei iudicate.

Computatio ſimplex erronea non nocet.

Computatio erronea non habet vim ſententie erronee.

Lex iſta an habeat locum in computatione iuridica ⁊ vere facta.

6 Cōputatio facta ab eo ad cuius officiū ſpectabat

quos effectus producat.

7 Cōputatio erronea vſq; ad triginta annos retractatur poſt habet vim ſententie.

8 Citatio an requiratur in ſententia q̄ fertur ſup computatione facta ab officiali.

9 Hec lex ꝙ habeat locum in officialibus aliarum ciuitatum.

10 Ciuitas hz officiales triplicis generis.

11 Calculatio facta inter priuatos quam fidem faciat.

12 Calculator electus a iudice inter priuatos non dicitur delegatus.

13 Sententia lata ab eo q̄ non erat iudex an poſſit rati fieri per delegantem.

14 Notarius expedienda p iudicē q̄ poſſit expedire.

Notarius expedit ea que ſunt voluntarie iuriſditionis 3
niſ ſi fibi committuntur.

15 Productio actorum pōt per notarium expediri.

16 Inſtrumentoruꝫ productio an poſſit recipi a tabellione iudice abſente.

17 Notarij non dat dilationes nec teſtes recipit etiā a iudice delegante.

18 Ratihabitio an trahatur retro in preiudicium alij 4
cuius.

Vltar. Cōputatio facta a tabularijs ſeu calculatoribꝰ vim ſine nō hz q̄ ad cōdēnationē et abſolutionē niſi p iudicē confirmet. h. d. hz vtrā q; lect. Et q; lex iſta cōſuenit reputari difficilis. p eius declaratione diuido glo. q; primo premittuntur quedā ad euidētiam. Secūdo exami a
nat lect. Tertio circa eas format tria dubia. Vltimo inducit in arg. ad cōē. ⁊ poſtea colligit q̄dam notabilia. Secūda ibi: harū. Tertia ibi: ⁊ ſunt hec vera. Quarta ibi: irē nora hic argumētum. hoc premiſſo videbitis hanc. l. clarā. ¶ Ad euidētiā ſcias primo quid eſt cōputatio. dic vt in gloſſ. ibi mittere
1 retia ad quarrarios. ¶ Secūdo ſcias ꝙ olī mittebantur ad prouincias tabularij cū ſuſceptoribꝰ: 6
vt dicit glo. hic: ⁊ mittebantur ſuſceptores q̄ hodie vocantur theſaurarij ⁊ cum eis mittebantur aliqui notarij ita hodie obſeruat curia Romana. ¶ Tertio ſciendum eſt ꝙ iſtorum tabularioꝝ officium
2 erat ſepe ⁊ frequenter dicere illi ſuſceptori ſeu theſaurario: qui erat debitores vt eos exigeret: nō aut erat eorum officium cōputare: dicit glo. quod intelligē verū principaliter: ſed per quandā cōſequētiaz ad eorū officiū ſpectabat computatio. non em̄ poterant aliquem dēnūtiare eſſe debitorem niſi poſſent. 7
comparare rationē ex qua illud apparebat. ¶ Hoc premiſſo ad euidentiam venio ad caſum in terminis ⁊ ſic intro ſecundam partē glo. pone illi tabularij computauerūt vnam rationem ex qua me aſſumauerunt eſſe debitorem fiſci in certa quantitate. Queritur verū iſta computatio ⁊ aſſummatio vim ſententie habeat ita quod poſſit fieri contra me executio ⁊ non admittar ad defenſionem ſicut nec poſt ſententiam. Reſpon. imperator ⁊ dicit quod non: niſi talis computatio fuiſſet approbata per procuratorem Ceſaris. hoc dicit: ⁊ ſim hoc nō habet vim ſententie condemnatorie. Vel pone ſecundo quod tales notarij vel calculatores computantes rationem ſcripſerunt me nil debere ⁊ me integre ſoluiſſe. Quero an ex tali computatione oriatur exceptio rei iudicate: ſicut p ſententiam oritur. Reſpondet imperator: quod non niſi fuerit approbata per procuratorem Ceſaris: ⁊ iſte ſunt due lecture que ponuntur in ſecūda parte glo. Quorum autez computatio non eſt rata: niſi ſic facta ratificetur vnde prima non habet vim rei iudicate quantum ad executionem: nec ſecunda quantum ad abſolutionez. Et licet glo. videatur facere differentiā inter primum ⁊ ſecundum caſum in perſona iudicis: q; prima loquitur in preſide: ſecunda loquitur in procuratore Ceſaris. Hec non notat iuris miniſterium ſed facti accidentiaz vt patet ex ſecunda parte gl. ⁊. ll. allegatis in ea. ⁊ hoc no. pro iſtis rationatoribus monete qui faciūt ſcribi rationes ⁊ familia. Venio ad tertiā partē glo. ⁊ circa has lectu. queritur tria.

¶ Primo an hoc ſit verū ſi computatio ſit facta per errorē. Reſpondeo ſic. Differt eā a ſententia. Nā computatio ſimplex facta per errorem nullo modo nocet. In ſententia vero diſtinguitur: aut eſt expreſſus error: aut non. l. ſ. ff. que ſen. ſine appel. reſcind. Et ſic apparet ꝙ cōputatio erronea non habet vim ſententie erronee. a
¶ Quero vtrum hec lex habeat locum in cōputatiōe iuridica ⁊ vere facta. Reſpondeo quod aut computatio eſt facta ab eo ad cuius officium non pertinet. ⁊ ſine dubio non habet vim ſententie: imo nullum effectum: vt. ſ. ſi a non compe. iudi. per totum.

† Aut facta ab eo ad cuius officium ſpectabat ⁊ tunc non habet vim ſententie: vt mandetur executioni vel pariat exceptionē rei iudicate. vt hac. l. ſed valet quo ad alia. Primo q; ex tali computatione aſſignata iudici poteſt iudex procedere contra illum aſſignatū debitorē niſi ille ſe legitime defendat: vt. ff. de apo. pub. l. ſ. † dictū eſt. ſ. circa caſus poſitionē. hz etiam † alium effectū. q; ſiquidem aliquis vult reuocare computationem ratione erroris habiti in cōputatione hoc pōt facere vſq; ad. xxx. annos ſm vt l. calculi. ff. de admi. rerū ad ciui. pertinē. ⁊ ſic poſt triginta annos hz vim ſententie diffinitiue. Aut quis vult retractare computationem reſpectu gratie adhibite in ea: vt q; calculator admiſit aliquam expenſam quam admittere non debebat vel computauit in calculo quod computare non debuit: ⁊ tunc poteſt retractare. vſq; ad decem vel. xx. annos ſm diſtinctionē poſitaz in. l. omnibus. §. ſ. ſ. de diuer.

¶ Nō hz vim ſine. Ego dictū limitarez niſi ille eētimo dicus. ita no. ſingu. Bal. in. l. ſi cui. ⁊ in l. ſub cōditione. ⁊ in l. cū ſeruꝰ. ff. de cōd. ⁊ de mon. Idē in. l. oēm ſ. ad Terru. et q̄d ſi fuerit erratū in calculo tpis per Pau. de ca ſtro con ſi lio. xxiiij.

a ¶ Citanda. adde etiã ang. in .l.ſ. §. marcell?. ff. ſi cui pluſq̃p.l. falci.

b ¶ Nõ pt p notariũ expediri. a tu dic qõd qõd per iudicẽ dz expediri & plenã cãe cognitio; 9 nez req̃rit non põt p notariũ expediri. de q̃ p iſtũ in.l.ſ.§.de plano. ff. de offi. p/cõ.cleg.& in quibus eauſis req̃rat plena cãe cognitio.no. Spe.i tit. de iuriſd. om.in.§. poſtremo ver. ſciendum eſt.

& temp.preſcrip. Et ſic poſt illa tpa habet vim rei iudicate. Si ſi fuiſſet deductum in ſententiam iudicis ſtatim haberet effectum ſuum.hoc vult dicere tertia pars glo.

Bartolus.

Additio. †Quero an quando 12 ſit aſſignatio huius computationis iudici.& ſim eã iudex pronunciat:debeat ille qui geſſit citari.videtur q̃ ſic:alꝫ non valeret ſententia.ff.de re iudi.l.de vno quoq;. Sed videt caſus in cõtrariũ in iſtis ſententijs que ſuper computatiõib? rationũ feruntf.l.qõ pars non ſit citada". & qõ contra ab ſentem. pronũtiz; 13 tur.tex.eſt no.ff.de admi.re. ad ciui. perti.l.ij.§.de frumentaria.& ibi vide Barto.q̃ vult q̃ iſtud ſit regulare in iſtis rationibus:licet ibi glo.videat dicere q̃ eſt caſus ſpecialis.Et nota bene hoc ſing.dictũ Ange. ¶ †Quero vtrũ hec.l.habeat locum in cõficiabus aliarum ciuitatu;:videt hic q̃ fic ex gl.hicin ſi.& .ſ.in rubri.que dicit q̃ hec lex continet ius cõmune.et placet.nam hec lex cõtinet ius ſingulare in fiſco:q; facit mentionẽ de quibuſdam officialibus quos ſolus fiſc? habet:vt dixi in euidentialibus:ſed 14 in effectu iuris continet ius commune. †Ut igitur hoc declarem ſciendũ b eſt q̃ ciuitas quãtum ad propoſitu; ſpectat habet officiales triplicis generis. Quidaz eñ ſunt calculatores & reuiſores rationu; tñ:& tunc quid eorum calculario operetur dictũ eſt ſ. Quidam ſunt iudices ſeu ſyndicatores qui habẽt omnes officiales cõ 15 dẽnare vel abſoluere:& tunc ad operetur eoru; ſentẽtia etiã ſupra dicta eſt. Quidam ſunt adminiſtratores: vt priores & conſules ſeu anciani:ſm diuerſitatem locorum:& iſtorum deciſio ſeu computatio quid operetur habes in rer.ſ.de tranſa.l.preſes. Etiã hec ſunt multũ vtilia pro calculatio; 16 nibus & computationibus que quotidie fiũt.modo habes iſtam materiã que eſt multum vtilis & quotidiana.

11 ¶ †Quero q̃d in cõputatione facta inter priuatos. Reſpõ.quãdoq; inter priuatos erat lis & calculator fuit poſitus a iudice inter eos.& tunc talis calculatio valeret & plenã fidem facit. l.ij.ſ.de vſur.et fruc.lega. poſſet tamen pretextu erroris officiõ iudicis hoc committentis retractari vſq; ad ſententiã.ſ.de iur.& fac.igno.l.erro. & l.arbitrio.ff.qui ſatisda.cog.& l.ſi. a qui.appel.nõ licet. Si vero computatio eſt facta ab ipſis partibus:tũc ſunt adhuc tẽda verba aſſimilatiõis vt ſi quidem contineant calculationem tantum reſpectu erroris poteſt quandocunq; reuocari: vt.ſ. de erro.calcu.l.ſ. Si vero continet pactum vel trãſactionem generalem vel ſpecialem tunc faceret pre iudicium.vt.l.empto.ſ.lucius.ff.de pactis.& ſ.de tranſac.l.ſi quidem. Bar.

Additio. †Nota q̃ dicit probationem.ſ.proxime ibi: et plenam facit probationem:et ſic nota q̃ talis appoſitus non eſt iudex de legatus,alioquin talis computatio non ſolum probationem: ſed etiam executionem paratam habet.l.a diuo pio.in principio.ff. de re iudica. Ea autem que ſunt probationis ſolius non habent executionem paratam:vt eſt gloſſ.ordi.ff. de iureiurã. l.ſed ſi poſſeſſor.i.§. ſi cum de hereditate. quod nota. Ange. ¶ †Venio ad quartã partem gloſſ. & inducit gloſſa iſtam. l. ad duas queſtiones,de prima vide gloſ.que bene determinat. de ſecũda vide per Innocentium extra de officio delega.c. prudentiã. & ibi notat Ber.in gloſſa ſecũda in fine.& vide gloſ. in.§.diffinitiua.verſi.item ſi plures iudices. ij.q.vſ.

Bartolus.

Additio De iſta gloſ.vide Bal.in.l.ſ. in vltſ. colũ.C. ſi a non competen. iudic.et Barto.& docto.in lege licet.ff.de iudic. & in.l. ſi vni als incipit ponminus. de re iudicata. Alexander. ¶ Gloſſa querit an ſententia lata per delegatum poſſit per ſuperio:em approbari.dic vt.l.licet.ſ.de iudi. Item de arbitrio an poſſit ratificari ſententia ab illo data. ¶ Vltri.gl.no.ex.l.iſta quod illud faciendum eſt per iudicem quod non poteſt per notarium expediri". alleg.l.a procedente.ſ. de diſa. Dic breuiter q̃ illud quod eſt faciendũ per iudicem cũ plenam cauſe cognitionem requirit non poteſt expediri per notarium etiam ſi ſibi cõmittatur. vt.l.nec quicq;. §. vbi decretum. ff. de officio proconſul. et lega. Ea vero que eſſent voluntarie iuriſditionis poſſent per notarium expediri ſi ſibi cõmitteretur: quia in hoc ipſe eſt iudex. ¶ †Non tamen reperio quod apud notarium poſſint expediri aliqua: niſi ſola producitio actorum.l.eos.§.ſ.ſ. de appel. et ibi no.in quibuſdã aurẽ. ibi poſitis.ſ.auten. ite ſi appellatione.& in aurẽ.que ſupplicatio.de preci.imp.offe. & facit ad predicta.l.preſides.ſ. de aſſeſſ. non habes/tis alia hic.& hec ſufficiant de materia huius.l.

Bartolus.

Additio. †Nota iſtud quod Barto. vult.ſ. proxime ibi niſi ſola ꝓductio actorum:q̃ productio inſtrumẽtoz poſſit fieri coram tabellione officij iudice abſente. Idem not. in aucten. que ſupplicatio.ſ. de preci.imp.offeren.& in.l.eos. hic alleg.licet dominus meus domi. Bald. tenetur contrariũ per no.in.l.iubemus.ſ. de lib.cau. vbi eſt glo.ordina.q̃ confeſſio apud tabellionem officij in abſentia iudicis facta nihil nocet. Circa que vide quod no.per Inno.extra de proba. c. quoniam contra. vbi videtur tenere opi.domi.mei.ſcz q̃ tabellio non poſſit recipere inſtrumenta ad hoc vt dicantur de actis niſi iudicis cõmiſſione. Et facit qõ no. per glo.ff.de teſti.l. curent. vide etiam omnino Barto. ſ. de agrico.& cenſitis.l.cum ſimus.libro.ij. vbi ipſe ponit pulchras limitationes circa glo. dicte.l.iubemus,vide etiam per eundem Bar. & Bal.in dicta aurẽ.que ſupplicatio.& vide glo.ordi.in.l. hac cõſultiſſima.in.§.penul.in ver.depoſitiones.C.de teſta.& 17 quod ibi notant. ¶ †Item facit glo.fin Ly.in arg. contra notarios qui dãt dilationes partibus:vel recipiunt teſtium examinationem iudice delegante q̃ non valeant: q; illa dicta debent recipi ab habente iuriſditionem:vt.C.de ſi.inſtru.auten.apud eloquentiſſimũ.quod vltimum eſt verum:vt in aurẽ.de triẽ. & ſemiſ.§.qõ ſepe.colla.viij.quod tamen dicet ibi di 18 ri. ¶ †Itẽ no.ex hac glo.q̃ ratihabitio non trahit a retro in alterius preiudicium". In contrarium facit quod nota.in glo.in.l.ſi debitum.ff.rem ra.ha. Illa eſt falſa ſm Ray.licet illam teneat Jac. de are. in.l. cum mihi.ff.de ſolu. Angelus.

1 ¶ †Procurator Cẽſaris eſt iudex inter priuatum et fiſcum.

2 Adminiſtrator eccleſie q̃ poſſit vendicare rem quã alienauit idem fiſcus. idem in Adminiſtratore aliarum ciuitatum. idem in tutore.

3 Qui deſinit poſſidere quando poſſit cõueniri vt poſſeſſor.

4 Actio pignoratitia q̃ ſit perſonalis.

5 Venditor conſanguineus veniẽs ad defenſionẽ emptoris extranei an perat ex ſua perſona cauſam compromitti vigore ſtatuti mandantis cauſam inter cõſanguineos compromitti.

6 Interdictum fraudatoriũ q̃ competat quando res aliena fuit vendita.

7 Edictum de his que in fraudem creditoriũ q̃ comperat quãdo quis alienat bona ſua in fraudem.

8 Quando agatur contra emptorem: vel contra primo vendentem rem alienam.

9 Pretium cui reſtituatur quãdo agitur contra emptorem ad rem per fiſcum indebite alienatam.

10 Requiſita quando fiſcus vendit rem debitoris. remiſſiue ad gloſ.

11 Deceptio vltra dimidiam iuſti pretij non requiritur in terminis iuris.l.

Iminor. Debitor fiſci ſoluen 4 ti reſtituit res eius indebite alienata.h.d. Cauſam in terminis pone in nube.vt litera iacet & declarabitur.ſ. & aduerte quare hec lex eſt difficilis. Dictum eſt.ſ.l.ſ. q̃ fiſcus habet obligata bona debitoris ſui: modo fiſcus cuius ſum debitor vendidit rem meã minoi pretio q̃ valebat: vel gratia vel fraude:certe poterop petere eoram p̃curatore Cẽſaris:vt eã mihi reſtituat:& habeo probare q̃ dolo vel fraude ſine gratia emptoi fuit vendita:tamẽ debeo pretium id pro quo erat obligata reſtituere fiſco. In hac.l.habes quis eſt actor:q; ille cuius bona alienata ſunt. habes quis iudex:quia procurator Cẽſaris.habes quid debet peti: q; reſtitutio reu vendite.lex enim dicit reſtitui iubebit. habes quid debet probare actor:q; rem venditam minoi pretio intercueniente fraude vel gratia:vt in princ.l. habes quid debet facere actor: q; debet ſoluere debitum: vt ibi debitam quantitatem inferentis. Quis autẽ ſit reus a quo petatur:hic nõ expãmitur. Item qua actione agitur hic nõ dicitur. Item non declaratur hic cui debitum ſolnatur:& ideo ſupplenda eſt hec lex in eo quod deficit: propter que ſunt hic varietates lecturarum. ¶ †Quero primo contra quẽ agatur hic:& qua actione. Huius gratia ſunt hic due lec.principales. vna q̃ agatur contra fiſcum.alia q̃ agatur cõtra emptorem:que expediuntur in gl. mag.verſi. item ſi traditus erat fundus.& quaſi vſq; ad finem. dicũt quidam q̃ agitur contra fiſcum:& probatur per tex.cum dicit:aditus procurator meus qui eſt iudex inter fiſcum et a priuatu;. Nam ſi ageretur cõtra emptorẽ eſſet iudex preſes prouincie cũ lis verſetur inter priuatum & fiſcum. C.ſi aduer.fiſ.l.ij. Sed cõtra iſtud opponit.quia qui non poſſidet: non poteſt conueniri ad rei reſtitutionem : vt.l. ſi.ff.de rei vendi.ſed fiſcus non poſſidet:quia vendidit:ergo &c. Sol.glo. fiſcus vendidit ſed non tradidit: vel dicit tradidit: tamen habet poteſtatez auferendi ab eo cui vendidit: ſicut ex conomus qui vendidit rẽ eccleſie:vt l.iubemus.§.fine.ſ.de ſacroſan.eccl. ergo rem habere videtur: vt.l. qui actionem.ſ.l.qui poteſt.ff.de reg.iur. vide gloſſ. mag. ibi: ſi traditus erat. 2 ¶ †Hoc.ex hac glo.duo. Primo q̃ ſi cut adminiſtrator eccleſie poteſt vendicare rẽ eccleſie quam vendidit:ita fiſcus ſi vendidit rem alienam etiãt aliena ex iure pignoris ſoute vel alio mõ. ¶ †Secũdo not.q̃ idem in adminiſtratoribus aliarum vniuerſitatum:quod in adminiſtratore eccleſie: vt hic in glo. ¶ Idem videtur in tutore.arg.l.magiſtratus.§.ſ.ff. de reb" eoñ. ſed iſta ſol.non videtur vera. Nã licet quis poſſit facere vt poſſideat: non tamen poteſt conueniri vt poſſeſſor:vt.l.pomponius.§.ſi is qui preca/rio.ff.de acquir.poſ. †Sol.non poteſt conueniri rei vendi. vt in contrario: ſed actione perſonali qua quis tenet ad reſtitutionẽ fic.vt hic.agebat ergo hic contra fiſcũ pignoratitia actione: que eſt perſonalis.arg.l.ſ.§. ſi vendi. pig.agak.& tenet iſtud glo.hic:ex qua apparet q̃ nõ eſt neceſſe q̃ dicamus fiſcũ poſſidere vel poſſe facere vt poſſideat. Nõ eñ cõuenitur vt poſſeſſor rei vendicatione:ſed perſonali actione: vt dictũ eſt. ¶ Sed contra hoc inſtor. quia pignoratitia req̃rit rei interuentũ:vt inſti. qui.mo.re cõtra.obli. in fi. ſi ergo ad fiſcũ nullo tpe res puenit: non põt rei ſibi pignoratitia illa obligatio. So.intelligo q̃ fiſc? occupauit res:& ſic incipit poſſidere.vel ẽt ſi nũq̃ poſſedit ſi ẽ prote ſuũ miſit in poſſeſſionem ſibi pignoris ſufficit ad parandũ obligationẽ pignoratitia:vt.l. ſi creditor.hypotheca.ff.de diſtr.pignor. licet per.aliter ſentiat in.l.ſ.§. ſi ven.pigno.aga. ¶ Venio ad ſecũ/

a ¶ Preludiũ. Ad de Bart. in.l.bonoru.ff.rẽrata babe.& Bal.in.l. ordo.in fi. per illum text.C.de exe.rei iudi.& in auten. ei q. C.de tẽp. app.& do. Alex. i. d. l. bonoru. Adde oĩno ad hãc materiaz ratihabitionis an ẽ retrotrahat: et q̃ manꝺato equiparet.dy. plene i regu.ratihabitionẽ.et ibi posui i apoſt. ad ipm in a poſti.ſ. & i reg. ratũ.

dā lect. dicūt aliqui q̄ hic agebaꝫ cōtra emptorē. ℣ cōtra istud oppo. ergo nō erit iudex procurator Cesaris cū sit questio inter priuatū ⁊ fiscū. vt l. ij. §. fi aduer. fis. ℣o. dicis hic procurator meus. i. preses puincie fm glo. vel dic q̄ ctiā hoc casu ꝓcurator Cesaris erit iudex vt sic inspiciaꝫ Fori actoris hoc est fisci vēderis magis q̄ fori emptoris. ℂ Et fm hoc lex ista cōtinet casum specialem et singularē cum alio vendere nunq̄ fori actoris inspicit: ꝫ fo⁹ emptoris. vt. l. vēditor ff. de iud. ⁊. l. j. §. vbi in rem act. † Et fm istā lec. facit ad questionem quā dispurauj: vtrū vēditor cōsanguineꝰ veniens ad defensiones emptoris ex tranei possit ex sua ꝑsona petere causam cōpromittri vigore statuti dispōnētis q̄ causa inter consanguineos cōpromittatur: de qua dic vt in disputa tiōe illa ⁊ q̄ in ea dixi ⁊ in. l. ꝓcuratoꝛ ad exhi. §. ff. ff. rē ratā habe. ℂ † Tenēdo istā lec. quero qua actiōe agaꝫ contra istū emptorē. Respondit glos. reiuendi. ⁊ hoc est clarum. vel interdicto fraudatorio. ff. de solu. l. fi pupilli. in prīc. istud de hoc interdicto est singulare ibi. quod satis cōgruit hic. Nā hic vendita est res aliena in fraudem. ideo cōperit istud interdictum fraudatorium. vt. d. l. fi pupilli. ⁊ nor. in l. j. §. fi ven. pig. aga. † Edictum vero de his que in fraudē credi. loquitur quādo quis alienat bona sua in fraudem creditoꝝ ideo istud est separatū ab interdicto fraudatorio: propter quod Jo. in arbore actionum posuit sub diuersis titulis intedictū fraudatorii ab illo que in fraudē creditoꝝ. declarauj plenius in. d. l. fi pupilli. de solu. † ℣ sic fm hanc lect. agitur cōtra istum emptorē rei ven. vel interdicto fraudatorio. Contra imo debet agi cōtra fiscū vendētem primo ⁊ in subsidiū deueniri debet ad emptorem. arg. l. j. §. fi vendi. pig. aga. Sed illud verū est quādo vēditio tenuit ꝫ quādo est ipso iure nulla: vt in casu. l. nostre secus est. potest enim tunc recta via ad emptorem venire: vt hic no. et l. j. §. fi ven. pig. aga. ideo glos. hic distinguit vide eā ⁊ no. ℂ † Item propter perfectionē legis. quero cui debitum soluj debeat. glo. declarat hoc in prīc. glo. mag. Et istam questionē intelligō q̄n aq̄r contra emptorē. Si enī ageret contra fiscū non est dubiū q̄ ipsi fisco soluj debet. Emptor enī nō pōt aliquid dicere dño: nec ꝑ modū actionis nec ꝑ modū exceptiōis: q̄ ipe nō cōuenit. Intellige ergo hāc q̄stionē q̄n cōuenit emptor, et tū hoc casu cui debeat soluj. glo. ponit duas opi. quas breuiter iūge simul. ℂ Aut em̄ contractus nō tenuit taliter q̄ emptor mereatur perdere pretium ⁊ tūc solu̇etur fisco nō empori. ita intelligi potest hic arg. l. q̄ in cōtractibus. eo. ti. ⁊. C. de litig. l. fi. Aut emptor nō meretur perdere pretiū. ⁊ tunc aut solutio facta per emptorē est conuersa in utilitatē debitoris ⁊ debet sibi solui: alias nō vt in glo. facit q̄ dō no. C. de ꝓscri. xxx. anno. l. j. et ibi per doc. Illud autē mēbrū. s. quādo cōtract⁹ tenuit: nō cōgruit huic. l. quia vt. s. dixi. dictū est tenuit hic cōtract⁹. ℂ † Licnio ad questionē ⁊ quero quādo fiscus vēdit res debitoris quot requirant: dic vt in. j. glo. ⁊ meli⁹ in. l. j. j. de fi. instr. ⁊ in re haste fiscalis. ℂ † Quero hic de minoꝝ ꝑtio an requiratur deceptio vltra dimidiū iusti pretij. dico q̄ nō. vt in. l. ij. gl. ℂ Quero ꝛ aperta fraude in quo ꝛ esse fraus: dic vt dixi in. iij. gl. ℂ Quero infra q̄ tēꝑs post cessationē pōt fiscus vēdere: dic vt in. iiij. gl ℂ Ultimo glo. magna formaꝫ duas. q. dic vt in ea.

Barro.

☞ Detroici dicunt q̄ trāsferunt de vno loco ad aliū mensuratiōe bonoꝝ facta.

Bānitus ex delicto ex quo veniūt bona publicanda non equiparatur deportato.

Bānitus ob delictū ob q̄d cū publicatione bonoꝝ perdit etiā iura ciuitatis equiparat deportato.

Publicatio bonoꝝ statu integro remanēte non impedit successionem.

Statutū publicās ꝓpter delictū bona alicuj⁹ non impedit successionē vel nouam acquisitionē si eius status non muratur.

Publicatio bonoꝝ non trahit ad futura.

Bānit⁹ nostri tpis q̄ perdit ciuitatē pdit successionē sibi delata ex forma statutoꝝ ciuitatis non sibi delata deiure cōmuni.

Bānitus qui ex forma statutoꝝ perdit etiā bñficia iuris cōis q̄ non possit in sua ciuitate succedere etiā de iure cōmuni.

Bānitus qui succedit fm iuris cōis dispōnē ꝛ audiri non possit nec potuit cedere alteri iura sua. et de etiā rebannito agere poterit.

Bānit⁹ pōt ꝓrahere per stipulatiōes ⁊ alios ꝓtractus fm formā iuris cōmunis.

Bonoꝝ appellatione simpliciter q̄ an veniāt futura lex semper loquitur.

Statuta q̄ dispōnūt cōtra ius cōe non recipiunt interpretationem extensiuam.

Erta forma. Publicatio bonoꝝ statu integro remanēte nō impedit quē succedere. h. d. ℂ Ad enidētiā scias q̄ quādo imperator capiebat aliquā terram non fidebat amicā extrahebat inde hoīes fortes ⁊ armigeros ⁊ mittebat ad aliū locū ⁊ oīa bona que in loco illo habebāt publicabat ⁊ sic isti hoīes trāslativocabāt metrocij a metro q̄ dō est mēsura: q: alius locus mēsurabat et assignabat eis: vt hic ⁊. j. nō licet habitare in metro. sup rubrica. ℂ Hoc ꝓmisso casus in terminis est clarus. Imperator venit in Italiā ⁊ reperit quādam ciuitatē que erat ꝓpria imperiū: ⁊ cepit eā ⁊ alios quos hoīes armigeros extraxit. Modo pater istoꝝ expulsoꝝ ⁊ alij ꝓsanguinei decedūt. q̄rit an potuerūt bona parentum vel ꝓsanguineoꝝ habere. ⁊ dicit q̄

fic: q: publicanē tm̄ bona que isti metrocij habebāt: nō que ad eos a parētibus in futurum deuenerūt: q: nulla lex prohibet eos succedere. Bar.

2 **Additio.** † Not. manifeste q̄ ex eo quod quis 9
bannit⁹ ex delicto ex quo veniūt publicāda bona nō equiparat deportato: nā deportat⁹ non succedit nec ꝑ testamētō nec ꝑ ab intestato. l. j. C. de here. insti. ⁊. l. j. §. quidā filiū habuit. ff. de cond tratab. ⁊. l. si necē. §. si deportatus. de bo. libe. ⁊ ideo glo. q̄ est intelligendi. qui. mo. ius pa. po. sol. §. relegati. repro bāda est. ⁊ quāuis reprobet ꝑ. l. generales. tū habes hic singulare casum. ex quo illa glo. venit repro bāda. hic em̄ vides bona publicari: ⁊ tū talis succedere pōt: q̄ nō posset si eā parere deportato: vt. s. † Sz certe vltra oēs ego saluo illā glo. q: ibi glo. vult q̄ fit delictū ꝓpter q̄d cū ciuitate publicent bona. vū ꝓsupponit q̄ si talis bānit⁹ q̄ sic bannit⁹ q̄ ex ꝓdēnatione seu bāno perdat iura ciuitatis. ⁊ fi sic intellexit bene intellexit. vū nō bene loquit de bāno simplici: sed de eo q̄ trāsit in condēnationē. de quo ꝑ Bart. 10
4 in. l. diuus. de custo. reo. Ang. ℂ † No. q̄ dixi in summario q̄d publicatio bonoꝝ statu integro remanēte impedit quem succedere. ℂ Opp. ad hoc. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. si qua pena. Sed ibi fuit facta publicatio bonoꝝ ⁊ status fuit muratus q: ꝑdidit ciuitatē ⁊ libertatē: hic vero stat⁹ integer remanet ꝫ bona sint publicata. ℂ † Ex hoc habes quod 11
5 ex forma alicuius statuti bona alicuius publicent: nō tamē impeditur succedere vel de nouo acquirere si eius status non mutatur. Bar.

6 **Additio.** † Et sic not. q̄ publicatio bonoꝝ nō
a trahitur ad futura[a]. adde Bald. in l. fi. C. que res pig. ⁊ Bar. in. l. j. in vlti. colū. ff. de bo. dā. ⁊ q̄ ibi dixi. Alex. ℂ † Quid ergo dices de exbānito? Reuenter ille perdit oīa iura ciuitatis sue. vt. l. amissione. §. qui deficiūt. ff. de capi. di. ⁊ dixi in dispu
7 tatione quā feci de hoc. q̄ incipit Lucane ciuitatis statuto ꝛc. vū si successio deferat ex forma statutoꝝ exbānitus perdit illā. Sed si successio defert de iure cōi illā successionē nō perdit. casus est hic. Nā vides q̄ trāslationē ꝑdebanē iura ciuitatis ꝑ hic q̄ indicat verbum trāslatio. vt. l. j. ff. de noua. tū retinet ius succedēdi de iure cōi in ciuitate illa q̄ no. Bar.

Additio. Idem tenet Jmol. in. l. j. als. l. j. C. de test. ⁊ Bart. ⁊ alij. in. l. §. de here. insti. ⁊ idē tenuit Salice. in. d. l. j. licet Jmo. in. l. ex facto. §. ex facto ad trebel. tenuit ꝓtra opi. Bar. hic ex ꝓdictis. vide tū lati⁹ Ange. in. d. l. j. j. viij. col. circa medium cum addi. Bal. sed quid de testamēti factione. vide Bar. in. l. cis. §. fi cui. de testa. ff. Alex. 12

8 **Additio.**] Quid autem si ꝑ statutum caue retur q̄d talis bannitus priuatus sit tam beneficio illius ciuitatis quā etiā iuris cōis nūquid poterit in illa ciuitate ex qua bānitus est succedere ex forma iuris cōis: dic q̄d nō. ⁊ ideo istud intelli ge q̄n nō esset istud expressum q̄d ⁊ iura cōia ꝑdat. 1
⁊ vide de hoc ꝑ Bar. in ꝓstitutione quēnia nuper. in glo. super verbo rebellādo circa medium. ℂ Sed ꝓsuppōnte casu quo succedere posset bānitus fm formā iuris cōis. quid ei prodesset talis successio? nō ne tali bānito debet denegari audiētia. ipsi enim nō deberi ius reddi. cū enim possit occidi impune quan, to magis eius bona vel sibi debitum poterit retinere fine redditione alicui⁹ ius iustitie: vt in. ij. colla. hic finit lec. cōño guerrā. ℂ † Sol. dic q̄d ex hoc nō impedit succedere fm formam iuris cōis: nā q̄uis nō possit agere de nec est exbānitus: tū prodesset ei in casu in quo rebānia⁹ vel extrahatur de bāno. sublatū enim erit tunc impedimentū agēdi ⁊ reperiet se de minum bonoꝝ. Preterea etiā durāte banno poterit cedere iura sua ⁊ pretiū inde habere: ⁊ ille cessionari⁹ poterit agere 2
a reillis actionib⁹ cessis: nec ꝑ predictis q̄ etiā ꝑdesset tali bānito cōtrahere per stipulationē vel per certos cōtractus fm formā iuris cōis. Prodesset enim tali rebannito: vt. s. ⁊ vide Bart. qui ita sentit in questione sua que incipit Lucane ciuitatis ꝛc. de qua hic fit mentio. ⁊ hec sunt not. digna. Angel.

ℂ † Scdo not. q̄ simplex appellatio bonoꝝ portigit ad futura. q̄d dic plene in. l. sed ita. ff. de auro ⁊ argen. leg. per ea que no. §. que res pig. obli. pos. l. fina. Cōtra istud oppo. Nā lex semper loquitur. vt. l. arriani. §. de here. ff. de condi. lege. l. j. ⁊ apparet ex omnibus legibus ⁊ aut. q̄ dicunt hodie. Nam illa die qua legitur est illud hodie, ⁊ sic apparet q̄ postq̄ successerit illa bona debent esse fisci. cū. l. illa primo posita adhuc loquat. Respōdeo ista verba cnūciatiua etiā si hodie legerent non possent adaptari ad postea quesita. ⁊ posito q̄d possent ad illa non trahentur. Nam leges ille cōtrarie loquunt q̄n lex dicit aliquid quod nō est contra ius cōmune: alias secus. vtputa si continet remissionem delictorum. vt. l. cū lex. ff. de leg. vel si continet ablationē bonoꝝ absq̄ delicto. vt hic. Et dixi plene in. l. cōes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ℂ † Ultimo not. q̄d statura que dispōnunt cōtra ius cōe nō recipiunt interpretationē extensiuā. dixi plene in repetitione. l. cōes populi. dic vt ibi plene. Bar.

☞ Officialibus principis nō creditur sine literis: quando sic mittuntur de vna prouincia ad aliam.

Officiales missi extra prouinciam debent presidi illius prouincie ostendere literas.

Officiales debēt portare insignia ex quibus cognoscantur.

[a] ℂ Ad fi. tura. Ad de do. alie. pā. etiā i. l. iij. §. illud. ff. q̄d ꝑtinet ad bar. to. i. l. si filiꝰ pulat⁹. §. j. de ver. ob. et q̄d per lau. de fa. i. l. i quor. vj. colla. de pig. ⁊ limi tat ꝓ Ant. i d. l. iij. §. fi ꝓcuratoꝛ. ⁊ add pau. de castr. in consil. xxx. Adde istū i. l. fi. nu. 6. q̄d ibi posui i addi. ad ipz. ver. inē de fructibus. in j. lect. ⁊ i. ij. lect. nu. 4. in verb. ad hereditarē non adaptat. ē. ff. de pactis. q̄d Alexā. in. l. stipulatio hec mo do ꝛ cepta. ccl la. vij. ⁊ seq. ff. de ver. oblig. ⁊ dixi ꝑ tot ccllec. c. ac cepimus. nume. 3. in verſi. nec n futura. extra de pac.

2 Officiali de facto exequenti de facto resisti potest.

3 Resistens officiali de facto exequēti potest cōuocare cōiunctos ⁊ amicos ⁊ etiam vicinos. ⁊ etiam fine conuocatione possunt conuenire.

4 Consuetudine inducta est vt oppressi a exclament succurrite succurrite.

a ¶Sine literis. tu vide qđ dixi in apostil. ad Iafran. de ex. post eū i. c. qm contra falsam. §. citationes. ad fi. ⁊ ibi oīno Feli. extra de probatio.

5 Officiali principis venienti cum literis est obediendum.

6 Mandatū priuati an possit probari aliter quā per lras vel instrumētum.

7 Nūrio priuati an sit credēdū sine lris.

Prohibitum.

Nuntijs principis non credit sine lris. ⁊ ipsis volentibus alioū bona capere quilibet cuius interest potest de facto resistere. h. d. Diuide in tres partes: q. primo ponit vnū dictū secūdo dat remediū ad obseruationem illius dicti. tertio ponit qn officialibus fit credendum. secūda ibi: ⁊ vt omni: tertia ibi: tunc enim. Casus in terminis est planus. ¶Nor. q officialib⁹ principis nō credit sine literis: vt hic ⁊ §. de māda. p. in. l. vnica. Sz quero cui debet istas literas ostēdere. resp. hic in fi. dicit qđ dz innotescere illis quoū interest. ver. in aur. de colla. §. eos. colla. iv. declarat meli⁹ quā alibi qđ hoc debet fieri notū in curia presidis prouincie: quo facto creditur illi officiali per totā prouinciā. vnde colligē qđ hec lex nō habet locū: nisi qn officialis mittit de vna prouincia ad aliam. Nam in eadē prouincia est presumptio qđ officialis sit notus. vt. d. §. eos. Fateor tn quod dicti officiales debēt portare insignia officialium ex quibus cognoscant: vt nūtij biretrus rubeū ⁊ similia: alis possit eis resisti. vt. l. item apud labeonē. §. fi quis virginem. ff. de iniur. iuncta. l. si quis ignorans. ff. loca. ¶Item no. q officiali iniuste exequenti licet de facto resistere: vt hic ⁊ l. deuotum. j. de meta. qđ dic per Ly. in. l. j. §. vnde vi. ⁊ p Bart. de cog. ff. de iustitia ⁊ iure. l. vt vinc.

3 ¶Item not. q licet resistere etiam his quorum interest: puto etiā quod quo ad resistendum potest conuocare coniunctos ⁊ amicos. ⁊ etiam sine conuocatione possint conuenire vicini ⁊ amici. vt. l. si quis in seruitute. in fi. ff. de fur. facit quod not. in. l. iij. §. cū igitur. ff. de vi ⁊ vi arma. ¶Ad hoc tamen vt hoīes citius veniant ad succurrendum oppresso: elt de consuetudine inuentum vt oppressi exclament succurrite succurrite. ex quo videtur

4 Lite pendente qñ possunt bona describi.

5 Possessio debet remanere apud reum cōuentū: et sic non potest fieri de ea sequestratio.

6 Qua actione agit fiscus quando bona in fiscum deferuntur.

7 Fiscus p bonis q̄ i fiscū deferunt agit cōa presidē.

8 Cognitio sup bonis delatis in fiscū an sit ordinaria: remissiue.

9 Sentētia generalis quod feratur in iudicijs vniuersalibus.

10 Fiscus pōt cogere notarios ad exhibendū instrumēta pertinētia ad aliquē cui⁹ bona in fiscū sunt delata.

11 Fraudans fiscum punitur in duplum.

12 Questra per officiales fisci vel per prelatum ecclesie an presumantur questra de bonis fisci vel ecclesie.

Facultas.

Ista ē notabilis. l. hoc iuris hoc intēdit. Contra fiscū iz cuilibet se defendere: ⁊ ante litem bona nō auferenē post litem iz soli citeinuestigabunt qđ etiā in officialib⁹ locū hz. h. d. ¶Et primo ponit vnū dictū. secūdo rōnē dicti. Tertio ex his ponit vnā cōclusionē. Quinto circa predicta mouet vnum dubium ⁊ determinat. secunda ibi: cum facultas. tertia ibi: vt ego. quarta ibi: vt cū. quinta ibi: vt 1 sane. ¶Nota. ex prin. quod facultas defendendi nemini est deneganda.

Additio. Hoc est verum in naturali defensione secus in ciuili. Bal. in. l. vt vim. ff. de iust. ⁊ iure. Et scias quod licet statutum dicat qđ rali non fiat ius: non tamen videtur denegata defen 9
2 sio. Bald. in. l. j. circa fi. ff. de her. inst. Alexā. ¶Per
3 hoc dico quod statutum qđ dicit qđ nō liceat alicui se defendere non valet: q. defensio est de iure naturali. vt. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊. l. pactū. in gl. magn. ff. de pac. ⁊ est hodie expressum de re iudi. c. pastoralis in clē. qđ intelligit in defensione sue cause propie: et 10
fic quando est necessaria defensio: secus quādo defensio est voluntaria. nam hec bene potest prohiberi per. l. vt not. per Innocen. extra de excep. c. cum in
a ter. plene dixi. ff. soluto matri. l. cum mulier. ⁹ ¶et hoc
3 verum in defensione iuris. defensio vero de facto potest prohiberi a lege quando offensa est licita. vt. C. 11
quan. li. vnicuiq; fine iu. se vin. l. j. ⁊ ij. facit supra eo.
4 l. prohibitum. in prin. ¶Venio ad secundam partē ex qua habeo qđ lite pendēte nō debet possessor inquietari: nec bona eius describi. Sed contra. ff. de re qui. reis. l. fina. Sol. ibi reus au fugerat ⁊ erat contra
max hic non. ¶Oppo. ff. de ventre in pos. mit. l. j. §. pe. Sol. quedam est descriptio que idē est qđ sinceratio in patrimonio fisci: vt depingere arma fiscalia in domibus ⁊ possessionib⁹ aliorum. ⁊ istud prohibetur hic lite pendente. ita intelligit glos. hic dum allegat. §. vt ne. prima. l. ij. cum simi. Quedam est descriptio id est scriptura que fit a rabellione vt res nō perdantur vel ne subtrahantur ⁊ ista potest fieri lite pendente. vt. l. contraria. vt. j. de bo. vacan. l. fina. licet sequestratio fieri non possit qđ est notandū. ¶Quere glo. super quo erit controuersia: dic vt in glo. quā a
5 tangam in sequenti ver. ¶Venio ad tertiam partē ex qua not. qđ possessio debet remanere apud rēi conuentū: ⁊ sic non potest fieri sequestratio: vt. §. pro concordia. Aduerte officialis seu thesaurarius quando aliquid acquirit an intelligatur acquirere de bonis suis an de bonis eius cuius officium gerit. ⁊ Barto. reprehendendo glo. hic in. l. facultas. tenuit quod presumatur acquirere de suis. Sz cōtrarius alle
gatur i tracta. de uno bus fratri bus. col. fi. in fine mēbro distin cti. sue vbi non indu citur pre sumptio q̄ licti. Sol. potest ac commoda ri fm bal. in. c. j. de contro. in terdomi. ⁊ va. in vsi. sen. quem alle. domi. Alex. i ad di. ad bar. hic scilicet qđ prima opi. loquatur p⁹ red ditionem rationis. Scda ; ſo opīo. ante redditio nēz rōnis. sed Bart. ppie non loquit in thesaurario fisci in d. tracta. licet possit cōpchēdi subverbis suis generalib⁹ ⁊ is de directo non posset argui cōtrari⁹. Adde ad bal. in. l. si defūct⁹. l. arbitur. in. l. iij.

de do. inter. vir ⁊ vxo. in. l. quisquis. C. si cer. pe.

¶Z. cū mulier. ⁊ ibi vide Bal. et d. Alex. oino i. d. l. vt vi. ⁊ adde ad materia q̄ hñt p Feli. i. c. dilecti filij. circa fi. iiij. cc. & exce. i. c. pte. el. ij. de offi. ⁊ po. iudi. de le. i. §. eo. i ñ. j. vidēdū. cū plu. sc. ⁊ qđ ibi dixi i apostil.

l.si defunctus.C.ar.ru.t.ff. co.tit.l.iij. §.multa.vbi nō ꝓsumit de bonis fisci: nisi hoc liquide ꝓbeatur:in ꝓlato aurem ecclesie dic vt in auc.licentiam §.de episcopis t clericis.vt ibi dixi.et per Inn.in.c.cum in officijs.de testa. Barto.

Additio. Utrū questa p officiale fisci vel ꝓlatū ꝓsumant q̄sita de bonis fisci vl de bōis ecclesie.ista ñ gl.vī seq̄ Bal.in.l.si vt ꝓponis.C.de dona.inter vir.t vxo.in officiali publico:seus in ꝓuato.t vide qō dixi post bar.in.l.j.ff. de bo.dā. t ista gl.no.p bal.in.d.l.si defun.C.ar. bi.ture.t non est alibi ista.fm Bal.in d.l.cū oēm.in prin.de bo.que lib.t ibi plene de hac materia[a]. Alex.

☞Recipiens in fraudem fisci.pusil lationes vel venditiōes ficticias puniri in duplum.

Officiales plures si cōmiserūt fraudē oēs tenētur ad quadruplū:non tamē insolidum.

Qui in contra. crib⁹.†Qui in fraudē fisci sup reb⁹ fisco incoꝑatis ꝑhit punit in q̄druplū.h.d.¶Op.§.l.pri.vbi tenet i duplum.So.ibi fuit cōmissa fraus i acq̄rēdis.hic in tā acq̄sitis.qō tenet mēti,p istis qui recipiūt in fraudē fisci ,punissiōes t vēditionē ficticiā vt teneātur in duplū:vt hic.t.l.auferē.§.ff.eod.

¶†Quero q̄d si multi off.ales fuerūt q̄ istā fraudē commiserūt.dicit glo.q̄ ad vnū quadruplum tenētur omnes: vt.d.l.auferetur.§.fi.ff.eo.quod not.q̄ licer in delictis:alias quilibet insolidum teneatur:tamen in officialib⁹ est sec⁹.vt.l.si multi.ff. de publica. quod dic plenius vt ibi dixi.

☞Consuetudo antiqua seruanda est in electione officialium.

Ducēs iudicē debet illū conducere t recō ducere sumptibus suis.

Qp credis. Forma t lex data t consuetudo antiqua in electione officialiū est seruanda. h. d. ¶Ad euidētiā premitto q̄d procurator rei priuate. seu cesaris fecerat vnā suā legē disponēte qualiter susceptores eligerētur. imperator hic mādat illā dispositionē t antiquā cōsuetudinē obseruari. ¶†No.in ele ctione officialiū seruādā antiquā consuetudinem.quod dic vt.l.non tantū. §.j.ff.de decur. ¶†Secundo not.q̄ in familijs t sumptu familie seruāda est consuetudo.t ideo si aliquis cōducit vnum iudicem debet intelligi sumptibus conducentis in cundo t redeundo t in stando: quia sic est consuetudo facit.l.domini prediorum.j. de agri. t censi. t.l. expe. pro.§.loca. Barto.

Additio. Vide quod no.Bald.in.l.j.ad fi.C. de neg.gest.dum allegat.l.idem q̄.§. idem q̄ labeo.ff.mandā.licet in contrarium faciat.l. suo vicem. de ope.li.alleg.per eum. Alexan.

☞Bona illius qui se occidit si deprehensus fuit in crimine: vel accusatus auferuntur ab heredibus et fisco applicantur.

Delinquens qui accusatus vel deprehēsus in crimine se occidit habetur pro confesso t conuicto.

Jura antiqua in illo qui se occidit corrigunt per auten.bona damnatorum.§.de bonis ꝓscr.

Eorum patrimonia. Legitur hec.l.trib⁹ modis .fm primū breuiter hoc intrēdit.Bona delinquentis mortui non pertinent ad fiscū nisi viuens fuerit condēnatus.h.d.Hec lectu .procedit quantum ad penam criminalem inferēdā:sed si agere retur ciuiliter quasi cōtra heredē trāscat pena.dicit §.ne ex delicto defuncti.l.j.t q̄ criminaliter.dixi plenissime in.l.ex iudicioū.ff.de accu.t plene,dixi in.l.j. ff.de ꝓnua.delict.Item fm hanc lec.dicit glo.q̄ reus anteqū condēnetur potest libere administrare.quod plene examinaui in.l.post cōtractū.ff.de dona . Sed fm.j.lectu.breuiter hoc intrēdit.Vbi crimē nō extinguitur morte bona nō auferuntur heredibus nisi de crimine cōdēnatione facta.h.d.¶Et secūdum hoc exponē tex.ibi post publicam accusationem.l.produc tas cōtra eos qui se dicebāt heredes defuncti:t istū casum no.¶Forma autē sentētie in casu legis nostre ponit insti.de here.q̄ ab intestato.§.per cōtrariū.in gl. er tāgit in.l.qui a latronibus.§.j.ff.de testa.t ibi dixi de hoc.Secundum tertiā lec.h.d.†Bona ei⁹ q̄ merū crimin⁹ se occidit nō auferunt heredib⁹ nisi accusatione ꝓposita t condēnatione secuta. Istā lecturam intellige q̄n ante mortem de crimine nō erat accusatus vel in eo deprehēsus:tūc em̄ se occidēdo habet ꝓ cōfesso t cōdēnato de crimine. Nec esset opus noua accusatione t cōdēnatione.vt.l.ij.in princip.et.l.ij.in prin.ff.de bis q̄ mor.sibi cōsci.facit.§.qui test.fa.pos. l.ij.¶Quero nunquid hoc hodie sit immutatū per auc.bona dāna.§.de bon.prescrip.Glo.hic dicit multum notabiliter q̄ fic:vide eā t signa.¶†No.quod vbi quis se occidit.iura vetera corriguntur.et habet locum auc.bona damnatorum.§.de bonis dāna . qō tenent doc.in.d.auc.ego examinaui ista iura in.l.fin. ff.de bo.eorum qui mor.sibi consci.Bar.

¶De conueniendis fisci debitoribus. Rubrica.

☞Fideiussor officialium non conuenitur nisi principali excusso:etiam si de bonis officialis emerit.

Qui promittit indemnitatem etiam si renuntiauerit beneficio de fideiussoribus nō potest conueniri ante principalem.

Possessor bonorum principalis quod non possit conueniri ex tacita hypotheca nisi principali discusso.

Debitor

4 Debitor debitoris fisci non potest conueniri a fisco nisi principali excusso. 3

5 Lex ista an contineat ius commune vel singulare.

Non minuta. Legitur tribus modis secūm pri 1
mam lectur. hoc dicit †Fideiussor officialium nō potest conueniri nisi prin 4
2 cipali excusso [a] etiaz si de bonis principalis aliqua bona emerit.h.d. ¶Oppo.§.de fideiuss.l.iure nostro.Solu.speciale in fideiuss. officialiū secundum ista tempora:licet hodie sit ius cōmune per auc.de fideiuss.collat.§.quod qualiter intelligatur videbitis in.l.j.j.de decu.mihi tñ videtur quod quātū ad casum huius.l.nulla sit specialitas. Nam hic fideiussit promittēdo indemnitatez:non autem simpliciter.merito verba fideiussionis inducunt vt prius principalis debeat cōueniri vt videat in quo 1
fiscus sit dānificatus.vt.ff.de verb.obli.l. si stipulatus.§.j.in fi.facit.l.si.ff.si cer.peta.facit.l.ij.§.si mater indē. promiss.t.l. tutor.ff.ad velleia.quod tenet menti.Qualiter autez et ad quid possit conueniri qui indēnitatez promisit.habes glo.in.l.ij.§.de fen 2
tē.que sine certa quāti.ꝓfe.¶†Ex his apparet quod qui promittit indēnitatem etiā si renūtiauerit beneficio de fideiussoribus non potest conueniri ante principalem. [b] Hoc enim inducit hoc casu b
natura obligationis magis q̄ beneficium fideiussionis. Barto. 2

Additio. Hoc idem dicit Ange.in.l.fina. ff.si cer.peta.in eo qui promittit quātominus a principali cōsequi possit.Et est ratio:quia promittens non tenetur nisi appareat quantum a principali consequi possit per.l.decem.de ver.obliga.et signaui in.l.pater dotē.de do.pleg.Hoc etiaz voluit barto.in.l.fi.in princi.ff.si cer.per.pro hoc fa 3
cit.l.decem.cum ibi no.de verb.ob.sed idem barto. in.l.quero.ff.loca.dicit q̄ promittens indēnitatem creditori tenetur quēadmodum fideiussor. Bal.in l.pater.C.mand.in verſic.rſi.quero quid operatur promissio conseruationis.concor.opi.de quo vide etiam per Ange.in.l.si quis ab alio.§.si quis.in fi. ij.col.de re iudic. Alex. ¶†Sed secundū secundaz 4
lectu.breuiter hoc intrēdit.Ex tacita hypotheca nō potest ꝓueniri possessor nisi principali discusso.hoc dicit. Ista lectu.ꝓbatur in.l.mo schis.ff.de iure fisc. hodie est ius commune:vt in auc.hoc si debitor.§.
4 de pig.¶†Secundum tertiam lecturā.hoc dicit. Debitor debitoris non pōt cōueniri a fisco nisi principali discusso.hoc dicit rex.ponitur ibi indēnitate promissa.i.ab eo qui fideiussit p officiali secūdū primam lectu.vel ab ipsomet officiali secūdū secūdam et tertiam lectu.¶Differentiam autē in cōueniendo debitorez debitoris inter fiscum t priuatū. 1
glo.tangit hic et melius in.l.j.§.quando fiscus vel
5 priua. ¶†Quero vtrū hec.l.cōtineat ius cōmune 2
vel singulare.gl.tangit sed variat.dic breuiter scōs primam lectura q̄ cōtinet ius singulare habito respectu ad ista tempora.idem secūdū vltimā sed secundū mediā continet ius commune. Barto.

1 ☞Instrumētū ꝓ non probet cōtra fiscum ex eo 3
quod non fuit subscriptū per notariū deputatū pro bat tamen contra officialem.

2 Libri massarij communis non probant nisi habeat subscriptionem notarij.

Securitas facta debitori fisci p eius officialem licet nō liberet debitorem ob defectū alicuius solēnitatis:tamē operatur quod officialis primo conueniatur.

Fiscus q̄ possit me in subsidium conuenire actoꝛe ipsius non existente soluendo licet fuerit confessus recepisse a me quod communi debebam.

Fisco Hec est notabilis.l. et hoc dicit.Cautio que nō probatur contra fiscū sed contra officiales facit vt officiales primo ꝓueniantur.hoc dicit. a
¶†No.q̄ licet instrumentū nō probet contra fiscum pura quod nō subscripsit notarius ad hoc deputat? ꝓbat tamen cōtra officialē.Signa hāc l.secundum hec tempora thesaurarij non poterant facere aliquam executionem sine subscriptione notarij:tamen iste thesaurarius si se subscripsit nō liberat a fisco:sed subscriptio thesaurarij est tante virtutis q̄ prius dz conueniri thesaurari? q̄ ego.

a Excusso. vide do. Alex. etiā in.l. cura roꝛes.§.p magistratu.ff.ō ad mini.re. ad ciui.peti.

Additio. †Per hanc.l. dicit bal.i.l. imperator.ff. de sta.ho.q̄ nō creditur libris massarij communis nisi habeāt subscriptionem notarij.facit etiam quod legit t no.in.l.j.j.de apo.pu.t vide bar.in.l. quedā.§.numularios.ff.de edē.Alexā.¶†Itē not.ꝓ regula scilicet qō licet securitas facta ab officiali ꝓpter defectum alicuius solemnitatis non liberet debitoꝛez tamē operat q̄ officialis primo conueniatur.Quaꝛer autez iste cautiones debeant fieri de iure cōmuni ponit hic glo.

Additio. †Nota qō si actor communis fuit confessus habuisse a me quod communi debebam quod postea occasione illius fiscus non posset me conuenire nisi eo existente nō soluēdo.ꝓ quo.l. fi.§.si quis profession.ff.de publica.et l.in contractibus.§.illo.de non nu.pecu.et nō obl.ꝓfes. §. de transac.vt dixi in.d.§.illo. Ange.

b Alii principale.Ad de iffi i.l. quero.ff. loc. eūdē t Alex.i.l. si qs vxoꝛi.§.fi fugitiuū.ff. ō fur.bal. in.l.j.§.de condi.ob turp.cāz. t dixi hic in apostil. ad Ja.rebuffi.nu.j. in ō.principalem.

☞Collega quādo ꝓueniatur ꝓ alio collega.

Quod tempus inspiciatur vt quis soluendo non sit ad hoc vt fideiussoꝛ conueniatur principali non excusso quod in priuato tempus litis contestā.

Si agitur contra vnum ex pluribus officialibus quando agatur pri? contra nominatorem vel collegam.res missiue.

Doniam. Si dimissa ē i administratio a iudice vel ab eius officialibus i pio cōuenit gerēs: fideiussores ꝛ noiatores ipsi⁹ ꝙ pueniat ad collegā. h.d. ¶ †Opp. ff. ad municipales. l. imperator. ꝛ. ſ. de pericu lo nominatoꝝ. l. ſ. ¶ Sol. intelligo hoc quod q̄s cōuenitur pro collega qui est repertus non soluendo tēpore depositi officij: et sic concor. cum contrarijs. ita dicit gl. ¶ †Opp. ꝙ inspicitur tēpus litis cōtest. an fit soluendo. vt. l. inter. § j. ff. de fideiuſ. Sol. illud in fideiussore priuati: secus in fideiussore officialis. quod dic vt dixi i l. cōtraria. et plene per doct. in l. ex persona. ſ. de prob. ¶ †Oppo. ꝙ prius deueniatur ad collegā ꝙ ad nominatorem. vt. l. aduersus. ſ. de magiſt. cōue. Huius timore glo. hic distinguit plene quā no. ꝛ meli⁹ in l. i perator. ff. ad munici. In administratoribus priuatis dic vt. l. j. §. nunc tractemus. ff. de ture. et ra. diſt. ꝛ de magiſt. conue. aduersus, et. l. j. de transac. ſ. et ibi gl. et docto. Barto.

a ¶ Os pbare negatiuam. adde tu ō hac materia p quē qualr̄ q̄n pbēt negatiua p iſtum in l. acto ꝛ nu. ij. et quod ibi posui i apoſti. ff. poſſit probari. vbi etiā posui addi. ad bal. nu. ij. ſ. de pba tio.

☞ Debitores fiſci ſummatim exigūtur quando aūt no⁹ ed ordinarie. numero. 3.

Priuatus etiā debitor fiſci ꝙ nō poteſt impetrare vt debitores ſui ſummatim exigantur.

Si qui. Debitores fiſci exigūtur ſummatim: nec pōt impetrare vt eodes mō debitores ſui exigātur: ſed cōis exactio in ordinario iudicio repetenti reſeruat. h.d. ¶ †No. qō debitores fiſci exiguntur ſummatim qō patet per rep. q dicit ſine fruſtratione. ¶ †Secundo no. ꝙ nō poteſt quis impetrare vt eodem modo exigatur ꝛ executiat debitor ſuus a fiſco. ¶ Tertio no. ꝙ ly quis ſummarie et de plano exigatur a fiſco: non tamen ſummarie pōt ipſe de facto exigere alios. ¶ †Ad primū opp. ꝛ videt ꝙ fiſcus debeat exigere ordinarie. vt. l. facultas. ſ. ri. j. Sol. quidam ſunt debitores fiſci iam redacti i numero debitorū. puta ex aliquo ꝓtractu vel ob tributa. vel ſimi. ꝛ iſti cōueniunt ſummarie vt hic. ꝛ. j. ō exacto. tributo. l. ij. et. l. ſacrilegij. in fi. ad. l. iul. pecu. et aur. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. oporet. co. ij. ꝛ ibi ter. aſſignat rōnē. Quidā nō ſunt redacti i numero debitorū. Sed an ſint debitores vel nō dubitat. ꝛ cōtra iſtos debet fiſc⁹ agere ordinario iudicio. vt. d. l. facultas. et qō ibi dixi circa tertiam particulā. Bar.

☞ Scriptura priuata ꝙ non faciat fidem p ſcribente vel eius herede etiam ſi eſt fiſcus.

Inter †Scriptura propria nō facit fidem pro ſcribente vel eius herede etiā ſi fiſcus ſibi ſucceſſerit. h.d. Similē. l. habes. ſ. de proba. l. exemplo. Unde ſi fiſcus occupās rem alicuius inuenit chartas manu eius cui⁹ ſunt bona ſcriptas ꝙ aliquis ſe erat ſuus debitor ꝛ certe fiſc⁹ non poteſt ex illis chartis aliquē conuenire. ¶ Et not. ter. iniquum ꝛc. Simile habes in. l. exēplo. ſ. de probatio. ¶ Quero quid ſi in illo breui contineat ſibi fuiſſe ſolutum: nunqd faciat fidem contra ſe. Blo. determinat ꝙ ſic. dixi plene in. l. iuda. ff. de dona. et in. l. contractus. ſ. de fide inſtru.

De fide inſtrumentoꝝ ꝛ iure haſte fiſca. Rub.

☞ Subhaſtatio in quibus contractibus requiratur. remiſſiue.

Negatiua ꝙ probari poſſit per obliquum.

Decretū ꝙ plumitur interpoſitū ex iuſtis cauſis. remiſſiue.

Solēnitas ſubhaſtationis qō non probatur interueniſſe licet in inſtrumento enuntiatiue dicatur qō facta fuerit.

Inſtrumētū narrans ſolēnitatē interueniſſe nō probat ꝙ interuenerit niſi poterit adhiberi eodē loco et tēpore cōfecti inſtrumēti.

Enūtiatiua in contractibus inter eaſdez perſonas probat qñ id continetur in quo partes ſibi poſſent preiudicare.

Solēnitas extrinſeca non preſumitur.

Titulus quando habetur pro non titulo non excuſat a fructibus percipiendis.

Procurator fiſci ꝙ habeat ius vendendi res fiſcales ſpāli mandato interuenientes: res autem debitoris fiſci abſq; aliquo mandato vendit.

Procurator fiſci vendens res fiſci nō poteſt habere fidem de pretio.

Habere fidem de pretio qualiter quis dicatur.

Venditio rei fiſcalis vel ei⁹ debitoris vt valeat q̄ interuenire debeant.

Subhaſtatio nō requirit qñ vendunt res mobiles que conſuete ſunt vendi in foro.

Dod in libellū. Si ꝓbat q in vēditiōe rei ōbitoris fiſci debita ſolēnitas nō ſeruet reſtituit res cū fructib⁹ percep tis et percipiēdis. h.d. Bar.

Additio. Jn qō ☞ ctibus requirit hec ſubſcriptio. vide bal. in l. i. ordo. ſ. de executio. rei iudi. Alex. ¶ Opp. inuit hic † ꝙ q̄s oz pbare negatiuam[a] contra de. l. actor. ſ. de proba. Preterea qui ſolēnitatem dicit debet eam probare. vt. l. quecunq;. §. fina. ff. de pub. non qui eam negat. Solu. gloſſ. dicit quod hic probatur eo ipſo quod contrarium non probatur. Jſtud eſt facere violentiam litere: quia tunc non probaret ipſe ſed ius preſumeret. ¶ † Unde alij dicunt quod hic erat ſcriptura que dicebat ſolēnitatem interueniſſe cui eſt ſtandū donec probetur contrariū qō poteſt pro

bari per obliquum. vt. l. optimam. ſ. de cōtrahen. a ꝛ commit. ſtip. Jſta opi. communiter tenetur. quam intelligo quod hic erat ſcriptura que hoc continebat diſpoſitiue: quomodo rali die loco ꝛ teſtib⁹ fuit facta ſubhaſtatio: ꝛ quomodo procurator fiſci interuenit. ꝛ ſic de quolibet actu fuit facrum inſtrumentum per ſe: vt hic glo. innuit per. l. cum precib⁹. quā allegat. Bar.

3 Additio. †Allegatur hec gloſſ. quod decretum preſumitur interpoſitum ex iuſtis cauſis ꝛ cum cauſe cognitione. vide Baldū. in. l. ſi. de priedi. mino. † Alex. ¶ Si enim hoc contineretur in inſtrumento enuntiatiue de preterito vergratia. notarius hodie facit inſtrumentum vendi tionis in quo narrat quomodo facte fuerūt ſubhaſtationes debite ꝛ ſimilia: tunc illi inſtrumento ſtādum nō eſt[a]: quia inſtrumentum non probat niſi ea que interuenerunt loco ꝛ tempore celebrati inſtrumenti. vt no. per Jnno. in. c. quoniam contra falſas. extra de proba. ſed ſubhaſtationes non potuerunt interuenire: quia debent ſtare. xx. diebus. vt. ſ. dicā. ergo ꝛc. Preterea tunc non eſt inſtrumentum propꝛie de illo facto ſed magis facit narrationem alterius do cumēti: igitur ꝛc. vt in aut. ſi quis in aliquo documento. ē. de eden. Preterea cum iſta ſolennitas ſit inducta in fauoꝛe debitoris cuius bona alienātur: ꝛ etiam in fauoꝛem fiſci non poſſunt officiales qui vendunt renunciare huic ſolēnitati: nec etiā emptoꝛ. vt. l. ius publicum. ff. de pact. Sed ſi eoꝝ confeſſioni ſtaretur iam inducta eſſet via ſimilis renuntiationi: ergo non valet. l. doli mali exceptio. ff. de noua. ¶ † Et ſecundum illud quod dicitur in. l. optimam. ſ. q verba enuntiatiue poſita in cōtractibus probant inter eaſdem partes intelligo quando id cōtinetur in quo partes poſſunt ſibi preiudicare[b] alias ſecus. Jdem not. in. l. ſciendum. ff. de ver. obl. Alij dicunt ꝙ hic preſumuntur omnia ſoleniter acta quod non placet: quia hic loquitur de ſolēnitate extrinſeca que non preſumitur. dixi plene in. d. l. ſciendum. ¶ † Oppo. de. l. ſi fundū. ē. de rei ven. vbi dicitur ꝙ ritulus excuſat a percipiendis. gl. hic variat tu dic ꝙ hic loquitur quando titulus habetur pro non titulo. arg. l. nec villam. ſ. j. ff. de peti. hereditā.

a Non eſt. Adde Pau. de ca. in cō ſi. lxxxix. ꝛ qō per and. bar. in cōſi. incip. ſcripſit eccleſiaſticus. xiij. col. eſt poſt conſi. d. alex. de imo. ciij. iiij. parte.

b Preiudicare. adde Feli. in. c. cum iure. de offici. delega. ꝛ do. ſozi. in conſi. ccxiij. incl. in priti cōſultatiōe. ꝛ. ſe/ ſida conclu ſio. circa fi. in. ff. pre chart. lxxviij.

c ¶ Venio ad queſtiones ꝛ quero primo cōtra quez agitur ꝛ qua actione. gloſ. remittit ad no. ē. de iure fiſc. l. iij. ꝛ ibi examinani. ¶ † Quero quis eſt qui habet ius vendendi res fiſcales: vel debitoris fiſci. gl. dicit ꝙ procurator fiſci. vel cui princeps mandauit. ¶ Item in principio gloſ. magne dicit ꝙ talis venditio debet fieri interuenīēte procuratoꝛe fiſci. ¶ Jn cōtrarium videtur. ē. ſi propter publi. pen. l. ij. vbi ꝓ detur ꝙ debeat fieri autoritate preſidis. ¶ Breuiter circa hoc dico. quādoq; exactionē tributoꝝ vectigaliū ꝛ ſimiliū fiſcus vendit alij quandoq; illud facit per ſuos officiales nomine fiſci exigentes. et iſti duo modi notantur in. l. j. §. hic titulus. ff. de publica. in prin. magne glo. Primo caſu illi emptores dicuntur eſſe illi qui habent ius vendendi: tamen hoc faciūt autoritate preſidis. vt. d. l. ij. ſi propter publi. pen. ¶ Sedo caſu iſtud fieri autoritate procur. fiſci. ita loquitur hic. Sed cōtra hoc inſtatur de. l. j. ff. de offi. procu. ceſaris. vt nō vendit ſine ſpeciali māda to. quedam parua glo. hic dicit aliud in procuratoꝛe Ceſaris aliud in procuratoꝛe fiſci. tu dic idem in vtroq;. vt. ff. de iure fiſci. l. ſi fiſcus. in fi. ꝛ hic loquitur in vēditione rerum debitoris fiſci: ſi ibi loq̄tur in vēditiōe rerū que ſuntin patrimonio principis. ¶ † Quero verū procurator fiſci debeat vendere rem preſente pretio vel poſſit habere fidez de pretio[d]. dicit gl. pretio preſente. vt. l. ſi procu. in fi. ff. de iure fiſc. ꝛ. l. a diuo pio. ſ. ſed ſi emptoꝛ. ff. de re iud. Aliter autem quis dicatur habere fidē de pretio. vide ter. ꝛ glo. in. l. quod vēdidi. ff. de contrahen. emp. ¶ Quero nunquid in iſta vēditione neceſſaria ſit ſcriptura. glo. dicit ꝙ nō vt. l. iij. ff. co. titu. ¶ † Quero quot requiratur ad hoc vt valeat venditio rei fiſcalis vel debitoris fiſci: dic vt in prin. gloſſ. mag. ꝛ in. l. iij. ē. de iure fiſc. ꝛ no. in. l. j. d ſi aduer. fiſcum. ꝛ. l. ſi quis. de reſ. in. vendi. Barto.

10 Additio. †Adde ꝙ ſubhaſtatio nō requirit in vēditione rerum mobilium que conſueteſunt vendi in foro. vt no⁹. Bal. in. l. ſ. ad fi. C. ſi propter pub. penſi. Et adde quod in ſubhaſtatione reipublice requiritur preſentia officialis[e]. dicta l. fi. ꝛ ibi Bal. C nona vecti. Alexā. ¶ † No. glo. magnā ꝛ glo. paruā ſuper vbo mala fide quod mala fides e preſumitur interueniſſe quando ſolēnitas fuit omiſſa ꝛ ordo debitus non fuit ſeruatus. quod nota. Bar.

☞ Agere tanquā ynus de populo quod quis pōt etiā pro ſuo intereſſe.

Venditio facta ſine ſolennitate ꝛ cōcluſione pretij etiam a fiſco non valet.

Cumulari in libello qō plures cauſe poſſunt iteras ſi queliber per ſe ſit ſufficiens ꝛ ſufficit alteram probari niſi quis ſe aſtringeritad vtrūq; probādū.

Opler. Declet dicit idem qō precedens. ſi in venditione debita ſolennitas nō fuit obſeruata res venditā retrahitur. hoc dicit. ¶ † Nota quod quis poteſt qñq; agere ſicut q̄liber de populo: ꝛ etiam pro ſuo proprio intereſſe vt hic in fine. ibi cauſa indēnitatis. Simile habes in. l. licet. in principio. ff. de procuratoꝛi. ꝛ quod no. in. l. iuriſgen. §. ſi paciſcar. ff. de pactis. ¶ † Nor. quod ſolēnitas omiſſa ꝛ gratioſa vēditio rei ꝓpter puñ debi

tum presupponunt fraudem esse fa-
3 ctam: & ideo retractabitur. ¶ † Nor. q̄ in libello possunt accumulari plu-
res cause quarum quelibet per se est
a sufficiens*, facit q̄ nota. s. de eden. l.
edicta. Et sufficit alteram probari: vt
a ¶ Queli- nota. extra de rescript. c. ij. in fine nisi
bet p se est se astrinxerit ad vtrunq; probandum
sufficiens. quod dic vt plenissime dixi. ff. de rei u-
ad de bal. 6 dica. l. diuus. et dixi in dicta. l. edita.
in. l. per di- s. de eden. Bar.
uersas. q. 1 ☞ Res quod fuerit empta a fisco & q̄
ri. s. man- requiritur ad acquisitionem do-
da. & istuz minij possunt probari per testes.
oino cōsi- 2 Fiscus vendens non potest habere fi
luo. ex. in- dem de pretio.
cip. cōe de 3 Probationis appellatione intelligi-
ligna. & ibi tur de idonea.
posui i ad 4 Venditio & pretij solutio probari po
di. ad ips. test per testes. & ibi quādo hoc possit.
5 Exceptio quem de euictione teneat a-
ctio eundem agentem &c. q̄ bō appona
tur ad merita & ad processum.
6 Res empta per procem erit procis et
nō viri licet presumatur empta de pe-
cunia viri: sed ipsa tenetur ad pretiuz
viro.

Ti instrumēta.

1 † Emptio a fisco facta et alia que requiruntur ad ac quisitionē dominij possunt probari si ne scriptura. h. o. ¶ Pro declaratiōe .l. quero quo iure fiscus vēdit. Respō deo vel fiscus vendit vt suum proprium vel vendit tanq̄ matris diu cessantis in solutione debiti vel tributi: cui ma tri fiscus postea succederet qui fiscus
2 non vendicat. ¶ † Hoc premisso no-ta ex. l. ista & pretium debet esse solu-tum cum fiscus vendens non potest habere fidem de pretio: vt not. s. eo. l. 3 s. & j. tit. ij. l. j. ff. de iure fis. l. si procura. ¶ † Secundo nota illud quod tex. dicit in quibuscunq; probationib⁹ &c. & gl. dicit scilicet idoneis quod est no-tabile propter statuta et alia multa.
4 ¶ † Tertio nota q̄ venditio & pretij solutio potest probari sine scriptura. ¶ Ad istud oppo. de. l. ij. s. tit. l. Sol. quidam sunt debitores fisci in nume-ro debitorum redacti. & ibi non pos-sunt probare venditionem nec solu-tionem sine scriptura. vt dicta. l. con-traria. Quidam non sunt debitores sed aliter cum fisco contrahentes: et tunc totum contractum & solutionem factam in ipso contractu possunt pro-
5 bare q̄ restes: ita loquit hic. ¶ † Nota quod hic videtur casus q̄ illa exce-ptio quem de euictione tenet &c. de qua in. l. vendicantem. ff. de euictio. impedit litem contestari vt hic in fin. l. ibi referre questionem procuratoris me⁹ non sinet. quasi dicat non patietur lit. cōtestari. alie leges videntur dicere q̄ talis exceptio opponat ad merita cau-se magis q̄ ad impediendū processum: vt. d. l. vēdi cantem. & s. de euictio. l. exceptionem. & re. vendicatione. l. cum a matre. possumus tamen dicere vtrūq; procedere: & quod opponat ad merita cau-se ad processum per hanc. l. & ll. s. alleg. facit. l. ven-ditrici. de re. alie. nō. alie. ¶ † Ultimo facit hec. l. q̄ si vxor alicuius emit aliquam rez illa res fit vxoris. Non obst. ll. dicentes q̄ quicquid querit vxor presu-mitur de bonis viri. vt. l. etiam. s. de donatio. inter virum & vxorem. & l. quintus. ff. eodem titu. quia fa-tco: quod presumitur empta de pecunia viri. & vxor tenetur ad pretium viro. tamen res non erit viri sed vxoris: vt hic. & l. j. & l. multum. s. si quis alteri vel sibi. Barto.

Additio Vide Bal. in. l. hi vxorem. de condi. instit. & Bart. in. l. si filij. de vo. inter vir. & vxo. Alex.

☞ In venditionibus rerum fiscalium fiendis sub hasta: tempus statuitur arbitrio iudicis augendo non minuendo. & vide infra nu. 7. & nu. 8.

Dispositio huius. l. q̄ etiā habeat locum in venditio nibus rerum priuati vel ciuitati si tēpus subhastatio-nibus fit appositum per officialem habētem po-testatem.

Offerens infra tempus subhastationū obligatur 3 et dicitur talis contractus perfectus.

Contractus qui celebratur cum incerta persona nō vitiatur propter temporis interuallum vel partis absentiam.

Officialis ponens ad incausatum rem vendendā 4 obligatur ad vendendum si in subhastatione dicit q̄ plus offerenti dabitur. vel si fisco expediebat dare plus offerenti: alias non.

Nouum preconium in subhastādis rebus potest fie- 5 ri si in primo nullus obtulit.

Termini extraiudiciales intelliguntur peremptorij li-cet hoc non adiiciatur. et infra nu. 7. quando possit augeri.

Qui primo obtulit minus si velit mō offerre plusq̄ 6 secundus an admittatur.

Ciuitas potest legem condere infra quod tempus 10 venditio rerum suarum fiat.

Subhastatio quod fieri debeat in vendendis reb⁹ 11 minoum.

Si tempora. Nec est difficilis l. a hoc dicit. Infra tempus in subhastatione statutus quilibet veniens admittitur licet res iam alteri fuerit vendita. h. o. ¶ Primo ponitur casus q̄ plus offerenti infra mēsem da-bitur: si infra quindecim dies vnus centum promi-sit et ei omnia adiudicauit procurator fisci. Deinde post quindecim dies alius venit & promisit plusq̄ iste emerit. certe iste plus promittens infra mensem debet audiri & ei debet adiudicari licet prius fuerit tradita illi. ¶ Nota. secundum istam lectu-ram. † q̄ tēpus statuitur arbitrio officialis vidētis. ¶ Se-cundo nota q̄ licet vni vendita fit res infra tempus admittitur alius plus promittēs. ita intelligit glos. quam vo. ¶ Opponi contra istam lectu. q̄ primo

temp⁹ sit limitatū. vt. dierū. vt. s. de sacrosan. eccle. a
auf. hoc ius potectū. & fuit not. s. eo. l. j. & hac. l. se-
cundum tertiam lect. ¶ Solu. officialis potest aug-
a gere terminū ex suo arbitrio ita loquitur hec lect.
non autem minuere vt in contrario. Ratio: quia in
augēdo est fauor fisci: quia plures venire poterūt.
2 ¶ † Quero nunquid hec lex habeat locum in ven-
ditione rerū priuatarum vel ciuitatū. glo. dicit hic
q̄ non. tu dicas q̄ verum est quātum ad hoc q̄ in 6
venditione rerum ciuitatum vel priuatarū sit adie-
ctum certum tempus a lege. ¶ Sed si adiceretur
per officiales vendentes suo arbitrio: tunc hec lex
posset habere locū: q; q̄libet veniens infra tempus
admittitur sine dubio: si nulli iam esset facta vendi-
tio. sed si alicui esset facta. tunc si esset facta simpli-
citer adhuc admitteretur alius plus promittens.
Intelligitur eīm esse facta sub cōditione nisi melio
rem conditionē attulerit alius infra tempus appo
sitū in subhastatione vt hic secundū istā lectu. Pos- 7
sent tamen in venditiōe esse apposita talia verba
quod per ea apparet esse receptum ab illo pacto fa
cto in illa subhastatione. si tamen esset priuat⁹ ven
dens vel alius officialis habens de hoc autoritatē.
ista lex de hoc locum haberet: et alius admitteret.
secus si potestas talis officialis se ad hoc non extē-
3 deret. et ita intelligitur hec glo. ¶ † Quero quid
si vnus vadit infra tempus subhastatiōis & offert:
an ex hoc obligetur. videtur q̄ non: q; inter inter-
rogationem factam per preconem et oblationem
illius interuenit spatium: ergo non obligatur. vt. l.
j. §. i. ff. de ver. obli. ¶ In contrariū est sciendum q̄
contractus qui celebratur cū incerta persona nō vi
tiatur propter interuallū tpis: nec ꝓpter absentiaz
contrahētis. Exēplū si habeo rem pro derelicto vi-
deo: eā donare occupanti. l. si id quod. ff. ꝓ dere. 8
et sic incerte persone. Ista donatio nō impeditur: lz
alius occupet me absente et ex interuallo. vt. l. q̄
seruus. de ītpu. seruo. Itē pecunia que proiicitur a
principe vel a consulibus in populū datur occupan
ti. ff. de acquir. re. do. l. qua ratione. §. si. ita in propo
siro per illū preconē videor contrahere cuz incerta 9
persona videlicet cū pl⁹ offerente. ideo si venit ex
interuallo: vel si offert notario etiam non presente
officiali perficitur contractus. dixi in. l. licitatio. in
4 prin. ff. de publica. ¶ † Quero vtrū officialis ipse
obligetur ad vendendum illi plus offerenti. Hic vi 10
b detur casus q̄ sic. b hoc intellige verū si verba pre-
conis hoc dicūt q̄ plus offerenti dabitur secundus
formas positā hic in glo. et in aut. hoc ius porrectū.
Sed si preco simpliciter diceret quicūq; vult eme-
re veniat ad offerendū infra talē diē nec adiceret 11
et plus offerenti dabitur: tūc nō cogitur dare plus
offerenti: q; ad hoc se non astringit: poterit eīm esse
quod hoc fuerit factū ad explorandus valorem rei
magis q̄ ad vendendū. vt. l. si seruus. in prin. de cō-c
di. fur. quod no. et ita caueas quando facis preco-
nizare: q; vno casu cogitur. alio non. ¶ Item hoc
intelligo si fisco expediebat dare plus offerenti:
posset enim esse q̄ eius interesset dare min⁹ offerē-
ti: q; effert facilior solutionē vel q; magis idone⁹.
5 vt. l. iiij. i fi. ff. de i diē adiec. & l. sabin⁹. e. ti. ¶ † Que
ro vtrū post lapsum primū terminū posset fieri ve
e nouo preconiū & dari alia dilatio. gl. no. hic dicit q̄

¶ Augere. adde q̄ circa hoc etiam pōt esse ratio
prour in simili dicit bal. in. l. fi. col. j. ver. quero quid
si dictum. s. qui admit. vbi q̄ quando statuit certꝰ
terminus a iure ad aliquid faciēdū talis terminꝰ
non potest preueniri. prorogari autē sic. de quo ali-
quid per
nō vt. l. ij. j. de loca. predi. ciui. li. rj. q̄ old. in pr.
puto verū si primo termino aliquis suo. l. r. et
obtulerat cui ius erat q̄situm. ¶ † Ex ibi q̄si iu-
quo habes notare q̄ isti termini ex dex possit
traiudiciales intelliguntꝰ peremptorij terminū a
licet hoc non adiiciatur vt hic vide. iure datū
et vide Inno. in. c. cum a nobis. vltra prograre
mediū. extra de elec. et probatur in. l. &c.
titia. §. vsuras. ff. de leg. ij. q̄ no. pro Panor. in
terminis qui statuuntur in interpel- cle. ij. de
lationibus et protestationibus et si- app. adde
militibus actibus extraiudicialibus. quod q̄s
predicta † vera nisi esset persona per tps nō est
quam posset peti in integrum restitu- taxatus a
tio: tunc enim posset impetrare in in- lege tunc
tegrum restitutionem vt maius tps debet a iu
apponatur in licitatione. vt. l. et si fi- dice taxa-
ne. §. quesitū. ff. de mino. ¶ Secūdo ri eiꝰ arbi
modo legit hec lex q̄ tēpus augmē trio. glo.
ti fuit appositum ex ipso contractu: & est i. l. si cō
sic fuit pactum adiectionis in diem. stante. §.
Hec lec. vera est in se: tamen non ha pe. in ver.
bet dubitationem. Tertia lect. est q̄ tpis. ff. lo.
hic loquitur de tempore statuto a le- ma. & rep.
ge. l. xx. diorum in rebus fiscalibus si- & ibi bar. i
cut in rebus ecclesiarū: vt in aut. hoc l. j. §. ait p̄
ius porrectum. licet glos. hic dubitet. tor. i prin.
tamen. s. eo. l. ponit pro constati q̄ ff. de iure
tenet cōmuniter & scōm hoc si mi- deli. et gl.
nus tps apponatur in preconio infra in. c. j. i fi.
xx. dies admittuntur licitationes: quia Positū.
officialis illud tps augere potest: mi in. vj.
nuere autē nō. vt. l. iiij. §. si quis cōdē- b ¶ Quod
natus. ff. de re iudi. dicit. s. in prin lec. fic. Sz q̄d
¶ † Quero q̄d si ille qui primo ob- in rebꝰ ec
tulit minꝰ nūc velit offerre plusq̄ se- clesie dic
cundꝰ an admittat. iterū. gl. dicit q̄d q̄d sec⁹ q;
fic. et bene. ¶ Quero q̄d de fructib⁹ debēt tra
medio tempore percptis. dic vt in gl. di offerēti
¶ † Quero cū i vēditiōe rerū ciuita fustū priū
tis nō fit tps statutum a lege: an ciui licet alter
tas de hoc possit ꝓpria leges facere. plus obtu
dic q̄d fic. vt. l. luci⁹. in. fi. ff. ad munici lerit. vt. d.
pa. & j. de vend. re. ciui. l. s. & ij. & tāgit glo. alle. i
hic in fi. glo. ¶ † Quero an cū exe- ter. & Lu-
pō. in fi. ff.
venditio. ver. scis q̄d resp. & bar. cep. in trac. de p̄cu
fif. in. q. prim. & q. q. ij. vbi per arch.

¶ De nouo preconio et dari alia dilatio. adde quod
ratio videt q; qui nō facit in tēpore videt post tps
prohibitus vt est ter. in. l. imperatores. ff. de postul. &
ponit in simili bal. in. l. statuliberum. §. stichum. ff.
de leg. ij. et in. l. titia. de ac. et in. l. si eadē. et ibi guil.
de cu. et Bali. s. qui accusa. non pos. Bald. in. l. acce.
q. xxj. s. de vsu. et no. cano. in. c. cum in tua. extra qui
ma. accu. non pos. et Car. in clemen. consti. s. j. q. vj.
extra de ele.

a ¶ Nō sic. tu tñ vide bald. in. d. aut. hoc ius porc. 1 crum. ſ. in rer. al. i. ſi. 2 col. ver. ſz hic querit 3 v bi dic. nō est neceſ saria ſi bo na fide tñ at vēditio ſz vid Jnno. i. c. duc. cū in glo. in ver. de/ fenſore. de reb. eccle. non alie.

b ¶ Eſt. Ad de Feli. in c. hūanū. ſ. diſtin. et Paul. de ca. in cōſi. ecriſ. ꝛ Jo. cal. in cōſ. 1 xrij. in tit. de prebē.

eutores vltimarū volūtatū vendant 4 debeāt facere ſubhaſtatiōes: ꝛ an cuꝫ vendunt̄ res minoris. dixi de hoc plene in. l. alio. ff. de ali. ꝛ ciba. lega.

Additio. Et quod in reb⁹ miꝫ noꝫ locū habeat ſub haſtatio: videt̄ qđ ſic in. l. ſi pretor. in fin. et ibi per Buil. ff. de mino. Et in 1 quo differat pupillus a fiſco ſi iſta ſolēnitas non interueniat. dicit ibi per eundem. ¶ Quero an in reb⁹ minoris alienādis debeat fieri ſubhaſtatio. videtur qđ ſic: qꝛ reſpublica et minor eq̄parant̄: ergo ⁊c. Preterea i alienatiōe rei minoris debet eſſe ſubſcriptio iudicis. vt. l. ij. ſ. de aſſeſ. ꝛ gl. ij. in. l. j. ff. de offi. aſſeſ. Ange.

☞ Venditio facta a fiſco retractat̄ propter tributa non ob aliā cauſam. Minor qñ iuuetur contra venditionem rei ſue a fiſco factam.

Emens res exbānitorum teneꝫ illas exbānitis reddere ex forma capitulorum pacis hoc dicentium.

4 Res priuati ob publicaꝫ vtiliratem auferri poteſt.

Decūqz Venditio facta a fiſco ſoleniter non retractatur p̄ retu reſcripti vt minoris eratis. h. d. ¶ Ad euidentiā quero quid eſt dicendum pro reliquis prodigiorū. dic vt in gl. ¶ Oppo. qđ poſſit reſcindi. vt l. prediꝫ. ff. de iure fiſ. Sol. dicit glo. ibi pro tributis: hic pro mala adminiſtratione vel pro debito alio ex contractu vel maleficio. Jſta ſolu. eſt obſcura. ¶ Quidā intelligunt qđ ibi p tributis ſcilicet nō ſolutis facta fuit 1 venditio ideo poteſt reſcindi. Hec ex 2 poſitio nō valet: vt in. l. priori. ꝛ ibi dicam. ¶ Dic ergo ibi pro tributis. ſ. 3 poteſt res vendita auocari non pro 4 alio ꝺbito. hoc dicā. l. pri ¶ Oppo. de. l. ſi. ſ. ſi aduer. fiſcū. vbi minor iuuatur. Sol. ſo. tu dic lati⁹: aut fiſcus vendit rē minoris vt ſuā et iuuat̄ minor. vt. l. ꝓraria. aut vēdit vt ibi obligatā p tributis: ꝛ tūc aut minor vult reſtitui ita q̄ vēdatur ei ꝙ: res incidit i cōmiſſum et iuuat̄ minor. vt. l. de fun. pa. l. ij. et. l. imperatores. ff. de publi. aut vult reſtitui poſtq̄ fuit vēb dita: et tunc ſi tutor vel curator iteruenerit nō reſtituit̄: vt hic. ala ſec⁹. l. ſi. ſ. 3 ſi ob pu. pen. ¶ Ultio facit hec. l. qđ illi q̄ emerunt a cōi peruſſi ſolēniter vendēte res exbānitorū nō cogantur eas emptas reddere exbānitis ex forma capitulorū pacis hoc dicētiuꝫ. qđ ꝑbo. nā ſi nō valet reſcriptū principis: vt hic multomin⁹ ſtatutū vel pactū ciuitatis. ¶ Jn cōtrariū eſt veritas. nā hic loquit̄ qñ imperator reſcripſit ꝓpter vtilitatē priuati impetrantis tñ: ſec⁹ ſi ꝓpter publicā vtilitatē: tunc eiꝰ pōt res priuatorū auferre et eodē mō ciuitas. vt. ſ. de iure fiſ. l. certa forma. et. l. itē ſi verberatū. ſ. ſ. ff. de rei vendi. de euic. l. luci⁹. ⁊. l. venditor. ſ. ſi conſtat. ff. communia prediō. Bar.

☞ Emens rē a priuato vel fiſco qñ teneatur ad tributa.

Siquis. Qui ſolēnit̄ emit a fiſco ſolū. ad priuum teneꝫ ꝛ ob aliud debitū nō conueniꝫ. h. d. ¶ Oppo. ff. de iure fiſ. l. predia. Quidā dicūt quod hec. l. corrigit illā. Alij qđ ibi venditor vt predia tributaria hic vt alia. Tu dic vt. ſ. l. priori. et dicā ſtatim in diſtinctiōe. ¶ Opp. de. l. imperatores. ff. de publi. et vecti. Sol. ibi priuat⁹ vendit priuato: hic fiſcus priuato ſecundū glo. quā tenet Dyn in. l. contraria. vbi diſtinguit. tu tñ plenius dic. † Quādoq̄ priuat⁹ vēdit priuato et tūc ẽptor pōt pro tributis cōueniri et reliquis. vt. d. l. imperatores. Aut p fiſcū cōcedunt̄ priuato et tunc qñq̄ cōcedunt̄ per modū cuiuſdā tranſlationis non venditionis: tunc nouus poſſeſſor ad tributa non teneꝫ: vt. j. de cenſ. l. ſi. et de fun. rerū priua. l. ij. Aut tranſfert fiſcus per modū venditionis: ꝛ tunc aut fiſcus vendit vt ſuam ꝓpriam ꝛ emptor nullo modo poteſt conueniri. vt. j. tit. iij. l. j. ⁊. l. bene a ꝛenone. ſ. de quadri. preſcrip. Aut vendit eā vt alterius debitoris fiſcalis: et tunc aut vendit eam ꝓpter tributa non ſoluta et emptor ſolueri⁹ non tenetur vt hac. l. Aut ꝓpter alia debita non ſoluta: et tunc aut cōuenitur ꝓpter alia debita et non tenetur. vt. ſ. l. priori. Aut ꝓpter tributa et tunc tenetur vt. l. precij. ff. de iure fiſci.

¶ De venditione rerum fiſcalium cum priua. communium. Rubri.

☞ Commune quod eſt: meum eſt.

Fiſcus quod poſſit tot am rem etiam diuiduā vendere quam habet cum alio cōmunē ſi ſibi ſit vtilis.

Res obligata fiſco ꝛ alij poteſt per fiſcum vendi.

Pena que partim applicatur fiſco partim parti debet tota ſolui fiſco.

Tamen ſi ſoluerit parti liberatur nec fiſc⁹ impediꝛe poteſt.

Iouma Ratione p̄ris fiſcus pōt vendere totū. h. d. vides hic qđ reſtituit p̄tiū ꝓ parte ei⁹ q̄ dominiū partis hz. ¶ Opp. ſ. de cōmu. re. alie. l. j. et. ij. Solu. ſpeciale eſt hic in fiſco. et ſic no. caſū hic † vbi qđ cōmune eſt meum eſt b etiam quo ad diſpoſitionem ſuper toto quod dixi plene in. l. ſerui electione. ſ. ſ. ff. de leg. j. ¶ Oppo. ad tñe qđ imo debeat agi cora ꝓcuratore ceſſatis non cora iudice emptoris. vt. l. iij. ſ. de iure fiſci. Sol. hic loquitur quando tenuit venditio ita quod fiſc⁹ non teneꝫ. ibi aūt qñ vēditio nō tenuit. vel aliter qđ hic dicit̄ apud ſuū iudicē. dic. l. apud ꝓcuratoꝛē ceſaris vt. l. iij. ⁊. l. ij. ſ. ſi aduer. fiſcū. ¶ Quero quid ſi fiſcus nullam partē habeat in re an valeat vēditio. dic vt in glo. qđ intellige niſi vēderetur ob ceſſationem ſolutionis tributorum. vt. ſ. titul. ſ. per 2 totum. ¶ † Quero vtrum hec lex habeat locum in omni re etiam diuiduа. glo. determinat quod ſic. tu dic quod iſtud eſt hic permiſſum propter vtiliratem fiſci. vt. l. ij. ſ. de cōmu. re. alie. ⁊ ibi glo. Aut ergo eſt vtilitas fiſci: qꝛ maiori pretio vēditur totū q̄ pars. vt. l. meuius. in fi. ff. communi. diui. ⁊ indiſtincte totum poteſt vendere fiſcus: alias ſec⁹: cum nulla tūc 3 fiſci verteretur vtilitas. ¶ † Quero quid in re obligata fiſco ⁊ alij. Reſpondeo idem. vt. l. res. ſ. ſ. ff. de 4 iure fiſ. que eſt notabilis ad hāc materiā. ¶ † Quero cui debeat ſolui pretium. Bloſ. dicit hic ꝙ totum ſoluitur fiſco⁹: ꝛ fiſcus partem reddit priuato quod nor. pro ſtatutis dicentibus ꝙ de aliqua cōdemnatione medietatem habeat fiſcus medietatem priuatus. torū ẽm ꝺ fiſco ſolui: ꝛ fiſc⁹ ſoluit illi priuato vt. l. ſenat⁹. ſ. ſenat⁹. ff. de iure fiſ. ꝛ ibi dixi. ⁊. d. l. res. ſ. j. quod eſt vtile: qꝛ ſauorabilius ſit executio quando debet ſolui fiſco ꝙ quando debet ſolui priuato. vt. ſ. ti. ſi. l. pe. ꝛ ibi dixi. ¶ Farco: tamē ꝙ ſi quis ſoluerit illi priuato liberaretur ꝛ fiſcus hoc impedire nō poſſet: vt. d. l. res. ſ. j. facit. ff. de pac. l. ſi cum eꝫ proze. in fi. de doli excep. l. apud celſum. ſ. mandaui. ¶ Querit gloſſ. qua actione agitur contra fiſcum. dic vt in glo. Barto.

Additio. De materia huius. l. vide Bald. in glo. in. l. ij. C. de reb. alie. ⁊ ibi inter alia dicit ꝙ fiſc⁹ priuꝰ debet requirere ſociū. Alex.

¶ Ne fiſcus rem quam vendidit euincat. Rubrica.

1 ☞ Fiſcus non poteſt habere fidem de pretio.

2 Unus officialis poteſt contra alium agere ꝛ quando infra nu. 3.

4 Si abbas vendit rem alicuius conuentus ſibi ſubditi quando poſſit talis venditio reuocari.

Rauiſſimū ꝛc. Rubrica con 3 tinet ſummarium eius quod dicitur in nigro vnde venio ad caſum in terminis. ¶ † No. ꝙ fiſc⁹ non pōt habere fidem de pretio vt hic. dixi in. l. j. ſ. de iur. fiſc. ⁊ in glo. ſunt conco. ⁊. ſ. de fide inſtru. ⁊ iure haſte fi. l. j. et. l. ſi inſtrumenta. ¶ † Tremito. quod vnus officialis pōt agere contra aliū quod tenet̄ menti. ¶ Quero qualiter fiſcus hanc rem vendidit. poteſt intelligi ꝙ vendidit eam vt ꝓpriam. quod ſatis placet vel vendidit eam vt alicuius debitoris: ꝛ tūc debet adhiberi diſtinctio quam feci. ſ. ti. ij. l. ſi. ¶ Quero quomodo poteſt vnus officialis vendere rem pertinentem ad aliam ſtationem. Reſpōdeo intellige qđ pertinebat ad ſuam ꝛ eriā ad aliā ſtationē: quia vtraq̄ erat obligata. Sicenim nullo modo ad ſuas ſtationē pertineret nō valeret venditio. vt. d. quero. 3 ff. de ſol. † † Quero vtrum hoc ſit verū indiſtincte ꝙ vnus officialis poteſt agere contra alium quando ſunt diuerſe ſtationes. dico quod ſic. in adminiſtratoribus publicis vt in tutoribus. dic vt nor. in. l. interrutores. ff. de adminiſtra. tutoꝝ. in procuratoribus dic vt. l. qui. ꝓpoſito. ſ. finali. cum. l. ſequen. ff. de 4 procurato. † Ulterius glo. inducit hāc. l. ad queſtionem ꝙ ſi abbas vendidit rem vnius conuentus vel mon aſterij ſibi ſubditi quāꝙ ſit alterius ꝙ nō poſſit illam reuocare. quod verum intellige quādo illi duo conuent⁹ erant de menſa abbatis. tūc enim talis error: non attenditur: quia idem iuris eſt ſiue ſit vnius conuent⁹ ſiue alterius. argu. l. quod ſi dubitetur. ff. de acqui. hered. Sed ſi nō eſſet de menſa tunc non poſſet vendere abbas ſine conſenſu rectoris illius conuentus ſibi ſubditi: vt extra de rebus eccle. non alie. c. ſi. in cle. ⁊ ideo ſi venderetur tanꝙ alterius talis error: vitiaret ⁊ non valeret. quod ſemper intellige ſi in venditione fuit adhibita debita ſolennitas alias ſecus. Bart.

a ¶ Totus ſoluitur fiſco. adde bal. in. l. j. in. iij. col. ſ. de here. vel ac. vē. cūdē in. l. j. ſ. de priſ. do. i. l. de his. ſ. de epiſc. ⁊ cle. ⁊ ſpe. i tit. de no. ſ. item ſi fiſcus.

¶ De his qui ex pub. rationibus mutuam pecu. acci. Rubrica.

Siquis. Qui acceꝑit pecuniam mutuam ab officialibus fiſci tenetur in quadruplum. h. d. ¶ Quero qua actione tenetur. dicit glo. conditiōe ex l. iſta vel in factum actione prima vera. ¶ Quero¹ vtrum in quadruplo inſit ſimplum. Reſpondeo quod ſic vt. j. tit. j. l. j. Bar.

☞ Clam fieri dicitur id quod fieri debet in preſentia iudicis vel alicuiꝰ et non fit.

2 Jrem quiſcquid ſit taliter qđ in notitia illi⁹ cui⁹ intereſſ deuenire, nō pōt. Cōmodauerit quod accipiatur large pro mutuauerit ꝛ quomodo.

Siciant. Qui auruꝫ fiſcale mutuo ſumpſit ſine principis licentia ꝛ qui dederit pena hic incerta tenetur. h. d. ¶ In ter. ibi ſub ſpecie publici creditoris. i. tanꝙ creditoꝛ publicꝰ. ¶ Opp. ſ. l. pri. vbi imponit̄ minor pena. Sol. hic in auro: ibi in alia pecunia mutuata. ⁊ hec vera. Fateoꝛ tñ ꝙ in alia ſolutiōe gl. dicit verū qꝛ in l. precedēti oiꝛ actio ciuilis fiſco. Jn hac. l. accuſatio criminalis qđ apperꝛ: vāt ad illud qđ reſpicit meā vindicam nō ad vtilitatem burſe fiſcalis. ¶ Quero d. hic occulte. qūo dz irelligi occulte. dicit gl. ꝙ eoſpo qđ ſit ſine auctoritate pncipis. Sed d. illud vꝛ. l. nō intelligit. ſ. acita. ff. de iur. fiſ. vbi eoſpo qđ iteruenit cautio publica nō dicit occulte geſſū nec clam. Sol. ibi auctoritas ſuperioris non erat neceſſaria † ⁊ ſic habes qđ clam dicitur fieri ꝙ non fit cora iudice quod eſt verum

si eius presentia requiratur. ¶ Simile si de consuetudine aliquid consueuit fieri publice vt matrimonia ⁊ illud fieret coram duobus testibus ostenderetur fieri clam vt ff. de ritu nupt. l. fi. ¶ Clam etiam dicitur fieri quicquid taliter fit quod non possit venire ad notitiam eius cuius interest. vt. l. clā possidere in princ. ff. de acquir. poss. l.

2 ¶ † Item no. diligenter rex. qui dicit commodauerit. ⁊ exponit glos. i. mutauerit. ⁊ sic improprie qđ vtile est p sustinendis libellis vel testib⁹ vel scripturis mercatorum qui propriovocabulo non vtuntur. Bart.

8 ¶ In. d. l. scriptū. vide plene p do. Alexā. de Imol.

Additio. Vide Bal. de ro. in. l. 1
¶ in prin. ff. de ope. no ui. nuntia. Item hoc verum intelligo 2
in idiotis. l. cum antea. ℈. de arb. ⁊ qđ 3
no. in. l. quoties. ⁊ in. l. filia. ff. fami. ercis. secus in perito. facit quod no. glo. in. l. quod si nepos. de testa. ru. ⁊ in. l. i. 4
qui ⁊ aduer. quos. in. l. stipulatio ista ℈. hoc quoq; de ver. obli. Alexan. 5

¶ Penis fiscalibus creditores preferri. Rubrica.

1 ☞ Pena quadrupli hz in se simplū 1
2 Fiscus creditor ex delicto non preferetur creditoribus ex contractu secus 2
quando est creditor ex contractu.
3 Fiscus in penis non habet tacitam hypothecam. 3

Rem suam. Rubrica continet summa rium nigri.
1 ¶ † No. q cū dico penam quadrupli 4
simplus intelligit in quadruplo. facit. l. si cum exceptione. ℈. sed ⁊ si quis. ⁊ ℈. quadruplabit ff. qđ met. cau. ⁊ l. hoc edicto. ℈. fin. ff. de publica. ⁊ hoc est vtile scire ꝓpter.
2 statuta. † Vos scitis q⁹ in contractibus fiscus prefertur aliis creditoribus: q⁹ ad debitorē peruenit pecunia publica fisci: sed a priuato priuata peruenit pecunia. Sed si est debitor fisci ex delicto certe aliis eius creditoribus ex 5
cōtractu fiscus nō prefertur: vt hac. l. dicitur. ¶ Opp. ⁊ videtur q⁹ ille preferatur qui est prioris tēporis. vt. l. si pignus. ff. qui po. in pig. ha. Sol. hic loquitur quādo agitur personali actione in qua inspicit causa que facit locū priuilegio non tps. vt. l. priuilegia. ff. de priui. credi. Sed in contrario loquit qñ agitur hypothecaria. dic vt not. p Dy. in. c. qui prior. extra de re. in. li. vi.
3 ¶ † Quero ergo vtrū in penis fisc⁹ habeat tacitā hypothecam. glo. dicit q⁹ fic. ¶ Contra no. gl. in. d. l. rescriptum⁹ circa prin. ff. de pac. ⁊ iur. fil. aufertur. ℈. fiscus. Dyn. concordat istam glo. in. l. quod placuit. ff. de iure fis. Eyn. tangit in. l. si quis post hanc. ℈. de bo. dam. Busi. de cu. in. d. l. rescriptum. Ego dixi in. l. post cōtractum. ff. de dona. ⁊ d. l. aufertur. ℈. fiscus. ⁊ tenui q⁹ fiscus
4 non habeat tacitā hypothecā in penis. qđ apparet: q⁹ omnis alienatio facta post crimē commissum et ante sententiam posset retractari agendo hypothecaria qđ est cōtra dicta. l. post contractum. dic ergo de hoc vt in fi. l. plene dixi. Barto.

¶ De fiscalibus vsuris. Rubrica.

☞ Vsure q⁹ non debeantur ob penam.
Vsure q⁹ non currant propter penam licet sit debita in contractu vt sors: si hoc probari potest.
Iudex quando condemnat an possit adijcere in cō demnatione penam quarti pluris si nō solnerit infra. x. dies.
Rectores ciuitatum hodie habent vim maiorum iudicum.
Pena quarti pluris quod adijcitur in penam nō soluentis infra terminum est pena more non delicti.

Ius summe. Ex mora pene nō accedunt vsure. h. d. Aduerte ad text. q̄ dicit. nec enim ꝛc. ¶ † Ex quo no. qđ siue pena debeatur ex. l. siue ex pacto vsure nō veniunt. ¶ † Secūdo not. q⁹ licet pena sit deducta in cōtractū vt sors si tñ hoc pōt ꝓbari q⁹ fuit hoc noie pene: vsure nō currūt. vt ibi probatur⁹ ea. ¶ † Certio no. ar. cōtra id qđ faciūt rectores ciuitatū hodie in eorū sententijs cōdemnatorijs: nā iubent cōdemnatis penas soluere infra decē dies ad penā quarti pluris: vt talis adjectio nō valeat: vt colligitur ex hac. l. cū glo. sua super verbo mulcta. posset dici q⁹ ista glo. facit in cōtrariū. † Nam rectores ciuitatus habent hodie vim maiorū iudicum: vt not. in. l. fin. C. de sen. ex peri. reci. Et sic apparet q⁹ possunt ipsi mulctari⁹ dum tamen mulctando modum non excedant. Barto.

Additio. Vide Bar. in. l. i. in fin. ff. si quis ius dicen. non obtempe. quod autez in casibus criminalib⁹. vide Bald. in. l. cum iudex. C. de senten. ⁊ interlo. ⁊ late per Imol. in. l. ij. ℈. finali. ff. de publi. iudi. ⁊ Bald. in. l. programma. C. communia vel epistolas. Angel. in repe. l. si vacantia. C. de bonis vacantibus. circa princ. Alexan. ¶ † Vltimo not. quod illud quartum plus quod adjicitur in pena non soluentis infra terminum non est pena delicti primi sed pena more in non soluendo vt hic. et. ff. de in lite iur. l. i. Dixi plene in. l. i. ff. de pub. iudi.

Si sub pignore. Fiscus qui succedit in locum priuati vtitur iure priuati. Barto.

Fiscum. Fiscus nō potest stipulari vsuras vltra legitimum modum vsurarum neciaz ab alio stipulatas exigere hoc dicit Barto.

¶ De sententijs aduer. fiscum latis retractandis. Rub. 4

1 ☞ Fiscus quando dicatur legitime et recte defensus.
2 Sententia lata contra fiscum ei⁹ aduocato absente quando sit nulla.
3 Fiscus infra quadriēnium per restitutionem in integrum infringit sententiam contra se latā si omissum fuit producere instrumentum ꝓ se faciens.
4 Priuatus ob instrumenta de nouo reperta: si probat se non habuisse facultatem producendi illa instrumenta in illa causa: post sententiam infra quadriēnium restituitur ex clausula generali. 5
5 Sententia lata per pecuniam est ipso iure nulla.
6 Sententia lata p gratiā vel ambitionem qđ infra quadriennium possit retractari tam per fiscū q⁹ p priuatū ex clausula generali.
7 Pupillus ⁊ ecclesia retractant sententiā ob instrumenta de nouo reperta sicut fiscus.
8 Quando sententia rescindat a iudice ex eisdē actis. 6
9 Instantia prima potest restaurari per restitutionē in integrum.
10 Fiscus et respublica in casu huius. l. quod nō agāt contra eius procuratorem.

Aulas. Hec. l. q⁹ breuis est non summo eā. nā si sententia lata est contra fiscum potest reuocari infra triēnium si non interuenerit prevaricatio vel fraus. Si vō hoc interuenerit: etiam post triēnium reuocari potest. ista est bona et subtilis glo. ¶ † Oppo. ff. de ap. illud. vbi fiscus appellat sicut priuatus. Sol. ibi fuit fisc⁹ legitime defensus et recte. Legitime: q⁹ interfuerūt legitime plene in iudicio ꝓ fisco. Recte qđ oīa fuerunt ꝓ fisco producta in iudicio que produci debebant et nulla fraus vel colluſio interuenit: hic vero secus. ¶ Pro declaratione huius: gl. distinguit notabiliter nos autem examinem⁹ quodliber mēbrū per se p questiones. ¶ † Quero primo quid si inia est lata contra fiscū absente aduocato fisci. Rūder gl. qđ tūc ipso iure inia est nulla. vt. l. iñ. ℈. diuus. ff. de iure fis. vbi de hoc plenior glo. ⁊. l. si alicui fisc⁹. eo. titu. ⁊ ℈. de aduo. fis. l. fi. ⁊ in hoc vtit fiscus iure speciali dicit glo. q. d. in priuato nō requirit presen-
8 tia aduocati⁹ qđ est verū vt. l. velamēto. ℈. de postu. ⁊. l. i. de repud. bo. pos. qđ est verū si ideo veniat contra iniam: q⁹ aduocat⁹ nō fuit. Sed si petijsset terminū ꝓ aduocato habēdo ⁊ fuisset sibi denegatum fuisset grauata para: vt. l. ait pretor. in fi. ff. ex quib. can. ma. tunc ab ipso grauamine bene potuisset appellare. ¶ † Quero quid si fiscus fuisset legitime
3 defensus quo ad personas: sed omissum fuisset in instrumentū ꝓ se faciēs producere: vtrū inia rescindatur. glo. dicit qđ sic infra triēniū iure speciali per restitutionē in integrū. vltra loquit prima para hui⁹. l. et. l. imperatores. ff. de re iudi. ⁊ hoc est de iure speciali: q⁹ secus est in priuato. vt. l. sub specie. ℈. de re iudi. vbi est casus: licet videat contra. l. admonendi. ff. de iureiur. qđ dic vt ibi. ¶ Aduerte qđ glo. dicit infra triēnium. fateor. ista tempora vbi erat hoc statutū in fauorē fisci cū de iure cōi esset annus vtilis. Hodie vero puto qđ infra quadriennium possit. vt l. fina. ℈. de tempo. in integ. resti. pe.
4 ¶ † Ité illud qđ dicit glo. qđ priuat⁹ nō posset infringere. intellige ex hoc solo qđ dicat instrumēta esse de nouo reperta. sed si allegādo ꝓbaret quod in prima causa nō habuit facultatem producēdorū dictorū instrumentorū: tūc restitueret etiā post triēnium ex clausula generali ⁊ infra quadriēnium. ⁊ ita renet Inno. extra de testi. c. vltra terriā. habet ergo priuatus hoc allegare qđ nō habuit facultatē producendi in primo iudicio: qđ in fisco necesse non est. ¶ † Quero quid si sententia est lata per corruptionem pecunie. Sic breuiter q⁹ tunc inia est nulla ipso iure. vt. l. venales. ℈. qñ proue. ca. nō est necesse. ⁊. l. i. ℈. ℈. de pena iudi. qui ma. iudi. Et in hoc est idem in priuato ⁊ in fisco dicit glo. et bene.
6 ¶ † Quid si prevaricatio interuenit per gratiam vel ambitionem. glo. mirabiliter dicit q⁹ tunc pōt retractari sententia, per resti. in integ. infra quadriennium vt hic. ⁊ idem in priuato. vt. l. seruo inuito. ℈. cum pretor. ff. ad treb. ⁊ ibi glo. hoc no. quod tene memori. ¶ Ego hoc in fisco intelligo verū simpliciter: in priuato aūt si tempore late sententie sibi notū est hoc: debet statim appellare. vt. l. i. in princi. ff. de appel. si nō appellauerit est. i. lata cui pa: ⁊ sic nō subuenitur sibi ex clausula generali q⁹ est si q̄ mihi iusta causa eē videbitur ꝛc. non enim est iusta causa a
7 cū possit appellare ⁊ neglexerit: vt dixi in. d. ℈. cum pretor. Barto.

¶ Nō requirit presentia aduocati. ad de an tali absentia sit in ista cā dilationis petende collectarium in. c. preterea. nu. 22. et qđ non posui in apost. l. ad ipm in fi. ad q̄ēdū aduocatū errra ð dla. dixi p Ja. rebuf. in. l. offa iudices. i prin. in ñ. and. ð baru. ℈. de dla. isto lib.

Additio. Idem sequitur Paul. de ca. in. l. imperatores. de re iudi. licet Imol. in aduerten ter ibi videatur sequi istam glo. indistincte eriam in priuato. ibi autem loquitur in causis in quibus inie rescinduntur restitutionē. ⁊ tūc ex eisdem actis videtur iudicandū. hoc sequitur Imo. in. l. domus. in. princ. col. de re iudi. per do. Ant. de bu. in. c. in literis. de offi. dele. ⁊ ibi per Imo. in fi. Alexan. ¶ Ité not. qđ inia lata per gratiā pecuniam vel ambitionē potest retractari infra quadriennium ex clausula generali. Et predicta intellige cū determinatione eorū que notātur in. l. si ꝓtor. ℈. marcellus. ff. de iudi. ¶ † Quērit glo. quid in pupillo ⁊ ecclesia, certe idē qđ in fisco. idē. no. in. d. l. imperatores. ¶ † Quērit glo. an ex eisdē actis iudicabit. gl. sere inittit ad. no. in l. fi. ꝓ prestim. ff. de ap. Tu dicas tu loquitur in casib⁹ in quib⁹ inia est ipso iure nulla. ⁊ dic vt. l. si vt ꝓponis. ℈. qño ⁊ qñ iud. examinari. ff. de re iudi. l. cū quereba. ⁊ ibi plene Aur loquimur

in casib⁹ in q̄b⁹ fnia rescindit̄ per restitutionē in integ. & tūc videt iudicā
9 dum ex cisdē actis. ¶ † Nā p restitutionem restaurabit instantia pria. et
10 dic vt. l. j. §. si aduer. lib. ¶ † Quērit glo. an prius respublica et fiscus deb̄eant agere contra suū procuratorem? certe non: vt no. in. d. l. impatores. ff. de reg. iur. Bar.

a ¶ §. ait senat⁹. vide ibi cino. d. Alex. ō ino. & i. l. ciuitas. ſi certū pe. & pau. ff. de ca. in. l. j. §. huius studij. ff. d iusti. & iure. & bal. in. c. j. i. ſi. col. in fi. i ver. item nor. bona cōfiscari. de pa. te. & Jo. an. i addi. ad spe. i ti. de instr. edi. §. posro. i addi. hec subscri ptio. et but. in. c. q̄ venerabi lē. qui fil. sint legi. & cino aler. de Jmo. i consi. xcij. iiij. parte.

¶ De bonis vacantibus et de incorporationibus. Rubrica.

1 ☞ Litis cōtestatio q̄ impediat̄ p 2 statutū dispones quod quis non debeat audiri.
3 Item q̄n statutum dicit bānito non reddatur seu fiat ius.
Exceptio habēs impedire litis ingressum ex quib⁹ verbis parēt.
2 Ciuitates non succedūt in bonis vacantibus.
3 Priuilegiū cōcessum ciuitati q̄ succedat in bonis vacantib⁹ q̄n valeat.
4 Fraus etiā legē cōdēdo ad postulationē alicui⁹ cōmitti dicitur sicut in priuilegiis.
5 Fisc⁹ in bonis vacātib⁹ succedēs nō acq̄rit possessionē sine aditiōe. & nu. 7
6 Aditio q̄ non requirat̄ in relictis ad pias causas. & nu. 9.
8 Dominiū rerū delinquētiū q̄ acq̄rat fisco sine appḥēsione ex solo delicto. 7
10 Fisc⁹ quāto tpe excludat̄ a petitiōe bonorū vacantiū remissiue.
11 Ciuitates nō recognoscētes supiorē habēt fiscū & possunt capere bona vacantia et etiā ex delicto: et sic habēt ius confiscandi.
12 Episcop⁹ q̄ nō habeat ius cōfiscādi. Episcopus an habeat bona obligata sicut fiscus.
Populus an habeat fiscum.
13 Nobiles q̄ succedāt bonis suis decedentibus sine successore.
14 Priuilegium presumitur concessum 9 ad partis postulationem.
Lex scripta in dubio q̄n presumatur facta ad partis postulationem.

Circa debet. Etiam ex priuilegio ciuitates non succedūt in bonis vacantibus: & si occupauerunt ab eis auferuntur. hoc dicit et est bona lex. Barto.

1 Additio. † No. ter. ibi: audiendus. ad statuta dispo 10 nentia q̄ quis non debeat audiri: nā impeditur litis cōtestatio. ff. de legi. 11 l. leges. vt ecce statuto cauet q̄ bānito non reddat̄ ius seu fiat ius: an talis exceptio sit impeditiua processus. rep. est clarus q̄ sic in. l. ſi seru⁹. in fi. ſ. de his qui ad eccle. confu. & de his qui pot. nomi. eſ tu. pied. affi. l. vnica parum ante fi. ibi nec reperēde actionis. & vt ne priua. tit. l. ij. §. fi. & sic tenet Bar, silli. Jaco. but. & Ly. & Ultramon. de omnib⁹ alijs exceptionibus que negatiue & priuatiue inspiciunt principium rei vel processum & ideo ait prętor eius rei de qua iuratum non erit actio. dabo. ff. de iure ſi. l. ait prętor cuius rei. in prin. Et de omnib⁹ alijs que sic respiciunt processum in parte vel in toto. vt ea lege. §. j. & ita consuluit do. Rich. de sali. Idem ſi statutum diceret nullus attenteť talem inquietare: nā ſimiliter ex his verbis parat̄ exceptio habēs impedire litem contestatam. vt. j. titu. j. l. ij. Angelus.
¶ † No. q̄ ciuitates non succedunt in bonis vacantibus. Idem no. in. l. item veniunt. §. ait senat⁹ᵃ. ff. de peri. he. l. j. ff. de iu. fisci. de bo. pos. l. iij. §. a municipibus. & j. titu. j. l. ex varia. ¶ † Secundo not. q̄ priuilegium ciuitatis contra hoc nō valet. ¶ Opp. ff. de iu. fil. l. §. ōnus. Sol. q̄ hic dicit fine hęredē legitimo subaudi et bonorario & que personę fiscū excludant. no. hic in glos. ¶ Oppo. q̄ priuilegium valeat. vt. j. tit. ij. l. j. Sol. intellige hic quādo priuilegium est datum ad petitionem partis petentis. se cus ſi motu proprio principis: vt dicit glo. quam no. in eo q̄ dicit de lege vide glo. in ver. ex puisso† nā ita intelligitur committi fraus quādo. l. cōditur ad postulationez alicuius sicut in priuilegio. probatur: vt. l. ff. de excep. do. ¶ Quero † dicitur hic q̄ fisc⁹ vēdicar: vtrū requirat̄ aditio. glo. hic. & j. eo. l. vacātia. tener q̄ nō ſi bona sint soluendo. † qō nor. q̄ hęreditab⁹ relictis ad pias causas que ſi sunt ſoluendo nō requiritur aditio. qō videť tenere Specu. in tit. de instru. edi. §. cōpendiose. † Sed gloſſ. in. l. j. §. an bona. ff. de iur. fil. videť tenere cōtrariū. Et idē dic. ſ. q̄ aditio sit necessaria nō tñ preiudicat fisco ni ſi quando bona sunt ſoluēdo. & ſtud ibi tenui. Bar.

Additio † Non obſt. hec glo. quia nō loquit in eo casu. ſed eā intelligo cū dñus debeat fisco applicari ex causa delicti. ita q̄ inter fiscum & delinquentē ex maleficio obligatio est cōtracta. vt. l. ex maleficijs. ff. de ac. & obli. Et sic ratione obligationis dñium querit̄ fisco ipso iure. in. l. cum duobus. §. idem respondit. ff. pro socio. & de publi. l. cū his. possessio aūt nullo modo queritur fisco nisi apprehendat̄: vt in dictis legib⁹. Jtē videtur ter. in d. l. cū ſs. Ang. ¶ † Et sic nō videtur verū q̄ Spe. dicit de hereditate ad pias causas relicta ad ſimilitudinē fiſci. q̄ etiā apparet: q̄ etiā fauo: libertatis nō est tantus vt valeat fine aditione: & nō est dubiū q̄ libertas est pia causa. Sed introductum est remedium vt adiciantur bona causa, feruādarum libertatum. vt. l. ij. de fideicom. lib. & ff. de manumiſ. testamen. l. fina. inſtit. de eo cui lib. cau. bo. adij. per totum. & sic illud remedium arbitror habere locum pro relictis ad pias causas. quod est not. ¶ Quero † quanto tempore excludatur fiscus a petitione rerum vacantium. dic vt in glo. plenius in. l. in omnibus. ff. de diuer. & tempo. prescrip. & per Lyn. in. l. prima. §. de quadrien. prescript. ¶ † Quero vtrum pro delictis ciuitas possit accipere bona. glosſa† dicit quod non eadem ratione. secus puto in ciuitatibus que de iure vel de facto hodie non recognoſcunt superiorem. et sic populus est liber. vt notatur

in. l. hostes. ff. de capti. & postliminī. reuer. q̄ ipſamet a ciuitas sit fiscus: & sic possit capere bona vacantia: & etiā ex delicto sicut fiscus. ita no. in. l. ij. ff. de iu. fil. Idem ſi ciuitas haberet ex priuilegio non ad postulationem concesſo hoc expreſſo: vel ſi ſimpliciter concesſa eſſent omnia regalia: vt in feudis. p. coll. que sint reg. c. j. Barto.

a Additio. Vtrum ciuitates habeant ius confiſcandi⁽ᵃ⁾. vide quod no. Bal. in. l. ij. supra cōia de vſucap. & quod no. Bar. in rubri. ff. de 12 iure fiſci. & in. l. item. de peti. hered. ¶ † Quid autē 4
b in episcopis⁽ᵇ⁾: an habeant ius confiſcandi. Bal. no. q̄ non: in aut. bona damnatorum. ff. de bo. dāna. Et etiam an habeant episcopatus bona obligata sicut fiscus. Bal. dicit q̄ non. ſ. in rubri. de priui. fiſci. & ibi etiam q̄ municipia non habent fiscum: & an populus habeat fiscū: vide Bald. in. l. j. in vlti. col. de iu. fiſ. quid in regibus. vide Bald. in. l. iij. C. ad trebel. 13 † quid in nobilibus: an ſuccedant hominibus decedentibus ſine legitimo ſucceſſore. Bal. in. l. j. C. de here. decu. decidit q̄d ſic: & ibi aſſignat rationē quare magis collegiū ſuccedat ab intestato vni de col 14 legio: vt hic Alex. ¶ Sed quero † vtrū priuilegiū concesſum in dubio preſumatur ad partis poſtula 5 tionem concesſum vel ſine. dicam. j. titu. ij. l. j. De lege ſcripta puto q̄ in dubio non intelligatur ad partis poſtulationem ſcripta niſi probaretur: & sic vale ret lex ſcripta: vt habem⁹. j. de appari. prefe. pretо. l. ſi. ibi: huic ſanctioni. lib. xij. Barto.

Additio Intellige in volumine corporis ſcripti: alias dic vt. j. de peti. bono. ſubla. in. l. ij. & ibi no. Ange.

Additio Vide hoc limitatū per Alex. in. l. iij. in princip. ff. quod quiſq̄ iuris. Alexan.

1 ☞ Beneficia principis sunt latiſſime interpretanda. & nu. 4. ſed contra principem. 6
2 Domus ſi publicarur an intelligantur publicata ſupellectilia in domo exiſtentia.
3 Verbum vnum q̄n ponatur pro vna oratione.
4 Statutū q̄ pro quolibet verbo iniurioſo imponat tanta pena intelligitur pro vna oratione.
5 Verba integro ſtatu appoſita in contractu vel vltima voluntate: quid importent.
6 Caſtrum ſi conceditur q̄ intelligitur concesſum cū ſua curia & iuriſdictione.

Si quando Si res conceditur in integro ſtatu p principem intelligitur cum pertinentijs & cum omni iure ſuo: & cum inſtrumentis & omnibus fructibus & manci
1 pijs que in ea ſunt. h. d. vel b. eui⁹? † Beneficia principia ſunt latiſſime interpretanda. & ſta. l. dedit miſhi laborem. et de hoc etiam in. l. finali. ff. de conſti. princi. Barto.

2 Additio Et facit iſta. l. ad arg. † an publicata domo intelligant̄ publicata ſupellectilia: & ea que ſunt ad vſum dom⁹. de quo per
3 Barto. in. l. ancille. §. de ince. nup. Alex. ¶ No. † dicit glo. q̄ hic accipitur verbum vnum pro vna ora
c tione quod eſt vile pro ſtatutis que dicunt q̄d pro quolibet verbo iniurioſo imponatur tanta pena. quod intelligitur. id eſt pro qualibet oratione. dixi

¶ Confiſcandi. vide tu que ad hoc per Bal. habē tur in. l. j. C. de here. inſti. in ver. iiij. queritur. et in. l. hereditas. in fine. C. de bo qui. vt in dig. & in marg. ver. ciuitas. verſicu. ij. & per Jnnocen. in. c. paſtoralis. de foro competenti.

b ¶ In epiſtola de tu q̄ per Feli. habent in c. irrefragabil. j. §. j. in prin. de offi. ordi.
¶ Verbū vnum pro vna oratione. Jac. rebuf. hic nu. 3. ver. nor. & ad nocatis. iducit hoc ad dictum notabile. ſcs vt ad nocatus q̄ ipetrauit a iudice vt poſſit dicere vnus ſolum verbus poſſit infinita dicere. ſides nor. Bal. is eū non alleget in. l. antiquitas. verſi. vlti. no. et nu. 4. et q̄d ibi poſui i apoſtilla. ad ipſum in ver. facit pro allegantib⁹ i palatio. & de vſu. et dixi in apoſtil. ad Dynus in reg. in beneficijs. in verbo ſubiectos.

Bal. in l. ꝯ. de pc. iudi. ⁊ Ang. in l. j. §. ff. de offi. ei⁹ cui mā. est iurisd. ⁊ Bar. in l. j. ff. de excusa. nunc. Alex.

Additio. ¶ Excludit etiā fiscum tutor: vt no. glos. que nō inuenit alibi. facit etiā ista glo. pro scholari moriente in studio vt eiusmodi res succedat et non fiscus. de quo per Bart. in l. j. de here. decur.

1 ☞ Procurator cesaris ⁊ comes rerum priuatarū idem est.

2 Incorporatio fit quādo res describitur inter alias res fiscales.

3 Testes sigillatim deponere debent quando singulariter deponunt.

Si quando. ¶ Si res fisco deferatur. Primo debet solēniter examinari per procuratorem Cesaris. Secundo incorporarium autoritate procuratoris fisci et tituli sine autoritate superioris non debent scribi: ⁊ contra facientes grauissime puniuntur. hoc dicit.

1 ¶ † Ad euidentiā premitte quod dicit glos. super verbo stilus. ꝙ in qualibet prouincia erat vn⁹ procurator Cesaris ⁊ vnus comes rerum priuatarum. hoc non placet mihi. nam procurator Cesaris ⁊ comes rerum priuatarum est idem: vt. ff. de offi. co. re. priua. per totum ⁊ ibi Azo in sum. dicas ergo quod in qualibet prouincia erat vnus comes rerū priuatarum. hoc est procurator Cesaris ⁊ vnus rationalis. i. procurator fisci. Item dicit glos. ad euidētiam quod hec lex differt a. l. ij. j. eo. q; hic questio mouebatur ⁊ non apparebat contradictor. ibi sic. hec nō placet vt dicā in. d. l. fina. ⁊ in quo hec lex differat ab illa ibi dicā. ¶ His premissis casus in terminis est clarus dicit rex. per comitem rerū priuatarū scilz fiat examinatio sm formam. l. defensionis facultas. ff. de iur. fi. dicit rex. diligens stilus. id est scriptura.

2 ¶ † Item scribat inter alias res fiscales. ⁊ modo proficitur incorporatio. ¶ Oppo. ꝙ dicta examinatio debeat fieri coram preside prouincie: vt. j. e. l. fi. fol. vt dicā. ¶ Vltimo not. qualiter incorporatio fiat qđ facit ad id qđ dicam. j. e. l. fina. Barto.

3 **Additio.** ¶ † No. rex. in hac. l. ibi figillatim. ad statuta dicentia in maleficijs nō valere dictū testis nisi de loco figillatim deponat. nā si dicit fuit in loco in inquisitione vel accusatione contento non dicitur figillatim deponere. nam verbum figillatim singularem expressionem importat vt hic. ⁊. l. si quis ita. ff. de bo. proscrip. sed ista nō est singularis expressio quatenus referatur ad illa ergo ꝛc. vide. j. de predijs decu. in. l. j. li. ff. Ange.

Vacantia Bona eius qui nullo modo aliquem habet successorem dicuntur bona vacantia ⁊ deferuntur in fiscum heredem. h. d. ¶ Quid si habeat consanguineos vltra decimum gradum qui de iure communi nō admittuntur. certe dicit glo. quod illi non admittuntur sed venit fiscus.

1 ☞ Confiscatio bonorum impeditur per habērem dotis suum ⁊ possessionem.

Vxor pro dote nō impedit cōfiscationē bonoꝝ viri.

2 ¶ Procurator cesaris quando fit inter fiscum ⁊ priuatum. vbi qđ quādo est in prouincia.

Officialis qui mittit ad aliquid faciēdū dz iurare.

In ciuilibus ob publicam vtilitatem etiam per inquisitionem proceditur.

Officialis epi potest inquirere contra tenentes bona que distribui debent pauperibus.

Per inquisitionem ad vtilitatem priuatam in ciuilibus non proceditur.

Bona confiscanda in initio cause in scriptis redigantur.

Bona fiscalia debent de facto occupari ⁊ in fiscum redigi.

Abbas qui potest alienare feudalia ⁊ emphyreotica an potterit alienare feudalia ad ecclesiā reuersa.

Inuentarium qñ bona inferuntur in fiscū ita fieri debet de vna re sicut de multis.

Curator ad vnam litem debet facere inuentarium licet consuetudo contrarium seruet.

Cognitio de qua hic expeditur iure actionis.

Si vacantia. ¶ In prouincijs vbi nō est procurator Cesaris de principis curia certi officiales destinantur quorum solicitudine bona vacantia sub prefide inuestigantur ⁊ de eis inuentarium conficitur ⁊ principi scribitur ⁊ committentes fraudem pena hic inserta puniūtur. h. d. Primo ponit dictum. Secūdo illud ostendit. Tertio punit fraudē cōmittētes. secunda ibi: que forma. tertia ibi nam quid. Bar.

Additio. ¶ † Et no. ꝙ solum habēs domi-
nium ⁊ possessionem potest impedire comparationem ⁊ confiscationem bonorum. et ideo mulier pro dote non impedit confiscationē bonorum viri. l. si marito. in prin. ⁊ ibi Bal. ⁊ Ange. solu. matri. Alex. ¶ Oppo. ꝙ hoc fiat coram procuratore Cesaris. ff. e. l. si quando. solu. dicit glo. ibi ꝙ hic loquitur quando questio refertur ab aliquo: ibi quādo a nullo. quod non placet. quia est cōtra ter. hic ibi nullum iure possidere vel vendicare constiterit. ⁊ sic etiam loquitur quando nullus reperitur possessor: vel cōtradictor. ¶ Dic ergo qđ lex si qñ loquitur in prouincijs in quib⁹ erat procurator Cesaris. foure Cesar ibi tanꝯ priuatus homo habebat magnum patrimonium: vel alias erat consuetudo ibi mittendi talem officialem † hic loquitur in prouincijs in quibus non erat procurator Cesaris: vel quia Cesar nullum priuatum patrimonium ibi habebat: vel non erat consuetudo mittendi talem officialem ⁊ secundum hoc dicunt determinari omnes leges dicentes quod procurator Cesaris est iudex inter fiscum ⁊ priuatum: vt. l. ij. ff. si aduer. fis. c. vbi cause fiscales. l. j. quia est verum si procurator Cesaris est in prouincia: alias est iudex prouincie vt hic. ⁊ sic debet intelligi glo. que est not. supra de iure fis. l. defensionis facultas. que dicit quod illa cognitio fiat sub preside. His premissis collige ex l. ista multa vtilia. ¶ † Primo quod officiales qui mittuntur ad aliquid faciendum debent esse iurati: vt ibi iureturan. astricti. facit supra de fide instrumentorum. l. comparationes. et in autenti. in fin iuran dū qđ prestatur ab his. ⁊. l. hac edictali. §. his illud. supra de secundis nuptijs. ¶ † Secundo. not. quod etiam in causis ciuilibus propter publicam vtilitatē per inquisitionē proceditur. vt ibi preses puniat

cle presente fisci patrono diligēter inquirat. facit. ff. de custo. re. l. si quis reus. ⁊ sic est ar. † de epo ⁊ presbytero qđ eoꝝ officiales possunt facere inquisitionem ⁊ta tenētes bona q̄ debēt distribui pauperibus vel in alias causas pias. † Sed ad vtilitatem priuatoꝝ non reperio per inquisitionē procedi nisi in casu. l. iij. §. preterea. ff. de suspe. tu. ¶ † Nor. tertio ꝙ in initio cause bona rediguntur in scriptis: vt ibi quantūcunq; vel qualecunq; esse videantur cū glo. ibi posita. ⁊ sic videtur casus pro eo quod dixi in. l. defensionis. ff. de iure fisci. ¶ † Nota. iiij. ꝙ bona fiscalia debent de facto occupari ⁊ in fiscum incorporari post cognitiones predictas iussu principis qđ nota. ad. q. † Pone episcop⁹ vel abbas nō possunt alienare que sunt de mensa sed bona feudalia seu consueta dari in emphyteosim possunt: vt in. c. ij. extra de feu. ⁊ colf. ꝛ. episcopū abba. vel abbatissam. ¶ Modo dubitatur si aliqua res feudalis vel emphyreotica reuersa est ad monasterium ⁊ abbas eam occupauit per aliquod tempus tenuit: an dicatur incorporasse in monasterium: ita quod facta sit de mensa abbatis: an vero adhuc remaneat vt possit alienari. ter. extra de re. eccle. non alie. c. vt sup per. videtur dicere quod si per predecessores retente sunt res tales per annum videantur esse de mensa abbatis. ⁊ ibi Imno. tu dic qđ de hoc est tex. hic. et supra e. l. si quādo. loquit enim de secūda parte rubrice scz de incorporatione vt tunc dicatur incorporate possessiones ⁊ facte de mēsa qñ per officiales ad hoc poterāt habentes sunt descripte in libro aliarum possessionum de mensa: vel quādo abbas hoc declarauit effectas esse de mensa ⁊ incorporatas: vt hic ⁊ tene menti. Bar

Additio. Vide Bal. in. c. j. de eo q̄ inue. fe. et Ang. hic in. v. col. in repe. Pe. de ancha. in cōs. suo. clo. qui renet idem quod Barto. Angе. ⁊ Joan. de imo. in. c. super. prealleg. qui tenet quod est necesse quod. xxx. annis fuerint in incorporatione. ⁊ in. c. fi. de feu. ⁊ ibi per Bar. Alex. ¶ No. ⁊ꝙ sicut inuentarium fit quando occupantur multa bona: ⁊ ita eodem modo quando est vna res vel due: vt in ver. q̄ forma. ⁊ sic est argumentum † quod curator: datus ad vnā litē debeat facere inuentarium vt ibi in vna re siue in vna actione licet contrarium obseruetur communiter. de hoc no. in. l. de creationibus. ff. de episc. au. ¶ † Quero qua actione vel quo iure ista cognitio expediatur: glo. hic super verb. paulatim. dicit quod officio iudicis. Tu dic iure actionis vt dicit in. l. defensionis. ff. de iu. fis. que actio potest deduci in iudicium si datur libellus per procuratorē fisci ordinarie contra aduersarium vel per officium iudicis hoc inquirentis. vt hac. l.

¶ De delatoribus. Rubrica.

¶ Querit glos. quot modis dicat aliquid deferri. Item querit qui prohibeant deferre. Item de pena male deferentis: ⁊ de premio bene deferentis. que omnia dicit vt in glo. Et in quo differt hic titulus ab illo de his qui se deferunt. dic vt in glo.

1 ☞ Banitus qui nō debet audiri pōt accusationē ante bannū per ipsum institutam prosequi.

Additio. No. glo. in rubri. ibi: sed eas causas.

Additio. ¶ Ista glos. expresse tenet ꝙ licet ex forma statuti bannitus non debeat audiri tamen si ante bānum accusauit potest accusationē prosequi ⁊ finire. ⁊ ita obseruat in ciuitate Perusij. pro hoc est tex. in. l. deferēdum. all'in glo. ⁊ no. in. l. vtinius. §. sed cū duo. ff. de fideiusso. per Dy. ⁊ Jaco. de arc. ff. de publi. in. l. is qui reus. Barto.

☞ Relictum tacite vel expresse indigno defertur in fiscum.

Relictū non capaci quādo deferatur in fiscum.

Relictum spurio palam an deferatur fisco vel remaneat apud heredes.

Spurius dicit non capax non aūt indignus.

Relictum filio naturali incapaci palam quando it lud applicetur fisco.

Non capaces qui dicantur.

Capacitas in herede vel legatario quando requiratur. remissiue.

Fideicommissum tacitum quando dicatur.

Desponsans viduam tacite non punitur.

Qui facit alicui condere testamētum secrete et se heredem instituere si est capax non punitur.

Si quis Si relinquitur tacite capaci non defert in fiscum. h. d. † Ad euidentiam hui⁹. l. ⁊ tit. scias quod quando relinquitur aliquid aliquibus qui sunt indigni: ⁊ illud siue relinquat tacite siue expresse defertur in fiscum: vt not. in tit. de his qui. vt indi. ff. ⁊. C. maxime in. l. hereditas. quādoq; relinquitur aliquid non capacibus † ⁊ tunc siquidē relinquit palā non valet relictum sed remanet apud eum qui relinquit: vt. l. Lucius. circa fi. ff. de lega. primo. ⁊. l. non intelligitur. §. j. ff. de iure fil. Si vero relinquitur tacite tunc in penam eius qui assumpsit tacitam fidem in se de restituendo bona nō capaci defertur fisco. vt. l. non intelligit. §. j. ff. de iure fisci. ⁊. l. etiā cum multis sim. ad. l. fal. † An autem illud qđ relinquitur spurio palam debeat venire in fiscū vel remanear apud heredes. dic vt. l. j. §. de natu. li. ⁊ in. l. hereditas. §. de his qui. vt indi. ⁊. ff. eodem. l. fi. ⁊ ibi plene dixi. Barto.

Additio. † Sed an spurius dicat non capax an vero indignus dic quod nō capax: vt. l. j. de natu. libl. si quis solidū. de here. instit. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. fi is qui ex bonis. ⁊ insti. de lega. §. legari. ⁊ hoc est vtile scire: qr cum bona relinquantur non capaci tunc demum fisco applicantur cum relinquuntur tacite. l. non intelligitur. ff. de iure fisci. sed quando relinquuntur indigno applicantur fisco: sine tacite siue expresse relinquantur: vt in toto tit. ff. ⁊. C. de his qui. vt indi. ¶ † Illud tamen nota quod si interdum filio naturali non capaci relinquitur palam applicatur fisco si ille a quo illud relinquitur nolit retinere. ⁊ hoc est de illis naturalibus tantum de quibus fit mētio in. l. j. §. de natu. li. Ange. ¶ † Qui autem dicantur non capaces habes. ff. de iure fisci. l. ꝛ insti. de lega. §. legari. † Hoc premisso quero quo tēpore quis debeat esse capax in heredis institutione vt legato: hoc tāgit hic glo. et melius in. l. non intelligitur. §. quando autem. ff. de iure fil. ⁊ ista est materia regule catonsane quā

plene expediti in.l.i.ff. de regu. cato.
¶ †Quero quando dicitur tacitum a fideicommissum. Respondeo quando interuenit priuata promissio non in testamento vel codicillis vel publico instrumento: vt hic in.ij.glo. ꝛ clarius in.l.non intelligitur.§.tacite. vbi dixi. ff. de iure fis. ¶ Quero verum rogatus tacite aliquo casu excusetur a pena. glo. hic ponit aliquos casus vt in ea.

a ¶ Secta. vide tu Lardi. in cle. fin. in princ. cum glo. de here.

Additio †Ité ista lex optime facit pro desponsantibus viduas habẽtes magnas dotes absentibus cõsanguineis ipsarum viduarum ꝛ secrete vt non puniant per hoc qõ sacramentum secrete contraxerunt ex quo vidua nubilis erat etatis ꝛ despõsans erat capax matrimonij. †Item facit pro quibusdã peruisis qui fecerunt quendam in mortis articulo cõstitutum testari secrete coram quibusdam testibus eorum domesticis vel amicis ꝛ absentibus consanguineis testatoris: ꝛ fecerunt sibi relinquere omnia bona sua quod nõ punia̅tur ob hoc quod illud testamentum secrete fieri fecerunt dum modo sint capaces hereditatis istius. facit ff. de acquirenda heredi. l. quod fiubiter. Ange.

1 ☞ Deferens ꝛ non probans punit.
2 Iudex ex officio potest causam ceptã ad vilitarem publicam per delatorem qui mortuus est perficere vel iubere alicui vt perficiat.
3 Secta appellatur in bonam partem.

Monente. Qui de necessitate officij vel ex precepto iudicis pena̅z delatoris non sustinet. h. d. Ad euidentiam premitto †quod ille qui defert ꝛ non probat punitur: vt no. ff. eo. in rubri. ꝛ. j. eo. l. ex varia. ¶ Hoc premisso casus i terminis est clarus. Quero primo qũo facta fuit ista admonitio. dicit glo. ipm officiũ qõ ꝙs admonet quẽ vt faciat pertinẽtia ad officiũ qõ ꝙs bz. qõ satis placet †vel dic notabili⁹ qõ qñ vna cã ad publicã vilitatẽ pertinẽs est cepta p vnũ dilatorẽ q̃ mouit vel se absentat iudex põt illã causa̅z perficere ex suo officio: vt. l. pe. in princ. ff. de publi. iudi. ꝛ. ff. de abolitio. l. ij. ita potest ides iudex iubere vni: vt dictam causam ceptam ab alio prosequatur: vt hic est casus. Barto.

1 2 3

Additio †In hac. l. not. text. ibi secte. qõ secta appellat in bona parte: ideo si plures cõmunicato filio ad finẽ boni sub noie secte se colligunt non possunt puniri vigore statuti prohibentis sectam fieri. Et de isto noie secta⁹ vide j. de peti. bono. subla. Ange.

☞ Manifestans delinquẽtem ad sui defensionẽ non habet premium statuti.

Premiũ qõ datur occidenti bannitũ nõ datur bannitum occidenti ad sui defensionem.

Interficiens bannitum ignoranter non habet premium statuti.

Interficiens scienter bãnitum licet ignoret statutũ dans premium tamen illud habebit.

Nulla. Qui ad suam defensionem alium nominat nõ videt deferre. h. d. ¶ Not. hic ar. qõ si statutus dicit †qõ manifestans aliquem delinquentẽ habeat premiũ: ꝛ aliquis qui inculpabatur ad sui defensionẽ delinquentẽ monstrauerit non habet premium. † Item si statutum concedit premium occidenti hostem vel rebellem ꝛ aliquis eum occiderit se defendẽdo quod nõ debet habere premium vt hic. nam premium datur illi qui se vltro ꝛ sponte offert ad faciendum illud qõ est causa pinsi. secus si fortuna coact⁹ vel causa hoc faciat: vt. l. si quis. §. vtrum. ff. ad silla. et. l. ij. de cõdi. ꝛ demonstra. Barto.

Additio Nota quod † si quis nesciret aliquẽ esse bannitum ꝛ ipsum interficeret nõ debet habere premiũ statuti: qm nõ debet mereri qui nescit quid facit. Sed pone qõ † quis bene scit aliquem esse bãnitum tamẽ nescit statutũ aliquod esse factum per quod interficiens bãnitum debeat habere premiũ: an tunc habebit premium: videtur quod nõ: quia quo ad habẽdum premium videtur casu interficere: sed contrariũ est verũ. beneficium enim statuti cõfertur etiam ignoranti: vt. j. de decu. l. diuine. ꝛ. l. fi. ꝛ ibi per Bar. ¶ Idem dicit Barto. in. l. omnes populi. in prin. v. q. prin. ff. de iusti. ꝛ iur. et sic sufficit scire bãnitum esse q̃ nis nesciat premiũ quod summe notandum est. Ange.

☞ Cause fiscales dicuntur reipublice.

Exparia Qui venit ad defensionem reipublice vt delatorem non punitur. h. d. ¶ Not. hic quod †cause fiscales dicunt̃ cause reipublice. quod dic vt dixi in rubri. de iure fis.

¶ Queritur glo. que est pena delatoris. dic vt in glo. Vltimo dicit gloss. quod delatio non fit ciuitati vt supra titu. .l.j.

☞ Delator non probãs nõ accusatur criminaliter nisi sit solitus deferre accusationes calũnioſas.

Pena ferri amputatio capitis ꝛ lingue.

Bannitus in persona ꝛ membio si capitur debet primo membio puniri postea perdere personam.

Omnes iudices Delator nõ admittit sine patrono fisci: ꝛ male deferentes ex consuetudine grauissime puniuntur. h. d. ¶ Oppo. quod imponat̃ minor pena: vt supra eo. l. proxi. † Sol. ibi agitur ciuiliter: hic accusatur criminaliter. intelligere tamẽ quod hec criminalis accusatio nõ habet locum nisi in eo qui ex consuetudine deferendi facit accusationes calũnioſas: vt patet ex rex. ibi; deferre non cessant ꝛ ita

2 continebatur in codicibus antiquis. ¶ † Quero q̃ est ista pena ferri. dicit glo. quod amputabit̃ caput
3 et lingua. † ex quo not. quod si capitur vnus ex bãnitis in persona et in membro: quod prius debeat amputari membrum et postea debeat perdere ꝙsonam. arg. huius gloss. et ita vidi de facto obseruari in ciuitate ista. Bar.

Additio. De hoc est casus i. l. j. in fi. ff. nil no. ap. pen. ꝛ no. per bar. in. l. ij. ff. de cu sto. reo. *

1 ☞ Proditorie fieri aliquid quando dicatur.
2 Socius bannitj occidens bannitũ proditorio modo punitur.
3 Proditor: quot modis dicatur, remissiue.

Seruum punitur si dominum deferat preter q̃ in crimine lese maiestatis. hoc dicit.
1 ¶ †No. rex. ibi cum dicit de exemplo proditorum quãdo aliquid dicat fieri proditorie. plene dixi in. l. respiciendũ. §. delinquũt. 1 ff. de pe. alia dic vt in glo. Bar.

Additio. Hec lex est in argumentũ de statuto quod occidens bannitũ non puniatur † modo queritur: nunquid socius bãniti occidens bannitũ proditorio modo debeat puniri. Casus est hic quod fic. et ita practicatum fuit peruſi.
3 † Et quot modis dicatur proditor: ꝛ in quem cadat delictum proditorie: vide in. c. pastoralis. extra de re iudi. Ange.

2

¶ De peti. bonorum sublatis. Rubri.

1 ☞ Deprehensus in crimine dicit q̃ de eo est cõuictus qũ punitur crimẽ.
2 Deprehensus in crimine dicit qui in ipso flagranti crimine deprehendit quãdo statutum punit deprehensionem.
3 Statutũ puniens deprehensum portare arma nõ comprehẽdit illum qui probatur quod fuerit vsus a armis.
4 Statutum quod si iudex deprehendit aliquẽ furtũ facere: puniat deprehensum in centum verificatur in coniecto.
5 Statutum puniens repertum facere furtũ habet locum in reperto in flagranti crimine.
6 Statutum puniens detectum arma portare verificatur in quocunq; portante.
7 Statutum puniens deprehensum intelligitur de eo qui in actu fuerit deprehẽsus: nisi verba dirigat ad iudicem.
8 Petitio si est prohibita quando videatur prohibita super id quo petitur concessio.
9 Gesta ab excõicato licet cõfirmẽt̃ non valent.
10 Cõcessio facta motu proprio quãdo valeat; ꝛ quid importet.
11 Concessio facta cum clausula non obstante tali lege valet.
12 Jus occupandi bona vacantia potest per superiorem cõcedi.
13 Prebenda ꝛ ius prebẽde potest a superiore cõcedi. Ille cui est concessa prebenda non potest eam alteri concedere sed debet in manu superioris renũtiare: rem autem prebende sic.

14 Usufructua. nõ põt concedere vsum̃ a fructum sed vilitatem fruẽdi sic.
15 Concessio an vero facta motu ꝓprio an in dubio intelligatur ad partis postulationem.
16 Bona per fiscũ non possessa possunt motu proprio concedi non tamen ad partis postulationem. *

Siquis Bona que deferunt̃ in fiscũ nemo potest sibi impetrare ꝛ concessio facta ad petitionẽ alterius nõ valet: secus si feret motu ꝓprio principis. h. d. Primo prohibet quem petere. secundo annullat concessionem ad petitionem partis petentis. Tertio validat concessionem proprio motu factam. secunda ibi: sed quoniã. tertia ibi: si quis aũt. † Exprima parte not. q̃ deprehẽsus in crimine dicitur ille qui de eo est conuictus. Barto.

Additio. Not. text. in hac. l. ibi deprehensus ꝛc. No. q̃ appellat deprehensum in crimine eum qui de crimine cõuincitur. ꝛ hoc fine dubio verũ est vbicũq; statutum punit crimẽ: nõ aũt deprehẽsionẽ. † Si aũt lex vel statutũ punit deprehensionẽ: tũc ille dicitur deprehensus qui in ipso flagranti crimine deprehẽditur: vt. ff. de fur. l. iij. ꝛ. l. si quis in seruitute. eo. titu. † ꝛ ideo si statutũ dicit qõ si quis fuerit deprehensus arma portare puniatur tanta pena nõ punitur si ꝓbatur qõ visus fuerit arma portare nisi in ipsorũ gestiõe reperiat̃ ꝛ deprehendat̃. ꝛ hoc est: qi statutũ se restulit ad ipsorũ deprehensionẽ: nõ aũt solum ad armorum gestionem: vt dictis legibus probatur. Ange.

Additio. † Facit ad statutũ dicens q̃ si iudex deprehendit aliquẽ furtũ facere puniat̃ in centũ q̃ si reperit eũ non in flagranti crimine sed post furtũ cõsummatũ verificabitur statutũ: qi iudex põt deprehendere quincẽdo: vt hic. ꝛ ad hoc. l. §. de his qui ex pub. rõ. mu. pecu. fusce. eo. li. q̃ fine dubio ꝓcedit qñ statutũ loq̃tur de iudice q̃ iudex nõ põt deprehẽdere nisi p actũ iudiciale i cognitiõe criminũ. sed si statutũ diceret † si familia poterit aperiri aliquem furtum facere habebit locum statutum: ita demum si reperiat in flagranti crimine: ꝛ ita intelligi potest. C. de ser. fugi. l. si fugitiui. in ver. deprehẽdantur. Adde istis quod not. Barto. Ang. ꝛ alij in. l. iij. §. nerati⁹. ff. de acq. pos. ꝛ rex. in. l. j. C. de rap. vir. ꝛ rex. cũ glo. ff. de cust. reo. ꝛ rex. cũ glo. in

¶ Prodi. vide Feli. in. c. j. õ homi. ꝛ qõ ibi dicit apostil. Pro sal. nãdo bar. ꝛ quo arguo de cõtrariet. in hac. l. j. vide pcoꝛdiã quam posui ad l. iij. §. fi. i. vendicio. ne. ff. qui. mo. pig. vel hypo. so.

¶ Et depõhẽdak. ad de do. ale. de imo. in l. q̃ seruũ. de ver. ob. et in. l. j. in xxxv. col. ver. infertur. hic. ff. õ acq. pos. ꝛ ibi bar. in prin. in. j. col. in ver. aliõ elt ge. nus q̃rẽdi ꝛ Ange. in. aur. õ fan. epi. §. res uerendissimus. ꝛ in. l. iij. §. nerati. ff. õ acq̃r. pos. vbi etiã late per do. alex. in. ij. col. in fin. ver. inducũtur. per ang. cũ cõcord. ibi positis.

l.j.C. vbi decurl. vel coar. et in l.j. cuz glo. vbi sena. vel cla. et vide Pau. de ca. in l. ij. qui test. fa. pos. z ibi dixi post
6 Ro. † Si autem statutū diceret quicūq; fuerit detect⁹ arma portare iuf/ficit quandocūq; l.j.C. de his qui ex pub. z ibi dixi aliquē inuenīri in flagrā/ti et deph̄endi. adde ad hoc l. fiue igi/tur. z. l. fi. quis in seruitute. ff. de fur. z l. palam. §. qui in adulterio. de ritu
7 nup. z qō no. † Ang. in. d. l. fugitiuis vbi tenet qō statutū loquens de eo q̄ deprehēsus fuerit: intelligatur de eo qui in actu fuerit deprehensus p. d. l. palam. z. d. l. fugitiui. z l. j. C. vbi qs a
a decu. quod potest procedere nisi sta/tutum dirigeret verba ad iudicē: vt 16
s. dixi. Alex. ¶ Secūdo no. quod ex/sola postulatiōe licet infructuosa pu/nitur quis. ¶ † Tertio no. q̄ cuius
8 prohibetur petitio eiusdem non va/leret concessio. Concordāt in glo. z se/cundū hoc facit qō si p̄hibetur aliq̄d
a ¶ Por/tes. adō Ro. in de ci. cccxxv. licet in no uis. p̄statutū proponi in consilio vel are/ngari quod ex hoc videtur esse prohibita reformatio super eo facta. cōtra hoc facit. s. de prę. impe. offe. l. vniuer/sis. So. hic loquitur qñ prohibēt̄ pe/titio seu ꝓpositio respectu rei. Nec/ vero contraria loquitur quando pro/hibetur persona petere seu propone/re. Barto.

Additio. Vtputa si statutum 1
diceret q̄ nullus ma/gnus posset arengare. nā si arēgaret 2
et arenga affirmaretur valeret: vt. d. 3
9 l. vniuersis. Ange. ¶ † Sed hoc secū 4
dū fallit in excommunicato: vt in. c. j. extra de rescrip. lib. vj. ¶ No. rex. ibi 5
proprer impotunitatem petentiū.
10 ¶ † Vltimo no. quod valet cōcessio 6
facta motu proprio principis. Bar.

Additio. Quid autē importat 7
ista cōcessio motu p̄/prio. vide plene p canonistas in. c. si motu proprio. de prebē. lib. vj. Ange.
11 ¶ † Quero q̄d si iperator: i rescripto dicat nō obstāte tali lege: an valeat. dicit glo. q̄ sic z bene: vt. l. fi. §. si ꝓtra/ius vel vti. pub. ¶ Quero q̄d vult di/cere tex. dū dicit hmōi tm̄ &c. dicit gl. q. d. talis cōcessio facta ꝓprio motu:
12 aks nō valeret. z ista bona. † Alij dicūt q̄ pōt cōcedi aliqua res de bonis va/cātib⁹ tm̄ nō ipm̄ ius occupādi: sicut prebēda non potest ꝓcedi: sed aliqua res prebende potest. hoc nō placet: q. 1
etiā ipsum ius potest concedi motu proprio principis: vt habuistis. s. tit.
13 j. l. j. ¶ † Ire prebēda z res prebende pōr ꝓcedi superiori: vt ptz in toto titu/lo extra de prebē. ille autē cui est con/cessa prebēda nō potest eā concedere alteri: q: debet renūtiare in manib⁹ superioris: vt. l. legat⁹. ff. de offi. pręsi. extra de renū. c. q̄ō in dubijs.
Rem autem prebende potest concedere ex causa.
14 ¶ † Similē in vsufructuario qui nō potest cōcede/re vsumfructū sed vtilitatem fruēdi: vt. l. arboribus. §. vsumfructū. ff. de vsufruc. z instī. de vsufruc. §. finī/tur. ¶ † Quero vtrum intelligatur in dubio con/cessio facta ad postulationem vel motu ꝓprio. Res/pōdeo intelligitur facta ad postulationem nisi ex primatur motu proprio. in. c. si motu proprio. extra de preben. lib. vj. secus in concessione que fieret per l. vt dixi supra tit. ij. l. j. Barto.

Additio. De hoc vide Barto. z Alexan. ple/ne in. l. iij. ff. quod quisq; iu. Ire nō
15 potest probari per testes⁹ quod motu proprio fece/rit: vt per Ang. in. l. si quis iniquum. ff. quod quisq; iur. Alexan. ¶ † Op. glo. ad. l. istā de. l. fi. j. de loca. pred. ciui. dicit glo. ibi ab alio possit debatur. z sic in/nuit quod hec lex habeat locum quando bona con/cessa possidentur per fiscum: quod videtur probari in p̄in. dō dicit fiscus innasit. et sic bona per fiscum non possessa non possunt concedi etiam motu pro/prio. Item in eis fi quis postularet non puniretur. Contrarium puto nam etiam si fiscus non possideret non possent peti nec concedi ad postulationem: vt. j. l. proxi. que generaliter loquit̄: sed proprio mo/tu principis possunt concedi etiam si non possideret: vt. s. tit. ij. l. j. Non ob. contraria lex: q: ibi loquit̄ in locatione que fit respectu mercedis: ideo nō debeat auferri possessor volenti soluere mercedem congruam. hic loquitur in largitate seu donatione que fit respectu meriti. quod non cadit eque in pos/sessorem sicut in alium. Bar.

¶ † Leges codicis non continuantur.
Maior: si punitur multo fortius punitur z minor.
Qui dant operam rescriptis illicitis puniuntur.
Notarius scribens contractum illicitum qua pena puniatur.
Prebenda que est consueta concedi potest impetrari.
Dispositio huius. l. quod non corrigatur per autem. bona damnatorum.
Statutum positū in volumine statutoū est maioris efficacie quam statutum extravagans.

Omnes. Nullus admittit ad im/petrandas res delatas i fiscum siue fiscales z impetrans z offi/ciales curie principis qui in his impe/rationibus operam darent vel scribe/rent legitime puniūtur. h. d. ¶ Primo prohibet im/petrationē in genere. Secō enumerat quasdam p/sonas de quib⁹ videbatur magis dubitare. Tertio punit officiales talibus rescriptis cōsentientes. Vl/timo lex ista extēditur ad alias res fiscales. Sed a ibi et si intestatus. tertia ibi: sed vir. quarta ibi: sed pari forma. z est lex ista quasi glo. z declaratio legis pre/cedētis. ¶ † Circa primam partē quidā habent in p̄in. l. omnes enim z si videtur continuari ad prece/dētes: alij nō habēt ēm z si habēt ponit inceptiue. nā. lk. C. nō cōtinuātur ad precedētes. dicit gloss. et s. de testi. l. quoniā liberi. ¶ Item ex principio z ex fine collige differentiam inter istam legem et prece/dentem. nam precedens loquitur de rebus iā incor/poratis

poratis in fiscum cū dicitur fiscus innasit. hic omne/ omnibus tam incorporatis q̄ non. ¶ Genio ad se/
2 cundam partem ex qua nota. † Quod si punit ma/ior multo magis debet timere minor. hoc colligit/
3 ex versu cum dicit cum necillis. ¶ † Genio ad ter/tiam partē ex qua not. q̄ officiales et dantes ope/ 1
ram illis literis vel rescriptis illicitis puniuntur. ¶ Item not. quod puniuntur notarij: simile in. l. iu/bemus. §. sane. C. de sac. san. eccle. Sed aduertēdū quod hic nō puniuntur pena falsi: sed alia pena hic
4 inserta. ¶ † Et sic notarius scribens contractum
a illicitum non tenetur pena falsi[a] nisi in casibus in quibus est expressum a lege. facit. s. de testament. l.
5 iubemus. ¶ † Genio ad quartam partem ex qua colligit glo. argu. quod prebenda non debet impe/trari: quod intellige verum de rebus que pertinēt ad cameram ecclesie Rome. vel fisci: sed prebenda consueta concedi cui vacat bene potest impetrari: vt extra de preben. et de concess. preben. per totum. facit. j. de omni. ag. defer. per totum illum titu.
6 ¶ † Oppo. ad id quod in precedēti particula dici/tur de publicatione bonoū. aur. vt nulli iudi. in fi. et. s. de bo. dam. auf. bona damnatorum. dicit glo. 2
quod hec corrigitur per illam auf. docō tra. cum 3
hic non damnetur ad mortem ciuilem vel natura/lem: vt hic notarur. ¶ Opp. ad vltimam particulā in eo quod dicit pragmatica iussio. s. de no. co. com po. l. j. §. fi. Sol. dicit glo. ibi erat inserta in corpore
7 iuris. † et sic maioris efficacie est statutum positū in volumine statutoū q̄ quedā reformatio extra/uagās in illa. est em̄ maior presumptio qō fit facta ad postulationes alterius forte sicut in rescripto. a/
vidistis. s. eo. l. proxi. et qō dixi in. l. j. s. de bo. va. in/tellige de lege in corpore iuris inserta: alias secus: vt hic. ¶ Op. s. de leg. l. j. So. vt in glo. ¶ Op. qō b
in multis casibus admitteretur petitio bonoꝝ: nam admittitur petitio hereditatis et petitio bonorum possessionis. z simil. So. in illis petitur iure p̄mitte/re: hic iure prohibente. Bart.

¶ De his qui se deferunt. Rubrica. 4

1 Heres non capax se deferens premiatur. z an teneatur se deferre statim.
2 Mulier in diuisione habet optionem.
3 Maior: an debeat dare optionē minori.
4 Autoritas vnius sancti fulcita autoritate testamēti c
veteris preferēt cōstitutioni papali etiā in decisioni bus causarū.
5 Heres non capax instituti⁹ punit pena de qua hic quādo studiose celat fisco z fideicommissario.
Inimicitia qō cadat in mulierē.
Bannitus qui non habita pace ab inimico ex forma statuti debet rebannīri ita debet habere pacē a mulierē succedente offenso sicut a masculo.

Iesus Biuart⁹ tacite de restituendo non ca/paci si se defe/rat lucratur terciam: 1
vbi vero defuncti non capax se de/ferens lucratur dimidiam et facta diuisiō e habebit optionē: occultan/ 5
tes vero legitime puniuntur. h. d. ¶ Primo loquitur quando heres grauatus tacite de restituendo nō capaci se defert. Secūdo qñ vbi nō capax cui debet fieri restitutio defert seipsam. Tertio punit heredem occultātem. secunda ibi: quod si ab vbi. tertia ibi: cū oc/culator. ¶ † Ex prima parte no. pre/miū heredis deferentis. ¶ Secūdo no. quod debet se deferre statim. ¶ Op. quod non statim. de. l. edicto. §. cum aut ē. ff. de iur. fis. glo. ponit plures so/dos tenent vltimā. dic vt dixi in. l. cō/tra ius. ¶ Oppo. z videtur quod de/beat lucrari dimidia et non tertiam: vt. ff. de iur. fis. l. cum tacitū. fol. ibi lo/quitur de fideicōmissario: hic de he/rede rogato. Item contra. ff. de iur. fisc. l. senatus. Segarus. vbi etiam lo/quitur de heredi. Sol. circa istā ma/teriaz distingue vt ibi plenissime per Dy. ¶ Genio ad secundā partem ex opp. ff. de iur. fis. l. cum tacitū. So. gl. hic tu plene dic per Dy. in. d. §. senat⁹.
¶ † Ista parte no. illud quod dici/tur quod mulier in diuisione habet optionē. ex quo dicunt vulgares † qō 2
melior debet dare optionē minori qō 3
est falsum nisi in casibus in quib⁹ ꝓbatur legitima cōceditur: vt hic: r. l. j. j. de
7 meta. alias diuisio expediretur offi/cio iudicis: vt instī. de offi. iudi. §. si fa/milie. et. §. seq.

Additio. ¶ Adde Bar. hic. et l. pe. C. cōmuni diui/dun. Sed quod maior debeat facere partem minori b habemus autori/tates antiqui testamenti: q: Abraha/ fecit partem et Lorh elegit. Et idē di/cit Augu. vt refert Bal. in. d. l. pe. et de hoc est glo. singularis i. c. de libel/lis. pr. di. secūdum do. Abb. in. c. qua/ c
liter et qñ. de accu. qui dicit † qō dī/ctum alicuius sancti fulcitū autorita/te veteris vel noui testamenti ꝓferē/tur cōstitutioni papali etiā in decisio/nibus causarū: secus si cessaret lex di/uina: q: tūc decisio papalis ꝓfertur dicto cuiuslibet sancti: q: papae et nō sanctis fuit data potestas legis con/dende alleg. not. in. c. mandata. de p̄/sump. legiste tm̄ tenent communiter opi. Bar. et respondent ad. c. j. de pa/rochijs qō loquit̄ in dispensatis: vel q: est speciale fauore fidei: sed forte se cūdū moder. in. d. c. qualiter. nulla di/ctarū solutionū est bona. z ideo forte cōtrariū posset teneri cūnō reperiat pro opi. iurist arū decisio clara. relig̃ scripti post Bald. in. d. l. pe. Adde qō idem dicit Bal. in. l. j. s. j. q̄uā. z quib⁹ quarta pars debetur. licet Bar. con/tra in. l. iij. s. cōi diui. Alex. ¶ † Circa vltimā prē q̄o qñ heres punit pena hic posita. Rōdeo qñ studiose celat a ¶ Et sic notarius non tenet pena fal/si. adde q̄ is hoc qō hic dī sic ver: puni/tur tm̄ alia corporali pena. ita no. isti. l. iubemus. s. de epi. z cleri. z bar/to. in. l. ij. s. de eunu/chis. b ¶ Visto/ri. adō lu/pō. in fin. ver. diui/sio.

fisco et fideicommissario quod patet ex text. ꝺ̄ dicit iure fisci et mulieris inimicus. Bar.

6 **Additio.** ¶ No. † text. ibi pari ter inimic⁹ quod inimicitia cadit i mulierē et ideo si testatum dicit quod bānit⁹ nō habens pacē ab inimico debeat rebannīri ita debent habere pacē a muliere succedente passo iniurias sicut a masculo. nec obstat in lombarda vbi dicit qꝺ̄ in mulierē non cadit inimicitia nec portat arma: q; dico inimicitiā dupliciter posse considerari. vno mō pur inimicitiam concernit rancoꝝ animi inimicantem et istō modo si cadit inimicitia in mulierē sicut in masculo. et ita loquitur hic. Alio modo prout respicit et concernit aliquos actꝰ exterios viriles prout est arma portare et vindictā de inimico petere et facere. et hoc non competit mulieri post cessas voluntates. et ita loquitur lombarda. Ange.

a ¶ In mulierem. ut ad hoc vide Feli. i. c. cum oportear. i. iiij. col. i fi. ff. nunquid aut. de accu.

b ¶ Et ritio. et ibidē ad hoc vide do. Alex. et Jmo.

c ¶ Studio se. Ubi fe li. in. c. preterea. de iu. in. iiij. fal. et in. c. veniēs. circa fi. de fi mo.

¶ Si liberalitatis impe. socius sine herede decesserit. Rubrica.

Decedere sine herede quādo qꝺ̄ intelligat vbi qꝺ̄ in feudis sine filijs. Jus accrescendi an habeat locum in dispositionibus inter viuos: et ante emolumentum quesitum.

1 **Vbem⁹** inter scios imperialis liberalitatis facte etiam inter viuos est locꝰ iuri accrescēdi etiā post dominium vtrius quesitum. h. o.

¶ † Quero quomodo intelligatur quis decedere sine herede. quidā dicunt sine herede: id est sine filijs. vt. l. ex facto. in fi. ff. ad trebel. Alij dicunt ꝙ sine herede large: vt. l. j. ꝛ. l. vacantia. ff. de bo. vacan. tu dic hoc debere 2 perpēdi secūdū qualitatē rei que cōceditur. nam si cōcederet feudū intelligeret sine herede: id est sine filijs. In alijs rebus que sui natura transeunt ad heredem: accipim⁹ large. et dixi in. d. l. ex facto. in fi. ¶ † Spꝰ in dispōnibus inter viuos nō fit locus iuri accrescendi: vt. l. fi. mihi per tri 3 tic⁹. ff. de verb. obl. Sol. specialeꝫ hic in donatiōe imperiali. ¶ Et aduerte: q; sunt duo specialia. primus qꝺ̄ dixi. 4 secundū quꝺ̄ cessa post donationē iam acquisitā vtrisq; si in pſona vnius deficiat est locus iuri accrescēdi vt hic: c quod in alijs non est in proprietate. l. j. circa fin. ff. de usufruc. accresc. ꝛ omnes concordantie que dantur hic in glo. circa ius accrescendi habēt locū 6 ante emolumentum quesitum preterꝝ in iure patronatus. de hoc dixi plene in. l. re coniuncti. ff. de lega. iij.

¶ De thesauris. Rubrica.

¶ Sil. continuat rubricam duobus modis. Secūda vera: quia prima proprie est adaptatio ad inferiora non cōtinuatio: vt. l. ij. ff. de statu homi. Bar.

☞ Non licet vti arte magica et filijs⁹ sacrificijs. Superflue imperatur quod a iure cōi cōceditur. Sententia vel cōtractus que annullat ipso iure qꝺ̄ non debet petere qꝺ̄ annulletur. Statutū cōtinēs idē quod ius cōe nō valet. Studiose percutere quis dicitur qui certo proposito percutit. Creditor nō potest in fundo sibi pignorato thesaurum querere. Maritus est dōs rei dotalis sed revocabiliter. Suum an dicat ratione directi dominij vel vtilis. Dominus directus quando possit querere thesaurum in re feudali.

10 Casus in quo dōs non potest permittere in suo vt quis operet scilicet vt quis in fundo suo nomine et non domini: thesaurus perquirat.

11 Violatoꝛ legis punitur extraoꝛdinarie.

12 Contenens mandatū regis vbi non est certa pena punitur extraoꝛdinarie.

1 **Nemo.** Querere thesaurū i ꝓpio omnib⁹ licet: in alieno vo suo nomine nullo modo licet. ꝛ si thesaurus inuētus fuerit fortuna inter inuentoꝛē ꝛ dominū diuiditur. h. ꝺ̄. Primo loquitur in genere. Secundo in specie: et volēte querere thesaurus in suo. Tertio in querente in alieno thesaurū. Quarto puniuntur contrafacientes. Quinto loquitur in inuentēte thesaurū a fortuna. secunda ibi: nam in suis. tertia ibi: in alieno. quarta ibi: quod si nobis. quinta ibi: quod si forte. Prima para est clara. ¶ † Circa secundam no. qꝺ̄ non licet vti istis sacrificijs. ad quod. ff. de malefi. ꝛ marthe. l. j. ¶ Secundo no. quid est thesaurus proprie loquendo licet aliquādo sumatur improprie: vt in glo. ¶ † Tertio nota quod superfluum est impetrare a principe quod a iure communi conceditur. facit. ff. ad municipa. l. j. in fi. ¶ † Et sic est argumentum quod quando. l. annullat contractum vel sententiam ipso iure non debet peti a iudiceve pronunciet nullum. quod dic plene vt dixi in. l. quesub conditione. in fi. ff. de condi. institu. et de appel. l. fi expressim. facit etiam † quod quando statutum continet idem quod ius commune non valeat. qꝺ̄ tangit Jo. an. extra de consti. c. j. lib. vj. dixit plene. ff. ad. l. fal. l. j. in prin.

Additio. In tex. ibi: studio. ¶ † Nota ꝺ̄ō pro statutis dicētib⁹ si qꝺ̄ studiose percusserit aliquē intantū puniat. qꝺ̄ ille dicat studiose ‘percutere qui percutit certo ꝓpōsito. vnde si casu esset facta percussio nō puniretur pena statuti. pro hoc est glo. ordinaria de his q̄ se defe. l. j. i fi. gl. ꝛ vsq; qꝺ̄ no. bar. i. l. j. §. j. ff. si qꝺ̄ testa. liber esse. iuf. fue. † In gl. ij. ibi nō ergo creditor. Nota ꝙ creditor nō pōt i fundo sibi obligato thesaurū q̄rere tā ꝙ in suo. Remanet enim pign⁹ semp in bonis debitoris: vt. ff. de pign. act. si pignus. In eadem ibi. § fi fundum. Non obst. l. cum post. §. in dote. ff. de iure do. † vbi marit⁹ est dominus rei dotalis: quia hoc est verum: sed revocabiliter: q; debet restituere: vt ff. § fi fundū. vt ibi not. per glo. Dyn. ꝛ Bar. ꝛ dicit ibi per Bart. Ang. ¶ † Circa istam partem quero: quid est dictum in suis: glo. intelligit suum ratione directi dominij vel utilis.

Additio. Intelligo glo. scōm And. de baru. de directo ꝛ utili. † Ponitur enim ad differentiam utilis tantū qꝺ̄ continetur appellatione sui: vt hac gloss. ¶ Sed nunquid directum dominium sine utili contineatur appellatione sui: puta: prescripsisti lōgo tempore dominium rei mee ego habeo directum dominiū secundum verā opi. in aur. nisi tricennale. C. de bo. mater. † ꝛ tu habes utile: vel dedi tibi rem in feudum: nunquid potero sicut meo thesaurū querere. Andr. predictus vidit hanc ardua questionē de facto. ꝛ videtur quod non contineat appellatione sui: quia desit habere effectum dominij. Et constat quod ille qui habet utile potest vendicare: vt. l. j. ff. si ager vec. vel emphy. peret. §. de prescrip. xxx. an. l. fi quis emptionis. ergo si 1 le qui habet directum nō potest vēdicare. quia duo nō habent vendicationem eiusdē rei. d. l. fi quis. ergo nō dicitur locus suus quā non pōt vendicare: vt 2 l. quintus. §. argento. ff. de auro ꝛ argen. lega. econtra quod fic: quia pōt vendicare ab alio possidente ꝙ ab eo cui concessit. ff. de superfi. l. j. §. qꝺ̄ ait. Sol. Si possidēte eo cui concessit ingrediatur videtur ingredi locum alienum: sed si alio possidente secus: vt optime patet in. d. §. quod ait. Ang. ¶ De significatione meum tuum suum dixi plene in. l. quinet⁹. §. argento. ff. de auro ꝛ argen. leg. ¶ Quero quid 5 si inueniatur thesaurus in loco sacro vel alio loco religioso. dic vt in glo. ¶ Quero quid si inueniatur per artem magicam. dic quod erit fisci: vt in glossa. 7

10 ¶ † Circa tertium no. casum in quo dominus non potest permittere vt in suo operetur quod alleg. gl. ad. q. in. l. cū fundum. ff. de vi vi ar. ꝛ ibi vide. Itez aduerte qꝺ̄ hoc non operatur voluntas domini vt alius querat suo nomine sed alieno poterit per consequens cum non sit prohibitum. ¶ Venio ad vltimam partem: ꝛ circa istam partem gloss. oppo. vno modo. deinde querit glo. de vna questione dicve in ea. Barto.

11 **Additio.** In glo. in verbo legis. ¶ † Not. qꝺ̄ violatoꝛ legis punitur extraoꝛdinarie: q; non est certa pena imposita contemptoribus.

12 et facit scōm † And. de baru. ad. q. de qua consuevit 1 dubitari qua pena afficiatur contemptoꝛ mandati regis. nam mandatum principis lex est generalis si est clausum in coꝛpoꝛe iuris: vt in autentica de mandat. principū. sine specialis in ea re tantum pro qua mandatum emanat. ff. de leg. ij. ¶ Alij dicunt quod punitur pena capitali: vt. ff. de vete. num. si. po. l. fi. Sed illa potest intelligi de mandato contempto in quo continetur certa pena: alias punitur extraoꝛdinarie. nam ꝛ alibi lex imponit penam deposition: vt. ff. de fun. limitro. l. iij. i. fi. alibi pena pecuniaria. ff. de agen. in rebus. l. fi. Ange[b].

¶ Dominij. Sed an semper suum dicat ꝛ denotet dominiū. vide Feli. in. c. peruenit. col. j. de iureiuran. et in. c. j. de sponsa. in. v. co. ꝛ qꝺ̄ dixi. in. d. c. peruenit. in apostil. Tu vide omnino aut. coꝛ. sing. suis in verbo meus. incip. licet verbum meus. dixi post Buil. de cug. i. l. oino. nu. i. et iiver. que tūc habes bar. §. de epi. ꝛ cler. dixi post istū consi. cxvi. incip. statuto ci uitatis pi sane. ꝛ dixi post col lec. in. c. j. nu. v. in fi. suū denotat dñiū: extra de postu. pla.

☞ Prestatio annone est realis obligatio. b ¶ Adde post nor. hic ne falsaris qꝺ̄ iste titul⁹ nō habet locum in thesauro i pecuniaaurea vel argentea ef fossa: quia imp. opie dicit thesaurus. de quo in. l. peregre. alias est. l. pōpeij⁹. ff. de acq. possef. ꝛ in l. thesaur⁹ ad orfi. et omnino ꝙ Ang are. in §. thesauros in fine. instit. de rer. diuisio. quē refert ꝛ sequit. See rar. de pe

Decimarum obligatio est realis.

Dominus qui locauit fundum suum ad pecuniam: ita quod colonus fructus omnes percipiat. pro certo tempoꝛe non tenetur ad tributa: nisi consuetudo aliter se habeat.

Feudatarius ꝛ emphyteota an teneatur ad collectas. remissiue. et numero. 6.

4 Creditoꝛ an teneatur ad collectas ꝓ pignoꝛe.

¶ Collecta quando imponitur persone pro rebus inspicitur persona cui imponitur.

8 Onus collectarum subit qui fructus recipit.

Quidē. Onꝰ eris alieni est personale: ꝛ ideo inter heredes diuiditur pro heredita rijs portionib⁹. Onꝰ annone ꝛ tributoꝝ est reale prout quis possidet ꝛ fructꝰ percipit oneratur. hoc dicit. Ex summario habes legis rationē. ¶ † Nota qꝺ̄ prestatio annone respicit res: et sic videtur qꝺ̄ sit obligatio realis et nō personalis. qꝺ̄ dic vt in. l. imperator. ff. de publi. vbi glossa tangit.

tra sancta sing. suo. xcv. incip. tene menti ꝛc.

¶ Et tributum. ad quod vide Feli. in. c. ad audientia. de prescrip. in. vij. colū. vide istū in. l. placet. ꝛ ibi do. meū. Jal. §. de fac. san. eccle. pa no. i. in. c. quod clericis. ad fi. extra de fo. cōpe. ꝛ i. c. j. ꝛ. fi. extra. de cēsi.

Additio. †Quid vel decimis dicit Andre. de baru. quod respiciunt res q̄ dicuntur esse tributa actuum personarum, ꝛ.q.j. de cime. ꝛ ideo quod in tributis seruat er in his teneas. Ang. ¶Querit gl. quid si possessor non est soluendo dic vt in ea. ¶Ultimo †glo. no. ex hac. l. mirabiliter quod si aliquis locauerit fundum suum in pensionem percipiē dam in pecunia ita quod fructꝰ oēs remaneāt apud colonum quod oñs ad tributa non tenetur nisi consueto aliter se haberet. vide gloss. super ver. fructus. ꝛ eam perpetuo tene mē tl. Barto.

1 2 1 2 3

Additio. Casus est in. l. si sine heredē. §. lucio. ff. de admini. tu. Alex. ¶Et hoc verum in oneribus realibus. Bar.

1

Additio. †Quid autē in feu datario: an reneē solu ere ipse collectas[b] vide Bal. in. c. j. per quos fiat inuesti. ꝛ vide Andreā de isernia in tit. que sint regalia in ꝛ. angarie. Quid in emphyteota[c] ꝛ colono. ¶Ultra hic no. vide Bald. in. l. j. in. j. col. de iure emphy. ¶†Quid in creditore pignoris: vide Bal. in. l. cū notissimi. in. iiij. col. C. de pactis. rrr. an. ¶†Quid in emphyteota eccle sie. vide Bald. in. l. priuate. j. de excu. mu. ¶Item ad hoc vide Bart. in. l. quero. ff. de vsufruct. legato. Alexan. ¶†In collectis vero que imponun tur persone ꝓ rebus est inspicienda p sona cui imponitur. l. rescripta. in fin. ff. de mu. ꝛ ho. ꝛ. j. eo. l. indictiones. et ibi no. ꝛ. j. de mu. pa. super rubri. ꝛ sic istud diuiditur inter heredes pro hereditarijs portionibus: vt in princip. huius. l. Bar.

a
b
c
5
6
7
8

Additio. ¶†Vnus collectarum subit qui fructꝰ recipit. l. si pendēteꝰ. §. sed si quid. ff. de vsufruc. Vide Bud. in. l. inter quos §. damni. de dam. infect. Et adde q̄ ꝓ hoc dicto videtur casus in. l. si sine herede. §. lucius. ff. de admi. tuto.

1 2

Additiones. ¶Ad onera realia non tenetur quis in plus q̄ de re possideat. h. o. gl. hic dicit q̄ triplex est genus munerꝫ. q̄ videbitis plenius in rub. j. de mu. pa. super rub. ideo hic aliq̄d nō dico.

1

☞Officiales nō possunt remittere collectas tū propter pauperratē sic.

Omnes. ¶Omnes debent soluere q̄ precepit imponit ꝛ officiales nō possunt augere vel diminuere. h. o. ¶†Not. quod officialis nō potest remittere collectas siue tributa circa quod dicit. l. fi. §. si quis ꝓfessus. ff. de publ. ¶Ultimo no. glo. que dicit quod officiales propter paupertatem possunt remittere quam glo. no. bene. Bar.

☞Munus ordinariū est quod a lege imponitur. Fidelis ꝛ deuotus dicitur qui tributa soluit.

Omnes. ¶Omnes coguntur solucum non sit munus extraordinarium: et ab eo nemo excusatur. ¶Ad euidētiā scias quod si alicui conceditur excusatio a muneribus non porrigitur ad munera extraordinaria: sed extraordinaria. hoc premisso casus est planus. ¶†No. q̄ munus ordinarium est quod a lege imponitur: vt hic dum dicit. l. nostra signatum est ꝛc. ¶†Secundo nota quod ille dicitur fidelis et deuotus qui tributa soluit. Bar.

☞Comitatenses qui plus distant minus grauantur.

Victualia de illa prouincia in qua est vbertas debēt ad prouinciam in qua propter guerram nō est abūdantia portari.

Rolocis. ¶Qui plus de fructibus colligit. plꝰ solui t. qui minus: minus. h. o. hec not. lex. ¶Quero quid est hoc dictum ꝓ locis. glo. exponit. i. ꝓ magnitudine locorum. q. d. ille qui possidet magna predia plus debet portare q̄ ille qui possidet parua. ꝛ intellige magnitudinē respectu redituum: vt. l. fi. §. de allu. ꝛ paluncra. l. j. de euic. ꝛ. l. cū possessor. ff. de cēs. ¶Quero dicitur hic ꝓximitate quid est hoc dictum. glo. dicit q̄ sunt ꝓpe limina. hoc vult dicere vt illi q̄ sunt ꝓpe limina q̄ minꝰ grauāt expēsis itineris plꝰ grauant in portādo annonā. ꝛ illi q̄ magis distāt a liminibꝰ: q̄ plꝰ grauātur in expēsis itineris releuēt vt minus portent annonā. † q̄ est notandum ꝓ gratuitis nō debet esse tota die inferuntur comitatēsibus vt minus grauentur qui plus distāt: vt sic ab onere itinerū releuentur. nunq̄ tamen quis cogitur exire prouinciam: vt. j. e. l. nemo. Barto.

1 2

Additio. †Allegatur iste text. q̄ si sit guerra in aliqua prouincia ꝓpter q̄ fit ꝓpressa victualibus ꝛ in alia sit fertilitas ꝛ abundantia: q̄ ex illa in qua est vbertas debēt victualia ad aliam portari. facit. C. de offic. prefec. preto. affri. in nomine domini. ibi post q̄ legis auxilium prebeant: et quia tempore necessitatis omnia debent communicari. ff. ad. l. rhodiam. de iact. l. ij. §. sed et si. ꝛ in. d. l. in nomine domini. Ange.

2

Infraudem. Rescriptum in quo immunitas cōceditur a muneribus ordinarijs nō valet. h. o. videbitur in. l. euacuatis. j. de decurionibus.

Emo. Ad operandum vel ad portandum non debet quis lōgius mitti: sed debet ratio itineris adhiberi. hoc dicit. ¶In text. ibi ad instruendas id est reficiendas seu de nouo faciendas mansiones vel castra. ¶In text. ibi conferendas. id est portandas. ¶In text. ibi delegentur. i. mittant. ¶Quero quid est hoc dictū lon a gius. dicit glo. i. extra. puincia quod facit ad id q̄ no. in. l. ite illa. ff. de consti. pe. vez an creditor et debitor: sint eiusdem foi vel non. ꝛ ibi Bart. alleg. l. istam vel diclongi[q] qñ expēsa itineris est maior q̄ fit valor eius ꝓ quo vadit: vt. j. l. pri. illud autem quod in fi. dicitur habita ratione itineris: exponevt. §. eo. l. ꝓ locis et illud q̄ dicit hic necessitatis intellige quādo aliter fieri nō poterit etiam longius mittitur.

1 2 3 4 5 6

☞Tributum debens illud portat suis expensis.

Tutoꝛ non imputatur si non exegit debitū in quo oportebat eum plus expēdere quam id quod perciperet.

Idem si non fecit inuētarium quādo plus expēderet in eius confectione quam esset vtilitas.

Breuiores lites dicuntur quando plus expendere tur in scripturis q̄ sit valor cause.

Testes nō debēt citari ad locū iudicij qñ plus expē dereꝰ in eūdo q̄ sit valor cause sed nūc iudex delegat examinationem.

Recursus ad superiorē non pōt haberi quādo plꝰ expenderetur in habendo recursum quam sit valor cause.

1 2 3 4 5 6

Mediterrance. Nō est faciēdū id in quo plus expendit q̄ de commodo percipitur. h. o. Bar.

Additio. ¶No. hic quod si debeo tibi tributum debeo portare ad domuz tuā meis sumptibus. Adde ad hoc no. in. l. ꝓo locis. §. eo. ꝛ bal. in. l. acceptas. in pri. q. §. de vsur. ꝛ q̄ no. bar. in. l. ite illa. de cōsti. pe. ꝛ vide. §. l. ꝓxi. Alex. ¶Ad euidētiā scias q̄ mediterranee ciuitates dicuntur ille que sunt ꝓpe in terra multū distantes a mari. Ciuitates maritime dicuntur ille que sunt ꝓpe mare. Itē scias q̄ antiquitus erat consuetudo quod ciuitates mediterranee mittebant annonas ad fortilicias ꝛ exercitus qui erant iuxta ciuitates maritimas. Et econtra ciuitates maritime mittebant ad mediterraneas et sic plus expendebatur in portando q̄ valeret id quod portabat: ideo princeps prohibet hoc fieri.

1 2

hoc ꝑmisso ista. l. est clara. †Not. quod dixi in summario: et facit ad multa. primo quod non imputat tutoꝛ si non exigit debitum in quo oportebat eum plus expendere quam idem perciperet. Bar.

Additio. Vide oino. l. fi. an vltro. ff. de negest. Alex. ¶Vel si non refecit domum in qua plus expendisset q̄ valeret. Bar.

3

Additio. Vide Ang. in. l. si vacātia. de bo. va cā. in. pri. col. Alex. † Et si non fecit inuentarium eo casu in quo plus expenderetur in confectione eius q̄ esset vtilitas vt. l. tutoꝛ qui re pertoꝛium. in prin. ff. de admi. tut. ¶†Item ex hoc potest dici quod ille dicantur breuiores lites in quibus debet ꝓcedi sine scriptis. ꝛ summarie[e] in aur. nisi breuiores. §. de sen. ex peri. recitā. i. quando plus expenditur in scripturis q̄ sit valor cause. ¶†Item iudex non debet facere citari testes ad locum iudicij quando tantum distat quod plus expenderetur in adeundo q̄ sit valor cause. ar. huius. l. sed tunc iudex debet delegare exam. nationē. l. generaliter. §.

1 2 3 4 5 6 b

¶Et summarie. vide Pet. de su. in. l. sed si susceperit. §. si libertus. ff. de iudi. et specu. in ti. de fur. ver. sed quid si nauta. et de lib. conce. §. decimo. ver. iij.

¶Faccre. vide tu late et no. per do. soꝛ. in consil. ciuij. incip. non inutilis sed necessaria. ver. contra

manē ꝓtes missa. ꝛ ñ. circa. pri mam plures. cū ñ. seq. in. ij. ꝓte. char. rrrij. vbi etiā qu: bꝰ actiōibꝰ ꝛ remediis breuioꝛibus ꝛ magis sūmariis possit per dominus expelli ibi i ver. circa ter tias. qōnē pricipalē. cū ñ. seq. ꝛ an regitur libellus solēnis aut q̄ lisqualis petitio ibi in ver. via autez breuiter: ꝛ an ꝛ quando ꝓ ei[o] expulsione impetrando officiū iudicie re quiratur citatio et coraz quo ibi in ver. si. an in tali impetratiōe. cū ñ. seq. char. rrriij.

Bullere. Legitur tribꝰ modis.

Additio. Premitto ad euidētiam huius. l. q̄ no. glo. in. l. ij. in ver. prestiterit. §. de iure emphy. Diuiditur in duas partes. Et primo ponit dictum in genere. Secūdo declarat in specie: secunda ibi: vñ quisquis. Ang. ¶Secundum primā lectura. h. o. Si vtiliter dñs infra tps hic statutū nō soluerit tributa dñio priuat: ꝛ ad habēte direcū dñiū reuertit. h. o. ¶Scōm aliā lecturā. h. o. Si exactores infra tpa hic statuta nō soluūt fisco dñi repetūt ab eisdē. h. o. Ista lectura nō placet. nā tex. hic loquit de his q̄ recipiūt emolumēta de predijs: exactores non recipiunt a predijs principaliter sed a possessoribus q̄ postea soluētes sunt securi. l. ij. j. de apo. pu. et sic nihil habēt facere cū exactoribꝰ. Si fiscꝰ habeat ab ipso exactore recepta exigere: vt. j. ti. iiij. l. pe. scōz tertia lec. h. o. Si ẽphyteota vel filius infra tpa hic statuta nō soluit fisco: a dño exigēt. h. o. † Quero q̄ ē verior lec. gl. vt tenere istā lecturā dū ꝛ vel veri[q]. vt ꝓiugeys ltimā cū pria. hoc mō ẽphyteota ꝛ filiꝰ nō soluēribꝰ exigit a dño: ꝛ dito poterit ẽphyteotā suo iure puar. b lectu. approbat i fi. i. l. hoc ap li[q]. §. fi. ō dā. ifec. ꝛ. ff. ō nora. l. si no rale. hec glo. vltia vt eā tāgere. Bar.

Additio. Si nunq̄d fua autoꝛitate poterit b facēr.

glo. in. l. j. §. de iure emphy. dicit qđ fic. tamẽ melius faceret si per iudicẽ fieri faciat: quia alias esset periculosum: paret qꝫ emphyteota habet ius in re et possidet ꝫ in colono simplici possit: qꝫ nõ hꝫ ius i re. ff. loca. l. solet. hoc etiã quidã moderni tãgũt vt tangit Ly. in. d. l. j. in. q. ij. Ang. ¶ Nota ex. l. ista qꝫ possessor põt purgare moꝫã infra sex mẽses. Cõtra istud opponit glo. j. ẽ ero. mi. anno. l. v. Sol. hic quo ad priuatũ: ibi quo ad fiscuꝫ. vel dic quod alio casu loquit ibi. ¶ Oppo. j. ti. iij. l. fi. Sol. vt ibi dicã. † Secundo no. qđ etiã ille q̃ fructꝰ nõ percipit cõpellit ad solutiones tributoꝝ. cõtra. ã. eo. l. j. Sol. nõ cõpellit fm regulã ordinatã: sed cõdictiõe ex. l. ista in defectũ possessoris qui percipit fructꝰ et nõ soluit. tenemẽti hãc. l. Bar.

Additio. In glo. in vbo digniratuꝫ. † Et p hoc no. qđ ecclesia tenet ad tributa qđ cõcedit. Pe. etiã de iure isto. per. l. placet. ã. de sacr. san. eccle. et. l. sacrosan. vbi ponit spale priuilegiũ illius ecclesie: ergo in cõtrariũ est una cõe. de hoc p Ly. in. d. l. placet. in. q. Ange.

Additio. † Quãtũ tẽpus debeat esse cessatũ a solutione tributoꝝ vt bona possint vẽdi. glo. Ly. ꝛ Bal. in. l. j. ã. fi ꝑpter publi. pensi. Ange.

☞ Judici negligenti non debetur salarium saltem pro eo tempore quo fuit negligens.

Judices. Judici, bus negligẽtibus totũ salariũ aufert. h. d. ¶ † Nota dic cõtra iudicẽ negligẽ a tem: et sic videt casus de illa. q. quaꝺa. de are. ponit in. l. quid aũt. ꝺ exclusa. tuto. ꝛ. l. ineuis. ff. de annuis leg. ꝛ l. qui negotiationem. §. j. ꝛ. §. pe. ff. de admi. tuto. videlꝫ qđ iudici delinquẽti non debeat salariũ. q intellige qñ istud delictũ negligentie respicit vniformiter et cõcernit totũ tps officij: alias pro eo tempore quo negligens nõ fuit sibi salariũ ꝺbẽt. l. si fund⁹. ff. loca. dixi in. d. l. ineuis. §. j. Et dic hoc speciale propter magnũ periculũ qđ vertit in negligendo exigi tributa: qꝛ publice necessitates expediri nõ possunt in. l. obsistere. ã. eo. et i auf. vt iudi. fine quoquo suffra. §. oportet. bar.

☞ Assertioni possessoris de valore rei credendum est quando fit estimum propter collectas.

Compositio super tributis soluẽdis quod possit fieri cum soluere debẽtibus propter paupertatem.

Tutor et curator an possint se componere cuꝫ debitoribus pupilli pauperibus vt minus soluant. Limitatio ad. l. pactum curatoris. ã. de pactis.

Compositiones pro tribus sunt seruande.

Presbyteri parochiarũ possunt se componere cum parochianis super solutionibus decimarum. et numero. 7.

Gravari quod dicatur ille cuius fructus sue possessionis ad inspiciendũ mittitur.

Judex qui fine causa facit descriptionem bonoꝝ meoꝝ dicitur me grauare.

Cõpositio facta pro annuis prestationibus vel tributis certo modo soluendis intelligitur facta in perpetuum.

Illicitum non debet fieri pretextu liciti.

Clerici mozantes in studio si ex priuilegio habent fructus bñficij: illos nõ hñt si nõ intrant scholas.

Dabuna. Compositio facta cum subditis de tributis est seruanda. Item thessalonicẽsis ecclesia habet immunitatem: dum tamen extranei ecclesie ipsius pretextu a prestatione non fugiant localis lex est. ¶ Ad euidentiam scias quod erãt quedã ꝓuincie in grecia que debebant soluere tributa sm quãtitatẽ reddituum qui percipiebant ex ꝓdijs ꝓpter qđ mittebãtur officiales ad inuestigandũ redditus ex quo illi possessores multum grauabantur vnde venerunt ad compositionẽ cũ prefecto illarum prouinciaruꝫ quod soluerent medium aureum pro quoliber capite et hoc fecerunt Macedonij: et iubet hoc eis seruari. Alie prouincie que se non composuerũt exigantur ad similitudinem Maced. quedam alie cõposuerunt se pro tertio aureo et eis est seruanda. cetera sunt clara.

Additio. † Ex hoc colligo argumentũ cũ fit estimatio propter collectas credendum assertioni cuiusdam nec propterea est mittendus qui eoꝝ facultates estimet ar. ã. de bo. va. l. fi. ¶ † No. ꝓpter paupertatem ª debentis soluere tributa posse fieri cum eo compositionem. facit in auf. vt iud. fine quoquo suf. §. eos. et hoc no. glo. ã. eo. l. iij. † Et sic facit pro tutore et curatore vt possint se componere cum debitoribus pupilloꝝ pauperibus vt minus soluant non obstante quod debitum sit liquidum et hoc modo limitatur. l. pactũ curatoris. C. de pac. que dicit tutorem vel curatorem pupilli non posse debitum pupilli gratis remittere: quia intelligo vbi debitor est solvendo. ßz vbi pauper est potest se componere pro parte et facere remissionem de toto. ar. l. huius. l. faciet tamen debitor in instrumẽto quietationis apponi et inseri causam quare pro parte recepta tutor vel curator eum liberauerit a toto alias non valeret: vt no. in. l. j. de apo. pu. ꝛ ibi posui. Ang. ¶ † No. quod dixi in summario quod iste compositiones pro tributis sunt seruande. Bar.

Additio. In ter. ibi expetẽs. ¶ Nota. ꝓ possit fieri cõpositio defunctionibus et alijs tributis † ꝛ sic facit ꝓ ꝑbyteris parochiarũ vt possint se ꝓponere cũ suis parochianis super solutione decimarũ. ¶ In ter. ibi inspector accedat. No. † qđ dr qs grauari si vadit aliqs ad inspiciendum fructus sue possessionis ꝛ sic facit ꝓ si imploratur bonoꝝ meoꝝ descriptio sine cã ꝓ inde: non dr ei facere qꝛ ex hac descriptione ego grauor ꝛ hic est casus ꝓ quo in. l. j. de vẽ. inspi. Si vero fieret cũ causa tunc est faciẽda: vt dixi. ã. de iure fisci. l. facultas.

¶ † In ter. ibi imperpetuũ not. qđ cũ fit cõpositio ꝓ annuis prestationibꝰ vel tributis certo modo soluendis. qđ intelligit facta imperpetuũ si simplr facta est. ꝛ sic presbiteri parochiarũ se cõponẽtes cũ parochianis super prestatione decimarũ quouisqꝫ erunt presbyteri non poterũt vltra modũ compositũ decimas petere. Ang. ¶ Ex fine no. ar. cõtra clericos ꝛ scholares vel alios habentes immunitates a gabellis qui pretextu eoꝝm alios excusant ª. Barto.

Additio. † Et sic no. ꝓ pretextu licite non dr fieri illicitũ: vt. l. qui subpretextu. ã. de sa. sanc. eccl. qđ facit cõtra clericos quibꝫdã priuilegiũ: vt morãtes in studio habeãt fructꝰ preben-darũ: ꝛ percipiãt ꝓ si nõ intrãt scolas nõ debeãt habere: vt no. in. d. l. q sub pretextu. Ange. ¶ Quero q̃ medietas est ista q̃ soluebaꝫ dixi ponẽdo casum medietas aurei. ista est opinio vera. Alij dicũt medietas eius qđ ante soluebat: qđ nõ placet: qꝛ sic erat necessaria inspectio possessionũ ꝛ fructuũ ꝓ medietate sicut pro toto. Deuentũ est ergo ad medietatem aurei respectu capitũ nõ respectu fructuũ vel alio quo cunq̃ modo dummodo quo ad fructus non habeatur respectus. Barto.

¶ De indictionibus. Rubrica.

¶ Super rubrica ista querit gloss. quid est indictio dic vt in ea ꝛ ex ea fit cõnumeratio indictionis que fit hodie in instrumentis. ¶ Item ponit glo. qualiter fit cõnumeratio annoꝝ domini ꝓ diuersas sectas quod dic vt in ea.

1 ☞ Priuilegium immunitatis non porrigitur ad munus ordinarium.

2 Nec vel statutũ potest facere quod munus extraordinarium sit ordinarium. Item qꝫ

3 Collecta sit munus reale licet imponatur persone pro rebus.

4 Clerici qñ teneantur soluere collectas archiepo. Casus in quo exigitur scriptura.

Omnes. Judicio munꝰ ordinarius est ꝛ ideo ab hac indictione nõ excusantur qui a muneribꝰ excusationẽ hñt. h. d. Ad euidẽtiã scias qꝫ ego dixi tibi in. l. omnes. ã. ti. j. Hoc ꝓmisso tex. est clarus. ¶ † Not. qꝫ priuilegiũ immunitatis nõ porrigitur ad munꝰ ordinariũ sed ad extraordinarium.

2 ¶ † Item. qꝫ per. l. potest fieri ordinariũ qđ primo 3 erat extraordinariũ: facit qꝫ per statutum possit fieri vt collecta sit munus ordinarium. ¶ † Item qđ sit munus reale licet de iure imponatur persona ꝓ rebus vt not. in. l. indictiones. ã. tit. j. ꝛ. l. rescripto. ff. de mu. ꝛ ho. dicam. j. de mu. pa. in rub. Bar.

4 **Additio.** † No. in litera huius. l. casus in quo exigitur scriptura ꝛ fic est argumentum ꝓ si Archidiaconus mittit literas clericis quod solvant collectam non tenentur soluere nisi litere in indictiõe episcopi fuerit confirmate. ꝛ vide quod posui in. l. j. de apochis pub. Ange.

Particulari. Blo. cõstruẽdo istũ textum ponit casum. et breuiter hoc intẽdit. ante tps solutionis oꝝ singulis prouincijs not ifficari vt se preparent ad indictionẽ solueñdã. h. d. Blo. declarat ista lcc. dic vt in ea. Not. versum. nã leuius ledit quicquid ꝓcurabimus aũ. vt. ã. de manu. l. j. ꝛ in aurenti. de colla. in ꝓncip. ¶ Nota modũ notificandi iurisditionis. Barto.

Additio. De hoc vide. ã. de manu. l. j. ꝛ. in auf. de col. in ꝓn. Ange.

¶ De superindicto. Rubrica.

☞ Superindictũ dr qđ extraordinarie causa necessitatis imponitur.

Immunitas cõcessa a collectis an extendaꝫ ad impositas tẽpore guerre.

¶ Super rubrica querit glo. quid sit superindictũ. dic vt i ea. Item ponit illud qđ ex causa necessitatis imponitur extraordinarie superindictũ dr Barto.

Additio. Quid sit superindictum. ponit Bal. in. l. fin. C. sine censu vel reli. † ꝛ per hãc. l. determinat Ray. de fo. ꝓ si cõcessa est immunitas alicui a collectis qđ illa immunitas extendit ad collectas ꝓpter guerras: ꝛ idem tenuit Ful. in. l. si ex toto. ꝛ ibi Ray. de lega. j. sed contra tenuit Dyn. in. l. j. vt nemini liceat se excusare. de quo vide per do. Angel. de are. in. d. l. si ex toto. Alexã.

☞ Non creditur dicenti se aliquid facere mandato superioris nisi ostendat literas.

Cardinali asserenti se aliquid facere mandato superioris nõ creditur nisi literas ostendat.

Solus ꝓnceps ob vtilitatẽ publicã potest collectam imponere.

Ciuitas pro necessitate ciuitatis collectam imponit.

Collecta an imponatur pes ꝛ libraꝫ. remissiue.

Collectam imponere qui possint.

Ihil. Superius dictũ solus ꝓnceps imꝑpõit nec ad alterũ? lras qs cogit ex hoc colligere. h. d. ꝛ ẽ bona lex. ꝛ põit ꝓactica plcbꝰ. ¶ † No. ꝓ

a ¶ Propr pauptatẽ. Addõ qlis paupras reqrãt ad hoc vt ꝓcedat qđ hic dicit. gl. i. l. oẽs. ã. eo. quã ad hoc al leg. bal. in auf. ꝺfunct. ã. ad tertul. refert et seq̃tur gerar. de petra sctã fing. suo. Ixpiff. incipien. pauperes.

1 2 3 4 5 1

1 2 3 4 1

1 2 3 4 5 6 1

1 2 3 4 5 1

1 2 3 4 1

1 2 3 4 5 6 7 8 1

1 2 3 4 1

1 2 3 4 1

1 2 3 4

a ¶ Nō ostē dāt. ad qō vid copio a se ⁊ nor. d. Feli. in. c. ad eminē tiā. in pāc. de sen. exc. Tuvid ad ꝓpositum huius dicti qō po sui remissi 2 ue in apo stil. ad ipz b in. l. vna. i in apostil. in ver. litte ras. s. de mā. pinc. vbi ꝓbo hoc dicrū tā p cano nistas q̄ 3 legistas.

b. ¶ Ympo nere. vide Feli. in. c. cū dilecta. de referip. in. ver. fin gulis. et qō ibi dixi in apostill. Tu vide ad hoc ç. ul. de cu. in. l. nemi; 1 n. mu. 9. ⁊ qō ibi po sui in apo stil. in ver. indicitur. s. de sacr. 2 san. eccle. Ja. rebu. 3 in. l. j. nu. 4 15. ⁊ ibi po sui in apo stil. in ver. collectā. j. de mu. ⁊ i. quo loco. isto li. ⁊ di xi in stilo parla. pre iud. ver. ar resto. xxx. 1

non est credendum literis alicui⁹ dis centis se hoc facere mandato superio ris nisi in ipsis inseratur licentia sine litere superiotis: vt ibi. dum dicit et imperialibus nexa preceptis. Cano niste tamē dicūr qō cardinalibus ⁊ q̄ busdā ꝓcellentibus credit etiā si li teras nō ostendant nec habere se di 2 cant cū est cōtra istū text. vbi nō credi 3 tur etiam prefecto pretorio. Bar.

Additio. Idem dicit Bartol. 4 in. l. ij. ff. si quis in ius voc. nō ie. alleg. c. preterea. de vita. et vide. Aud. in. l. sciendū. de verb. ob. ⁊ in. l. si publicanus. §. j. de publi. vbi allegat plures cōcor. ⁊ Bar. in. l. prohi bitū. s. de iure fis. ⁊ in. l. palatino. j. de colle. ⁊ carthophila. li. xj. Ale. ¶ Se 1 cundo no. q̄ hic videtur text. qō solus pīnceps possit collectas imponere b 2 quod est verum ꝓ publica vtilitate: sed ꝓ necessitate ciuitatis vel. pun cie ipsa ciuitas imponit ⁊ cogitur im 3 ponere. no. ff. qō cuiusq; vniuer. l. j. §. in glo. super verbo proconsul. dixi in. l. iij. §. actor. ff. de re iudic. ⁊ ibi plene 4 dixi: an debeat imponi per solid ū ⁊ li 5 bā vel ꝑ capita. vide qō ibi dixi. bart. 7

Additio. Adde etiā ¶ gōreges imponunt: vt in. c. j. q̄ 8 sint regalia. Item qui habēt ex cōsuetu dine ius collectandi. Bal. in. l. fi. C. si sine cen. vel reliqui. Item illi quib⁹ cōcessit merū ⁊ mixtum imperium. ⁊ 9 olim quidam iurisdictionē ꝑm Albert. in l. iperiū. de iur. om. iu. q̄ plures alios allegat. Item illi qui sunt loco domi ni vt priores ciuitatis. Bart. in. l. pla 11 cet. de excu. mu. Alexan.

¶ De exactoribus tributorū. Rubr. 13

☞ Grauatus vt soluat collectas vl tributus poterit dicere exactori quod 15 sibi ostendat quaternum an sit ibi de scriptus.

Debitor tributorum quādo possit cō uenīri.

Exactores non ꝑnt aliquē pignorare nisi habeant bulerinum. 16

Scriptura tabelliōis breue appellat. Per libū exactoris ꝙ probetur quē non soluisse colle ctam.

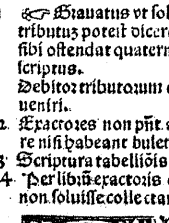

Ocenarij. Exactores nō de bent exigere nisi cos q̄ in breuibus cōtinentur seu ex actis a tabulario sibi datis. h. d. De 1 officio illoū tabellariorum vidistis in l. ij. §. de iure fis. ¶ Not. qō ille q̄ est gravatus vt soluat collectas seu tributa pōt dicere exactori ostende si sum descriptus in quaterno: ⁊ si ibi non reperitur iniusse grauatur. Bar.

Additio. No. debitorē tributorū nō posse con uenīri antēq̄ hoc fiat a tabellione.

¶ Item nihil exīgendū vltra id quod debetur: vt §. de anno. ⁊ tribu. l. omnes presertim. ¶ Item not. ꝙ exactores nō possunt pignorare aliquē nisi ha beat bullerinū. ¶ In ter. ibi: breuee. no. modū loquē di. scriptura enim tabelliōis breue appellat. de quo in. l. inter chartulas. s. de conue. fil. debi. ¶ Item not. istū casum qō aliquem non soluisse collectā vel tri butum probatur per libū exactoris in quo sunt de scripta omnia nomina debitorū qui nō soluerunt: ꝙ hoc etiā videtur casus in. l. iustum. C. de eden. facit l. sempronia. libellos. ff. de furt. ⁊ vide in. l. fin. s. de re. credi. Ange.

☞ Remedia que habeat fiscus contra non soluē tem collectas ⁊ qualia sint. remissiue.

Carcerari quod quis non debeat ꝙ debito publico nec̄ nouitates in personam pati.

Et quando possit capi. remissiue ⁊ infra. nu. 6.

Executio ꝓ debito publico primo fit in persona se cundo in bonis.

Detineri qñ q̄s possit ꝓ debito priuato.

Mulier etiam ꝓ debito publico detineri nō pōt.

Carcer duplex est.

Carceratus licet fit quis ꝓ debito confessionato poterit tamē creditor etiam de bonis suis sibi face re satisfacere.

Creditor qui ex forma statuti potest facere debitorē carcerari ⁊ mitti in possessionem suorū bonorū pōt petere qō debitor carcerē antēq̄ veniat ad bona. Aur. volēs qui. C. de bonis auto. iudi. possi. ei vt cre ditor possit mitti in possessionem bonorum debito ris ꝓ mēsura debiti qō habeat etiaz locū in fisco Homines quando possint capi ꝓ debito.

Quilibet priuatus pōt sua autoritate carceratū ex iniusta causa de carceribus extrahere.

Qui facit qō non debet. dr. alienus a suo sensu.

Contumacia cumulat penam.

Officium i udicis contra non. soluentes collectas quale sit.

Pena imponitur vt metu pene quis efficiatur ma gis obediens.

Creditor habens primū decretū in bonis debitoris potest illi renuntiare ⁊ facere capi debitorem.

Emo Carcerem. ¶ Primo provi der debitoribus exactis cō tra officiales. Secundo, puidet cōtra ipsos debitores nō soluentes. Tertio ponit rationē. scda ibi: vel certe. tertia ibi quia facultate. Prima pars continet duplicē p uisionē. phibet enim iniurias inferri debitoribꝫ. se cundo eis permittit quod de iniurijs querelam ex ponant secure coram prefide. in secunda parte simi liter ponitur duplex prouisio. Primo quod debito res contumaces capiantur ⁊ custodiātur a familia: secundo si hoc non sufficit capiantur eorum bona: et de hoc fisco satisfiat. tertia pars est clara. Bar.

Additio. ¶ Quot remedia habet fiscus con tra non soluentem tributa ⁊ quo tē pore vide Bal. in. l. j. C. si propter pu. pensi. Alexan.

2 ¶ No. quod pro debitis publicis nō debet quis poni in carceribus nec̄ nouitates aliquas vel info lentiam aliquam pati in persona. ⁊ sic no. contra iu dices qui precipiunt ne detur eis bibere nec come 3 dere donec soluant. ¶ Secundo no. quod ꝑ de bito publico possunt homines capi et detineri. Ista materia examinari plene in. l. sacrilegij. §. fi. ad. l. iul. pecu. ¶ Tertio no. qō primo capitur ꝑsona: secū do debenitur ad res: ⁊ istud cōtra text. videtur in. d. l. sacrilegij. §. fi. sed forte iudex poterit eligere hunc 13 ordinem vt illum prout visum sibi fuerit. Pro debi to vero priuati videtur quod persona non possit de tineri donec bona sunt soluendo: vt. l. iij. §. tutorū. ⁊ 14 ibi glo. ff. de suspe. tuto. sic debet intelligi. l. j. §. qui 4 bo. ce. pos. ¶ Mulieres etiā pro debitis publicis de tineri non possunt in personam: vt. l. j. de offi. diuer. iudi. §. et aur. ibi posita.

Additio. Idem no. Ang. hic ⁊ Bal. cōtra. in 5 l. j. C. qui bo. ce. pos. Alex.

a **Additio.** ¶ Not. ex isto principio coniuncto 15 pene de quo loquitur principium huius. l. ⁊. l. iij. de cust. re. Ali⁹ custodie de quo loquitur finis huj⁹. l. et. l. fi. de custo. reo. C. ⁊. ff. Est et alius qui vocatur 16 carcer penitentie quo vruntur epi et prelati contra presbyteros et subiectos alios quoquo modo pec 6 cantes. ¶ In ter. ibi: omnē substantiam. ¶ No. qō pro debito fiscali non solū potest carcerari: sed etiā ipsius carcerati bona principaliter vēdi ⁊ distrahi ꝑ communi: adeo quod fiscus habet optionem vtruz velit prius debitorem carcerare an ad bona peruc nire: vt hic. quod intelligo in debitore tributorū: vt hic. quod cōtra alios vero debitores ex aliis causis forte esset necesse quod prius deueniretur ad bona ꝑ ad carcerationē: vt. l. sacrilegij. el. j. §. fi. ad. l. iul. 1 pecu. ¶ Et faciūt ad. q. dicit statutum quod vigo 7 re debiti confessionati quilibet debitor possit capi 2 et detrudi in carcerem: an si debitor ex instrumento confessionato est detrusus in carcerem ipso existen 3 te in carcere possit creditor de suis bōis facere sibi satisfieri. et hic est text. quod sic. nam per remedium 1 incarcerationis non tollitur creditori potestas pe tendi se mitti in possessionem bonorum debitoris: vt est casus in. l. qui legati. s. vt in possessione. ⁊. l. j. §. ex hoc versi. sed finge. ff. de ven. inspicien. quos tex. alleg. ad hoc Archi. extra de eo qui mit. in pos. cau 8 sa rei. ser. in rubri. ¶ Item faciunt ad. q. quod si se cundum formam statutorum permittitur alicui fa cere incarcerari debitorem ⁊ mitti in possessionem 2 suorum bonorum prout est ꝑuisū quod creditor possit petere quod debitor carceretur etiam antēq̄ deueniatur ad remedium misi. in posse. In glo. que incipit non igitur ibi: vel veritas. ¶ Not. bene et 3 ista gloss. quod. §. si vero. in auten. de exhi. reis. vn de sumitur autenti. ei qui. C. de bo. auto. iu. possi. ha bet locum non solum in priuato verūetiam in fisco vt possit petere et se mitti in possessionem bonorū de bitoris sui pro mensura debiti declarati tantum et 10 nō in plus sicut in priuato seruatur. ¶ Item no. quod homines non possunt capi pro debito si tamē 1 11 cessant possunt poni sub custodia militari. ¶ Item not. hic secundum vnam lect. quod quilibet etiam 2 priuatus potest sua autoritate carce ratos ex iniusta causa extrahere ⁊ so lutos dimittere etiam forte ex violen tia iudice renitente: maxime si solue rint id pro quo detinebātur. argu. s. de iure fis. l. prohibitum. ⁊ de mera. l. deuotum. j. de decu. l. omnes in fine.

¶ Item no. quod qui non facit qō debet dicitur alien⁹ ad humano sen su. Item not. ꝙ quod contumacia cu mulat penaz. ff. de pe. l. relegati. ⁊ extra vt lit. non contest. c. quoniam. §. fi. ¶ Item not. quid sit officium iudi cis contra non soluētes collectas: q̄ si contumaces existant ponuntur sub custodia: ⁊ si perseuerant in non solu endo extēdetur manus ad res ipsorum vt hic. ⁊. l. iiij. j. eo. dixi. s. secundū And. de bart. tangam. j. titul. iij. l. ij. ¶ Item no. quod ideo pena imponi tur vt homines metu pene magis efficiantur metuentes ⁊ obedientes: vt. ff. de iusti. ⁊ iure. l. ij. Ange.

Additio ¶ Per hāc. l. vide Ange. dicentē qō habēs a primū decretū in bonis potest renun tiare bonis ⁊ facere capi debitorē ꝑsonaliter ⁊ ecōtra: tñ hoc fuit' elegans dictum Bar. in. l. cōsentaneū. C. quō et quando iudex. ⁊ istud secutus fuit Ang. hic. ⁊ idem voluit Paul. de cast. in. l. ij. de testa. milita. de quo vide do. meum. in. l. si finita. §. iuli. ff. de dam. infec. in. xlvj. co. Alexan.

¶ Carcer. quotuplex sit fit carcer. vide Angel. de are. in tra. malefi. ꝛ. carcerari iussit. et Cardi. in cle. j. §. j. ꝛ hereti.

☞ Extimens iuste carceratū tenetur soluere creditoribus.

Occultans aliquem vt capinō possit: an puniat. remissiue.

Carceratus pro debito priuati potest ibi pro fisco recommendari ⁊ econtra.

Noties. ¶ Qui de bitorem ca ptum eximit ad id quod fisco ⁊ priuato debebatur. tenetur. ꝙ. d. Barto.

Additio. Qui carceratum exi mit de carcere tenet soluere creditoribꝫ. vide qō dixi post Barto. in. l. milites. ff. de custo. reor. ¶ Quid si occulto aliquem quod capi non possit pro debito vel pena. vide Bal. in. l. ij. C. de ope. libe. Alex. ¶ Not. hic tex. qō ille qui est in car cere pro debito priuati potest recom mendari ꝙ debito fisci ⁊ contra. qō plene dixi in. l. ij. in fin. ff. de custo. reo. Sc̄o not. qō qui eū abstulit tenetur fisco ⁊ priuato. glos. oppo. ⁊ sol. dic vt in ea. Bar.

☞ Propter non soluentes tributa ceteri grauantur.

Ceu⁹ portatur qō a plurib⁹ portat.

Officiales et consiliarij tenentᵏ ad collectas.

ACtores Officiales tenẽtur ad
soluendũ tributa ne ip-
fis cessantibus ceteri onerentᵏ. ista lex
innuit duo. Primo qđ si ex aliquo ca-
su quidã nõ soluũt ceteri onerantᵏ. cõ
tra illud videt. ff. vt null⁹ ex vica. pto alie. vica. de
cen. li. lib. xi. de quo dicã. ff. titu. iij. li. ff. et ibi glo. tan-
git. Barto.

Additio. †Sed an propter non soluẽtes tri-
buta ceteri grauentur. et hic est ca-
sus quod sic. et sic no. quod portatur a pluribus por-
tatur leuius: vt. ff. de priuile. domus august. in. li. ff.
ff. de consu. li. ff. et est arg. contra officiales vt teneant
tur soluere feuda: et ire ad exercitu⁹ sicut alij. Ang.

2 ☞Item innuit quod officiales et cõsiliarij tenẽtur
soluere collectas: in contrariũ. ff. de mu. et ho. l. ho-
norem. ista duo examinabo in. l. ff. de im. ne. conce.
Et no. hic glo. que incipit. Als innouitas ibi et sic no.
contra officiales. Bar.

1 ☞Qui tenentur reddere rationem debẽt illam
reddere in scriptis.

APparitores Exactores de-
bent remitte-
re ad curiam in scriptis quid exactus
est et quid non vt ex eorum scriptura
officius reddatur instructũ. hoc dicit.

1 †No. quod exactores tenentur reddere in scri-
ptis quid et qualiter et quantum exactum sit. idez
in quolibet priuato qui tenetur reddere rationẽ: vt
li. ff. officio. ff. de ture. et ra. dist. li. statu libero. ff. de
statu libe. Bar.

EXfiscalibus. Ad petitionẽ
exactorum co-
gitur preses facere exactionem. h. d.
No. quod potestates coguntur facere
exactionem ad petitionem officialiũ
quod plene declaratur in. l. proxima. Bar.

1 ☞Officialis negligens qualiter puniatur. re-
remissiue. et nu. 11. et. 16. et ibi quando faciat litem
suam.

2 Potestas non potest exactoribus tributorum com-
mittere exactionem.

3 Qui tenetur facere exactionem infra certum tem-
pus si illam non facit soluit de suo.

4 Factores dominorum possunt cogi exactione tri-
butorum.

5 Officialis deputatus ad recipiendum solutionem
non potest ab inuito exigere.

6 Consuetudo regionis in exigendis tributis seruan
da est. et numero. 14.

7 Exactor fodrij non potest alij committere exactio-
nem.

8 Rectoris officiũ est inquirere debitores cõmunis.

9 Tutor et alius gerens tenetur reddere compura sin
gulo anno.

10 Officiales et collectores collectarum si aliquid re-
tinent de eo quod exegerint puniuntur.
Idem si a debitoribus aliquod seruitium accepe-
rint.

12 In quisitio quod sit licita in ciuilibus ob publicam
vtilitatem.

Episcopus potest contra omnes aliquid pauperi-
bus debentes inquirere.

13 In ciuilibus ad vtilitatem priuatorum non est licita inquisitio nisi in causa suspecti tutoris et curatoris tutoris.

Statutum quod debitores ex instrumento confessionato absq; vlla mora teneãtur soluere intelligit nullo iuris ordine seruato.

17 Pena de qua in hac. l. partim applicat fisco et partim parti.

18 Rex si committit exactori quod compellat soluere omnes debitores intelligitur seruata consuetudine loci.

MIssi. Primo ponit quid sit offi-
cium exactorum. secũdo pu-
nit iudices et officiales permittẽtes
eis vt aliquid faciant cõtra officiũ.
tertio ponit quid iudices habẽt fa-
cere. quarto qualiter et ad quid te-
nentur si negligant. quinto eis prouidet. secunda
ibi: iudices. tertia ibi: eum iudicẽ. quarta ibi: quod
si vltra. quinta ibi: iudicibus. ☞In prima parte di-
cit quod exactores debent monere iudicem hoc est
presidem potestatem seu rectorem: vt faciant exa-
ctionem et nihil habent facere cum debitoribꝰ fisca
libus. ☞In secunda parte dicit quod si presides
passi fuerint qđ exactores missi exigant per seipsos
puniuntur in duplum et apparitores presidis depo-
rantur et alij officiales relegantur ad temp⁹. ☞In
tertia parte dicit quid habet facere pses: potestas
vel alius rector. Respondit imperator quod primo
debet mittere pro debitoribꝰ et inquirere an debeat
et per eorum tabularios hoc debet diligẽter inscri-
bi et postea mittere suos officiales contra suos de-
bitores et compelliere eos ad soluendum. et illud qđ
solutum erit perueniat ad illos opinatores seu exa
ctores: ita quod impleto anno reuertatur cum exa
ctione completa. hoc dicit. In quarta parte dicitur
si preses aut potestas fuerit negligens in exigendo
quod ipse cogatur soluere de suo: tamẽ reperere po
test a debitoribus fiscalibꝰ et si aliquid fuerit de exa
ctis retentum restituit in duplum. h. d.

Additio. †Vide. l. mancipia. cum ibi not. C
de ser. fugiti. et per Bartol. in. l. f. de
var. et extra. cog. et per Barto. in sua disputatione.
Iudex quilibet imperitiam et per eundem. et ibi doc.
in. l. pe. C. de furtis. et per Barto. et Ange. in. l. ex ma
leficijs. §. heres. ff. de acti. et obl. et per Bald. in. l. ob-
seruare. §. proficisci. ff. de offic. procon. et leg. per bal.
et Ang. in. l. si filius. ff. de iudi. per gl. et Bal. et Sal.
et doct. in. l. f. C. de pena iudi. qui male iudi. insti. de
obli. que ex quasi delic. in princip. et in gloss. per An-
ge. de are. in. l. oles cautioni. §. in eum. ff. de dam. in
fect. Alexan. ☞In quinta parte dicit quod post
potestas vel rector soluit de suo potest exigere a de-
bitoribus non obstante aliquo priuilegio dignita-
tis et potest cogere exactores seu caldaldiones et pro
curatores illorum debitorum. Itẽ etiam de hoc re-
scribere principi. h. d. †No. principaliter qđ pote
states nõ plit ipsis actoribꝰ cõmittere exactionẽ qđ
est notandũ. Jacẽ vidi aliquos accusari de robaria
qui non possunt excusari pretextu officij per. l. istã.

3 †Nor. qđ ille qui tenetur facere exactionẽ infra
certũ tẽpus si nõ facit cogit soluere de suo. et sic fa-
4 cit contra syndicos economos et similes. †Vide
mo no. quod pro exactione tributorum possunt co-
gi caldaliones et factores dominorum.

5 Additio. †Nor. qđ officialis deputatꝰ ad
recipiendam solutionẽ nõ potest ab
inuito exigere: vt. ff. de cano. larg. l. necꝫ. et ibi not.

6 †No. in secundo dicto consuetudinem regionis
esse seruandam. ff. de pe. bo. su. l. f. ff. de iure fisci. l.
7 pe. et ibi not. †Item no. arguendo ibi. alij committi-
mus quod exactor fodrij alij committere nõ potest
exactionem. et si facit punitur: vt. ff. dicam de ca. lar.
8 li. f. †Item not. qđ officiũ rectoris est inquirere de
bitores cõis et iura inquisita exigere: vt hic. et. ff. l. 1
priori. et si nõ facit punitur: vt. l. iudices. ff. de exacto.
9 tribu. ☞Item est arg. quod tutor gerens vel alꝰ
administrator alienoĩ negotioĩ debet rndere cõ- 2
putatis singulis annis. Ad idem. ff. de nauicu. li. ff. et
hoc videt etiã dicere. l. si plures. ff. de admi. tut. 3

10 †Item not. ex quarto dicto contra officiales et 4
collectores collectarũ et fodrioĩ si aliquid retinent
de hoc quod exercuerũt vel aliquod seruitiũ acce-
perũt ab his qui debent aliquid a cõmuni recipere
vt eis fiat solutio. Alia pena imponit: vt. ff. de an- 5
no. et tribu. l. iudices. et. ff. de sal. ho. l. vnica. In text.

11 ibi: passi fuerint. †No. iudicem negligentem cri-
mine aliter puniri. pro eo no. in. l. iudices. ff. de anno.
et tribu. C. de ser. fugi. l. mancipia. de custo. reo. l. ff.

12 †Ibi inquirere. not. qđ etiã in causa ciuili et pecunia-
ria ad vtilitatem publicã licita est inquisitio. cõcor. 1
ff. de bo. va. l. fina. Et sic hic videt casus pro epis qđ
possint contra omnes debẽtes aliquid pauperibus
inquirere et inter pauperes distribuere. nam licet ta
lis inquisitio fiat in priuatorum fauorem: tñ rendit
13 ad vtilitatem reipublice. †Ideo dixi ad vtilitatem
reipublice: qa ad vtilitatẽ priuatorũ nõ est dare ca-
sum in quo possit per via inquisitionis procedi nisi
in casu suspecti tutoris et curatoris sm Bart. in. l. ff. 2
§. preterea. de suspec. tuto. sed certe est dare aliũ ca-
sum. nã tutor in inquisitione datur: vt instit. de atti-
tuto. §. sed hoc iure. et si caperet quod ibi mere inqui
ritur ad vtilitatem priuatorum. In tex. ibi: cõsue- 3
14 tudine seruata. †Nor. in modo exigendi tributa
et collectas debere consuetudinem seruari. ideo si
consuetudo est qđ quicunq; incole ciuitatis non sol-
uant tributa necꝫ collectas talis cõsuetudo seruan
da erit per hunc tex. ad hoc facit. l. f. §. que sit longa 4
15 cõsuetu. †Ibi: absq; nulla mora. no. ad statuta dicen-
tia qđ debitores ex instrumentis cõfessionatis absq;
vlla mora cogantur soluere. nam intelligitur nullo
16 iuris ordine seruato. †Ibi repetendi seruata. not.
istum tex. contra determinationem glo. in. l. si man
cipia. C. de ser. fugiti. vbi dicit qđ si iudex propter ne-
gligentiam facit litem suam quod propterea nõ da
tur ei potestas retinẽdi rem debitam parti cui litis 5
estimationẽ prestitit. hic enim tex. directo dixit con-
tra. nam officiales negligẽtes exigere tributa pro
per eorum negligentiam faciunt litem suam: quia
de eorum proprio fisco tenẽtur soluere illud qđ per
tributarios debetur. et tamen eis cõtra tributarios
reseruatur reperitio per act. neg. gest. vt per cõdi. ex
hac. l. vt dicit glo. et hanc glo. no. alleg. Spec. in tit.
de expen. §. postremo. versi. illud etiam notandum.

17 In tex. ibi: vt partem debitam. †Nor. istum text. q
ex ipso delicto pena imponit: quia pro parte venit
fisco applicanda pro parte accusatoris. simile in. l. f.
§. hec actio. ff. de his qui dese. vel effu. et facit ad no.
ff. de iur. fis. l. edicto. §. extat. cum simi. vide Bart. in
l. agraria. ff. de termino a moto. Ange.

18 Additio. Hanc. l. allegat Bald. in. l. etiã. in
iij. col. in ver. nõ restat. ff. de exec. rei
iudi. et per hanc. l. dicit Bald. in. l. f. si propter pu-
bli. pen. qđ si rex exactori committit quod cõpellat
omnes debitores soluere omni coactione qua fibi
videtur: intelligitur semper salua forma municipa-
lis consuetudinis. Alexan.

☞Ecclesia tenetur soluere onera realia pro reb⁹
tributarijs quas emit: sed collectas qui que imponit
persone pro rebus non soluit.

Commune Perusij statuit qđ omnes possessiones
essent tributarie: qđ collecta esset onus reale.

Empti et venditi sunt correlatiua.

Lex imperialis prohibens emere comprehendit
ecclesiam.

Statuta loci prohibentis emere non comprehẽdit
ecclesiam.

Mode purgatio in casu huius lec. qñ admittatur.

SI diuina. Si domus imperia-
lis vel ecclesia res tri-
butarias licite emerit et tributa nõ sol
uerit res ei auferetur et ciuitati assigna
bitur vt integra tributa soluant. h. d.

†Et pro declaratione huius. l. quero quid vult
dicere diuina domus. glo. intelligit de domo impe
riali vel ecclesia. et sm hoc habes: qa ecclesia tene-
tur soluere tributa: quod est verum indubitãter qñ
emit possessiones tributarias: ita quod on⁹ sit rea-
le. Sed colligam que imponitur persone pro reb⁹
etiam ecclesia non cogitur soluere: vt in aut. item
nulla communitas. ff. de sac. san. eccle. et. ff. de epis. et
cle. l. de his. †Ideo commune Perusij statuit vt oes
possessiones tributarie essent: et collecte essent on⁹
reale. de quo dicam. ff. de mu. pa. super rubri. dixi. ff.
de mu. et ho. l. relatio. §. fina.

Additio. †Ratio est: quia prohibendo emi
protem prohibet venditorem cum
ista sint correlatiua: vt. l. ff. de in diẽ adiec. in gloss.
ibi posita. vnde presupposito qđ ecclesia sit exem-
pta a iurisditione principum: tamen alius contra-
hens suppositꝰ est eius iurisditioni. Ang. †Quero
quare dicit extra metrocomias: glo. dicit quod
intra illas nemini licet emere. Ex quo not. qđ lex
imperialis que prohibet emere comprehẽdit etiam
ecclesiam prout diuina domus ponitur hic pro ec-
clesia. Statutum vero ciuitatis hoc nõ posset: quia
esset contra libertatem ecclesiarum: vt in aut. cassa.
ff. de lac. sane. ec. ☞Quero quare dicit patroci-
nia: dic vt in glo. †Ultimo oppo. quod liceat
purgare istam moram: vt. l. obsistere. ff. de anno. et
tribu. Solu. domus diuina et persone in dignitate
posite plus grauantur: quia plus de his magis ti-
metur. vel dic etiam hic quod licet purgare moram
secundum quod hic innitur quod magis placet.
Item oppo. glo. de. l. placet. ff. de fac. san. eccle. dic
vt in ca. Barto.

¶ De superexactoribus. Rubri.

1 ☞ Exactio tributorum non debet fieri incontinenti.

2 Quis ad mortem punitur ꝑpter consuetudinem delinquendi etiam si pena esset pecuniaria.

3 Cauti assessores conuincūt delinquentem qui deberet pena pecuniaria puniri de perseuerationē vt possint eum capitaliter punire.

4

5

Dicquid. Qui plus exigit in duplum exigit 6
ꝛ propter consuetudinē 7
capitaliter punietur. 8

† No. quod dicit restitui protinus oportebit quod intelligitur quod exactio non fiat incontinēti: debet enim habere rempora que dant iudicatis licet ex delicto cōdēnetur: vt. l. si cum exceptione. §. qō si homo. ff. qō met causa. sed postq̄ fuit exactū debet restitui protinus ei a quo exactum est.

2 ¶ † No. qō ꝑpter cōsuetudinem delinquēdi quis punitur ad mortem. si. mile. §. de delato. l. omnes. Bar.

Additio. In text. ibi pseueret. no. istū tex. qō ꝓpposito qō de crimine pena pecuniaria 1
veniat imponēda: tn si fit inquisitio cōtra hoiem tanq̄ talia facere cōsuetū: ꝛ de hoc sit cōuict⁹ capitaliter pu-
3 niri potest † ꝛ ideo assessores cum volunt facere aliquē decapitare malefactorem nominatū qui multa crimina cōmisit ꝛ plurib⁹ vicib⁹ ex quibus tn
criminib⁹ pena pecuniaria venit im- 2
ponēda inquirūt cōtra eū tanq̄ consuetum talia crimina cōmittere: ꝛ in
3 his scelerib⁹ perseuerare: ꝛ ipsum cōuincūt de tali perseuerationē ꝛ cōsuetudine quo facto secure possunt eum
ad mortē dānare nō obstāte qō talia crimina de sui natura nō sint capitalia: qō tene mēti. ꝓo hoc habes text. in. l. omnes. §. delatores. §. de collatiōi quis ꝓrogat. ff. de collatiōi. vbi quis ꝓrogat consuetudinē punit pena mortis. Ang. Alias est. l. omnes §. de delato.

4

8 ¶ In istis apochis. quid debeant ꝓtinere apoche ꝛ an ꝛ qñ ꝓbent not. Bal. in aur. ſz nouo iure. post prin. ver. ꝓ plenio ri notitia. iuito ver. 1
prece. §. fi cer. per. d. me⁹ Jas. may. in. l. admonendi. ꝛ ibi p istuz. §. de dona.

¶ De capiendis ꝛ distrahendis pigno. tributo. Rubrica.

☞ Judex potest ꝓtius deuenire ad res q̄ ad personā in executionibus.

Atisfit. Decet facit multuz ad id qō dixi. §. titu. l. ij. videlicet qō sit in pore
state iudicis ꝓtius veni- 5
re ad res q̄ ad personas: vt. l. sacrilegij. §. finali. ff. ad. l. iul. pec. Bar.

¶ De apochis publicis ꝛ descriptionib⁹. Rubr.

☞ Estimum de nouo factum in ciuitate quando heat vires.

Instrumēta quietationū debēt causam continere quando fiunt ab his qui donare non possunt.

Cautela vt debitores quando recipiunt refutationem a tutoribus vel alijs administratorib⁹ vt in refutatione semper faciant inserere causam.

Descriptio quot modis sumaꝫ ꝛ qualiter fiat.

Instrumenta confessionum requirunt diē ꝛ consulem secus si sit ꝓiuata scriptura.

Lex subuenit inopibus sicut locupletibus.

Scriptura requiritur in casu huius. l.

Collecta quod debet imponi secundum qualitatē patrimonij ꝛ non secūdum numerum personarum et quando imponatur secundum numerum personarum ꝛ sic per capita.

Solutio collectarū non potest ꝓbari per testes.

Dinferiorum. Estimū non ante sumit effectum q̄ ꝓsidibus intimet et per eos recipiat. Item susceptores seu thesaurarij debent de suscepto facere cautionē solēnem ꝛ exactores ꝓuinciales debēt de singulis quatuor mēsibus rationē sue exactionis trāsmittere: ꝛ qō ex cā lucratiua acceperint scribere: ꝛ qui contra fecerint puniunt. h. o. Principiū legitur duob⁹ modis. in glo. ꝓmā tene lec. que notabilior est. ¶ † No. ex isto principio qō estimū de nouo factū in ciuitate nō habet vires in hoibus de comitatu nisi ꝓius assignet vel nisi aliꝫ de hoc fiat lex ꝓspecialis: vel donec assignet officialib⁹ debētibus exigere collectā ꝝ illud estimū. qō tene mēti. ꝛ sic estimū nō hz effectū donec per ꝓuinciales ꝓsidibus destinetur. ¶ Sequitur ver. si aurum. In hoc ver. ponitur qualiter debeat fieri apo. de recepto a thesaurarijs vel susceptoribus. ¶ † No. q̄ in instrumētis quietationum debet inseri causa quod est verū quando fit ab his qui donare nō possunt vt hic iuncta. l. ij. de anno. ꝛ tribu. aliꝫ causa nō requirit. vt. ff. de pac. l. tale pactum. circa prin. Bar.

Additio. † Et ideo sint cauti debitores q̄ recipiunt refutationē a tutore vel curatore vel ab alijs administratoribus vt semper faciant inꝛefutationē inseri causam: aliꝫ nō tenerent: vt hic: ratio qꝛ administrator sine causa refutare non pōt. l. pactū curato. C. de pac. ꝛ in. l. imperatores. ff. e. l. ꝓses. C. de trāsac. cū si. ꝛ vide qō posui in. l. si. §. de an. ꝛ trib. ¶ † In text. ibi descriptionis equitas no. de isto verbo descriptiōis; nā descriptio sumpta ꝓo estimo: vt hic ponit non potest fieri nisi ꝝ formam huius. l. Supra vero ꝓo incorporatione non fit nisi scōm formam. l. facultas. §. de iur. fis. sumpta vero ꝓ prescriptione qua hic vtimur cū petimus bona alicuius describi ne baratent fit cū suspicione timentis: precedente tn aliquali cause cognitione saltē per iuramentū. l. i. §. eligere. ff. de ven. in pos. mit. ff. loca. l. dominus horreoꝝ. de bo. auto. iu. pos. l. fina. de quo dic vt dixi in dicta. l. facultas. Ange. ¶ † Secundo no. quod in istis apochis de soluto requiritur dies ꝛ consul. quod est verum qñ illud est publicum instrumentum; debet enim esse scriptum a notario: vt. l. ij. §. de conue. fis. de. Secus si esset priuata scriptura: vt. l. cū taberna: ff. de pigno.

Additio. Nor. de die ꝛ cā apponendis. ff. de accusl. libellorum. §. de exac. tri. l. apparitores. ff. de excep. doli. l. ij. §. j. de transac. l. cū hi. §. in causa. ꝛ. §. ma. l. per diuersas. cū si. ¶ † Not. q̄. l. subuenit equaliter inopibus sicut ꝛ locupletibus: ꝛ in omnibus securitatez ꝓsebet communiter.

7 ff. de pe. l. capitaliū. §. ad statuas. ¶ † Tertio not. casum in qua exigit scriptura supra de superindic. l. vnica. §. de iur. fisci. l. ꝓhibitum. et ibi not. Ange. ¶ Sequitur ver. hoc etiam. hic dicit singulis quatuor mensibus dicunt exactores ad curiam generalem exactionem scriptā mittere ꝛ quid debeat contineꝛe. ¶ Sequitur ver. quod ꝛ tūc. hūc ver. ꝛ sequentem prosequere vt in gloss. † Not. ex isto ver. ꝛ tota
8 hac. l. quod collecta debet imponi ꝝ quantitatem patrimonij: non ꝝ quantitatem vel numerū personarum qō apparet ex eo quod dicit inopes ꝛ locupletes quod ꝓpter potentes non debēt grauari minores: hoc intelligo verū qñ collecta imponitur ex aliqua causa que non respiciat numerū personarū. Quid enim si ꝓ soluēdo tributo qō imponit ꝓ capita ciuitas acceperit pecuniam mutuo: ꝛ postea ꝓ eo satisfaciendo imponit collectam. certe debet
3 imponi per capita⁹ vt dixi in. l. iij. §. actor. ff. de reiudicat. et supra de anno. et tribu. l. secūda. ꝛ super rubri.
9 ¶ Ultimo gloss. not. quod probatio istarum solutionum nō possit fieri per testes: vt. l. ij. supra de conue. fi. debi.

Additio. Et ita allegat eam Bald. in. l. ij. in vj. col. ver. sed qualiter de iure emphy. Alexan. 1

☞ Exceptio debitoris publici de soluto statiꝫ impedit iudicium.

3 Facta per vnum non potest alius infringere. Eps nō potest infringere facta per predecessorem. Camerarius qui semel reddidit rationes si facta 4
est apocha non tenetur iterum reddere.

5 Soluens collectas quando possit ꝓ non soluentibus conueniri.

Semel. Qui habet instrumentum solutionis securitatis solēniter factum non debet amplius molestari. h. o. ¶ † Not. ꝓ sicut debitor publicus potest summatim conueniri 6
ꝛ exigi. vt. l. penul. §. de conue. fi. debi. ita eius exceptio de soluto iudicium statim impedit vt hic. 7

Additio. ¶ † Nor. ꝓ id qō vnus fecit alius non potest infringere. ar. ꝓ quis nō 9
potest reꝛracrare facta per alium epm: vt. §. sen. rescin. non pos. l. j. Arg. ꝓ si quis fuerit clauarius seu camerarius ꝛ semel reddiderit rationes: ꝛ inde est facta apocha nō tenet amplius facere rōnē. Ange. 11
3 ¶ † Querit glo. licet solues nō possit cōueniri per se an possit cum alijs qui nō soluerunt. glo. nō bene 1
firmat se: vide eā super ver. letari. Breuiter dicas sic: aut est onus reale aut personale. Si personale aut cōsistit in labore persone tantum ꝛ quod per vnum nō potest expediri expeditur per alios: vt. l. bonorum. §. fina. de munc. ꝛ hono. Aut consistit in prestatione pecunie vel alterius rei: ꝛ tunc aut imponi tur onus ciuitati simpliciter; aut cuilibet de ciuitate. ꝓmo casu nō est dubiū qō illud quod non potest solueꝛe vnus soluat tota ciuitas: qꝛ adhuc hec eadem ciuitas remanet obligata. l. ꝓponebat. ff. de iudi. ꝛ. l. ficut. quod cuiusq̄ vniuer. no. Secūdo casu vn⁹ ꝓo alio nō tenetur ipso iure. ff. de lega. ij. legatorum. ꝛ. j. vt nullus vicarius ꝓo alio. l. j. lib. xj. Sed possibile esset qō ꝓpter defectū nō soluētiū fieret vnū superindictum nouū ꝛ sic per cōsequēs alij grauarent: vt. §. de superindic. in ruꝛbio ꝛ nigro. ꝛ ita loquit hec glos. ꝛ. l. actorem. §. ti. iij. Si vero est onus reale: qꝛ ꝓ rebus soluitur tributum: tūc ꝓpter vnum non soluentem alij coguntur soluere: sed ei assignabit possessio ꝓo qua soluere⁹: vt. j. de omni agro deserto. lib. xj. ꝛ. §. ritu. iij. l. iij. ꝛ dixi. §. titu. iij. l. actorem. Barto:

Additio. §. milita. ff. de mu. et ho. ꝛ ibi Barto. qꝛ intelligit nisi lege vel statuto deputati ibi essent ad offi
cium exigendi collectas cum hoc qō 8
bona deficientium spectant ad ipsos exigere debētes. ita loquitur iste tex. ꝛ vide que scripsi in. l. j. de omni agro deserto. lib. xj. Alexan.

☞ Qui probat se proximis tribus annis soluisse quando presumatur retro soluisse. ꝛ nu. 3.

2 Probatio contra instrumentū in scriptis lz nō admittatur nisi per scripturam tamē admittitur contra ꝓscriptionem que resultat ex instrumento non tn ex ipso comꝓhenditur.

4 Recipiens fictū annuarim ab aliquo per lōgum tēpus ꝓo fundo ꝓo quo soluens non potest ostēdere qualiter illum teneat nisi probādo solutionem an sibi ꝓsit iudicet cum seq. ꝛ nu. 8.

Venditor qui scit emptorem ingredi in possessionem rei empte videtur sibi rem tradere.

Locator qui finito tpe locationis solutionē recipit videt rem relocare.

5 Soluens aliquo tempore vsuras retinetur in futurum soluere.

Prestatio. xx. annoꝝ facta an ꝓsit dicet domino remissiue. 9

Presumitur de ꝓtererito ad plus ꝓterita ꝛ de ꝓsenti ad ꝓteritum. 10

Prescriptio probat. pbādo qō in iudicio fine ꝛ medio quis possedit.

Dicunq. ¶ † Qui ostēdit se trib⁹ ꝓmis annis soluisse retro soluisse ꝓsumitur nisi cōtrarium probetur. h. o. Nota mirabilem legem.

Additio. Limita hāc. l. nisi ista solutio trina esset fa

¶ Per capita. q̄ collecte autē sint q̄ fm iuris dispositionē per capita imponi debent. vide no. do. Sozi. i cō. si. extir. in cip. pstantissimi iuris: versi. iij. princip pal. ibi. nā onera in ꝓma ꝓte. char. cc.

eta vni semel pro tribus annis scõm Lyñ. & Bald. in l. ij. C. de do. promiss. Alexã. ¶ Idẽ dicit glo. in l. ij. de iure emphy. in solutione canonis pro prædio emphyt. ¶ †Ultimo not. q̃ licet contra instrumentum in scriptis non admittatur probatio in contrarium nisi per scripturã: vt. l. generaliter. s. de non nume. pecu. Barto.

Additio. Adde Bal. in l. iuris gẽ. §. quod fere. ff. de pac. & glo. in. l. reos. §. cum in tabulis. in ver. videatur. de duo. reis. Alexã. ¶ Tamen contra præsumptionẽ que resultat ex instrumẽto. nõ autẽ ex ipso instrumento comprehenditur potest fieri per testes probatio vt hic in fi. ¶ Exempli gratia: si dicat testator q̃ nõ possit instrumẽtum redargui de falso: nisi per aliud instrumentũ: quidam produxit cõtra me instrumẽtum q̃ habet clausulas inconsueras: & sic est præsumptio falsitatis: vt in glo. singulari in l. iij. §. de condi. insert. certe cõtra talem præsumptionem possum probare per testes. que omnia tene menti. Barto.

Additio. Adde Bal. in l. iuris gẽ. §. quod fere. ff. de pact. & in l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus reis. & docto. in. d. l. generaliter. & hanc. l. ad aliud non allegat Bal. in l. iij. i. fi. col. C. de fideicõmiss. ver. quero quid si statutum. Alexan.

Additio. No. † ext. nec obliuiscaris q̃ si aliquis tenetur præsentare aliquid singulis annis & ostendat per apocham de solutione trium annoum: de toto tempore præsumitur soluisse: & est ar. † q̃d si aliquis soluat annuatim pro fundo meo decem & pero ab ipso fundum: & ipse non potest ostendere qualiter a me vel a meis parentibus siue maioribus habet fundum illum: sed ostendit solutionem & prestationẽ factam per tempus lõgum. quæritur an mihi fit factum præiudicium recipiẽdo longo tempore ficturn. & videtur q̃ sic q̃ dicitur hic: qui soluit fictum per tres annos & apochas super hoc accepe rit pro toto tempore soluisse præsumitur: vt hic. l. ¶ Item venditor qui scit emptorem ingredi in possessionẽ a rei empte videtur eam tradere supra de acquiren. posse. l. minus. & arg. s. de contrahen. empt. l: non idcirco. s. ad vell. l. ij. fine. ff. ad municip. l. quoties. ad id. ff. fi ser. ven. l. si a re. ff. de evic. l. quod ex parte. † Item quia locator qui finito tẽpore locationis solutionem recepit vel pensionem: relocare videtur. s. loca. l. legẽ. ff. e. l. quæritur. §. fina. cum. l. seq. † Itẽ video quod si aliquis soluit aliquo tempore pluras in futurum soluere cogitur. ff. de vsu. l. cũ de in rem verso. sic et hic qui recipit fictum pari debet vt soluẽs in fundo remaneat: & maxime ratione equalitatis seruande in iudicio q̃ seruanda est. s. de ser. lib. & ex. l. peñ. ff. de ar. l. si cũ dies. §. si quis. j. de proxi. sacro scri. l. in sacris. Quintra ratione quia recipiendo fictum videt sibi præiudicare. argu. s. de iure do. in. l. ij. de pact. inter emp. & vendi. & l. cõmissoria. l. fi per emptorem. §. viti. cum. l. seq. arg. s. de ser. et aqua. l. si aqua. † Contrarium videtur quod ille recipiẽdo fictum sibi nõ præiudicauerit nec soluens præscripserit contra recipientem fictum: quia fine titulo non præscribit lõgo tempore. s. de reiven. l. nullo pro herede. l. fina. & de præscrip. lon. tem. l. diuersa. Item non videtur sibi præiudicasse recipiendo fictum siue ignorans siue sciens receperit: nam si sciebat videtur q̃ receperit sciens ius suum vbicunq; durare. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. si ignouauerit. Sivero ignouauit non perditius suum neq; dominium rei sue transfert. ff. de acquiren. re. do. l. si procura. de condi. ob causam. l. dedi. §. si seruus. nec certa causam præscribendi præstat. s. de præscrip. lon. temp. l. repetendis. de rei ven. l. in re tua. ff. de rei ven. l. inter officium. ¶ Certia ratione quia soluendo fictum non præiudicat quis dominio rei supra de dona. l. si functionis. et. l. cũ sua. de rei ven. & l. si pater. de emptio. & venditio. Item videtur casus. l. vt rantum quadraginta annis soluendo sit munitus si titulum nõ habet: vt infra de fun. pa. l. fina. Item quia licet puret se habere titulum: tamen longo tempore non præscribit nisi instus error: inter uenerit. ff. de vsu. l. celsus. & ff. pro empt. l. quod vulgo. † Sed an per prestationẽ longi temporis scilicet. xx. annoum factam defuncto præiudicetur. nota. extra de censi. in. c. peruenit. in glos. ibi signata. ¶ Ultimo nota præsumptionem de præterito ad plus præteritum: vt supra ad. l. iuliam de adulte. l. si quis. nam & fateri intelligitur qui pacisc itur. ff. de his qui not. infa. l. quoniã. alias de præterito ad præsens: vt quia semel fuit bonus. ff. de re mi. l. non omnes. & barbarius. de accusa. l. si cui. §. j. Item no. istã legem per quã glo. determinat q̃ ille qui vult probare præscriptionẽ sufficit q̃ probet q̃ ab initio in fine & in medio possedit: et hec lex probat. ¶ Ira no. glo. per hãc legem in. c. volumus. xvj. q. iij. in viti. glo. de quo vide Lyñ. de præscrip. long. tempo. l. super longi. Ange.

Securitatibus. Auc. l. con tractibus. §. j. s. de non numera. pecu. ¶ Nota q̃ illorum tributorum seu collectarum potest fieri solutio p̃ parte exactoi non tamen dico quod exactor cogatur recipere sed si receperit valet solutio predicta pro parte facta. tene menti. Barto.

¶ De canone largitionaliũ titulo. Rubr.

¶ Istã rubricã expone. l. de regulari prestatione tributorum que fiebat per scripturas. Barto.

☞ Thesaurarius marchie si definit vel mouatur potest solui thesaurario ducatus.

Omnem Quod particulares exactores exigũt debet dari thesaurario qui est i illa puincia vel in alia puincia prima vice totum simul deuoluatur ad fiscum. h. d. ¶ †No. q̃ si morit thesaurari qui est in marchia vel alias definit ibi thesaurarius pertinens ad ecclesiam potest soluere thesaurario ducatus: vt ibi dum dicit vel ad proximas. Barto.

☞ Iudex negligens an criminaliter puniatur.

Statuta si reperiantur in ciuitate que secundum vnum statutum homicida punitur pena capitis secundum aliud pena pecuniaria: quod statutum attendatur.

Neque Susceptoribus ad prouiciam missis nõ debet permitti vt per seipsos exigant. Sed iudices ordinarii exigere debent quod si puniserint punietur. h. d. ¶ Nota hanc. l. quã habuisti plenis. s. de exact. trib. l. missi. licet ibi alia pena quã hic imponat. et ideo poterit imponi vna ex istis. facit. l. quoties. ff. de act. et obli. & l. q̃ sepulchrum. C. de sepul. viola. Bart.

Additio. In text. ibi vicena. Nota † ex isto text. iudices negligẽtes criminaliter puniri. dixi in. l. missi. s. de exact. trib. & l. ij. de sepul. vio. Sed oppo. q̃d dicta pena non punitur: vt. d. l. missi. Sol. fateor: quod hac pena et pena. l. missi. nõ punitur simul et semel. l. senatus. ff. de accu. sed iudex habet electionem qua pena velit punire eũ vt hic. et l. sepulchro. ff. de sepul. viola. et. l. quoties. de actio. et obli. et hoc est vrile ad questionẽ. † In eodem vol. statutorum reperitur homicidam debere puniri ad mortem secundum vnũ statutum: secũdũ aliud reperitur debere puniri pena pecuniaria q̃ statutum seruabitur? videt q̃ posterius. vt. l. sed et posterior es. ff. de legi. Sed nego ex quo eadem statuta reperiuntur in eodem volumine: licet in ordine scripture vnum sit posterius alterum: tamẽ ambo pariter ambulãt: et ideo hoc casu iudex habebit electionẽ quã penã velit imponere p hãc. l. quod tenemini vel dic quod iudex debet penam minorẽ imponere. l. fi. de pre. stipu. per Innocen. in. c. de causis. extra de offi. deleg. & vide quod dixi in aurentica de sanctiss. episco. Ange.

☞ Officiales qui personaliter hñt seruire officio non cogũtur ire ad exercitum nec custodia facere.

Superior ex officio potest defendere subditũ suum.

Notarij qui seruiunt ad officium cum persona non tenentur sustinere onera communis.

Officiales nepharij sunt inhibendi.

Officialis cui committitur aliquod officium nõ potest prohiberi illud exercere.

Primo nominatus ad officium debet ad illud admitti non alius.

Iudex & officialis eodem modo puniuntur de negligentia.

Recepit. Notarij camere non grauantur ad munera que persone laboẽ iniũgũt & qui eos grauauerint punient er per officiũ iudicis superioris defendentur. h. d. vsq; ad. §. illud. ¶ †Nor. q̃ officiales qui personaliter habẽt seruire vni officio non cogũtur ire ad exercitum nec facere custodiam. Secũdo no. † ex verbo super q̃s superior ex officio põt defendere subditum suũ q̃n videt eum grauari. q̃d facit pro epis qui eorum officio defendũt suos clericos. Barr.

Additio. In tex. ibi necessitatis bus. † No. arg. expressam q̃s notarij qui seruiunt de persona non tenent suscipere nec sustinere onera cõis sicut alij: sed contra de exac. tribu. l. exactori. † Itẽ no. q̃ comitatus officialiũ nepharij sunt inhibendi. s. de iur. fis. l. defensionis. nas ipsi plura mala cõmittũt q̃ alij: vt in aur. de exhi. reis. §. j. ¶ †No. q̃ officialis cui aliquod officiũ est cõmissum non põt phiberi exercere dicit officium. † Item nota q̃ quãdo prius quis est nominatus ad officium non põt alius ad dictum officium nominari: simile in electione canonicorũ. extra de elec. c. consideramus. † Itẽ no. in fin. l. q̃s eodem modo punitur de negligẽtia iudex & officialis: vt. s. eo. l. fin. & j. de naufra. l. de submersis. & j. de fabri. l. fina. Ange.

☞ Rectores prouinciarum possunt facere thesaurarios in prouincia.

Legatus in prouincia quando comparatur proconsuli põt facere thesaurarios.

Procurator fisci q̃ eligat thesaurarium generalem.

Potestas non potest iubere quod pecunia communis soluatur alteri quã camerario communis.

Potestas potest pecuniam modicam conuertere ad suum placitum in necessitates publicas.

Officialis si eligit specialiter ad vnũ officium p̃ id videtur sublata omnis potestas aliis officialibus super illa specialiter.

Illud ¶ Electio & defensio superiorũ spectant ad proconsulẽ & perfectũ non tantum ad p̃fidẽ. h. d. ¶ †No. q̃ out haberis literã tm̃ q̃ rectores prouinciarum possunt facere thesaurarios i puicia. ¶ †Nota q̃ q̃n est legatus in prouincia q̃ cõparatur proconsuli: vt in. c. j. extra. de offi. leg. li. vj. põt facere thesaurarios in puincia: & †No. q̃ hic loquitur de thesaurarijs ꝑticularib⁹: thesaurariũ no vniuersale eligit procurator fisci & post ea cõfirmatur consensu curie: vt. s. de iure fisci. l. super creandis. & ibi not. l. exactor. de fusce. sequitur ver. puidentibus. ¶ Ad euidentiam scias quod pecunia q̃ exigitur q̃nq; infert vni ca-

a ¶ Impone. ad de domi. Alexã. de imo. in. d. l. senatus. alleg. tex.

a ¶ Pro parte. Tu vide ad p positũ eorum q̃ hic dicunt an & q̃n solutio particularis in ꝑtis de licris admittatur: nor. in. l. plane. ff. fami. her. et in. l. tute. et. l. tutius. ff. de vsufruc. & oĩno Speculi. in ti. de arb. §. sequit. ver. & nunq̃d obligatio. col. xij.

mere: qñq; alteri: vt. ff. de exac. trib. l. in fiscalib⁹. dicit ergo hic qđ tributa imposita non possunt minui nec pōt statui quod pecunia que debet venire ad vnam cameram vadat ad alia.

4 ¶ †Et nota q̄ potestas non potest iubere qđ pecunia soluatur alteri q̄ camerario cōmunis et si facit puniet: vt in fine huius. l. quod intellige verum nisi in pecunia modica quam potest conuerrere ad suum placitū in necessitates publicas: arg. l. diuus. ff. de bo. dā. ver. quadrimestre. et ver. sequentes sunt clari.

a ¶ Ultra veterē cōsuetudinē. Et rō est q; in talibus stilus curie ē attendēdus de quo p pañ. i pe. gregorij. i addi. pña vbi notaui post alios et ampliaui post coapostillatorum meorum restrictiones nō tantuz nō esse attendendā stilū sed ⁊ obseruandū vt plene iphip. 3 martilijs fing. suo. cxviij. incip. stil⁹ curie.

Additio. Jn rer. ibi minuēde. ¶ †No. l. q. videtur quod si vn⁹ officialis eligitur specialiter ad vnum officium q̄ per illā speb cialem electionem sit sublata omnis 2 potestas de eo quod sibi specialiter commissum est alijs rectoribus generalem administrationem habentib⁹. et per hoc videtur. Cum nuper in ciuitate perusij electi sint quidam barrigelli quibus specialiter data est potestas cōtra omnes bānitos perusij: quod per hanc specialem cōcessionē iurisditiōis videtur ademptа omnis potestas capitanei et potestatis ciuitatis perusij persequendo dictos exbānitos de quo vide per doc. in. l. studentibus. ff. de offi. pr⁹. ec. vib. vbi videtur casus de hoc: licēt etiam in contrariuz posset adduci: vt ibi latissime posui super rex. ideo ibi omnino vide de hac. q. ⁊ vide glo. xxv. q. ij. c. in galliarum. Et in simili vide Barto. in. l. iiij. §. ij. ita vicinum. de dā. infec. Ang.

Recipimus. Si litere iudicis aliqđ vltra vererem consueb tudinē a contineant presumunt erronee nec eis est credendum. 2 h. d. Ad euidentiam huius. l. premitte casum. ff. de iudi. l. ij. hoc ideo quia iudices scribentes sua autoritate nō possunt augere nec minuere ista tributa: vt. ff. l. prox. ver. prouidebimus. ⁊. l. j. ff. de superindi. de anno. ⁊ tribu. 1 l. ij. Sed si litere continerent id quod per iudicem potest fieri vel faceret mentionem de literis superioris iudicis per quem possunt fieri eis crederetur: vt. ff. de superindic. l. j. Bar.

¶ Ne ope collatoris erigāt. Rub.

1 ☞ Habitātes in clauso perusino collatores dicuntur.

Perarum. ¶ Prosequitur hanc l. vt in glo. † Not. ar. pro illis 3 qui habitant in clauso perusino proprie dicunt collatores cum debent tertiam omnium fructuum quod ad alias operas compelli non debent: sicut alij rustici compelluntur.

¶ De immunitate neminī cōcedēda. Rubri.

☞ Casus in quo notarius falsum scribens igne punitur.

Officiales ⁊ cōsiliarij ciuitatis quas collectas soluere teneantur.

His nostre. Qui falsum instrumentum immunitatis conscripserit igne ē comburē dus: ⁊ omnes ad solutionē canonis sunt vrgendi. h. d. ¶ †No. casum in quo notarius falsum scribens igne punitur⁹ alias pena falsi est minor: vt. ff. de fal. l. j. in fi. Circa † l. istam quero vtrum officiales vel consiliarij ciuitatis teneantur soluere collectas ⁊ tributa. glo. in. l. honorem. de mu. ⁊ ho. dicit quod sic ad ordinaria non ad extraordinaria: idem videtur tenere Guil. in. l. neminem. ff. de sacr. sanc. eccle. tu dic distingue latius quod quedā sunt munera patrimonialia seu realia: ⁊ ad ista tenentur: vt. l. fin. §. patrimoniorum. §. pe. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊. ff. de exact. tribu. l. fina. ⁊ de apo. pu. l. j. Quedam sunt munera personalia ⁊ istorū sunt quedam in quibus consistit labor⁹ persone. Et tūc siquidem per illud onus quod caretur ab officio tunc excusaretur: vt. d. precipit. in pin. ff. ti. j. si vero per illud onus non amouetur ab illo officio non excusatur: vt j. de decu. l. curiales. q̄ lex. p bat ista distinctionē ex magna tamē causa possent ab officio amoueri: vt ibi pater. Si vero mun⁹ consistit in prestatione pecunie tantū: ⁊ tūc aut munus ordinarium est ⁊ ab isto nō excusantur: vt. ff. de exac. tribu. l. actores. ita loquitur hec. l. que dicit nec minē excusari. aut est munus extraordinarium ⁊ excusatur: vt. ff. l. honorem. ⁊. l. his honoribus. §. fi. ff. de excu. mune. ⁊. l. hi qui. ⁊ in. l. in honoribus. §. qđ muneris. eo. titu.

☞ Aggeres dicuntur munitiones que fiūt iuxta ripam fluminis.

Fouee: muri: ⁊ steccati: debet fieri pro modo patrimonij non per capita.

Via per quem fieri debeat ⁊ refici.

Per bithyniam. Munitio viarum et aggerum debet fieri expensis p quātitate patrimonij possessorū. h. d. † Ad euidentiā debetis scire quod aggeres dicūtur quedam munitiones que fiunt iuxta ripas fluminis ne flumen excrescens fluat per limites et sic in rubrica de nili aggeri. nō rump. ¶ Et no. hūc casum: q; assiduus est: nam pluries fuit hic de facto hoc anno tēpore guerre: q; mādarum erat tali ville vt faceret foueas muros ⁊ steccatos tali castro: nā pro mō primonij nō p capita fieri d⁹. ¶ Jn rex. ibi ceteris. l. in reparatione fontiuz ⁊ pōtiū fossarū murorū ⁊ similiū. ¶ Op. qđ quilibet d⁹ munire viam ante domū suā non aūt d⁹ fieri de publico: vt. l. edilles. ff. de via publi. que est greca ⁊ quidam non bene eam: ideo † distingue quedam est via publica: quedam

ca: quedam priuata. Primo casu siquidem via est intra muros ciuitatis quilibet debet eam munire a 2 extra domū suam: vt in contrario. Si vero est extra ciuitatem tunc debet fieri munitio et refectio eppen. cōis imponendo collectā pro quātitate primonij: vt hic ⁊. ff. de sac. san. eccle. l. ad instructionē. et in aur. de eccle. titulis. §. ad hec sancimus. collatiōe nona. ¶ Quedā sunt vie priuate: ⁊ hec potest duob⁹ modis intelligi: vno modo in via prout est ius eundi: et dicitur seruitus: et tunc refectio incūbit illi qui habet viam: ille enim qui debet viā solū debet pati: vt. l. refectionis. ff. communia predio. cū similibus. ¶ Secundo modo accipitur via priuata: hoc est facta ex collationibus priuatorū: et tunc idem: quia ad illos priuatos pertinet refectio. ff. ne quid in loco publico. l. ij. §. viarū. et de hoc docto. dicunt in. l. neminem. de sac. ⁊ sanc. eccle. ¶ Quero 1 dicitur hic ceteris huiusmodi ꝛc. de quibus loquit. Respondeo de vijs et pontib⁹: vt dicta. l. ad instructionē. ⁊. d. §. ad hec sancimus. Jtē de muris: vt. C. de op. pu. l. oēs. Barto.

¶ De conditis in publicis horreis. Rubrica.

1 ☞ Frumētū nouū nō d⁹ vēdi nisi pri⁹ vēdat vet⁹. 5
2 Fructus corrupti licite miscentur cuz incorruptis.
3 Aromatarij miscentes ceram corruptā cū incorrupta non dicuntur ceram falsare. 6
4 Nobilis dicit q̄ est pudēs ⁊ virtuosus. ⁊ remittit.

Omnia. ¶ Non d⁹ tangi de fru- 7
ctibus nouis donec cōsumant antiq. Jtē licitū est p̄miscere fructus corruptos cū incorruptis: ⁊ ad p̄dicta p superiorē officialis sufficiens deputet. h. d. Tres h⁹ parres vt colligit ex summario. secunda pars ibi: et si forte. tertia ibi: ad istud. 8
1 ¶ †Not. qđ non debet nouū frumentū vendi nisi prius vendat vetus. ⁊ sic si tutor: alicuius contraceret: teneť. debet emī fructus scīm qualitatē rēporum vendere: quedā primo tpe: qdā scdo tpe seruari: vt. l. is cui. §. queri potest. ☞ sic qui legatorū. ff. vt
2 in pos. leg. ¶ †Secundo nota qđ licet misceri corruptum cum incorrupto qđ tene mentiri: q; forte dicerent laici quod esset peccatum quod non est ver. vt hic. Barto.

Additio. ¶ †Nota istū rex. p aromatarios 2
maxime q̄ miscēt ceră corruptă cū incorrupta: ad hoc vt velamēto nō corrupte eorum ptavēdat: vt nō dicant ceră falsare cū nō peccaue
4 rint. casus hic. ¶ †Item no. tex. qđ ille dicat nobilis qui est prudens et virtuosus. Sed aliter determinaui in. l. j. de dig. lib. xij.
1 ☞ Tutor vnius magni patrimonij vel positus in magna administratione excusatur si negotio ppo nat aliquem factorem sufficientem.

Omad quālibet. ¶ Re- 3
ctores debent per seipsos inspicere domos et horrea publica ne ex pluuia corrū pant publica frumenta. h. d. ¶ †No.
1 qđ tutor vnius magni patrimonij: vel aliquis positus in magna administratione excusatur si negotio preponat aliquem sufficientem factorem: vt. l. proxi. in fin. et. l. argentū. ff. commo. et inspicere debet per seipm an sint fracta tecta: ita qđ ibi nō pluat alias non est diligēs administrator: vt hic.

Nihil. Species i hor- 9
reis publicis depositis nullus debet in suā vtilitatē conuerre re: aliter deportabitur. ¶ Nota contra furantes larduz: vel grassum cōmunis vt deportentur: et eorum bona publicentur. Bar.

¶ Ut nemini liceat in emptiōe spe/cierū se excusare. Rubrica.

☞ Collectam pro emendo granuz tempore caristie tenenť soluere diuites et pauperes. ⁊ nu. 3. ⁊ est onus patrimoniale.

Respublica si habet granū ad vēdendum: omnes tenenť emere nec aliqs excusatur: licet ei necessarius nō sit. et nu. 4. et est munus patrimoniale.

Munus impositum a ciuitate quod quis vendere cogatur frumentuz est munus patrimoniale.

Ecclesia an possit cogi vendere frumentum per ciuitatem.

Ciuitas qñ cogit subditos vendere frumentum intelligitur iusto pretio.

Jmmunitas si cōceditur a collectis non censetur concessa ab his que imponuntur necessitatis causa.

Votiues. De secun- 1
da parte istius rub. nihil habetis in nigro: sed de hoc habetis l. j. ⁊. ij. de va. mu. Jsta rub. summar. l. et glo. ponit tribus modis casum. ¶ †Primo quod tam diuites q̄ pauperes tenenť soluere collectā pro emendo granū tpe caristie: licet diuitibus hoc non sit necessarium. ¶ †Scdo mō quod si respublica habet granū vel aliud ad vēdēdū quod oēs debēt emere nec alis quis excusatur: licet ei necessariū nō sit: et hoc etiam habet locū in sale. vt bis. ¶ Tertio dic vt in glo. Opp. de l. ij. §. circa. ff. de mu. ⁊ ho. Glo. soluit qđ hic loquit de munere psonali. f. de cura emēdi. sibi loquitur de cura patrimoniali scilicet de expensa que debet fieri emendo. Hoc p̄missō quod hec. l. de patrimonialib⁹ loquatur. Quero de qua cōparatiōe frumenti loquitur hec. l. respondeo qđ glo. intelligit tribus modis. ¶ † Primo mō de pecunia q̄ cōferť p emptione frumenti ⁊ allarū specierū: quo casu no. qđ l⁹ emptio videať principalē venire in fauorē pauperū ⁊ indigētiū: ꝛc.

a ¶ Sua. adde lu. pon. i fin. ff. via ver. no. quod via m.
¶ Adde istū ⁊ doc. i. l. ediles. ⁊ studeāt. ff. de loc. pub. fruc. in. l. fin. §. fi. de via ⁊ iti. publi. ⁊ an teneatur cōdu ctor ⁊ inq lin⁹ cessante nō domus no. iste in alleg. §. studeant. in iij. no. vbi ponit q̄di eo q̄ gratis habi rat q̄ quo etiā p flo. in. l. ij pendentes. §. qđ cloa carij. ff. de vsufruc.

onus est patrimoniale: ⁊ sic etiam di 1
uites cōpelluntur. Rō: q; ad publicā
vtilitatē pertinet. Nā fine pauperibus
ciuitas nō esset perfecta vt. l. fi. ff. de 1
4 nundi. ☩ Secūdo modo loquitur
hec. l. de munere quo quis emere co
gitur et munus est pſonale certe non
credo q; de tali munere loquat hic: ſ;
debet intelligi q̄n fiscus habet mul
tum de frumēto ita q̄ conseruari nō
potest tunc imponit omnibus subdi
tis necessitatem emendi et istud est
patrimoniale vt ille qui plus habet
plus emere cogatur. Si cē intelligere
res de munere personali hoc est de 1
cura emendi multi excusarentur q̄
est contra istum titulum: et istum ca 2
5 sum not. quia sepe occurrit. ☩ Et
tio loquitur de munere quo quis ve
dere teneatur. No. etiaz q̄ istud on⁹
est patrimoniale vt patet ex solutiōe
cōtrarij. ff. facti ⁊ sic qui plus de fru
mento colligit plus de frumento ve
dere cogatur. ☩ Videtur etiaz q̄ ec
clesia ad hoc possit cogi vt hic in fi. ⁊ 1
ff. C. de exact. trib. l. fi. et est munus pa 2
trimoniale non solidum iusto ☩ tā
men pretio debet quis cogi vendere
non vilioꝛ: vt. l. in annona. ff. ad 3
l. iul. de anno. Quod dixi de ecclesia
intellige saltz tamē determinatione
sedē matris ecclesie: ⁊ titu. de eccle. ti.

Additio. ☩ No. ⁊ q; istū text. dic
cit Dy. i. l. fi ex toto. in
pain. de leg. I. si alicui est concessa im
munitas a collectis non tamen cen
seꝛ concessa ab his que imponunt
ex aliqua necessitate puta guerre vt
probat ibi text. Ang. 1

☞ De collatione donatoꝝ et relea
toꝝ aut translatoꝝ seu aderā
toꝝ. Rubrica. 2

☞ Estimū alicui⁹ si est diminutus 3
pōt p superiore augeri.
2 Quis non potest estimum suum mi
nuere.

Quispositionez. Casus pone vt in gl. no.
in hac dicitur. l. duo.
1 ☩ Pro quod si aliqua
predia sint releuata hoc est libera et
estimum eoꝝ est minꝝm postea
2 pōt augeri p supioꝛ: vt hic. facit im
perator. ☩ No. q̄ nō is alicui suas
possessiōes releuare: hoc est estimum
3 minuere ⁊ vt hic in ver. nulli. q̄ intel
lige nisi ex causa superueniente: vt. l.
fauna. ff. de cen. Bar.

☞ De collatione eris. Rubrica.

☞ Auruz pro ere solui pōt q̄n res publica ex hoc
non leditur.

Ris. Pro ere potest solui aurū tan
ti valoris. h. d. ☩ Nota q; pōt
solui aurum pro ere: intellige quando
respublica ex hoc non leditur. vt plene
no. ff. de solu. l. paulus. et ibi dixi.

☞ De discussoribus. Rub.

☞ Quero quis dicatur discussor: dic vt in glo. ru
bice. s. ille qui discutit patrimonia alterius: vt eum
ponat in estimo. Ita loquitur hic in titu. Bar.

☞ Estimatoꝛi icūbit onus probandi se iuste esti
masse. et nu. 3.
Arbitratores qui ledunt partes tenentur. 2

Quoties. Si estimatoꝛ male esti
mat ipse tenetur. h. d.
☩ Quero hic de hoc in discepratiōe qua
liter fiat ista discceptatio: rīdeo coīa
superiore ad quē reclamat ille q̄ sens
tit se grauatum: vt. ff. de agri. ⁊ cē. l. perfectores.
☩ Secundo no. q; onus probandi incūbit officia
li estimāti seu mensuranti. ☩ Ultimo not. q̄d ar
bitratores qui ledūt partes tenent. facit. ff. fi. menſ.
fal. mo. di. p totum. Bar.

Additio. ☩ No. istū casū q; licet p scriptura
plum aſ in dubio: si tñ scriptura fe
ratur cōtra me q̄ pīmoniū valeat mille et ego ne
go tñ habere in pīmonio q; ei q̄ vult scripturā de
estimo pīmonij incūbit onus p̄bādi pīmoniū tñ
valere: ⁊ non mihi q̄ nego valere tñ. pro hoc. ff. de
proba. l. cum de. l. fal. C. de iure delib. l. scimus. §. li
centia. Et hec nota cōtra mēsores agroꝝ qui retu
lerunt tot iugera esse si negaret tot esse incūberet
eis onus probandi tot esse. Ang.

☞ Pars non potest cogi iterum facere instru
mentum si de contractu apparet p̄ocollum.
Notarius potest cogi vt iterū faciat instrumentū si
pīmū quis amiserit.
Pars cogitur facere iterū instrumētū si protocollū
non apparet.
Debito: qui produxit duo instrumenta refutatio
nis cuiusdam quantitatis pecunie p̄obat dupli
cem solutionem: et tanq̄ indebitum potest repe
tere.

Ecasu. Ista. l. legitur in glo. plu
ribus modis secundum
pīmam lectu. hoc dicit. Licet soluēs
tributa apocham de soluto perdide
rit: potest, tamen ex libris communis
solutionem probare hoc dicit. ☩ Vel dic secundo
si in libris communis de solutione apparet non po
test peti ab officiali vt iterum faciat apocham de
recepto si pīmam quis amisit. hoc dicit. facit. l. si
quis ex argentarijs. §. fi. ff. de edē. ☩ Ex secun
da lectu. no. quod si apparet protocollum de con
tractu: non potest cogi pars vt iterū faciat instru
publicū: ⁊ illud reddat: nisi de prima petitione de
ceat. Unde pōt cogi notarius vt iterum faciat in
strumentū si pīmū quis amiserit: vt. l. si quis ex ar

2 gentarijs. §. fi. ff. de edē. ☩ Secōo not. ex cōtrario
sensu huius. l. q̄d si protocollum nō inuenitur quod
tunc pōt cogi pars vt de nouo faciat instrumentū:
vt. l. dicit. ad hoc facit. §. de libera. cā. l. sicut instru
menta ⁊ q̄ ibi no. ff. fol. ma. l. ij. circa pin. ⁊ q̄ ibi
not. in glo. magna. ff. de noua. l. si pupillus. ⁊ de
admi. tu. l. chirographis. ⁊ ibi no. Bar.

3 **Additio.** In glo. ibi dicerat se bis soluisse. ☩
Nota. q; si debito: producit duo in
strumenta refutationis cuiusdam quantitatis pe
cunie quod per ista instrumenta probat duplicem 5
solutionem: ⁊ sic tanq̄ indebitū posset repetere. ad
quod facit. l. solutione. cum glo. ff. ad exhiben. ar. l.
qui tabulas. §. quod si iam. ff. de furt. quod tene mē
ti. Ange. 6

Er singulas. Ab onere discutiēdi
et estimādi patrimo
nia nullus excusatur nec etiam miles nec mi
litans. hoc dicit. 1

☞ De decurionibus ⁊ eoꝝ filijs. Rubrica. 2

1 ☞ Consiliarij ciuitatum hodie dicuntur decurio
nes.

Additio. Sed an decuriones hodiernis tem 3
poribus iudicent p̄our de istis: q̄
ficit. l. diuo. §. de questio. alex. ☩ Ista rubrica cōti
nua vt in glo. Querit glo. quare dicuntur decurio
nes dicit in ea. ☩ No. q̄ cōsiliarij ciuitatum dici 4
cuntur hodie decuriones vt in hac glo. quam not.
☩ Quero quid differt decurio a curiali. dic vt in 5
1 glossa.
☞ Excussio q̄ fiat cōtra principalē antēq̄ agatur 6
contra fideiussores.
2 Pater consentiens filio officium suscipienti: p filio
obligatur.
3 Fideiussoꝛ officialis cōuenit nō excusso principali. 7
4 Pater qualiter dicatur consentire filio officium su
scipienti. 8
Patris presentia in priuatis q̄n ipsum obliget.
5 Pater absens potest filio officiali consentire. 9
6 Pater an teneatur pro filio magistratum extra or
dinem gerente. remissiue ad glos.

Sicum te. Pater si ad de 10
curionatum fi
lij cōsentit tenetur pro eo ⁊ heres
eius prius facta excussiōe de pri
cipali. h. d. ☩ No. pīo fieri ex 11
cussionē contra principalē q̄ ve
1 niatur cōtra fideiussores. ☩ Itez
2 not. q; pater tenetur pro filio si cōsentit. ☩ Addi istud
notabile oppo. de. l. iure nostro. §. de fideiuss. Solu.
dicit gl. speciale hic. Ratio q; facile pater obligat 12
eoipso q̄ scit ⁊ nō cōtradicit. Ita dicit glo. vltima
quā no. certe ly in parte hec ratio concludat tñ ides
pōt esse in quolibet alio fideiussore: vt. l. ij. in fin. ff.
3 de iudicijs. re. ad ci. pri. ☩ Dic ergo q; speciale est in fi 1
deiussore officialis vt not. in. l. j §. de comme. fi. dcb.
ratio q: tales fideiussores videnē indēnitatem pro
mittere. vt. d. l. j. quid si indēnitas non apparet nisi
4 principali discusso dixi i. d. l. ☩ Quero qualiter
8 dicatur pater consentire filio? dicit gl. eoipso q̄ scit:
et intellige verum in munere publico lec⁹ in priua

to vt no. §. q̄d cum eo. l. j. ⁊. l. si filiꝰ. ff.
de tu. ⁊. l. lucius titius. ff. de admi. tu.
Et ideo si instrumentuz esset factum
inter duos priuatos oppresente patre
vnius: pater alterius propter hoc nō
obligaretur. vt no. in. d. l. lucius. ⁊. l. ij.
§. j. in glo. pe. ff. q̄ iussu. oportet enis
quod tūc parer specialiter se obliget.
hoc etiam examinaui plene in. l. si cū
dorem. §. transgrediamur. ff. solu. ma.
☩ Quero an pater possit filio con
sentire absens. Rīdeo sic: vt. l. hono
res. ff. de decu. per quā. l. dicit docto.
quod filio agenti in iudicio pater ab
sens videtur eoīsentire. ☩ Quero
quid si filius decurio factus est magi
stratus ⁊ gessit rempublicam a pa
ter teneatur: dic vt in glo. Bar.
☞ Expense que debentur rōne victo
rie debentur officio iudicis.
Rectores ciuitatis possunt cōsilium
eoꝝ autoritate conuocare et de ne
cessitate hoc facere habent quando
incumbit faciendum.
Consilij cōuocatur autoritate supio 3
ris vel antiquioris decurionis.
Consilium ciuitatis quando non est 4
conuocatū autoritate superioris quā
do valeat.
Consilium ciuitatis conuocatur ctiā 5
sono campane vel voce preconis ⁊ se
cundum consuetudinem.
Citatio per campanam vel sono tu 6
be quod fieri possit.
Bonus campane vel tube quot repꝛ
sentationes habeat remissiue.
Consilij ciuitatis cōuocati debz in lo 7
co publico ⁊ consueto.
Propositio in consilio quod fiat per
superiorem. 8
Magistratus debz proponat in cōsilio
tamen ipse nō reformat sed consilij. 9
Cōsilium ciuitatis de iure cōi eligit
officiales ⁊ syndicos. 10
Adunantia generalis eligit cōsilium.
Electio facta de aliquo debet ipsi no
tificari. 11
Nominas aliquem indebite tenetur
ad sumptus. 12

Oberuare. Ad offi
cij recto
ris ciuitatis pertinet conuo
care consilium ⁊ facere eligi officia
les: vt eis electis nūtiare possint si ve
lit appellare ⁊ qui male nominat te
netur ad sumptus. h. d. Bar.

Additio. ☩ Nec. l. allegatur q̄d
expēse q̄ veniūt rōne
victorie nō debent: nisi iudicis officio et
p cōsequens non debent: nisi q̄s fuerit
ad eas reficiēdas p̄denat⁹ vt hic a no.
glo. i. l. seuerirer. C. de exc. tuto. ⁊ not.
Alexā. in. l. si finita. §. iulia. ff. de dā. in

a ☩ Filio. vi
de ad hoc
q̄ no. habē
tur p̄ do.
So. i. l. cō
fi. clxxij. in
cip. multū
abunde ⁊
eleganter
ver. aliqñ
⁊ quero cū
ñ. seq. vsq;
ad ñ fi. iiij.
diffi cul
tas. i. ij. pt.
chart. xlij
⁊ an et qñ
teneaē ex
ꝛcu filij ⁊
quoꝛ qua
liter. vide
p cū in cō
fi. xcij. incī.
circa p̄mū
huiꝰ ver.
circa secū
dā dubita
tionē cum
ver. seq. in
f. pteck ar.
clvj.

fect. in. iiij. colum. circa fin. Alexād er.

2 ¶ †No. ex hac. l. q̄ rectores ciuitatis possunt cōuocare consiliū eorū autoritate: vt hic: & ita intelligitur glo. super verbo magistratus. ¶ Secundo no. q̄ rectores ciuitatis habēt hoc facere de necessitate quando hoc faciēdum incumbit vt hic: dū dicit oportebit. ¶ †Tertio no. q̄ cōsiliū debet cōuocari autoritate superioris: nam hic magistratus cōuocat: vbi aūt magistrat⁹ nō esset tunc posset cōuocari ille q̄ esset antiquior decurio: ille em videtur ipso iure prior decurionū. ar. l. j. ff. de consu. ff. de albo scri. l. j. & ibi dicit. & no. per Inno. extra de ma. & obe. c. j. ¶ †Quero quid si non apparet consilium cōuocatū: respōdeo si q̄dē essent oēs presentes valeret consilium si nō est qui ledatur ex hoc q̄ cōuocati nō sunt. Sed si aliqui essent absentes tūc nō valeret consiliū: potuisset enim presentia eorū absentiū trahere alios in suā sniam. argu. l. ficut. ff. de arbi. Barto.

a ¶ Antiquior. addō q̄ ad hoc habenē p fel. in. c. cū oēs. i. xxij. col. in pn. de cōsti. et pulchre et no. in. d. c. a j. in. ij. col. de maio. & obe. alleg. in rep. 4

b ¶ Si non apparet. Adde ad hoc oīno alex. in. l. nulli. ff. q̄ cuiusl. vni. no. & pañ. in. c. ḡro. nume. viij. et q̄ ibi posui in a postil. ad eum i ver. nomina singulor. extra de his q̄ fiunt a prelato fine cōsensu capi.

c ¶ Officialiū & syndi conuz. Tu dic breuiter distinguēdo inter syndicū vniuersitatis et collegij vt p bal. in. l. fi. ira. ad fi. fi ser. rei pu. manumit. & no. iste in. l. actor. ff. vi deam p mū. ff. rez ra. habe.

d ¶ Priuilegio. addō bal. in. l. fi. et ibi not. 8 C. de iure

Additio. l. vniuersa. C. de pre ci. impe. of. Alexā. ¶ †No. q̄ hic dicitur in rep. solēniter &c. q̄ intellige sono tube vel campane: vt dicit glo. q̄ dicit sono tube intellige & voce preconis hoc dicētis & debet cōstare q̄ preconi sit cōmissum. arg. l. neminem. C. de exhi. re. & hic num dicit debet fieri iussu magistratus: posset etiā fieri sono tube vel campane: si statutū vel consuetudo esset q̄ tali sono pfiliarii dicerentur vocari, seruāda esset cōsuetudo vel statutum ita posset intelligi hic.

2 3

Additio. †Nota. de citatione p tubā vel campanam adde ea que dixi in. l. contumacia. ff. de re iudi. & vide q̄ glo. no. in. c. grauis. de sen. excō. an aūt illi fic citari dicantur cōtumaces. vide Barto. in extraua. ad reprimendum in ver. citari. et ibi dixi. Quot aūt repraesentationes habeat sonus campane & tube. vide Bal. in. l. j. C. de aedi. lib. tol. Alexan.

7 ¶ No. q̄ consiliū debet vocari in loco publico: vt hic oīno dicit ad curiā. simile in. l. si quod. in fin. j. de legationibus. & intellige locū publicū vbi publice officiales habitant & curiam tenent. pro hoc facit rex. dum dicit hic in curia. & ff. de iniur. l. lex come. §. denum. Barto.

Additio. Adde bal. in. l. ad sententiā. C. de ede. & ibi dicit q̄ in actibus publi. nō habeat locum p̄clamatio. Alex. ¶ †Nota q̄ p superiorē debet fieri propositio in cōsilio q̄ colligitur hic & dū dicit magistratus decuriones faciant nominationē. dz hic ergo inter eos pro ponere maior: simile i. l. j. ff. ad vell. puto tñ quod si de propositione nō appareret & cōstaret de volūtate cōsilij q̄ valeret: vt. d. l. si quis. in fi. de legatio. & ff. de legi. de quibus. in fi. ¶ †No. q̄ dz magistrat⁹ faciant iurisditionē tñ ipsi nō reformant sed cōsiliū vt patet hic: q̄ magistratus curant q̄ decuriōes faciant electionē ipsi ergo decuriones faciunt magistratu instigante & proponēte: q̄ dō no. ¶ †Item no. q̄ de iure cōmuni ad cōsiliū ciuitatis spectat facere electiones officialiū & syndicoīū facit. j. l. procuratores. & sic nō erit opus arenga vel adunantia generali. arenga tñ seu parlamentum illud vbi nō est aliquis superior habet ab initio consiliū eligere. vt. l. ij. circa pñn. ff. de ori. iu. Illud cōsiliū sic electū post ea representat totū populū vt no. §. que sit lon. consue. super rubr. de istis cōsiliis facit mentionē gloss. optime in. l. ita tñ in pñnc. ff. ad trebel. ¶ †Ultimo no. q̄ electio debet notificari electo. ¶ †Item no. q̄ ille qui nominat aliquē indebite tenetur ad sumptus.

1 2 3 10 11 12

1

☞ Excusationi quam quis habet propter maiorem eratem renuntiare potest secus quando ꝓpter minorem.

Quis ex causa pōt peti se cancellari de matricula. Priuilegium perditur per pactum contrarium.

Duz decurionat⁹. ¶ †No ta q̄ excusationi quā quis habet propter eratem maiorem renuntiare potest: secus si propter minorem: quia tunc excusat propter imbecillitatem consilij & eorum imbecillitas est in renuntiatione. lege doli. §. diuersum. ff. de noua. r. l. fi iudex. ff. de mino. r. l. fi intra. ff. de in integ. restitu. mino. ¶ †Not. nouum modum agendi peto me cancellari de libro decurionum vel de matricula scholarium: quod posset peti ex iusta causa alias non. ¶ †Not. quod per pactum contrarium priuilegio quis perdit priuilegium: quod nota.

1 2

☞ Feudum concessum alicui pro se & filijs q̄ trāsit in adoptiuos.

Priuilegium perditur per actum contrarium.

Du adoptium. Filius adoptiuus habet priuilegium filij decurionis. hoc dicit Bartolus.

1

Additio. †Ista. l. est argumentum q̄ si mihi fuit concessum feudum & filijs p rescriptum principis quod illud transfit ad filios adoptiuos: nam vides hic quod priuilegium concessus patri & filio transit in adoptiuos. tene bene menti. ¶ †Nota etiam q̄ per actum contrarium priuilegio quis perdit priuilegium: quasi renuntiet priuilegio. Ange.

2

Filios. Filijfamilias possunt esse consiliarij et pater tenetur pro eis si consenserit. Item militans potest esse consiliarius. hoc dicit Bartolus.

1

☞ Illiteratus potest esse potestas & rector ciuitatis.

Expertes Illiterat⁹ potest esse decurio. h. d. ista. l. facit ad id q̄ no. in. l. fi. ff. de sen. ex peri. & reci. s. q̄ † potestas et rector ciuitatis potest esse illiteratus. glo. formar contraria et nō soluit: tu solue q̄ ibi ad executionē officij requiritur scientia literarū. Bar.

1 2

Licet. Unus frater nō tenetur pro alio in officio delinquente: licet bona non sint diuisa. h. d. Facit ad hoc. ff. ꝓ socio. l. cum duobus. §. idē rescripsit. alias est. l. si frater.

3

☞ Infamia an adimat honorē ipso iure. f. missiue.

Infamia. Qui perdit vsus nō pdit officiū. Sed⁹ si infamarer. h. d. ¶ †Quero vtrū infamia adimat honorē ipso iure. & glo. tā git hic: plenius dicem⁹ in. l. j. j. de dign. lib. xij. facit q̄ not. per Dyn. in. c. infamibus. de regu. iur. lib. vi. Bar.

1 2

☞ Pater propter filios habet honorem.

En albo. Qui habet filios prefertur non habenti. hoc dicit. Barto.

1

Additio. Not. † patrem habere honorē propter filium vt hic et filij propter patrem. s. eo. cum adoptiuum. Ang. ¶ No. l. quia casus nouus est et fiet ista prelatio in ordine sedendi scribendi & arēgandi: facit. j. de consulibus. l. j. et de albo scriben. l. j. Barto.

2 3

Sj vltra. Qui excedit annū septuagesimū habet excusationem a muneribus personalibus. h. d. declara ista. l. vt in glo.

1

☞ Preses prouincie quādo possit dare excusationem a muneribus in perpetuum.

A Muneribus. † Illud q̄ dicit q̄ preses sua sententia non potest dare excusationē in perpetuū est verū: nisi excusaret propter morbū q̄ constaret esse perpetuum: vt. ff. de excu. tuto. l. j. in pri. Iste hoc est verum quādo preses principaliter pronuntiat sup hoc excusando. secus si propter delictū: tunc enim perpetuo non permitteret ipsum ad decurionatus officium: vt. j. l. proxi. & l. infamie. s. eo. tit.

1 2 3 4

☞ Immunitas denotat priuilegiū nō penam.

Infamis electus iudex non potest se excusare.

Nec infames. Immunitas denotat priuilegium non penā. ¶ Iste p hanc. l. dicit † Inno. quod si aliqs infamis eligit⁹ iudex non potest se excusare nisi ad alio opponat: ita notatur per eū extra de rescriptis. c. scisitatus. in pñn. in glo. prima. in fine. quod an sit verum dicam. j. titu primo. l. fi.

1 2

☞ Quilibet iudex ordinarius ex causa potest immunitatem a muneribus concedere.

Nemo Nullus iudex pōt immunitatē a muneribus cōcedere: is sol⁹ princeps ex cā. h. d. ¶ †Ista. l. intelligo q̄n aliqs vult concedere ex causa non expressa a. l. alias pōt q̄libet iudex ordinarius ad quē appellatur: vt. j. qui ete. & qui mor. libe. per totū.

1 2 3

☞ Tabellionatus officium est vile.

Instrumenta confecta ab aduocato tenent licet tabellionat⁹ officiū exercere non deberet.

Clerici non debent officium tabellionatus exercere: nisi si cōficiunt instrumenta valent: et an possit esse tabellio. nume. 4.

Notarius non matriculatus si conficit instrumenta quod teneant nō obstante statuto quod non describat⁹ in matricula non conficiat instrumētū.

Muersos. Clōsiliarij non debent exercere officium tabellionatus. h. d. † Ratio q̄ officius tabellionatus est vile: et sic no. cōtra aduocatos qui officium tabellionatus exercent.

Additio. Vide etiam p bal. in. l. j. §. j. in pe. col. de iusti. et iu. & ibi etiam per barr. Alexan. ¶ †Puto tñ q̄ si fecit instrumenta valerent: licet non deberet facere. p hoc extra ne clerici vel mona. c. j. & c. sicut. vbi plenius dicitur q̄ clerici non debent exercere officiū tabellionatus: tñ si exercent valent instrumēta licet puniantur. quod est notandū et dic vt ibi. & vide glo. no. in simili. in l. hac consultissima. in ver. depositiones. §. de testa.

a ¶ Verus infamia adimat honorem ipso iure. tu vide rosentē rem q̄ ipso iure rōnib⁹ positis p eus consi. cccccvj. in cip. fuit a me q̄ttū.

Additio. De hoc in spe. de instru. edi. §. restat. ver. quid de liberto. † Not. q̄ statuta dicentia q̄ nullus notarius nisi sit in matricula describat⁹ faciat instrumēta: contingit quod notarius qui non erat in matricula fecit instrumentum an valeat: ex predictis no. quod sic. Angel.

2 3 4

Additio. † An clericus possit cē tabellio. vide bar. et doc. in. l. seru⁹. ff. de testa. et ad no. hic per Bar. vide Bald. in. l. ij. ad ff. de sentē. ris. instrumētū tñ pa⁹ facit. debere re autenticari per not. per bal. in. l. nec ꝑ patronis. C. de ope. liber. et que no. in. l. fi quis ex argentarijs. §. j. ff. de eden. & bonam glo. in aut. de ra belli. in. §. j. et gl. Jos. an. in. c. vt officium. de her. in vi. de hac materia p ang. in. l. ꝓtor. §. is etiā. & l. si q̄s ex argentarijs. §. j. ff. de edendo. Alexā.

b ¶ Ca. sicut. et ibidem vide pau. in. iij. col. ver. ex gl. ḡro. iūcto ff. eod. et Feli. in. c. cuz Jo. & A. de re

☞ Actor accusans contumaciā rei non debet recedere a foro nisi licentiatus.

Ambassiator: quis cogi potest vt sit et debet portare literas de licentia & mandato sue ciuitatis.

Si quis. Consiliarij non debent recedere a ciuitate sine licentia aliàs puniuntur. h.d. Bar.

Additio. †Nec. l. allegat qđ actor accusans cõtumaciã rei nõ debet recedere a foro nisi licentiatus. facit gl. in. l. fi finita. §. iulian⁹. in ver. cõparere. de dam. infec. ꝛ ibi Ang. de are. et in. l. properandum. §. j. C. de iudi. et quod habet in c. f. extra de do. et contu. Aler. †Nor. quod quis potest cogi suscipere ambasiatam: vt hic no. in glo. et paret in ter. ibi dum dicit cogitur. Secundo no. quod ambasiatores debent portare literas p quas appareat vt de licentia et mãdato sue ciuitatis vadant vt hic colligitur scõm vnã lectionẽ prout dicit quod habere literas debẽt: potest tamẽ aliter intelligi: sed non curo. Bart.

Si ad magistratum. ac-
ceptando officiũ fuerit quis cõtumax loco eius alij eligitur qui interim bona cõtumacis habebit et cõtumax dum plicato tempore habet officium exercere, hoc dicit. Bart.

Additio. Priuilegia exemptionis debent intelligi sine damno aliorum.

Rescriptũ quo concedit immunitas non valet ꝛ quando. nu. 4.

Ciuitas vel consilium non potest concedere immunitatem ꝛ quando. nu. 6.

Rescriptum concedens immunitatem quid contnere debeat.

Nouatis. Rescripta cõcedẽtia immunitatem sunt cassa nec valent etiam si consensu decurionum vel curie fuerunt concessa. h.d. Bart.

Additio. †Nec. l. † allegat qđ priuilegia exemptionis debent intelligi sine dãno aliorũ. cũ. l. ista concor. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico. ꝛ. l. oẽs. §. de anno. ꝛ tribu. ꝛ. l. acrores. de exac. tribu. Alex. †No. duo. Prio qđ non valet rescriptum quo conceditur immunitas.

† Secundo nota quod ciuitas vel consiliũ nõ põt ciui concedere immunitatem. Ad primum opponit de excusa. mu. per totũ. ꝛ de vac. mu. l. j. † Solu. lex bene potest concedere vt in contra. rescriptum tñ non valet: vt hic: quod intelligo nisi esset dictum non obstante tali. l. vt. l. fi. §. si cõtra ius vel vtili. publi.

Additio. Adde Bal. in. l. oim. per illum ter. de vect. et rescriptũ non põt remittere datia gabellas et collectas. Aler. †Quero quid debet continere rescriptum concessum nõ obtali. l. ad hoc vt habeat plena immunitas. Respon deo debet dicta immunitas ꝑsonalib⁹ et realibus. In dubio tñ talia realia non intelligunt remissa: vt. l. ij. j. de munc. pa. Item debet dicere a muneribus ꝛ oneribus: aliàs ab oneribus non habet et immunitatem: vt. l. cum immunẽ. ff. de munc. et hono. Item debet dici ordinarijs ꝛ extraordinarijs: alias in dubio solum crederetur extraordinaria esse remissa. vt. l. hi qui. et. l. in his. §. qui muneris. ff. de excusa. muneri. ꝛ viderũt rangi per glo. dixi de hoc in l. ij. ff. de iure immunitatis. Barto.

Additio. Item debet dici a muneribꝰ ꝛ oneribus quia licet alias quis habeat immunitatem a muneribus non tamen habet ab oneribus. l. cui muneribꝰ. ff. de munc. ꝛ hono. Ang. †Venio ad secũdum dictũ: dicit hic quod curia vel ciuitas non potest concedere immunitatẽ ꝑ. ff. de pac. l. iter ꝺbitor. ꝛ. l. epistolã. §. pactũ. Dicit gl. fateor qđ nõ põt ꝑ priuilegia fisci: sz ꝑ priuilegia sui fici vt in ptrarijs: qđ intellige qđ possit cõcedi hec immunitas venientibus de nouo ad ciuitatem: sed ciuibus suis immunitatem concedere non potest: vt d. l. ij. ff. de iure immu. vbi plene dixi. posset etiã suis concedi ex causa: vt puta: qꝛ doctor vel medicus vel similis. alias non: vt. j. de decur. l. j. Barto.

Additio. †In hac materia adde tex. et ibi bar. i. l. j. j. ꝺ mul. ꝛ in q̃ loco. et bal. in. l. ij. §. si ſine cen. vel reliquis. Alexand.

Potestas ciuitatis potest expendere de ere cõmunis in capiendo officiales cõmunis fugitiuos que expense per captiuos reficiuntur.

Circensũ. Iudex ciuitatis faciat officiales suos fugientes ad curiam reuocari expensis ipsius fugientis. hoc dicit. Bartolus.

Additio. †No. Argumentum ex ista. l. quod potestas ciuitatis potest expendere de ere communis ꝓ persequendo et capiendo officiales communis fugientes ipsis tamẽ captis omnes expense per ipsos debent refici et restitui. Barto.

Oriales. Decuriones habent immunitatem ab extraordinarijs muneribus. hoc dicit. et dixi in. l. j. §. de immu. nemi. conce. dic vt ibi.

Eos. Qui non sequitur conditionẽ patris sequitur conditionẽ matris. hoc dicit.

Successor in officio an teneatur ꝓ debito predecessoris.

Venientes de nouo in collegiũ non tenentur ꝓ debito ante contracto.

Ciues nouiter recepti non tenentur ad collectas que ꝓ debitis veteribus imponuntur.

Rouidendum. Nouiter creatꝰ decurio non tenetur ꝓ debitis predecessoris. hoc dicit. Inter. ibi suscepto rum ideſt eorum qui susceperunt in decurionatus ordinem. secundum Dyn. vero aliter exponit susceptores secundum expositionem glo. †Nor. quod successor in officio non tenetur ꝓ debito predecessoris. Hanc questionem ponit Jac. de beluiso in aur. vt nulli iudicum. §. hoc vero iubemus. col. ix. dixi in. l. ciuitas. ff. si cer. pera. secũdũ expositionem Dyn. †Nor. quod qui de nouo veniunt in collegiũ non tenentur ꝓ debito ante contracto † quod facit vt ciues nouiter recepti nõ tenentur ad collectas que ꝓ debitis veteribus imponuntur. Ita not. Dyn. ff. ad muni. l. incolas. et ibi allegat hanc. l. Barto.

Si quis. Xij. liberorum numerus excusat a muneribus realibus. hoc dicit: Barto.

Existens extra iurisditionem sui iudicis ab eo vocari non potest.

Oriales. Officialis non cogit exire locũ in quo seruire tenetur nisi ex causa. h.d. Dico tñ q eis posset iniungi vt custodiã facerent in ciuitate vel alia per que officium nõ impediretur vt dixi. ꝺ. de immu. ne. cõce. l. j. †Et nota qđ ille qui est extra iurisditionẽ sui iudicis ab eo vocari non potest. Bar.

Intrans religionem veram excusatur a muneribus ciuitatis.

Oidam. Qui pretextu ficte religionis onus ciuitatis euitant: retrahuntur: ꝛ qui loco eorũ substituuntur bona sua capiuntur. h.d.

†Hoc est verum religiõe ficta: sed si intraret religionẽ verã tũc excusaretur: vt. l. q̃ sub pretextu. ꝺ. de sac. san. eccle. An aũt possit effici monachus: dic vt in glo. ꝛ no. extra de obli. ad ratio. p totũ. de hoc vide in. d. l. j. glo. quam ibi not. de his q̃ volunt ista munera euitare.

Priuilegio competenti ratione originis quando quis renuntiare possit.

Filius quando sequatur patris conditionẽ ꝛ quando aui.

Priuilegio. Priuilegiũ quod quis habet extra ordinem perdit pcõtrarij cõsensum: et hoc primo. Item inspicit conditio patris potius q̃ aui: ꝛ hoc scõdo. †Nor. de. l. assumptio. ff. ad munici. †Sol. iuriqđ quisbꝫ ex origine põt renũtiare in quantũ facit pro se: non aũt in preiudiciũ ciuitatis vt in cõtra. Ad scõam p rem op. glo. dic vt in ea. dũ dicit arg. cõtra. j. eo. rit. l. liberos. glo. non soluit. tu dic qđ ibi pater nepotis non fuit astrictus curiali conditioni: hic fic: ꝛ solue etiam eodem modo vt precedens contrariũ. Bartolus.

Additio. †No. ex fine huius legis qđ qui habet priuilegiũ ex persona patris et aui patre priuilegiũ amittente ipse perdit priuilegium nec ipse cõsequitur ex persona aui. qđ intellige verum quando pater perdit anteq̃ filius nascerer: sed si post eius natiuitatẽ perdiderit tunc ex persona aui cum fuerit iam adeptus retinet priuilegiũ ex ꝑsona aui. l. emancipatũ. ff. ff. de senato. Ang.

Impositioni ꝛ solutioni collectarũ nõ ꝑscribit.

Illus et Prosequere. l. istã vt habes in glo. ꝛ dic vt in ea. Bar.

Additio. †Nonvaler priuilegiũ q̃ quis munera non subeat. hoc dicit. †Nor. tex. ibi qualibet prerogatiua. quia hic est argumẽ.

† q̃ non ꝑscribitur impositioni ꝛ solutioni collectarum cum hic dicit prerogatiua. Nam ꝑscriptio dicitur prerogatiua. l. apparet. §. penul. de itine. actuq̃ priua. cõtra qđ vide qđ not. in simili per Dyn. in l. si pupilli. §. fi. ff. de neg. gest. ꝛ vide per Ly. in. l. fi. C. noua. vect. Ange.

Consilium ciuitatis facit syndicum.

Xij. liberorum numerus. adde an tale priuilegium durabit mortuis filijs. Alex. plene in. l. sciendum. §. fina. ff. qui satisd. cogan. ꝛ in. l. si cum dotem. §. si cũ maritus. ff. solu. matri. ꝛ dominum meum. Phil. de cium consilio suo. xliij. col. ij. ꝺ. quarto facit volu. j.

Procuratores. De-
curiones de bẽ exercere actiones reipub. h.d. †Quero qualiter intẽrabũt actiones glo. dicit ꝑ syndicũ cõstitutũ ab oibus ciuitatis subaudi vel a quibus partibus: vt. j. e. l. noia tionum. ꝛ per hoc dico qđ de iure speciali spectat ad cõsilium facere syndicum ad mouendas actiones ꝛ alia facienda nec est opus adunantia generali siue arẽga. vt dixi. ꝺ. eo. l. ij. Bar.

Quis extrahi potest de domo vt acceptet officium etiam si non sit curialis.

Exomnibus. Potest quis extrahi de domo vt accepret officium et occultator punitur. h.d. †No. qđ licet alias q̃s nõ posset extrahi de domo vt. l. satis. et l. plerisq̃. ff. de in ius voc. ꝛ. l. nemo. de reg. iur. tamẽ vt accepret officium in quo est electus potest extrahi vt hic. quod no. Item in maleficijs: vt nor. in dictis legibus. †Quero quid si non est origine curialis an poterit de domo extrahi. hic gloss. dicit forte qđ non. puto tamen idem quocunq̃ mõdo publicum vocerur officium argu. ꝺ. eo. l. si magistratum. in fi. nec refert vtrum origine vel quomodo sit aliqs curialis vt. l. quoties. j. eo.

Abricenses. Etiaz de collegio fabricensium curialis extrahitur et collegium punitur. hoc dicit.

Decuriones ꝛ alij i dignitate positi non torquentur.

Consuetudo q̃ in dignitate positi torqueantur non est seruanda.

Judici malefacienti vel officiũ suum male administranti licite resisti pot.

Omnes. Primo dicit decuriones non esse cruciãdos in corpe. secundo punit iudices ꝺ facientes. tertio cereros officiales. sed ibi q̃ si q̃s. ter tia ibi offm. †No. q̃ decuriones ꝛ alij in dignitate positi nõ sunt torquendi posui in apostil. ad istum in. l. j. nu. ij. in verficu. non potest. j. de dig. lib. ij.

dl. †Sedo no. q cõsuetudo ꝺ̃ia nõ est seruãda ‘ qꝺ
c est notandum. Facit cõtra officiales qui puniũt cle-
ricos propter cõsuetudinẽ nõ eñ est seruanda. Ter-
3 tio no. †posse resisti iudici malefacienti vel alias of-
ficium suum male administranti. facit. ſ. de iur. fis.
1 l. prohibitum. Barto.
2 ☞ Officium procuratoris vilissimum est. 1
Procurator ad iudicia an possit fieri aliꝗs official'. 2

SIquis. Consiliarius non debet cõstitui procurator: ꝛ cõ-
stitues ꝛ cõstitutus puniẽt. h. ꝺ. † Et
1 forte non faciunt male perusini qui no-
lunt qꝺ aliquis notarius vel aduoca-1
2 tus habeat officiũ prioratus vel camere per ratio-
nem huius. l. † Not. q officium procuratoris est
vilissimum: ꝛ ideo nullo modo aduocari volũt esse
procuratores. Et aduerte qꝛ hec. l. videtur loqui in 2
procuratore ad negotia: qui vero ad iudicia facit
1 procuratorem aliquem officialem dicit. ſ. ne liceat
potentiori. ꝛ de his qui potẽtio. no. per totũ. Bart.
☞ Habens ius eligendi illud non perdit si steterit
per centũ annos qꝺ nõ elegit qi non expediebat.
2 Ecclesia romana que habere poterat exercitus ab 1
aliqua ciuitate illud ius non perdit si steterit per cen-2
tum annos quod non exegit: quia necessitas non
euenit.

IN filijs. Primo dicit vetera iu-
ra seruari in filijs de-
curionum. secundo quod officium ad-
uocationis non liberat quem a curia. 1
tertio quod vbi nõ exigitur obsequiũ
quod non expedit: propterea ius nõ perditur. quar- 2
to quod filij magistratuum non habent immunitatẽ
a curia. secunda ibi: eos. tertia ibi: quod si. quarta
ibi: quinetiam. Prima pars est clara. secundam par-
tem intellige preterq in aduocatis fisci ꝛ alijs de qꝫ
bus dicetur. ſ. eod. l. fin. tertiam partem nota mul-
1 tum. † si enim habes ius eligendi rem in ecclesia et
per centum annos nõ elegisti: qnõ expediebat nõ
perdis ius tuum: vt ibi: ꝛ si necessitas non exegerit. 1
2 ☐† Item nor. ad hoc quod si aliqua ciuitas debet
facere exercitum qñ facit ipse princeps vel ecclesia
romana ꝛ per centum annos steterit ista ciuitas qꝺ
non fecerit: qꝛ necessitas non exegerit qꝺ princeps 1
vel ecclesia romana qui debent recipere non ꝓdent
ius suum vt hac. l. quam no. Bar.

Additio. Adde ad hoc rer. in. l. hec autem iu-
ra cum. l. seq. ff. de ser. vrb. prædi. et q
not. Bal. ꝛ Ange. in. l. ſ. ad fi. ſ. de præscri. xxx. anno.
ꝛ Barto. in. l. cũ scimus. ff. de agri. ꝛ cens. faciunt 1
no. ꝙ Bal. in. l. luminibus. ff. de seruit. vr. præd. ꝛ ad
hoc Bal. in. l. imperium. in. vij. col. de iurisdi. iudi.
Alexander.
1 ☞ Rescriptũ principis specialiter concessum qꝺ 1
quis sequatur conditionem matris non valet: sec-2
ꝺ generaliter.
2 Statutũ vel cõsuetudo qꝺ quis efficiatur nobilis
vel ignobilis ex progenie materna non valet.

EXemplo. Tria dicta clara habet
hec. l. ex secunda parte
not. † q rescriptum principis specialiter
concessum quod quis sequatur cõ-
ditionem matris nõ valet: ieçus si ge-
neraliter. h. ꝺ. vt. ſ. eodem. l. eos. ꝛ. ff. ad munici. l. ſ.
C† Ex vltima parte not. q non valet consuetudo:
nec per consequens statutum quod quis censeatur
nobilis vel ignobilis ex progenie materna. reproba
tur enim consuetudo que contrarium induceret. qꝺ
no. ꝛ perpetuo tenet menti. Bar.
☞ Quod ꝛ sententia equiparatur.
Sententia lata in contradictorio iudicio de ciuita-
te vel popularitate facit ius quo ad omnes.

QVotiescunque. Per re-
scriptum
non potest quis a curia liberari. h. ꝺ.
C† No. q quod ꝛ sententia equipa-
rantur vt hic: ꝛ licet in isto casu senten
tia faceret ius. vt. ff. de statu hominũ. l. ingenuum.
Bartolus.

Additio. In rer. ibi latum. C† Nota q sen-
tentia lata in cõtradictorio iudicio
de ciuitate alicuius vel etiam de popularitate eĩ
facit ius quo ad omnes. ꝛ ita semel consultum fuit
de facto: quis per hanc do. aliter dicant. ſ. eo. l. si fi-
lie. Ange.
☞ Bonor qñ datur alicui inuito dicitur pena.
Censura ponitur pro interdicto.

NE quis. Pena non debet conce-
di que habeat honores
annexum nisi ei qui a curia fugit. h. ꝺ.
vide. ſ. de mu. ꝛ ho. l. ſ. qui. etas. vel pa-
testi. se. l. ſ. Barto.

Additio. C† No. ex isto rer. qꝺ si honor ꝺat
inuito licet honor in se fit honor: ta-
men respectu persone cui datur dicitur esse pena. †
Item no. q hoc verbum censura quo vtuntur pæla-
ti ponitur pro interdicto. Ange.

QVibet. Decuriones ꝛ alij offi-
ciales in officio eorum
delinquentes plumbatorum ictibus
feriantur. h. ꝺ. Aliquãdo imponit alia
pena: vt. ſ. ꝺe exac. tribu. l. ſ. Bar.
☞ Immunitas nõ tribuit excusationem ab actu
qui breuiter expeditur.

QVrio. C Duo dicta habet cla-
ra. C† Nor. ex secunda pte
† quod immunitas non tribuit excusa-
tionẽ ab actu q̃ breuiter expedit. Bart.

MIlitaribus. Militantes ꝛ alij ma-
gistratus nihil habent
commune cũ curialibus: ꝛ si eos offendunt
puniuntur. h. ꝺ. Bar.
☞ Laicus qui cõmisit delictum non euitat penã
iudicis secularis ꝛ ei debet restitui puniendus.

OMnes. Illi qui sunt curiales ex
origine nullo modo pos-
sunt habere immunitatem etiam a re
scripto. h. ꝺ. † No. argu. q̃ si committit
quis maleficiũ: ꝛ postea efficiatur cle-
ricus quod nõ euadit penã iudicis secularis: ꝛ ei de-
bet restitui puniẽdus. nam mutata conditione per-
sone non per hoc mutatur qualitas pene nec ius di-
centis facit dicentis. facit. l. fin. ff. de re milit. de quo
per Dy. in. l. idẽ Ulpia. ſ. ſ. de excu. tu. ff. per Lyn. in
aur. causa que fit cum monacho. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ vi-
de quod dixi. ff. de penis. l. ſ. Barto.

1 ☞ Mulier non potest habere dignitatem cum
administratione.

NVllus. No. bonam rationẽ qua-
re in honoribus et digni-
tatibus quis sequitur patrẽ ꝛ nõ ma-
trem: qꝛ nõ potest habere a matre qꝺ
1 mulier mater potest esse in dignitate: vt de dign. l.
ſ. ꝛ. l. femine. ff. de senat. sol. dico qꝺ mater põt habe-
re dignitatẽ sine administratione: sed hic requiri-
tur quod habeatur dignitas cum administratione 1
que in muliere non cadit: vt hic et. l. femine. ff. de re
gulis iuris. Bar.
1 ☞ Consiliarij debent vocari sono campane ꝛ tu-
be et sufficit duas partes adesse.
2 Maior pars consiliariorũ sufficit qꝺ consentiat in
electionibus. 1
3 Vox electi connumeratur inter eligentes.
4 Actus qui non fit vt fieri debet dicitur debiliter
factus.
5 Adembrum dicitur debilitatũ quando officiũ mẽ-
bri primeum non est. 2

1 NOminationum. † Suffi-
cit duas 1
partes consiliariorũ adesse. h. ꝺ. quod 2
no. † Requiritur tñ q oẽs vocentur so- 3
no tube vel cãpane: vt dixi. ſ. e. l. ſ. pro 1
hoc facit hic rer. qui dicit qꝺ adesse non possunt
2 † et nor. qꝺ sufficit qꝺ maior pars presentiũ cõsen-
tiat: de quo dixi in. l. nulli. ff. quod cuiusq vniuer. ꝛ
no. etiam in. l. aliud. ſ. referrur. ff. de reg. iur. l. quod
maior. ff. ad mu. ꝛ not. per Dy. in. c. quod omnes tã-
3 git. de regu. iur. lib. vſ. C† Quero an vox electi cõ
numeretur inter eligentes: ꝛ videtur quod sic: vt in
l. vlt. ff. de offi. præto. ꝛ. C. de testi. l. nemo. sed videt
contra per. l. ſ. et per totum. ff. quod cuiusq vniuer.
no. et ibi plene. Barto.
4 **Additio.** † In rer. ibi debiliter: nota qꝺ ille 2
actus dicitur debiliter factus q̃ nõ
5 fit vt fieri debet. C† Item no. ad statutum dicẽs
quod si aliquis debilitauerit alicui membrum pu-
niatur tanta pena: et tunc dicatur membrum debi-
litatum qñ officium mẽbri primeũ nõ est: sed cessa- 3
uit. pro hoc vide rer. in. l. non solum. ff. de rei ven. ibi
ser nus debilitat'. facit qꝺ no. de va. mu. l. corporis
debilitas. Ex quibus. ll. etiam pater quod membũ
dicatur debilitatum non solum vbi membũ rema
net inualidum vel aridum ex toto: sed etiam si vir-
tus membra est debilitata. Ange.
1 ☞ Ad officia ille debet nominari ꝛ eligi qui po-
test ꝛ meretur.
2 Bona dotalia an computentur inter facultates vi
ri remissiue. 1

ADsubeunda. Diuites ꝛ non
pauperes sunt
eligendi ad officia ciuitatis ne paupe-
res fore non possent adimplere offi-
cium. hoc dicit. Barto.
1 **Additio** † No. q nominari ꝛ eligi debet ille
qui potuit ꝛ meruit: tene mẽti quia
2 valet ad multa. C† Quero an inter facultates vi
ri computentur bona dotalia vxoris. dicit nor. in. l.
lucius. ſ. idem respondit. ad mu. sed glossa est hic
de hoc. Ange.

ORiales. Ad eui-
denciam
huius. l. premitte qꝺ no.
in. l. alexãdrinis. ſ. eodẽ.
ꝛ. h. ꝺ. Officiales ꝫ effi-
ciantur comites debent obedire suo
iudici. h. ꝺ. Alio modo potest intelli-
gi comitiua dignitas: vt in gloss. pri-
ma verbo. Barto.
☞ Filius cõsiliarij potest succedere
in locũ patris mortui.
2 Filij? tenetur ratione male gestionis
patris facte in officio.

IN successiõe.
Hec. l. est clara † not. q
filius cõsiliarij succede-
re potest in loco patris
mortui in officio arguendo de decu-
rionibus ad consiliarios. vt not. ſ. in
rub. C† No. filium teneri ratiõe ma
le gestionis patris facte in offo. Bar.
☞ Judeus an possit esse decurio.
Judeus non potest doctorari.
Doctoratus est dignitas.

OMnes. † Innuit
hec. qꝺ
Judeus possit esse decu-
rio. Sed cõtra: qꝛ decu- a
rionatus est dignitas. ſ.
eo. l. ne quis. sed Judeus repellit a di-
gnitate: vt. ſ. de inde. l. ff. ergo ꝛc. dic
co qꝺ inquantum decurionat' hꝫ de
onere bene cõpetit Judeis: sed inquã-
tum habet honorem: dico qꝺ nõ cadit
in Judeos sicut dixi in infame. l. infa-
mia. ſ. eo. ꝛ. l. ſ. j. de infa. ꝛ. l. relegato
rũ. circa fi. ff. de interdi. ꝛ rele. C† Et
ideo dixi in anno preterito duob' ju-
deis qui erant sufficientes scholares in
medicina qꝺ nullatenus recipiebant
doctoratum' : † quia doctoratus est
dignitas. Barto.

OMnes oĩno.
Consiliarij nõ possunt
extra suã prouinciã offi-
cium acceptare. h. ꝺ. de
quo videbitis in. l. duumuirũ. ſ. eod.
Bartolus.
☞ Tempus vnius anni dicitur bre-
ue tempus.

OMnis. Bo-
na ei'
qui quacũq fraude cu-
riã euitat ſ̃p annũ cõ-
mar. fuerit applicabunt
curie. h. ꝺ. hec. l. declaratur in. l. fi ma
gistratũ. ſ. ff. ſ. eo. vbi ꝺi qꝺ bona au-
ferunt ꝓtinaci: hic declarat qualit' fie
orum ꝛi mõ: vt ꝑn. l. ꝛ ita. vt ſ. fi. l.
hoc ꝓmisso casus i terminis est clar'.

C Doctoratum. ad qꝺ adde Feli. in. c. ſ. de iudi. et qꝺ ibi dixi i apo. Adde vi-tra alle. p ꝺ. coapo-stillatores meũ in lo-co ad quẽ remittit istũ in pe. C. nu. ij. et qꝺ ibi re-missiue te-tigi in apo-stil. ad ipſ̃ in ver. do-ctorari.

¶ In rep. ibi in suspenso. i. remoto.
¶ In rep. ibi repetierunt. i. ad actus fugiendi munera reliquerunt p eum modum qui sequitur in litera. ¶ In rep. ibi peregrinos expectat ꝓ meat⁹. q. d. ista de facto faciebát eundo extra fines sue ꝓuicie sicuti si eis vere fuisset interdict⁹ ingressus ꝓpie ciuitatis vel ꝓuincie: et hoc innuit ibi dum dixit vel qualibet fraude. ¶ Op. qð bona nó dentur curie sed bis qui loco cõrumacis substituunt: vt. l. fi ad magistratũ. s. eo. fol. hec determinat illam: ná si cõrumax est per annũ applicabitur curie sine spe restituciõis. facit hec. l. cõtra nobiles qui non pñt ingredi palatiũ: nisi ex cã maleficij ipsi faciũt ꝙ accusent de aliquo crimine vt possint ingredi palatiũ: ꝛ facit ad hoc. l. j. in fi. ff. ¶ in frau. cre. Itẽ facit cõtra tutorẽ q̃ vt euitet administrationem facit se accusari de suspecto. ꝛ facit interdici administrationi. et fictalis fraus ei non ꝓficit facit. s. fi ex fal. alle. l. j. item no. ꝙ ꝓs vni⁹ anni dicitur breue tempus. Bar.

a ¶ Pñta re. adde Bal. i ad di. ad spr. in ri. de re nũ. ℞. pe. ꝛ que per Felin. habent in. c. j. ℞ hom. i princ. l. col. ꝛ qð ibi dixi i apost. 1 vbi nonulla ad hãc materiã.

Dis tam. Vbi alij sunt idonei et sufficientes nõ cogũtur alij continuare officiũ. hoc dicit. Barto. 1

☞ Priores ciuitatis nõ possunt alij quod officiũ acceptare extra ciuitatẽ sine licentia ciuitatis.

Dubitatum. † No. ꝙ priores seu anciani ciuitatis non pñt aliqð officiũ acceptare extra ciuitatẽ: idem in quolibet consiliario: vt. l. oẽs. s. eo. nec debent recedere vel ire sine licentia superioris: vt. l. si qs decurio. s. e. tenc mẽri. bar. 1

☞ Vbi non habeẽ copia iudicis qs pot debitorẽ capere ꝓpia autoritate. 2

Represalie possunt concedi contra ciuitatem denegantem iustitiam si superior aditi non potest. 3

Quis potest aliquem capere: si capit debet illum iudici presentare. 4

Captus pro represaliis non potest in domo capientis retineri. 5

Oñ causa est publica qlibet admittit ad capiendũ sicut ad agendum. 6

Quilibet potest capere homicidas ꝛ alios malefactores fugientes. 7

Arbitratores non dicũtur causam infra tres menses terminare ex forma statuti si absoluunt partem ab observatione iudicij. 8

Casus in q̃ instãtia finit trib⁹ mẽsib⁹. 9

Casus in quibus quis potest sibi ꝓpria autoritate ius dicere.

Generali. Vbi non habeẽ copia iudicis põt ꝙ pia autoritate capi curialis ꝛ ad curiã ducit ꝛ ei⁹ qstio dz infra tres mẽses terminari alꝫ iudices puniant. h. d.
¶ † No. ꝙ vbi nõ habeẽ copia iudicis põt qs obligarum capere ꝓpia autoritate. facit. l. nullus. ꝛ ibi not. s. de iudeis. ꝛ l. ait prætor. §. fi debitorem. ff. de his que in frau. cre. facit. l. fi alius. §. est autem. ff. qð vi aut clam. Barto.

Additio. Facit tex. glo. ꝛ Bart. in. l. si alius. §. bellissime. ff. quod vi aut clam. ꝛ vide oino q̃ habes in. l. miles. §. q̃ iudicati. ff. de re iudi. ꝙ do. Anto. de pia. Alex. ¶ † Dõ facit ad multa maxime ad represalias ꝓcedẽdas vt possint ꝓcedi ꝓtra ciuitatẽ q̃ denegat facere iustitiã si non põt haberi recursus ad superiorẽ. ¶ † Deinde not. ꝙ lz qs possit aliquẽ capere tñ nõ dz cũ retinere lz iudici pñtare. " Dixe not. i. l. j. s. vbi qs decu. vel coar. instit. de act. § j. ꝛ in feud. de pa. iu. fir. § j. ꝛ dixi in. d. l. ait prætor. § fi debitorẽ. ꝛ facit ꝙ si aliqs sit capẽ⁹ ꝓ represaliis ꝙ ille qui capit eũ nõ põt in domo ꝓpria retinere. vt dixi in tractatu quem feci de represal. ¶ † Itẽ no. ꝙ qñ est causa publica sicut qlibet admittit ad agẽdũ ita qlibet admittit ad capiendum ita dicit rex. hic ꝙ quicũq; põt mittere manũ in eos. ꝛ et sic facit ꝙ homicidas ꝛ malefactores ꝛ similes fugientes quilibet potest capere. Bar.

Additio. Vide bar. in. l. sacrilegij. §. cũ in eo. alias est. §. idẽ labeo. ad. l. jul. pec. et in. l. capite quinto. ff. de adul. ¶ in. l. interdũ. §. q̃ furẽ. ff. de fur. Alex. ¶ † Itẽ no. hic casus ad qstionẽ statutũ dicit ꝙ arbitratores debẽt termiare eas infra tres mẽses ipsi absoluũt partes ab instantia iudicij an videant terminasse cãm. ℞. hic facit ꝙ nõ sed dz condẽnare vel absoluere vt hic expresse dicit. nã per absolutionẽ ab obseruatiõe iudicij causa nõ terminatur: lz instãtia perimat. ¶ † Itẽ not. hiccasum vbi instãtia finit trib⁹ mẽsib⁹: sed regit triẽnio: vt. l. ꝑpe. dũ. s. de iud. in pin. ¶ † Postremo no. casuz in quo lz fine iudice ꝓpia autoritate in aliũ sibi ius dicere. Scõs casus ꝛ tertius est. s. qñ lz fine iud. sc vin. l. j. ꝛ. ij. Quartus est. s. de pignori. l. creditores. Quintus est. ff. de neg. ge. l. debitor. Sextus est. ff. de admi. tu. l. quoties. §. sicut. Septimus mirabilis est. qi inducit in odiũ illi⁹ a quo inducit ꝛ in fauorẽ illi⁹ cõtra quẽ inducit. ff. de peti. her. qð si possessor. Octauꝰ est. ff. de his q̃ in frau. cre. l. ait prætor. §. fi debitorẽ. Nonꝰ est. ff. de peric. ꝛ cõrci ven. l. j. §. lz. Decimꝰ qñ marit⁹ ei quem habebat suspectũ de vxore sua denuntiauit ne decetero deberet habere collocutiõ cũ ea: põt eũ impune occidere: et in eũ sua autoritate ius dicere: vt in aur. vt li. mat. ꝛ auie. §. his quoq;. coll. viij. ꝛ sic no. istos casus contra regulã. l. nullus. C. de iudeis.
☞ Statutũ dispones ꝙ ꝓtra instrumẽta cõseruationũ ꝛ decimarum nulla currat prescriptio intelligitur nisi prescriptio. xl. anno.

Siquis. Si decurio dedit se militie: retrahẽ nec iuuabitur ꝑscriptione. h. d. Bar.

Additio. In gl. ibi ꝑscribi q̃dragita ãnis nisi sit ꝑscriptio anno: trigita. j. õ coar. pin. l. chartulis. ꝛ. l. oẽs. C. de ꝑscri. xxx. an. ꝛ ad hoc

1 nota ꝛ ad statuta dicẽtia qð instrumẽtis ꝓfessionum ꝛ decimarũ nulla currat prescriptio: intelligit nisi prescriptio quadraginta annorum: vt hac glos. et in. l. in ea allegata. ꝓ hoc tex. in. l. sacrorum. j. de agri. ꝛ cen. ꝛ ibi dixi. Ange.

1 ☞ Doctor qui legerit p. xx. annos efficit comes. Doctor popularis effectus comes potest subire honores sue ciuitatis sicut popularis.

2 Assumptio popularis nominis non facit generale nomen amittere.

Alexandrinis. Ista. l. est loca lis. Primo dicit qð decuriones Alexãdrini etiam si fiant aduocati nõ possunt aduocare extra propriam ciuitatẽ cum ibi debeant subire munera. ¶ Secundo dicit qñ aliquis subit oia munera ciuitatis ita ꝙ fit antiquꝰ decurio: ꝛ sic fuit decurio per biennium incipit habere dignitatẽ continuã: ꝛ sic efficit comes: remanet tamẽ decurio. h. d. ¶ † Not. ꝙ licet doctor q̃ legerit per. xx. annos efficiatur comes. " vt. l. j. d. de profes. qui in vrbe constanti. Si tamen ante erat popularis: et sic per formam statuti ciuitatis sue poterat admitti ad honores ꝛ officia vt popularis eriã modo admitti poterit. ar. huius. l. ¶ † Ultimo not. ꝙ assumptio specialis nois non facit generale nomen amittere facit. ff. de pac. l. iurisgẽtium. §. quod fere. tene memori per perno: q; valet ad multa. Barto. 1 2

☞ Statutũ factum a ꝓrioribus ciuitatis qð potestas non possit ꝓcedere per inquisitionem contra officiales per eos deputatos ad faciendam monstram militum potestatis valet. 1

Quinz. Hec. l. ꝛ sequẽs sũt locales. † facit ad questionẽ: priores habent arbitrium super bono statu ciuitatis modo elegerũt quosdã suos officiales qui haberent videre monstras equorum ꝛ militũ potestatis ꝛ capitanei ꝛ fecerunt statutum qð contra eosdem nõ posset potestas ꝛ capitaneus ꝓcedere per inquisitionẽ: quero an tale statutũ valeat facit hec lex ꝙ fic. cũ hoc pertineat ad bonũ statũ ciuitatis: qð no. Bar. b 1 2

☞ Superior tenet confirmare electionẽ factam ab inferioribus nisi electus esset indignus. 1

Partes possunt adire iudicem vt cõfirmet contractum ab eis factum ꝛ facere teneatur iudex: ꝛ quo modo hoc procedat ibi. 2

Siquos. Legitur duob⁹ modis. Secundũ primum. h. d. † Superior tenetur cõfirmare electionem factã ab inferioribus. Hoc intelligẽ: nisi ille electus esset indignus de quo superior ad quẽ spectat confirmatio potest inquirere. vt extra de ele. c. iij. ad quod facit. s. de defen. ciuit. l. defensores. ꝛ in auten. de defen. ciui. §. in terris. † Secũdum secundã lectu. h. d. Partes ꝑnt petere a iudice vt confirmet contractum ab eis factum: licet eorũ consensus sufficiat: ꝛ ad hoc facien dum iudex tenetur. h. d. ¶ Et nota hunc casum qui non reperit alibi nec vnq̃ vidi nisi modo. Ex qua lectura no. ꝙ partes possunt petere a iudice confirmari contractum de quo plene per Imo. extra de confirma. vtili vel inutili. c. de confirmationibus. ꝛ 1 2

ibi videẽ tenere qð in contractib⁹ inrisgentili hoc non fit necesse. In aliis autẽ cõtractibus ciuilibus fic. Mihi aũt videẽ qð in oibus casibus in quibus dubitat an quis possit ꝓtractum petere infringi: ꝙ põt para petere cõfirmari sicut diximus in ſnia quã qs potest petere cõfirmari: vt. d. c. de cõfirmationibus. de cõfir. vti. vel inuti. dixi plene in. l. si expressum. ff. de app. ꝓ hoc est casus hic ꝛ in. l. iul. §. si qs colludente. ff. de acti. emp. ꝓ hoc optime facit. c. fi. extra de ma. ꝛ obe. vbi peritur trãsactio ꝛ similes cõtractus confirmari. hoc autem suggerit equitas. Quid enim si timeo ne altera pars ꝓpter aliquam causam petat cõtractum rescindi: vt proprer deceptionem ꝛ similia quare non licet mihi petere confirmari. Certe nõ video quare non liceat. Hec autem requirerẽ altiorẽ indaginem tene menti que dixi. ra sunt. Bar. a

☞ Seruire per substitutum quãdo quis possit.

Seruies per substitutum tenetur periculo suo. 2

Nullus. Nõ põt qs seruire per substitutum: nisi ad hoc habeat ꝓuilegium vel sit illustris. h. d. ¶ † No. ꝙ non potest quis seruire per substitutum b de quo no. per gloss. in. l. quis. s. de epis. ꝛ cle. ff. de verbo. obli. continuus. §. fi ab eo stichum facit. l. inter artifices. ff. de sol. ꝛ qð ibi dixi.

Additio. In text. ibi periculo. † No. ꝙ vbi quis potest seruire per substitutum semper debet substituere periculo suarũ facultatum. Adde quod no. infra eo. memi nem. ꝛ. ff. de admiſtra. tuto. l. decreto. Ange. a

☞ Ciuitas Perusina non subest ecclesie nec imperio.

Lex specialis potest fieri in fauorem certe persone ita ꝙ locum nõ habeat in aliis.

Itẽ in odiũ nisi talis esset contra contractum per rempublicam celebratũ.

Noz. Ad euidentiam sciias ꝙ filij nati ante dignitatẽ nõ exsuſanẽ a curia. ar. l. fi. j. e. Fallit hoc i. d. o. t. h. e. o ꝛ. p. n. e. o. vt hic est casus: ꝛ hoc. d. lex q̃ dicit ꝙ filij q̃ nõ sequunt patris ꝺditionẽ sequunt matris ꝺditionẽ: nõ hz locũ in filijs in quib⁹ hoc speciali ꝓuilegio ꝓcedit. h. d. facit hec lex ꝙ ciuitas Perusina nõ subsit ecclesie nec imperio. † Et si dicas quicquid non b

¶ Comes adde bar. i. j. ff. ij. col. et do. Aler. de Imo. i l. j. de offi. ei⁹. Adde Feli. i rub. extra de magi. col. mihi. ij. nu me. l. ver. ité q legit. vbi addit ei ducalez dignitatẽ ¶ Substituẽs. Sed qd de do⁹ croie an possit per substituꝰ legere in ultris illis quib⁹ operas suas locauit. vide Feli. c. j. de fum ma trini. cir. me. ij. col. ité qd vbi sit electa industria persone: an qs possit per alium expedire vide per eũ in c. vno dle gatorũ. in fi. iij. col. õ offi. dele. ¶ Tu vide de hoc plene per Bar. cons. fing. suis in verſi. substituꝰ. incip. volens seruire per substitutum.

subest imperio est sub ecclesia: cōcedo nisi ciuitas aliqua non subsit ecclesie ex priuilegio concesso: sed ciuitas Perusina est hmōi: nā imperator donauit eā ecclesie seu permutauit cū ea. & ex priuilegio ecclie liberauit eā. Bar. 1

2 **Additio** †Nor. in isto princ. q in fauorē certe persone pōt fieri. l. specialis et singularis ita q nō habeat locū in alijs. ℣ occurrat. ff. l. doctitij. & etiam in oditū vi dek q possit fieri ad vtilitatē reipublice. l. vēditor. §. si cōstat. ff. cōia prediorū. & ibi plene per Cy. in additionib' suis nisi talis. l. esset ꝓtractū celebratū per rempublicā cum priuato. q: tunc cū respublica sit obligata priuato nō potest ipsamet suam obligationē dissoluere per suā. l. vr. l. qō semel. ff. de decre. ab or. fa. & ibi per doc. Ang.

Si lle. Duo dicit: qui est obligatus curie rōne originis eam declarare non potest et si curia non molestauerit parrē: filium molestare non poterit. h. d. Nō. q si pater alicui' habitauerit in aliqua villa & ipse non fuerit vocatus ad munera qō filij eius inquietari non possunt. h. d. Bar.

Doctitij. Primo concedit priuilegium 1
doctitio. secundo dicit q illustris dignitas liberat quem a curia. 2
Barto. 3

1 ☞ Seruiēs per substitutū hoc facit periculo suarum fortunarum. 4

Eminem. Primo ponit certas dignitates q̄ non liberant a curia. secūdo indulget priuilegium vt possit seruire per substitutum. tertio dicit q non habet locū in his qui habent dignitatem ante imperatorem 1
conditorem presentis. l. quarto ponit 2
quasdā dignitates q̄ o no liberant a curia. sexta ibi: nec tñ. tertia ibi: eos vero. quarta ibi: hos autē. †Nor. in ver. ne tñ q eo casu quo quis pōt seruire per substitutū hoc debet facere periculo fortunarū suarum: facit. ff. de admi. tut. l. decreto. †Nor. q hec 2
lex determinatur per sequentem.

1 ☞ Lex facta in priuilegiū alicuius statim incipit habere effectum.

Diue. Primo repetit verba precedentis constitutionis ad literam: secūdo eā determinat: secunda ibi: is enim. 1

†Nor. ex isto fin. q is regulariter ꝓstitutio nouā non sumat effectū nisi post duos mēses: vt in aur. vt facte no. ꝓsti. tñ si lex est lata in priuilegiū alicui' incipit habere effectū. hoc dixi in. l. j. §. de sum. tri. & fide ca. in. l. omnes populi. ff. de iust. & iu. in. q. quam feci. a quo tempore ligent statuta.

☞ Casus repertus ad aliqd faciēdū vltra certos modos ad id inuentos non videtur de illis.

Qualibus. Primo ponit intentionē conditoris presentis. l. secō ponit suum statum cum connumerādo. xij. dignitates que liberāt a curia. tertio remouet omnes alios modos per quos ꝓtingebat liberatio. secūda ibi: si quis: tertia ibi: aliquis autē. †Nō. q quandocunq sunt certi modi ad aliquid agēdum vel tollendum casus vltra dictos modos repertus nō videk q de illis vt hic. arg. ff. de his qui sunt sui vel alieni. iur. l. patre furioso. dic vt ibi di. Bar.

¶ Si seruus aut libertus ad decurionatum aspirauit. Rubrica.

Si libertus. Libertus quando ḥs ius annulorum aureorū nec est restituendus natalib' cū pena remouendus a curia. h. d. Dicit glos. q hec. l. hodie corrigitur cū per solam manumissionem cōsequatur ius annulorū aureorū per aut. nouo iure. §. de natali. resti. q̄ sumit in aur. vt liberti decernero. in priu. Bar.

☞ Tabellionatus officium non est dignitas. Tabellio curie principis dicitur habere dignitatē. Dispēsare super defectu persone electi quādo quis presumatur.
Iudex qñ possit se excusare allegando infamiam.
Fama publica dat iustam causam credendi.

Decies. Si seruus scienter patitur ad dignitatem vocari removebitur & punitur. si autem ignoranter removebitur tantum. h. d. Opp. §. qui mili. non pos. l. pe. & fi. Solu. bec. l. determinat per illam si fuit sciens. j. xx. dies. Opp. de tab. l. generali. So. predicta loquit' qñ non ad dignitatē vocat: sed qñ ad munus seu ad officium ita dicit glo. †& sic tenet q̄ officiū tabellionat' nō est dignitas' tene menti. Idem no. in. d. l. pe. & fi. q̄ est verum. ar. §. ti. j. l. vniuersis. nisi esset tabellio curie principis. ar. §. tit. j. nec; doctorum. & de mā. pūn. l. j. Oppo. q ex dignitate efficiatur liber. l. barbarius. ff. de offic. pretо. so. ibi loquitur in populo Romano qui potuisset facere si sciuisset: hic vero erat electus ab ordine decurionū qui non pōt facere liberū. †Ex quo not. q qñ defectus est in persona electa: talis super quo eligens poterat dispēsare presumitur dispensare si scit: vt. l. quidā consulebat. ff. de re iudic. no. §. de nup. l. imperiales: vel si est verisimile q̄ dispensato: sciret: vt. l. barbarius. pic alleg. si autem dispensare non poterat vitiatur electio vt hic. Barto.

Additio. De hoc dic vt per Inno. i. c. veniēs. de fil. presby. & per Barto. in. l. quidam cōsulebat. ff. de re iudica. facit quod no. glo. et doc. in. l. fi. §. si contra ius vel vti. pu. & vide que no.

glos. & Jo. an. in. c. j. de schis. & in. c. j. de eta. & quali. & in. vj. & quod no. in. c. nihil. de ele. & quod no. glo. in. c. statutum. de rescrip. in. vj. & rex. in. l. item vlpian'. ff. de excu. tu. & Pe. de ancha. in cle. j. de prebē. in. vj. col. & glo. in. c. statutū. in priu. in ver. canonici. & glo. b
in ver. literarum. de rescrip. lib. vj. per Ang. & Imo. in. d. l. quidam consulebat. Alex.

Additio. Adde q si sciuisset ipsum seruū vel 4
similē est q ei libertatē donasset
3 ex quo vocauit eū ad dignitatē. Ange. †Et per hāc. l. potest reprobari opi. Inno. que dicit q iudex non potest se excusare allegando infamiam nisi opponatur ab alio per. l. nec infames. §. titu. j. et hoc no. in. c. licet. ex parte. extra de sentē. vnde vides qō iste punitur si patiat se eligi indigne. dz enim manifestare conditionem suam. text. est vna cū glo. ff. de re. mil. l. qui cū vno. §. ij. & ij. Nec ob. l. necinfames. quia dico q infamia nō est immunitas nō enim potest dicere debeo esse immunis: q: sum infamis & hoc est verū si eius infamia est cognita per alium: q: fuit cōdemnatus. als non debet suā turpitudinē manifestare: vt eleganter tradit glossa in. l. qui iussit. §. si pater. ff. de iureiur. & ibi dixi. †Item nor. q iusta causa credēdi est fama publica: qō facit ad multa & maxime si accusato: non ꝓbat maleficium reus vero ꝓbat se nō cōmisisse maleficiū: & publica fama erat q ille cōmiserat maleficiū qō excusatur a calūnia & falsitate: qō est verū nisi tēpore accusationis esset pub. fama in cōtrarium: nā tūc sequens fama tollit effectum prime: vt. l. j. §. ij. ff. si quis or. in bo. possess. & facit. l. fina. ff. de here. instit. & hoc vult dicere rex. hic dum dicit habetur &c. intelligitur tunc cum fuit electus. facit. §. de testamē. l. j. & not. glo. hic in fi. hec omnia tene menti. Bar.

¶ De predijs decurionum sine decreto non alienan. Rubri. a. 5

1 ☞ In italia consiliarij & decuriones vēdunt res suas libere.
2 Decretū qñ petit interponi debent cause figillatim exprimi & solenniter probari. & nu. 3. c
4 Decretum iudicis interpositum in contractu venditionis q̄ tollat remedium. l. ij. de rescin. vē. Item tollit exceptionem doli vel metus.
5 Occulte dicitur fieri q fit sine decreto quando decretum est necessarium.
6 Emptor ex cōtractu nullo nō lucratur. 6

Si quis. Decuriones nō pñt vēdere bona immobilia sine decreto. als nō valet vēditio: & emptor perdit pretiū & restituit rē cū fructib'. h. d. Ante oia sciēdū est q istas leges
1 vius nō approbauit. † In italia enim decuriones & cōsiliarij vēdūt res suas libere. pur eis placet. dicit
2 tñ glo. no. †q qñ petitur interponi decretum debēt cause figillatim exprimi vt h. c. l. & magis puto. §. ne passim. ff. de rebus eorum.

Additio Vide de hoc Bal. in. c. j. in priu. iij. 2
col. q̄ feu. da. pos. & qō not. in. l. quicunq. §. fi. de publicia. Alexan. †Item no. q dicte 3
cause debēt solēniter ꝓbari: als nō tenet decretū: vt

¶ Conqueri. adde Bald. in. l. iubemus. j. col. C. ad trebel. & Pau. de ca. in consil. lxx. & An. barb. in suo consil. incip. primo die &c. quod est post consil. Alex. lij. iiij. parte.

¶ Idem si fiat in presentia consanguineorum vel amicorū. adde an decretum iudicis de q hic sup. plear consensum cōsanguinei vel amici cōrū per statutum requisiti qñ nolūt consentire vide Bal. i rub. §. de contrahē. emptio. q. xxiij. & qd si per statutum requireret cōsensus & decretū in dicis nor. idem in. l. si furiosi. §. de mu. & Anto. cōse. singulis i ver. si. consensus.

¶ Jtem no. q occulte dicit fieri qñ aliquid fit sine decreto quando decretum est necessarium: vt habuistis. c
§. de his q ex pub. ratio. l. ij. & ibi dixi.

Additio tū: vide p Bal. i. l. ea quidē. de accu. & ibi dixi: & ad Bart. adde eundē in. l. sciat. §. qui ex pu. rō. & tenet glo. in. c. fi. in ver. clādestini. de clā. despō. & Aug. in. l. in racitis. in pn. de leg. ꝓper Bar. in. l. nō intelligitur. in. §. racita. de iur. fis. ꝓ Bart. in. l. pupillus. §. fi. de au. tu. Aller. ¶ Jtē no. q vbi ꝓtractus est nullus empto: non lucratur fructus vt habuistis. §. de fi. instrumen. & iure hāste fil. l. j. in fi. & qō ibi dixi. Barto.

Additio. Nocverū de extātib' vt hic. An aūt teneat de consumptis dic vt in. l. si fundum. §. de rei ven. Ange.

☞ Casus in quib' necesse est decretum interponere.
Debito: ciuitatis pōt eius curatori soluere & soluendo liberarur.
Procurator: constituus ad exhibendū nō pōt cōsistēdo liberare debito

rem nisi decretum interueniat.

4 Confessio procuratoris qui confitendo liberat debitorem licet non preiudicet domino tamen preiudicat confitenti.

Nec venditio. Venditio rerū & liberatio debitorū ad curiā pertinentiū nō debet fieri sine decreto curie: & quicqd rediget ex eis reuolui ad curiā. & eode mō debēt fieri locationes. ¶ Scire debes q. l. precedēs & sequēs loquunt de vēditione rerū curialiū: hec lex loquit de vēditione rerū ipsius curie hoc est totius collegii. Hoc premisso casus est clar⁹. Glo. ſ. facit multas remissiones quā no. scz qualiter vendat res curie & res ecclesie & similium locorum. Barto.

1 **Additio.** †No. ex ista glosſ. cōes in quibus est necesse decretū interponi cum eor res vendunt. ¶ Item adde aliū. ſ. minor cuius res 4
2 sine decre. nō alienant. C. de prædi. mi. per totū nisi in casibus qñ decreto opus nō est. ¶ † In eadem ibi. sed Plac. no. istam opi. Pla. q ꝫ curatores ciuitatis possit solui & solutionē recipiēdo liberet debitorem: tamē tūc est necesse qō decretū iudicis interueniat per hāc. l. De quo per doc. in. l. ciuitas. ff. ſi cer.
3 pera. & per hoc dico q procuratores cōstitutus ad exigendum non potest confitēdo liberare debitorem dñi nisi forte decretū iudicis intercedat vt hic vñ
4 semper sis caut⁹ vt decretū facias interponi. † Et licet in preiudiciū fisci vel dñi talis confessio nihil operet: tñ operat in preiudiciū cōstitētis. ſ. de cōue. fiſ. debi. l. ſi. & iiij. & ibi dixi. ſ. de fi. instru. & iur. hab. fiſ. & ne fiſ. rem quam ven. emerit. l. ſi. facit qō no. ff. de publica. l. fi. ſ. ſi quis professus. Ange.

1 ☞ Verbum venditio in casu huius. l. stricte accipitur & est speciale.

2 Pretiū ppie adaptat ad contractū venditionis.

3 Requirentia cause cognitionem delegari nō pñt.

4 In instrumenta que celebrant per consiliū ciuitatis debent dicere cōuocato cōsilio ad sonū cāpane &c. in quo fuerunt omnes vel maior pars.

5 Snia iudicis requirit in confirmatione vēditionis. Confirmare est decretum interponere.

Curiales. Decuriones non pñt vēdere sine decreto: alios autem contractus nō prohibentur celebrare: & decretū non potest interponi sine consensu maioris partis decurionum.

Additio. Vide per Bar. in. l. ſ. C. de vſu. pro emp. & quod not. Imo. in. l. ſi ſuſſragamus. in. ſ. olim. ff. de leg. ſ. Alex. ¶ †No. q verbū
1 venditionis hic accipitur stricte quod est specialiſſimū: vt dicit glo. als secus: vt. l. ſi ratuli beri. & cetera.
2 ſ. fi. ff. de ſtatuli. ¶ † Nor. q verbū pretium proprie ad contractū emptionis refert: contra in. l. ſi quis ante. ſ. ſi. ff. de acqui. poſ. & qō no. in. l. ſ. pe. ff. de ſuperſt. quod tñ examina vt dixi plene in. q. quam dispatauī que incipit publicanus quidam &c. Quarto circa ſecundum partē quid vult dicere ter. q ille qui comparuit non debet diſpēdium habere ratione persone vel cauſe vel theatralis liberalitatis. dicit glo. q emptores talium predioꝝ aliquid cōueuerant dare ad ludū theatri. hoc nō placet quia ſi conuenirēt dare ad ludū licite deberēt dare: vt. l. legarum. ff. de vſuf. lega. ¶ Dic ergo q decuriones quorū requirebat cōſensus vel preſes cui⁹ requisitū erat decretum volebant ab emptore aliquid ſolui noie eius⁹ vel rōne persone vel cauſe vel ad ludū theatrales: ſicut dicimus qō dño ſoluit aliquid qñ consentit emphiteote: vt. l. ſi. ſ. de iur. emphi. quod hic imperator probat. † Quero quid vult dicere text. cum dicit nec ex tabella decretū recitari: dicit glo. ſ. per delegatū: q. cauſe que cognitionem deferebāt non poſſunt delegari: vt. l. nec quicq. §. vbi decretum. ff. de offic. procon. ſed reco: dic me aliter intueniſſe hunc text. poſitū in quibuſdā ſcriptis antiquis ſcz q olim cōſueuerūt vocari decuriones ad ſonum tabelle ſicut facit eccleſia in die veneris ſcti. Dicit ergo imperator q nō ſufficit decuriones eſſe vocatos ad ſonum tabelle niſi ſaltem due partes ſint preſentes † vnde facit q nō ſufficit in inſtrumentis ſi dicat cōuocatis & ordinatis decurionibus ad ſonū cāpane &c. Sed requirit q dicat in quo fuerūt oēs vel maior pars: vt. ſ. ti. prox. l. noiationū. an autem noia ꝑſiliarioꝝ debēt ſcribi: dixi in. l. ſ. ff. de alb. ſcri. & ibi vide que dixi. ¶ Item not. q ex hac. l. datur materia inueniendi fraudes vt poſſint decuriones in fraudē donare vel permutare. de qua fraude ſi cōſtaret non valeret actus ille: ar. l. ſed iul. §. mutui. ff. ad maced. Sed q⁹ actus huius alienationis cōſtare nō poterat & curiales nimis depauperabant facta eſt hodierna ꝑſtitutio p quā oēs actꝰ hmōi alienatiōis sunt ꝓhibiti fieri ſine decreto: vt in auſ. de nartu. lib. cu. depu. §. pdēna. colla. iiij. quā ꝑſtitutionē q̄dā lib. non hnt. & glo. de ea nō faciat mētionē: vñ pone hic vnā auſ. quā tibi trado p hec verba q̄ ſequunt. Hodie venditiones ſimplices & oēm actū alienationū immobiliū ꝓtingentē vult noua ꝑſtitutio decreto ſubiacere exceptis donationib⁹ propter nup. ¶ † Item nota in fi. l. ad ꝓbrmandū vendi
tionē ꝓferri ſniam iudicis qō facit ad id qō dixi in l. ſi qs ſpōraueris. ſ. tit. ij. facit etiā q in decreto ponant hec verba dict⁹ iudex dicta ſniam ꝓbrmauit. et ſua autoritate interpoſuit. Cōfirmare em̄ eſt decretū interponere vt hic in fine. qō rene mēti. & dicta aut. q̄liber veſtrū ponat in libro ſuo. Bar.

¶ Quādo & quib⁹ quarta pars debet ex bonis decurionū. & de mō diſtributionis eoꝝ. Rubrica.

¶ De prima parte rubrice tractatur in. l. ij. et. ſſ. De ſecunda parte rubrice tractatur in. l. fina. & aliqui in l. ſſ. Barto.

☞ Jus optimū ꝺ̄ habere qui habet actionem. Jus bonum qui habet exceptionem. Jus melius qui hz exceptionē & iudicis officium.

Decurionum. Si extraneus ſuccedit alicui decurioni debet curia habere quartam. h. o. ¶ † No. de ſignificatione huius verbi iure optimo. Tunc enim dicit⁹ habere ius optimū cū p ea ꝓſequēdo hz actionē. bonū aūt ius dicit⁹ hīe cū quis pōt ſe exceptione tueri: vt. l. q̄uis vſure. ſ. de vſu. Deciuſ aūt ius ꝺ̄ hīe q exceptionē & iudicis offiū hz: vt. l. ſi occiſi. ſ. de vſu. & hoc no. ad. q. de illo q aliquā

rem in alium tranſtulit et promiſit facere bonū ius a melius vel optimum ad quid teneat reſponſio prꝫ ex predictis. Barto.

1 ☞ Verbum particula intelligitur de quarta. Partis appellatione venit dimidia. Pars adiecta parti facit partem partis.

2 Diuiſio non eſt fienda de qualibet re ne patrimonium corrumpatur.

3 Filius nō pōt p ſua legitima poſſeſſionē rex hereditariarum propria autoritate acquirere. & nu. 4.

5 Heres in caſu huius. l. facit diuiſionē alias diuiſio fit iudicis officio.

6 Electio in diuiſione in caſu huius. l. dirimit ſorte: als inter priuatos iudex aſſignare pōt cui vult.

7 Ratio quare expediat a cōmunione recedere.

8 Actio ad exhibendū q̄ non datur pro immobilib⁹ quia de ſe patent.

9 Ille cuius intereſt poteſt petere ab eo qui diuidit pondera vel hereditatem qualiter eſtimet partes.

10 Mobilia non debent parefieri in diuitibus.

11 Tutor nō ꝺ̄ dare copiam inuentarij q̄ñ ab eo petitur maxime mobilium et quando.

12 Juramento heredis creditur de mobilibus et reb⁹ minutis hereditatis.

13 In diuiſione mobilium partes debēt eſſe pītes.

Eminimus. Curiales debent hīe ꝺ̄ extraneo ſuccedente curiali nō tamē de ſingulis rebus ſed facta oīm diuiſione: prout hec lex eppūmit. h. o. vſq ad. §. ad filios. ¶ † No. primo q dicit particula. i. quartā rei. vt dicit gl. ſi dē in. l. ſi qs ſi ſuo. ſ. de inoff. teſtamē. vbi appellat minuſculā. qō ꝓcedit ea rōne q appellatione partis intelligit⁹ de dimidia: nr. l. nomen filiarū. §. portionis. ff. de ver. ſig. ſed partis
a culam et ſimilia oīminunt medietatem partis: vr hic. Pro hoc facit qō pars adiecta parti facit prēpris: vt. l. plures. ff. de dāno infect. et ibi dixi prædicta vera niſi rōne adiūcti aliud apparcat. ¶ † Secūdo no. q nō ꝺ̄ fieri diuiſio cuiuſlibet rei ne patrimoniū corrūpat. ff. de leg. i. l. nō ꝑli⁹. §. fi. cū. l. ſeq. 7
3 facit qō no. ſ. ad. l. fal. l. ij. ¶ † Item nor. q ille q ꝺ̄ hīe quartā nō pōt, ppria autoritate poſſeſſionē ingredi vt hiccū dicit curia nō poſſe ſua autoritate occupare. Sed ꝑa hoc op. de eo qō no. in. l. nō dubiū. c ſ. de legat. vbi ſ hereditē vniuerſali totū occupare, ꝓpria autoritate nemīne poſſidente: vt. l. cū heredes. de acqui. poſ. facit qō not. in. l. fi. ſ. de edi. di. adria. rol. ergo eadē rōne et cui cōpetit pars bonoꝝ vt. l. ite veniūt. §. alt ſenatus. de pe. here. & l. ſi pars here. pe. Solu. illud eſt verū qñ alicui eſt debita certa portio rei ſimplr & indeterminate. ſec⁹ ſi non ſimplr & determinate: vt hīc non em̄ ꝺ̄ curia habere partem cuiuslibet rei. hz heres ꝺ̄ facere diuiſionē. Item
b eſt in electiōe heredis vtrū velit noia apud ſe ſecretinere data alia pre curie. an velit ea cōtra exigi vt in ꝛbo exigēdi. ad idē qō ꝺ̄ de legatario q nō pōt licite occupare legatū imminēte falcidia. vr. ſ. quoꝝ
4 rū le. l. ſi. ff. e. p totū. † Ex his puto q filius p ſua legitima nō ſoluta nō poſſit poſſeſſionē ſua autoritate occupare: q. nō debet ſibi ſimplr & indeterminate in qualibet re: cū debeat ſibi ere alieno deducto & neſcit quātū ſit. ideo dico qō ſi ingrediat⁹ nullius

¶ Dimidia. adde Bal. in. l. ſcimus. in prin. & in. §. ſi. lud. C. de inoff. teſt. & Lar. in de. ij. §. ij. de era. & quali. & Feli. in. c. paſtoralis. de offic. delega. in. ij. col. et do. Soꝛi. in conſi. ccxv. incip. viſa. predicta facta. ver. nec ob. circa fi. in. ij. parte. char. rcj.

¶ Adde ad hoc oīno Anto. conſe. ſing. ſuis. i ver. ſi. ſi pars. incip. licet appella & tione partis. vbi admirat hoc dictum vt ibi: vid q̄ ſua limitatio ē multū ſingularis.

¶ Dirimitur ſorte. adde de hoc q bal. in. l. ſi duobus. in. ſ. nor. et ibi fiſtū & alex. ſ. cōia de le. & in. l. ſi duo. ff. vti poſ. fi. el. l. itinere. ff. ō ſeruit. ruſt. prꝫd. ſpec. in tit. de iudi. §. iiij. verſ. & ſcias. canoniſte in. c. fi. & Pan. i. c. ſ. extra de ſponſi. et oīno Fel. in. c. capitulum. ad fi. extra ō reſcrip.

¶ Nō poteſt. Sed ab extra q̄ rādū ſi minor ſit prouocat⁹ ad diuiſionē an poteſit

cusus interest qualiter estimat dictas res seu pres rerum: et debet ei dici vt in hoc ver. ibi sub aspe
10 ctu ꝛc. ¶ † Item no. ex ver. mobilis ꝛc. ꝙ mobilia nō debent patefieri. rō: ne in diuitibus pompa in pau
11 peribꝰ manifesteꝫ vilitas. vt hic in rer. † Ex hoc ꝑ. dixi quod quādo a tutore petiꝫ copia inuētarij nō debent dari in scriptis res mobiles. Casus est hic. de immobilibꝰ videꝫ casus in cōtrariū in ꝓcedenti ver. Puto ꝫ ꝙ etiā de his non est facienda copia. arg. l. j. §. de ali. pup. præst. sufficit eīm parti qō deꝫ sibi inuentarij initiū ꝛ finis: vt ex hoc appareat ꝙ 1
tutor ꝓ possit administrare et hec pars tuta est. ar. l. j. §. defendi. ff. qui. ex cau. in pos. plus enim sibi non expedit edi de inuentario: vt. l. argentarij. §. edi. ff. de eden.

Additio. Hoc ꝓcedit quando tutor non re 3
darguit qō dolose omiserit ponere quedam in inuentario: sed vbi dolose redarguit: tunc rerū immobiliū sine dubio copiā facit. vt hic. ¶ Ꝛ Quin damnū pupilli nō est qō latere non potest. Mobiliū autē nō facit si tutor ꝓparatꝰ est iurare qō res quas in inuentario posuit sunt tante estimatio nis. alias sic ꝙ rep. istū: ꝛ si tutor aliqua ponere i inuentario per dolū omiserit nō pōt administrare. l. tutor: qui repertoriū. ff. de admi. tu. ꝛ. l. tutoris. C. de admi. tu. Ange. ¶ † Nota quod hic dicit iura 1
12 mento heredis cui est credendum in istis rebus 2
minutis: et mobilibꝰ: facit quod habemus in. l. sciāmus. §. in computatione. ff. de iure deli. et de his q̄ ad eccle. confug. l. ꝓsenti. ff. si cui plusq̄ per. l. fal. l.
13 diuus. ꝛ quod ibi dixi. ¶ † No. ex ver. qō si sepe. modum diuidendi res mobiles et qō qñ fiunt diuisiones debent esse partes ꝓsentes: q̄ oia tene menti.
1 ☞ Condirio si nupserit debet impleri infra trien nium post pubertatem.
2 Trebellianica an videatur ꝓhibita ꝓstatorē q̄ vo luit ꝙ integra portio deueniret ad talem.

Additio. Descēdētes masculi curiales vl femine nupte curialibꝰ vl extra nei curiales succedāt i totū: nō curiales vl curialibꝰ nō nupte quarta dare curie debēt ꝛ cui nubēt trien
1 niū expectaꝫ. h. d. ¶ † No. ꝙ ista ꝓditio si nupserit habet ꝑpe limitatū in quo dz impleri triēniū post pubertatē qō no. casum mirabilē sicut in quibusdā par tibus sunt quedā monasteria habētia magna territoria ꝛ dāt in emphiteosim possessiones vsq; ad tertiam generationē masculinā vel femininā nubentē in territorio monasterij: hic habes casum ꝙ spectaꝫ 3
triēniū post pubertatē an nubat ꝛ cui. qō no.

2 **Additio.** † In rer. ibi integras opes. iste rex. coniuncto rex. j. ꝓ. ibi nullaq; par te. facit ad quest. dicit testator instituo mihi Titiū. ꝛ si Titius sine herede decesserit integra portio deueniat ad talē. modo est quēstio an Titius institutus possit quartā trebel. detrahere. videt ꝙ non: qz integritas est contraria diminutioni. Ite hoc videt ꝓbari per istū rex. nā quando lex voluit ad filios 1
curialium integras opes pervenire statuit ꝙ diminutio nō posset fieri per diminutionem quarte: ita etiā in casu ꝓpositō. ꝛ ita hoc anno fuit consultum 2
per quosdā doctores: lz nō per hāc. l. ꝛ ego dicam et 3
dicebā ꝛtrariū: q; trebel. non pōt ꝓhiberi nisi certa forma. vt in auc. sed cū restatore. C. ad. l. fal. Cū ergo 4
illius auc. forma nō sit seruata ꝓt ꝙ detractationi locus erit. hoc ꝓbo per. l. qui totā. ff. ad treb. vbi rogatus restituere totā hereditatem trebel. deducit per. l. cū virū. C. de fideicō. cū glos. sua. vbi rogatus restituere quicquid de here. ad eū peruenit. detrahit. treb. ꝙ prędicta ꝓt ꝙ ista. l. nō ob. vide. l. decē cum sua glos. ff. ff. de fideicō. lib. que fuerit determinata ibi. q. ꝛ vide quod dicitur per doc. in. l. prēto: ait. ff. de no. ope. nū. ꝛ quod dixi in auc. de here. ꝛ fal. in. §. si vero expressim. Ange.

☞ Filius exclusus a quarta per ꝓuilegium non obstat aliis.
Filius qui est frater mīnor non facit partem aliis.
Decedens cum filio fratre minore an videatur de 2
cedere sine filijs.
Mulier que tenetur ad aliqua personalia curie vi detur curie per maritum seruire.

Iquis hec. l. seipsam summat. ideo nō sūmo eā. ¶ † Ex ver. nullo obstaculo ꝛc. no. ꝙ filius exclusus a curia per ꝓuilegiū nō obstat aliis. ꝛ ꝓ hoc facit ꝙ filiꝰ q̄ est frater minor ꝙ ꝓpter aptitudinem regule non excedit: vt in. c. exiui de paradiso. extra de verbo. sign. in cle. nō ꝓpter hoc facit partē aliis filijs sicut illis: qui ꝓpter penam ex̄ununtur: vt. l. j. in fi. ff. de bo. pos. 1
cōtratab. ꝛ. l. si necē. §. fi de poss. tatus. ff. de bo. li. ꝑ per 2
hoc dico ꝙ ille qui decedit cū filio frarre minore: vi detur decedere sine filijs ꝛ sic cōditio fideicō. sub il la conditione videtur verificata. hoc posui plenius in libro minoricarū quē cōposui. ꝛ Spe. tāgit de sta. mo. in ver. tertio quero. ꝛ in ver. quarto gro. Bart.

Additio. Sed salua reuerentia ego credo cō rrariū ꝓ nūc. paria eīm sunt filium non posse succedere vel nolle succedere: sed ego vi deo ꝙ substitutio facta alicui si decesserit sine filijs euanescit: si decessit cū filio q̄ nolit esse heres. l. ex facto. §. ex fctō. ff. ad tre. ista ergo euanescit si cū filijs decesserit q̄ insuccessibiles sint absq; suo delicto vt in casu ꝓpositō nō obstat ꝙ filius frater minor habeat ꝓ mortuo q: verū est quo ad quedā: naturaliter mō vsuit: vnde cū cōditio fuerit cōcepta in casu si ne filijs decesserit: ꝛ naturaliter sit verum filium superesse. patet ꝙ ista cōditio deficit: ꝛ sic substitutus nō admitteretur. debet enim cōditio in forma specifica impleri: vt. l. meuius. ꝛ. l. heredi. ff. de cōdi. ꝛ de mon. venient ergo ꝓximiores eiꝰ cui est facta substitutio ralis hoc casu. Ang. ¶ † No. ex ver. ad hoc sancimus. ibi per maritum eius ꝛc. ꝙ mulier q̄ tenetur ad aliqua personalia curie videtur seruire curie per maritum. Bar.

¶ De imponenda lucratiua descriptione. Rubri.

¶ Uide glo. rubrice ꝛ eam nota.

☞ Statutum ꝙ de cōtractu soluatur gabella cō prehendit etiam contractus factos inter ascendentes ꝛ descendentes: ꝛ ibi quando non.
Extraneus quis dicatur.
Status rei vendite non mutatur vbi persona non mutatur.
Unus ex fratribus qui accepit ab ecclesia emphyteosim potest

teosim potest alteri fratri rem alienare.
5 Tituli lucrativi qui dicantur. remissiue.
6 Dos et donatio ꝓpter nuptias dicuntur tituli lucrativi respectu eius ꝓ quo dantur.
7 Renocans donationē ꝓpter ingratitudinem nō dicitur illā habere ex cā lucrativa.
8 Res ecclesie alias ꝓhibita alienari semel alienata dicitur effecta alienabilis.
9 Ex ꝓmordio tituli posterior formatur euentus.
10 Securiones an alienari possint sine decreto.
11 Actus non ꝓuilegiatus si causatur ab actu ꝓuilegiato ratione contractus sumit naturam illius a cuius ꝓmordio emanauit: sec⁹ si sumit ꝓmordiū ab eo qui est causa honoris inducendi.
12 Maritus qui lucratur dotez ꝓpter adulterium vxoris non dicitur eam habere ex causa lucrativa.
13 Maritus qui lucratur partem dotis vigore statuti vxoris precedente dicitur illam habere titulo lucrativo.

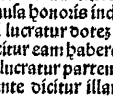

Escriptionis. Diuiditur in duas pres. Primo ponit summarium. Secundo illud declarat. secūda ibi: sed vt pater. secunda subdiuiditur: qz primo ponit qñ relinquit cōiunctis ꝑsonis ascendētibus vel descendentibꝰ. secūda qñ relinquit alijs. tertia declarat q̄ sint cause lucratiue et q̄ nō. quarta ponit q̄to tempore eurat onus filiquarū: scda ibi: cereri. tertia ibi: lucrativas. quarta ibi: res vero. ¶ Ad euidētiā scias ꝙ olim curialis non poterat vendere: sed donare fic: vt. l. fi. §. fir. ii. ꝛ qñ donabatur fuit impositā vna gabella ꝙ ille qui recipiebat ex donatione vel alio titulo lucrativo debebat soluere quatuor filiquas. ꝛ ista est descriptio que imponit titulis lucrativis. Hoc ꝓmisso imperator dicit ꝙ ista descri 11
ptio imponit possessionibus tm̄ nō boib⁹. i. mancipijs si alienent nec alijs rebus mobilibꝰ. Item nō habet locū in cōtractibꝰ qui fiunt inter ascendētes. et descendentes in alijs autē sic vt hic dicit in prin
1 cipio huius. l. ¶ † Ex quo no. ar. ꝙ in cōtractibus 12
inter ascendentes et descendētes nō debet soluī gabella. tm̄ si recte inspiciaꝫ cōtrariū innuit hic. nam verba gñalia per que talis gabella est imposita cō 13
prehēdunt ascendētes et descendentes. sed imperator hoc statuendo eos liberauit: vt ibi: liberam⁹. ergo ante tenebantur. ar. l. decē. de verb. ob.

Additio. Uide Ange. ꝛ Imo. i. l. i suis. ff. de lib. et posthu. ꝛ in. l. si seruo. de her. instit. ꝛ bar. in. l. si emancipata. de iur. et fa. ign. Alex. ¶ Et ideo nisi statutū eos excipiat teneret. et ita est ꝑ ius statutū: fateor: tm̄ ꝙ si gabella esset ipo
sita de eo qō trāsferꝫ titulo lucrativo tantum: tunc inter eos nō haberet locū ꝓ ratione huius. Lin fi. q: non videt lucrari. sed magis vr recipere solutione 1
2 debiti. facit. §. de codicil. l. fi. † Secundo no. ꝙ licet alias dicit ꝙ ois extraneus est qui nō est in potesta 2
te: vt. l. unica. §. extraneum. ff. de rei vxo. acti. tamen hic dicit extraneꝰ ois qui non est de ascendentibꝰ.
3 † Item nota quod vbi non mutatur persona non mutatur status rei vendite. ¶ Hic videtur casus 1
4 talis questionis. † Duo fratres accipiunt ab ecclesia in emphiteosim vel accepit pater qui decessit

De prebendo salario. Rubrica.

☞ Habens arbitrium generale non potest salarium constituere.
Bannum factum a potestate ꝙ qui capiat malefactorem habeat centum: non valet.

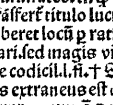

Ulli salarium hec lex sū mat seipsam. † Ex qua not. quod requirit̄ spe cialis concessio principis et sic si alicui conceditur arbitriū generale non po: est eius vigore concedere salarium. Sed op. ff.

de decu. l. j. ff. de decre. ab or. fa. l. 3
ambitiosa. Sol. constituere salarium
medicis et doctoribꝰ ꝛ sibꝰ pōt: vt
in cōtrario: non aūt alijs nisi ex spāli
2. cā cōcederet. † Guil. de cu. alle. hāc
l. quidā prās fecit mirti bannū qđ si
aliquis capiat talē malefactorem ha
beat centū ꝙ tale bannum nō valet
nisi fiat per cōmune. de hoc dicit in. l.
j. ff. de iusti. et iur. facit. j. de naui. l. na
uicularioꝝ. hic non sunt alia.
2

¶ Si curialis relicta ciuitate rurī habitare maluerit. Rub.

a ¶ Filios. 1 ad huius terr. mate riā. vid̄ do mi. Alex. de imo. in l. libertꝰ. §. fi. ad mu ni. vbi ēr. vide bal. et adde bald. i. l. j. C. de par. ꝙ fil. dis et in. l. ij. C. dē lib. ꝛ eoꝝ libe.

☞ Habitās rurī ne vocetur ad cōsilia poterit reuocari et puniri. 3

Oriales. Rēscu riales reuocantur ad ciuitatē et ad curiaz: et locus in quo in rure habitāt publicat. h. d. † Et no. ꝙ qñ quis vadit ad habitandū in rure ne vocetur ad consilia. poterit reuocari et puniri. Bart.
1
2

¶ De municipibus et originarijs. Rub. 3

b ¶ Transl. Adō fel. i c. rodul. phus. ō. rescript. in ix. co. ver. hanc concl.

¶ Super rubrica querit glo. differē tiā inter municipē ꝛ originariū. Rñdit gl. ꝙ municeps est gen⁹: origina rius est species: idem no. in. l. ciues. j. a tit. j. et vicam larius ibi. 4 5 6

☞ Idem est dicere florentinus ꝛ na tus de florentia. 1

Ciuitas originis preferē in muneribus et honoribus. 2

Forum ū quis sortitur in ciuitate originis et domicilij ad quid sortiaꝫ. remissiue.

Dunte. In loco originis et incolatꝰ cogit̄ subire munera. h. d. † Nota. ex eo qđ dicit dibiliū originē ꝙ idē est dicere florentinus vel perusinus ꝛ natꝰ de florētia de perusio qđ declara vt dixi plene in. l. j. ff. de. ri. q̄rit gl. qđ ū in vrrach ciuitate vocetur ꝗs ad munera et honores que ciuitas pferaꝫ dicit † gl. ꝙ ciuitas originis de ꝗ dic vt dixi. j. ti. j. l. ciues. et in. l. cū neq. j. ti. pri. Sed quero quo ad ꝙ sortiē ꝗs forū in vrrach ciuitate. b gl. tractat. ff. e. l. assumptio. §. fi. ꝛ ibi plene dixi. ꝛ. l. ij. §. de iurisdi. om. iu. et ibi Jaco. de are. 1 2 3 4 5

☞ Nō quare ꝗs sortiaꝫ forū rōne manumissionis. 1

Verbum ciuis respicit ciuitatem. 2

Verbum lombardus. prouinciam.

Ciues eiusdem ciuitatis ꝙ duo esse possunt et tamen non erunt prouinciales.

Si vt proponis. Sortiē ꝗs forū ex ꝙ sona sui manumissoris iz de necessitate manumiserit. h. d. ꝛ Nō legis est qꝛ sicut ex origine sortiē ꝗs forū ex ꝙsona ei⁹ ex qua nascit: vt. j. l. pri. ita ille ꝙ manumittit me videt i mundū producere ciuiliter: qz aīi nō erā: vt l. qđ attinet. ff. de re. iu. merito ex ei⁹ ꝙsona sortitur quis forū. † Secūdo op. ꝙ hec dictio ciuis ꝓprie respicit ciuitatē vbū aūt ꝙ qđ significat̄ puincia est vt dū dicit lombardus tusc⁹ et fikes nō cōgruūt huic dictioni ciuis: sed dr̄ qđa cōditio ꝙsone vt hic dū dicit ei⁹ conditionis ꝛc. Sed sicut a ciuitate dr̄ quis ciuis ita a ꝓuincia dicit̄ ꝗs prouincialis: vt. l. prouincialis. ff. de ver. sig. † et ideo pōt esse ego et tu sumus ciues eiusdē ciuitatis ꝛ nō sum⁹ eiusdem prouinciales: vt cōtingit in hac ciuitate perusij que habet castra q̄ sunt in ducatu spoletano et ciuitas est in tuscia et natus ex isto castro est perusinus: vt l. qui ex vico. ff. e. non tñ est tuscus. et hoc plene declarauit. ff. e. l. j. Sed querit glo. de duabus questionibus. dic vt in ea Bart.

☞ Filius sequit̄ originē patris et aui: non alioꝝ. Idem in adoptiuo. 1

Filiꝰ non sequit̄ domicilium patris nō cōstitutum origine. 2

Filius an sequaꝫ cōditionē patris facti ciuis ex conuentione. remissiue. 3

Natus i aliq̄ ciuitate qñ seq̄t illā originē vt ꝓpriā. Casus ꝙb⁹ filius sequitur conditionem matris. 4

Filiꝰ legitimat⁹ ꝓ principē sequit̄ patris cōditionē. 5

Filios. Filiꝰ seq̄t originē pris nō matris nisi ex alia cā ciuitati mris sit astrict⁹. h. d. † Sed op. qz seq̄t ꝙ qlibet sit ciuis illius loci vnde Adā⁹ Noe nat⁹ q̄ fuerūt pres nr̄i qđ est absurdū. dicit gl. sequitur originem tm pris non alioꝝ vt plene dixi. ff. e. l. assumptio. in fi. et verū est ꝙ sequit̄ originē patris et aui nō alioꝝ: vt ibi plene dixi. Sed q̄rit qđ si t filio adoptiuo: ꝛ dic idē vt in gl. † Itē querit glo. verū filius sequaꝫ pris domicilij nō cōstituū origine. glo. dicit ꝙ nō ꝛ bene. † Sed hic querit vtrū quis sequaꝫ conditiones patris qui est ciuis ex cōuentione. ꝛ de hac. q. dixi in. l. assumptio. ff. e. in fin. dic vt ibi. † Ad secundū dictū op. ꝙ si aliquis est natus ex origine matris ex aliqua ciuitate sequit̄ illā ciuitatem ex origine ꝓpria: vt. l. ciues. j. ti. j. Sol. gl. concedit ꝙ illā sequit vt ꝓpriā qđ tenet̄ menti. † Posset tamē dici ꝙ nec propriā sequitur si ibi fuit natus vel fortuito vel vt moris est cum mater ad domū ꝓpriaz rediret. Ad hoc ergo vt ꝗs rōne ꝓprie originis sequaꝫ locū ops quod sit natꝰ in aliquo loco in quo parētes constituerūt domicilij nec erāt ibi tanq̄ trāseūtes facit ī. de cap. ꝛ postli. re. l. j. vbi reuertus cum matre recuperat ciuitatē iz mater fuerit apō hostes ꝛ pepererit. hoc aūt nō firmo. † Itē op. ꝙ sequaꝫ ꝓditiones matris: vt. j. de murile. l. hij q. Sol. fallit in quibusdā casib⁹ ꝗs dic vt i gl. † Querit gl. qđ in filio legitimato ꝙ principē gl. dicit idē qđ i adoptiuo ꝛ vide eā de qua dixi. in. l. assumptio. ff. ad munici.

1 ☞ Mulier alibi nupta definit esse ciuis ciuitatis a ꝓprie: ꝛ quo adque munera.
2 Renuntiare originj vel incolatuī an quis possit.

Origine. Ista. l. seipsaz summat. b Sed op. j. de muli. ꝛ in quo loco. l. j. So. dicit glo. hoc fallit ibi propter matrimoniū. † Nor. ꝙ mulier nupta alibi definit esse ciuis ciuitatis ꝓprie originis* qđ intellige qñ ad ea munera que habēt eam uocare a seruitijs vir. quo ad alia aūt remanet ciuis: vt ff. eod. l. fi. §. idē rñdit. quā. q. habui de facto qñ repetij illā. l. ꝛ ideo posui. ¶ Sz quero vtrum renuntiari possit origini patrie vel incolatuī ꝛ respondeo vt in glo. quam vide ꝛ no. eā bene. Bar. 1 c

Siquis. Ille. c. l. dicit idem quod prima ideo eam vide per te. Bartolus.

¶ De incolis: ꝛ vbi ꝗs domiciliū habere videt ꝛ de his qui studiorum cā in alia ciuitate degunt. Rubr.

1 ☞ Domicilium quesitum cōstitutione mutari potest. domicilium mutans tenetur ad onera iam imposita non ad onera noua.

Dontibi. Qui domiciliuz transtulit nō pōt reuocari ad munera. h. d. † Nota ꝙ domicilium quesitū cōstitutiōe pōt mutari: ꝛ postq̄ ꝗs mutauit non pōt vocari ad munera 1
qđ intellige ad munera noua: ꝛ ad collectas ꝛ ad munera iā imposita tenetur: vt † in. l. incole. ff. e. ꝛ ibi dixi. ¶ Querit glo. de vna. q. dic vt in ea. Bar.

1 ☞ Scholaris ꝗ causa studij stat in aliqua ciuitate etiam ſi per mille annos staret non adipiscit̄ domicilium.

Necipū. Scholares nō dicuntur constituere domicilium in loco in quo studentur nisi in illa ciuitate b
per. x. annos steterint ꝰ vel alia ratiōe cōstituerint. idē in patre filium visitāre. h. d. Dixi in. l. lex cornelia. §. domū. ff. de iniur. intellige hanc. l. fm Dy. in dubio. † nā si esset certū ꝙ 1
staret in ista ciuitate vt scholaris causa studēdi tūc 2
etiam per mille annos nō adipiscerētur hic domi 3
cilij: vt. ff. de leg. iij. l. quesitū. in pnci. ꝛ dixi in. d. §. domum. Sl. q̄rit de duab⁹ qstionibus. dicit in ea.

1 ☞ Habitantes in territorio non vocantur ad munera vt ciues: sed vt comitatenses. 4 5

Est verum. Breuis est hec. l. ꝛ ideo nō eget summarie. Et op. de. l. pupillus. §. incola. ff. de ꝛ. fig. di. gl. i. tellige ꝙ habitāt in territorio nō rāq̄ 6 7 8
recessuri aks esset idē qđ habitare in ciuitate ꝛ idē ꝛz glo. 1
vbi ꝙ vel dico † q̄ habitātes in territorio nō vocant 9
ad honores ꝛ munera vt ciues: vt. l. ciues. ff. eo. incole tñ sunt ꝛ vocant ad honores vt comitatēses fm formā. l. j. j. ner. ut. ad aliqđ officium voc. li. ꝛ.

1 ☞ Forēsi possideri aliquid in ciuitate vel territorio qñ possint indici munera ꝛ ad collectas tenēat.

¶ Definit esse ciuis ciuitatis propie originis. choruscant enim mulieres radijs maritoꝝ. vt. l. femine. ff. de senato. cum bul. concord.

¶ Steterint. ad quod vide tu omnino Feli. in. c. dilectus el. ij. viij. col. verficu. limita duplicit. et. de rescrip. ꝛ ad de spec. in titu. de cō pe. iud. §. j. versicul. xlv. ꝛ omnino vide Innoc. in c. ex parte. de foro cōpet. paulo post pn̄cipiū. vbi pulchre loquit̄ ad qđ facit etiaz quod⁹ voluit Ang. in cōsi. in cip. quidā victo. de castro. in pnc. charr. quem vide. ꝛ adde abb. ꝛ alios in. c. fi. ō parochi.

Cōzneate. Prout̄ sola possessionē ꝗs non vocat̄ ad mūnera. hoc. d. † Nor. ꝙ forēsi possideti aliqđ in ciuitate vel comitatu nō pōt indici. on⁹ q̄ pōt indici ei collecta. q̄ dixi vez: vt. l. rescripto. i fi. ff. de ꝛmu. ꝛ ho. no. j. ti. j. sup rub. fallit i sup̄rario. vt. l. fi. §. q̄ hoc. ff. de mu. ꝛ ho. Itē fallit in aliq̄b⁹ ciuitatib⁹ q̄ fecerūt aliq̄ tributaria pdia propter collectas vel alia onera: ita ꝙ collecta fit on⁹ reale: vt. d. l. fi. §. pūmonioū. cū. §. fe. ꝛ. j. ti. ij. ij. ¶ Itē fallit ciuitatib⁹ q̄ ō hoc habuerūt priuilegiū. vt. d. §. primonioū. cū. §. fe. ꝛ iō ciuitates q̄ hoc habuerūt ex cōsuetudine cuī⁹ hui memoria nō extat ꝙ ipōnerēt collectas forēsib⁹ possidētib⁹ in territorio suo hoc potuerūt facere cū talis vsus fit filius priuilegio: vt. l. hoc iure. §. ducz aq̄. ff. de aqua quot. ꝛ esti. ꝛ. l. fi. C. de una. vect. insti. nō po. c

☞ Verbum patria ꝛ verbum ciuitas idem important.

Simpatria. † Hec lex est clara ꝛ no. ꝙ vbū pria ꝛ vbū ciuitas idē ꝓportāt. fi. mi. §. ti. ij. l. j. circa qđ vide qđ dixi i. l. vlt. ꝛ. §. legauerat. ff. de leg. iij. hic nō sunt alia. Bar.

Priuilegio. Clara est h. d. origo ꝛ domicilij faciunt quē vocari ad munera nisi per priuilegiū aliud sit expressum. h. d. Bar.

☞ Municeps est genus ciuis ꝛ incole sunt species. 1

Ciuis ali⁹ origiari? ali⁹ nō origiari? 2
Municeps etiam dicitur natꝰ in aliquo castro libero ꝛ exempto. 3
Baptizatꝰ i aliq̄ ciuitate ibi sortitur etiam forum. 4
Prās ciuitatꝫ efficit ciuis illi? ciuitatꝫ. 5
Abbas alicui? eccle in aliqua ciuitate an ibi efficiatur ciuis. remissiue. 6
Monachus an efficiatur ciuis illi? ciuitatis vbi fit monachus. 7
Capitulum alicuius ecclesie an fit ciuis ciuitatis. remissiue. 8
Incola quis efficitur vbi hꝫ maiorez partem fortunarum suarum. 9
Item vbi quis constituit sedem suā. 10
Peregriari dr̄ ꝙ ñ ē i loco suę habitatiōis.

ver. ꝛ adde. extra de offic. ordi. alias. videre tur de directo loqui contra illum.

11 Uxor alicuius ratione patrimonij dicitur ciuis.

12 Vocatus ad honores & munera in loco originis: & in loco incolatus cui parere tenetur remittit ad glo.

a ¶ Ciuis. vide tu soz. a in consil. xxix. fincl. prestantissimi iuris. 1 vers. circa secdam dubitationē. circa fi. in fine. 2

b ¶ Dōt reē miles ifero p. bar. i. l. fi. & tes. milis. q. doctor debeat militez precedere. cū doctore minor. an nouū. xvij. non possit creari. vt not. idem bar. in. l. fi. & queritia ff. & postu. Sz vō fel. i. c. dilo. 1. & ibi posui in apost. ad Panor. extra de magi. mihi vr pbabilior dū dicunt doctorem habere dignitatem quā miles nō hz vt p Ro. sing. eccxvi. in cipi. a nisi militia dignitas.

Jues quidez. Hec. l. diuiditur in ptes duas. Primo ponit qualiter quis efficit ciuis. Secdo qualr efficit incola. Secda icipit ibi: incolā vero. sed circa primā ptē q/ro que est dria inter ciues & incolas. †Dicit gl. q municeps est gen⁹ ciuis et incole sunt spēs. Idē no. j. ti. j. super rub. † Item dico q ciuis subdiuidit in duas alias spēs q: ali⁹ originari⁹: vt. ff. tit. j. sup rubrica ali⁹ nō originarius sed p alios modos q̄ hic ponunt. bar. 1

Additio. Vide Anto. de butr. in proemio decre. in viij. col. Alex. ¶ Sed q̄ro aliqs est natus in aliquo castro libero nō subiecto alicui ciuitati q̄o appellabitur cū nomē ciuis sibi nō queniat. Rñ. q̄ stat in nomine generali, & vocabit municeps ira loquit Rubrica. ff. de magistra. muni. 1

Additio. Vide Bar. in. l. j. in. fi. col. ad muni. Alexan. 2

¶ Sed q̄ritur hic dz origo qualr intelligit. dic vt. l. filios. ff. ti. j. ¶ † Sed quero vtrū p baptismū qs sortiat forū in ciuitate: videt q̄ sic: q: sicut p matrimoniū quis sortit forū & dz nasci: ita per baptismū dic vt. ff. eo. l. j. Item quero dz hic manumisso qualr intelligatur. dic vt. ff. titu. l. ij. ¶ † Quero hic dz electū ad honorē. q: ptās vel capitaneus efficit ciuis & ponit glo. exē/plum de quodā ptāte ciuitatis bono nie noie Ruffino gauste. vel dic electione. i. cōuentione. q̄ declara vt dixi in. l. j. ff. eod. ¶ † Item q̄ro si aliquis efficit abbas mona. fan. per. vel alterius monasterij vel ecclesie perfine an erit ciuis perfinus dicit vt dixi. ff. e. l. j. ¶ Item quero hic dz adoptio dicit gl. q̄diu durat an idē in monachatione si aliqs efficit monach⁹. ¶ † Item an ipsum capitulū totū iudicabit vr ciuis vel vt forensis dixi in. d. l. j. ff. eod. ti. † Venio ad secūdam partē et qua no. q̄ quis efficit incola vbi hz maiorē partē fortunarū suarū. ¶ Item vbi cōstituit sedē suā q̄ est not. ff. si. p. probo q̄ru habes in ciuitate ista aliq̄d presumeris incola nisi probes q̄ alibi habes plus. 2 3 4 5 6 7 8 9

Additio. Vide bar. in. l. assum/ptio. §. fi. ad munici. Alex. ¶ † Item no. q̄ qs dz peregrinari q̄ nō est in loco sue habitationis. 10

† Item quero verū vxor alicui⁹ rōne patrimonij dicatur ciuis vel incola. & dicit glos. q ciuis dz de quo dixi in. l. fi. §. idē rndit. ff. e. & ibi plene. † Item q̄d sivo/catur ad honores & munera in ciuitate originis et incolat⁹. dic vt in glos. & facit q̄ habuistis. ff. ti. j. l. j. et q̄ dixi in. l. ordine. §. eo. ff. e. & no. glos. hic posita notabilem & magistram in materia sua. Bart. 11 12

Additio. Adde Bart. in. l. libert⁹. §. fi maior. ff. ad mun. & no. in. l. si duas. in prin. de excu. tu. & ista glo. alleg. Ang. in. l. cōtra. §. j. de re iudi. ff. & cum glo. concor. l. iij. in. §. j. ff. ad syl. Alexā. ☞ Nobilis q̄ quis non efficiatur ex ipsa origine sed p̄nceps ipse nobilitat.

Molieres. Mulieres ex persona maritoū sortiunt dignitates & forū. h. d. ¶ Et no. hic. l. circa q̄ facit q̄ dixi. ff. ti. j. l. origine. & ff. l. ciues. & l. fi. §. idē rndit. ff. eo. Item no. rex. qui dicit genere nobilitamur. &c. † No. ergo q̄ aliquis ex ipsa origine nobilis nō efficit: sed ipse priceps nobilitat ppter originē suā: vt. l. mulieres j. de dig. de quo plene dixi in. l. j. de digni. in materia nobilitatis. Bar.

¶ De muneribus & honoribus nō continuandis inter patrem & filium. Rubrica.

☞ Infans potest esse miles & vt rex coronari. Tabellio q̄ quis nasci potest tamē officium tabellionatus exercere non poterit. 1 2

Sicut honores. Continuatio honorū & munerū impeditur in his qui idē sunt vel quasi: inter quos vero in his tm̄ q̄ idē sunt vere locū habēt. Item in dubio fide iussor nō tenet nisi ad id q̄d principali pōt inīugi. h. d. Bto. nostra glosa hāc. l. solemniter. & ideo dic vt in ea & not. q̄d dixi in summario. † Secundo not. q̄ infans potest esse miles & coronari vt rex. Bar.

Additio. † Et p hoc dicebā hoc anno p hanc. l. i. q. facti q̄ quis potest nasci tabellio. nā cū tabellionatus officiū concedatur per priuilegium principis. vt in aur. de tabel. in prin. poterit cōcedi istud priuilegiū alicui vt ipse & qui nascent ex eo sint tabelliones. qua enim ratione pōt cōcedi infanti dignitas: vt hic: eadē ratione potest concedi alicui⁹ nascetur. cōcedo tamen q̄ hz nascat tabellio officium tamē exercere nō poterit propter lubricum etatis. l. impuberē. ff. ad. l. fal. vbi ponit Dy. de impubere an esse possit tabellio. Ang.

Munera non debent in eodē reiterari, donec alij sufficientes reperiantur.

Societas non tribuit vacationem munerum.

Paternalia. Frater ppter fratrem non habet vacationem: sed ppter alios idoneos nondum genetatos quis recte excusatur. hoc dicit. ¶ † Not. hic quod iusta excusatio est ne munera reiterentur in eodem donec reperiantur alij sufficientes. ¶ † Sed querit gl. quid in duobus sociis omnium bonorum & videtur

tenere q̄ vnus propter alium habet vacationē. qd̄ non placet. nā societas venit ex cōuentione sed ex conuentiōe propria nullus potest consequi immunitatem: vt. ff. ti. ij. l. origine. et. l. fi. ergo &c. preterea non reperitur. l. cautum.

¶ De muneribus patrimoniorum. Rub.

¶ Bto. super rubri. ponit diuisionem munerū quā plenius ponit in. l. volūtarie. ff. de excu. tu. & plenius ponitur per Bui. in. l. neminem. ff. de san. eccl. & ego plene examinabo. j. de mulieribus et in quo loco. l. j. et ibi dicam et no. & signa hanc glo. Bar.

Julia. Hec lex est clara quaz pseque/tem. quia ambe sunt clare.

☞ Immunitas simpliciter concessa non refertur ad patrimonialia. 1
2 Onus suscipiēdi hospites est mun⁹ patrimoniale.
3 Ecclesia non tenetur hospitari milites.

Qui immunitatē. Nota. † q̄d immunitas simpliciter concessa non refertur ad munera patrimonialia. quod dic vt hic in glo. & ff. de decu. l. 1
2 euacuatis. ¶ † Secūdo no. q̄ onus suscipiendi hospites est onus patrimoniale & sic videtur q̄ possit 2
3 imponi ecclesijs: vt. ff. de exact. tribu. l. fi. † cū eis et clericis sit spāl cōcessum ne teneant recipere. ff. de epi. et cle. l. j. & ista de facto occurrunt sepe quando superueniunt milites et multitudo equitum et peditum in ciuitate.

☞ Ciuitas iuste facit q̄ vn⁹ teneat equū p cōi et alij conferant ad expensas. 1
2 Sententia iudicis potest decerni an munus sit patrimoniale vel personale.

Non videtur. Onus alimentādi equos decurionū est patrimoniale. h. d. † No. q̄ iuste pōt facere ciuitas q̄ vnus teneat equū pro cōmuni qui forte est bonus equitator: vel armiger et alius conferat ad expensas forte propter guerrā. 1

Additio. In rep. ibi decreuerit. † No. p sentēciam iudicis posse decerni et declarari an munus sit patrimoniale vel psonale: & ideo erit cautus aduocat⁹ cū de hoc erit disputatio q̄d faciat q̄ inducat ad cuius officiū ptinet sententialiter declarat onus patrimoniale vel psonale esse. Ang. 2

Neq; etas vel numerus liberorum non excusat a muneribus patrimonialibus. quod intelligitur nisi sit numerus. xij. liberorum: vt. l. excusatus. ff. de vac. mu. hoc in etate seniliin iuuenili dic vt. j. eo. l. etiam. 1

☞ Qui non pōt rem possidere ratione pfessionis non potest illā vendicare. 1

Profesio. Philosophi non debēt immunitatem a muneribus patrimonialibus habere. 1

Additio † No. ex ista. l. ar. q̄ quando alicui ratione professionis non licet rem possidere quod illā rē non poterit vendicare: q: vē/dicatio est contraria sue professioni. Ange.

☞ Infans potest esse miles et rex non tamen imperator.

Etiam. Minores nō excusantur a muneribus patrimonialibus. h. d. et dic vt in glo. Bar.

Additio. † Infans potest esse miles et rex. addē q̄ ideo est: q: regnū vadit per successionem sed non pōt esse imperator: quia creatur per electionem. c. venerabilē. de elec. sino iniquum esset secundum Bal. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iur. Alexand.

Quantum. Superinpositiones sunt munera patrimonialia. a

¶ Quēadmodū ciuilia munera indicantur. Rub.

☞ Quis eodē tpe nō potest habere plura officia.

Vocatus ad duo officia in eadē ciuitate an ambo exercere possit.

Quia te. † Non dz quis eodē tempore habere plura officia. h. d. † Queritur glo. quid si ad duo officia quis in eadē ciuitate fuerit vocatus. et dic vt in gl. de quo dixi in. l. ad officiū. ff. de mun. vin. Leges sequēte hui⁹ ti. sunt clare prosequere eas vt in glo. 1 2

¶ De his qui sponte munera suscēperunt. Rub.

☞ Subiens onera sponte a quibus poterat excusari dz prestari ne piudicet sibi vel suo priuilegio. bar. fuit impositum pstantia quam soluit licet non teneretur.

Ratio differentie inter decurionatū p q̄d perdit priuilegiū & alios honores per quos non perditur.

Veterani. Quia petitur se creari decurionē videt renuntiasse suo priuilegio. nisi sub pacto hoc officiū acceptauerit saluo suo priuilegio. sec? si ad aliū honorē se eligi passus fuerit. h. d. cū duab⁹. ll. seq. † No. ex. ff. l. j. hui⁹ ti. q̄ q̄s subiit onera spōte dz prestari ne piudicet sibi vel suo priuilegio. & sic feci q̄ fuit mihi ipositum pstātia de qua potui excusare th̄ nolui me excusare. feci th̄ scribere in catastro in libro solutionū q̄ illud

facledebā nō animo preiudicandi mihi in priuilegijs et pactis mihi factis. 2

Additio. Vide Bar. in l. fi. ff. de priuil. vete/ra. ⁊ ibi p imo. satis latissime p Cy. in l. volūtarie. C. de ercu. tu. et bal. in. c. cū veniſſet.

2 de cōſti. Aler. ☩ Sed q̄o q̄ fit rō differētie inter 1
decurionatū p q̄ō pdiċ priuilegiū ⁊ honores alios
p quos ſubaudi nō pdiċ. vt. C. l. pri. Rñ. q̄ decurio/
natus eſt quoddā oſſm vniuerſale: q: ex decuriona
tu apparet q̄ eligunt alij officiales. ſec⁹ i aliis offi 2
cialib⁹ vel honoꝛib⁹ de quo plene p Cy. in l. volun/
tarie. de ercu. tu. ⁊ etiā ego plene diſi. ff. de priuil. ve
tera. l. vetera noū. et in. l. ti. ff. de decu. ⁊ pbaᷣ dicta
ratio. C. l. prioꝛi. hic non ſunt alia Bar.

1 ☞ Filij hꝫ ciuilitatē paterne iducte origine renū
tiare nō poſſūt: inducte tamen a lege vel pacto ſic.
2 Reſpalie ꝓceſſe ꝛ florentinos non cōprehendūt fi
lios ciuium factorum per electionem. 1
3 Ciuis alicuius ciuitatis q̄ ꝺs efficiaᷣ per legitima
tionem factā de eo per ciuitatem. 2
4 Legitimatus per traditionē curie efficitur legiti/
mus etiam ad ſuccedendum ab inteſtato.

Osqui Liber hō qui ſponte curie
tradit ſeipſum non obligat
ſuos liberos q̄cunq; generos ſecus ſi na
turalis filius curie offeꝛatur. Bar. 2

Additio. Faciunt notata in. l. cum ſatis. ſ. de
agri. et cenſi. Alex.

1 **Additio.** In rex. ibi libera manebit. ☩ No. ex
iſto rex. quo d licet ciuilitatē pater
ne inducte ex patris origine filius renūtiare non
poſſit. vt no. glo. de mu. ⁊ ho. l. origīnē. Ciuilitati
tū paterne inducte ex lege vel ex pacto inito per ci/
uitatem cū recepto in ciuem filius renunciare pōt.
q: talē ciuilitatē nemo cōſequi inuit⁹. Et ſunt arg.
ad. q. conceſſe ſunt alicui perſino contra florenti/
nos reſpalie nō eſt dubiū q̄ ipſe concelliōe veniſſet 1
illi q̄ ſunt florētini electi: vt puta q: ciuitas florentie
aliquos ciues elegerit et eos in ciues aſſumpſerit 2
ſicut quotidie fit. nā ciues ſunt. vt. l. ciues. C. de inco
lis. et. l. j. ad muni. ff. ergo cōprehendunt⁹ ſub ver/
bis. ſed dubiū eſt an filij electoꝝ florentinoꝝ in ci/
ues florētinos tam nati tpe electiōis ⁊ aſſumptiōis
q̄ etiā poſtea nati et cōcepti cōprehēdunt⁹: ita q̄ ca
pi poſſint vigoꝛe reſpaliarū. hic vꝛ caſus q̄ nō: nā
ralis ciuilitas nō nocet natis neq; etiā naſcituris p
2 hāc. l. ibi. q̄ etiā ab inteſtato. ☩ Nota q̄ ꝺs efficit 2
ciuis ciuitatis per legitimationē factam de eo per
ciuitatē ⁊ non ſolum ipſe ſed deſcendentes ex ipſo.
3 ☩ Itē nota q̄ legitimatus p traditionē curie in/
telligitur legitimari non ſolū ad ſuccedendū ex te
ſtamento ſed etiam ab inteſtato. Ange.

De his q̄ a principe vacationem acce/
perunt. Rubrica.

Nullus cautionē Nec. licet cla
ra quam per
ſe ipſum proſequere. 1

De vacatione publici muneris. Rubrica. 2

1 ☞ Munera ordinaria que ſint et a quibus im/
ponuntur.
2 Immunitas conceſſa a muneribus nō porrigitur
ad ordinaria.

Muneris Vacatio ſimplr cōceſ/
ſa non porrigit ad mu
nera ordinaria. h. o. ☩ Et no. quod
munera ordinaria ſunt q̄ iponunt leꝛ
ge ſen. atuſcōſulto ⁊ cōſtōne principū:
et alia dicuntur extraordinaria. ⁊ dic vt dicam. j. de
muliebꝛibus ⁊ in quo loco. l. ij. ☩ Scōo no. q̄ im/
munitas nō porrigit ad munera ordinaria. de quo
plene dic vt hic p gl. et. ſ. de decu. l. vacuatis. et di
ji. ff. de iur. immu. l. ij.

De decretis decurionū ſuper immunitate q̄bus/
dam concedenda. Rubrica.

☞ An q̄ fieri pñt p ſtatutum etiam fieri poſſunt
per pactum.
Pactū ſtatutū et renūtiatio an equiparentur.
☩ No. glo. rubrice ſpāliter dum dicit q̄ ea q̄ poſ/
ſunt fieri p ſtatutū pñt fieri per pactū. ſed in cōtra
riū facit q̄ no. ff. de re. iuris. l. neq; pign⁹. ſ. priuato
rū. ⁊. l. neq; ex proꝛio. et. ſi. q̄ō declara vt plene dixi in
repetitione. l. oēs populi. ff. de iuſti. ⁊ iure.

Additio. ☩ An pactū ſtatutum et renūtiatio
equiparent. vide Jo. an. in. c. ſi. de
ap. in. vj. et an pactū et cōſuetudo eq̄parentur. rex.
probat q̄ ſic. in. c. ſi. de diuoꝛ. ⁊ no. Jo. an. in. c. ſacro
ſan. de ele. de hoc vide. l. nō ipoſſibile. ff. de pac. de
quo etiā p bar. ⁊ doc. ibi. ſed iſta gl. reprobaᷣ p doc.
⁊ Ful. ⁊ do. Ang. de are. in. l. nō ſolū. ſ. monte. circa
ij. co. de op. no. nū. ⁊ adde. l. ſi. ſ. de fideiuſ. ⁊. ſ. diſpo
nat. i aur. de nup. ⁊ gl. i. l. dñi pdiōis. ō agri. et cēſ.
hoc idē voluit Sal. in hac rubꝛica. vide do. Alex. in
l. ſepe. in. iij. col. ff. de re iudic. Alex.
☞ Decreta decurionū concedentia immunitates
an ſint nulla ipſo iure.
Conſilium ciuitatis non recognoſcentis ſuperiorē
q̄ poſſit concedere immunitatem.

Exceptis ☩ Quero nunquid iſta
decreta ſint ipſo iure
nulla vel veniāt reſcindenda: videtur
quod ſint nulla ipſo iure dum dicit ſa/
cris conſtitutionibus. Jn contrarium
facit. l. ambitioſa. ff. eod. et dic vt in glo. et ibi diſti.
☩ Sed q̄ro cū decuriones nō poſſunt concedere 2
immunitatē q̄a poterit cōcedere: dicit gl. q̄ impera
toꝛ ⁊ idē puto q̄ cōſilium magnū et adunātia gña
lis q̄ hꝫ plenū iperiū q: forte eſt ciuitas que non re
cognoſcit ſuperiorē. de quo plene dic vt dixi in. l. ambi
tioſa. ff. eo. quā ſolēniter repetij.

Additio. Et p barto. in. l. iij. in pñ. de vaca.
mu. et per bar. in. l. vacatis. de de/
curionibus. C. eo. li. Alex.

De excuſationibus munerum. Rub.

☩ Nota glo. rubrice q: eſt notabilis et magiſtra.
☞ Protectores dñr q̄ ſtāt ad cuſtodiā principis.
Poſſit ſub protectione alicuius nō dicunt illi ſubie/
cti: nec talis recipiens aliquam hꝫ iuriſdictionē: ſed
tenetur defendere de facto cum armis.

3 Ciuitas vel caſtrū ſi fuerit poſita vel poſitū ſub re/ 1
gimine alicuius an recipiens habeat merum ⁊ mi/
ſtrum imperium: q̄ non.
4 Recipiens aliquod caſtrum ſub eius regimine q̄
non habeat mulctas ⁊ penas.
5 Recipiens aliquod caſtrum ſub eius protectione ⁊
regimine q̄ non poteſt illi imponere collectas.

Etiam hi qui Hi qui ge/ rūt negotia
principis nō habent vacationem a
muneribus niſi ſint ex illis officijs
quibus ſpāliter eſt conceſſum. h. o. 1
☩ Quero q̄d ſit dictū ꝓtectoꝛi/
bus. gl. dicit dic de hoc. ſ. de dome.
et ꝓcte. ſuper gl. rubꝛice. li. xij. ⁊ ibi exponit ꝓtecto
res illos qui ſtāt ad cuſtodiā principis: vt ſunt ma/
cerij ⁊ alij ſimiles ⁊ ex hoc dicebāt in q̄ne de facto 2
ō: in capitulis pacis factis cū archiepiſcopo Ode/
diolañ. q̄ oia caſtra occupata per vbaldinos rema 1
neāt ſub ꝓtectiōe ⁊ regimine ipſoꝝ. dubitaᷣ q̄d
ipoꝛtāt iſta verba ꝓtectio ⁊ regimē. dico q̄ per 2
iſta verba nō debeᷣ eis nec habēt aliquā iuriſditio/
nem. Caſus eſt hic ⁊ in. c. ex parte tua. extra de pri/
uil. ſed habēt poteſtatē defendēdi de facto cū armis
et militibus q̄d eſt officiū ꝓtectoꝝ: vt not. rub. j.
de offi. ꝓtect. ⁊ domi. lib. xij. pōt etiā defendere de
iure ⁊ in iudicio vt nota. in. c. ad audientiā. extra de
3 app. ☩ Sed ex eo q̄d dicit ſub regimine eius eſt ma/ 1
gis dubiū nam rector loci idem eſt q̄d preſes. vt no.
glo. de offic. recto. ꝓtouin. in rub. ⁊ nigro. ⁊. ff. de of/ 2
fic. preſi. l. illicitas. ſ. qui vniuerſas. ⁊ ſic nota q̄ ibi
dicitur regunt ⁊ ſic videtur q̄ ex natura dicti ver/
bi pñt omnia facere que pōt preſes. ⁊ ſic hñt meruꝫ
et miſtrum imperiū. Jn cōtrariū facit. q: eſt verū q̄d
dictū eſt quando regimē cōmittitur prouincie: ſed
q̄n cōmittitur regimē ciuitatis nō venit merum im
periū vel miſtriū: ideſt ſi cōmittitur regimē caſtroꝝ
vel villarū: vt. ff. de defen. ciui. per totū. ⁊ melius in 1
corpoꝛe de defen. ciui. ſ. ius. ⁊. ſ. audiēt. et. ff. de mā.
pūn. per totū. ⁊ ibi per glo. Azo. in ſum. ⁊ hoc videt
verius q̄d ſit ſpeciale in vꝛbe roma. vꝛ ſi eius cōmit 2
tatur regimē videatur cōmitti merum ⁊ miſtū im
periū: vt. ff. de offi. preſe. vꝛb. l. ſi. et maxime cū iſta
verba dubia debeant interpꝛtari cōtra eū qui ꝓfert
4 vt. ff. de pac. l. vereribꝰ. ☩ Sed poſito q̄ habeat me/ 1
rum ⁊ miſtū imperiū pene ⁊ mulcte que iponunt
in dictis locis nūquid erūt eoꝝ ⁊ certe non. q: non
ſunt preſidis ſeu rectoꝛis ſed eius qui in illis locis
hꝫ ius fiſcale: vt. l. mulctarū. ſ. de mo. imulct. ⁊ in. ſ.
colla. q̄ ſint regalia. c. j. vbi ꝺs expreſſe q̄ talia nō ve
5 niunt niſi expreſſe concedantur. ☩ Sed quero vtrum 1
huius vigoꝛe poterūt iponere collectas dictis lo/
cis. Reſpondeo non q: preſes prouincie nō pōt im/ 2
ponere collectas: vt. j. l. placet. ⁊. ſ. de ſuperindi. l. f.
remanet ergo apud eos ad quod primo prinebat
ius collectandi. alia dic vt in glo. Bar.
1 ☞ Collectam pro quibus dominus ſubditis ſuis
imponere poteſt.

Placet Preſes vel alius iudex nō 1
poteſt collectam impone/
re: ſed ſi neceſſitas imminet debet ſcri
bere prefecto ⁊ prefectus reſcribit prin 2
cipi qui hoc permittet. h. o. Barto.

Additio ☩ Sed pro quibus pōt dñs impone
re collectā. dic q̄ Albe. de roſin ſuo
alphabeto dicit q̄ poteſt imponere propter defen/
ſionē terre ſancte. vt. iij. q. iiij. c. ſanctitudo. ⁊ de im/
mu. eccle. c. peruenit. Item ſi dñs vult ire in exerci/
tum indictū a principe contra hereticos. Item ſi in
bello ex parte ſua fuerit captus vt ſe redimat. Item
ſi vult ire ad principē pro obtinendo priuilegiū ſpe
ciale pro ſe ⁊ ſubditis. Item ſi maritat filiam. Item
cū facit filium militē. Item ad refectionem pontiū.
Item cū acceperit q̄ erat feudū ſuū vel nouum ac
quiſit. Item quando ſine culpa ꝺānatus eſt vel rele/
gatus. intelligas ſemper q̄n ex ſe facere nō poteſt et
eriā dñs ipſe moderata imponat. p. q̄. iij. c. dno. circa
mediū. ⁊ extra de cēſi. c. cū apoſtolus. ſ. prohibem⁹.
⁊ ibi Sal. ⁊ glo. in ſumma. xxiij. q. ij. ⁊ per Raym. in
ſumma de exac. ⁊ talleis. ⁊ hec oia ponit Albe. in al
phabeto in ver. do. Alex.
☞ Qui tenetur ad factum legis diſpoſitione non
liberatur preſtando intereſſe.
Omnis publicum non poteſt pecunia redimi.

Illud No. q̄ ille qui tenetur ad
factū ex diſpoſitione. l. non
liberat preſtando intereſſe. ☩ Item 2
no. q̄ munus publicū nō pōt pecunia
redimi. ⁊ de primo dic vt dixi. ff. de ꝺ.
obli. l. ſtipulationes non diuiduntur.
☞ Qui habent poſſeſſiones in cluſo perſino ex
reddunt tertiam partem non tenētur ad collectas.
Collecta q̄ nō ſoluatur pro predijs emphyteoticis
ſed peruſij hoc non ſeruatur.

Ornate Predia emphyteotica
principis extraordina/
rias preſtationes nō ſubeūt. h. o. Prio
ponit dictū. Sedo remouet dubium.
Tertio aſſignat rationē. ſ. ōa ibi: q̄q̄
dē. tertia ibi: ⁊ pari. prima para eſt clara. in ſ. ōa gl.
ponit caſum. tertia eſt clara. ☩ No. ar. q̄ illi q̄ ha 1
bent poſſeſſiones in cluſo perſino ⁊ reddūt tertiā
partē cōi q̄ nō tenent ſoluere collectā q̄ imponiᷣ p
iminētib⁹ neceſſitatib⁹. ☩ Jn rex. ibi ꝑpetuo cō 2
ſignata hic vꝛ rex. q̄ p bonis ēphyteoticarijs q̄ ꝺs
hꝫ ab eccliā ñ tenet ſoluere aliq̄ collectā cōi: cū cīm
iſta bona ſint ꝑpetuo pēſioni obligata: ⁊ pro eis cē
ſus quoliber anno ſoluitur nō ꝺz preſtari p his col
lecta cōi ne duplicia onera ſuſtineat. hoc ñ peruſij
de conſuetudine non ſeruatur. Bar.

Additio Vide Bar in. l. licitatio. ſ. fi. de pu/
blica. Quid i illo emphyteoticario
vide in. l. j. per Bal. in. ſ. col. C. de iur. emphyteo. et
And. de Eſernia in. c. j. ſuper verbo prelatis. in titu. q̄
ſunt regalia tenet contra Bar. Alex.

Oſcum Protonotarij: notarij: ⁊
referēdarij principis hñt
immunitatē a muneribꝰ extra ordinarijs.
h. o. Et expōe ibi notarij. i. protonotarij
vel libellis iſti ſunt notarij. 1
⁊ expone ibi pagendis iſti ſunt referendarij. Bar.
☞ Habens priuilegia pro poſſeſſionibus ſuis nō
tenetur ad collectam impoſitam pro remuneratio
ne legatorum.
Priuilegium datum officio dignitatem habenti du
rat etiam dignitate finita.

MArimarū. Primo ponit quasdam dignitates q̄ habent immunitatē a sordidis muneribus. ¶ Scōo dicit alios palatinos nō habere immunitatem nisi hoc doceant. ¶ Tertio dicit circa magistros sciētiarū seruanda iura antiq̄. ¶ Quarto notar munera sordida. ¶ Quinto liberat quosdā possessiones a quibusdā prestationib⁹ extraordinarijs. ¶ Sexto & vltimo declarat predicta locū habere durāte dignitate vel finita. secūda ibi. ceteros. tertia ibi: rectores. quarta ibi: sordidor. quinta ibi legatis. sexta ibi. hoc tamē. ¶ Et nota. sordidoꝝ vbi sordida munera nominātur & melioꝝ q̄ alibi. Itē not. vere. legatis vbi apparet q̄ priuilegiate p sone p possessionib⁹ suis nō debēt solue re, collectas, p remuneratione legatoꝝ qui mittūtur a curia principis. & iste est ꝓprie intellect⁹ istius⁹ ver. sed gl. aliter intelligit. ¶ Itē nota ex fi. huius⁹ l. q̄ priuilegiū durat etiā dignitate finita: sed si priuilegiū careret officio nō haberi dignitatē annexā. secus est. vt ff. eo. l. h. & ibi no. & facit. j. eo. l. eam legem. quam vide. Barto.

SOrdidorum. Priuilegiū psonale non trāsit in successor⁹. h. o. ¶ Not. q̄ hec lex venit ad declarationē p̄cedentis. l. & no. hāc glo. q̄ ita plene distinguit in sua materia sicut alibi & ibi vide eā & signa. Primū mēbrū glo. est q̄ priuile. cōcedit psone. qđ declara vt no. p Dy. in. c. priuilegiū extra de reg. iur. libo. vi. & l. quotale. ff. so. ma. Secōm aūt mēbrū est q̄ priuilegiū est cōcessum rebus vel personis. glo. tāgit. ff. de cen. l. forma. S. q̄ q̄. & ego dixi. in. l. penul. ff. de ser. le. Alia autez membra sunt clara & bene examinata per Dy. in. c. priuilegium de reg. iur. libo. vi.

a ¶ In successorem. adde do. Alex. de imol. in. l. de consti. pin. vbi & p bar. in. j. & ij. col. et in suo cōs. incip. prio queritur.

b ¶ In. c. priuilegiū & re in. li. vi. adde qđ nor. ibi in in apo. ad ipm. post do. boe. in addi. q̄ inci. nō transit ad successores.

c ¶ Nullus excusatur. adde Ja. rebuf. in. l. nemo. la j. nu. i. & qđ ibi posui i apostil. ad ipm. S. de an. & rub. & qđ posui in add. ad gui. de cu. in. l. ad instructiones. S. de fa. san. ec.

SAm legez Hic ponit alia declaratio. l. maximarum. et prosequere vt in glo.

SVidenter. Prędia principis proprija vel emphyteoticaria ab extraordinarijs et sordidis muneribus sunt exempta. hoc dicit. concordat. l. priuate. S. eodem. et ibi dixi.

¶ De quibus mune. vel prestationibus ꝛeminiliceat se excusare. Rubrica.

COmparationi. Hec. l. j. est clara quā, psequere. vt in glo. & totus iste tit. satis clarus est. & i ista l. : duab⁹ aliis. ll. seq. ponūtur q̄dam munera a quib⁹ nemo excusat aliquo priuilegio nec curat si ue sint ordinaria siue extraordinaria vel sordida. h. o. totus iste titu.

COm ad felicissimam. Nemo ab angarijs vel perāgarijs vel plaustris vel alio munere hūsordido ex cusatur in locis p q̄ princeps ad, expeditionē arripit iter vel augusta. h. o.

MAc prouidentissima. Ab onere cōstructiōis viaꝝ & murorū vl aliarū spērū vl cōparatiōis frumēti q̄ cōmode visum fuit prefecto null⁹ excusatur nisi a mūeribus sordidis sit immunis. h. o. et vide qđ no. in. l. ad instructionē. S. de sacrosan. ec.

¶ Qui etate & professione se excusant. Rubri.

COz affirmetis. Studentes hāt immunitatē a mūeribus psonalibus vsq̄ ad. xxv. ann. h. o. ¶ No. p studētib⁹ vt in terris p quib⁹ nō grauētur ad custodias et alia mūera psonalia. ¶ Itē not. q̄ istud priuilegiū nō hz locū nisi in minoribus. xxv. annis quasi psumat imperator q̄ post q̄ excesserit. xxv. annū q̄ nūq̄ bñ addiscat. Sed op. S. de decu. l. j. ff. de mu. & ho. l. ad reipublice. Sed vt tāgere sed in sua solutiōe nō bñ declarat. ideo tu dic quedam sunt munera personalia in quib⁹ requirit cōsilium & discretio vt esse de ꝓfilio vel habere aliquod regimen. & tūc nō cōcedit minori. xxv. an. nisi in defectū vt in contrarijs. ¶ Quedam sunt munera personalia in quibus aliquod periculum non vertitur vt facere custodiā in ciuitate & similia & ad ista possunt vocari minores: a quibus hic liberātur propter studium: et habent istud priuilegium causa studiorum. Barrolus.

COm filios. Nec ista idem dicit qđ precedens nisi quod dicit quod studentes liberātur a personalibus muneribus non autem a patrimonialib⁹ muneribus: istud vltimum non est in. l. precedenti. hic non sunt alia. Bartolus.

Additio. Et glos. hic dicit de patre et filio vt de Bald. in. l. fina. in fin. de impu. & aliis substi. Ale.

MAnifesti. Maiores quinquaginta quinquēnes annis excusantur a muneribus personalib⁹ nō patrimonialibus. h. o. Bar.

¶ Qui morbo. Rubrica.

SIa cecitate. Qđ at⁹ vtrū a q̄ eps capuanus faciebat examinari reuertētes ex studio doctores & si erāt insufficientes lacerabat eis priuilegium. vide glo. in. c. veniam. xx. q. iij. que dicit q̄ si apparet electum ad falsum rumorē p̄sentantiū eū doctū nō eē doctuz oz cassari electio. facit quod no. Jo. an. in addi. ad Spec. rubi. ō pbē. vbi ponit de vasallo q̄ putabatur robustus et nō erat. q̄ pt feudo priuari. ité facit criā qđ no. Jo. an. i addi. spec. in rub. de iurepa. sup rub. i. vbi singlr tractat q̄ episcopus qui oditi nauit alicui ad sacerdotiuz pōt cū repellere propter insufficientiaz ab ecclia curata nō solū adepta sed ēt adipiscenda cria si bis p̄monitus nō fecerit euz ad curatū p̄ōnes ō qb⁹ p euz q̄ fuerunt old. & ipe non dicat cōsil. xciij.

¶ Debilitatus dicitur cum aliquis sensus perditur.

COm auriculari. Debilitas propter morbū habet excusationem. h. o. ¶ Quero qđ sit morb⁹ auricularis: glo. rūdet & bñ nō intelligas de morbo propter quē aliqualiter debiliteretur auditus: qz tunc non haberet excusationē: vt. l. ii. ff. de legi. tu. sed intelligas de tali morbo auricolari ꝓpter quez totū corpus debiliteratur. Bar.

Additio. In rep. ibi debilitatū. ¶ Nota quia tunc dicit q̄s debilitat⁹ qñ aliquis sensus perditur. et facit ad qōnem statuti punitis a pio membro debilitato de quo dixi in. l. notionū. S. de decur. Ange.

¶ Podagraphus quā excusationē habeat.

QOdagre. ¶ Circa istos podagraphos sic distingue: quia aut queritur vrum habeāt excusationē tpe quo ab illa podagra grauant ita q̄ ambulare nō p̄nt. & dic q̄ sic: vt hic in ii. ibi vocari nō patiēt: aut queris vtrū habeant vacationem simpliciter et omni tempore: q̄ podagraphus: & tūc si quidē ꝓpter illam infirmitatem in tantum debilitatus est qđ ambulare non potest et suis rebus nō posset superesse: et habebit immunitatem: vt. S. i. ꝓpos. et hac. l. ij. respōso. & ff. de vaca. mu. l. penult. in princ. aut non est ita debilitatus: sed quandoq̄ vexatur quandoq̄ non: & tunc non haberet excusationē: vt hic in prin. et. S. de decuri. l. iiij. Barto.

a ¶ De professoribus & medicis. Rubrica.

b ¶ Sed reprobari. & ibi vide Nic. de nea. qui refert

c ¶ Collecta. adde fran. de alberg. in suo cōs. incip. in dei noie amē. punct⁹ talis est magist⁹ cechin⁹ &c.

¶ Vexari. adde qđ nec torqueri vt ꝓ Dy. l. militis C. de. q. nisi pīs⁹ degradet: vt & ꝛ. l. i. ff. S. de male. & mathe. ibi dignitate eximit. adde qđ no. in apost. ad istū. l. l. j. nu. 2. i fi. nō pōt. j. de dec. li. xij. vbi pono cōsuetudinē in cōtrariū nō valere p text. sing. in. l. oēs iu. vbi dixi in apo. ad istū. S. de decu. isto lib.

CTom te. Medic⁹ donec sit in exercitu habet immunitatē a muneribus personalibus non post nisi alio priuilegio vel alia causa excusetur. h. o.

¶ Reprobatus semel nō potest iterum doctorari.

GRāmaticos. Doctor qui non legit vtiliter scholaribus potest reprobari. h. o. in summa & facit ad. l. ff. de excu. tu. l. sed reprobari. ¶ Nota hanc. l. contra insufficientes doctores vt possint reprobari non obstāte q̄ receperint insignia doctoratus. Barto.

Additio Adde † q̄ semel reprobatus non potest post ea iterum doctorari fm Bal. in. l. ij. in fin. per illum text. C. de libe. & eorum lib. Alexan.

NEc intra. Nō sufficit eē de collegio medicorum nisi specialiter immunitas sit concessa. Barto.

¶ Doctores legum habent immunitatē etiam a patrimonialibus.

Collecta nō pōt imponi doctoribꝰ.

Doctores non possunt capi personaliter nec aliquo modo vexari.

MEdicos. Nota. † hanc. l. q̄ doct. legū & aliarū sciētiaz hūt immunitatē cria a mūeribus⁹ p̄monioꝝ: et sic nō pōt de iure eis imponi collecta. Itē no. q̄ nō p̄nt capi psonaliter vt ducī ad curiā vel aliquo mō vexari: et sic familia non debet ipsos doctores seruari de armis.

Additio Ad hoc facit qđ not. bal. in. l. i. ii. q̄ bo. cc. po. & Jmo. in. l. milites. ff. de re iu. & vide bart. & doc. in. l. si liberi⁹. cū. l. se. ff. de in ius vo. Alex. ¶ Videt ibi q̄ hec

ONomerus. Ista lex cum sequen⁹ sib⁹ sunt clare quas ll. prosequere et distingue vt in glos. Barto.

¶ Dm facultates Diuitie filioꝝ non onerant patrem. hoc dicit. et. l. sequēs dicit hoc sicut p̄ dita et mater excusatur propter numerum liberorum. h. o. hic non sunt alia.

EOs qui. Numerus liberoꝝ excusat patrem non filiū sufficiens reperitur. Item propter paupertatem a mūerib⁹ excusatur. hoc dicit Barto.

¶ De professoribus & medicis. Rubrica.

a ¶ Doctorari. et adde q acumẽ ingenij multũ operaꝛ̃ prout dicit do. fel. in rub. de ma. post prin. i ver. quid aũt. alle. inno. ad hoc sing. in. d. c. cũ iniunctis. de elec. alle. in rep. ꝛ imo. i cle. ſ. de eta. et quali. ꝛ vin. in. c. illiteratos. xxxvſ. di. ꝛ dicẽtẽ facere glo. in. c. mo nachus. lxxvij. di. ij. ꝟ. ſuotio. et in. c. cuꝫ literis. in ver. inſtruct. de rel. 2 in inte. q̃ dicunt q̃ prudẽtia: honeſtas: ꝛ ingenij ſupplent etatez. qđ no. ex quo facit ad infra. put ibi vide fel. 2

b ¶ Qui gerit ſe ꝓ doc. cũ nõ ſit. adde bal. in. l. q̃ ſub ꝓtext. nume. ſ. ꝛ quod ibi poſui in ape. in ꝟ. clerici. ſ. de ſa. ſan. eccle. dixi poſt Ja. rebu. in. l. grammaticos. i ꝟ. infamis a efficit de profeſ. qui 3 in vi. conſtan. li. xij. dixi poſt Panor. in. c. ſi. nume. 1. in verſi. pena fal. poſt barb. extra de cle. nõ or. minꝰ. ꝛ no. Felꝰ. c. tertio loco. i 1 pri. extra de proba. 2

c ¶ Offert. adde bal. in auꝛ. ad hec pe. co. l. non vendicet ſibi locũ niſi in doctoribus actu legẽtib⁹ nõ i alijs. Et no. gl. ..que eſt notabilis. b 1

☞ Doctores debẽt precellere alios in moribus et ſcientia. 2

Doctores debent eſſe approbati. Requiſita in approbatione doctoꝝ.

Magiſtros. Nõ dz̃ q̃s ad mitti ad docendum niſi pri⁹ fuerit approbatus et examinat⁹ in moribꝰ et ſcientia et alia habuerit que requirunt in actu doctoꝛãdi. h. d. ¶ Tꝫ No. q̃ doctores p̃cedere debẽt alios i moribꝰ et ſcientia: ꝛ ideo ꝓpter defectum morũ ꝛ ſcientiarũ poſſunt licite repꝛobari. ¶ Tꝫ Scdo no. q̃ doctor dz̃ eſſe approbat⁹. ſ. aduerte: q̃ ad hãc approbationẽ requirit pratio et iuramẽtũ doctoꝝ. l. uemini. ſ. de aduo. diuer. iud. Secũdo examinatio et approbatio doctoꝝ vt hic. q̃ doctores de iure cõi debẽt eẽ ſeptẽ: vt. l. ſi q̃s. j. c. ſ. in hac ciuitate peruſij ex priuilegio ſum. pon. ſufficiũt q̃tuor. ¶ Tꝛes requirit licẽtia ſeu decretũ ſuprioris: vt hic. cũ dicit decretũ curialium mereꝛtur: vt extra de magiſt. c. ſ. et. ſ. in cle. Bart. 1

Additio. Et no. q̃ dz̃ requiraꝛ quod examinat⁹ repꝛ tus fuerit peritꝰ vt hic. ꝛ. l. nemini. C. de aduo. diuer. iud. tñ fallit ſi ſit paꝛ doctꝛ cũ ſpes ſit q̃ poſſit ꝓficere: q̃ poterit doctorari: ita dicit nota. Ino. in. c. cũ i cũctis. circa prin. de elec. Alex. ¶ Et not. hãc. l. ex qua videꝫ oia que requirunt ad hoc vt q̃s poſſit doctorari: requirit etiam q̃ dentur eis inſignia: ꝛ que eſt hodie expreſſa exꝛa de magiſ. in cle. Barto. 2

Additio. Itẽ ſi q̃s notorie eſt peritꝰ: vt eſt glo. ſ. v. diſt. c. de petro. ꝛ. xxiij. diſt. c. q̃ epos. ꝛ Jo. an. i. c. ſtitut⁹. de offi. archi. xxiiij. di. c. ſi q̃s ꝓbyter. bñ facit. xxiij. diſt. c. nullus ordinet. et. c. ad apoſtolicam. de regu. ꝛ vide Ant. in. c. propoſuiſti. de proba. Alexan.

☞ Berẽs ſe ꝓ doctore cum nõ ſit teneꝛtur pena falſi. 1

Doctores debent habere virtutẽ fortitudinis. 2

Reddatur. Qui ſe gerit pro doctore cũ nõ fuerit examinat⁹ nõ excuſaꝫ a muneribꝰ: ſec⁹ ſi fuerit approbat⁹. h. d. ¶ Not. q̃ dixi in ſummario ꝛ licet de eo loquatur q̃ aſſumit habitũ doctoꝛat⁹ philoſophie. tñ de iure illẽ videt in qualibet alia ſcia. arg. ſ. eo. l. medicos. imo. ꝓpꝰ q̃ gerit ſe ꝓ doctore[b] cũ nõ ſit reneꝛ de crimine falſi: vt. ff. ad. l. corn. de fal. l. eos. in fi. ☩ Item no. q̃ doctores debẽt habere virtutẽ fortitudinis et vim fortune patienter ſufferre. quod no.

☞ Medici non debent recipere ab infirmis promiſſionem: ꝛ ſi recipiunt caſſantur.

Aduocati non debent recipere promiſſionẽ a clientulo lite durante.

Archiatri. Medici q̃ ſalariũ conſequunt ex publico ita par uis ſicut magnis ſeruire tenent ſ⁹ ſalariũ ab infirmis nõ debẽt recipere niſi cũ ſanati fuerint. h. d. ¶ No. q̃ medici nõ debẽt recipere ab infirmis promiſſionẽ vt hic. ꝛ ſi receperint caſſant. ff. de var. et extraor. cog. l. medic⁹. ☩ ꝛ ſic aduocati nõ debẽt recipere promiſſionẽ a clientulo lite durãte: vt. l. q̃ſquis. ſ. de poſtu. licite tñ accipiꝫ quod eis offertur[c].

☞ Septem doctores requiruntur in approbatiõe alicuius doctoris.

Siquis. Nõ dz̃ i locũ magiſtri defuncti alius ſurrogari niſi fuerit approbat⁹. ꝛ. l. ſurrogetur in numerũ non ſurrogaꝫ in gradu. h. d. ¶ No. q̃ ſeptem doctores debẽt aliquem approbare de quo dixi. ſ. eo. l. magiſtros.

Grãmaticos. Magiſtri ſcientia latini hñe ꝓpetuã imunitatẽ ab oĩb⁹ muneribꝰ ipſi ꝛ eoꝝ filij ꝛ cõiuges. Bar.

¶ De athletis. Rubica.

☞ Bonus ille preſumit⁹ qui ter ſe bene habuit in aliquo exercitio.

Scholaris ter examinatur ante q̃ doctoretur.

Athletis. Qui tribus plijs fuerit cozonat⁹ quoũm vnũ rome fuerit: excuſaꝫ a muneribꝰ. h. d. ¶ Ad euidẽtiã premitte q̃ conſuetudo erat ꝛ adhuc eſt q̃ ſũt tres meãtes hastiludia ꝛ ſi ſua q̃ ei q̃ ſemeli⁹ habebat imponebaꝫ ſignũ victorie aliq̃ ſup caput dicit glo. hic. Si quis fuerit ter cozonat⁹ iuſte nõ prece dz̃ habere immunitatẽ ꝛ vide literã. ¶ Et qua not. q̃ ter bñ ſe habuerit in aliquo exercitio: bon⁹ ꝓſumitur: qđ facit ad multa. ꝛ ex hoc inuẽta eſt cõſuetudo q̃ ſcholares ter examinẽt. Primo a ſuo doctore p̃ſentante. Secundo in priuato examine. Tertio ꝓ publico examine. facit qđ dixi. ſ. ti. ſ. l. magiſtros.

¶ De his qui nõ impletis ſtipendijs ſacramento ſoluti ſunt. Rubica.

Gnomunie. Infamia remouet quẽ ab honoribꝰ nõ a muneribus ꝛ grauamine. h. d. Bar.

☞ Plenũ dz̃ qđ naturaliter eſt plenũ nõ id q̃ impletur iuris diſpoſitione.

Dum ob prouecte. Miſſus cauſarie ante finem militie conſequitur immunitatem a muneribus non tamen priuilegio veteranorum. h. d. de quo priuilegio habemus rubicã. ff. a de priui. vete. ꝛ hec. l. hz̃ locũ in militib⁹ tẽpli. Bar.

Additio. In tex. ibi pleno. ☩ Not. q̃ nõ dicit eſſe plenũ niſi id quod naturaliter plenum eſt: non autem id quod impletur per diſpoſitionem iuris. l. fina. C. de his qui veniam eta. impetrauerunt. Ange.

Veteranis. Duob⁹ modis legitur hec. l. Primo ſic dicit. Priuilegia veteranorum conſequitur qui viginti annis militauerit in legione vel vexillatione. ſecus ſi in cohorte. ¶ Ad euidentiam premitte q̃ eſt differentia inter alam ꝛ cohortem ꝛ legionem. l. j. ſ. exercitũ. ꝛ ibi no. ſ. de his qui no. infa. hoc premiſſo caſus eſt clarus. Sed hec lectura nõ placet: q̃ nõ poteſt militari in legione quin militetur in cohorte. cũ legio in ſe cohortem contineat. Unde pone caſum ſcdm aliam lectu. Fm quã. h. d. Qui. xx. annis militauerit in legione vel vexillatu ille priuilegia veteranoꝝ conſequitur. ꝛ ideo qui in cohorte militauerit nõ habet neceſſe hoc a principe impetrare. Bar. 1

b ¶ Quibus muneribus excuſantur hi qui poſt impletam militiam vel aduocationem per prouincias ſuis commodis vacantes et commoꝛantur. ꝛ de priuilegijs eoꝝ. et de conductoribus vectigalium fiſci. Rubica.

☞ Rubica ſtatuti concedens aliquod priuilegiũ licet nigrum non dicat priuilegium debetur. Et dicitur rubica eſſe de textu. 1

Promittens ſcribere libũ teneꝫ ſcribere rubicas.

Additio. In rubica. de primis partibus rubꝛice nigrum nõ tractat. ſed tãtum modo de conductoribus vectigalium. ꝛ ſic de vltima parte. ☩ ꝛ ſic facit ad. q. coniuncto nigro q̃ ſi in ſtatutis reperiatur aliqua rubica concedens aliquod priuilegium. preſuppoſito quod nigrum non faciat aliquam mentionem de eo in tex. tamen virtus rubice eſt tanta quod illud priuilegium conſequatur ille cui conceſſum eſt. ¶ Pro hoc facit glo. que eſt in proemio ſexti vbi gloſſ. dicit rubicas eſſe de rex. ꝛ ideo qui promiſit rex. ſcribere: teneꝫ ſcribere rubicas[a]. ¶ Adde que dixi in aut. de inceſt. nup. vbi de hoc. Ange. 1

☞ Conducens vectigal publicum habet immunitatem. 1

Dictio haud cum aſpiratione ponitur pro non. 2

Non alios. Principales conductores non conductores cõductorum vectigalium habẽt immunitatem. h. d. ¶ Not. q̃ hi qui conducunt vectigal publicum habent immunitatem. Itẽ qđ hec dictio haud ponitur pro non vt hic. Sed ☩ tunc debet eſſe cum aſpiratione de qua tangitur per gloſſ. ff. de ſol. l. j. ſuper ver. controuerſia. et in corpore de non alienan. §. hiſdem penis. Bartolus. 1 2

¶ De libertinis. Rubica.

C. de vſu. videtꝫ Ar. ſ. q. ſ. nõ eſt. ꝛ. priij. q. v. nõ ſine.

¶ Rubꝛi. adde Feli. in rub. de accu. circa prin. ver. vtrũ aũt cum ſeq. Tu vide ad hoc Bal. in rub. ſ. anſer. ex ſuo fa. do. Jaſ. may. poſt Bre. Alex. ꝛ ſcribe. in l. ſ. ff. ſi cer. pe. ꝛ ipm inſti. de ac. in rub. ce. l. ſ. ſ. nu. 1. et qđ ibi poſui i add. i ad. ipm. in ver. ſint aũt tales. extra vt lit. nõ con teſta. poſt poſi. i. pe. rep. pacifi cans. nuiñ. 2. in verſi. rubicas. poſt Philip. frã. ut proc. fac. ſanc. §. ſane. nu. 7. i ver. in decretis. lib. vj. et not. Felin. c. ſ. col. pp. verſi. q̃ ſunt rubꝛice. et c. ex pte. col. xviij. ver. q̃ ſũt in decretis. extra de reſcrip. lib. vj. Pan. conſi. xvi. vol. ij. ꝛ Ro. conſi. ciiij.

Conditio. Liberti nõ habent excuſationem a muneribus. h. d. Dz̃ opponitur. ſ. ſi ſeruus vel liber ad dignitates aſpi. l. j. Solu. ad honoꝛes ꝛ dignitates nõ poſſunt vocari vt ibi: ſed ad munera et ad alia grauamina bene poſſunt vocari.

¶ De infamibus. Rubica.

☞ Nobilis condemnatus de falſo qui ex forma ſtatuti perdit nobilitatem remanet nobilis quãtum ad maioritatem penarum.

Infames. Perſone infames remouẽtur a dignitatibus[b] non a muneribus realibus vel perſonalibus. h. d. ¶ Et per hanc. l. dico q̃ licet q̃is fuerit condemnatus de falſo propter quod deſinit eſſe nobilis ex aliqua. l. vel ſtatuto. tñ adhuc remanet nobilis quãtum ad maioritatem penarũ et ad ea in quibus nobiles magis grauãtur quam plebei. de quo dixi in. l. j. ſ. de dign. Bar. 1

¶ De reis poſtulatis. Rubica.

Reos criminis. De re ꝓceſſu criminali non poteſt quis ad honoꝛes vocari. h. d. facit ff. de mune. ꝛ hono. l. reus delatus.

¶ De his qui in exilium dati vel ordine moꝛti ſunt. Rubica. b

¶ Super rubica dic vt plene exami nau. ff. de his q̃ no. infa. l. q̃d ergo. §. pena grauior. ꝛ etiã in glo. Bar.

☞ Confinati nõ poſſunt eligi ad honoꝛes.

Doctoꝛes cõfinati ꝛ reuocati non habent priuilegia collegij.

Quibus. Poſt impletum militie ſtipendium ſacramento ſoluti ſum⁹. Rubica.

Gnomunie. Infamia remouet quẽ ab honoribꝰ nõ a muneribus ꝛ grauamine. h. d. Bar.

☞ Plenũ dz̃ qđ naturaliter eſt plenũ nõ id q̃ impletur iuris diſpoſitione.

Dum ob prouecte. Miſſus cauſarie ante finem militie conſequitur immunitatem a muneribus non tamen priuilegio veteranorum. h. d. de quo priuilegio habemus rubicã. ff. a de priui. vete. ꝛ hec. l. hz̃ locũ in militib⁹ tẽpli. Bar.

Additio. In tex. ibi pleno. ☩ Not. q̃ nõ dicit eſſe plenũ niſi id quod naturaliter plenum eſt: non autem id quod impletur per diſpoſitionem iuris. l. fina. C. de his qui veniam eta. impetrauerunt. Ange.

Veteranis. Duob⁹ modis legitur hec. l. Primo ſic dicit. Priuilegia veteranorum conſequitur qui viginti annis militauerit in legione vel vexillatione. ſecus ſi in cohorte. ¶ Ad euidentiam premitte q̃ eſt differentia inter alam ꝛ cohortem ꝛ legionem. l. j. ſ. exercitũ. ꝛ ibi no. ſ. de his qui no. infa. hoc premiſſo caſus eſt clarus. Sed hec lectura nõ placet: q̃ nõ poteſt militari in legione quin militetur in cohorte. cũ legio in ſe cohortem contineat. Unde pone caſum ſcdm aliam lectu. Fm quã. h. d. Qui. xx. annis militauerit in legione vel vexillatu ille priuilegia veteranoꝝ conſequitur. ꝛ ideo qui in cohorte militauerit nõ habet neceſſe hoc a principe impetrare. Bar. 1

b ¶ Quibus muneribus excuſantur hi qui poſt impletam militiam vel aduocationem per prouincias ſuis commodis vacantes et commoꝛantur. ꝛ de priuilegijs eoꝝ. et de conductoribus vectigalium fiſci. Rubica.

☞ Rubica ſtatuti concedens aliquod priuilegiũ licet nigrum non dicat priuilegium debetur. Et dicitur rubica eſſe de textu. 1

Promittens ſcribere libũ teneꝫ ſcribere rubicas.

Additio. In rubica. de primis partibus rubꝛice nigrum nõ tractat. ſed tãtum modo de conductoribus vectigalium. ꝛ ſic de vltima parte. ☩ ꝛ ſic facit ad. q. coniuncto nigro q̃ ſi in ſtatutis reperiatur aliqua rubica concedens aliquod priuilegium. preſuppoſito quod nigrum non faciat aliquam mentionem de eo in tex. tamen virtus rubice eſt tanta quod illud priuilegium conſequatur ille cui conceſſum eſt. ¶ Pro hoc facit glo. que eſt in proemio ſexti vbi gloſſ. dicit rubicas eſſe de rex. ꝛ ideo qui promiſit rex. ſcribere: teneꝫ ſcribere rubicas[a]. ¶ Adde que dixi in aut. de inceſt. nup. vbi de hoc. Ange. 1

☞ Conducens vectigal publicum habet immunitatem. 1

Dictio haud cum aſpiratione ponitur pro non. 2

Non alios. Principales conductores non conductores cõductorum vectigalium habẽt immunitatem. h. d. ¶ Not. q̃ hi qui conducunt vectigal publicum habent immunitatem. Itẽ qđ hec dictio haud ponitur pro non vt hic. Sed ☩ tunc debet eſſe cum aſpiratione de qua tangitur per gloſſ. ff. de ſol. l. j. ſuper ver. controuerſia. et in corpore de non alienan. §. hiſdem penis. Bartolus. 1 2

¶ De libertinis. Rubica.

¶ De filiisfami. z quèadmodũ pater pro eis teneatur. Rubrica.

1 ☞ Cõsentire dicit pater in casu huius. l. eoipso quod nõ dissentit.
2 Consentire quando quis dicatur ex sola presentia.
3 Pater consentire potest filio per epistolam z consentiendo obligatur insolidum: non cõsentiendo obligatur de peculio.
4 Pater qui adoptat illũ qui factus est decurio dicitur ei consentire.
5 Pater rõne consensus qñ obligatur pro filio reipublice z priuatis. 1

Patrem. Qui consentit decurionatui filij emancipati non obligatur. secus si ille filius erat in potestate er ille videtur consentire qui non dissentit. h. d. Bart. 1

1 **Additio.** †No. ex hac. l. q consensus in hoc articulo inducit eoipso q quis non contradicit † interdũ non dicitur consentire nisi expresse consentiat presuppositoq actui sit psens z se subscribat tanq̃ testis. l. caius. ff. de pig. act. z ibi no. z l. distrahẽte. C. de rebus alienis non alienan. z hoc vbicũq actus qui contrahit exerceri potest me inuito. tunc 1
si sim presens non videor consentire: vt no. in. d. l. caius. Itẽ videt quis cõ 2
sentire vbicunq actus qui geritur rendit in fauorẽ tacẽtis[a]. l. ij. §. volũtatẽ. 3
so. ma. z plene per Dy. in. c. qui tacet. de re. iu. in. vj. sed vbi credit in odiũ nõ 4
intelligitur consentire: vt. d. l. fallit facnote reipu. vt hic. z. ff. de mu. z ho. l. 5
honores. §. fi. poterit† etiã pr̃ sentire filio per epistolã[b]: vt. d. l. honores. 6
¶ Itẽ cõsentiẽdo obligat insolidũ. l. si filij[a]. de admi. re. ad ciui. perti. ff. nõ 7
psentiẽdo obligat de peculio de quo 8
vidimus in. l. ij. §. de decu. ff. ad muni 9
ci. l. ij. † Dicitur aũt pater filio cõsentire cum adoptauerit eũ qui erat fact[a] 10
decurio. l. lucius. §. idẽ ũdit ad munici. Illud† tñ scias q̃ ls pater obligẽ
pro filio rõne cõsensus est verũ reipu. 11
nõ aũt priuatis personis si eas in offi 12
cio dãnificasset. l. ij. ad muni. Idẽ tamen est etiã in priuatis si recepit a filio literas z nõ cõtradicit: sed literis 13
receptis nihil dixit nã tunc videt approbare cõtractũ. l. si filij[a]. ff. ad mace.
in cle. §. de procur. vbi est hodie casus 15
in simili. sed in filio est casus in. d. l. si
filius. item si filij[a] est inhabilis ad offi 16
ciũ pater nõ tenetur pro eo. §. de mu. 17
et ho. l. contra. z. l. lucius. §. respõdebunt. ff. ad munici. Ange. 19

Cum appellasse. ¶ Appellare a nominatione facta de filio est cõsentire. h. d. z not. glos. hnius. l. que est super ver. hac. l.

Si quis. Filius in potestate cũ patre ad idem munus vocari non debet si sit emancipatus. Bar.

8 **Sine periculo.** Pater nõ tenet p filio curatore creato: sed qui eum nominauit tenet. h. d. Bar.

¶ De periculo successorũ parẽtis. Rubrica.

☞ Filius qui incepit studere patre viuente an eo defuncto debeat studere de bonis cõmunibus.

Si de proprio. Onus dignitatis quesite filio per patrem transit ad heredẽ. hoc dicit. ¶ † Nec. l. facit ad. q. si filius incipit studere de voluntate pris an mortuo patre debeat perficere studium cõib[a] expẽsis.
¶ Itẽ an expense doctoratus debeant fieri de communi. Item si filius despõsauit vxorem viuente patre an expense nuptiarum debeant fieri de communi. facit. ff. de mune. z hono. l. z si filium. §. idem scribit. de quo dixi plene. ff. de col. bo. l. j. §. nec castrense. hic non sunt alia.

¶ De mulieribus: z in quo loco ꝛc. Rubrica.

☞ Mulier nupta Rome non potest compelli ad munera in ciuitate originis.
Mulier vocatur ad honores et munera personalia.
Mulier subijt onera patrimonialia in loco patrimonij.
Mulier sortitur foꝛum viri.
Quid in sponsa et vidua.
Mulier ex persona viri an dicatur ciuis vel comitatensis.
Munus proprie dicitur quod necessario subimus lege vel mero imperio eius qui habet potestatem.
Munera personalia que sint.
Honores qui prohibeantur habere.
Honoꝛ cum administratione minoꝛibus cõcedi nõ potest: sed sine sic. z nu. 18.
Honoꝛ cum administratione mulieribus non competit: sed sine sic.
Et quando cum administratione.
Munera habentia dignitatẽ annexã que dicanꝰ.
Honores habentes annexam dignitatem non pñt indici nisi ciuibus z incolis.
Immunitas a muneribus concessa nõ porrigit ad munera habentia dignitatem annexam.
Dignitas annexa officio q̃ non remaneat eo finito si officium est temporale.
Munera sordida dicunt̃ habere annexã vilitatẽ.
Vile est quod vile reputatur.
Munera sordida quibus indicantur.
Munera que non habent honoꝛem nec dignitatẽ que sint z quibus indicantur.
Mulieres quoꝛum munerum sint capaces.

20 Cogi an quis possit ad duplex officium. remissiue. 6
21 Pecunia an possit se redimere ille cui iniungit aliquod officium. remissiue.
22 Munus patrimoniale proprie dicitur vbi vertitur sumptus. z est triplex.
23 A munere patrimoniali qui excusentur.
Prestatio per capita imponitur pro salarijs rectoꝛum ciuitatis.
24 Collectam quis imponere possit.
25 Ciuitas que debet mittere mille homines in ciuitate: an tale onus sit impositum personis an reb[a]. remissiue. 7
26 Usurario z fenori imponitur collecta.
27 Collecta dicitur que nõ habet certam formam sed variatur sm superioris voluntatem.
28 Collecta quibus imponi possit.
29 Collecta qualiter imponatur.
30 Collecte munus an diuidatur in sordidum et non sordidum.
31 Mobilia z immobilia estimantur quãdo collecta imponitur. Et qualiter fiet ista estimatio. remissiue. z a quo tempoꝛe incipiet habere effectum.
32 Collecta q̃ non possit imponi ecclesie nec clericis.
33 Ciuis pro possessionibus alibi positis an teneat̃ in 8
propria ciuitate soluere collectas.

Minque. Mulier in loco domicilij mariti subit munera personalia. patrimonialia vero in loco in quo est patrimonium. h. d. Diuiso per se pt̃z. z etiam casus 9
est clarus. Ampliꝰ vltra procedit pro
declaratione quero quare dicit si non in vrbe Romana ꝛc. glo. exponit dupliciter. z tene primũ scilz
in vrbe Romana est tãta copia mulier z homi q̃ nõ est necesse vocari ad munera mulieres aliunde
venientes. † Non tamen intelligas q̃ mulier nupta 10
Rome possit cõpelli ad munera z honoꝛes in ciuitate originis propie: q; per hoc auocaretur a seruitio viri; q̃ esse nõ debet sicut nec liberta nupta con
sensu patroni dz operas per quas auocet a seruitio
viri; vt. C. de ope. libe. l. liberti. z. ff. de oper. libe. l. b
2 sicut. ¶ Hoc pmisso not. q mulier põt vocari ad
3 honoꝛes z munera personalia. ¶ † Secũdo not. q
mulier subit munera patrimonialia in loco patri
4 monij. ¶ Itẽno. q mulier sortit foꝛũ viri[a]: vt. ff. de
a digni. l. mulieres. Sed oppo. ff. ad muni. l. ea que.
Sol. ibi loquit̃ in despõsata: hic in nupta. z id quod
dicit in nupta idẽ in vidua. vt. ff. ad muni. l. filij. §. vidua. Itẽ no. q̃. §. dixi in despõsata idẽ in ea que nupta esset non de iure. l. ij. §. idẽ scribit. ff. ad mu. Idẽ
in ea q̃ nunq̃ habuit virũ: siue virgo q̃ corrupta: vt
5 d. l. lucius. ff. ad munici. z hic in. j. glo. Ampliꝰ aũt mulier ex persona viri dicat̃ ciuis vel comitatẽsis. dixi
plene in. d. §. idẽ respõdit. ¶ Item oppo. q mulier 11
non vocet̃ ad honoꝛes vel munera personalia vt. ff.
de mu. z ho. l. ij. §. incoꝛporalia. glos. soluit. z ideo
dic vt in ea z. j. dicam. ¶ His ergo premissis q̃ hic
fit mẽtio de mu. z hono. patrimonialib[a] z personalib[a] que imponunt̃ tã masculis q̃ mulieribus ideo
matrẽ i munerũ hic tractemus: quoꝛ diuisionẽ ponit glo. super rubrica. §. de excu. mu. ponit Dy. lati[a]. volũtarie. §. de excu. tuto. Bui. multo latius in. l.
neminem. §. de sac. san. cc. Ego autem vltra omnes

hic multa dicam. ¶ † Sciendum est igit̃ quod mun[a] dicitur tribus modis. ff. de verboꝝ significationib[a]. l. munus tribus. sed proprie munus
dicitur qõ necessario subimus lege
vel mero imperio eius qui habet potestatẽ. vt. l. munus pprie. ff. de verbo.
signi. z istud munus diuidit̃ per iurisconsul. in. l. ij. in prin. ff. de mun. z ho. qz
munerũ quedã sunt personalia: q̃dã
munera prim̃onialia q̃dã sunt mixta.
¶ † Assumo primũ medij personaliũ: quedã habẽt honoꝛẽ annexum et
appellant̃ honoꝛes vt hic in ter. quedã hñt vilitatẽ annexã z appellantur
sordida vt. l. sordidoꝛ. §. de excu. mu. z. l. maximã. quedã non hñt nec hoꝛoꝛẽ nec vilitatẽ. z ista appellant̃ mu
nera simplicia: vt hic in ter. z supra in
multis rubricis. Circa primũ. sde mu
nere habẽte dignitatẽ annexã dic qõ
honoꝛ est administratio reipu. cũ dignitatis gradu: vt. l. honoꝛ. ff. de mu.
z ho. ¶ † Sed quero qui phibentur
habere honoꝛes. Rñ. quidã propter a
delictum vt infames de iure vel de facto: vt. §. de infa. l. j. z de his qui non
iple. sti. l. j. z. §. de decu. l. nec infames.
§. de reis postu. l. j. et. j. de digni. l. ij.
¶ † Itẽ nõ põt cõcedi minoꝛib[a] iste
honoꝛ: cũ administratione: iz sine administratione bñ põt cõcedi: vt. §. de
mu. z ho. nõ pti. inter pr̃em z filiũ. l. j.
in fi. z. ff. eo. l. ad rẽpu. z de excu. mu. l.
sextũdecimũ. z. l. spurij. §. j. ff. de decu.
† sed an possit̃ pceed i mulieribus exp. 10
hic vr̃ dicere q̃ sic qñ dicit honoꝛes.
In cõtrariũ facit. l. femine. de re iu. l.
ij. §. incoꝛporalia. ff. eo. Sed honoꝛes
sine administratione sine dubio com
petũt mulieribus[b] vt. l. j. z. l. mulieres.
j. de dig. z. l. iperialis. C. de mup. z. ff.
de sena. l. femine. Honoꝛes ẽ cũ administratione nõ reperio in iure cõcedi mulieribꝰ: nisi hodie de iure cano.
abbatisse monialiũ. Itẽ mulieribꝰ q̃
sunt ministre soroꝝ tertij ordinis sci
Fracisci. Itẽ mulieribꝰ pr̃eccellentibꝰ b
vt in reginis z in comitissis que qñq̃
succedunt in comitatu ex p̃uetudine
vel ex priuilegio sibi dato. Nõ ob. §.
de arbi. l. fi. z hic in. iij. glo. z ita de facto videmꝰ in regina Joãna; regina
Hierusalẽ z Sicilie. ¶ † Sz q̃ro que
dicanꝰ ista munera q̃ habẽt dignitatem annexã. z Bul. in. d. l. neminem
ponit expliꝫ qñ aliqs cõstituit iudeꝛ
quib[a] iudicib[a] debemus honoꝛẽ: vt. l.
ñ. ff. de in ius voc. z. ff. de iudi. l. pars
literarũ. z melius. §. qñ prouo. nõ est
ne. l. omnem honoꝛẽ sed certe ego videoꝛ qõ multa sunt officia vbi nulla est
iudicandi potestas. tñ habẽt honoꝛẽ

¶ Virl. Adde Feli. in. c. dilect[a] filij. de rescri. z do. Soci. pñi. rñi. inci. qñ in pscntia rũ. verſi. z nõ solum clerici circa me. i. par. charpñ. et in pñi. xxxvj. inci. recte ac matre. ver. cũ ergo. circa fi. in. d. pte. charpñ.

¶ Cõperũt mulieribꝰ. adde istũ in. l. j. de dig. lib. pñi. et Panor. in c. significauit. nu. 2. z qõ ibi posui i addi. ad ipm in verſi. in muliere. extra de arbi.

ꝛ dignitatē annexā: vt sunt illi qui ꝓ
sunt cubiculo principis vel agētes in
rebus ꝛ similes. de quibus habes. ff.
lib. vñ. dico ergo ꝙ illud officiū habet
honorē ꝛ dignitatē annexā qđ sic re
putat in ciuitate. vñ pōt esse ꝙ idem a
officiū alibi reputat honor ꝛ alibi nō.
vt. l. munex. circa pñ. ff. e. nec requi
rit qđ habeat poestatē iudicādi sed
solū sufficit ꝙ sic reputet in ciuitate: ꝛ
sic videmus in ista terra. scz in capita
neo partis guelphe. q̄ ls nullam ha
beat iurisditionē tñ honor reputatur:
vbi tñ nō appareat qualiter in ciuitate
ꝓ honore reputat dico qđ illud offi
ciū habet honorē ꝛ dignitatē annexā
qđ hz ꝓtātē statuēdi per se vel cum so
cijs: vt dicimus in decurionib⁹ q̄ sunt
in dignitate vt. ff. de decu. l. iij. et. iiij.
vel si habet potestatē iudicandi. vt. l.
cum muneris. ff. de mu. et hono.
12 ¶ Jtē aduerrēdū est ꝙ isti hono
res nō pñt indici nisi ciuib⁹ ꝛ incolis:
vt. ff. qui ꝓ sua iurisditione. l. j. ꝛ hic.
13 Jtē vacatio simplr cōcessa nō porri
git ad munera ista q̄ hñt dignitatem
annexā. vt. d. l. cum muneris. ꝛ quod
14 no. in. l. vacatis. ff. de decu. ¶ Sz
quero an talis dignitas remaneat fi
nito officio. Rñdeꝁ si officiū est rēpo
rale nō remanet dignitas finito offi
cio. vt. l. j. ff. de excu. mu. nisi aliter sit
lege expressum ꝛ facit qđ no. ꝑ Jnno.
extra de prebē. in. c. de multa. in fine.
15 ¶ Uenio ad scōz ꝛ dico ꝙ aliud est
munꝰ qđ hz in se vtilitatē annexā qđ
appellat munꝰ sordidū. ꝛ istud est il
lud qđ cōsistit in officijs vilibus dicit
Gui. quoū multa noiant i. l. maxima
rū. ff. de excu. mu. ru dic clari⁹ ꝙ sicut
illud est honor qđ reputat honor. vt
ff. dixi. ita id est vile qđ reputat vile: ꝛ
ꝓ hoc facit. j. de suisce. ꝛ arca. l. humi
liorib⁹. ꝛ ideo pōt eē ꝙ ide offm alibi
est vile ꝛ alibi nō. vt. d. l. fi. i pñ. ꝛ pōt
esse ꝙ idē officiū respectu cause dicit
vile ꝛ non vile. nam ego vidi multos
valentes viros querentes eleemosy
nas ꝓ pauperibus ꝛ non est vile re
spectu cause. facit. ff. de sac. san. ec. l. ad
instructionē. z. l. priuilegia ibi huma
16 ne nature ꝛc. ¶ Jtē quero quibus
pñt indici ista munera sordida. Re
spondeo nullꝙ indicunt hominibus
positis in dignitate vt. l. humiliorib⁹.
j. de suisce. ꝛ arca. sed cōtra hoc facit
l. ma ri marū. ff. de excu. mu. ꝓ our ibi
excusat quasdam dignitates prælle
res. Sol. illud verum in muneribus
sordidis que etiam patrimonium re
spiciunt vt ibi patet. ꝛ. j. dicam dum
tractabo de patrimonialib⁹. ꝛ mixtis:
hic loquitur de muneribus sordidis
meris personalibus alijs vero etiam infamibus
possunt indici vt. ff. de infa. l. j. ꝛ de his qui non im
ple. stip. l. j. cū seq. ¶ Jtē quero an possint indici
minoribus. puto ꝙ sic. si pñt illa officia expedire. ar.
ff. qui eta. l. j. Si enim concedit in hoc priuilegium
scholaribus ergo in ꝓrarijs est ius cōe. nec ob. l. ad
rēpu. ff. eo. qi ibi loquit in munere qđ habet admini
strationē in quo si procederet minoribus esset pericu
lum ꝓpter imbecillitatē consilij: ꝛ ideo dicendū est
vt dixi in precedentibus: an aūt mulieribus possint
indici. dic vt statim dicā. ¶ Uenio ad tertium. scz
ad munus qđ nō habet honores nec dignitates an
nexas. exēplum qñ nō reputat honor nec vilitas vt
in legato. ꝛ esse suisceptor pecunie publice ꝛ similia.
ꝛ ab isto nō excusat aliquis ꝓpter dignitatē. argu.
ff. de excu. tu. l. ꝓpter magistratum. Jtē nec ꝓpter
infamiā: vt. l. j. ff. de infa. Jtē nec ꝓpter minorē etas
tem nisi in administratione versaret periculū: vt. ff.
proxime dixi. ¶ An aūt possit cōcedi mulieribus.
hic videt rex. ꝙ sic. ibi qñ dicit munera. In cōtrariū
videt. l. iij. §. inco: pozalia. ff. eo. b: cuiter dic ꝙ rex.
iste solēniter loquit dicit enim de munerib⁹ quoū
scrus capax est: puto † autem mulieres esse capas
ces oīs officij per qđ eaꝫ pudicitia nō ledat: vel bi
gratia sicut pōt ꝓponi in ciuitate vnus medicꝰ qui
iudicet de vulneribꝰ: vt dicā. j. de pende. auri. l. j. ita
posset ꝓponi vna mulier ꝛ plures q̄ haberet iudica
re verū mulieres essent prægnātes vel virgines vel
non: vt. ff. de ven. inspi. l. j. Jtem sicut potest ꝓponi
aliquis qui denūtiet maleficia. l. j. de lenoni. ita pos
sit ꝓponi mulier vt denuntiaret maleficia aliarum
mulierū q̄ in notitiā masculoū nō possunt peruenī
re: q: aliqñ sciūt de his plus q̄ masculi. ꝛ sic de simi
libus. per q̄ earū pudicitia nō ledat. ab istis autem
muneribꝰ multi habēt excusationē ꝛ vacationē. qui
dam a lege. quidā ex priuilegio: qđ videre per vos.
17 ¶ Jtem quero vtrū quis possit cogi ad duplex
officiū. dic vt. ff. de quēad. ciui. mu. indi. l. j. ꝛ als pleni⁹
21 dicam. † Jtē quero vtrū ille cui iniūgit tale officiū
possit se pecunia redimere. dic vt. l. illud. ff. de excu.
22 mu. ¶ Uenio ad scōm principale membū. scz de
munere patrimoniali. ꝛ hic aduerte: q: ꝓpie dicit
munus patrimoniale vbi vertit sumptꝰ: vt. l. munus
rum. §. patrimonioz. ff. eo. ꝛ istud diuiditur tripliciꝫ
ter: q: qñq; sumptus imponit persone tm̄ nulla ha
bita cōsideratione patrimonij: vt qñ imponit presta
tio per capita. Qñq; imponit habita cōsideratione
patrimonij: vt qñ imponitur per solidum ꝛ libram.
¶ Qñq; imponit rebꝰ nulla habita cōsideratione
persone. ¶ Circa primū qñ imponit per capita.
de hoc habetis. ff. de cēsi. l. eratē. ꝛ. ff. de anno. ꝛ trib.
l. j. ꝛ ibi in rubrica. ꝛ ab isto nō excusantur aliqui nec
ꝓpter sexū nec ꝓpter eratem nisi aliter se habeat
cōsuetudo ꝓuincie: vt. d. l. eratem. ff. de cēsi. ꝛ ista
prestationē solū debēt facere rustici: non aūt ciues
de iure communi: vt. j. de cap. ci. censi. cpi. l. j. lib. pf. ꝛ
ista prestatio per capita debet imponi ꝓ salarijs rec
toꝝ ciuitatis ꝓ parte: vt. d. l. j. ff. de anno. ꝛ cap.
et istud onus debet quis subire in loco in quo est
ciuis ꝛ incola: prout statim dicam in sequenti mem
bro. Uenio ad tecūdum ꝛ dico qđ qñq; imponitur
persone pro rebus habita cōsideratione patrimonij.
ꝛ ita in vulgari appellatur collecta: vt dicit glo. in
24 rescripto. §. fi. ff. eo. ¶ Quero hic in primo: quis a
a possit collectā imponere. Rñ. aut imponit ꝓpter
necessitatē ciuitatis: ꝛ pñt ipsi ciues ipōnere: vt no.
in. l. j. §. pe. ff. qđ cuiusq; vni. ꝛ ꝓbat. ff. de ope. pu. l.
omnes. ꝛ. ff. de immu. ne. conce. l. fi. aut imponit ob b
publicā vtilitatē et nō pōt imponi sine expssa licen
tia principis: vt. ff. de excu. mune. l. placet. ꝛ. ff. de sup
indicta. l. j. vnde si q̄da ciuitas vellet iponere colle
ctaꝫ vt donaret principi nō posset de iure sed de fa
cto sic. Predicta vera sunt in ciuitate que recogno
scit superiorē: sed si essent ciuitates libere et non re
cognoscētes superiorez possent imponere quomo
do sibi placeret. Barto.

Additio. No. ꝓ bar. in. l. j. qđ cuiusq; vni. no. ꝛ c
ꝛ abiste nō excusat aliquis ꝓpter dignitatē. argu.
ff. de re iudi: ꝛ in. l. placet. C. de sac. san. ec. et an dō
minus possit iponere vasallo: per bal. in. l. pe. C. de
25 bo. que libe. † Quid si ciuitas debet mittere mille
homines i exercitu an fit on⁹ ipositū ꝑsonis: an ꝛo
26 rebus. vide bal. in. l. etsi. in fi. de exe. rei in. Jtē vsu
rario fœnis imponit collecta. bald. in. l. etsi. in pe.
27 col. ff. de exe. rei in. † Jtē collecte dicunt ille q̄ non
habēt certā formā sed variant secūdū voluntatem
superioris: vt no. bal. i. l. fi. C. sine cēsu vel reliquis.
b ¶ Item collecta imponit per solidum et libram. b
Adde glo. in. l. sancimus. la. j. in ver. perequatio. C.
28 de aduo. diuer. iudi. Alex. ¶ Sed qro cui possit
imponi hec collecta. Rñ. ciuibus et incolis tm̄: vt
d. l. rescripto. ff. eo. et in fi. ꝛ ideo si fœnsis possides
ret in territorio vni⁹ ciuitatis non posset sibi impo
ni collecta: q: cū imponatur persone licet ꝓ rebus
et persona nō est subdita nō pōt sibi collecta impo
c ni: vt. d. l. rescripto. in fi. et. l. libertus. §. sola. ff. ad
mu. ¶ Fallit in vsurario. ¶ Item fallit in ciuitate
que de hoc habet priuilegium. vt. d. l. munerū. §. pa
trimoniorū. ff. de mu. ꝛ ho. ¶ Jtē fallit in ciuitati
d bus que hoc habent ex consuetudine d cuius cons
trarij nō extat memoria: que habet vim priuilegij:
vt. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quotidia. ꝛ
est i. ¶ Jtē fallit in ciuitatibus q̄ fecerūt sua predia
tributaria ꝓpter collectas sed rūc debet imponi
rebus non personis et ideo cadit in sequēti mēbro.
29 ¶ Item quero qualiter imponatur ista collecta.
ꝛ glos. ff. in. l. j. §. de apo. pu. dicit quod imponit mag
nis ꝛ paruis per solidum et libram vt qui plus ha
bet plus soluat. Et quod ibi dixi fallit si impona
tur ꝓ salario rectoris vt. ff. ꝓrimo membro. di
ri. ¶ Fallit etiam in casu quem statim dicam.
30 † Quero ergo vtrum istud munus diuidatur in so
didum et non sordidum. Gui. dicit quod sic vtpu
ta si imponeretur collecta ꝓ redimendo aliquo
munere sordido diceretur munus sordidum alias
secus. Certe licet de iure communi munus nō pos
sit redimi pecunia: vt. l. illud. ff. de excu. mu. cum si.
tamen si hoc contingeret fieri auctoritate superio
ris fateo: dictum Guil. et tunc ad istam collectam
soluendam non renerentur hi qui non tenebantur
ad munera sordida. alias alter ꝓ altero grauare
tur contra. l. j. vt nullus ex vica. ꝓ alij. debi. ꝛc. et
sic tunc non imponeretur collecta per solidum ꝛ li
31 bram. ¶ Item quero ꝓ imponēda collecta que e
res estimabuntur. Respondeo omnia mobilia ꝛ im
mobilia. vt. ff. de cēsi. l. fomna. ꝛ. ff. de immu. ne. cōce.

¶ Imponere. vide Feli. in. c. cū dilecta. de rescrip
ver. singuli. Adde istum in. l. vna. numero. 2. ꝛ quod
ibi posui in apost. ad ipsum in versi. collectas. ff. de
superind.

¶ Libram. Adde Jnno. in. c. graue. de sen. excō. et
vide do.
Alexā. in
in. d. §.
actor. alle.
in rex. put
ipse se re
mittiri. ff.
colum. in
fi. ver. que
rir succef.
sine Bar.
cum pco.
nonnullis
ibidē per
eū signa
tis.

¶ Impos
ni. ad dō
ale. d imo.
ipn. d. ꝓvisi.
ij. pre vbi
plenecloq
tur.

¶ Excon
suetudine
vid. d. ale.
de imo. cō
sulentē cō
tra Bar.
in cōsi. suo
cep. incip.
viso. in. v.
ꝛ. vj. colū.
ita etiam
refert ꝛ se
quitur. d.
Jas. may.
in. l. de q̄
bus. in. xx.
visi. colū.
de le. ꝛ dic
ꝙ imo vi
detur suffi
cere. con
suetudo
antiqua si
ponderes
Bar. in. l.
j. ff. de aur.
coro. lib. ꝓ
que cōsue
tudo est. ꝛ.
an. fin pa

no. in. c. fi. ꝛ. col. de consue.

¶ Clericis ꝛ ecclesie. adde qđ posuisti apostil. ad
istum. in. l. placet. nu. 14. in ver. ꝓ rebus ecclesie. ff.
de sac. san. ec. in. §. lec.

posset compelli etiaz pro his que habet extra territoriū. ar. l. fi. ff. de ōcre. ab or. faci. Bar.

Additio. ¶ Hoc firmat Joā. an. in. c. de immu. ecli. vi. et ibi Do. ꝛ doc. in cle. i. et vide. l. fi. §. patrimonium. ꝛ. l. rescripto. §. fi. et ibi glo. ꝛ bar. ff. de mu. ꝛ ho. ꝛ habetur in aur. nulla nobis. de sac. san. ec. et in. c. i. de immu. eccle. in. vi. et ibi Jo. et plene Bal. in. l. iiij. ꝛ Bal. C. si fine sensu vel rell. ꝛ Ange. in. l. iiij. §. actoz. in. iij. col. ad finem et ibi etiam domi.

a ¶ Martinus. adde d. in consi. ccxvij. ici. circa hāc. q. vij. no. no. b idez in. ij. parte. char. xcij.

35 Ale. ff. de re iudica. Alex. ¶ † Item quero quis excusetur ab isto munere. respondeo nullus regulariter vt hic. et. l. patrimoniū. quēadmo. ad mu. ciui. in prin. et de mu. patri. l. ij. Fallit in doctoribus actu legentibus vt. l. medicos. et ibi nota. de profes. et medi.

¶ Item fallit in officialibus secūdū distinctionē quā posui. ś. de immuni.

36 ne. cōce. l. j. ¶ † Ité querit glo. p fundo dotali quis soluet collecta. dicit gl. ꝛ bene ꝙ maritus * per. l. hactenus. ff. de vsufru. et probat. ff. de impēsis in rebus do. l. neq;. Et quia vir percipit fructꝰ. ideo ꝛc. vt. l. j. ś. de anno. trī. ¶ † Venio ad tertiuz scilicet

37 ad munera mere patrimonialia que ipsius rebus indicuntur: Bar.

Additio. Vide in rub. ś. de anno. et ibi vide bart. et adde bar. in. l. rescripto. §. fi. de mu. et ho. et per gl. in rubri. ś. de mu. patri. Alex. ¶ Ista sunt triplicia qnq; indicuntur ipsi rei de eo qō faciendus est in ipsa re seu de ipsa re. vt qō nauis vel seruus vel equus vadat in seruitiuz reipublice. hoc em̄ fit de ipsa re. ¶ Ité ꝙ milites hospitentur i domo. hoc em̄ fit in re ipsa. Quandoq; ista munera sunt de eo quod percipit ex re vt qō deb̄ tertia pars fructuū: vt. l. modios. j. de suscep. ꝛ arcka. ¶ Quādoq; imponitur ipsi rei de eo qō non fit ex ipsa re nec in re nec de eo quod percipitur in re nec ex re. sed est omnino extra rem: vt quādo debet prestare certam pensionem pecunie annuatim: pecunia enim ex re ipsa non percipitur. de primo ꝛ secundo patet exemplum. ff. de mune. ꝛ hono. l. fi. §. patrimonio. ꝛ. §. fin. ꝛ de priui. vere. l. pe. De tertio est exemplū in. l. hactenus. ff. de vsufruc. ꝛ. ś. de imponenda lucra. de fer. l. i. ꝛ in oibus. ll. faciēbꝰ mentionem de tributo seu vectigali quod soluit in pecunia. ꝛ differt istud tertiū a munere quod imponit persone pro rebꝰ. nam ibi est obligata persona: ꝛ per consequēs omnes res patrimonij; vt. l. aufertur. §. fiscus. ff. de iure fisci. ꝛ no. ś. pe. fi. credi. prin. l. j. hic vero quelibet res tenetur pro munere quod eā rem respicit ꝛ non

38 vltra. ff. de pub. ꝛ vec. l. imperatoꝛes. ¶ † Ité quero qui excusentur ab istis muneribus. Respon. nec mo cuiuscūq; priuilegij vel dignitatis existat etiam si sit ecclesia: vt. ś. de exac. tribu. l. fi. ꝛ de sac. san. ecc. ele. l. placet. ꝛ. l. iubemus nullam nauem. ꝛ. j. de nau. non excu. l. ij. ꝛ de episco. ꝛ cleri. l. de his. nisi quatenus leg. vel priuilegio sit expressum specialiter: vt

39 ś. de episco. ꝛ cleri. l. j. ¶ † Venio modo ad tertium principale: scz ad munera mixta: ꝛ cū. ś. videmus de simplici facile cognoscemus compositum. Sūt enim qui habent onus persone pro sumptu: vt. d. l. munerū. §. mixta. ff. eo. Sed hic est aduertendū. dico enim. ś. ꝙ a personalibus quidam excusant a patrimonialibus nullus. quid ergo fiet vtrū propter id quod sapit naturā personalium excusetur a toto: an vero propter id quod sapit naturā patrimonialis vel realis excusetur a nihilo. ꝛ breuiter licet contingat ꝙ quis nō possit grauari ad personalia propter delictuz siue propter aliā immunitatē semper fiet separatio: qz quatenus hoc respicit personā nō grauabitur quatenus aūt respicit sumptū seu patrimonium grauabitur: vt. l. relegatoiū. §. fi. ꝛ. l. seq. ff. de interdic. ꝛ relega. ꝛ hic est casus. l. maximarū. et ś. de excusa. mu. Nam ibi ponuntur quedā munera sordida que respiciūt sumptū ꝛ laboꝛē persone: ꝛ sic sunt mixta: a quibus excusantur solum patrimonia quorundā qui sunt in maxima dignitate. Aliorū aūt patrimonia nō excusantur lz sint in dignitatibꝰ mixtis: sed cōstat ꝙ eis persona que in dignitate est pro ut persona respicit excuset a muneribꝰ sordidis: vt. l. humilioribus. j. de suscep. ꝛ arca. ergo apparet ꝙ alij existentes in dignitate non grauantur

4 ipsi sed eorum patrimonia. ¶ † Item quero cū in iure sepe fiat mentio de muneribus ordinarijs ꝛ extraoꝛdinarijs que sint ista. ꝛ Bal. dicit in. d. l. nemi nem b. ꝙ ordinaria sunt siue habent certā ꝛ determinatam prestationē. extraoꝛdinaria sunt que ꝙ accidēs inducuntur: vt. l. scio. §. medico. ff. de annu. lega. ꝛ. l. sed si per prorogem. §. fi. cū ferie. ff. ex quib. cau. ma. sed. l. j. 3. de vac. mu. videtur velle dicere ꝙ illa sunt extraoꝛdinaria munera que imponuntur a lege vel senatusconsulto vel cōstitutionibus principū certe illa concoꝛ. cū dicto Bal. qz qñ imponitur a lege vel cōsuetudine perpetua vel cōstitutiōe tunc de necessitate habēt certā ꝛ ordinatam prestationē. sed ea que imponunt qñq; per accidens non possunt habere perpetuā ꝛ ordinatā prestationem. ꝛ hoc modo forte debet intelligi. l. j. ś. de superindi. qz indictiones per singula lustra ante illam. l. nō imponebantur perpetuo sed forte ad beneplacitū principis si vere em̄. hoc fuisset sine dubio fuissent ordinarie prestationes: sed qz nō erant ideo fuit necesse rediri in aliam constitutionem. Bar.

Additio. Et que dicantur munera ordinaria et que extraoꝛdinaria. Adde Bal. in. l. fina. in versicu. adde tamen. C. sine sensu vel relig. ꝛ Barto. in. l. his qui: de iure immu. Imo. in. l. fi et toto. in. principio. ff. de legatis primo. Alexander.

41 ¶ † Item quero pedagium seu gabella que solui tur a transeuntibus vtrum sit onus reale vel personale. et respondeo quod est reale: vt. l. j. de priuile.

vere, ca

vere. ꝛ no. in. l. fi. de canō. lar.

42 **Additio.** † Clerici non tenent̄ soluere pedagium seu gabellas. a vide p. bal. i. l. placet. et in. l. ad instructiones. ꝛ in. l. pe. C. de sacro san. ecc. Alex. ¶ Sed tunc quero vltra cum dicim̄ clericos teneri ad onera realia quare ab eis non possunt exigi iste gabelle: vt in. c. clericis. extra de immu. eccle. lib. vi. Rñ. qō dixi ista munera patrimonialia exigi a clericis intelligas qñ patrimoniū fuit ad clericos cū onere: sed si ad eos fuisset res libera non possent grauari: sed iste gabelle et pedagia indicunt̄ reb̄ liberis clericoꝝ ideo quia trāseunt per rutum territoriū. hoc autem nō pōt fieri:

43 ergo ꝛc. † Sunt ꝛ alie distinctiones munerū: quia quedam publica: q̄dā priuata. ꝛ ista nō prosequor: quia non pertinet ad nostrā materiā. Item quedā

b dicuntur angaria: quedam perangaria: b quia subpredicris cōtinentur. et habem̄ rubrica specialē. j. de cursu publi. anga. et perangaria. lib. xij.

Additio. Vide. l. neminē. de fac. san. eccle. et ibi plene declarat Ly. ꝛ gl. in. c. non minus. de immuni. eccl. ꝛ p. Roffre. in libellus suis. Alex. ¶ Ultimo scias ꝙ omnia ista dicunt̄ munera ciuilia: vt. l. munerū. §. hec aūt oia. ff. de mune. et hono. hic non sunt alia. Bar.

¶ De legationibus. Rubrica.

1 ☞ Salariū quod debebatur vni ex duobus officialibus vel ambasiatoꝛibus qui moꝛtuus est non accrescat ei qui solus impleuit.

2 Heredes ambasiatoꝛis q̄ decessit tenentur restituere reipublice salarium pro rata temporis quo non seruiuit.

3 Heredes assessoꝛis decedentis in officio an habeāt restituere salarium perceptum pro tempoꝛe quo nō seruiuit.

4 Alter ex ambasiatoꝛibus si vnus decessit in itinere potest totum officium ambasiate explere.

Duobus. Pone hic casū in terminis sic. Titius et ego sum̄ creati syndici ī cā fisci vt pūcipis ad defendendam quandam cāz

1 pūcipis et acceptimus pecunia pro sumptibus litis: ego iui et causam defendi: sed Titius non venit sed moꝛtuus est: ego volo repetere ab he-

2 redibus illius Titi illam pecuniam quam ipse habuit a republica: queritur an possim. Et respondet

3 quod si ille acceperit pecuniam ob propios sumptus et non possum repetere ego sed republica. aut ille accepit pecuniam propter sumptus: hoc est vt solueret aduocatos: et tunc eum ego qui iui ad defendendum causam sim ad hoc obligatus potero illam pecuniam repetere. Item potero collegam meum in eo in quo deliquit propter onus fidei impositum acculare coram pūcipe: quod intellige si

1 ille collega meus viueret. hoc dicit. ¶ † Et nota quod licet vnus ex officialibus vel ambasiatoꝛibus decedat vel alias officium non impleat quod alarium decedentis vel alias non implentis non accrescit ei qui solus impleuit. quod notat Bar. solus.

Additio Hoc puto verum si duo essent deputati a ad idem officium: secus si ad diuersa vt vno decedente alter gereret vtrūq; officium et de mādato superioris: quia tunc cum officia sint distincta ꝛ distincta habeant salaria: iste dicitur sustinere vicem duoꝝm: et ideo duplex salarium habere potest. arg. C. de aduo. diuer. iudi. l. binos. c † Item facit hec. l. quod si ambasiatoꝛ decedit in itinere salarium pro rata temporis quo non seruiuit pro heredes debet reipublice restitui † et sic facit contra heredes assessoꝝm qui in officio decesserunt quod teneantur restituere pro rata temporis si totū assessoꝛ receperat salarium: vel si non receperat quod heredes non debeāt habere nisi pro eo tempoꝛe quo defunctus seruiuit. de quo per doc. in. l. diē

4 functo de offi. assess. Item no. ꝙ quod si vnus ambasiatoꝛ in itinere decedat alter solus potest officium ambasiate explere: et id qō faciet tenebit er rarum erit ac si esset factus per b ambos. Ange.

Tresmarina. Legatio trāsmarina tribuit vacationem bienij: secus si prope: quia tūc talis legatio non tribuit vacationes. hoc dicit. ¶ Sed oppo. ś. de mune. ꝛ ho. l. ij. Sol. illa determinatur p ista. vel aliter. Legatio a remotis tribuit vacationem ab omnibus ciuilibꝰ muneribus vt hic. legatio vero de ppinquo tribuit vacationem a munere legationis per biennium non a muneribus ciuilibus.

☞ Recipiens dignitatem ad postulationem ꝛ procurationem nō habet immunitatem a muneribꝰ: sec⁹ si a liberalitate.

Pacto an fieri possit ne immunitas a lege concessa locum habeat.

Immunitas concessa officio qñ durat etiam officio finito.

Nuerū. Seu q̄ digni

c tatis suffragio receperunt non habent vacationem a muneribꝰ propter dignitates: sed si legatus fuerit habet propter legationem hoc dicit. Ista est singularis lex. et ideo nota. ¶ Sed oppo. videtur quod isti et similes excusantur: vt. ff. de va. mu. de gatio. §. comites. et. l. eos. ś. de va. mu. et huius timoris hec lec. huius. l. variatur. † nam cōtraria loquuntur

fff

a ¶ Babel las adde ang. i. ś. incl. pun ctus questionis talis est. et Joan. de poz. vice. in consi. omnipotētis dei postulato suffragio in primo scīē dum. vij. col. et fe de. de sc consi. x. et hēdre. c. vij. versi. vobis q̄q totum.

¶ Quedā anga ria ꝛ q̄dā peranga ria. tu vide de hoc re buf. i rub. ś. de āno. ꝛ trib. nu. 7. isto lib. guil. de cūg. in. c. nemines. nn. 12. et ibi posui i apo. ad ipsum i ver. q̄d of ang ariū inus. ś. de sacr. sanc. eccl. ꝛ gl. i c. i. in tit. q̄ sunt. regalia in vfi. feu.

¶ Binos. Vbi vide Bal. i fi. ꝛ i fili p eū sin. c. i. vlti. col. ś feu. guar. ꝛ ad de pau. ś cast. in. l. fi eadem. de assess.

in eo qui recipit dignitatē ex mera liberalitate. hic vero in eo qui recipit ad postulationem et procuratiōnem. arg. ff. quod quisq; iur. l. iij. i pin. ¶ Et no. hanc lec. & facit. ſ. de peti. bo. ſub. l. j. et quod ibi no. 2 2. ff. de excu. tu. l. ria onera. ibi dū dicit non affectata. ¶ † Alij dicunt q̄ in cōtrarijs recepit dignitatem ſimpliciter hoc ſuffragio. l. pacto ne immunitatem haberēt: qđ eſt tenēdū menti qđ ex pacto fieri poteſt ne immunitas a lege cōceſſa locum habeat. ¶ In cōtrarium facit qđ dicim⁹ de clericis qui nō poſſunt renunciare priuilegio clericat⁹: vt extra de 3 ſo. compe. c. ſi diligenti. licet de iure ſimili videatur ſecus vt. ſ. de pac. ſi quis in conſcribēdo. ¶ Tertio 4 modo legit̄ q̄ contraria loquunt̄ in his que recipiūt dignitatē ſine ſalario: hic vero in his que recipiunt ſuffragio. l. cū ſalario et cōrēplatione ſalarij magiſ q̄ officij: et eſtas hanc lectionem intelligenti: q; ſingularis 3 eſt. ¶ † Alij dicunt q̄ hic finitū erat officiū in contrario autem durabat: ſed hec lectio nō vera: vt. ſ. de excu. mu. l. maximarum. in fi. et. l. ea lege. ¶ Vel dic cōiungēdo hanc legē cum. ll. precedentibus: q; quādoq; quis conſequitur officiū abſq; dignitate: et tunc durante officio hz immunitatē vt. ſ. de excu. mu. l. ſ. et qđ ibi no. aut cū dignitate: et tunc aut illa dignitas obuenit abſq; procuratione et abſq; pacto et nō preceptu ſalarij et habebit immunitatem durante dignitate et poſtea vt. d. l. maximarū. in fi. et l. ea lege. aut obuenit cū aliquo exp̄dicitis: et habebit immunitatē durante officio nō poſtea: vt hac. l. quā no. q; lex iſta eſt ſingularis. Bar.

1 ☞ Practica faciendi propoſitū in conſilio.
2 Preſes prouincie qualiter coadunet conſilium ſeu parlamentū vniuerſale prouincie.
3 Preſes ſolus non refert principi reſpicientia publicam vtilitatem.
4 Statutum factū a preſide ſine cōſilio nō valet niſi confirmet̄ per ſuperiorē: et qualiter hoc intelligat̄.
5 Preſes prouincie non poteſt facere conſtitutiones: tamē cōtrariū ſeruant preſides miſſi ab eccleſia.
6 Conſilium conuocari debet in loco publico.

SIquid. In his que publicā vtilitatem reſpicient non valet reformatio facta a prouincialibus etiam cōſentiente preſide niſi per preſentiam ipſi⁹ principe fuerit approbata. h. 1
d. ¶ Erat euidētia pmittre q̄ quādo preſes vel alius quis ſuperior pponit aliquod dubiū in ſuo conſilio 2
et petit ſuper hoc ſibi ſanū conſilium exhiberi. vnde eſt idem dicere pponere et conſilium poſtulare. ¶ Hoc 3
premiſſo pone caſum ſic. preſes prouincie conuocauit parlamentum in prouincia et in eo proponit et conſilium petit ſuper aliquo euenienti quod reſpiciebat vtilitatem publicam ſuper quo fuit cōſultū vt ad principē mitteretur legatio ſeu ad eius curiā vel fuit aliter reformatū. ¶ Quare an hoc ſufficit per preſidem approbari. Reſpondet imperator q̄ 1
nō. h. d. Cetera ſunt plana. ¶ † Et no. hic modū faciendi ppoſitū in cōſilio ſiue parlamēto. Petit ergo 2
proponens ſanū et vtile conſilium exhiberi. Et hoc verū q̄n propoſita ſit ſuper aliquo dubio. Sed q̄n fieret ſuper certo ſec⁹: vt. l. ij. ſ. de va. mu. verbi gratia. Finitum eſt officium vnius officialis cōgregatur conſilium vt eligat̄ ſequēs officialis tūc: q; certum eſt electionem debere fieri non petit conſilium ſuper hoc: ſed petit vt eligant homines de cōſilio.
¶ † Secundo not. q̄ preſides prouinciarū coadunare conſilium ſeu parlamentū vniuerſale prouincie: qđ intelligē nō q̄ omnes de puincia debeāt ad illud ire: q; hoc eſſet durum: ſed de omnibus ciuitatibus deputantur aliqui ambaſiatores vel ſyndici qui ciuitatem repreſentent. et iſti dicunt aſſiſtere preſidi. et hoc ſentit gl. poſita ſup verbo inter oēs.
¶ Tertio no. † q̄ preſes ſol⁹ nō poteſt referre principi: quod intelligit glo. in his que reſpiciūt publicam vtilitatē: alias ſec⁹ p̄ text. ſ. de rela. ¶ † Quarto no. q̄ ſtatutum ſeu cōſtitutio facta a preſide ſeu parlamento vel conſilio prouincie: nō valet niſi approbetur per ſuperiorem. ſed contra hoc opp. quia quilibet populus poteſt ſibi facere ſtatutum vt. ff. de iuſti. et iur. l. oēs ppli. So. dicit quil. q̄ illud eſt verū in his q̄ priuatā vtilitatē reſpiciūt. In his vero que reſpiciūt publicā vtilitatē principaliter: nō p̄nt vt hic. ¶ Sed ego dico aliter. in. l. oēs populi nam quidam eſt populus liber qui habet omnem iuriſdictionē et tūc p̄t facere. l. ſ ſtatutū. pur ſibi placet vt. d. l. oēs populi. et inſtitu. de iu. nat. gē. & ci. ſ. omnes populi. vbi poniſ exēplum in populo romano. Quidam ſunt populi qui nō habēt iuriſdictionē de iure cōmuni vt ciuitates que nō habent merum imperium. Item prouincia tota que licet habeat merum imperium. vt. l. illicitas. ſ. qui vniuerſas. ff. de offi. preſi. tamen a preſide appellatur ad ſuperiorē: et tunc eorum ſtatuta non valent niſi confirmentur a ſuperioribus vt hic. & ita fit in iſtis ciuitatib⁹ marchie et ducatus. nam admittuntur eorum ſtatuta niſi approbata per ſuperiorem: vt dixi in. d. l. oēs populi. ſic etiam ſtatutū quod fieret in aliquo caſtro nō admitteretur niſi per commune approbaretur.
¶ † Item no. q̄ preſides prouinciarū non poſſunt facere conſtitutiones tamē iſti preſides qui mittuntur ab eccleſia aliud ſeruant vel ex cōſuetudine vel ex ſpeciali cōceſſione. de quo dixi in. d. l. omnes populi. vbi hanc l. allegauī. † Item nor. q̄ cōſilium ſeu parlamētū debet cōuocari in loco publico: de quo dixi in. l. ij. ſ. de decur. & videas que ibi dixi. ista oia perpetuo tene menti. Bar.

☞ Priores ciuitatis ſoli non poſſunt legatū mittere: ſed requiritur magnum conſilium.
Conſilium quando vocatur abſentes extra ciuitatem non ſunt expectandi.
Item nec infirmi vel aliter impediti.
Ambaſiatores debent portare literas ſue ambaſiate.

Potiores. Non debet legatio mitti vt ad principem niſi de voluntate conſilij et auroritate ſuperiorū. hoc dicit. ¶ Nor. hic † quod priores ſoli huius ciuitatis non poſſunt legatum mittere ad principem ſine magno conſilio ciuitatis. ¶ † Secundo. not. qđ q̄n vocantur ad conſilium oēs: ſufficit qđ ſint in conſilio illi qui ſunt in ciuitate nec ſunt expectādi illi qui ſunt abſentes: vt hic oū dicit intra vbi. ¶ † Tē no. q̄ non ſunt expectandi infirmi vel aliter impediti vt

ſint in conſilio. ¶ Item not. q̄ ambaſiatores debēt portare literas ſue ambaſiatorie. ad quod facit qđ dixi. ſ. de decu. l. ſi quis decurio.

¶ De excuſationibus artificum. Rubrica. 1

☞ Artifices dicuntur etiam diſcipuli.

ARtifices. Artifices hic ex immunitatē a ſplonalibus muneribꝰ tam diſcipuli q̄ magiſtri. hoc. d. 1
¶ No. hoc bñ † q̄ qđ dictū eſt de magiſtris & de diſcipulis dictum eſſe intelligit vt oēs dicantur artifices. qđ facit ad ea que dixi in. l. legatis ſeruis. §. 1
ornatricibus. de leg. iij.

¶ De potioribus ad munera nō vocandis. Rubri.

SIple. Juſta cauſa eſt appellādi ſi alterius potius debeat nominari. h. d. Pone caſum vt. ſ. quemad. ad chul. mu. l. pe. & fi. alias pone rector dz eſſe de natione Romana: & ſi eligitur de natione Tuſcorum. certe licite appellatur. 1

¶ Si propter inimicitias creatio facta fuerit. Rubrica.

1 ☞ Electus ad munera ab inimico preſumitur electus propter inimicitiam.
Teſtis qui tulit teſtimonium contra inimicum preſumitur teſtificaſſe ob inimicitiam.

SI propter. Creatio facta de aliquo propter inimicitias facit aliquē ſi vult poſſe appellari. hoc dicit. 5
¶ Nota. q̄ eo ipſo qđ quis eſt electꝰ ab inimico ſuo preſumitur electꝰ propter inimicitiā: vt. d. i. 6
teſte qui tulit teſtimoniū contra inimicum q̄ eo ipſo intelligatur tuliſſe teſtimoniū propter inimicitiam. vt. l. iij. in fi. ff. de teſti. 7 8 9

¶ De ſumptuum recuperatione. Rubri. 10

1 ☞ Electꝰ ad munera q̄ hz excuſationē recuperat ſumptus factos in lite ab eo cum nominante. 11
2 Electus ad munera quando appellat ab electione eligens citatur. 12

MUneribus. † Electus q̄ hz excuſationē recuperat ſumptꝰ quos facit in lite ab eo q̄ eū nō laudauerit. h. d. 1
¶ Nor. qđ dixi in ſummario. ex quo habes † q̄ qñ electꝰ appellat eligēs ſeu nominās debet citari: q; ei⁹ intereſſet: vt vides hic. nā cōdēnatur in expenſis. facit. ff. de adop. l. nam ita diuus. 2

¶ Si poſt creationem quis deceſſerit. Rubrica.

SIante. Munus ſubeundi munera non tranſit ad heredem mortuo patre. hoc dicit. 1

¶ De tabularijs ſcribis. Rubrica.

¶ Nota q̄ nomina que ponūtur hic in rubri. exponuntur in gloſ. & ponūtur alia nomina dicēt in ea.
☞ Notarius quando imutus poteſt rogari de inſtrumentis.

NOllus. Notarij qui ad aliquam militiā vel aliud officium tranſeunt remouenē & reuocantur ad curiā infra quinquēniū nō poſtea. h. d. 1
Additio. Sumo arg. eſta. l. q̄ † tabellio ſine vitus pōt rogari de inſtrumētis: ſi tñ ante quinquēnium tpe quo officiū exerceri cepit rogetur: ſecus autem ſi poſtea. Ange.
☞ Decurio licet non debeat officium tabellionat⁹ exercere tñ ſi rogat inſtrumenta non ſunt irrita.

QUicunque. Si decurio notariatus officiū aſſumpſerit priuilegium decurionatus amittit.
Addicio. No. ex hac. l. † q̄ licet decurio nō debeat tabellionat⁹ officij exercere. vt l. vniuerſos. de decu. tamē ſi exercet inſtrumenta ipſe facta non ſunt irrita. quod facit ad. qđ. de qua in c. ſi ne clerici. vel mona. 1
☞ Prohibitus eſſe tabellio licet ſit in quaſi poſſeſſione tabellionatus & cōficiat inſtrumēta: tñ inſtrumenta non tenent: ſecus ſi non ſit prohibitus. 2
Practica probandi tabellionatum & eius quaſi poſſeſſionem. 3
Lex barbarius q̄ loquatur in eo q̄ erat in quaſi poſſeſſione officij. ex diſpoſitione populi quicunq; liberē facere poterat. 4
Quem non eſſe notarium probare debet opponēs. 5
Notarius debet eſſe liber homo tamen dicitur ſeruus publicus. in. §. 6
Notarius rogans inſtrumentum q̄ ſciebat ſe rogare non poſſe tenetur parti ad intereſſe. 7
Ignorans non punitur. 8
Notarij an ex ſuis ſtipulationibus oibus acquirat. 9
Libertus an poſſit eſſe tabellio. remiſſiue. 10
Decuriones poſſunt eſſe tabelliones. Item aduocati. Item clerici. 11
Notarij que iura ſcire debeant. 12
Inſtrumēta qđ cōtinere debeant. remiſſiue ad gloſ. 13
Notarius qñ poſſit cōficere inſtrumenta per alium. 14
Judex vel aduocatus an teneatur accipere & conſulere ſuper aliqua queſtione.

GEnerali. Seruus non pōt eſſe tabellio & ſi tñs eius ſcientie tale officium aſſumere parti ad intereſſe tenebit: ſeruus vero fuſtigabit. h. d.
Additio. No. ex iſta. l. † q̄ prohibitus eſſe tabellionatus & conficiat inſtrumēta: nō tamen propter iſtā quaſi poſſeſſionē validabit inſtrumēta per ipſum facta: ſecus tñ eſſet ſi q̄s in quaſi poſſeſſione tabellionat⁹ q̄ nō ſit prohibit⁹ cōficere inſtrumēta nec eſſet tabellio: vt no. Buſi. inſt. barbari⁹. de offic. p. eſt. † & ſi ſit cautꝰ aduocatꝰ vñ cōtra inſtā opponit q̄ ille q̄ ſcripſit inſtrū nō erat notarij⁹ nec in poſſeſſione quaſi tabellionat⁹ officij: vt faciat artificialiter q̄ pte dicti inſtrumenti confecti q̄ ille q̄ ſcripſit erat tabellio: & in quaſi poſſeſſione tabellionat⁹ of

a ¶ Servus publicus. Adde Spe.in ti.de fatif.§.fi. versi.satisdatio.de instru.edi.§.ij.¶.§.viij. in prin.et Bar.in cle.j.§.j.xij.no.de excel.prela.

b ¶ Per alium. adde Feli.in.c. inter dilectos.de fi. instr.¶.d. alex.bart. ¶ Pau.de cast.in.l.q dã.§.nihil interest.ff. de edẽ.et do.Alex.§. de imo.in cõfi.exhib. j.pte.¶do. Soci.ios. xviij.incl. visis dilig̃ter¶ matute.ñ.ij. principaliter cũ ñ.se.in j.pte.vbi etiã q̃d requirat eo casu ne defalcare suspicat.

¶ Addoi no ad hoc ꝓpositum Lãfrã.de oliz.in.c. q̃ñ cõtra falsam.§. inst'o num ꝓductio nes.nu.12. et q̃ ibi posui in a postil. ad ipm.in ñ. vltert q̃ ro extra ꝺ ꝓbatione habebaꝭ ¶ reputa bat ab oibus q̃ cognoscebat eũ: ¶ q̃ erat liber homo: ¶ talis cõditiõis q̃ nõ ꝓhibebaꝭ esse rabellio: aſs nõ sufficeret hoc solus articulare q̃ erat in quasi possessione tabellionat⁹ officij: ex q̃ q̃si possessio nõ sufficit in his qui sunt ꝓhibiti p̃ hãc.l.¶ Nõ ob.ꝺ.l.barbari⁹.vbi sufficit rõne publice utilitatis quẽ fuisse in q̃ possessiõe: esto q̃ ꝓhiberet: q; ibi erat in q̃ possessiõe ex dispositiõe ppli q̃ cũ liberũ facere poterat ¶ fecisset ti scisset: vt dixi.§.i l.i.si ser. vel li. ad dec.of.alpi.¶ vid q̃ dixi i aur.de rab.post p̃n.¶ vide Jnn. in.c.veniẽs de ẽ.fig.¶ in.c.j.de fi.inst.

Sed ¶ q̃s ꝓbabit quẽ nõ ee notariũ: an opponẽs an aduersari⁹? Azo in sũ. de fi.inst.¶ q̃ opponẽs ꝺz ꝓbare maxime q̃n instrm̃ ꝓducẽs est bone ꝓditiõis ¶ bone fame nec ꝓsuet⁹ circa talia ꝓsari malitiose, ꝓ hac pte ꝓsoluit Frã.tig.Spe.Jo.tenuit ꝺ̃ in ti.de instru.edi.§.restat.ñ.q̃d si ꝓducẽ.per ¶ y.i.l.cõparationes. C.de fi.instru.per Jnn.extra de fi.instru.i.c.j.¶ gl.q̃ in ci.hoc.i aur. de rabel.circa principiũ ponit hec ang. ¶ ¶ No.hic ꝙ notari⁹ ꝺz ee liber hõ. ¶ Scõo no.ꝙ ¶ si notari⁹ pariaꝭ se rogari de aliquo instro ¶ sciat se ꝺ̃e aliquã q̃litatẽ vl defectus ꝓpter quẽ instrũ ab eo ꝓfecta nõ valeret ꝙ ipse tenecꝭ pti ad interesse: q̃ est no. ¶ ¶ Jtẽ not. ꝙ ignorãs nõ punit. ¶ Sz mõ opp.q; notari⁹ ꝺr seru⁹ public⁹.vt.l.nõ q̃si.ff.rẽ pu.sal.fo.¶ Solet liber hõ rñ ꝺz seru⁹ public⁹? ꝛ q; publice oib⁹ seruit: ¶ ex eoꝝ stipulatiõibus oib⁹ q̃rit.dicit glos.q̃ est no.nec distinguit iter stipulatiões ꝓuisas vl cõuẽtionales vel iudiciales. Iz quidã ꝑ.c.q̃ꝑ. de usur.i.vj.de q̃ dixi plene i.ꝺ.l.nõ q̃si.Sz q̃ro ¶ vrũ liber⁹ possit ee tabellio: ꝺic vt i gl.no. ¶ Jtẽ q̃ro vrũ decuriões possit ee tabellioes: gl.dicit q̃nõ: nec ẽt aduocati. Tu dic ꝙ nõ debẽt esse. Iz si assumãt illud officiũ pñt ¶ valẽt ea q̃ faciũt. ¶ sic ꝺicũt Canoñ. de clericis: vt extra ne clerici vel mo.c.clerici. ¶ ꝺic vt ibi. ¶ Jtẽ q̃ro ¶ vrũ notarij ꝺebeant scire iura: ¶ ꝺicit glo.ꝙ sic: q̃ intellige ꝙ non requiratur ꝙ sint doc. vel legiste: sed ꝙ sciãt bene officium notariat⁹ vt sciãt summã ¶ flor.¶ alios libros eoꝝ ¶ si hoc ignorẽt imputeꝫ eoꝝ imperitie crimẽ tũ teserũt partẽ renentur parti. vt.§.de magi.conue.l.fi.¶ extra de regu.iur.c.imperitia.lib.vj.¶ ibi ꝑ Dyn.

12 ¶ Sed quero quid ꝺebeant continere instrumẽta: glo.enumerat omnia. quam vide ¶ signa. sed in hoc est multũ aduertendũ q̃ sit ciuitatis ꝓsuetudo.

13 Jtẽ q̃rit gl.vtrũ ¶ notari⁹ possit cõficere instrm̃ ꝑ aliũ⁹: ꝺicit gl.ꝙ nõ: nisi i ciuitate ꝓstãtinopolitana. vt in aut.de tabel.q̃ intelligẽ nisi sit notarius mot⁹ tuus vel aliter infirmat⁹ ¶ ita ipedit⁹ ꝙ scribere nõ possit. q; tũc poterit ꝙ aliũ. vt extra de fi.instru.c.cũ ꝑ.tabellio.facit.ff.de offic.ei⁹ cui mã.est iurisdi.l.j.

14 in ꝑn.§ nũq̃d ¶ aliq̃s iudex vel aduocat⁹ teneaꝭ accipere cõsiliũ ¶ consulere sup aliq̃ qõne.vide glo. ¶ tex.j.de ꝓ.fac.scri.l.in sacris. sed nunq̃d tabellio cogatur a principio registrare instrm̃ ¶ postea publicare.¶ vr tex.hic facere ꝙ fic.ar.q; ꝺ seru⁹ public⁹. et de hoc vide ar.q̃ colligit.ñ.de defen.ci.l.iubem⁹.

☞ Notariatus officium non est dignitas.

Dorthos. Hic ponit noia quoꝝ dã officialium qui ꝺebent illi officio obedire: et sunt obligati ipsi ¶ filij eoꝝ: nec debẽt ad alia officia transire. h.ꝺ. ¶ ¶ No. ibi tex. honore alicuius ꝓuilegij ꝛc. q̃ notariat⁹ officiũ nõ est dignitas nec honoꝝ de quo dixi. ñ. si seru⁹ aut liber ad decu. aspira. l.ij. vbi de hoc. Bar.

De susceptoribus ꝓpo. ¶ arca. Rubri.

¶ Continua hanc rubricã: vt in glos. quã vide quid sit susceptor. ¶ in quo ꝺiffert iste titulus a titulo. ñ. de exact. trib. ñ. eo. lib. ¶ ibi vide.

☞ Debitor liberatur a pena quando per eum non stat ꝙ non soluat.

Liberatio quando contingat sola oblatione.

Apocham de soluto q̃ñ possit petere ille qui soluit sicut potest ille qui soluit.

Susceptores. Susceptores ꝺebent a solutore sine mora recipere: alias puniũtur ipi et iudices q̃ eos punire negleximt. h.ꝺ. ¶ Sinide q; ꝓpio ꝓcipit susceptores sine mora recipere.

Secundo prouidet volẽti soluere. ¶ Tertio punit susceptorem negligentem recipere. ¶ Quarto punit iudicem negligentem condemnare: secunda ibi: nam si. tertia ibi: vt qui. quarta ibi: quod autez. ¶ ¶ No. hic ꝙ si per ꝺebentẽ soluere non staret ꝙ liberatur a pena etiam que imponitur a lege: quia res non incidit in commissum. Item potest petere apocham de soluto ac si soluisset. ¶ ¶ Sed contra hoc opp. sola oblatione non contingit liberatio: vt l.qui decem. in pñn.ff.de solu. ergo non potest petere apocham solutionis. Solu. intellige ꝙ pecunia oblata erat perdita: ¶ sic contingebat liberatio. vt dicta.l.qui decem. secundum glo. vel ꝺic ꝙ obtulerat de posuerat consignauerat: vt.l.ob signatione. ñ. de solutionibus. ¶ ¶ Ex quo no. quod licet ille qui soluit potest petere apocham de soluto. vt.l.j.§. de apo.pub.¶.l.plures.§. de fide instrumento. ita ille q̃ non soluit sed obtulit eo casu quo per oblationem contingit liberatio: ¶ secuta admissiõ ¶ vel obsignatione facta potest petere apocham de soluto quod Æyn.tangit in dicta.l.obsignatione. quod no. quia forte non probatur hoc per aliam legem. melius q̃

per istam. Bar.

a ☞ Bona administratoris fisci licite non emuntur.

Orta. Ad nominatores fuscepꝓrũ in subsidiũ deuenit nec ꝛz ab eis emere. h.ꝺ. ¶ ¶ No.ꝙ nõ licet emere de bonis administratoris fisci. sed contra. ñ. rem alie. ge. l.j. Solutio ibi in administratore ꝓuati hic reipublicefacit.j.de erog.mi.an.l.opinatoribus.lib.xij.Bar.

☞ Officiali antiquo fiẽda est solutio: non nouo. antiquus totum soluit de suo.

Susceptores. ¶ Ei ꝺz solui q̃ est officialis, tẽpore solutiõis non ei qui fuit tpe quo fieri debuit solutio. h.ꝺ. ¶ ¶ No. hãc.l. q; his ꝺiebus habui de facto: quã intelligo nisi officialis antiquus qui non exigit totũ soluit de suo. nam tunc sibi ꝺebet ꝺari solutio: vt l. missi opinatores. ñ. de exacto. tribu.

☞ Reformari in officio non debet quis nisi fuerit primo syndicatus.

Dantes pecuniã mercatoribus ad diuidendaz partem lucri nõ possunt petere rationez a mercatoribꝰ nisi in fine anni.

Eminem. Nõ ꝺz q̃s in officio confirmari nisi primi officij rationem reddiderit. ¶ Jtẽ ratio singulis annis ꝺz reddi. ¶ Jtez officiales nõ ꝺebent esse perpetui: sed annales sed ad plus biẽnales. h.ꝺ. ¶ ¶ Not. hic ex ꝓncipio legis quod non ꝺebet quis refirmari in officio [a] nisi fuerit primo syndicatus. ¶ ¶ Jtẽ nota ex.ver.integro. ꝓ.o illis qui ꝺant pecuniam mercatoribus ad diuidendam partem lucri liciti et dãni secundum legem primã. ñ. ꝓ.o socio. q̃ soluz in fine anni possunt petere rationem a mercatoribus ¶ nõ ante. quod tene menti Bar.

a

Additio. Vide etiã per bal.in.C.ꝓ.o socio. in rubri. et limita singula. vt ꝑ Sal. in.l.aduersus. et in.l.oẽs.C.de admini.tuto.

☞ Verbum solidus a iure ꝓlatum intelligitur de aureo.

Consuetudo intelligit verbũ solidus de minuto.

Septuaginta duo solidi faciunt libram auri.

Aurei Veneti ¶ Florẽtini habẽt octauã partez vncie et fic octo faciũt vncias. ¶ 96. faciunt libram.

Doticleũqz. uis et clara. ex qua no.ꝙ cũ ꝺico solidum licet nõ exꝑimatur aureo: quod est verũ q̃n ꝓferẽ a iure. sed secundũ cõsuetudinẽ in partibus illis intelligit ꝺe solido minuto. hoc est monete minute. ¶ ¶ Secundo no.ꝙ. lxij. solidi facit libã auri: [b] et si bene computes quilibet aureus habet sextam partẽ vncie: hodie vero aurei veneti et Florentini quilibet habet octauam partem vncie: et sic octo faciũt vnciam. ¶ xcvj. faciunt libram auri.

Additio. Vide bar.ñ.i rub.de veteris nũmiſ. pote. ¶ q̃ dixi post bar.in.l. paulus. ꝺe so. Alex.

a ¶ Non debet quis refirmari in officio. adde ista in.l.ñ.vt oẽs tam ciuil. ¶ in.l. rescripto. ff. de mu. et hon. quid autẽ si fuit refirmatus an ꝺebeat bis syndicari vide eũdẽ in.l. ꝛ ideo. ff. de verb. ob. ¶ ale. in.l. ꝺies. ff. ꝺe dã. infe.

Jn minime. Nec.l. facit contra eos qui tenent pecuniã cõmunis: et cum ea faciũt mercãtias. facit. j. de his qui ex pub. cod. l.j. ¶ de his qui ex pub. ra. l.j. ¶ ij.

☞ Factum a maiori parte fideicommissarioꝝ licet ꝓmissus fit in plurib⁹ ¶ ꝺicitũ q̃ ꝺudicatũ fuerit ꝙ ipsos valeat.

Exactores. Vicpo nit. et ꝺo qualiter ꝺebet eligi susceptor vel exactor: facit. ñ. ꝺe iure fis. l. super creandis. et ibi no. et. ñ. de ca. lar. titu. l. ꝓcepit. §. illud etiam. ¶ ibi ꝺixi. [c]

Additio. No. in text. ista. l. ibi oim. ꝙ licet text. ꝺicat oim tñ glo. ꝛ ꝺaudit ꝙ sufficit cõsensus partis [c] per. l. q̃ ꝛ maiori. ff. ad muni. ¶ ¶ Ex hoc faciunt ad. q. plures sunt electi fideicõmissarij in testamento: et sunt apposita ista verba ꝙ illud ꝙ fuerit per oẽs actũ obtineat plenam roboris firmitatẽ: certe eo ꝺe modo valebit si fuerit factũ ꝓ maiorem partẽ sicut per oẽs. ¶ Jtez facit ad. q. ¶ cõpromissum fuit ad plures: vt illud quod iudicatũ fuerit ꝙ ipsos valeat ¶ ꝺebeat obseruari certe q̃ fuerit iudicatũ per maiorem partem obseruari ꝺeber. Ange.

☞ Mensure ciuitatis ꝺebent fieri eree vel lapidee.

Pena falsificantium mensuras q̃ sit remissiue.

Qui promisit ꝺare mille aureos tenet ꝺare ad pond⁹ statutũ per cõe.

Modios. Primo ꝓcipit modios vel mẽsuras esse i vnaq̃q; ciuitate ereos vel lapideos ad quos in ꝺubio recurrit. Scõo punit cõmittentes fraudes in mẽsuris. Tertio ponit ꝙ nõ noie tributoꝝ mẽsure ꝺz solui. Scõa ibi: ita vt. Tertia ibi: siue motum. ¶ ¶ No. principaliter ꝺe mẽsuris ereis ¶ lapideis q̃ obseruanꝫ per vniuersitates. ¶ ¶ Jtẽ no. penã falsificatiũ põdera ¶ mẽsuras: ꝺ quo ꝺixi

b ¶ Aurũ. vide ad ꝺ feli.i.c. cõ querente. de offi.iudi. cã non nullis. remissi. ¶ qõ ibi ꝺixi in apoſt.

¶ Adde qõ not. in apo. ad istuz. ñ. in rub. ꝺe verte. nũmiſ. po. nu. 1. i ñ. septuaginta duo faciunt libram.

¶ Sufficit cõsensꝰ maioris partis. ad ꝺe omni no an. coꝛ. fin. suis. in ver. vni uersitas. inct. q̃ fit a maiori parte. ¶ ilud sing. hoc ¶ alis remissiõnes alleganꝫ i ad ꝺi. ad istũ. in.l. q̃um ꝙ. nu. 4. inverſi. cõsenſ⁹ maioris partis. j. ꝺ oi agr. deserto.

plene in.l.arbitrio.§.de eo.ff.de do/lo.ꝛ vide q̄ ibi dixi q̄ sunt notanda.

3 **Additio.** ☞Dic est casus quod ille qui promisit dare mille aureos teneatur dare ad pō dus statutū per cōe ciuitatis non obstante q̄ diuersoꝝ ponderū currant florenꝰ in ipsa ciuitate. finaūr certum pondꝰ vel certa mensura non esset in cōmuni. sed essent diuersa pondera ꝛ diuerse mensure. tunc recurrim⁹ ad cōsuetudinē regionis. finaute de consuetudine nō appareat vel diuerse cō suetudines nō appareāt: tūc quod est minimum sequimur. vt.l.semper in obscuris. ff. de reg. iur. Ange.

☞Estimum quādo fit defensor ciuitatis cui⁹ bona estimanē debent requiri. Item syndicus ville q̄n villa. In estimatiōe fundi particularis dominus fundi requiritur.

Susceptores. ☞Ista lex est clara ex quano. ☩ q̄ quando fit estimum debet requiri defensor ciuitatis cui⁹ territoria estimātur: ꝛ sic sufficiet requiri syndicū ville nec est necesse q̄ singuli de villa requirant. ꝛ hoc q̄n fit estimatio vniuersalis: ☩ sed quando ex aliqua cā estimat predictū vni⁹ vel mensurat ille dz requiri cui⁹ p̄dicta estimat. vt.l.ij. ꝛ.iij. §. fi. regū. Iteꝛ istud estimū dz assignari prefidi. vt.l.ij. in pr̄in. §. de apo. publi.

Securitates. ☞Ista.l.est fortis ꝛ modice vtilitatis: ꝛ tria dicit. ☞Primo quod securitates facte a susceptorib⁹ de vino q̄n fit rō dz eis iputari p interitu q̄tum cōtinet in illa apocha seu securitate de recepto. Secūdo ibi: ꝛ accepta. dicit glo. q̄ ratio acceptoꝝ ꝛ dissensio rationis dz fieri in aperto: q̄ nō in multis eīm ciuitatib⁹ redditꝝ ratio in cōsilio. Tertio ibi: ꝛ omnes. ꝛ dicit q̄ securitates que proferunt debēt approbari ꝛ acceptari ab officialib⁹. q. d. nō pōt opponere exceptionem non numera. pecu. C. de nō nu. pecu. l. in cōtractib⁹. §. j. ꝛ. l. fi. §. de apo. publi.

☞Notarius semel condēnatus de falso instrumēto nō pōt deceteꝛo officium notariatus exercere.

Notarius condēnat⁹ de falso ex alia causa q̄ falsitatis cōmisse in notaria tu an possit instrumenta conficere. remissiue.

Si aliquid. Nō pt̄ q̄s exercere officiū in q̄ semel deliq̄t. h. d. ☩Nota hāc.l. ex qua colligit q̄ notari⁹ semel cōdēnat⁹ de falso instro nō pōt decetero notariat⁹ officiū exercere. ☩ facit. ff. de eden. l. si quis ex argentariis. §. j. et ibi gl. alleg. l. istā. ☩ sed quero: q̄d si notari⁹ est cōdēnat⁹ de falso alīs cōmisso q̄ in officio notariatus an poterit exercere officiū notariatus. dic vt dixi de ista questione ꝛ alijs in. l. ij. ff. ad. l. iul. repetun. et ibi plene de hoc.

☞Judex qui mandat alīs solui cōdēnationē q̄n cui dicrat statutum punitur.

Notarij deputati ad causas ciuiles non pñt scribere acta criminalia.

Judex negligens punitur criminaliter etiā ad penam corporalem.

Dos. Hec.l. fortis est i text. ꝛ modicū valet. Diuide: q̄ pīo dicit q̄ in qualibet pūncia debēt esse duo susceptores quoꝝ vnus suscipiet aurū: alīs alias species. ꝛ debent esse duo notarij seu numerarij vt cuilibet susceptoꝝ det vn⁹ notari⁹ numerarius. scda ibi: scire aurē. dicit q̄ susceptor auri nihil habet cōe cū susceptore aliaruꝝ specierū. q. d. vn⁹ nō dz se intromittere de officio alterius et q̄ dz solui vni non dz solui alij. et exponit ibi cū arce. i. scrinio. rōcinijs id. est vbi alie species aliarū rerū extra aurū reponunt q̄ pīner ad aliuꝝ susceptoꝝ. tertia ibi: in ver. iudices. punit iudices in v. libris auri ꝛ eoꝝ officiales pena capitis si predicta nō obseruauerūt. q. d. si illud q̄ dz solui vni susceptoꝝ fecerit alter tibi solui puniat pena p̄dicta.

☩Nota. ex fi. hui⁹. l. q̄ punit iudex q̄ mandat pecuniā cōdēnatiōis alīs solui q̄ cui dicrat statutū. facit q̄ dixi. §. de cano. lar. l. p̄cipit. §. p̄ced̄erib⁹. Bar.

Additio. In text. ibi: nihil. ☩ Nota phiberi cōmixtionē officioꝝ. et ideo dico q̄ notarij deputati ad causas ciuiles non possunt scribere acta criminalia nec ecōtra. pter cōmixtionem officioꝝ que phibita est p hāc.l. et. ff. de offic. con. l. vna ꝛ. §. de exac. tribu. l. missi. q̄ intelligit nisi ex causa necessitatis: vt plene per Bull. in. d. l. vna. Et vide. l. fi. de nume. lib. xij. ☩ Ultio no. ex ista. l. j. iudex negligentē puniri criminaliter etiaꝫ ad penam corporalē. de hoc dixi de bo. vac. l. fi. et. l. iudices. de con. fisc. deb. Ang.

☞Officia villa non sunt danda decurionib⁹ sed vilibus personis.

Stare ad custodiam portarum est vile officium.

Humilioribus. Primo dicit in genere decuriones non vexandos officijs vilibus. Secundo ibi: susceptionē. dicit quod officium exigendi collectam pro vestibus pertinet ad officiales proconsulis vel ad eos qui alias hoc facere consueuerunt. Tertia ibi: in horum ꝛc. dicit quod ad decuriones spectat de predictis reperere rationem: et inuenire ad hoc hominem sufficientem. Quarta ibi: neq; enim. assignat rationem. ☩ Ad euidentiam sciendum est quod pro exactione talis collecte pro vestib⁹ erat constitutum certum salarium officialibus proconsulis seu alijs. ☩ Dicit ergo quod ratio predictorum est: quia nō est equum decuriones sustinere damnum dicte exactionis nō facte ꝛ alios habere lucrum. Sed alia ratio colligitur ex principio: q̄ est vile officiū. Quinta ibi: hāc igitur. Concludit ad predicta ponendo vnā exceptionē. ꝛ est clar⁹ text.

☩Nota bene q̄ officia villa non sunt danda decurionibus sed alijs hominibus inferioribus subditis. vt stare ad custodias portarū. facere istas viles exactiones ꝛ similia. facit quod dixi. §. de mulie. ꝛ in quo loco. l. j. Barto.

☩De ponderatoribus ꝛ auri illatione. Rubr.

☞Ponderatoꝝ vel estimatoꝝ cōis statur super approbatione vel improbatione.

Idem in perito electo super vulneribus an sit mortale vel cicatrix remansura.

Dicto vnius prepositi a communi statur. Idē si eligitur de partium consensu.

Appellari q̄ poterit a relatione estimatoꝝ vel pōderatoꝝ communis.

Duo estimatores vel medici q̄ eligi debeāt quādo proponitur electio a iudice.

Notios Hec.l. est clara ex qua no. ☩ q̄ illi q̄ preest ponderi cōis florētie ꝛ improbat vel approbat est ei parendū: sicut in ciuitate perusij est estimator publicus equorum: ꝛ est ei credendū. Iteꝛ in quibusdā ciuitatibus de anno in annū proponūtur quidā medici q̄ habēt estimare vtrū vulnera sint mortalia vel ex eis sit remansura cicatrix vel mēbi debilitatio: ꝛ sic est eis parendū seu standū vel credendū. vt hic. ☩ Et aduerte: q̄ statur dicto vnius: quod est verum quando ille cui statur proponitur a communi totius ciuitatis. Barto.

Additio Vel si eligeretur de partiū voluntate. l. arbitro. ff. qui satisdare. co. ꝛ. l. theo. pom. ff. de do. ꝛ le. ☩ Unū tamē no. circa hoc. q̄ licet regulariter stetur ꝛ fidē faciant talis nihilominus poterit ab ipsoꝝ relatione seu fnia appellare: vt dixi in. d. l. arbitro. in fin. ponēdo practica illius. l.

Ange. ☩ Sed q̄n a iudice proponerēt deberent eligi duo si reperirent in ciuitate: vt. §. de fi. instru. cōparationes. ꝛ. j. de re mili. l. semel. lib. xij. alīs vnus sufficit. vt in auc. de nō alie. aut permu. re. §. q̄d aūr.

☩De auri publici persecutionibus. Rubrica.

☞Solidus solutus susceptoꝝ pro libra nō potest sine licentia in massam redigi.

Exactores non possunt pecuniam exactam in aliaꝫ speciem sine licentia cōmutare.

Et omne lucrū q̄d faciunt est reip̄blice. ꝛ si illud retinent: contra conscientiam rerin⁹.

Abrit Hec.l. est fortis in text. glos. tēn bñ declarat ꝛ. h. d. Susceptoribus nō dz pecunia accepta sine licētia in massam redigere. ꝛ habita fnia nō dñt hoc retardare. ☩ Nota q̄ dz solid⁹ soluat p libra auri non pōt susceptoꝝ redigere in massam si ne licētia. ☩ Et quo habes q̄ isti exactores publici si exigūt pecuniā nō pñt eā redigere in florenos vel florenos in pecuniā sine licentia. Et sic omne lucrū q̄d perciperēt deberet esse publici. ꝛ sic quirale lucrū retinet: cōtra cōscientiā retinet ꝛ sic⁹ potest reperere q̄d est no. p̄o istis exactionibus publicis.

☩De his qui ex publica collatione. Rubrica.

Nullus. Pecunias publicam nō pōt q̄s accipere mutuo vel alio titulo vel in suā vtilitatē aliter cōuertere. h. d. totus titulus.

Sciant. Susceptūp iudices non pōt in aliā vtilitatē trāsferri. h. d. ☩ No. istā. l. cōseruatores monete q̄ pecuniā cōis deputatam ad solutionē salariorū doctorum arbitrio conuertunt in alios vsus: puta soluendo stipendiarijs.

☩De auro coronario. Rubrica.

Ad collationē. In text. ibi ex cōsuetudine. ☩ No. ex illo text. ar. cōtra forēses q̄ licet nō possint cogi de iure ad munera psonalia vt. l. rescripto. in fi. de mu. ꝛ hoc. tñ si de consuetudine antiqua ⁊ observatū est q̄d cogant hȝ locū ista pena: vt. l. quoties. ff. qui ver. ob. ꝛ hic psonalia munera eis indici poterūt. ꝛ ideo poterit indici eis onꝰ custodie. hoc ēt facit cōtra scholares q̄ dz ad onera psonalia cogi nō possunt. l. j. de p̄fesso. ꝛ medi. tñ si de cōsuetudine eis imponunt. poterūt cogi p̄ hanc. l. Bar.

☩De argenti pretio q̄d thesauris inferrur. Rubrica.

☞Aurū p̄o argēto solui pōt ꝛ ecōuerso in tributis.

Habemus. P̄o libra argenti possunt solui. v. aurei. h. d. ☩ No. q̄ pōt solui p argento aurū: et ecōuerso, de quo plene dixi. ff. de sol. Paulus. do. Barto.

Additio. Dz nō possit solui: usto creditore alia spēs pecunie: vt. l. paul⁹. ff. de solu. tñ hoc fallit in tributo vt dixi. Aud. j. l. of uorsio. §. ob donatiōes. ff. so. ma. Alc.

☩De renarchis. Rubrica.

a ☩Deliḡt. adde fel. i c. ex lris. i j. col. i pū. de pst.

b ☩Exercere. vid ad hoc fel. in c. fraterni ratis post principiuz in pñt. extra gl. de here. ☩Tu es de omni⁊ no Bal. i l. ij. nu. 1. ꝛ q̄ ibi posui i apo. ad ipsum post barb. in ver. deponit ab offō. §. de manumiss vindi. ꝛ ibi bon⁹ rer. cū gl. ꝛ gerar. ō petra sancta. sin. suo p̄io.

a ☩Vel cre dendū. ad de feli. c. significa. pst. el. ij. de homi. ij. colū. post pn. ver. nō tibi perito q̄ iudicio.

b ☩Strak dictovni⁹. adde q̄ not. i apo. ad istū in l. theopō. pus. i apo. in versi. dicto vnius. ff. de do. pleg.

☩Antiq̄. vide q̄ dixi. §. in. l. j. de muli. ꝛ in quo loco. circa pn. iiij. col. ver. itē fallit in ciuitatibus.

Renarche.

Syndicos ad denun cianduz ma leficia seu milites ad capiendū malefactores cōsiliū ciuitatis dz̄ ꝓponere nō iudex solus siue prāsciuitatis siue alī⁹ rector. de his dixi in. l. ōnus. ff. de cu. re. h. d. 1

¶ Finis libri. x. Sequitur. xi. 2

¶ De nauicu. seu nau. pub. spe/cies. ꝛc. Rubica. 3

1 ☞ Dictio nauicularius: tribus mo/dis sumitur.
2 Dictio siue: de eius natura verba dis/iungit ꝛ sensum coniungit.
3 Candelarij qui dicantur. 6
4 Negotiatores non dicūtur artifices. 7
¶ De prima parte rubrice scilicet de lustrarijs ꝛc. nihil habem⁹ in ni gro. 8
Simile est. s. quibus munerib⁹ excu sant hi q̄ post imple. milī. ꝛ. s. ad tre. in rub. ¶ De secōda parte rub. scz̄ de na ui. tractat hic ti. ꝛ glo. cōtinuat ad p̄ cedētia duob⁹ modis vt patet in ea.
1 ¶ † Quero quare in rubri. dicat de 1
nauī. seu naucl. dicit q̄ hec dictio na/uicularij: sumit⁹ trib⁹ modis prio. p̄ fa cientib⁹ naues: scōo. p his q̄ maiorē partē siue substātie posuerūt in mercā tia nauiū. tertio. p his q̄ ducūt naues. Ne ergo in rubr. posset esse dubitatio ponit de nauclerijs: ꝛ intelligit soluz
2 de ducētib⁹ naues. ¶ † Natura em̄oi
a ctionis siue⁹ est ꝓprie vt lz̄ ꝥba: diuīū
2 Sine. de qua di gat sensum tñ cōtingit vt duo ꝓ eodē ponant. vt ibi alexāder siue paris: vt no. in simili in. l. pe. de in lit. iur. lz̄ alr ponaī in. l. fi q̄s ita. ff. de aur. ꝛ ar. le. et ibi dixi. ¶ † Quero iuꝛa rubr. sta/tutū est hic q̄ cādelarij gaudeant cer ta immunitate. Quero mo q̄ intelligā/ tur cādelarij. Et hac gl. vī q̄ trā illi q̄ faciūt cādelas q̄ illi q̄ vendūt q̄ illi q̄ nō faciūt nec̄ vēdūt: seu maiorē prez fortunarū suarū posuerūt in illa mer/cātia. a simili sicut in hac glo. de naui cularijs dz̄. Similē glo. habes in. l. su/per. §. negotiatores. ff. de iure immun. ꝛ fuit sumpta de summa Azo. sup hoc titulo facta. ad. q. dico q̄ ꝓprie loq̄n/do solūille qui hz̄ notitiā faciēdi illaz̄ artem de candelis comprehenditur.

Additio. Vide glo. in. l. j. §. j. ꝛ 5
ibi ang. ꝛ pau. de ca. ff. de trib. ꝛ q̄ nō. dar. in. l. legatis. de l. iij. ꝛ bar. in ꝓoe. ff. ꝛ bal. in rub. C. de cōsti. pec. ꝛ Ange. in. l. in cā. de in stito. Ale. ¶ Et ō cādelarij ꝓprie: q̄ illud dicitur nomen artificij: vt. l. legatis seruis. §. si ex officio. ff. de legatis. iij.

4 ¶ † Negotiatores vero nō ꝓprie dicūtur artifices q̄: de suregentiū quilibet scit emere ꝛ vēdere: licet vn⁹ cautius q̄ alius. Et appellātur negotiatores ex frequētia: vt. d. l. legatis. in p̄n. nisi cōsuetudo re gionis aliud inducat. ꝛ ideo isti appellabūtur potī⁹ mercatores cādelarū q̄ candelarij. Et ideo in. d. l. negotiatores: isti mercatores nauium non appellā/tur nauicularij: sed potī⁹ negotiatores: ꝛ tene mēti.
☞ Species violentiarum sunt scilicet cum armis et sine armis cum iudicis autoritate vel sine. 5
Nauicularij portantes res publicas non possunt in loco detineri tam ratione delicti q̄ debiti. 6
Litere que dantur alicui probant eius commissio/nem dantis literas. 7
Portans res emptas a republica q̄ non habet im munitatem de qua hic. 8
Concussio dicitur si officialis infert metum vt extoꝛ queat pecunias. 9
Portantes res principis non soluunt pedagium. 10
Statutū q̄ de cōtractu soluatur gabella compre/hendit contractus etiam a principe celebratos. 11
Securitas si est data veniendi q̄ intelligitur etiam data ꝓ redeundo. 12

Nauicularij seu naucleri portan/tes res publicas habent plenā securitatem in eundo ꝛ redeun/do. hoc dicit. ¶ † Primo quero quid vult dicere nulla vim. Res/pondeo signum vniuersale req̄/rit ad minus tria: vt. l. in re man/data. §. man. ¶ Vult ergo dicere nullam vim scili/cet cum armis vel sine armis cum iudicis autoꝛita te vel sine. Iste enim sunt species violentiarum: vt l. ij. in princip. ꝛ. §. j. §. quod mer. cau. ꝛ hoc ꝥum ad propositum: licet aliam distinctionem faciat gloss. in. l. extat. ff. quod met. cau. † et per hoc dico quod illi nauicularij non possunt detineri ratione debiti siue delicti alias committi in loco condemnatio nis de his facte vel reprefaliaruꝛ: ꝓ hoc facit tex. iste in fi. ibi omni securitate: c. facit. ff. de iudic. l. ij. §. legatis. ¶ Quero q̄d vult dicere delegatas spe/cies annonarias transferentes ꝛc. Respondet glo. loquitur de his quibus species sunt delegate. d. cō/misse vt transferant a comitibus horreoꝝ id est ab officialibus qui ꝓsunt horreis publicis. ideo intelligo si committatur eis ab eo qui ꝓest rebus principis: vt. s. de legi. l. princeps. ¶ † Quero qua/liter cū sint in itinere ꝓbabūt istas species esse sibi commissas portandas. Respon. per literas sibi da tas. argumen. s. de decu. l. ij quis decurio. ꝛ. l. si qua per calumniam. s. de epis. ꝛ cle. ꝛ. ff. de publi. l. si pu blicanus. §. j. ¶ † Quero quid si aliquis portabat res quas emit a republica non ex delegatione offi cialis publici. Respon. non habet hanc immunita/tem: vt. l. licitatio. §. fi. ff. de publi. ¶ † Quero quid vult dicere tex. ibi: nec concussiones perperi. Respō. concussio dicitur quando officialis infert metum vt ꝓpter hoc extoꝛqueat pecunias: vt. l. j. ff. de cōcuſ. prohibet ergo istos nauicularios hoc pari. ¶ Que ro quid adiicit id quod sequitur necad aliud gen⁹ incommodi. Respond. vult dicere quod autoꝛitate legis vt occasione gabelle vel pedagij seu vectiga

lis nihil ab eis accipiatur vt. l. licitatio. §. res exer/citui. ꝛ. §. seq. ff. de pub. † Illi ergo qui portant res
6 principis non debent soluere pedagium. † Sed
7 quero hic loquitur in pedagijs que accipiuntur: q̄ res exportant: quid si in ciuitate est gabella contra/ctuum an contractus celebrati a fisco vel a princi pe sint immunes ab ista gabella posito q̄d gabella sit licita. arg. q̄ non. ff. ad. l. fal. l. j. §. ad municipiū. et quod ibi no. Sequitur in tex. veniētes ac remea/
8 tes. ¶ † No. hoc arg. q̄ si alicui est data securitas
a veniendi dicit esse data securitas redeūdi. posset dici: imo facit contra: q̄ non expressisset in eundo ꝛ 1
redeundo nisi necesse fuisset. dico tamē cōtrarium: vt. s. non em̄ venit secure qui nō potest redire: vt. l. sciēdū. ff. de legi. et ad treb. l. de erate. ꝛ. ff. de sepul.
b vio. l. vtrū. et ibi dixi. et plene. ff. ad. l. iul. ma. b. l. j. in p̄n. vbi ille qui frāgit istas securitates reneā. l. iu/lia. maiesta. ¶ Oppo. ad fi. et videtur q̄ puniatur acrius: vt. l. iij. j. eo. Sol. dicit glo. hic in pena appli 1
canda fisco ibi parti. ¶ Contra hoc oppo. q̄: ꝥum ad fiscum est maioꝛ pena: q̄ incidit in penā lese ma/iestatis: vt. l. j. in p̄n. ff. ad. l. iul. male. Sol. si ibi intē taretur conditio ex illa. l. habueret locū illa pena: si ista: haberet locum ista pena: vt. l. quoties. ff. de act. 2
et oblig.
1 ☞ Practica conficiendi rationes ab officialibus publicis. 3
2 Administratoris sacramēto stat̄ i expēsis minutis.

Imperimus. Species q̄ potāde su/scipiuntur debent intra annum porta ri et ei a quo suscepte fuerint apoche de soluto reportari. Primo ponit vnū inconueniens quod dedit causam legis conden/de. Secundo circa illud dat remedium secunda
1 ibi: ideoq̄. ¶ † Et hac. l. no. modū cōficiendi ratio nes ab istis officialib⁹ qui mutua recipiunt ꝛ multa trāsferūt ad alios. debēt em̄ ea q̄ receperūt scribere a quo receperunt nominatim et ex qua causa: vt. s. de exac. rī. l. apparitores. Item debent scribere cui dederūt nominatim: vt. s. de suscep. ꝛ arc. l. neminē. Debent etiam ponere diem receptionis: vt hic. Si enim ista singulariter non reſcripserint nonviderur ratio reddi: quia non potest ille cui ratio redditur eam intelligere nec comprehēdere si aliquid machi nationis in ea habitum sit: vt dicit tex. in. d. l. nemi/nem. Ratio enim que non potest intelligi non vide
2 tur reddi: vt. l. argentarij. §. edi. ff. de edē. † Et hoc verum nisi in expensis valde minutis in quib⁹ ista/tur sacramento administratoris: vt. l. scimus. §. in computatione. s. de iure delibe. ꝛ de dona. si quid ꝓ redemptione. ꝛ. ff. si cui plusq̄ per. l. fal. l. diuus. ¶ Et aduerte quia de his rebus quas officialis dat alteri transferendas debet reassignare literas de recepto si ei fuerint ꝓsentate: vt hac. l. alias nō tenetur sed habebitur regressus contra eum cui da te fuerint res portande: vt hic. ei enim iniungit hec necessitas. quod intellige quādo officiali danti nō potest imputari culpa quod minus idonee persone commisit: vt. l. eum qui. in fi. ꝛ. l. argentum. ff. cōmo. tenentur enim isti officiales de dolo lata ꝛ leui cul/pa. ff. de admini. re. ad ciuita. perti. l. magistratus. 1
¶ Querit an officiales qui recipiunt teneant̄ dare

apocham de recepto. glo. dicit q̄ sic. et bene. hic non sunt alia. Barto.
☞ Simplū quod infit in pena qua/drupli.

This nauicularios fecerint rapinam re/nentur in quadruplum. hoc dicit. Querit glo. ff. qua actione. Respon. q̄ actione vi bo norum raptorum. vel dic condictione ex. l. ista q̄ concurrit cū illa. ¶ † Que ro an in quadruplo infit simplū. glo. tener q̄ sic: ꝛ bene. nam in dubio vbi cunq̄ lex vel statutum imponit penā dupli vel quadrupli simplum cōtine tur. l. hoc edicto. in fine. ff. de publi. Bartolus.
☞ Id quod debet expediri per ho/mines certe regionis: si nō potest ex pediri debet per alios expediri.
Et hoc fit expēsis publicis si illis cul/pa non possit ascribi.
Priores qui nō possunt prouidere cō tra ordinamenta ciuitatis poterunt prouidere necessitate emergente.
Rectores ciuitatuz necessitate publi ca imminente ex iusta causa possunt constituere premium capienti ꝛ pre/sentāti malefactorem.

Quis nauarcus.

Quando id quod per perso/nas certe regionis debet expediri: nō potest. debet per homines circumsta/tes expensis publicis explicari. h. d.
¶ Ad euidentiam sciias quod popu lus roma. habebat in ciuitate Alexā/drina que erat in oriente horreos publicos. in quibus erāt frumenta et species multe que debebāt portari ro mā per nauicularios ociales infra certū tempus sub certa pena: cōtigit quodā tēpore q̄ casu istis deficiebāt naues ꝛ hoies qui portarēt: vnde illi de regione qui portare debebāt circū b
uenerūt insulas circunstātes vt inue/nirent naues ꝛ naucleros. prefectus illius regionis cōsperit q̄ illi nō pote rāt inuenire naues vt venirent in ter/mino: ꝛ sic nauigiū nō fieret: ꝛ illi in pena incidērēt. propter q̄d coadunā/uit eos qui ꝓerāt prouincijs circum stantibus ꝛ naucleros aliarum pro/uinciarum: ꝛ his constituit certā mer cedem: ꝛ fecit frumenta et alias spe/cies portare romam: quod fuit rela/tum principi qui hoc commendat et dicit bene factum esse ꝛ fieri potuisse. et hoc dicit certus. i. collegius. inopia. i. propter inopiam inueniende classis. i. nauigii. ¶ † Not. diligenter quod quādo id quod per

a ¶ Redeū di. Adde Feli. in. c. fi. ō rreng. ꝛ pace. et c. ego cū. de iureiu. ꝛ q̄d dixi i apostil. in d. c. fi.
¶ Tu vi/de istū in l. j. §. non fuit. de do lo. q̄ eve/rū pro pri/mavice vt not. iste in l. dotis. ff. ō iure do. et in l. j. q. illi. ff. ad. l. iuli. mai. pau. in. al/leg. tit. de treu. ꝛ pa. er ale. cō filio. et l. vl. vol. j. ꝛ cō sil. ey. vol. iiij. quādo hoc intelli gatur no. rap. cu. in l. si mihi ꝛ titio. ꝛ ibi p. istū. ff. ō ver. obli.
¶ L. iuli. ma. adde Guil. de cugneo in trac. de se/ci. ad fi.

a ¶ Suspect⁹. adde salice. in l. iii. C. de nau. keno. et to. an. in addi. ad spe. in titu. de cõsti. §. j. in addi. sed a incidit. et qõ ad materiã hanc hẽ per albe. de rosa. in trac. statutoñ. ij. parte. iiij. q. x per alexã. in l. qui rome. §. callimachus. de verb. sig. sed quid de portãte extra territoriũ aliqs merces prohibitas. t alĩ quas non phibitas an perdat omnes scilicet prohibitas. t non prohibitas. dic quod solũ phibitas 2 nisi statutum esset in contrarium: vt p feli. in. c. fi gnificauit. de iudeis. ad fi. vbi eriam nõ nulla alia ad materiam.

b ¶ Repre 3 salie. t an t quãdo in quibus procedi possunt: et q requiran tur ad eas concedendas: et an 1 si instẽcõ cedanẽ impetrãs reuocatur. vi 2 de Feli. in c. rodulphus. de resc. et remissiones quas ibi posui in apostil.

homines certe regionis debet expedire: si non potest: debet expediri per alios. ¶ Item no. q hoc fit expẽdis publicis non eoñ qui hoc facere debebant. qõ intelligo si illis nulla culpa potest imputari: alias secus: vt. ff. ad. l. rho. de iactu. l. si vehẽda. §. j. facit. j. de naui. et qõ ibi no. l. fi. ¶ Tertio no. q hec transmutatio scilicet qõ 1 potest per alios fit p rectorẽ illi⁹ loci: vt hic nec hoc fit liberes causa cognita si necessitates viderit imminere. sic. ff. de vsufru. le. legatuz. et de admi. re. ad ciui. perti. l. legatum. t t istud facit ad questionẽ q̃ pridie hic erat. statutũ est q priores nõ possunt prouidere cõtra ordinamẽta facta p adunãtiã generalem. ¶ Item p adunãtiã erat datus certus mod⁹ in eligendis potestatibus: t cõpertus fuit qõ si ille ordo seruaret ciuitas ista remaneret sine rectore: consuluimus b qõ hoc casu emergente priores possint prouidere nec vicerenẽ facere cõtra ordinationẽ adunatie generalis vt hic. t. l. legatum. ff. de vsufru. le.

¶ t Vltimo no. q p necessitate publica imminente potest rector ciuitatis iusta causa cõstituere minimũ salariũ: et sic preconiũ valet q quicũq ceperit talem malefactorẽ et presentauerit habeat a cõmuni tm. et hãc. l. ad hoc allegat Bull. in. l. j. ff. de iusti. et iure. et ibi vide. 1

☞ Portans frumentum vel alias res prohibitas portari extra territoriũ: si cũ salma reperitur per viã insolitam t non rectam est suspectus. Ambasiatores qui vadunt per viam transuersam t non rectam vt diu stẽt in ambasiata pro illo tẽpore salariuz consequi non possunt.

¶ Vi fiscales. Qui p viam nõ vadit t species publicas distrahit pena capitali punitur. h. d.

Additio Adde Ja. bu. t Bal. i. l. fi. qs nõ dicã rapere. C. de epis. t cleri. t adde Bal. in. l. 2 fugitiui. de ser. fugi. §. t per Bar. in. l. cum ꝓponas. de nau. keno. t que ibi doc. o. ptime facit. l. cotem. §. domin⁹. et. l. cesar. de publica. Alex. ¶ t Nor. arg. fino quas est casus q si quis reperiatur cũ salma frumenti vel cum aliꝭ rebus vetitis portare extra territoriũ in aliꝭ qua via non recta t non consueta est suspectus a quod eas velit exportare contra decretum. facit. j. de cur. publi. l. si quis publica. ff. ad. l. cornc. de fal. l. eos. in fi. fin vnã lec. t hoc modo potest practicari. §. de ser. fugi. l. fugitiui. vbi dicit q si fugitiuus deprehendat⁹ ꝛc. Quomodo enim poterit probari qõ habuerit animũ trãseundi cum fuerit capt⁹ in actu transeundi. Respõdeo ex qualitate loci vbi captus est vel inuentus est: t dic vt ibi. † Item facit hec lex contra ambasiatores qui ad hoc vt habeant malus salarium: t maiori tempore stent in ambasiata vadunt per viam transuersam: t non rectam q salariũ consequi non possint pro illo tempore.

☞ Ciues ciuitatis puniũtur pro delicto iudicis. Repetsalie possunt concedi propter iustitiam a iudice denegatam.

¶ Iudices Hec. l. legik duobus modis: si iudices patiũtur tempore recte nauigationis naucleros in suo territorio commorari puniuntur ipsi t municipales. h. d. fm vnũ intellectum. vel fm aliũ intelligitur de iudicibus qui patiuntur naucleros detineri: t fm hoc exponitur ibi morari. l. detineri fm Ant. de barulo. ¶ t No. q p pter delictũ iudicis puniũtur oẽs ciues ciuitatis. et facit q ꝓpter negatã iustitiã a iudice possint cõcedi repetsalie[b] cõtra omnes ciues. de quo plene dixi in li. de repetsaliis in. v. q. de pincipali.

¶ De predijs t omnibus reb⁹ naucularium. Rubrica.

☞ Bona naucularioum quibus oneribus subiacebant.

¶ Cõtinuatio patet: quẽrit glo. de quibus naucularijs loquitur. rñ. de portãtibus species publicas: vt. §. ti. j. in rubri. ¶ t Querit glo. cui oneri erãt sub iecte res naucularioñ nec declarat. Rñ. naucularij tenebãtur portare merces publicas fm formã. l. naucularioñ. §. titu. j. Itẽ si aliquid perdebaẽ culpa alicuius naucularij debebat emẽdari ab omnibus naucularijs: vt. j. de naufra. l. fina. pro hoc erãt obligate omnes res naucularioum. t pro rata estimationis suarum rerum quisq; contribuere debebat. vt in. l. ij. in fin. t. l. fina. ideo ponitur hic ista rubrica.

¶ Domum Etiam ad domũ principis res naufcularioꝝ trãseunt cum onere suo. hoc dicit. Bartolus.

☞ Statutum potest prohibere contractum emptionis t venditionis.
Ementes predia rusticoñ que obligata sunt maioribus oneribus pro quibus teneantur.
Emens rem aliquam alij obligatam si eam meliorauit t cuincatur per hypothecariam liberatur prestando primam estimationem.
Pulchitudo edificioum facit pulchitudinem vbi.

5 Magnanimus quis presumitur ex magnitudine edificioum.
Practica probãdi quẽ magnanimũ t ingeniosum.

¶ This. Pro rata rei que peruenit 2 ad aliquem de bonis naucularioum debet onus sustinere: nec patrimoniũ vel persona vteri⁹ aggra 4 uatur. Item inspicitur quatenus erat tempore quo ad eum peruenit nõ augmentũ post ea accedens. h. d. iste titu. Fas. i. licẽtia seu facultas publica emendi t vendendi. prohiber intercipere. l. cassare seu annullare cõtractum: t sic cõtractus remanet firmus. Domus. Pro euidentia huius verbi debetis scire. nam vt quotidie obseruamus si sunt domus in quib⁹ soluitur pẽsio imponitur eis onus pro quantitate pensionis: si erat domus ex qua nulla percipiebatur pensio: imponitur ei onus aliter secundũ estimationem eorum qui adhuc imposita erant sic fiebat in domibus naucularioũ: hoc premisso dicitur hic q si ille qui emit domũ naucularij eam auxerit: ita q percipiatur maior pensio vel eam auxerit alio sumptu ad decorem t ad põpam vt si fecerit turrim non tamen augetur pẽsio: q ille emptor nõ tenet nisi fm veterẽ pensionẽ: t habito respectu ad veterẽ qualitatem non ad illud qõ ipse 1 iniunxit. h. d. ¶ t Ex principio huius. l. nor. arg. qõ statutum non posset prohibere contractum emptionis t venditionis cum dicat q licentia publica que est de iuregen. emendi t vendendi impediat annullare contractum. Jn contrarium est tex. §. de cõtrahen. emp. l. dudum. t. l. fi in emptione. §. j. ff. de contrahen. emp. ibi: maiores ciuitatũ ꝛc. Non ob. hic tex. quia imperator: vult dicere q illa publica facultas fuit causa impulsiua non annullandi contractum: non tamen negat quin possit si vult. idem dixi in. l. filius. §. diui. de lega. j. 2

Additio Adde hic Baldũ in. l. j. C. fine sen fu vel reli. t in. l. licet. C. de iure dot.

2 Alex. ¶ t Secũdo no. argu. pro his qui emũt predia rusticoñ q̃ sunt obligata maioribus oneribus a vt ipsi pro hoc nõ teneanẽ nisi pro his rebus tantũ.

3 tamẽ in Italia supra hoc prouidẽr statuta. ¶ t Ex fine not. casum mirabilem q si aliquis emit aliquã domũ vel rem alij obligatã et eã meliorauerit suis sumptibus: q si ab eo euincit per hypothecariã q liberetur prestando primam estimationem.

Additio Jstud mirabile dicẽ sequit Pau. de ca. in. l. si cõuenerit. ff. de pig. act.

¶ Sed cõtra hãc. l. opp. de. l. si fund⁹. §. ij. ff. de pig. Sol. fateor: q istud superiniunctũ est obligatum: q sequit conditionẽ aree. nec hic negat. Si enim hoc inducit agẽte fisco multo fortius agẽte priuato: qõ maxime est verũ si expẽsa esset facta in illis casibus in quibus faciens preferẽ habẽtibus anteriorẽ hypothecam: vt. l. interdũ. cum. l. seq. ff. qui po. in pig. 4 ha. ¶ t Itẽ no. pulchitudinem edificioum cedere ad pulchitudinem vbis: vt. l. cetera. §. hoc senat⁹. 5 ff. de leg. j. ¶ t Item not. ex. l. ista in fine qõ ex magnitudine edificioum presumitur quis magnanimus: vt hic in fi. ibi per industriã hominis aliunde accesit. t sic habes vnum modum probandi hominem ingeniosum t magnanimum.

8 ☞ Res tantum valere presumitur quantum estimata est in estimo communis.
Estimum cõis in dubio probat verũ valorem: t quando. nume. 3.
Testis deponens rem valere centum sẽm suã opinionẽ probat si eã refert ad communem estimationem.
Pactiones priuatorum q nõ valeãt in preiudiciũ fisci: licet inter se fic.

¶ Aqui Qui emit predia naucularioñ tenet ad onus fm antiquã estimationẽ qõ pactis priuatoñ nõ tolli rur t vẽderes tenenẽ si emptores nõ fuerint idonei. h. d. mẽti sẽ cõtrahentiũ. Dicit tex. arbitrio. q. d. iste pactiones voluntarie non prosunt: alie pactiones seu cõditiones que a lege intelliguntur seruãde sunt: vt sequitur.

¶ Pro declaratione litere q̃ro: quid vult dicere text. fm agri opinionem. glo. exponit duobus modis. primo in cẽsinali professionẽ: q̃ debeu⁹ opinari fm qõ scriptũ est in sensu. qõ nota. ¶ t Quia i dubio presumit⁹ res tãtũ valere quantũ estimata est in estimo cõis. Contra hoc oppo. ff. de lega. j. l. si fundum sub cõditione. §. libertus. t l. cũ pater. §. pater qui filio. ff. de leg. ij. Sol. ibi fuit estimatio priuata hic publica cui standum est in dubio nisi probetur cõtrarium. ¶ Secũdo modo exponitur per glo. t ideo dicatur opi. quia opinari nos facit. Communiter enim dicitur opinor rem tantũ valere. ¶ t Quod facit in arg. ad. q. q fi testis dicat rem tãtum valere fm suam opi. q probat. quod intelligo verum si suam opi. referat ad communẽ estimationem⁹ de re enim que nõ est exposita venalis non põt fieri estimatio nisi per opinionem que fit secũdũ communem estimationem aliarũ rerum que sunt eiusdem fructus et in a eodem loco: t que eandem qualitatem habent: vt. l. pretia rerum. ff. ad. l. falci. t ibi oẽs. t quod nor. in. l. j. §. de rescin. ven. ij. responso.

Additio Estimũ † cõe probat 3 valorem rei: sed hoc videtur verum si de preteri. tẽpore fuerit factum estimũ alias secus vt in simili instrumẽto emptiõis dicit Bal. in. l. j. in vlti. col. de senten. que pro eo quod inter. t ad hoc facit quod nor. Barro. in. l. decem. ff. de verbo. obligationi. t istud de quo hic ponit eris Ange. in. l. pretia rerum. ad legem falci. t quod not. moderni. in. §. fi quis agens. iusti. de act. t expresse Bald. in l. j. in penule. colum. C. de rescin. ven.

4 Alexan. ¶ t Nor. q pactiones priuatoum non valent in preiudicium fisci

¶ Estimationem. sc quero nũ quid estimatio cõmunis p emptionẽ alicui⁹ inducat: dic q nõ vt p do. Sozi. in consil. viij. incip. visis t diligẽter inspectis. ff. t stat ista simul. in. f. pte char. viij.

quin habeat regressum contra priores sed inter se bene preiudicant ꝛ in preiudicium contrahentium: vt in glos. hic non sunt alia.

¶ De nauib⁹ nõ excusandis. Rubr.

1 ☞ Ciuis si suo noie emit pro comitatense res empta publicatur.

2 Titulus supra de iure fisci quid differat a dispositione huius. l.

Multi. Naues que ꝛ titulo alieno excusantur: publicantur. h. d. †Not. arg. imo casum cõtra comitatẽses qui facium aliquem ciuem emere pro eis vt sub titulo ciuium non subsint oneribus impositis: quia tales res sunt publicande. hec enim lex loquitur generaliter in qualibet re que subtrahitur a publica necessitate non speciali terr. vt in nauib⁹ vt in. l. pri. ¶ †Op. s. de iure fil. l. qui in cõtractib⁹. Solaur contra aliquem proceditur: quia celebrauit contractum in fraudem fisci ꝛ loquitur contrarium: aut quia rem sub titulo alieno excusauit: et loquitur hic titulus.

a ¶ Solitũ ad qõ vide domi. Zilexã. de imo. in. l. si vt certo. i pin. ff. cõmo. ꝛ flo. in. l. si ser⁹ seruũ. §. rupisse. ad. l. aq̃l. ꝛ Bar. i cõsi. incip. in dei nomie amẽ. Jo. locauit. et in pñi. inci. cõe Rusi guani loquitur.

☞ Nõ dominus nauis si proponat excusationem ne deferat res ob necessitatem publicam: quod nauis non publicatur. a

Res ecclesie quando publicetur propter delictum prelati. 2

Res immisse in ciuitatem sine solutione pedagij si ex dispositione statuti confiscantur. Et mulso portauit res meas ꝛ pedagium non solvit res non publicatur sed mulso prestabit quanm r es valebant. 1 2

b ¶ Babel lam. adde Feli. in. c. querelaz. de iureiu. ante fi. ibi ꝛ nauis vi ventorũ. ꝛ in. c. signi ficauit. in fine de iudeis.

Habemus. Istaz. l. habemus de verbo ad verbum. in. l. iubem⁹. de sac. sanc. eccle. nulla nauis ob necessitatem publicã excusat aliquo priuilegio in corpore iuris inserto vel non inserto: et contra facies pena hic inserta punitur. hoc dicit. terr. 3

¶ †Querit glo. vtrum propter excusationem alicuius qui non sit domi b nus publicetur nauis. glo. ponit opinec firmat: prima opinio est verior. q 2 non publicetur. l. coram. §. dominus. ff. de publica.

Additio. De hac. q. vide ter. in l. corẽ. ꝛ ibi Barr. de pub. ꝛ vide Bal. in. l. cum proponas. de nau. feno. ꝛ imo. in. l. meuĩ. §. duobus. ff. de leg. ij. ꝛ vide do. Zilex. in. l. j. vt nemo p̃sua. in tit. impo. Zilexand. 3

¶ †Queritur quomodo propter delictum prelati publicantur: cum delictum persone non debeat in damnum ecclesie redundare: dic vt not. per Lyn. et Buil. ꝛ alios in. d. l. subemus.

Additio. In glo. l. ibi hoc non nocet hec vera per. l. coram. §. domin⁹. ff. de pub. ¶ †Et hic sume arg. ad statutum qõ si pro rebus immissis in ciuitate non fuerit solutum pedagiũ qõ omnes res debeant confiscari. modo mulso super mulum suum res meas portabat: fraudauit et non solvit pedagium: an res mee publicabuntur: certe non: sed ipse mulso prestabit quantum res mee valebant. per hanc glo. Ange.

¶ De quid onerib⁹ publicis imponat. Rubri.

☞ Onerantes equos vecturinos ꝛ alia animalia vltra solitum q̃ teneantur. ꝛ nu. 2.

Neri. Qui cogit nautam ad suscipiendum aliquid vltra onus tenetur ad emẽdationem dãni quod inde sequitur ꝛ criminaliter punitur. h. d. ¶ Nota istam. l. habere locum in duobus casibus quãdo aliquis imponit sarcinã nec aliquid apparet de voluntate naucleri: vel si naucularius est coactus: secus si sciret naucularius vt in gloss. ¶ †Secundo aduerte diligenter quia dicit sarcinã ne quis imponat: ꝛ sic si imponeretur aliquid quod esset minus sarcina non incideret in hanc constitutionem: ꝛ est arg. contra accipientes equos ad vecturas ꝛ eis imponunt valisiam vltra modum solitum *. ¶ †Item facit contra eos qui onerant animalia vltra debitum. ꝛ habetis de hoc plures casus in titu. ad. l. aquil.

¶ De naufragijs. Rubrica.

☞ Nauis que vi tẽpestatis vel timore incursionis hostium venit in portum non tenetur ad gabellã. Fugiens in territoriũ alienũ propter timorem hostium non tenetur ad gabellam.

Qui tempore estatis vadit in alienũ territoriũ ad macinandum non tenetur ad gabellam.

Si quando. Quia hec. l. de consuetudine nõ obseruabatur ideo Federicus fecit aut. naufragia. ã. de furtis. ¶ †No. ex hac. l. arg. imo casum qõ si per tempestatẽ maris aliqua nauis venit ad portum quod non debet soluere gabellam b seu portoium: quia violenter venit: vt hic. ꝛ. l. cesar. ff. de publi. ꝛ. l. fi. §. fi per necessitatem. ff. eo. tit. ¶ †Et idẽ si propter incursum vel timorem hostium vel pyratarum illi qui erant in territorio vicino fugerent in territoriũ nostrũ q̃ inde possint res suas extrahere ꝛ deportare nõ soluta gabella. ¶ †Facit etiam in arg. q̃ si tempore estatis homines vicini territorij nostri veniunt ad macinandum ad molendina que sunt in territorio nostro qõ possunt res reportare sine gabella: q: propter necessitatem famis vel enormitatem

que est magna necessitas. l. j. C. de pa. q̃ fi. distra.

1 ☞ Justicia cepta in causa naufragij quanto tempore duret.

2 Testes super casu quod sint examinandi in loco in quo casus euenit. nec tunc partis citatio requiritur ibi. nume. 4.
Testes in loco incomperenti quibus casibus examinari possint. item

3 Quando super articulis a iudice reprobatis vel repulsis.

5 Mercator qui dicit cum sociis se dãnum sustinuisse debet de hoc fidẽ facere infra annũ. ꝛ nu. 8.

6 Examinatio testiũ q̃ in causa naufragij committi possit quando agitur contra rapientem. 4

7 Casus fortuitus debet per testes probari.

Si quis. Nauculari⁹ qui dicit se sustinuisse naufragiũ debet hoc per testes probare coram iudice illius loci ꝛ prefecto denũciare infra annũ. postea nõ auditur. h. d. euentum. i. casum naufragij. ¶ †Oppo. imo infra bienniũ: vt. j. eo. l. de submersis. Solu. hic annus statuit parti. ibi: biẽnij statuit iudici. ꝛ ista est vera. Pla. dicebat q̃ hic agebat ciuiliter ibi criminaliter et hoc 5 tenet Azo in sum. huj⁹ titu. quod non est verum. nõ enim agebatur ciuiliter nec criminaliter: vt. j. dicã.

Additio. Instantia super naufragio inchoata debito tempore durat biẽnio: vt l. contraria. sed inchoari non potest post annum ad quadruplum: ita loquitur hic. Ange. ¶ Secundo oppo. q̃ nauculario subueniatur perpetuo ad simplum: vt. l. in eum. ã. de fur. Soluit quidam hic ad quadruplum: ibi ad simplũ. vel verius dicit glosibi loquitur de tempore quod statuitur actioni: hic de tempore quod statuitur instantie: et sic est speciale q̃ ista causa debet finiri infra annus: lz regulariter triennio finiatur: vt. l. properãdum. de iudi. hec sol. est contra rex. qui dicit qõ post annum nõ possit interpellare iudicem. Si enim sola instantia periret posset interim iudicem interpellare ratione rerum.

¶ Dico ergo q̃ hic contra neminem agebatur: sed naucularius ad suam defensionem volebat probare casum naufragij. dicit ergo imperator: qõ apud iudicẽ illius ciuitatis vbi casus occurrit faciat probationes per testes de naufragio. ꝛ illas probationes poterit ad prefectum ad quem species illas cũ naufragio exportabat ꝛ infra annum hoc faciat: alias non posset allegare se naufragium passum esse: vt 2 hic est casus in hac. l. ¶ †Ex qua no. mirabilem practicam qõ in loco vbi patitur quis aliquem casum faciat examinari testes de casu: ꝛ ille probationes 6 posita faciunt iudicem competenti.

Additio. Et hoc semper est verum vbicunq; necessitas immunet testes examinari a parte propter periculum mortis vel absentie in loco longinquo. quoniam etiam in loco incompetẽ poterunt examinari fm domi. de Ro. in sua consclu. cx. in antiquis. sequitur Zudo. roma. in. l. si vero. §. de viro. fallent. 54. versi. quindecimo probat. c ff. soluto matrimonio. allegans istum rex. ꝛ per istã limitabis no. in. l. cum hi. §. transactiones. ff. de trãs 8 ac. et quod ibi addidi post Barto. ¶ †Et similiter
3 b si testes sunt abfuturi vel de morte suspecti⁹ ꝛ super articulis a iudice reprobatis vel repulsis: quia male formati vel post terminum producti: testes sunt per iudicem examinãdi fm domi. de Ro. con clu. l. vel. cx. in deci. nonis: et per Zudo. in loco prealle. quod reputat valde notandum: ꝛ dicit se ita cõsuluisse apud Vicentiam. Et ad primum dictum adde quod voluit Barto. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. in versi. quid si dictum testis deficit ex parte a examinantis: ꝛ quod ibi addidi. Ale xan. ¶ †Et aduerte admirabile qõ in tali examinatione non est necesse citari partem que forte multum est a longinquo. Et sic potest intelligi. ff. de excu. tut. l. scire oportet. §. sufficit. vbi dicit q̃ sufficit probare casum ex naturali iustitia hoc est fm ius gẽtiũ in quo in ore duorum vel trium stat omne verbum non attenta solẽnitate ciuili: ꝛ vide quod ibi dixi. ꝛ quod no. per Buil. in. l. fi. §. quod dicimus. ff. si quis cau. ¶ †Secundo not. arg. mirabile pro his qui dãt suam pecuniã mercatoribus ad partem lucri ꝛ dãni q̃ si mercatores dicant se sustinuisse b damnum furti: rapine: incendij: vel similium: quod mercator debet facere fidem infra annum: aliàs non audiẽt.

Additio. Istud vltimum nõ est verum: nam fm hoc sequeretur q̃ actio de naufragio esset perpetua ꝛ exceptio temporalis: qõ est falsum ꝛ contra omnes regulas. q: omnes exceptiones sunt perpetue etiam si actio sit annalis: vt. l. pure. ff. de doli exce. ꝛ. l. excep. Ire non est vera lec. Bar. qui tenet q̃ hic nõ agebatur contra aliquẽ. sed tantummodo petebant testes examinari super naufragio: nã si hoc tãtum petereturex hac petitione nulla posset fieri criminis punitio: et tamen hec litera dicit contra ibi cõpetens dispositio procedat ꝛc. tenẽdo contra lec. glos. p̃z qõ c in hac. l. est casus q̃ licet in causis criminaliter vel ciuiliter non possit commisti examinario: vt in aut. apud eloquentissimum. de fide instrumen. ꝛ in corpore sumit ¶ tamẽ qñ agit cõtra rapientem ex naufragio potest bene committi examinatio testium qui prosent naufragium: ꝛ hoc patet ex ista litera que dicit quod preses puincie examinauit testes et postea examinatos remisit ad prefectum. ¶ †Ultimo not. casum fortuitum debere per testes pbari. de quo per Ly. in. l. nec creditores. de pig. act. et probatur. l. proxi. ã. de submersis. Ang. ¶ †Cui congruit q̃ mercator debet reddere rationem omni anno: vt. ã. de fusce. ꝛ

¶ Coram iudice illius loci. adde Anto. cor. sin. suis. i ver. testis. ici. in loco vbi aliàs patitur aliquẽ casum vbi ampliat b dictũ scilz vt nõ reprat partis citatio.

¶ Si testes sint ab futuri vel de morte suspecti. adde qõ posui in aposti. ad lanfrã. de exia. post cum in. c. quũ orra. §. cõfessiones. nu. 11. in ver. q: foelis. ad fi. apostil. extra de proba.

¶ Probari. quaer gũr ꝑbeꝯ. vide do. Alexã. de imol. in. l. ij. §. qõ dicim⁹. fi qa cau. ꝛ speu. in ti. de pig. in pu. in ver. sed qualiter. ꝛ ver. seq. ex do. Zilex. de imo. in consi. liiij. ij. parte

¶ Adde Spec. in tit. de pig. in prin. ver. sed quali 1
rer. & ver. sed Barto. in l. scire. §. sufficit. ff. de excu. a
tu. in lec. Nico. de nea.

✳ Pro concordia. Aduerte q̄ opti. probatur mors fm
Barto. in hac. l. quoties. si inter liberos et coniunc
tos habeat pro
mortuo. & in l. gene
ro. in fine
princip. ff.
de his qui
nor. infa.
Cōtra al
legat re
nere in. l. 9
ū. §. si du
bitatur. ff.
quēad. te
sta. ape.
Tu dic in
d. §. si du
biterur. lo 1
quitur q̄n
agitur de
magno p̄
iudicio pu 2
ta de vira
bois &c. se 3
cus si de 4
modico p̄
iudicio: q; 5
tunc obiq̄
concor. cū
p̄dicta opin.
vide i tra. 8
cta. Bar.
quō p̄bat
tur mors.
& in tract.
Bald. de
test. in iij.
charta. pa
nor. in. c.
quoniam
frequen
ter. §. pos
ro. co. viij.
vt lite nō
conte. ad
de ad bar
to. in. l. et
si quidez.
vbi domi.

arc. l. neminē. & ibi dixi ergo infra an
num debet facere fidem de casu: ta
men licet hic rex. in argumentum fa
ciat: hoc tamen non firmo. Nam illa
allegatio casu fit per mercatores ad
suam vtilitatem scilicet ad suam de
fensionem. Nam exceptiones seu de
fensiones sunt perpetue regulariter:
vt. l. pure. in fi. de excep. do. & l. licet. §.
de excep. ¶ Et sic poterit probare:
& fidē facere de casu q̄ ad sententiā:
& hoc est speciale i fisco: & ideo hodie
ex consuetudine in partibus istis in
contractu apponitur pactum quod
mercator: probet casum infra certum
tempus.

☞ Mors alicuius quando probet 2
ex assertione consanguineorum vbi
quod quando agitur de modico pre
iudicio. & nume. 6.

Testes domestici quod admittantur 3
in rebus q̄ gerunt in domo vel naui.

Testium refrenatio q̄n fieri possit.

Iudex debet diligēter inuestigare vt
veritatem habeat.

Primo examinandi & torquendi sunt
qui veritatem melius sciunt.

Rerum amissio probatur ex verisi
militudine.

Tēpus navigationis de quo hic ho
die non seruatur.

Annus diuiditur in quatuor partes.

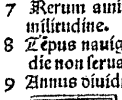

Quoties. Cum de naufra 1 4
gio queritur examinādi
sunt duo vel tres testes
de naui qui melius scire
debent veritatē: & eis deficientib⁹ de
uenitur ad alios. & hec navigatio de 5
bet fieri a kalen. aprilis vsq̄ ad kalē.
octobris. h. d. Istam. l. intellige quan
do non agebatur criminaliter nec ci
uiliter contra aliquem sed nauicula
rius volebat probare naufragium et
amissionem rerum ad sui defensionē
vt dixi. §. l. proxi.

Alexan. in apostil. C. fol. matrf.

8 ¶ Per testes. & adde quod multis aliis modis pro
batur de quibus per Bal. in. c. i. quo tēpore mil. et
per Per. de su. in. l. proponebatur. ff. de iudi. & Zan
fr. in. c. quoniam cōtra. de proba. in ver. testes. & per
Joan. an. in addi. ad Specu. in titu. de noto. cri. §.
fama. versi. quid si ageretur.

¶ Adde quod no. in apostil. ad istum. in. l. si quidē. 6
in fi. in ver. fouream. §. soluto mat.

Additio. Ista. l. facit † optime q̄ mors alicu
ius possit p̄bari nō solū per testes*
qui interfuerūt sepulchro: pur dicit. l. si quidem. §.
fol. ma. sed per cōsanguineos mortui q̄ dicāt & asse
rant q̄ illū habēt pro mortuo per hanc literā: & hoc
verū nisi agat de maximo p̄iudicio: q. accusatur
aliquis de homicidio titū ita q̄ per probationē ac
cusatus decapitaret tūc requirit probatio explica
ta: q. de maximo p̄iudicio agitur: vt. l. sciant. C.
de proba. vbi vero agitur de magno p̄iudicio. tūc
probationes nō requirūtur ita dilucide: vt in auc.
quis. C. de rep. & in corpore vnde sumitur. q̄n vero
agitur de p̄iudicio modico: vt quia agitur q̄ tas
bule testamenti aperiātur: ita & modicū p̄iudiciū
est: ideo leuissime probationes requirūtur: quia po
test per famam probari: vt. l. ij. ff. quemadmo. testa.
aper. ita distinxit vo. magi. in. l. cum quidam. §. q̄
dicitur. ff. de acqui. here. Ange. ¶ Diuide primo di
cit q̄ testes examinari debēt super naufragio. fecis
do que persone. tertio quo tempore debeat naviga
ri: fecūda ibi circa magistros. tertia ibi susceptores.
in prima parte gloss. intelligit q̄ agebatur ciuiliter
vel criminaliter. ego aliter dixi. s. ¶ Nota ex hoc
principio q̄ in istis rebus que gerunt intra nauem
seu intra domū admittunt testes domestici: vt hic.
et. s. de rep. l. consensu. §. super plagis. & extra de tes
ti. c. veniens. & c. ij. in fi. & de probatio. tertio loco.
¶ Not. etiā ad id qđ dicit de testibus. l. i. §. quā q̄
quod refrenatur multitudo testium: quod intellige
quādo sufficit super vno articulo reducere ad tres:
vt hic manifeste dicit rex.

Additio. Qualiter fit refrenanda p̄ductio
testium nam ius canonis vsq̄ ad. xl.
testes. de quo per doc. in. d. §. q̄ q̄. hoc dictū alleg.
Ludo. in. §. de viro. l. si vero. ff. soluto matrimonio.
in. xiv. kalē. & dicit quod pauci sciunt. Sed cum reue
rentia dictum est satis vulgatum. vide gloss. in. c. in
causam que inter archiepiscopum. in ver. effrenata.
extra de testi. que inquit quod hoc est arbitrarium.
Alexan. ¶ No. etiam de solerti inuestigatione in
dicis. potest enim de multis circunstantijs interro
gare vt ad veritatem perueniat: vt hic. ibi. solere
quefitor. et facit quod not. s. de testi. l. testium. illud
autem quod dicit hic de tormētis intelligit hic glo.
si vacillant: vel si sint viles persone. ¶ Venio ad
secundam partem ex qua not. quod primo debent
examinari et torqueri si expedit hi qui veritatem
melius nouerunt. ad idem facit. l. diuus. ff. de ques
tioni. ¶ Venio ad ver. sane. et opponitur. nam pri
mo dicit vniuersos esse peremptos: & postea dicit
inuestigādum a liberis esse: contra qui non erant
non sunt idonei testes: vt. l. testium. s. de testi. huius
timore dicit gloss. hic loquitur de liberis qui forte
erant in naui: sed vt dixi contradicit rex. qui dicit
vniuersos mortuos. dico ergo intelligi p̄out iacet
litera scilicet nauē et omnes esse peremptos. Et ideo
cum per eos qui interfuerunt probari non possit re
curritur ad coniecturas ad liberos videlicet nau
tarum vt ipsi examinentur qui verisimiliter scire
debent de morte patris. Item de perditione rerū
possunt verisimiliter testificari qui viderunt res
immitti in naui que postea perempta est. ¶ Et
hoc habes duo notare. primo quod si queratur de

morte alicuius sufficiens probatio est p̄ inter liber
ros et coniunctos habeatur pro mortuo. Item si in
ter socios & cōmilsiones pro mortuo habetur: vt in
auc. hodie. s. de diuo. dixi plene in. l. ij. §. si dubita
7 tur. ff. quēadmo. testa. ape. ¶ Secūdo no. arg. ad
probandum amissionem rerum per verisimilitudi
nem de quo per Dy. in. l. si creditor. s. de pig. actio. 3
et. ff. de eden. l. si quis ex argentariis. §. pe. et ibi di
xi. ¶ Item op. de rep. qui dicit quod nauicularius
contēnit. et rep. s. dicit omnes esse peremptos. glo.
dicit. quod euasit aliquis. quod est cōtra rex. Ideo
dic q̄ aliquis de corpore nauicularioū est iste qui
contēnit: non tamē erat de illa naui: et ideo cōque 4
ritur: quia ad cum spectat cōmodū et incōmodum:
8 vt. j. l. propri. ¶ Ultimo no. tempus nauigādi: sed
in hoc puto standum cōsuetudini. si em fecit q̄d di
ligens nauta fecisset non tenetur: alias secus. non
enim seruatur ista lex in tēpore vt liquet in istis ciui
9 tatibus maritimis. ¶ Ultimo ex hoc colligunt
quidam distinctiones temporū & totū annum diui
dunt in hyemē et estatem: sed propria diuisio est in
quatuor partibus: vt dicit glo.

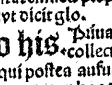

Ro his. Priuatis q̄ soluerunt 1
collectas publico offi
ciali qui postea aufugit vel perdidit
non imputatur. hoc dicit. hic rex. loq;
tur in exactoribus vel procuratoib⁹
fisci. ¶ Nota cōtra officiales qui postea aufugiūt:
vt eis tantum imputetur.

1 ☞ Examinatio in alio iudicio facta facit notoriū
iudici.

2 Libellus q̄ non requiratur in causa naufragii.

3 Libellus q̄ non requiratur quādo quis ponit ali
quid ad sui excusationē vel defensionem nec petit
aduersarii sibi condēnari.

4 Causa naufragii debet per iudicem infra biēnium
expedirī.

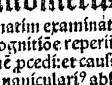

E submersis. Cum de nau 1
fragio queritur
summarie examinatur: & ex eo q̄d in
illa cognitiōe reperit potest per inqui
sitionē p̄cedi: et causa debet infra biē
nii terminari: alīs nauicularij? absoluit & iudex re
neā. h. d. Primo ponit qualiter iste cause examis
nent: q. summarie & leuato velo. Secōdo dat ptās 2
iudicib⁹ p̄cedēdi cōtra rapientes & puniēdi. Tertio
statuit terminū illi instantie & iudici penā imponit.
Circa incipit ibi: & si quisq̄. tertia ibi. si vero. ¶ Circa
primū quero q̄ sint iste cause. Rū. glosse. sex crimi
nales. accusabant enim hic aliqui de eo qđ vicebā
tur rapuisse aliq̄d de naufragio. quod ita in se possit
esse verū tū non cōuenit rex. nec in fi. vr. j. dicā. ideo
dic q̄ hec erat illa causa: q. cū res perdiderit p naus
fragiū nauicularij? peterent se absolui: vt dixi. s. l. ij.
& l. quoties. & sic p̄tinuat sequens lra: q. si in ista co 1
gnitione iudex reperit aliquē aliq̄d accepisse: pote
rit cōtra illum p̄cedere ad petitionē nauicularij. et 2
puto qđ hec sit causa sufficiēs p̄cedēdi per inquisi 3
tionē. & iudici nocū est per examinationē in alio
iudicio facta. nec vt not. in. l. athletas. §. calumniator.
ff. de his qui no. infa. & dixi in. l. ij. §. si publico. ff. de
2 adult. ¶ Venio ad tertiam partem. no. hic quod
in ista causa non est necesse dare libellum: sed sufficit

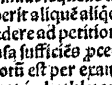

Pena. Ad euidentiā totius 1
rei. debes scire q̄d illi
qui fodiunt metalla: dicuntur metal
larii. & quod pro primo introitu i illud
offiū debēt soluere. viij. scrupulos illi?

¶ De metallariis & metallis & procuratoribus metallorum. Rubrica.

☞ Fodere metalla quilibet potest secundum fo
mam huius. l.

Scrupulus quid sit.

Colon? tenet? poti? vendere fructs? vño q̄s alij.

metalli ad quod fodiẽdũ accedit: qõ non soluit amplius q̃ semel: vt hic. et de eo qõ fodit debet dare quolibet anno vnam libram fisco que sit. xiiij. vnciarũ: vt. j. l. pri. nisi aurum fodiat: q; sufficit eũc si annuatim soluat. viij. scrupulos: vt. j. eod. l. per annos. vltra hoc de toto qõ percipit facta purificatiõe metalli. debet fisco dare suas decimas hoc est de. x. partibus duas si fodit in publicos: si fodit in priuato vnã fisco soluit residuũ sibi retinet. j. eo. l. iij. ¶ Qui vult esse metallarius tenetur soluere. viij. scrupulos: z metallum qui vult vendere debet vẽdere fisco pretio cõpetenti. h. o.

a ¶ Scrupul⁹. vide en do. bar to. cep. i. l. in itinere. in fi. pri. ô ver. signi. vbi no. habes ô singulis generib⁹ põ a derũ. Ad de qõ nota i apostil. ad iac. rebuf. hic nu. in v. hugolin⁹ dicit qõ scrupulus al⁹ etiam pót dici scropul⁹: vt p cepolã in loco. ẽ. alleg.

Additio. Adde ad istũ text. oino no. p Paul. de ca. l. diuortio. ẽ. si vir. ff. sol. ma. in fi. Alex. ¶ No. cuicq licere fodere metalla secundũ formam huius. l. z gl. opponit q̃ plus debeat soluere: vt. j. l. proxi. vel minus vt in. l. per annos. Solu. vt dixi in euidentialibus licet gl. variet.

1 ¶ Quero quid dicatur scrupulus. ⁊ Azo hic, vt refert i summa hoc perquisiuit a medicis et exponit: vt in glo. fin azo. z secundũ eos dicitur scrupulus. xix. pars vncie. licet Platealiter intellexerit q̃ scrupul⁹ dicatur tñ ponderis q̃ octo faciant. xiiij. vnciasa. Et sic illa. l. concordat cũ ista: sz Hugo dixit aliter. vt no. in. l. per annos. vbi dicit q̃ scrupulus est pondus filiquarum filiqua aũt est quarta pars vncie: vt. l. liberto. ẽ. filius. ff. de annu. leg. et no. per glo. ẽ. de episco. et cle. auf. sed hodie. z secũdum hoc scrupulus esset vna vncia cum dimidia: q; tñ hoc dubiũ est: stadũ est opinionis. Azo. q; scrupulum ponit esse minoris põderis: et sic videtur dubio est cõtra fiscũ:

3 vt. l. nõ puto. ff. de iu. fis. ¶ Vltimo not. ex hoc fine q̃ colonus debet potius vendere domino fructus q̃ alijs: iusto tamen pretio.

Additio. Hoc sequitur Ludo. in. l. ff. soluto matrimonio. Alexan.

1 ☞ Libra regulariter intelligit duodecim vncias.

Ometallum. Metallarius debet annuatim pro canone solui nere vnam libã metalli

1 ruij. vnciarum. ¶ Sed quero in dubio quor vnciarum intelligitur libra. Respon. xij. vt. l. seruum meum. ẽ. ff. z ibi no. ff. de here. instit. z isti. de here. q̃. et. dif. ẽ. hereditas. nisi aliter cõsuetudo se habeat: vt hic. z in quibusdam ciuitatibus inuenitur conditione quarũdam rerum intelligitur libra. xviij. vnciarum quibus cõsuetudinibus standũ est in ipsis ponderibus z mensurie: vt. l. imperatores ff. de contrahen emptio. et vt omnis tollatur dubitatio per mensuras et pondera publica ad que recurritur: vt. l. modios. ẽ. de suscep.

Ouncti Facilis est text. not. istud quod de la pidibus qui fodiuntur in predijs priuatorum fiscus debet habere decimam.

Qoldam. Non potest quis rantum effodere qõ ex hoc aliena edificia destruantur. h. o. ¶ Nota glos. q̃ de iure licet in alieno perquirere lapides nisi per hoc edificia destruantur. Bar.

Qum procuratores. Officiales ad exigendum metallum non debent ad aliam dignitatẽ ascendere nisi prius illud officium perficiant. hoc dicit.

☞ Dicere p̃ homine idez est q̃ pro quolibet homine

Er annos Fodientes aurũ p canone omni anno septẽ scrupulos tenenẽ exoluere. h. o. ¶ Not. istud vulgare tantũ importat pro homine: ac si diceremus p quolibet homine soluatur tantũ vel quilibet soluat tñ

☞ Statutũ qõ comitatenses reponãtur in comitatu habeat etiam locum in comitatense quiesset de pr̃oribus.

Metallarij. Ascripti ad fodiendum metalla si aufugerint ad aliud officiũ: retrahũtur: eria si familiares principis fuerint. h. o. ¶ Ad euidentiã scias q̃ metallarij, sunt homines liberi licet sint ascripti ad illud munus facit. supra de seruis fugiti. l. vlti. ¶ Nota hic argumentum q̃ si statutũ dicat q̃ comitatenses exponant i comitatu q̃ locũ habẽt si comitatẽsis esset de potib⁹: z si vicedes hic q̃ illi q̃ sunt domestici iperatoris retrahuntur ad primã conditionẽ. gl. est hic que tractat qõ de vna cõditione quis transferatur in aliam. dicot in eadem. z sumitur de summa Azo. de verbo ad verbum.

¶ De murilegulis. Rubrica.

☞ Murileguli z alij de quibus hic erant liberi ascriptitij tamen.

¶ Glos. continuat rubricam: z exponit eã. singula verba exponam in text. z. ll. ad quas gloss. remittit

¶ Quero verũ isti homines sint liberi vel serui. glo. z Azo in sum. innuit q̃ sint serui. sz puto q̃ hoc nõ sit necesse quia verum est dicere q̃ sint liberi: ascriptitij tñ sunt quo ad istas conditiones de quibus j. videbis. qõ pareat: q; habeant pecuniã ad hoc vt ad ipsas cõditiões assumerenẽ qõ nõ eẽt si serui cẽnt: nulli⁹ em̃ darer pecuniã vt seruꝰ fieret: vt. j. e. l. ij. Itẽ q̃ liber abantur dando substitutum: vt. j. eod. l. si quis ex corpore. quod non esset in vero seruo. Itez inueniũtur quedam leges q̃ contrahebãt matrimonium; vt

nium: vt. l. edicim⁹. j. e. z. l. murileguli. ergo serui nõ erant: vt. ẽ. de incest. nup. l. cum ancillis.

Monetarios. Ascriptus ad cudendã monetaz principis nõ liberat alicuius dignitatis priuilegio. h. o. ¶ Ex hac. l. apparet qui dicanẽ monetarij. innuit etiaz hec. l. q̃ isti vocentur serui sed magis sunt liberi cõditionari. Barto.

1 ☞ Tinctores corrumpẽtes pannos in tinctura tenẽntur: q; eorum culpa factum presumitur.

Idem scriptores et pictores.

2 Dans pecuniam vt habeat officium presumit̃ habere animum malefaciendi et lucrandi indebite.

Baphij et genetij. Primo ponit q̃ per tinctores et textores pannoꝝ: substantia z patrimonium principis minuuntur qñ male faciũt. h. o. vsq; ibi. z species baphij tinctoris commercij z textoris: vt videt in gl. rubrice: per quod subaudit mala facitres: et nostra priuat substantia. i. patrimoniuz principis remanet. i. minuit. hoc aũt fit duob⁹ modis. j. proti. declarat z species genetij. i. panni contexti. Ad euidentiã scias q̃ ista tinctura de qua pãni dom⁹ principis tingebanẽ erat multũ cara z pretiosa. j. e. si quis nauicularij. et. j. ti. j. l. vellera. Corrũpebat ergo illi vel facẽdo debiles pãnos vt modicũ reciperẽt de tinctura seu modicũ in tingẽdo. ¶ Scõdo modo corrumpendo ipsam tinctura immiscendo aliã tincturam corruptã in genetio hoc est vbi panni texebantur cõfecte. i. cõtexte corrũpunẽ per predictos malos tinctores seu textores faciendo pãnos debiles: vt modicũ de tinctura reciperẽt vel tenendo ipsos modicũ in tinctura propter qõ ipsi pãni corrũpuntur: z hic est primus modus. ¶ Aliud est corrũpendo tinctura: z hoc sequit̃ in baphijs. i. in locis vbi fit tinctura. remeratione. i. per eorũ audaciam z temeritatẽ. vim adducũt. i. aliquid adducũt ad minorandum vel augmẽrandũ tinctura per id qõ additum est. inquinate alluuionis. i. corrupte augmentationis: hoc aũt faciebãt: q; qñ fuerũt adepti istud officiũ dederũt pecuniã nũc volũt retrahere p dictas corruptelas phibet ergo principes pecunia dari p acquirendis dictis administrationibus et hoc sequitur et sic litera est plana. Ex ꝓdictis patet qõ ẽdem glo. que exponit vim. i. per vim non est necessaria.

1 nec habet intellectum huius litere. ¶ No. arg. ex b hac. l. cõtra tinctores qui pãnos corrumpunt in tinctura: nã cõũ culpa factũ ꝓsumit̃: et tenenẽ: facit. ff. loc. l. itẽ querit. ẽ. si gẽma. z. ẽ. si fullo. ¶ Itẽ facit cõtra scriptores qui aquam immiscent in atramento p qõ ira est magis alba. z ẽ miniatores et pictores q̃ depingũt vel miniãt de adulterinis coloribus vt teneanẽ dño ad interesse. Item tenenẽ crimine

2 stellionatus: vt. ff. de cri. stel. l. iij. ẽ. si quis. ¶ Vltimo no. arg. quod qui dat pecuniam vt habeat officium habet animum malefaciendi et indebite lucrandi: propter quod factus est ri.⁹ vt iud. sine quo suffra.

1 ☞ Mors animaliũ qñ debeat clare ꝓbari z qñ sufficit per coniecturas.

2 Mortem hominis probare per coniecturas quan

do sufficiat.

3 Pro turoꝝ⁹ et alijs tenentib⁹ reddere rationem: practica probandi corruptionem supellectilium.

4 Habẽtes lacũ per unũ licet teneanẽ ad certã quãtitatẽ piscium singulo die si superuenient multitudo hominũ poterunt cogi ad maiorez quantitatem piscium.

Qod ad presens. Duob⁹ modis legitur in glo. secundum primus sciasq̃ imperator habebat pascua multum magna in a quibus tenebat gregẽ suũ: et alij homines et rustici habebãt similr̃ greges suos in eisdẽ, pascuis et tenebãtur principi ad hoc vt qñ grex ei⁹ minuebat deberet suppleri de gregib⁹ aliorũ. Et illi q̃ perãt gregi principis vocabantur vastagarij qui secundus nostrum vulgare vocantur virgarij. Contigit ergo quod quodam anno decesserunt multa ex animalib⁹ principis: dubitabatur quãtũ rustici debebant dare vastagarijs pro reparatione gregis principis. imperator: statuit qõ p illo presenti tẽpore sufficiebat si illi rustici quilibet daret quintũ animal: hoc est de quinq̃ vnum et secũdũ hoc habes qõ glo. q̃ dicit qõ rustici prestabant hoc omni anno dicit contra literã: hic puider imperator ad solũ remediũ illius instãtis tẽporis dũ dicit q̃ ad presens remediũ pertinet. Non em̃ vniuersaliter puidet pro omni tempore. ratio: q; secũdũ varietatẽ rpis contingit mutatio casus: q; in quibusdã ãnis greges augebantur ex eis qui nascebantur. qñq; minuebant propter mortalitates: qñq; in magna quãdoq; parua quã titate. facit. ff. ad. leg. falc. l. pretia rerum. ẽ. nonnunq̃. ¶ Iuxta hanc. l. quero verũ sufficiat ei qui presest animalibus cum vult probare diminutionẽ z mortem eorum b qõ illo anno ira cõtingit communiter qõ de quolibet grege mortua est dimidia vel tertia vel aliqua pars certa in regione illa. videtur enim qõ nõ debet clare probare se amisisse arg. l. ẽ credito. ẽ. de pig. ac. et. l. ẽ si quis funduz. ẽ. imperator. ver. si capsarius. ff. loca. ¶ In cõtrariũ facit. l. ista. Respõdeo si quidem tractatur de morte vnius certi animalis vel duorũ que non pascebant gregatim: puto quod debeat clare ꝓbare: vt. l. ẽ. alle. Si vero animalia gregatim pascebãt sufficit ꝓbare per coniecturas. Rursum est cũ de qualibet oue que moritur vel de-

a ¶ Factꝰ est titul⁹. vt iudices sine quo suffr. fiat. sed iste titul⁹ ꝓpera in maximuz totiꝰ reipublice detrimentũ obseruat vñ multa scãdala ꝓter iudicũ corruptiões ⁊ ipsa etiã iudicia venalia quotidie accidũt: vt plene dixi in addi. ad Jaco. rebuf. i. l. cum rialcs. nunc. i. ẽ. de decurio. libro. x.

b ¶ Nota. ad qõ vide do. Alex. de imo. in cõsi. clvii. et in cõsil. ccvij. ẽ. parte.

perditur habere testes de visu bene sufficit ꝓbare ꝙ illo rpe si ꝛmuniter
2 accidit in regione illa ar. huiꝰ. l. ✝ Iterꝫ dicit dū tractat de probanda morte vnius hominis: aut enim dicitur decessisse in exercitu vel cōflictu vbi de cessit magna multitudo hoim vel in domo sua vt noraui ſin. l. siquidem. ff. sol. ma. ꝛ retigi in. l. ij. §. si dubitet. ff.
3 quemadmo. testa. aper. ✝ Simile dico in turotibus vel officialibus publicis qui habent reddere rationem de aliquibus supellectilibus vel aliis re 1
bus que vsu ꝛmunt: vt sufficiat ꝓbare qđ in tanto rēpore verisimiliter debuerūt posse corrumpi tor ex illis supellectilibus. arg. l. fi. §. de ali. pu. ptel. ¶ Scdo modo legit vr a staga rij dicatur beccarij seu macellatores qui bestias occidunt ꝛ vendūt popu 2
lo ad minutū. pone ergo ꝙ statutum erat ꝙ beccarijs vtaret certus numerus animalium que occiderentur et venderent populo. Contigit qđ venit magna multitudo hominū vnde ille numerus animalium nō sufficiebat: imperator statuit ꝙ ꝓ remedio secūdū istud instans reinpus det illis beccarijs quintū animal hoc est pro omnib⁹ quinq; que dabant addatur vnum. ꝛ hoc fiat pro reparatione salutis corporis humani. ✝ facit ꝙ licet
4 statutū dicat ꝙ illi qui tenent locum perutilitū debeāt certā quantitatē piscium omni die ponere in platea: ꝙ si ex casu multitudo gentiū superueniret qđ possint cogi ad portādū plus tantū ꝙ sufficiat pro reparatione corporis humani.

a ¶ Secꝰ. ad cuiꝰ articuli decisionē vide tu copiose et no. do. feli. in. c. s. de spō. in iiij. colū. post med. ꝺ. tractāt qui. cum seq. ꝛ in. c. eccle. q̄ in xrij. col. in pun. in ꝺ. secundus effectꝰ. de consti.

Additio. Et ita etiaꝫ sequitur Ange. hic. ꝛ hac. l. reperit. et facit qđ no. bal. in. l. ubicunq; nullam. de sac. sanc. eccle. Ange. a

☞ Verba ista trina dona in penis ꝛmporat geminationem.

Qui tertrini. Qui occultat aliquem ex rectoribus punit pena triū lib. auri. hoc dicit. ¶ Quero dicitur hic trinis libris auri: quot sunt. glo. dicit tribus libris auri. arg. ff. de pe. l. interpretatiōe: 1
liceꝛ ꝑpile ponat ꝓ lex vt. ff. de leg. i. l. quis ex testamento. ¶ ✝ Nota ꝙ in penis ista verba trina dona et similia nō ꝛmportant geminationem numeri secundū istam glo. contrariū no. in pria cōstitutione. ff. §. pe. in ver. dena. et in. §. hec aūt tria. cōiter tenetur ista: vt plene examinaui in. l. stipulatio ista. §. cum qui. ff. de ver. oblig. 1

☞ Contenens ꝓtestationē seu denuntiationē amittit ius suuꝫ si est facta per habentem ius protestandi.

Statutū ꝙ inter homines diuersarū ciuitatū si cōtrahatur ad matrimonium an valeat.

Dicimus. Mulier nobilis nubens monetario si post protestationē nō recedit efficitur monetaria: ſ mulier ascriptitia si post protestationē a dño reuocet eiusdem conditionis efficiet: et etiam monetaria que nō potest extraneo nubere. ḥ. d. Tres partes habet. secūda incipit ibi: si qua vero. tertia ibi: sed vt monetarius. ¶ ✝ No. ſ. de virtute protestationis seu denūtiationis. nam quicūq; eam cōtēnit perdit ius suū. facit. §. eo. l. ingenue. ꝛ ff. de libe. agno. l. ſin pin. et per totum. et. §. de remiſ. pig. l. ſi eo tempore.

Additio. Hoc intelligit qñ protestatio fit ꝑ habentē ius protestādi: alias secꝰ: vt. l. ſi fundꝰ. §. de rei ven. ꝛ. l. ſi eo. §. de re. pig. Ang. ¶ ✝ No. ex fine prohibitū esse mulieri monetariaꝫ nubere extraneis. facit ad questionē: quia statutum ꝙ inter hoīes diuersarū terrarū nō cōtrahat matrimoniū sub certa pena. Quero vtrū statutum valeat. videtur ꝙ sic: vt hic. in cōtrariū ꝙ nō: ꝙ: aufert libertatē cōtrahendi matrimonium: ergo ꝛc. ff. de verb. oblig. l. titia. ꝛ. l. ſi diuortio. et de condi. ꝛ demon. l. cum ita. Rñ. statutū nō valet q̄tum ad hoc vt faciat matrimonius esse irritum ſi contrahatur: quia cum ſit sacramentuꝫ ꝛ res ſpiritualis: laici nō possunt statuere circa illud cum non ſit de iurisdictione sua sed ecclesie.

Additio. Vide bald. in. l. j. et que ibi dixi. C. ad turpil. et cōtra bar. hic bene no. per bal. in. l. omnes populi. in. viij. col. ver. sed nūqđ statutū. de iust. ꝛ iur. et Ange. hic idē dicit qđ bart. formaliter. Alex. ¶ Sed an valeat q̄tus ad hoc vt cōtrafacientes puniant. videtur dicendū ꝙ si q̄des possunt honeste nubere seruata forma statuti: quia in qualibet secta tot sunt quot possunt matrimonia contrahi: et tunc facientes contra incidunt in penā statuti: aliter secus: ꝰ vt. d. l. cum ita. et. l. seq. ff. de cōdi. et demon. et hac. l. Barto.

Ternam. Vastagarijs nō licet ad aliā militiā trāsire nisi illa cōpleta. ḥ. d. Et sunt vastagarij illi qui ꝓerāt a ialibꝰ principis: vel ꝓerāt macello ad faciēdū carnes ad hominum sustentationē. §. eo. l. qđ ad pīsces. Bart.

☞ Murex et conchilium est idem: et est piscis ad tincturam purpurei colorꝭ.

Siquis nauis. Ista lex est clara ✝ et ḡro: qđ sit murex et conchilium. glo. dicit quod murex est piscis qui appellat concha marina: alio nomine cochilium: qđ si ferro pcidit effundit lachrymas purpurei coloris. vnde tingitur purpura. Et sic vnū ꝛ idem est piscis murex et cōchilium. et est tinctura valde ꝓiosa: ita ꝙ soli principi ea vti licet ꝛ non alijs. Item de tinctura que ei assimilat vt color de grana: que si in panno laneo apponat scarlatum appellatur in vulgari.

videbitis in titu. ꝓ. ſi. l. iij. ꝛ. l. iiij. ꝛ fi. Barto.

1 ☞ Tinctores pannorum debent reddere pannus tinctum lauatum.

Potas. Gl. intelligit hic ꝙ hic dicit blacte ꝛ matape ꝙ sit genus tincture purpuree ꝛ sic dz deuenire in fiscū nō vendi: ꝛ ponit pena officialibus qui passi sunt contra fieri. et hoc ſm gl. in ponas casum aliter. Ad euidētia sciias ꝙ aliqñ tingit lana linū ꝛ sericū nō filatū qñq; tingit filatū i matapa seu gaueta nō textū: qñq; tingit pānusp ost textura. Iterū sciias ꝙ ꝑceps habebat quoddam ꝓpositos qui a tinctoibus eos tinctas accipiebant ꝓcipit ergo imperator ꝙ isti ꝓpositi nō recipiant istas res tinctas nisi loratas seu lauatas. nā vt moris est post tinctura lauantur. ꝛ si cōtra fecerint imponit eis penas. ¶ In text. ibi in posteruꝫ ḥ. d. q: ante hanc. l. quando qꝫ fiebat cōtrarium. series. l. seriose ordinate quodā eīm ordine ordinātur cū in tinctura immittūtur blacte. i. linū ꝛ linisterium ſm Hug. loquitur ergo hic text. de his que tincta sunt nō filata ꝛ matape seu gauate iuxta vulgare nostrū
1 sunt qñ ea que filata sunt in matapa seu gauetā redigunt ur ꝛ tinguntur. ✝ Aliud qđ sequitur est clarum. ꝛ est arguméd. ꝙ illi quibus datur pannꝰ ad tingendum debeant reddere pannū tinctū lauatū. Bart.

1 ☞ Emphiteosis ecclesiastica que ex pacto transire debet in feminam que tamen nubat subdito iurisdictioni monasterij transibit ad feminam que nubat extraneo qui vult effici de iurisditione monasterij.
2 Feudum alienatur inuito domino quando emptor vult subire omne onus quod sustinebat primus feudatarius.

Murileguli. Murileguli si ad aliam dignitatem transierūt ad cōditionē ꝓpriā reuertuntur ꝛ res alienate eos reuocant nisi emptor voluerit illam conditionē
1 subire. ḥ. d. ✝ Facit in ar. ad. q. quedā monasteria habent possessiōes ꝓcessas in emphyteosim sub pacto qđ transeat in femina. querū nubat alicui subdito iurisditioni monasterij. facit ergo qđ si nubat extraneo qui vult effici de iurisditione monasterij qđ b
retineat in emphyteosim. facit. §. de imponē. in. de
2 scri. l. j. ✝ Item est optimū arg. ꝙ feudum possit
a alienari inuito domino ꝰ quando emptor vult subire omne onus qđ sustinebat primus feudatarius.

Iquis. Homines astricti conditionibus huius ti. nō possunt liberari etiam ex rescripto principis nisi dato substituto qui solenniter approbetur ꝛ talis liberatio vltra eī
1 personam non porrigitur. ḥ. d. Bar.

Priuati. Qui assumuntur vt ꝓ
2 fint alicui collegio hominum conditionatorū nō admittunt interim ex sacro rescripto nisi satisfecerint idonee. ḥ. d. ¶ Quero vtꝝ hoc sit verū in quolibet officiali publico qꝫ nō admittatur nisi satisfecerit: puto ꝙ non sed speciale est hoc casu ꝛ in casu. l. imperator. §. fi. ff. de admi. rer. ad ciui. pri. alias tūc. demū de necessitate exigit fidecius: si ipe non est diues ꝛ idoneus: vt. ꝛ. de fun. pa. q̄uis ad emphyteosim. Bar.

Oi autē. Partus sequitur cōditionē illius ex parentibus qui fuerit conchileus. ḥ. d. ꝛ sic est hic casus in quo partus quo ad statum sequitur conditionē patris.

¶ De vestibus oloberis ꝛ auratis. Rubrica.

¶ Dicē quedā sunt vestes de auro tortile dicūtur vestes olobere. Quedam sunt vestes de serico aurate: inuoluntur q̄n aurū inuoluitur supra filū sericū: ille dicuntur vestes aurate: q̄dā sunt vestes in quibus nō est aurū: sed sunt tincte ex illa tinctura q̄ fit ex murice seu ꝓchilio q̄ est a decoptiosa sicut aurum vt videbitis. ī. inter. Bar. a

a ¶ Dño. ꝛ an et q̄n possit. vide tu Feli. in c. que i ecclesiarum. de cōsti. xvij. col. pō medij. ff. in eadē glo. ¶ Viris nō ls portare. etc. istud facit iſcto text. huiꝰ l. ad statutū phibitū in viris vtrō nō extēdat ad feminas de quo remisſiue i apo. ad Paul. post eū in c. significauit. nu. 2. in versi. masculinū. extra de reſcri.

☞ Viris non licet portare pānos de auro vel de auro frigiatos.

Vratas. In hac. l. prohibet imperator pānos de quib⁹ vsi in rubi. ofici ab alijs ꝙ a suis genetarijs hoc est rectoribus suis. ḥ. d. auratas b
que sunt de auro puro quas in rubi. nominat oloberas sericas. i. de serico in quo inuolutū est aurū. Et dicit text. paragaidas siue in vulgari nō sunt quidā friſi qui ponūtur iuxta gaidas cuius exemplum videmus in pānis solemnibus clericoꝝ ꝛ religiosorum. genetiarum est nomen personarum hoc est rectoruꝫ si habeas genetarijs. si vero generas tunc est locus in quo panni retinebantur. ¶ ✝ Not. ꝙ viris b non licet portare pannos de auro vt de auro frigiatos: vt. ī. l. prohi. expleſſius: sed de consuetudine non seruat hodie.

Nemo. Panni aurati vel frigiati nō ꝑñt portari a viris sine rescripto ꝓncipis. ḥ. d. facit ad ea que dicuntur. ī. eo. l. remperent.

☞ Priuati nō ꝑñt portare scarlatū. Magna pena ꝙ imponatur ꝓ minimo delicto.

Vellera. Nō debet lanę vt pānī tigi alīq; colore fili coloꝝ muricis. ḥ. d. ✝ No. ꝙ nō ls ꝓuat; hoib⁹ portare scarlatū cū sit ꝑpes filis purpure. ¶ Not. quod non licet viris tingere vel portare pannos habētes speciem

id est habēres similitudinē cū tinctura muricis ⁊ sic de iure non ly habere vestes de scarlato ⁊ imponit pena capitis: vt hic in fin. ¶ Et quo habes ꝙ pro minimo delicto imponitur magna pena que .l. proxi. modificatur quo ad preterita.

a ¶ Lega uerit. ado de hoc qō no. i apos. ad istū in l. ꝙis. in ff. vel lib⁹ reprobatis. post a lexā. ff. de auro ⁊ arg. lega.

b ¶ Creditore. adde bal. i. l. manifesti. per illū text. C. de solu. et retti. auf. hoc si debitor. cod. tit. limita verus nisi debitor sit carcerat⁹: qr vt liberet a carcere cogit creditor recipere ō bonis suis in solutū: vt. d. auf. de fidei. §. qō aūt. ⁊ bal. i. l. ordo. C. de excepr. rei iudic. hoc verū tñ ni si debitor sit ex quarentigia. alexā. in. l. cū vn⁹. de bono. aur. iudic. posi

1 2 ☞ Priores ciuitatis possunt facere bannū ꝙ soluētes collectas veteres liberētur a penis quas incurrerunt.

1 2 a Legatū factū vxori de ouis pannis ornamentis ⁊ rebus ad eius vsum parat̄ an cōprehēdat prohibita portari ex forma alicuius statuti remissiue.

Emperent. Ut ri hec lex ē facta ad modificandū precedentem que ita imponebat grauē penā in qua verisimiliter multi incurrūt̄ precepit igit̄ imperator: vt nullus audeat portare predictas species seu dictos pānos qui cōueniunt soli principi ⁊ domui sue. Scō a icipit ibi: nec pallia. precipit qō null⁹ in domo ꝓpria rexat tales vel faciat tales pānos vel pallia. Tertio icipit ibi. ⁊ pallia iubet ꝙ q̄cunq; hȝ dicta pallia seu pānos tinctos de dictis coloribꝰ ꝓfe rantur in fiscū ⁊ fisco tradātur. Quarta incipit ibi: nulla stamina. cū. s. ꝓhibuerit ne cōtexātur panni in toto tinctī in pchilio. hic ꝓhiber ne ꝓtexātur pāni qui habēt stamina de filo serico dicto colore tincti. Quinta icipit ibi: nec ſsidē. ꝓhiber ne fila tincta dicto colore pro trama ponātur in pannis. In tex. ibi: infectionis. i. rinctionis. lȝ glo. aliter ponat. In tex. occurrant. q. d. fila tincta dicto colore nō occurrāt per telā sed dicant ⁊ arguto pectine. ⁊ est sensus sicut. s. prohibuit stamina fieri de dictis filis. ita prohiber hic fieri substamina que in vulgari appellātur trama. In tex. grana sc̄ȝ dicta pallia ⁊ dicta fila: de quib⁹ dixi. s. proxi. in tribus ⁊ ver. posset etiā legi cū seq. Sexta incipit ibi: olobera precepit ꝙ vestimenta olobera. i. de auro puro offerātur. i. dentur erario. Septima incipit ibi: nec est. dicit ꝙ nullus pōt cōqueri de istis vestibus si non rehabeāt pretiū: qr satis est si ꝓpter dictas oblatione immunitatez ipse mereāt a pena capitali ꝙ imponebatur per precedentē. l. ¶ In tex. ibi. calcate legis calcata lex ꝺr illa ꝙ nō seruatur. vñ cū propter istam oblationem liberētur a pena precedentis. l. merito. dicit calcate. l. impunirā s. Octaua incipit ibi. nec quis dicatur. que sequit ex oblatione habet locum in preteritis. sed si quis in futurū contra predicta facit

1 2 punitur crimine. l. iul. maie. ¶ No. ex hac. l. arg. ꝓ prioribus illius ciuitatis qui sepe faciunt. l. ꝙ oēs soluentes collectā antiquā infra certū tempus liberētur a penis quas incurrūt: cū ꝓ modico delicto imponatur magna pena ⁊ multi in illaz incidērūt videtur licitū ꝙ per aliaz. l. concedatur impunitas. Item per hanc. l. pōt poni casus in. l. cū lex. ff. de legi. ¶ Ultimo hec. l. potest induci in arg. ad. q. cuz sint statuta per italiā ꝙ mulieres non possint portare certa ornamenta vel certos pannos. ꝙ si warī tus vxoꝝ sue pannos ⁊ ornamēta ⁊ res ad eius vsuz parata legauerit⁹ an debeāt illa ꝓhibita portari ex forma alicui⁹ statuti. ⁊ de hoc dicā. ſ. nulli licere ifrenis. l. ſ. ⁊ tetigi in. l. ꝙis. ff. de aur. ⁊ ar. leg. Bar.

¶ De fabricensibus. Rubrica.

☞ Faber quis dicatur.

¶ Querit ⁊ gl. de significatione istius verbi fabri. Et respondit ꝙ tribus modis dicitur sc̄z largissime ꝓ quolibet magistro cuiuslibet artis etiam lignorum ⁊ lapidū. Scō modo minus large etiam ꝓ quolibet operante ferrum. Tertio modo stricte ꝓ faciētibus arma: vt hic in corpore de armis. communis tamē vsus loquendi accipit in scā significatiōe sc̄z ꝓ quocunq; operante ferrū. quod nor.

☞ Officialis qui tenetur dare cōi duas balistas certi valoris non potest dare quantitatem.

Omnibus. Pecunia ꝓ spe cie solui non debet fisco. h. d. ¶ No. hic videtur casus cōtra rectores illius ciuitatis qui in suis electionibꝰ ꝓmittunt dare cōi duas balistas certi valoris: ⁊ postea volunt dare quantitatem non audiūtur. casus est hic i terminis. Sed regulariter sic est ꝙ aliud ꝓ alio solui non potest inuito creditore: vt. l. ij. §. mutui datio. ff. si cer. pera.

☞ Imperator ratione officij potest dici semperternus.

Adoratur imperator impropie.

Rimincrium. ¶ Primicerius fabricen sis post biennium habet vacationez a muneribus ⁊ singulis biēnijs ad saltandū principem admittitur vt proreceptor. h. d. ¶ Appo. ꝙ princeps non sit eternus: quia omne elementum est corruptibile: vt. l. eum debere ff. de ser. vrba. predio. sol. impropie dicitur eternus. tamen imperator respectu officij qō nō debet habere finē pōt dici sempiternus. ¶ Irē opp. ꝙ non debet adorari. scriptū est in euangelio. Dominum deum adorabis ⁊ illi soli seruies. Respon. impropie dicit ſ. ꝓ quadam exhibitione reuerentie.

☞ Practica probandi recognitionem hominis et animalis.

Tigmata. Fabricensibus sicut ryronibus imprimuntur ad que recognoscuntur et qui eos celauerint cum eorum liberis fabrice vendicantur. hoc dicit. Puto quero qualiter ista signa infigebātur

Dequ. Fabricenses ⁊ eoꝝ proles ⁊ liberi durāte officio: vel finito nō pōt nisi cōi pfecto pretozio vel ma

De veteris numismatis potestate. 51

possumus dicere ꝙ imponebatur aliqō signū pānī in brachijs sicut hodie videmus aliquos portātes in brachijs super pānos. Sed hoc nō est de mēte. l. q: fugiēs poterat eleuare. dic ergo ꝙ infigit in carne cum aliquo ferro ignito: vt no. in. l. pe. ff. ex qui. cau. maio. ¶ Ista lex ꝓbat vnā solēnē practicam: si querak i iudicio de aliquo hoie cognoscēdo vtrū iste sit qui tali tpe fuit in studio qui sic fecerit et testes dicunt se recognoscere: qr viderūt et inspexerūt faciem eius valet eoꝝ dictū: vt. l. cuz in diuersis. ff. de relig. sed pone vt de facto accidit inuenitur hō mortuus cuius facies est adeo deuastata ꝙ per eā non potest cognosci. certe deueniendum est ad alia signa corporis. et si testis dicat recognosco ꝙ est talis ex tali cicatrice quā hȝ in aliqua parte corporis ꝙ talis testis recte ꝓbat. casus est hic. facit etiā ꝙ animalia possunt cognosci per talia signa seu stigmata. ⁊ ideo de consuetudine est inuentū vt equi et multa animalia signentur certis signis quib⁹ cognoscantur.

☞ Negatiua quando est fundamentum intentionis alicuius: qui negat probat.

Iquis cōsortiū. Hic ponitur ordo qualiter quis ad fabricēsiū ordinē potest quolare. ¶ No. tex. ꝓ opi. Inn. qui dicit ꝙ q̄n negatiua est causa alicuius intentionis ꝙ ille qui negat debet ꝓbare. vñ si dico te excōicatū qr nō soluisti vel dico ꝙ nō debes audiri: qr nō soluisti collectas. Ego qui excipio debeo ꝓbare. ita notat ipse in. c. sup his. extra de accus. Ex. in. l. ij. C. de iure emphy. videtur pro hoc tex. in. l. hoc iure. ff. de ver. obli. ⁊ ibi dixi.

☞ Casus in quo vnus pro alio tenetur.

Statutum ꝙ vno de cognatione delinquente ceteri teneantur ꝙ valeat.

Ore prouisum. ¶ Fabri celes vna cum sobole debēt fabrice seruire ⁊ vn⁹ tenet̄ ꝓ alio de corpore. In tex. ibi numeri. i. periculū est oim qui sunt in numero illo vel collegio. In tex. ibi gerār. i. solicite aduertant qualr̄ socij faciāt. ¶ No. casum in quo vnus tenet̄ pro alio. simile in. l. fi. s. de nauf. Alia silia no. ꝓ glo. in. l. j. §. si plures. ff. de exerci. ¶ No. arg. ꝙ statutis sloētinoiꝰ q̄ dicūt ꝙ vno de cognatiōe delinquēte ceteri teneanť. facit. ſ. de ꝓmiſp. l. fi. Et ratio istorum statutorum et legum est que hic in tex. ponitur.

Additio. Adde. l. sancim⁹. de penis. vbi post Guido. de fuza. dixi valere statutum ꝙ illi de domo teneanť ꝙ cōsortez qr subest cauere magis abstineat a delictis. vnde sufficit sola causa licet non interueniat culpa eius qui punitur. c. qm̄. §. si vero. vt li. cōtest. c. ij. de re iudi. de quo plene no. in. c. ij. de consti. ⁊ An. late in cōi. lr. inci. nobilis vir. d. Ray. facit qō legitur in. c. vergentis. de here. ⁊ in. c. in quibusdā. de priui. ⁊ in. c. felicis. §. qō si quis. c. ti. lib. vi. ⁊ vide per do. Alex. in repe. l. fepe. in. vij. col. ff. de re iud. Alex.

Os qui. liberi durāte officio: vel finito nō pōt nisi cōi pfecto pretozio vel ma

gistro officioū cōuenirī. h. d. Op. s. eo. l. ij. nā si in primicerijs fabricensibus ibi est spāle. ergo in alijs secus. glo. non soluit dic ꝙ ibi spāl⁹ dicit hic extrēdi tur. vel dicas ꝙ alius est sensus huj⁹ litere. ſ. pro ciuilib⁹ debitis vel curialib⁹ qb⁹ molestāt nullo modo subtrahere qō fit ꝓ ꝓbationem quā fecerūt tēpore ingressus collegij fabricensiū: vt. s. l. si qs consortiū. et non pōt molestari. Et sic no. ꝙ ille ꝓbationes qs tunc fuerunt cis modo ꝓsunt quod intelligē si creditores fuerit citati vt a l. si eo tpe. s. de re. pigno. Itē opponi tur qō ille qui est de collegio fabricensium semper debet illi seruire vt. s. l. proxi. Sed hic dicitur quod stipēdijs imponitur finis. ergo ꝛc. Solu. inter ligas hic impositum finez. ⁊ speciali beneficio principis vt. s. itru. j. l. ij qs ex corpore. ⁊ j. de colle. l. j. in fi.

Nullus. Prio phi ber fabrice ses aliquas administrationes vel agriculturaz suscipere et punit dominos qui eos locarent et fabricenses q̄ condurerūt. Scō imperator loquit magistro officioū ⁊ mādat ꝙ quando necesse est arma transmitti rectorat rectores pronunciarū et per suos subditos transmittat. et in hoc eis angarias imponit. et si in hoc fuerit aliqd tarditatis eos puniat. h. d.

¶ De veteris numismatis potestate. Rubrica.

☞ Numisma ⁊ solidus aureus idē sunt.

Septuagintaduo solidi faciebant libram hodie nonaginta sex aurei faciunt libram.

Numisma debet habere principis imaginem.

¶ Quero ꝙ quid sit numisma. dicit glo. quod numisma solid⁹ et aureus idē sunt. sed hodie aliter obseruatur.

¶ Quero cuius ponderis dz esse numisma. dicit glo. ꝙ. lxxij. faciunt libram auri: b vt. s. de sufcep. ⁊ archa. l. quoties. sed ꝓbatur aureus quo vrimur ad pondus ſsolentinorum. xcvj. faciunt libram auri vt ibi dixi.

¶ Quero cuius forme debet esse numisma. rndeo ibi debet esse imago principis. vt. l. j. ſ. eod. et probatur in euangelio vbi dicit christus. Ostendite mihi numisma. vr videaz que imago sit an cesaris an alterius. cetera vero que tanguntur in rubrica tangam in nigro.

☞ Monetam facere quis potest

b ¶ Septuaginta duo faciunt libras auri. adde gui. de cu. in. l. illō. nu. ſ. qō ibi posui i apo. i ver. libras auri. s. de sa. anc. et cle. ⁊ Ja. rebuf. i. l. vna. nu. i. vbi etiam posui i ad. ad ipm in ver. libra auri. s. de argē. ꝓtio qō thesaurus iferē. ⁊ Joā. fab. insti. de at ti. tu. §. nos aute. in fi.

a ¶ Pertinet. ꝫ ab extra ꝯro q̃d si quis dedit pecunias ad mercatias vãdo aut venerũ et ille volebat reddere argentũ tñ o aut q̃ creuerat aut salua conscientia possit tenere ista bona q̃ accipiẽs ꝫ illeꝫ dãs nescit. vi ꝺ Fel. in. c. excõica. mun. cl. si. de. ꝛ q̃ cuda tur moneta qõ rpe inspici deb eat. an rẽ pus obligandoiv ꝰ solutionis. vide old. i ꝑ si. xiii. ꝛ i cõsil. xxxi. in cõsi. colũ. q̃ ꝺi xi in apo. in. ꝺ. c. ex cõicam⁹. in loco allega.

b ¶ Porare. Sz q̃ statutũ ꝓ hibet portare certa gña vestiũ an intelligat ꝺ vestib⁹ ãtea factis, vi de Felin ca. q̃m. in fi. col. circa medĩ. de consti. ex principis concessione.

Debitum pondus monete est vt tãta utilitatem afferat in forma ꝑtis in a specie.

Expensa cudendi monetam ꝺz fieri rep̃ublico.

SOlidos. ¶ Clara est in ter. ¶ † Quero quib⁹ licet facere moneta. respondeo de iure soli pacipi: vt hic. facit. ff. de fal. mo. l. i. et. ii. hodie ex cõcessione principis fit a regibus et a multis ciuitatib⁹ quibus princeps concessit: vt no. glo. sup rubica. ¶ † Quero q̃dvult dicere textus ibi speciei probe et debiti ponderis. dic q̃ debitũ pondus est vt tanta utilitatem afferat in forma quantam in specie. s. vt tantũ valeat ille aureus si redigatur ad massam ꝑtium valet in forma. vt dicit text. ff. de contr. emp. l. i.

¶ † Ex quo sequitur q̃ expensa cudendi debet fieri de publico: ꝫ Inno. aliter dicat in. c. quanto. extra de iure iuran. Quero per quem declaratur quod est iusti ponderis et boni auri. Rñdeo per illum qui preest et posit⁹ est a cõmuni vt. ff. de pond. ꝛ aur. illa. l. i. lib. x.

Estimatio que ab initio est non potest decrescere nisi autoritate ꝑncipis. Idem estimatio monete.

Pretia rerum quomodo dicãtur decrescere vel accrescere ex diminutione monete vel eius augmento.

Damnum estimationis mutate monete ad quem pertineat. remissiue.

QUo imminuente. ¶ Minuta estimatione florẽi minuit estimatio rerum q̃ vendunt ad florenos. ꝺ. ꝺ. ¶ Pro declaratiõe quero qñ põt minui estimatio auri. Respondet gl. solum autoritate pãcipis vel eius cui princeps concessit. ¶ No. glo. ex qua habes quod estimatio q̃ ab initio est non potest decrescere nisi autoritate principis vel facientis cui princeps concessisset. ¶ No. quod estimatio que ab initio imponitur monete non potest decrescere nisi autoritate facientis quod intellige vt dicam. s. l. proxi. ¶ † Secundo quero quomodo decrescente estimatione auri decrescat estimatio rerum cum decrescat ꝛ accrescat per se. ve. l. pretia rerum. ff. ad. l. fal. respõ. b vt colligitur ex summario. non enim intelligas quod res dentur pro minori pretio. sed dabũtur tot aurei quot valer. dicitur tamẽ decrescere eo quod aureus minus valet. ¶ † Vltimo quero damnum mutate estimationis monete ad quem pertinet⁹ dixi plene in l. paulus. ff. de sol. Bar.

☞ Moneta debet accipi pro ea quãtitate quam iubet superior.

Monetam factam in vna ciuitate qñ quis cogatur eam accipere in alia ciuitate.

Moneta facta in vna ciuitate si nõ est bone speciei potest superior aditi.

NIuersos. Omnes aurei debent accipi equali estimatione et contrafacientes grauissime puniũtur. hoc dicit. ¶ † Nota. vnusquisq; debet accipere monetam pro ea quãtitate quam iubet superior. ¶ Sed quero vtrum monetam factam in vna ciuitate sub vna estimatione possit quis expendere in alia ciuitate. ita q̃ quis cogatur sub eadem estimatione recipere. Respon. † ciuitates non ꝓnt facere monetã nisi autoritate ꝑncipis vt dixi in rub. Aut ergo princeps concessit ciuitati quod possit facere publicam monetam que expendi possit per vniuersum et tñc cogitur recipere. quia princeps ipse videtur fecisse vt hac. l. Aut concessit quod facere et monetam expendam in territorio suo tñm. ꝛ alij alterius territorij sine dubio nõ cogentur recipere. Aut dubitatur et videtur in dubio concessisse vt solum in suo territorio expendatur. ar. l. cũ vnus. §. pe. ff. de bo. aur. iudi. pos. ꝛ. l. fi. ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ detu. ꝛ cura. da. ab his. l. j. ¶ Quero quando fit aliqua moneta ab aliqua ciuitate vel dño si non est speciei bone et probe vel imponit ei nimis magna estimatio. an possit haberi recursus ad superiorẽ. Rñ. sic. vt extra de iureiur. c. quanto. ꝛ ita vidi in marchia cum p rectorẽ cuderetur quedã moneta que nõ erat speciei probe fuit per prouinciales marchie facta querela ad summum pontificem qui illum correxit. ꝛ credo q̃ fuerit. ꝺ. Tancredus. Bar.

¶ Nulli licere in frenis ꝛ equestribus. Rubrica.

☞ Negatum factum vtroꝝ de vestibus quod non comprehendat vestes et ornamenta per statutum prohibita.

NVlli prorsus. Primo loquitur de ornamẽtis que fiunt circa ornamenta equorum ¶ Secundo de ornamentis que fiunt circa ornamenta vestimẽtorum hominum. ¶ Tertio loquitur de facientibus istas species ornatas. secunda incipit ibi: fibulas. tertia ibi nulli. ¶ Nota. que ornamenta possunt haberi circa equos. ¶ Nota † quod pertinentia ad ornamẽta mulierum non sunt prohibita. simile supra de vesti. olo. l. secunda sed hodie in multis ciuitatibus est statutum quod ornamenta illa nõ licet mulieribus portare; b propter hoc dico quod si maritus legauerit vtroꝝ vestes suas quod licet de iure contineantur omnia ornamenta: vt. l. vestis. cum. l. sequenti. ff. de auro et argẽto. leg. ꝛ amen eo casu quo

sunt prohibite nõ possunt dici accessiones vestium a nec illis vestimentis accedere ar. huius. l. ꝛ eodem modo non possunt dici mulieris causa parata ea q̃ eius gratia sunt prohibita.

Additio. ¶ In tex. ibi q̃ velit. hic est casus q̃ 4 fistarum dicit q̃ nullus audeat vel presumat facere vel fabricare aliquod quadraletũ sub certa pena qõ si aliq̃s facere reperet⁹ fuerit fabricare qõ non excusat a pena si dicit q̃ fabricabat ad utilitatẽ cõis. ꝛ qõ volebat dare cõmuni. Alex.

¶ De classicis. Rubrica.

¶ Quidã habẽt in ru. de classibus. i. de nauib⁹ paratis ad bellũ vt sunt galee. Alij habent classicis id est hoibus ascriptis ad classes ducẽdas. hec rubri. 1 plus plz. qz iste liber ꝑncipaliter tractat de hoib⁹ conditionatis ascriptis alicui muneri.

1 ☞ Purgare prouinciam malis hoibus per terrã congruit bono pfecti. Irem ꝛ per mare.

Punire q̃ possit quis delinquentem in mari ciuitatis adiacenti sicut delinquentem in ciuitate. c

2 Delinquentẽ in mari q̃ iudex propinquioris territorij illi loco in quo maleficium est commissum punĩat.

CLassem. In quadã ciuitate q̃ appellatur Venecia ciuitas erat q̃dã classis valde notabilis. Iubet ergo imperator q̃ ram illa classis q̃ oẽs alie q̃ sunt in oriẽte pineãt ad pfectũ ptolio q̃ eos armet ꝛ aptet de hominibus ascripris illi functionẽ. ꝛ si illi non sufficiunt alios superaccrescat et eas exerceat ad purgandum mare malis hominibus ꝛ pyratis etiã propter alias necessitates publicas potest committere pfectus comitis oriẽtis. ¶ In text. ibi accrescẽtibus: ꝛ si illi cẽsẽtu nõ sufficiũt alios superaccrescat. ꝛ addat ex quib⁹ accrescẽtibus sufficientem cõpleat numer. ¶ † No. ex. l. q̃ sicut ꝯgruit bono pfecti, puincia purgare malis hoibus sup terrã. ita eidẽ cõgruit per mare. casus est hic: ꝛ sic patet q̃ sicut quis põt punire delinquentes in territorio suo. 1 ita punire in mari adiacẽti illi ciuitati⁹ vel, puincie. facit. ff. de public. l. Cesar. ꝛ ibi dixi. sequentes titulos vide per te. Bar.

2 Additio. Ite † est argumentũ q̃ si aliq̃s de 3 liquit in mari ad illũ spectat punitio qui est iudex territorij ꝓpinquioris b illi loco in quo maleficium est commissum. pro quo est glosl. in l. j. §. de nau. facit. l. quoties. ꝛ eo. tit.

¶ De collegiatis ꝛ carthopatris. Rubrica.

1 ☞ Existens in collegio alicuius artis si artẽ non exerceret non gauderet priuilegio collegij.

2 Scolaris si non intrat nõ gaudet priuilegio scolarium licet sit in matricula.

Transiens de vno collegio ad aliud an gaudeat ꝑ collegio illius collegij.

3 Si aliquis de vno collegio remouetur ꝛ alius illi 1 loco subrogatur hoc debet fieri de voluntate eorũ qui presunt collegio.

¶ In mari adiacenti illi ciuitati. vide istũ in tract. ryberiadis. ꝛ bar. cepo. in ti. de serui. ru. sit. de mari. ꝛ q̃d si est commissum in loco vicino duabus ciuitatibus nor. cepo. vbi s. ꝛ Ange. i. l. sane. ff. de inim. ꝛ dixi post Ba. rebuff. hic. nu. 2. in verſi. in mari.

¶ Propinquioris. Add de Barr. in tract. ryberi. ꝛ bar. cepo. in tra. de serui. ru. titu. de mari. ꝛ Ang. in. l. i sale. de iudi. ꝛ q̃d de delicto cõmisso in portu. vide bar. cepo. in trac. ti. de portu. b

¶ Scolaris. adde feli. i. c. clerici. in fin. col. ver. vlti. pnũ. de iud. ad de q̃ nota ii aps stil. ad istũ in. l. q̃ sub pretextu. nume. i. in apostil. in verſi. gaudere priuilegio. s. ꝺ sacrosan. eccle. c

Quod autẽ. Qui supra numerum admittuntur in collegio non gaudent priuilegio collegij. ꝺ. ꝺ. Bar.

☞ Notarius qui emit officiũ scribẽdi ad certũ banchum per certum tempus sicut sentit commoda ita ꝛ incõmoda.

Sed ne tantũ. Pone casum imperator quãdoq; personis ascriptis alicui collegio permittit: vt de collegio exeant et alium loco eius ponant. et ficius suum vendunt: vtiupta de mu rilegu. l. si quis ex corpore. dicit ergo imperator: quod sicut illis vendentibus concedit charram hoc est locum suum q̃ ipsi sint immunes a muneribus: ita prouidet illis qui substituuntur vt suffineant onera illius collegij secundum conditionem que tũc erat cum ipse emit illum locum. vt postea nulla nouitas fiat. hoc dicit. ¶ † Ex isto rex. est arg. optimũ cõtra notariũ qui emit officiũ ascribendus ad certũ

a Imperator facit. hic locus cõtra docto. auentionen sen. qui (dum alias auentione iura priuatim in collegiis cũ maxima auditorũ copia interpretarer) inuidia ducti (q: ois fere scholariũ copia eos deseruebat ⁊ ad me confugiebat) interdixerũt mihi legẽdi munus: alle-
gantes ꝙ iura publice nõ priuatim docẽda sunt: sed ignorabãt hũc locũ: licebat enim mihi ita ꝓ uatim cera mercede iura interpretari cũ nõ erã de numero collegij eorum nec donabar publicis stipendijs vt docerẽ.

b ¶ l. i. ⁊ ibi vide By. ⁊ adde bal. in l. i. in fi. C. si ꝰ mensuos.

c ¶ Mõ fic. vide Feli. in. c. signi a ficauerũt. de iudi.

d ¶ Nõ appeliatur. adde Fel. in. c. signi ficauerũt. ad finem. de iudi. in fine.

banchum ab alio per tempus priout fit Bononie. ꝙ iste qui emit istud officium sicut sentire debet cõmoda illius officij ita etiã incõmoda. Unde si notarijs victi loci imponitur aliquod onus vel collecta iste emptor sustinebit onus non autem vẽdito: quod nota:

¶ De studijs liberalibus vbis Rome. Rubrica. 1

☞ Doctores qui faciunt intrare famulos ⁊ alios non studentes sunt infames. 1 2

Nuerlos. Pũmo ponit quod quidaꝫ magistri legebãt in aliquibus locis ad hoc vt ibi staret multitudo populi vel in locis priuatis: ⁊ cõuocabant homines vndiq; vt viderent habere multos scholares: ⁊ sic ad pompam magis q; ad vtilitatẽ hoc imperator ꝓhibet dicẽs quod qui facit infamis est. vide rept. ¶ Tno. cõtra doc. qui facit intrare scholas famulos scholariuꝫ vel alios sm veritatem non studentes ꝙ qui hoc faciunt sunt infames. b 3 c

Eos. Not. dicit hic imperator ꝙ in locis priuatis recte pot docẽri aliquis discipul⁹ a doctoribꝰ: nisi doctores essent de numero eoruꝫ qui sunt deputati ad legẽdũ oibus q̃ volunt eũ audire: ma illi non pñt: ⁊ si faciãt perdẽt salariũ ⁊ priuilegia q̃ hñt eo q̃ publice nõ legunt. ¶ No. contra doc. qui nõ docẽt oia que possunt publice omnib⁹ sed aliquos docẽant singulariter in camera. 4 d 5 6

Habeant. Nicdicit imperator ꝙ doctores pñt esse in oi facultate. ¶ Op. ꝙ alius ꝺz eẽ numer⁹ doctoꝝ in qualiber ciuitate: vt. l. si duas. §. decẽ autem. ff. de excu. tu. Sol. tempore illarũ legũ erat sufficiens numer⁹ qui ibi statuit hic erat sufficiens qui statutus est pte isto. Et ideo in ciuitatibus q̃ habẽt studia pm diuersitatem temporũ est statuend⁹ numerus diuersus doctorum.

1 ☞ Factum iuxta scholas propter quod lectura impediretur officio iudicis remouetur.

2 Faber malleãs iuxta scholas potest expelli.

Scholaris habens focum prope cameram ita qõ per eius strepitum studere non potest. potest illum expellere.

Appellari nõ põt a sniã lata ꝑtra expulsos propter strepitum quod faciebant prope scholas.

Malleatores existẽtes prope monasterium ita qõ propter eorum strepitum impeditur cultus diuin⁹ possunt expelli de loco.

Doctor: propter strepitũ scholarium nõ debet cessare legere.

Ita vt vnicuique. Hic imperator cõmittit pfecto ⁊ eadẽ ratione rectori cuiuslibet ciuitatis vbi est studiũ ꝙ faciat assignari loca doctoribus ⁊ magistris ita distantia ꝙ quando vnus legit non audiat in scholis alterius ⁊ qõ strepitus scholariũ qui sunt in vna non audiat in alia ne ex hoc studiũ turbet. ☨ No. ꝙ ad officiũ iudicis pertinet remouere quicquid fiet iuxta scholas per quod lector impediretur vel auris auditoris turbaretur. ☨ ⁊ facit ad questionez. quod faber nõ possit malleare iuxta scholas. Idem no. ff. so. ma. l. s. ᵇ ⁊ ibi dixi. b

Additio. Et ibi glo. determinat ꝙ faber possit expelli: interest enĩ reipubli. habere iurisperitos. in. ff. in. prohe. in fine. Bar. ibi tenet idem si ille locus penes quem malleat erat deputatus ad scholas qõ presumitur sm eũ. argu. de regu. iur. l. in ambiguis. Et qõ dicit hic in doctoribus idẽ ⁊ in scholaribꝰ. dixit idẽ Bar. in. l. legatis seruis §. omatricibus. de lega. iii. moder. tamen contra per l. s. ff. de excu. arti. lib. x. vbi priuilegiũ artificibus concessum non extenditur ad eorum discipulos.

¶ Quid aũt de scholare habente alium scholarẽ prope cameram propter cuius strepitum nõ potest studere. vtrum possit ipsum expellere? dic ꝙ sic sm speculum. in tit. de iudi. §. generali. ver. hoc etiã no. do. anto. in prohe. decre. ¶ Itẽ adde ꝙ a sententia lata super ista expulsione non potest appellari scdm Bald. in. l. j. C. si de mo. pos. iuie. app. quia est causa que celeritatem desiderat. ergo nõ appellatur ᵈ. l. fin. ff. de ap. reci. ☨ Sed quid si malleatores fuerint prope monasteriũ adeo ꝙ propter strepitũ turbatur officium ⁊ cultus diuinus. dic ꝙ possunt expelli. text. est sing. xviij. q. ij. c. pudẽ. ¶ Quid de doctore legente si scholares vociferant: verũ possit dimittere lectionẽ dic ꝙ nõ. gl. est sing. ⁊ liij. dist. scim⁹. Itẽ ꝑ sniã glos. facit nã oĩum riparum spectat ad istos qui habẽt prędia adherentia rípis. insti. de re. diui. §. riparum. tamẽ de iure nõ possunt habere aliquid quod impediat publicam nauigationez. l. j. in princi. ff. de flumi. Alexan.

¶ De honorato rum vehiculis. Rubrica.

☞ Doctor non habet necesse semper vti insignijs doctoratus.

Omnes. Honorati antiq⁹ insignũ dignitatis et honoris hoies in dignitate positi ibãt i carrucis seu vehiculis dubitabãt in ciuitate Romana vel vr be cõstãtinopolitana vbi erat pnceps an possint vti vehiculis oẽ-

positi in dignitatibus illis. ⁊ in illis ciuitatibus et videbat ꝙ non ꝓpter reuerentiam principis: tamẽ hic princeps permittit oibus habẽtib⁹ dignitatẽ ꝙ possint vti dictis vehiculis etiã in illis ciuitatibus. a Quero vtrũ habeãt necesse vti carrucis. text. innuit ꝙ sic. oũ dicit semp vranꝯ. gl. ibi exponit. i. liceat eis vti si velint ☨ ⁊ sic no. ꝙ doc. nõ hñt necesse semper vti insignijs doctoratus: sed pñt si velint etiam vbi est princeps. 1 3

¶ De metropoli berito. Rub.

1 ☞ Ciuitas si efficitur metropolitana non per hoc exit de iurisditione metropolitani.
2 Ciuitas metropolitana dicitur archiepiscopalis.
3 Ciuitatum ordines erant tres: scz maxime magne et parue.
4 Ciuitas constituitur principis voluntate.
5 Prouincia qualiter constituatur.
6 Prouincia etiam dici potest ciuitas habens distinctum territoriũ que non recognoscit superiorem.
7 In eadem prouincia possunt esse due ciuitates metropolitane. b
8 Plures rectores in eadem ciuitate esse possunt sed in eadem prouincia non potest esse nisi vn⁹ ꝑses.
9 Prouincia non potest diuidi in plures sine rescripto principis. c
10 Cõmunitates in ꝓiudicium ciuitatis non pñt inter seipsas diuidere sine eius licentia.
11 Prouincia vnica potest fieri de duabus.
12 Negotia prouin. ie vnite cum alia sub vno ꝓside 4 licet quelibet remaneat principalis possint in alia expediri.
13 Debita prouincie vel eccl̃esie vnite cum alia quod non debeant per aliam supportari sed in eis habet locum titulus de separa.

Propter. In eadẽ prouincia pñt esse ciuitates coipso ciuitates efficiũtur. Ange. ¶ Unde possibile est esse ciuitatem: iz nõ habeat epm: q: princeps nõ põt facere epm. sed vbi alia priuilegia: ⁊ sic nõ seqnit si papa priuat ciuitatem episcopo: ergo desinit esse ciuitas. d

Additio. Vide ad hoc Bart. ⁊ doc. in. l. si heres. in §. vicis. de leg. j. ¶ Item quid sit ca/strum: villa: burgus: vicus. ᵉ Bart. in l. j. de noui ope. nun. ⁊ que ibi late dixi post eum. ⁊ dixi quid sit patria et quid sit terra. Alexã. ¶ ☨ Sed videamus de iure antiquo ante ꝙ essent epi ⁊ archiepiscopi quid erat. Respõdeo tres erant ordines ciuitatũ: quedam maxime: quedam magne: quedã parue. Maxime dicebant ille in quibus erat forum causarum cui suberãt multe alie ciuitates etiam habentes merum imperium. Magne ciuitates dicebantur ille que habebant merũ imperiũ non tamen habebant alias sub se. Parue dicebantur ille que non habebant merum imperium sed solã iurisditionem que datur defensoribus ciuitatum vt in auc. de defen. ciuita. Istam distinctionẽ facit text. ff. de excu. tu. l. si duas. ᵇ §. decer. illa ergo ciuitas que erat maxima vocabat metropolitana hoc respectu inuentũ est qõ ciuitas cuius sedes est patriarcha lis vel archiepalis ᶜ dicit metropolitana. qz habet plures episcopos sub se habẽtes merũ imperiũ. illa vero que habet epm dicitur ciuitas nõ metropolis. ☨ Sed quero qualiter ꝓstituatur ciuitas. Rñ. voluntate principis volẽtis aliquẽ locũ esse ciuitatem probat per hanc. l. Jnno. tenet hoc in. c. cũ ab eccl̃esiarum. extra de offi. ordi. a b c

Additio. Uidi dicit ꝙ si imperator ex certa sciencia scribit vni loco tanq̃ ciuitati scies nõ esse ciuitatez coipso ciuitas efficitur. Ange. ¶ Unde possibile est esse ciuitatem: iz nõ habeat epm: q: princeps nõ põt facere epm. sed vbi alia priuilegia: ⁊ sic nõ seqnit si papa priuat ciuitatem episcopo: ergo desinit esse ciuitas. d

Additio. Vide etiã ꝑ Bart. in extrauag. q̃ sine rebelles. ⁊ p gl. ⁊ Fl. l. l. ciuitas. ff. si cer. pe. ¶ Et ꝙ Bar. in dicta extrauagãti: dicat ꝙ pnceps alicui loco scribes q̃ civitati videat ciuitatẽ constituere si alias nõ erat: hoc tñ videt ꝑtra casum cle. si. de sen. exc. vbi est rep. ꝙ papa ex certa scia nominans certã ꝑsonam sub noie dignitatis que dignitas ei nõ erat in illo: illã dignitatẽ nõ vt cõcedere. ᵈ ¶ Et qualr cõstituatur ciuitas. vide bart. in. l. si heres. §. vicis. de le. j. Bar. in. l. ij. de ver. sig. ⁊ qđ ibi dixi post cũ ⁊ Bar. in. l. j. §. sinaũ. intra oppida. de ope. no. nũ. ⁊ qualr constituat ꝓuincia. vide q̃ dixi post Bar. in ver. siue aũt. inter oppida. Alexan.

5 ¶ Sed quero qualiter prouincia constituatur. hic videtur text. q̄ omnes ciuitates que subsunt vno metropolitano faciant vnam prouinciā vt hic in fi. ibi fit illa mater prouincie ꝛc. do. Ey. tangit de prescri. lon. tem. l. fi. et ibi determinat q̄ prouincia appellatur secūdum cōem vsum vt Tuscia Lōbardia et si. ꝛ isto iure vtimur. ar. 11 bitror tñ q̄ olim sacra fuisset distinctio prouinciarū sic. i. vt oēs ciuitates que suberant vni presidi ꝛ vni metropolitano constituerēt vnam prouinciā: vt. l. illicitas. §. qui vniuersas. ff. de offi. presi. et sic secundū illum ritū antiquū remanet adhuc hodie nomi- 12
6 natio prouinciarū quo ad q̄dam ¶ tñ quelibet ciuitas habens distinctum territoriū q̄ superiorē nō recognoscit pōt dici prouincia: vt no. glo. in. d. l. fi. 13
7 §. de lon. tem. prescri. ¶ Tertio q̄o pro declaratione huius q̄ hic principaliter dicitur quō in eadē prouincia possint esse due ciuitates matrices. videtur em̄ monstrū q̄ in eodē corpore sint duo capita: vt extra de offi. ordi. c. quoniam. Responder glo. si q̄s faterur i eodē episcopatu duos epos illud esset mōstrū. sed quod vn⁹ epūs habeat duas ecclesias eque principales. hoc non est monstrū. ira loquitur
8 hic. vide gl. istā ꝛ no. eam. ¶ Circa primū insurgit dubiū quomodo est q̄ vna ciuitas non pōt habere duos rectores cū in eodē tribunali possint esse plures iudices: vt. l. j. ff. de offic. comiti. ꝛ. ff. de re iudica. l. pompo. scribit si vni. respondeo ista procedūt ad similitudinē corporis humani. monstruz enim esset si aliq̄s haberet duo capita sed non si haberet duas manꝰ vel duos pedes vel similia. Et ideo 1
isti rectores prouinciarū qui merū locum capitis tenēt nō pñt esse plures vnde nō potest esse nisi vnus rex. vij. q. j. c. in apibus. Sed alia officia inferiora possunt in eodem corpore multiplicari. ꝛ sic possunt esse plures rectores in eadem ciuitate vel in vna ecclesia parochiali plures capellani 1
et vnius pupilli plures tutores et similia. Circa secūdū sc̄z q̄ due ciuitates matrices sint in eadē prouincia sub vno tñ preside nihil est quod impediat nā quilibet priuatus pōt habere in pluribus ciuitatibus domici- 1
lium ꝛ in vtraq̄ esse equaliter instructus: vt. l. domiciliū. ff. ad munici. secūdum hoc in vna prouincia purificantur ciuitates magne remanentre vnitate prouincie. ¶ Sed quero an a 1
vna prouincia possit diuidi in duas. tex. dicit q̄ sic. ff. de assess. l. si ex eadē puto tñ q̄ hoc non possit fieri sine rescripto principis: vt ibi pt̄z. ꝛ arg. huius. l. ¶. ꝛ per hoc dico quod cōmunitates nō possunt seipsas diuidere in plures sine licētia ciuitatis cui subsunt: q̄ intelligit quantuñ ad preiudiciū ciuitatis: sed inter se causa commodioris administrationis possunt hoc facere sicut in pluribus tutoribus videt: vt. l. ij. ff. de admi. tuto. vnū tamē cōmune remanebit: vt. l. inter tutores. §. de admi. tut. ¶ Quero vtrum de duabus ciuitatibus vel principijs possit fieri vna. dicit glosl. q̄ sic: vt i auc. vt iudi. fine quoquo suf. §. illud. ꝛ §. hoc autem. imo fit hoc multis modis. q̄nq̄ cum vna non sufficiatur alteri: sed ꝛ vnitur. ꝛ hec vnio vel fit q̄ vna sit principalior altera: vel q̄ vtraq̄ sit eque principalis: vt no. per glol. extra ne sede va. c. f. ꝛ ibi per Inno. ꝛ docto. iuris canonici. ¶ Quero quando vniuntur due prouincie ita q̄ vtraq̄ remanet principalis. sed sub vno preside: vtrū negotia vni⁹ prouincie possint expediri in alia. Respondeo sic: vt extra de offi. deleg. c. nouit. ꝛ per Inno.

Additio. De hac materia vide no. q̄ Barto. ꝛ doc. in. l. j. ff. de leg. i. ꝛ Ang. in. §. illud. auc. vt iud. fine quoquo suf. Alex. ¶ Quero q̄n due ciuitates vel principie vel ecclesie vniunt an debita vni⁹ alia d̄z supportare. Inn. extra de priul. c. pastoralis. ꝛ q̄ habeat locū titul⁹ de separatiōib⁹. q̄ ego examinaui in. l. j. §. fi coheredis. ff. ad. l. falc. in eo q̄ ibi dicitur an portio grauata accedat non grauate ꝛ vbi hanc questionem tornaui.

Additio. Adde Bal. loquēte de duab⁹ villis eq̄tis. l. j. §. heredē. ad. l. fal. vbi text. cū pulchra glo. in. c. j. ne sede vacā. ꝛ do. An. q̄ ponit spēs adequatiōis ꝛ in q̄b⁹ casib⁹ adeq̄tio possit fieri. vide singulf. Bal. in. l. j. §. lex falci. ff. ad. l. falci. idē Bar. in. l. j. in priu. de leg. §. Alex.

¶ De canone frumentario vbis rome. Rubrica.

☞ Frumentū promittēs intelligit̄ de frumēto sm̄ cōmunē vsum loquendi: licet eius appellatione veniant omnia que ad vsum sunt necessaria.

¶ Bl. dicit ꝛ q̄ appellatione frumēti oia q̄ advictū necessaria sunt accipiunt. q̄ est verū hic. §. sm̄ cōem vsum loquēdi frumētū intelligit id tm̄ granū q̄d §z bonitatē excellit cetera. no. ff. de ꝺ. sig. l. frugē. ꝛ ibi q̄s pmitteret decē coibes frumēti intelligeret de illo grano cōi vsu loquendi. l. labeo. de sup. lega. secundum Jacob. de areti. vt ipse dicit in. l. frugem. Bartolus.

☞ Negatiua coartata loco ꝛ tempore potest dirc̄te probari sicut affirmatiua.

Nautici. ¶ Nauta d̄z confiteri se spēs incoruptas recepisse. q̄d d̄z approbari aspectu officialium tempore quo dantur ꝛ quo restituunt̄ hoc dicit. ¶ Fiat. quod negatiua coartata loco ꝛ tempore directe probatur per visum sicut affirmatiua vt hic. ꝛ ff. de aur. ꝛ argen. lega. l. si quando. ꝛ l. pediculis. §. neratius. ꝛ de hoc disputatur in. c. bone memorie. extra de elec. ramē hec veritas declarari per visum̄ proprie nō vr: nisi color. ex illa visione intellectus iudicat que res est. ꝛ quia tale iudicium omnibus notum est cōmuniter. idco

a ¶ Per visum. adde Bar. i cōsi. incipiē. cōe lignani. et do. Alexā. de imo. in cōsilio. cclxxiiij. parte ꝛ Feli. i. c. tertio loco. de proba. et alii quid in. c. super his. de accus. viij. col. et q̄ dixi in d. c. tertio loco i apostil. adde Jaco. de buf. in. l. si quis 2 sor tiū. nu. 1.

b ¶ Possit dari frumentum. Adde Barto. col. fin. suis. i ver. frumentū q̄ incip. illud q̄d dz solui i pane vbi alle. dictum Bart. hic ꝛ hūc rex. ¶ Ubi di. adde do. Jas. may. in. l. j. in. j. col. ff. de ll. cū pos. ibi de per eū signatis ꝛ bart. in. l. negotiatores. q̄ illum rex. ¶ De epi. au. ꝛ Flo. in. l. fi pendentes. §. si q̄d cloacarū. ff. de vsufruc.

dicimus nos videre rem sed non videtur vere quia substantia rei inuisibilis est. Ita eodem modo per colorem iudicat intellectus nihil vitū esse: quia tale iudicium communiter est oibus notum: ita directe probatur negatiua sicut affirmatiua.

Additio. Hoc nō est verum: nam omnis negatio est priuatio: sed priuatio non cadit in aspectu directo. nam quod non est non potest videri. §. quid est quod cadit in aspectu entitas per quam entitatē cognoscit priuatio. ita hic intelligitur. ideo est necesse q̄ negatiua minime pōt probari nisi per indirectum. de quo per cano. in. c. bone memorie. extra de elec. pro prima tñ parte facit. d. l. pediculis. §. neratius. de auro ꝛ arg. leg. Ang.

1 ☞ Lex vel statutum annullans contractū q̄n intelligatur annullare ipso iure vel ope exceptionis.

Siquid. Annullat omnia priuilegia concedētia remissionem canonis. h. d. Hec. l. potest intelligi vt annullet priuilegia in posterum
a et tunc nihil nouī addit: quia hoc habem⁹. §. de precī. imper. offī. l. nec damnosa fisco. ꝛ si cōtra ius vel
1 vti. pub. l. fi. ¶ Scōo modo potest intelligi q̄ annuller priuilegia concessa in quibus erat dictū expresse nō ob. tali. l. ꝛ tūc adjicit: qī aufert priuilegia his quibus erant concessa. ꝛ aduertendum: qī dicit non valeant ꝛ intelligo ipso iure. ☞ Cōtra quod opp. §. de precī. impe. offe. l. vniuersa. Do. q̄nq̄ dicit lex: nō valeat simpliciter: ꝛ tūc intelligitur ipso iure: vt hic. ꝛ. §. de le. l. nō dubiū. q̄nq̄ dicit q̄ non valeat si perparte aliquid fuerit factū vel commissum. ꝛ tūc intelligitur ope exceptionis: vt. d. l. vniuersa. vnde 1
facit q̄ vbi statutum dicit quod si cōtrahentes non 2
soluunt gabellam. j. octo dies contractus non valet: intelligitur ope exceptionis. sicut dixi in. l. fi ita quis. §. ea. l. ff. de verbo. obliga.

2 ☞ Priuilegiū impetratum contra. l. vt valeat de b
ber dicere non obstante tali lege.

Neminem. In. l. precedēti. phi buit remissionē nūc 1
prohibet canonis mutationem ꝛ. h. d. Nullus posset postulare canonis mutationē ꝛ impetrata priuilegia a iudici 2
bus non admittantur vt impetrantes in duplū puniātur. ꝛ iudices qui canones in propios vsus conuertunt puniuntur. h. d. in tex. ibi ad vsurpationē. l. conuertendo in propios vsus. ¶ Quero quid si 3
hoc rescriptū fuit impetratū. rñ. nō vz nisi fit dictū nō obstāte. l. rali. ꝛ aduertendū q̄ dz exprimi nō obl. q̄ phiber impetrari vel concedi. Itē op⁹ q̄ in casu isto modo dispensēt. contra. l. ista q̄ phiber iudices priuilegia sic impetrata admittere. aks recte iudex diceret fateor priuilegiū tuum valere ꝛ te esse exemptum a pena imperrandi. sed ego non possum ista 1
admittere vel etiā audire vt hic. Itē not. hic q̄ punit eos q̄ cōtra facerēt q̄ intelligo tā de hoc impetrāte q̄ de iudice suscipiente. q̄ tene menti.

¶ De frumēto vbis cōstātinopolitane. Rubri.

1 ☞ Caristia q̄ crescat ex mala administratione frumenti.

2 Priores hūtes arbitriū super abūdātis pñt ordina re in ciuitate quātum frumētū possit vēdi qualibet die ꝛ quolibet mense.

Nolli nec. Quod dz dari in pane non debet solui in frumēto. Item ex inordinata administratione crescit caristia. h. d. ad euidentiam premitte q̄d constantinus statuit certam quantitatem frumenti dandam comitibus horreorum qui illā quantitatem deberent dare pistoribus: et pistores ex illa redderent panem coctum ꝛ necessarium domui principis ꝛ quoūdam aliorum officialium publicorum. que quātitas fuit aucta per theodosiū. hoc patet in fine. Quero vtrum domui principis vel alteri domui publice cui debet dari panis coctus possit dari frumentum. Respōdit imperator ꝛ dicit q̄d non: imo hoc prohibet. §. precipit dare panem coctum ꝛ sic distribui canonem precepit constantinus seruari canonem actū a theodosio. huius ratio a
est: quia si datur frumētū potest conuerti i aliū vsus q̄ in panē ꝛ sic disponeret ꝛ caristia efficeret: qī respublica cogeret emere frumētū. q̄d si moderate administrasset venderet. h. d. In tex. ibi nulli. l. domui aliquo. officialiū ibi domibus vel nūs publicis.
¶ Nō. ex mala administratiōe frumēti crescit caristia. ex hoc habes ¶ q̄ priores qui pōt arbitriū super abūdantia possunt huius nomine ponere ordinē qualiter et quo ordine in ciuitate et quātum frumentū possit vendi b quolibet die vel quolibet mense. facit. ff. b
de offi. presi. vbi. l. j. §. cura carnis.

☞ Pecunia decreta pro habenda abundantia non potest minui nec in aliam causam conuerti.

Pecunia ordinata pro habēda abundantia potest pistoribus mutuari.

Lucrum assumit natura capitalis.

Veri statuta. Quantitas statuta ad emptionem frumēti nō pōt minui nec ad alios vsus conuerti. ꝛ quid de ea fit debet in publico libro scribi contra facientes punitur in duplum ꝛ lucrū assumit natura sortis. h. d. ¶ Nota primo q̄ si aliq̄ ciuitate est statuta certa quātitas pecunie pro habenda abūdantia quod officialibus publicis non competit arbitrium minuendi illam vel conuertendi in aliam causam vt hic dicitur in text. et hic titulus non solum habet locū in ciuitate Romana: sed in qualiber ciuitate. vt hic ꝛ

a ¶ Transmittat ad heredes. adde imo. in l. diuortio. ff. sol. ma. glo. & doct. in c. pñti. extra de offi. ordi. lib. vi. & in c. statutũ. §. assefozem. de rescript. c. li. archi. i c. cõsuetudinẽ. in fi. de cle. nõ resi. eo. li. Car. i cle. gre. nu. 12. & ibi not. i apost. ad ipm i ver. qõ clerici i precise. de rescrip. in cle. et dixi post pañ. in. c. repre hẽsibilis. nu. 8. iver. testari. extra de appella.

iurubꝰ. ¶ †Secundo no. ꝙ licet nõ possit in alium vsum conuerti. tamen potest pistozibꝰ mutuari. Ad hoc opponitur. s. de his qui ad pub. horrea. l. j. & ij. Solu. nõ licet mutuare extranee persone; sed si mutuatur & tendit ad expeditionem negotij propter qõ erat ordinata pecunia potest fieri: vt hic. mutuatur enim pistoribus qui forte aliter se non poterant preparare ad decoquendum panem et ad alia necessaria facienda: & sic videtur cassus pro conseruatoribus monere huius ciuitatis qui habent pecuniã deputatam pro stipendio vt possint ex causa militibus mutuare pecuniam: vt sesarmis & equis fulcirẽt. facit. l. ad rem. & l. ad legatum. ff. de procurato.

Ultimo not. † ꝙ lucrum sibi assumit naturam illam quam habet capitale: quod facit ad multa & maxime si inter plures socios erat cõtracta societas ad certum tempus ꝙ sicut nõ debet minui capitale missum in societate nec de lucro. quod tamẽ mitto sub dubio forte.

¶ De annonis ciuilibus. Rubꝛ.

☞ Vniuersitas studij non potest aliquid immutare in preiudicium concessionum factarum a cõi doctoribꝰ.

Salarium debitum officiali quãdo & quod debeatur eius heredibus.

Clericꝰ decedens post fructus percepros illos trãsmittit ad eiꝰ heredes.

ANnonas. Annone non dantur pro titulis. in dignitate: sed pro meritis. h. d. Primo in rect. ibi titulus id est non dantur salaria pro titulo dignitatis: vt puta quia doctor: sed pro meritis: vt quia bene legit & bene satisfacit illi officio ad qõ impositus est. Sequit ver. ideo ꝙ. qui duobꝰ modis legit. Primo modo pone ꝙ docto. qui nesciunt legere habebant scholares: certe propter hoc nõ debẽt habere salarium. Secũdo modo legitur cum salariũ sit deputatum auctoritate principis non poterit illud mutari in nouum statutum vel reuocari † & sic no. ꝙ peruniuersitatem studij Perusij non potest aliquid statui in preiudicium pactorum & concessionũ factarũ a cõmuni doctoribus. qõrene mẽti. licet de facto re scholarem tedeat. Sequit ver. vt quicũq; † Salaria debita trãsmittunt ad heredes. posset etiã illud aliꝰ concedi quouis alienationis titulo. h. d. Illud intellegit gloss. verum in salarijs temporis preteriti. ¶ Sed an decedens pro futuro tempore debeat habere salarium si officium non compleuit dixi plene in l. j. §. diuus. ff. de var. & extraord. cog. † Item glo. inducit ad argumentum si clericus decedat post perceptos fructus debende quod illos transmittat ad heredes suos. de quo extra de offi. ordi. in. c. j. & ibi gloss. lib. vi. dixi plene in l. diuortio. ff. soluto matrimo.

☞ Ciues positi super eleemosynis non debent illas extraneis pauperibus dare.

Episcopus qui debet bona inter pauperes dispẽsare non debet illa dare pauperibus extraneis.

CEntum Legitur duobus modis primo de frumẽto inter milites. Secundo de distribuendo inter pauperes: & hoc magis placet per. l. priuilegia. s. de fac. fan. eccl. & est clara hec lec. † Not. ꝙ dicit ciuibus nostris argumentum qõ officiales positi super faciẽdis eleemosynis publicis non debent hoc dare extraneis pauperibus. sed potest intelligi quod hic dicit ciuibus nostris. etiam de omnibꝰ qui sunt sub imperio Romano. Barto.

Additio. Per Joã. an. de instru. edic. §. nunc vero aliqua. ver. sed an pauperes. facit quod no. Bar. in. l. que cõditio. §. preterea. de condi. & demõ. Alexan. ¶ Facit ꝙ eps qui debet dispensare bona inter pauperes. nõ debet dare extraneis pauperibus. s. de epis. & cle. l. nulli.

Additio ¶ Adde ad hoc ter. in auꝛ. de eccle. titu. §. finautem. alias. in. §. fi quis autem pro redẽptione. & glos. singularis in. c. fi pater. de testa. in. vj. que hoc tenet. Alexan.

¶ De mendicantibus validis. Rubꝛica.

☞ Bona que debent inter pauperes mendicantes distribui non possunt distribui inter mendicantes robustos.

Pauperes verecũdi qui non publice sed a quibusdam clam querũt non incidũt in hanc legem.

Mendicitas qñ dicatur certa & quando incerta.

Pauper mendicans qui ostendit membrũ aliquod debilitatum inspici debet.

Sanitas vel infirmitas ex inspectione corporis deprehenditur.

Senectus probatur ex aspectu sicut minoritas.

Pater potest filio non laboranti quando sine verecũdia laborare potest alimenta denegare.

Ficte mendicans punitur ciuiliter et pena parti applicatur.

SAnctis. Qui sine necessitate publice mẽdicãt possunt inspici & qui eos inspexerit & prodiderit & esse probauerit dominium eorum consequitur. si sunt serui vel lius colonatꝰ si sunt liberi salua diis actione serui corrupti. h. d. ¶ In ter. ibi proditoꝛi. testatoꝛ. opp. ꝙ seruus debeat reddi dñõ: liber operi publico. vt in auꝛ. de questoꝛe. per totũ. col. vj. dicit glo. ꝙ quida dicit ꝙ hic corrigit. alij dicunt ꝙ ibi de his qui in sacra vibe reperiuntur hic de his qui reperiũtur in aliis vrbibus. Dicũt ibi de his qui mendicant & nihil aliud fingunt hic de his qui mendicant & fingũt infirmitatem. appẽdo herbam vel aliud propter quod infirmi videantur. Tu dic qõ ibi loquitur de his qui reperiũtur mendicare indebite ab officiali publico hic de his qui deferuntur & conuincuntur a priuato.

1 Additio. ¶ †Hic est arg. ꝙ si testatoꝛ inter pauperes mendicantes sustit distribui bona sua & illa bona nõ possunt distribui inter mendicantes robustos: quoniam nõ videtur testatoꝛ de eis sensisse: sed solum de languidis & debilibꝰ. pro hoc videtur dictum glo. quoniam corrigi debet iniuste petens non autem dari. j. q. ij. pastoꝛ. lxxx. dist. in. c. j. & in hoc glos. rubꝛice. cum dare eleemosynã

2 iniuste petenti non sit deo acceptũ. Ang. ¶ †Quero dicitur hic ꝙ in publicum questum &c. Quod est dictum. dic vt glo. ex qua habes ꝙ pauperes verecundi qui publice non querunt: sed a quibusdã singularibus amicis & clam: non incidunt in hãc constitutionem. Item intelligo publice & palam sine defectu secũdum formam. l. palam. ff. de ritu nupt.

3 ¶ †Quero hic dicit incerta mendicitas. quid sit hoc dictum. glo. hic dicit. quia ignoratur egeat vel ne. Pro cuius euidentia debetis scire ꝙ mẽdicitas quandoq; est certa ex qualitate religionis: vt quia est de aliquo ordine mendicantium ab ecclesia approbato aliàs non: vt in .c. religionum diuersitas. extra de religio. domi. libro. vj. quandoq; est certa respectu cause pro qua queritur. vt sunt isti hospitalarij sancti spiritus & similes qui vadunt per mundum. isti non admittuntur sine literis dioce. episco. de peniten. et remiss. c. fi. in cle. quandoq; quis querit pro seipso. tunc mendicitas dicitur certa vicinis & nota ex vulgi opinione: vt. l. vbi. & ibi notatur. s. de iure dot. sed si vulgi opinio super hoc non est rũc

4 debet exploꝛari. ita loquitur ista lex. ¶ †Quero dicitur hic inspectis. a quo debent inspici. Respõdeo vel ab officiali publico: vt in auten. de questoꝛe. vel a priuata persona: vt hic qui talẽ vult in iudicio prodere. ex quo nor. quod pauperem mẽdicantem qui

1 in aliquo ostendit membrorum debilitationem potest quis inspicere & tangere & illud videre an hoc

5 sit verum & etiam † hoc quod ex inspectione corporis potest comprehendi sanitas et infirmitas sicut etas. Simile in quacunq; re suspecta nam potest perpendi an sit viriosa vel non: vt. s. de canone frumẽ. vbis Rome. l. j. Recte ergo testis qui deposuit de sanitate alicuius. dicit sic esse: quia vidit.

6 ¶ †Nota ꝙ sicut minoꝛitas potest ꝓbari ex aspectu: vt. l. minoꝛ viginti quinq; ann. ex aspectu. ff. de

a minoꝛibus. ita similiter senectus: vt hic. † Item hec

7 lex facit ad questionem vtrum filio robusto et sano nihil operanti pater possit denegare alimenta. hic videtur quod sic. et etiam. l. si quis a liberis. §. si vel parens. ff. de liberis agnoscend. quod intellige si secundum conditionem naralium operari non esset sibi verecũdum. quis enim diceret quod filio vnius hominis nobilis diuitis imponeretur necessitas laborandi terram: certe nullus. Nam non possumꝰ quod honeste non possumus: vt. ff. de condi. institu. l. si filius. & l. nepos proculo. ff. de verborum significationi. ¶ Non obstat hec lex: quia maꝛ verecundia est publice mẽdicare ꝙ laborare. & ideo robustus corpore qui publice querit sine distinctione naralii cogitur laborare postquã in tantam miseriam est deductus. non enim est sibi turpe: sed si alio modo posset viuere percipiendo alimenta a patre non cogeretur laborare: vt. s. dixi. Ex his apparet ratio: quare ista lex nõ habeat locum in his qui clam mendicant.

8 ¶ †Ultimo not. quod tales qui fingunt causas mendicitatis puniũtur ciuiliter: que pena parti applicatur & sic delinquit. et per consequens punirí debet extra ordinem a rectoꝛe ciuitatis.

¶ De nautis tyberinis. Rubꝛ.

☞ Testis qui dicit vidit Titiũ habere equum vel nauem: an probet dominium.

QVi nauem. ¶ Quero quid si naulis inuenatur extra alueum fluminis. Respõdeo idem est. principium enim loquitur generaliter licet in illatione aliqualiter se restringat. ¶ Quero que fuit ratio condẽdi hanc legem: nonne sufficiebat titulus de nauibus non excusan. Respondeo quia in vibe Romana erat multe persone priuilegiate que pretendebant immunitatem. ideo placuit principi de hoc principaliter legem cõdere: vt magis timeatur. argumento. l. item apud labeonem. §. hoc edictum. ff. de iniurijs. ¶ †Nor. hic rep. qui dicit visus quod si testis dicat vidi Titium equum vel nauem habere quod non est priuatium cũ hoc videri possit. contrarium videbatur: quia dominium non potest videri. ideo si testis dicat vidi Titium dominum esse non probaret: cum dominium non cadat in sensu: vt not. Inno. in. c. cũ causam. de testibus. vel dic quod hoc non refertur ad dominium sed ad detentationem & quandoq; ad solam detentationem referetur. Barto.

¶ De frumẽto alexãdrino. Rubꝛ.

DEstinatiõe. Primo confirmat salariũ quod prefectꝰ oꝛ'entis statuerat quibusdam officialibus positis ad congregandã frumẽtum ad ciuitatem Alexandri-

¶ Senecrus. adde Angel. in auten. de gõ. circa fi. col. vj.

nam ⁊ ad tuendam substantiam nauicularioꝝ que erat obnoxia reipublice: vt. ff. de piedi. na. per totū. Secundo prohibet ad aliud officium vocari decurriones: sed illos officiales precipit eligi prouisione prefecti. secunda incipit ibi: atq;. ¶ In rep. ibi in estimatione id est secundum estimationem seu quantitatem cohibetur: id est adiuuatur munere. id est salario ei statuto secundum quantitatem frumēti qđ coadunabatur vt in princ. dicti. Nota pro statutis qđ dicunt salarium alicui officiali statui secundū quantitatem eorum que venirī fecerunt in communi. Ex secunda parte no. argu. pro statutis que prohibent nobiles aduocari ⁊ similes a quibusdā officijs publicis. Barto.

1 ☞ Mensure debent signari signis publicis.
2 Effectus qꝑ cassetur nomine cassato.

Duos. ¶ Primo addit certā quantitatem frumenti pro quolibet die pro alimentis Alexandrine ciuitatis. Secundo reuocat nomen cuiusdam officij. Tertio dicit habendas esse quasdam mensuras que vocantur tessere ⁊ eas iubet signari ⁊ suo nomine nūcupari. hoc dicit. Secundo incipit ibi. ⁊ perisco. tertia ibi: ⁊ tessere. In rep. ibi: alimoniis id est vt de publico eorum detur quolibet die in ciuitate volētibus emere pro suis alimoniis. vel dic vt de publico detur pauperibus illius ciuitatis: vt. ff. ti. iij. l. fina. In rep. ibi: definetur. id est signum publicum eis impūnatur ⁊ tet sic nota pro eo quod sit quotidie in ciuitatibus vbi mensure signis publicis consignantur. ¶ ⁊ Nota qꝑ cassato nomine cassatur effect⁹. ⁊ ideo si per statutum cassantur nomina officialium guerre inconuenīēti intelliguntꝝ ipsi officiales cassi. qđ nota. Bar.

1 2

¶ De alexandrie primatibus. Rubrica.

1 ☞ Quod sit melius esse ciuem mediocrē vnius nobilis ⁊ honorabilis ciuitatis q̄ maiorem ciuem vnius mediocris ciuitatis.
2 Populares vnius nobilis ciuitatis plus debet honorari q̄ magnus ciues mediocris ciuitatis.

Honoratos. Tria dicit. primo decurrionibus Alexandrinis cōcedit immunitatē purgandi fluminis Nili. secundo pro illo munere cōcedit posse assumi de munere vectigalis pertinenti ad impensum ceream quātitatē. tertio iubet qđ illud quod inde minuit ex vectigali nauiū repleat. secunda incipit ibi: pro tenore. tertia ibi: vt ex tenore. In rep. ibi: pconio dare ꝑ purgādo Nilo. ¶ Querit glo. qui dicuntur corporati ciuitatis. dic vt in ea ⁊ quidam exponūt: id est decuriones: vt patet ex rubrica que dicit primatibus. Alij dicunt de quolibet ciue qui omnes sunt primates scilicet aliarum ciuitatum. primam expositionem tenet Dyn. 1 ¶ † Ex secunda nota. quod melius est quem esse mediocrem vnius nobilis ciuitatis ⁊ honorabilis quam esse maiorem ciuem vnius mediocris ciuitatis † ⁊ sic facit pro popularibus istius nobilis ciuitatis. qui plus debeant honorari quam alij magnates alterius ciuitatis.

Additio. Et no. bene. ⁊ sequit Lu. in. l. sive/ro. ff. de viro. soluto matrimo. in. pr. fallen. prime partis. licet glos. in. l. j. de colo. palef. dicat qđ natus in terra in qua Christus est nat⁹ nō gaudeat priuilegio potiori. Alexā. ¶ Quero quid profuit huic ciuitati si princeps ꝓmisit quod de nouo vectigal tollatur si de alio debet reddi. respondeo multum: quia illud vectigal erat magnum et semper ibi reperiebatur pecunia vnde posset assumi tempore debito: sed aliud erat vectigal paruū. consequitur ergo respub. quoddam mutuū reddendum de pecunia habita ex alio vectigali facit. ff. de verboꝝ obligatio. l. si pena. ⁊ de lega. j. l. quicunqꝫ. §. fina. Barto.

¶ De iure reipublice. Rubrica.

☞ Respublica quomodo accipiatur.
¶ Querit glos. rubri. de qua repub. loquatur hic. respondeo de repu. aliarum ciuitatum qꝑ ciuitatis Rome. ¶ † Quero etiam quomodo accipiatur respub. glos. ponit in corpore de heredibus ⁊ fal. in prin. dicti. s. de iure fis. super rubrica circa fi. glos. dicit qꝫ sunt quedam ciuitates in Lombardia que habent merum ⁊ mixtum imperium ex constitutione Federici. de pace constan. de qua in corpore in aur. de defen. ciui. §. iusiuran. in fi. magne glo.

☞ Sententia data contra ciuitatem quando teneat ⁊ fit contra rempublicam.
Citare rempublicam quando quis vult an sufficiat citare syndicum.
Coutumacia syndici non nocet reipublice.
Ciuitas vel respublica qualiter citetur.
Dominus citatur in prima citatione.
Qui vult agere contra ciuitatem potest petere vt ciuitas constituat syndicum.
Iudicium agitatum contra ciuitatem que requisita est vt defensorem constituerer: si non constituat tenet.

Si quid aduersus. Opp. ff. qđ cuiusq; vniuer. l. j. §. quibus. ⁊. l. ciuitatibus. † Huius timore gloss. distinguit tres casus. quandoq; contra ciuitatem indefensam peruenitur ad diffinitiuam ⁊ tunc est ipso iure nulla: vt hic sicut in minore: vt. l. cōtra minores. s. si aduer. ven. Quandoq; peruenitur ad interlocutoriā et tunc valet vt in contrario. Aduertendum tamen est quia. j. e. l. rempublicam. dicitur quod equiparatur pupillo. Differt tamen in hoc. quia licet contra pupillum non perueniatur ad secūdum decretum: vt. l. apud iul. ff. ex qui. caus. in pos. ca. tamen contra ciuitatem poterit interponi: ideo quia pupillus speratur fieri maior: sed ciuitas nunquam. ar. l. iij. §. fina. de tute. ⁊ ra. distr. de quoper gloss. in. l. j. §. quibus. ff. quod cuiusq; vni. no. quandoq; respublica plene defenditur, et tunc valet sententia sed

a restituitur. a fi est lesa: vt. j. e. l. rempublicā. ⁊ de offi. eius qui vicē alterius gerit. l. j. ¶ † Sed extra glo. quero quando quis vult citare rempublicā an sufficiat citare syndicū. b Videtur quod sic: vt. l. aut qui aliter. §. j. ff. quod vi aut clam. cōtrarium not. et bene in. l. non potest dolo carere. ff. de reg. iur. qđ intellige verum si syndicus citatus non comparuerit eius enim contumacia non nocet reipu. vt ibi dicitur sed si comparuerit et litigauerit valet sententia: vt. s. dictū est. ⁊. ff. quod, cuiusq; vni. no. ꝑ totū illū
3 tit. ¶ † Querit ergo qualiter citabitur ciuitas vel respub. rn. citando eos qui regunt ciuitatem: vt. ff. c de condi. ⁊ demon. l. municipib⁹. ⁊ not. plene extra de concess. preben. c. fi. libro. vj. Et predicta intelligo vera in prima citatione veniendi ad causam postq̄ vero ab initio ciuitatis missit syndicum videt velle per illum nō ꝑ se in iudicio litigare: vt. l. j. §. vlus. ff. de ꝓcur. ideo ipsa nō est amplius citāda. sed ipse syndicus. pro quo facit extra de dolo et contu. c. cum sua que. ⁊ ibi no. ꝑ glo. que incipit no. qꝫ citand⁹ ⁊c. Nam dicit qꝫ debet citari domin⁹ in prima citatiōe non procu. vt. ff. si quis ius di. non obtē. l. j. §. si pro
4 cur. ¶ † No. qꝫ ficut qñ agit cōtra pupillū pōt petere creditor: vt constituatur tutor: vt. l. ij. ff. qui petu. ita quando agitur contra ciuitatem potest petere actor: vt cōstituatur syndicus: vt hic. ⁊ imputabit actori si non petierit. quod no.

Additio. ¶ Adde. l. iij. §. creditoribus. ff. de fideicōmis. lib. ⁊ ibi per Jac. de are. et Bar. Alex. ¶ Sed quid si petitus est vt ciuitas constitueret defensorem et non constituit. Respondeo qꝫ tenet iudicium. ⁊ est ratio: quia nisi hoc diceremus esset in potestate ciuitatis an deberet: quia numq̄ constitueret syndicum vel procuratorē. quod esset absurdum: vt sit in potestate debitoris: an debeat vt. l. ij. de eo quod cer. loco. ⁊ probat hic a contrario sensu: et ideo ii agens contra ciuitatem petijt defensorem sibi constitui et non fuit constitutus non curet sed agat et faciat ferri sniam et valebit. Sed si dicas quare non est idem in minore: sed est necesse qꝫ constituatur defensor. dic quia eo inuito potest defensor constitui. l. qui habet. ff. de tute. sed non ciuitate inuita. quod est valde no. Bar.

1 ☞ Ciuitas an habeat tacitam hypothecam.

An respu. ¶ Respublica nō habet tacitam hypothecā nisi ex speciali priuilegio vel pacto. hoc dicit. ¶ Oppo. ff. de priuileg. creditō. l. in bonis. §. respublica. Sol. glo. duob⁹ modis. Primo ibi loquitur in priuilegio circa personalem actionem. secundo ibi loquitur in repub. Romanorum: hic alterius ciuitatis. ista est vera. ⁊ probatur. ff. ad muni. l. fi.

Additio. Adde glo. ⁊ Barto. in. l. j. C. in qui. cau. pignus ta. contraha. ⁊ late per glo. ⁊ Bar. in. l. ij. j. vt credi. ciui. Alex.

1 **Additio.** Nota. † quod licet fiscus habeat priuilegium tacite hypothece vt in toto titu. de priuil. fi. ⁊ de con. fi. debi. l. j. cum si. tamē ciuitas nunq̄ habet priuilegium in personali aliis creditoribus chirographarijs: vt in. d. l. in bonis. fallit in ciuitate Roma. vt hic. Ang.

2 ☞ Respublica habetur loco pupilli non adulti.

Hec lex habet locum in qualibet ciuitate.
Respublica restituitur vsq; ad quadriennium.
Respublica in quibus non habeatur loco pupilli.

Rempu. Nota. † qđ respu. habetur loco pupilli non adulti. ¶ † Querit gl. b de qua repub. loquitur. ⁊ dicit glos. qđ de iure publicet ciuitate quod mihi placet: licet Pe. contra vt recitat Ly. in. l. j. C. ex qui. cau. maio. Ratio quia edictum pretoris subuenit omnibus qui propter etatem vel aliam causam legitimam se tueri nō possunt sed necesse est quod regant pel alios. lex enim subuenit absentib⁹ furiosis ⁊ simi. vt. ff. de mi. l. j. ⁊c. per qui. cau. ma. l. j. ⁊ ideo ponit ibi illa clausula generalis si qua mihi iusta causa ⁊c. Facit. l. marcellus. ff. de fideiuss. reos. sed respublica regitur per alios ergo ⁊c. ¶ † Querit glo. vsq; ad quod tempus restituatur respu. ⁊ videtur tenere quod vsq; ad quatuor annos. non enim in ea potest expectari tempus maioris etatis. quod est hodie exp̄ressum. extra de in integrū restitutio. capi. primo. li. vj. ¶ † Nor. quod in quibusdam respub. non habetur loco pupilli. primo in manumissione seruorum qui non possunt manumitti a minore. xx. annis. sed a respubli. sic: vt supra de seruitu. reipubli. c per totum. ⁊. ff. de serui. ad ciui. perti. l. secunda. Item etiam que ad secundum decretum. vt dixi in. l. prima. s. eodem. Item quo ad venditionē immobilium potest etiam ciuitas vendere si debitum non subsit: vt. j. titul. j. l. fina.

☞ Dominium rei mee an per statutum ex causa tolli possit.

Si secundum. Quod ciuitas facit per sua statuta non reuocatur per presidem. hoc dicit. duobus modis legitur. Primo quod dicatur secundum. l. id est per priuilegium et nō est dubium. ¶ Secundo vt dicamus secundum legem: id est secundum consuetudinem vel statutum. et ista est bona. ¶ † Ex qua nota. quod per statutum potest ex causa auferri dominium rei tuet vt. l. venditor. §. si constat. ff. commu. predio. dixi in repetitione. l. omnes populi. ff. de iustitia et iure facit quia ab eo quod continetur in statuto non potest appellari. dixi in dicta. l.

¶ Restituit. addebu. in. c. j. de resti. in integr. et Spec. de loca. §. vj. ver. xv. ad finem.
¶ An sufficiat citare syndicum. Add de istū in l. municipibus. de condi. et demon. et in. l. fin. ff. ꝑ cuiusq; vni. nomb. l. i. anf sed cū testator. col. j. ad fin. s. ad. l. fal. ⁊ in. c. j. col. vij. ver. an vniuersitas in tit. de milite vasallo q̄ contumax est. in vij. feu.
¶ Ciuitate. Adde Bal. in. l. iij. C. ad treb. ⁊ i. l. q̄ q̄. in fi. C. de sent. q̄ sine cer. quanti. ꝑ.

oēs populi. ꝛ. ff. de appel. reci. l. fi. dixi in. l. si qua. ff. de verbo. signi. et tangit glo. ff. de origi. iuris. l. ij. §. deinde.

¶ De administratione reipublice. Rubrica.

1 ☞ Priores ciuitatum possunt eligere officiales qui regāt ciuitatē ꝛ eius negotia exerceant.

1 ¶ Nota ex fi. glo. rubrice † q̄ priores per quos ciuitas regitur possunt eligere officiales qui ciuitatem regant et negotia reipublice administrent. facit. l. ij. ff. ad munici. retigi i. l. obseruare. §. de decu.

1 ☞ Ciuitas non potest auferre gabellam emptori fructuum eius si pretium tempore statuto soluit.

1 FOndum. Conductor: expelli nō debet a conductione donec vectigal soluit. h. d. ¶ † Nota istam. l. post q̄ ciuitas vendidit fructus alicuius gabelle non potest auferre si emptor soluit pretium tempore statuto. pro quo casu in. l. quod semel. ff. de decre. ab or. fa. facit. l. cesar. ff. de publi.

COntra. Si officialis est negligens in exigendo cautionez de legato vel fideicommisso prestando tenetur ad interesse. h. d. 1

¶ De vendendis rebus ciuitatis. Rub.

1 ☞ Emptor emens a ciuitate q̄ debet p̄bare pretium versum in vtilitatem eius.
Et quid in emptore rerum fisci.

2 SIne. Venditio pura ꝛ perfecta non debet a repu. reuocari licet per alium maius pretium offeratur. hoc dicit. In text. ibi propriam. l. id est propium priuilegium vel statutum: vt. ff. ad munici. l. libertus. §. fi. ¶ Querit gl. que sunt ista tempora adiectionibus instituta. dic vt dixi in. l. j. ꝛ. l. si tempora. et. l. facultas. §. de fide instru. et iure hastē fis. ¶ † No. hic glo. quod fiscus habet hoc plus q̄ ciuitas quia emptor a ciuitate grauat plus q̄ ille qui emit a fisco. debet enim emptor ciuitatis probare pecuniam in vtilitatem ciuitatis esse conuersam: sed in emptore fisci sufficit sola confessio. vt in glo. idem tenet. j. eo. l. fina. in fine.
Primum q̄ dicit q̄ emptor ciuitatis habet probare pecuniam conuersam in vtilitatem ciuitatis non videtur verum. nam aut. hoc ius potrectum. loquitur in creditore in quo est speciale vt ibi per docto. ꝛ Ly. C. si aduer. cre. l. j. ff. si cer. pera. l. ciuitas. et per Inno. extra de depo. c. j. item secundū quod dicit q̄ sufficit confessio videtur contra. l. si procurator. §. j. quod ibi not. ff. de iur. fis. ꝛ no. per docto. in. l. incivile. §. de rei ven. dic ergo quod glo. intelligit confessionem. j. apocham in qua continebatur esse solutum: vt. §. de apo. pu. l. j. quasi dicat hoc sufficit. nec est necesse quod probetur esse versum in vtilitatem fisci. hoc rene menti. Bar.

3 QUamus. Locatio perfecta non renouatur: licet alius maiorem locationem offerat. hoc dicit. ¶ Quero vtrū quando fit locatio rerū ciuitatis debeat precedere subhastatio. dic vt i glo. quod no. bene. Barto.

1 ☞ Annui redditus ꝛ mobilia ciuitatis que seruari possunt alienantur eadem solennitate qua ꝛ immobilia.

2 Immobilia ciuitatis non recognoscentis superiorem alienari possunt cum auctoritate eius consilij.

Obligari quando quis dicatur virtute iuramenti prestiti de preterito.

4 Ciuitas alienando rem immobilē an possit renuntiare solennitati huius. l. ꝛ quomodo.

Nomina singulorum constituentium syndicum an debeant singulariter nominari in constitutione.

SI que hereditatis. Immobilia ciuitatis ꝛ mobilia que seruando seruari non possunt prout utilitatibus ciuitatis permittuntur alienari auctoritate principis in vtraq̄ roma. in alijs vrbibus auctoritate presidis ꝛ cōsensu cuiuslibet possessoris. h. d. ¶ Primo premittit alienationem. Secūdo ponit modū alienādi in vtraq̄ roma. Tertio ponit modū alienādi in prouincijs. scda ibi: in defensa. tertia ibi: in prouincijs. Exprima parte not. † q̄ res immobiles ciuitatis. ꝛ etiam annui redditꝰ ꝛ eriā bona mobilia que seruando seruari, possunt debent, alienari eadē solennitate ꝛ qđ dico de mobilibus collige ex eo qđ dicitur mancipia: facit. l. lex que tutores. de admi. tut. ꝛ sic alia que seruando seruari nō possunt alienari possunt sine decreto ad similitudinem tutorum: vt. d. l. lex que tutores. Querit glo. si ciuitas egerit vrās iuret de calumnia dic vt in ca. ¶ † No. ex scda parte q̄ i vtraq̄ roma requiritur auctoritas imperialis in venditione. ꝛ per hoc dico q̄ in ciuitatibus que in temporalibus non recognoscunt superiorem vt est ciuitas perusina. ꝛ sic populꝰ est liber: vt no. in. l. hostes. ff. de cap. q̄ venditio rerum immobilium possit fieri auctoritate eius p̄sidij apud qđ est omnis potestas. Illud enim vicem imperatoris gerit in ciuitate illa. ¶ No. circa tertiā partē q̄ illa solennitas habet locum tantū in ciuitatibus que sunt sub aliquo presidē nō in ciuitatibus liberis: vt. §. dixi. ¶ Querit gl. vtrū q̄liber teneat iurare ꝛ scripturas tangere. dicit glo. q̄ non. sufficit enim q̄ sacrosancte scripture sint proposite vt ad memoriam reducatur iuramentum qđ ab initio prestant fideliter conseruare. ¶ † Ex ista glos. no. q̄ quis obligatur si promittat vel dicat aliquid sub virtute iuramenti prestiti de preterito. cōtra hoc videtur text. extra de iureiur. c. pe. Sed dico q̄d̄ iuramentum prestitum comprehendebat illud de quo nunc agitur: ꝛ tunc loquitur ista glo. sed quando iuramentū prestitum interpositū fuit super alio: ꝛ tūc non valeret tale dictum promitto vel dico sub virtute prestiti iuramēti: vt. d. c. pe. ¶ Querit glos. hic quid si hec solennitas fuit obseruata vtrum habebit locum adiectio de qua loquitur. §. l. j. ꝛ respondeo quod non: per illud quod dicitur in text. stabiles. ¶ Querit glossa quid si solennitas non fuit obseruata dic vt in glo.

2 ¶ Item quero an ciuitas possit solennitati huius l. renuntiare. puto quod non. nam supra proxime dicit non aliter fieri. ꝛ hic dicitur. Sed. ll. prohibenti, bus renuntiari non potest; vt nota. per glos. ff. in. l. j. ꝛ. §.

et. j. §. ne fide. dotium den. ¶ Item legibus dantibus solennitatem nō pōt renuntiari. l. nemo pōt. ff. de leg. j. verumtamen si esset talis ciuitas que haberet ius cōdendi statuta secūdū ea que dixi in. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iur. tunc faciendo primo legem circa formam ꝛ modū alienādi: vel circa ipsam alienationem: valeret enim alienatio seruata forma. l. municipalis. licet discreparet ab ista. casus est in. l.

5 prohibere. §. plane. ff. quod vi aut clam. ¶ † Ultimo Spe. inducit ad. q. istam q̄ in instro syndicatus debeant singulariter inseri oia nomina constituentium syndicuz vt ibi figillatim vnūquēq̄ ꝛc. vt no. in Spec. in ti. de syndico. §. j. ver. item opp. q̄ nomina etiam ꝛc. de quo dixi plene in. l. j. ff. de albo scribendo. facit extra de procu. c. fina.

¶ De debitoribus ciuitatum. Rub.

NOn primus. Debitores ciuitatū non possunt in eis habere honorem nisi primus debita soluant. h. d. Bar.

1 ☞ Ciuitas quibus casibus habeat hypothecam tacitam vel expressam.

2 Contra debitores ciuitatis qua actione agatur.

3 Casus in quibus possessor cōuenitur pro rata.

4 Vendere rem suā q̄ quis cogatur pro vtilitate reipublice.
Statutum potest facere q̄ quis conuicino habenti magnam possessionē vendat rem suam. 4

5 Emēs a fisco rē debitoris vendentis vt suam quando possit conueniri. b

6 Possessores predioum rusticorum dicūtur magis idonei q̄ possessores vrbanorum.

APud quos. Pria pars est clara. no. q̄ i debitis annuis et mēstruis differre solutionē nō citra q̄ qui iurta cōsinia habēt magnam possessionem qđ coganf vicini eis vendere: qđ de iure cōmuni non esset. ¶ Quarta pars incipit ibi: qđ si quispiam. et breuiter hoc dicit. qui emit a fisco bona debitoris vendētis vt sua non poterit condictione ex. l. ista conueniri. h. d. ¶ † Ad prē istā oppo. ff. de pe. here. l. nec vllam. §. item si quis a fisco. Sol. hic emit rē singulam rem: ibi emit vniuersalem. Vel aliter illa corrigitur per. l. bene a zenone. de quad. prescri. ꝛ istam partem Pe. tenet. sed prima videtur verior per hūc text. qui dicit secūdum ius verus: ergo in hoc non differt ius antiquus a nouo. tene ergo primam que ibi ponitur in gl. ¶ † Quinta pars incipit ibi: quod si quis debitor. ista est clara. Nor. ex fi. qđ magis dicuntur idonei possessores predioum rusticoruz q̄ vbanoium. nam vbana subiacēt minoribus periculis vt incendij ꝛ ruine. facit. §. de neg. gest. l. diuortio. et de minoribus. l. veruz. §. ex facto. ꝛ quod nō. ff solu. ma. l. ij. circa pri. ¶ Vltimo glo. ponit hic ea que sunt spe-

a ¶ Dia nomina p̄sti tuētiū syndicū. Addistū in. l. c. ibus. et qđ ibi posui i apostil. adipsuz i ff. ēgliter constituitur syndic⁹. ff. ad tertul.

b ¶ Vēdere. qđ⁹ ca sib⁹ alijs quis vendere cogatur ꝛ emere. vid Fel. in. c. j. de iudeis. post prin. ver. vlti. no.

cialia in debitore ciuitatis quã signa-
ret tenementi.

¶ De periculo nominatorum. Rub. 2

¶ Vide glo. que continuat hanc rubricam et duas sequentes.

1 ☞ Nominator officialius quando teneatur.

2 Officialis ad hoc vt ei⁹ nominator non teneatur quo tẽpore debeat esse soluendo.

3 Nominatori officialis incũbit onus probandi q̃ tempore depositi officij officialis erat soluendo: et etiã post.

HIqui. Electores officialium publicorũ non tenentur pro electis licet fideiussores nõ receperint si tẽpore depositæ administrationis soluendo fuerint. h.d. ¶ Op. ff. de magi. conue. l. j. §. fi magistratus. Sol. aliõ in creatiõe tutorũ aliud in eo q̃ creat officiales publicos. in his enim non est necessitas exigendi fideiussores si soluẽdo sunt. ¶ Op. de. l. diuo. ff. de ne. ge. Sol. intelligas q̃ primonium officialis nõ fuit diminutũ subito dũ deposuit administrationẽ sed sterit p ẽps ista q̃ officiali qui eũ debebat cõuenire potuit imputari culpa: vt hic alĩs teneretur nominator: vt in. l. contraria. ¶ Op. q̃ nõ sufficiat quem esse soluẽdo tẽpore depositi officij 1
tpe litis contestate: vt. ff. de fideiuss. l. inter eos. §. j. fol. hic loquit de his q̃ incidunt in obligationem ex necessitate ibi in his qui ex volũtate. Idem no. Dy. in. l. ex persona. ẽ. de proba.

3 ¶ Querit glo. cui incũbat pbatio q̃ tpe depositi officij erat soluẽdo. respondeo notatorib⁹: vt. l. j. §. fi magistratus. de magis. cõue. ¶ Et aduertendum q̃ nõ habet notatori necesse pbare q̃ esset soluendo tpe depositi officij tm: sed etiã post tracta tpa quod posset officiali culpa imputari: vt dictum est. 1

☞ Magistratus nominat successorẽs: sed cõsiliũ ciuitatis eligit.

2 Nominator officialis q̃n tenetur ex sola nominatione.

3 Testis qui deponit scio q̃ retigi eum manib⁹ licet deponat super re incorporali probari.

SIsuccessoris. Notatori tenet p nominato⁹ officialiquatenꝰ ipse cõuenit ex persona sua non in eo ad q̃d conuenit ex pso- 2
na alterius notati ab eo. h.d. ¶ † Not. q̃ ad magistratũ pertinet sibi notare successorẽ electio vero pertinet ad cõsiliũ vt. l. ij. ẽ. de decur. ita dicit gl. et bene.

¶ † Op. ẽ. de neg. gest. l. ex facto. Solu. q̃q̃s aliquẽ notat in suũ adiutorẽ et tunc pro illo ipse tenetur per illũ eũ ipse gerit. et pro tali tenet nominator: vt in contrario. Sed qñ eligit aliquis ad aliq̃d officiũ distinctum a suo nõ notat sibi successorem et tunc notator non tenet: vt hic. ¶ No. et. q̃ dicit nec ad nominatores manus porrigi intelligit enĩs manus porrectio intellectualiter magis q̃ corporaliter. facit. ẽ. ti. ij. l. quoties. et de iure codi. l. quod per manus. † et est hic arg. pro teste qui interrogatus quomodo scit dicit q̃ retigit eũ manibus licet non esset res tangibilis q̃ referatur ad sensum communem illius rei. Bar.

Additio. Adde Bal. in. l. non omnium. in fi. ff. de leg. et in. l. iij. i. vij. q. C. de test. Alexand.

¶ De periculo eorũ qui pro magistratibus interuenerunt. Rub.

IDeiussores. Fideiussor tenet reipublicæ ad interesse non penam in quã magistratus incurrit delinquendo. h.d. ¶ Item no. in. l. fideiussores. ff. de fideiuss. hodie vero forma fideiussionis tali modo recipitur quod in penam tenentur: promittunt enim interesse et omnes condemnationes q̃ fient de eo.

¶ Quo quisq̃ ordine conueniatur. Rub.

☞ Plures licet assumant officiũ publicũ tñ non dicuntur duo rei nisi expresse dicatur.

ETsi duobus. Administratores ciuitatis tenentur insolidũ oẽs ly simul administratio fit cõcessa sec⁹ si p portionib⁹ diuisis. Primo tamẽ gerens non secũdo gerẽs cõuenit quasi vno mortuo alĩ in administrando culpam commiserint pro tali culpa heres dei mortui non tenentur. hoc dicit. † Et no. quod quando plures assumunt officium publicũ eoipso intelliguntur esse duo rei licet hoc non fit expressum. hoc est verum de iure isto secundum quod duo rei constituebantur tacite sed cũ hodie necesse sit hoc expresse agat: vt in aut. de duo. reis. in pri. sed si nõ expressim agat q̃ sint duo rei qõ hoc casu non erũt duo rei: et hoc gl. in. l. pri. no. sub dubio forte quod singulariter not.

QDotiens. Si duobus pro indiuiso administratio est iniuncta quilibet primo conuenitur q̃ nominator. sed si pro separatis portionibus tũc primo administrator deinde fideiussor post ea nominator vltimo loco collega. hoc dicit. ¶ Et no. hanc. l. quod quis ordo debeat seruari in cõuẽtione et exactione officialiũ publicorũ. no. ẽ. de cõue. fil. deb. l. qñ angerio. Et no. istã. l.

que fuit allegata in questione de facto si est aceũ cõtra vnũ ex obligatis insolidũ et est facta excussio realis et psonalis: an possit agi⁊ tertiũ possessorẽ rerum nõ excusso primo alio correo obligato insolidum. 1

SIta. Quando officiũ est diuisum inter officiales primo conuenitur notator q̃ collega: alias sec⁹. h.d. sim verũ intellectũ. Et intellige primam partẽ vsq̃ ibi cũ in magistratib⁹ q̃ officium et administrario inter officiales erat indiuisum. secundam partem intellige q̃ erat diuisa administratio. et ita tenet glo. hic. Barto. 2

☞ Casus in quo actio personalis sequitur fundũ.

QVm te. Si administratione diuisa vn⁹ collegarũ pecuniã collocauerit quã respubl. conlequi nõ põt eo mortuo heres ei⁹ primo est conueniendus. secũdo possessor. tertio nominator. quarto collega. h.d.

Additio. Vide glo. sin. l. ij. §. fi heres. ad treb. licet Fran. de are. ibi reprehendat illã glo. q̃ ille ter. loquitur in ciuitate q̃ nõ hz priuilegium hypothece. l. ij. §. de re. pign. et in. l. similiter. ff. ad munici. vñ dicit q̃ hic est specialis casus. vel potes soluere vt per glo. et Bar. in. l. j. §. de debi. ciuita. ¶ † Not. hic casum q̃ actio personalis sequit fundũ de quo dixi in. l. ij. §. ti. iij. regulariter contra: vt. l. j. §. heres. et. §. fi ex fundo. ff. ad trebel. 1 2

¶ Ne quis liber insultus. Rubrica.

SIvt proponis. Ibi inter officia. l. actus siue ministeria: et sic improprie ponit nã nihil q̃d sit officium ppie seruus habere possit cũ officia publica cõueniant liberis tm. et per hoc litera q̃ dicit murilegulos. vastagarios habere dignitatem stat̃ propie cũ illi murileguli sint serui vt not. in gl. rubricelline tit. Patet ergo q̃ dignitas vel officiũ nõ potest per eos exerceri cum dignitatis vel officij serui nõ sint capaces vt. ẽ. fi seruus vel liber ad decu. aspi. l. j. §. j. et tab. l. gñali. prz ergo q̃ nõ est officium nec dignitas. Bar. 1

¶ Sumptus iniuncti muneris ad omnes collegas pertinere. Rubrica.

QVm admnus. Si vn⁹ ex plurib⁹ officialibus electus expensas totius muneris supportauerit pro rata eas repetet a collega. h.d. ¶ Not. pro eo q̃d vidi. Ilis. ẽ. de legi. l. j. li. x. Bar.

¶ De his qui ex offi. qõd admini. cõuenti sunt. Rubri. b

ENoxis. Reipublicedebitor si reperit minus idoneus administrator tenetur ad soluẽdum quam ei mutuauit. nõ autem ad vsuras tenetur. Bar.

¶ De solutionibus et liberationibus. Rubrica.

☞ Soluere non dicitur nec liberat qui recte non soluit.

Pecunia soluta administratori ciuitatis et non recte nõ præsumitur versa in vtilitatem ciuitatis.

QAutiones. Apochã soluto a seruis publicis cõfecte ita demũ debitoribꝰ soluentib⁹ pfunt si a curatore reipu. sunt subscripte aut pecunia soluta in vtilitatẽ publicã est couersa. et nõ alr: et si dolo serui publici debitor soluerit pecuniam curatori nec in vtilitatẽ publicã est cõuersa tenetur curator de peculio eius serui. et debitor remanet obligat⁹. hoc dicit. ¶ † Et no. ex hac. l. qõd nõ dicitur solutes pecunia soluerenti recte soluat et tõ soluẽs nõ liberat. ly tñ nõ libereꝰ nõ põt peniri nisi i subsidiũ: vt. C. de conue. fil. deb. l. ij. ¶ † Vltimo not. q̃ quãdo pecunia soluit administratori ciuitatis nõ recte: nõ præsumitur versa in vtilitatẽ ciuitatis nisi probetur eodem modo si soluꝛetur minus recte tutori vel curatori quod no. Bar. a

¶ De spectaculis et scenicis et lenonibus. Rubrica.

☞ Cõsensus populi in agẽdis attẽditur in. er primates reluctentur.

QOniuidem⁹. Hic imperator permittit quibuscũq̃ qui scenici appellant celebrare spectacula: maxime cũ ipsi velit ea facere fuisse expensis. h.d. in glo. cõsentientes ibi vel populi in agendis. † Not. q̃ sufficit cõsensus populi⁹ in agẽdis licet reluctent primates.

QDisquis. Accipiens equum deputatum spectaculis et eo vtens ad sui commodum in vna libra auri punitur.

QOs qui. Deseruientes in sacris ludis nullo afficium tur supplicio. hoc dicit. et ratio: quia tales ludi fũt liciti⁹ ideo ludentes non infamãtur. hic non sunt alia.

SIqua. Imagines principis cõsecrãtur nõ debẽt fieri

¶ Sufficit cõsensꝰ populi. ad de istũ in rubri. ẽ. de rescin. vẽ. versi. itẽ si collegiũ et in. l. maiorem. ff. de pac. et alegno in. l. qõ maior. ff. ad munici. et dixi post Jac. rebuf. in. l. cũ te. mu. ẽ. ẽ. 8 decu. lib. x.

¶ Licitꝰ. q̃s ludꝰ sit licitꝰ. vid Bld. i cõsi. lxxviij. et do. fosi. in consil. xvi. incip. circa. predicta cõsultationem. ver. verum pdicti: nõ obstãtib⁹. cũ ver. seq. in. j. parte. char. xvi.

spectacula turpia: puta corporis velve stis verecunde in alijs locis non phibetur. Barto.

1 ☞ Impedientes equos currentes ad brauium puniuntur. 2

NEmo. Nullus iudex dz festiuitates ciuitatis impedire aialia necessaria ad ludos tollendo vel aliud faciendo per quod impediatur publica festiuitas: cõtra facies vt violator legis in libris. l. punitur. h. d. ¶ Et nor. cõtra iudices tollentes equos deputatos ad currẽdũ ad palliũ. de quo dicit in ista glos. ¶ Et no. istã. l. cõtra eos q̃ ragatios existentes super equos currentes ad brauiũ impediũt faciendo eos ire ad aliũ locũ expauẽdo equũ currentẽ ad brauiũ vel faciendo eum cadere vel equum vt currat q̃ punit tanq̃ legis violator: vt hic. Bar. 1

☞ Casus in quo pater cogitur filiũ emancipare.

ENones. Si pa tres vel dñi filiabus vel ancillis peccãdi necessitatẽ impo nunt priuatur dñio ꝛ pa rria prãte: ꝛ possunt dicte filie vel an cille adire defensorẽ vel cũm vt eas li beret a tali miseria. ꝛ si in fistunt faciẽ do eas peccare punitur pena huius l. h. d. ¶ Et no. hãc. l. cõtra patres. p̃ stitui permittentes filias. no. cõtra le nones qui tenent mulieres in prostibulo contra earum voluntatem. 1 b

ADditio. Nor. tex ista. l. casus i quo pater cogitur filiũ emãcipare. Sunt ꝛ alij casus q̃ notãtur in ſti. qui. modo ius pa. po. sol. §. fi. ꝛ. l. non potest. de adop. ꝛ in aut. q̃. mo. natu. effi. sui. §. generaliter. co. vi. facit. ẽ. de epi. ꝛ cle. l. si lenones. 1

a ¶ Emancipare. ad de Spe. i ti. ō adul.

b ¶ Debet habere locũ q̃ndecim pedũ. adde Spe. in ti. de cã posſ. ꝛ propie. §. iij. ver. quid si nõ pmittãt. §. iiij. 1

¶ De expensis publicorum iudicum. Rubrica.

☞ Pecunia deputata ad vsum voluntarium in causam necessariam sine permissu principis cõuerti potest. 1 2

Pecunia deputata ad vnum vsum si in alium conuertitur finito illo vsu remanet vsui primo.

OMn. Pecunia deputata ad spectacula ad refectiões muroꝝ nõ potest cõuerti: ꝛ ipsis cõuertentibus causa priſtina remanet firma. h. d. ¶ Nor. ex hac. l. q̃ pecunia deputata ad vsum voluntariũ: absq̃ permissu principis põt cõuerti ex causa in vsum necessariũ: secus si esset deputata ad vsum necessarium vt vidiſtis in. l. ij. ẽ. de his que ex pub. collatio. ¶ Vltimo nor. q̃ q̃ pecunia ex causa deputata in vnũ vsum: puertit in aliũ. q̃ finito illo vsu remanet pecunia deputata vsui primo. quod no. Bar. 1 2

¶ De aqueductu. Rubrica.

☞ Aqueductus publici si transeunt per priuatum debent habere latitudinẽ quindecim pedum: si per publicum decem.

Arbor presumitur mittere radices per. xxv. pedes.

AQuarũ. Illi per quorum predia aqua publica trãsit a sordidis muneribꝰ sunt imunes. Sed aqueductus foueas purgare tenẽtur. ꝛ si fuerint negligẽtes eorũ predia publicãtur. Itẽ inter dextrã ꝛ finiſtrã locorũ p quos talis aqueductus decurrit dz eẽ latitudo. xv. pedum. ꝛ si in dicta latitudine arbores pullulauerint sunt excidende. h. d. ¶ Et no. hic de dextra ꝛ finiſtra. ¶ Itẽ no. q̃ publice aquedu ctus pertransit per locũ priuatũ semper talis aque ductus dz habere locũ. xv. pedũ[b] in quo nulle sint arbores. Sed si alique nascantur excidi debent. Si vero per publicũ locũ facit transitum debet esse latitudo. x. pedum: vt. ſ. eo. oẽs. §. super his. ¶ Itez nor. q̃ presumptio iuris est q̃ arbor radices mittat extensas per. xxv. pedes. Bar.

SIquis. Deriuans aquam ex publico aqueductu ad fundũ suũ: priuatur fundo. h. d.

☞ Beneficium principis stricte intelligitur cõtra abutentes.

EOs. Habens autoritatem ducendi aquam de publico aquedu ctu dz ipsam ducere per castellum vel aliud parum foraminẽ ne fistule matrices corrũpantur. contrafaciens officiũ perdit ꝛ beneficium ꝛ punitur in corpore. hoc dicit. ¶ Nor. q̃ aburentes suo beneficio perdunt ipsum et q̃ hoc casu beneficium principis stricte interpretatur: alias contra. ẽ. de bo. vacan. l. si quando. 2. ff. de consti. princi. l. beneficium.

☞ Vsus aque publice q̃d̃ prescribaꝫ per tm̃ tẽpus quod memoria in contrarium non existat.

Utentes priuilegio multum stricte non possunt eo uti magis large.

VSum. Ius hauriẽdi aquã vel eã verrendi de publico aqductu nõ turbaꝫ si tãto tpe q̃ est vsus q̃ eiꝰ cõtrarij memoria nõ existat. ¶ Itẽ rigãtes agros vel hortos furtiuo mõ de publica aqua aqductu priuantur. h. d. ¶ Nor. hic vsum aq̃ ducẽde posse prescribi tãto tpe quo eiꝰ contrarium memoria non existat lõgo autem tempore non prescribitur: vt. ſ. eo. diligenter. ¶ Nor. l. iſtam contra illos qui habent priuilegium nimis largum de aliquo faciendo. ꝛ illo priuilegio vtuntur multum stricte: quia non poterunt postea eo uti magis large q̃ fuerunt vſi. Barr.

1 ☞ Aque vsus si pluribus conceditur officio iudicis inter eos diuidi debet.

2 Iudex qui se intromittit de officio ad eum nõ spectante acriter punitur.

3 Rescriptum presentatũ coram incõpetenti nõ potest coram competenti presentari.

4 Frumentum ciuitatis q̃n de eo debetur alicui certa q̃ntitas annalis illi tribuitur q̃n de eo supereſt. 1

SIquis. Habens beneficium ducendi aquã ex publico aqueductu debet ipsum intimare pfecto nõ aliter ille qui cõtrafecit in quin quaginta libris auri punit. Et si aqua intrũ abundat q̃ sufficit ciuitati torũ superfluus dz diuidi inter eos quibꝰ priuilegiũ est concessum ducendi aquã. h. d. ¶ Et no. diligẽter rẽsum hui. l. ex quo habes q̃ qñ pluribꝰ concedit ius hauriẽdi aquã simul q̃ille haustus aque debet diuidi inter eos pro mom iudicis[a] quod bene no. ¶ Vltimo 1
2 not. ex principio huius. l. q̃ iudex qui se intromittit de officio quod non pertinet ad se punitur acriter.

3 ¶ No. hic q̃ presentatio rescripti facta coram iudice incompetẽti priuat me vti posse coram iudice

4 competenti effectu dicti rescripti. ¶ Item not. q̃ si de frumento cõmunis perusſ alicui debet tribui certa quãtitas annalis q̃ tunc dz tribui q̃n de frumento supereſt per hanc. l. Bar. 1

1 ☞ Iudex licite ingredit domũ alicui? si timet ne ibi fiat aliquod maleficium.

2 Rescriptũ emanatũ super aliqua re super qua lex prohibebat rescriptus fieri tenet si dicatur non obstante tali. l.

OMnis. Seruiꝰ priuata aq̃ ducẽde ad alia loca priuata ex aqueductu palatij Hadriani ersam p rescriptum est. phibita: cõtrafacies in centũ libris auri punitur. ꝛ debet esse latitudo aqueductus predicti. x. pedũ muda olbus arboribus. Et sicut pfect? formam dicti aqueduct? fieri fecit ita facies obseruare. Itez prefectus predictus põt domos ꝛ predia priuatorũ ingredi ac ingrere an aliquis subtrahat dictam aquã. No. ex ver. 1 super his illa verba ex vtroq; latere ꝛc. ¶ Vltio no. q̃ qñ officiales ciuitatis timent ne in aliqua domo aliq̃s maleficium cõmittatur licite et impune possunt ingredi et inspicere an ibi fiat maleficia. fa
2 cit. l. mancipia. ẽ. de ser. fu. ¶ In gl. sine ex certa scientia. No. bene hanc glo. que tenet q̃ licet. l. ex presse prohibeat q̃ rescriptũ principis concessum super tali negotio etiam ex certa scientia nõ valeat ipso iure: tamẽ si princeps rescribit ꝛ in rescripto dicit nõ ob. tali. l. valet. Barto.

ADreparationem. Pecunia redacta ex vectigalibꝰ pro reparatione aqueduct? debet expendi operarijs eam dando aqueductus et habentes ius ducendi aquas ex publico aqueductu nihil solvere tenentur fisco ex eo. hoc dicit. ¶ Et nota quod turpe esset ciuitati vẽdere aquã. Barto. 1 b

HEt lege. Prefect? cõuertẽs aurũ aqueduct? deputati ad aliq̃d opus de suo refarcire debet ꝛ aurum p̃dictũ marca separata ab alia deponi h. d. ¶ Et no. hanc. l. p his q̃ dicta sunt. ẽ. de his que ex po. ro. l. ij. a

☞ Vsus aque ducende ex publico prescribitur tanto tempore cui? initij memoria non est in contrarium. b

DIligenter. Pus blicus ab initio vel ex postfacto public? effect? vsui priuatorũ nõ applicabitur ex rescripto etiam super hoc impetrato. et super hoc nõ obstat rei? publice prescriptio lõgi tẽporis. h. d. ¶ Et sicnõ ob. ẽ. e. l. vsus aque. vbi vsus aque ducende etiam ex publico prescribitur. q̃d verũ est tãto tpe cui? memoria nõ existit sed non lõgo tpe. vel hic loquitur in aqductu publico solito stare vsui priuato. Sed prima placet vt vidiſti in contrario. Bar.

☞ Res aliqua dicit esse iuxta alia q̃n ab ea distat minus decem pedũ.

DEcernimus. Nullus dz ex fonte publico aut ex puis riuis q̃ minusculariis appellantur aquã subtrahere. et cõtrafaciens ipsam restituere tenetur publicis aq̃ ductibꝰ. Itẽ iuxta publicos aq̃ductꝰ nullꝰ plantare arbores põt ne aqueductui publico noceant. contrafaciẽtibus predia publicant̃ ad que deriuata aqua fuerit ꝛ arbores fuerint plãtate. ꝛ dicta pena nõ remittitur etiaz per sacros apices. Itẽ custodes dictarũ aquarũ de noie principis signant̃ in manibꝰ vt recognoscant̃ et nõ trahant̃ ad aliũ vsus. ꝛ nõ reneant̃ hi ad angaria vel perangaria. et si aliquis ipsorũ decesserit: in eiꝰ locũ alius est subrogãdus cum impressione dictorũ signorũ. h. d. vide ver. vniuersos. No. hũc ver. p eo q̃ vidiſtis. ẽ. de fabri. l. stigmata. ꝛ etiã. ẽ. e. l. ois seruitus. de eo qui habet vnum nomẽ ꝛ alio noie nuncupat. ¶ Itẽ no. de verbo iuxta. b nã si res distat ab alia per decẽ pedes nõ dicit iuxta eã: vt. ẽ. c. l. ois. pro quo vide. ff. de seruit. vr. pdi. l. q̃da ibcrus. Bar.

DIutinam. Dec. l. confirmat pcedẽtes. ſ. q̃ nulli ꝛs aquã ducere de publico aqductu. ꝛ imponit alias penas. ſ. illas q̃ p. ll. pcedẽtes im

¶ Iudi cis. adde Bal. i tit. de pa. con stã. §. nos romano rũ. iij. col. i fi. ver. no. q̃ iterdũ.

¶ Iuxta. de q̃ vide tu la te ꝛ p feli. i. c. et pre. de reſcri. i ver. i clau ſula. ſi pre ceſ. ꝛ in. c. q̃ iudicã. de preſcr. circa fin. ꝛ q̃ dixi in apoſtil. in. d. c. ex parte. i lo co. ẽ. alle gato.

¶ Tu vi de de hoc vbo bal. in. l. j. nu. i. zq̃ poſui in apoſt. i ver. de di ctione iu xta. C. de epiſco. et cler. dixi poſt Ja rebuf. hic nu. ſ. i ver. iuxta no. Alco. i. l. admonen di. ff. de in reſtituran. Old. q̃ fil. iij. alias cpviſ. in cip. in con feſſiõe cu iuſdã doctoris et alex. cõſil. viij. volu. iij.

ponunt. ¶ Et no. etiã hãc legem qõ quãdo lex sequens imponit maiores pnas qñ. ll. pcedẽtes p eode delicto qñ habet locũ pena vltime. l. z etiã pcedentis: qõ est verum qñ lex sequẽs confirmat legẽ precedentem: vt hic. alias secus: qz reus puniri non debet duabus. ll. pio eodem crimine: vt. l. q̃ sepulchra. ff. de sepul. vio. et. ff. de accu. l. senatus.

¶ De venatione ferarum. Rub.

Ducere rem ad domũ vel ciuitatẽ ille dicitur qui eã ducit intra.

Ccidendorũ.

In isto tit. vult dicere q̃ quãdo iste bestie fere capiunt̃ per duces militũ et cõducunt̃ per aliquã ciuitates vel comitatũ nõ debẽt ibidez morari vltra septez dies z no. hic de comitatu.

No. † q̃ ille dr̃ẽ ducere ad domum vel ad ciuitates q̃ ducit intra de quo dixi pleni⁹ in. l. j. de naufra. Bar.

¶ De agricolis et censitis. Rub.

Substãtiua si duo ponantur in oratione idẽ importãtia vnũ ipsorũ adiectiuatur.

¶ In glo. rubrice ibi: adiectiuantur. no. † q̃ vbi ponunt̃ duo substantiua in oratione idẽ importantia q̃ vnum ipsorũ adiectiuatur p figurã endiadis: vt i exẽplo Virgil. Arma virũq̃ cano. i. armatũ virum. s. Eneeam.

Argumẽtũ a cõtrario sensu in iure validũ est. z q̃n. nu. 4.

In ius vocari põt̃ pe feriarũ messiũ vel vindemiarũ nõ occupatus circa messẽs vel vindemias.

Munera extraordinaria dicuntur q̃ non inducuntur lege vel senatusconsulto vel constitutione pncipum.

Clerici prestãt canonicas functiões.

Immunis a munerib⁹ si aliquas spõre soluit non obligat̃ ad munera alterius generis.

Statutũ puniens trahentẽ per urinũ ad curiam ecclesiasticam non habet locum in trahente sponte.

Statutũ puniens extrahentẽ sanguinem de manu dextra non habet locũ in barbitonsore: a voluntario extrahente.

Nnũ.

¶ Pe quo agricola in sue sectionibus. i. messis vel vindemie nõ vocatur ad munera extraordinaria. h. o. Hec. l. de consuetudine non obseruatur in Italia in rusticis et colonis nõstri temporis: z est ratio: qz tales coloni nõ sunt censiti vel agricole vel alio modo terre astricti. et est ar. † huius. l. a cõtrario sensu qõ est validũ quãdo cp.⁹ vt. j. ti. ij. li. j. cp non occupar⁹ ad messes vel vindemias possit vocari in ius pe dictarũ feriarus sicut hic agricole vocant̃ ad munera pe messis z vindemie quãdo non instituunt terre. de quo not. p glo. in. l. j. ff. de fer. z hoc in glo. ¶ † Ad euidentiã autez scias q̃ illa dicunt̃ munera extraordinaria que nõ inducuntur. l. vel senatusconsul. vel ꝓstitutione pncipũ. z istud est ifallibile. quãdocz eñ iz inducunt̃. l. non sunt munera ordinaria. vt puta si indicant̃ p. l. ob necessitatẽ obuenientẽ. illud eñ munus ordinarium est qõ p. l. z senatusconsultũ vel cõstitutiones pncipũ indicit̃ pe ordinatore: puta de anno in annum: de quinquẽnio i quinquẽniũ: vt. ff. de va. mu. l. j. z de indi. l. j. z de superindi. l. j. † In eadem gl. ibi cũ clerici prestant. nota clericos prestare debere canonicas functiones. de quo in. l. placet. hic alleg. † In ea. gl. ibi: nec eñ semper. no. ex hac particula q̃ arguntur a contrario sensu non est semper validum in iure. In eadem ibi: que sunt cõtra sol. speciale est in casibus illarum legum. z sic non obstat ibi. † In eadem gl. in fi. no. q̃ immunis a munerib⁹ si qõ subinde sponte non obligatur munerib⁹ alterius generis siue ea subit sciens siue ignorãs. de quo in. l. pe. ff. de his qui sponte mu. sub. ¶ † In gl. inuit⁹ ibi: ex vi vocabuli iunguntur. not. ad statuta dispontia q̃ nullus trahat per ufinum ad curiã ecclesiasticã sub tanta pena. nam hoc non habet locũ in trahente sponte sed inuitum: qz hoc est ex vi verbi: vt hic not. z est eriam vtile ad questiones statuti dicentis q̃ q̃cunq; abstraxerit sanguinem de manu dextra puniatur. Nõ enim punitur barbitonsor: qui trahit sanguinem volũtario. z hec est q̃stio Rayne rij disputata bononie. Barr.

Venditio si prohibeturpacto fieri ob vtilitatem publicam non põt̃ cuz auctoritate iudicis fieri: secus si obpriuatam.

Pactum vel stipulatio contra bonos mores quod non firmetur iuramẽto.

Predium minoris etiam sterile non alienatur sine causa.

Colonus qui ex forma statutorũ non potest predia deserere infra quinquẽnium sub pena licite deserit si est factum sterile.

Colonus põt fundũ deserere si dominus ipsius mo lestet in cultura vel pacta innouauit.

Jquis

¶ Nõ potest quis vendere predium et eius retinere agricolas in dicto predio. hoc dicit. ¶ In glo. quia ibi contra publicam vtilitatem. ¶ † Ex hoc patet quod ibi venditio rei inhiberur alicui propter publicam vtilitatem q̃ sicut priuata pactione non potest fieri venditio ita etiã nec auctoritate iudicis. scz si ob vtilitatem priuatam fiat prohibitio. ¶ In ea. glo. ibi: item nunq̃d &c. † No. ex hac gl. q̃ sicut pactũ z bonos mores nõ firmat̃ sacramẽto: ita nec etiã stipulatio de q̃ in

l. non dubium. hic alleg. z in l. stipulatio hoc modo. de verb. obli. ff. z de fideiuss. l. cũ lex. In gloss. vrides ibi. † Rñdeo idẽ ex hac glo. argumentari põt q̃ ex quo predij minoris interdicta est alienatio absq; cã q̃ talis interdictio locũ hz etiã si predium sit sterile vt hoc predij nõ alienetur absq; agricola z censito. pro quo vide qõ no. in. l. cũ hi. ff. de trãsa. z. ff. de re. eorũ. l. magistratus. § ne passim. ¶ In ea. gl. ibi: eõ tra colon⁹ &c. ¶ † No. ex hoc q̃ coloni nõsti tpis q̃ ex forma statutorũ nõ põt̃ infra quinquẽniũ cultura agrorũ deserere hoc statuto nõ obstãte impune deserẽt si terra est effecta sterilis: vt hic z in cor. alleg. in glos.

Additio.

Sequit Zu. dero. in. l. si vero. §. de viro. in. ff. limitratione pme. ptis. ff. solu. ma. z hoc limitat primo nõ pcedere in colono reipublice habente nõ solũ agros steriles sed alios fertiles: qz nõ põt deserere sterilia nisi deseruat fertilia. rez. est no. in. l. qui vtilia. de omni agro deserto lz hoc facere possit colon⁹ priuati. l. vniuersi. fin vnus intellectũ de pdĩs patrimonialib⁹. Alexã. ¶ † Item põt deserere si dñs eũ molestat in cultura. aut cum dñs innouauit pacta: vt. j. eo. l. cũ satis. §. caueant.

Concesso accessorio inseparabili a principali vi detur principale concessum.

Idem quando concessio esset inutilis.

Occupans predium desertum vsq; ad q̃rum temꝑus poterit molestari.

Seruus vagus dicitur quando eius dominus est vagabundus.

Vagabundus quis dicatur. remissiue.

Visonis.

¶ Facta donatione seruorũ fundi p principẽ videt̃ facta donatio fundi. z ideo donatari⁹ ad tributa fundi teneb̃. idez si aliqs occupauit seruos predij deserti dño parẽre. h. o. ¶ † Ex hac. l. apparet regula generalis q̃ vbicũq; alicui cõcessum est accessorium inseparabile a principali q̃ vt cõcessio facta etiã principalis: vt hic z ecõuerso. l. iij. §. fi. ff. de seru. rus. predio. secus si sit separabile vnũ a reliquo. Item vbi cõcessio esset inutilis si principale censeret̃ cõcessus sine accessorio: z ecõuerso. vt. d. §. fi. Ideo hic cũ seruus a predio sint inseparabiles cõcessio esset inutilis. nisi princeps cõcesserit ex certa sciẽtia: vt no. in glo. ¶ † Ultimo not. ex antepe. gl. de eo q̃ occupat fundũ alterius infra q̃rum tempus inquietari possit. ¶ † In rez. ibi vagos. Et nor. hic appellari seruos vagos lz insistãt terre qñ dñs eorũ est vagabund⁹: qz terrã deserit. Et no. pro eo q̃ querimus quis dicatur vagabundus esse. de quo vobis dicã plene in. l. j. de decu. vbi est casus. z no. in. l. nemo. de re militari. l. lib. xij. ff. de dam. infec. l. iiij. §. habesse.

Statutum quod colonus teneatur ad gabellã pro recollectione fructuum pro domino non valet. Statutum q̃ coloni clericorum pro eis teneatur nõ valet.

Procurator assignans in catastro pro domino non tenetur ad collectas.

Collectas cẽsus z datia soluit qui predia⁹ suo nomine possidet.

Coloni censiti z ascriptitij liberi sunt z propius habere non possunt.

Dominus nõ tenetur soluere collectas pro possessionibus famuli.

Jpenes.

Domini non coloni vt censiti pro eorũ predijs tributa soluere tenentur. Ipsi tamẽ coloni vel ascriptitij pro fundis quos habẽt tributa persoluẽt. h. o. ¶ † No. ex principio huius. l. q̃ statutum disponens quod ad soluendum gabellas refectionis fructuum teneãtur coloni pro dominis non valet sicut de non subditis sicut est perussi: quia fuit factum quoddaz statutum in odium clericorum qui cum nõ possent cogi inductum fuit vt coloni teneantur pro eis quod est iniquum z iniustum nam coloni non tenẽtur nec teneri debent pro domino nec vigeri possunt p hãc l. ¶ In text. ibi: libuis censualibus. ¶ † Ex hoc patet quod ille qui assignari facit in catastro aliqua bona tanq̃ procurator: alterius non potest cogi ad datia z collectas: sed dominus est vigendus. † Item ex hoc patet q̃ ille dicitur vigeri ad solutionem cẽsus z datiorum z collectarum qui suo nomine predia possidet z in libro censuum nomine propio reperitur ascriptus. pro quo facit in auꝰ. de colla. §. null⁹ autem. z. s. de anno. z tribu. l. pro locis. † Item p hanc. l. patet q̃ coloni censiti z ascriptitij possunt habere proprium z possidere z q̃ sunt liberi z non serui. Item facit † quod dominus nõ tenetur ad collectas pro suo famulo que imponuntur ratiõe suarum possessionum.

Consuetudo si est in ciuitate q̃ quilibet conductor teneatur in festo natiuitatis dare vnum par caponum comprehendit conductorẽ qui conduxit predium pro prestatione frumenti.

Conductor qui annuatim tenetur dare decem corbes frumenti tenetur dare de illo quod nascitur in illo predio.

Conducens prediũ ad colendũ si nihil fit statutum de redditu tenetur secundũ predij qualitatem.

Omnium predioꝝ.

¶ Si p certa pensiõe frumẽti locatio est facta tenet̃ colon⁹ ad ipm nõ ad p̃s stationẽ pecũie nisi cõsuetudo sit vel nõ ob. pacto pecũie soluat. h. o. fin vnã lec. ¶ † Et no. singulr. istũ casum p quẽ ps q̃ si cõsuetudo est in ciuitate q̃ q̃libet cõductor soluat dño pdij in festo natiuitatis dñi vnũ par caponũ q̃ ad huiꝰ pstationẽ tenet̃ cõductor q̃ accipit pdiũ p prestatiõe frumenti Item no. illud qõ dicit id qõ terra pstat. † Nã ex hoc ps q̃ colon⁹ vel cõductor q̃ nõie cõductionis tenet̃ annuatim dare. p. corbes frumẽti vel grani teneatur dare de grano qõ nascit̃ in illo pdio. ¶ No. etiã gl. pncipalem. s. l. pro pi. in ver. Item per hoc ps q̃ qñ aliqs accipit pdiũ ad colẽdum z nihil statuit de redditu q̃ tũ dz reddere dño predij: tenetur fm predij qualitatem. hoc est veritas licet quidam dicant aliud.

Mnes

¶ Ascriptiti⁹ colon⁹ vel inquilin⁹ fugiens nõ obstante conditione seruus vel alius redire compellitur ad p. edium vnde fugit p̃sidem. h. o.

Casus in quo vendens rem z pretium recipiẽs potest rem vendicare.

2 Dñiũ nõ trãsit ex cõtractu simulato. Possessio transfertur ex contractu simulato.

3 Prescribere cũ malafide q̃ ille presumatur qui hz titulum simulatum.

4 Lex penalis ꝛ odiosa extra propriaz significationem extenditur fauore reipublice.
Statutum puniens facientẽ cõprehẽdit fieri facientem.

5 Alienatio si prohibetur quando dicatur prohibita heredis institutio: vel legatum.

6 Bona subiecta fideicõmisso alienantur etiã pro redemptione sue persone.

7 Colonus ascriptitiꝰ transferri de loco ad locum an possit.

8 Missio in possessionẽ ex primo vel secundo decreto in re libellaria vel emphyteorica ad instantiam creditoris.

9 Indiuiduum dicitur irritum in totũ si pars eius irritatur.

10 Emptor quando cõtractus est a lege reprobatus fi est pretium stipulatus in casu euictionis re euicta illud petere potest.

11 Qualitatẽ scire dz ille qui ratione illiꝰ qualitatis infixe puniri debet ꝛ qualiter hoc procedat.

12 Lata culpa vbi pena est coꝛpalis dolo non equiparatur.

13 Emẽ rem a furioso vel ab eo cui bonis est interdictuꝫ q̃ prescribat lõgo tempore.

a ¶ Male fidei. male fidei possessoꝛ vbona an ꝛ q̃n̄ p̃sumatur ꝛ ex q̃bus indicijs. vide la re p felix. in. c. fi dilecti. de p̃scr. in. j. col. in fi. in fin. ab. cũ seq.

b ¶ Fieri faciens. ad quã materiã vide tu fel. i. c. quãte. de sen. exc. in pn. in vers. nõ omisso. cũ se. ꝛ ad id q̃ dicit hic bar. q̃ lex penalis extẽdit fauore reipub. adde bal. i. l. fi quis i colluctatione. ad l. ad. l. in fi. q̃ro hic dicit statutũ.

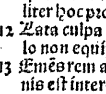

Vxadmoduz.

¶ Sicut coloni originarij absq; terra nõ alienantur, ita nec censiti. ꝛ nõ lz vnicuiq; minimã partẽ fundi tenẽdo et maioꝛe vendendo retinere dictos censitos. Itẽ vendẽs totũ fundũ oẽs eiꝰ colonos trãsferre tenet. Et vẽdẽs partẽ illos q̃ in ea parte steterũt tenetur trãsferre. ꝛ si secus emptio fuerit vel venditio celebrata, emptoꝛ pretiũ pdet. ꝛ vẽditoꝛ poterit revẽdicare. Et etiã heres eiꝰ sub mora lõgi tpis prescriptione. Itẽ q̃libet intelligit̃ male fidei possessoꝛ qui scit̃a. l. mercat. ff. d. Et ex predictis ptz q̃ hec lex diuidit̃ in ser ptes. secũda ibi: neq; vero: tertia ibi: sed cũ solidi tras. quarta ibi: ꝛ eꝛ proꝛ. quinta ibi: si aliqua. sexta ibi: in malefidei. Jn ter. ibi vẽditoꝛi ad repetendos seruos. ¶ Hoc casum in quo vẽdẽs ꝛ priũ recipies vẽdicare põt revẽdita. Et est spãle hic ob vtilitatẽ reipublice ꝛ ne agroꝝ cultura deseraꝝ. Simile habes. ff. de sac. sanct. eccle. l. iubemus. ff. ꝛ de preci. impe. offi. l. ff. ꝛ l. de patri. qui filiã. di. ꝛ in aut. de non alie. circa pn̄c. ꝛ. ff. de fide instr. ꝛ iure haste ff. l. pe. Regulariter autem qui vendit pretiũ recipit a vendicatione submouetur ex regula generali: quia contra factum suum quis venire non põt: vt. l. post mortem. ff. de adop. ꝛ q̃ quẽ de euictione tz actio ꝛc. vt. l. vendicãtem. ff. de euic. nõ ob. q̃ hic vẽdendo cõtra pbitionẽ. l. delinq̃t sicut emptoꝛ emẽdo: per quod videtur venditoꝛem submoueri debere cũ in pari causa turpitudinis potioꝛ sit causa possidentis: vt in regula iuris in. vj. patet quod est spẽciale hic ob reipu. fauoꝛem ne agroꝝ cultura deseratur vt hic tenet glos. in verbo agnatione quam no. quia limitat illam regulam. ¶ Secundo not. ex hac litera q̃ dicit huic venditoꝛi vendicationẽ concedit: ꝛ. j. appellat, huiusmodi vendicationem simulatã: q̃ p hoc patet exp̃sse q̃ ex cõtractu simulato nõ transit dominiũ. concoꝛ. ff. de aqua. plu. ar. l. emptoꝛ. sed bene transit possessio q̃ apparet: q̃ cõcedit̃ vendicatio q̃ nõ daretur nisi esset transl̃ata possessio cũ istud sit extremũ q̃ requirit̃ ex pte conuenti: vt. l. vna. ff. de aliena. iudi. mu. cau. fac. ꝛ in fi. de actio. j. Jn ter. ibi malefidei nãq;. ¶ Not. ex hoc ver. q̃ licet ille qui prescribit semper p̃sumat̃ prescribere bonafide: ꝛ in hoc stet̃ sue assertioni: vt no. gl. instit. de actio. j. sed iste. cũ hoc est verũ q̃ p̃scribẽs non hz titulũ reprobatũ a lege. Sed si posset̃ derer cũ titulo reprobato semp p̃sumit̃ malefidei ad q̃ facit q̃ no. ff. de fide instru. l. j. ꝛ. ff. de fideiuss. l. cũ lex. ¶ Jn glos. ibi an permutare ibi statuliberi §. fi. ¶ Ex hoc ptz q̃ licet lex penalis ꝛ odiosa extra significatiõ propriam nullaten⁹ extẽdatur: vt. l. cum quidam. hic alleg. ꝛ. c. odia. de regu. iu. in. vj. tñ vbi extensio rendit ad fauoꝛem reipublice ita debemus ipsam extendere sicuti. l. fauoꝛabile. Et ideo cuz per tinet ad fauoꝛem reipublice punire maleficia, ad hoc vt̃ puincia in q̃ete remaneat. vt. l. cõgruit. ff. de offi. p̃si. ff. de iudi. l. fi lõgi⁹. §. fi fili⁹. pena statuti puniẽtis faciẽtẽ maleficiũ puniẽt fieri faciẽtẽ ⁹ z dz extẽdi fi facit fieri. ff. de iur. om. iud. l. fi q̃s id q̃. cũ fi. ¶ Jn ea. gl. de ser. expoz. l. ij. obligatio p q̃ã impediat cultura est iprobata in. l. pẽdẽtib⁹. sec⁹ si p ea z nõ impedit̃. vt. d. l. Jn ea. glos. tibi. l. fi q̃s inq̃linos. est spãle in istis ascriptitijs terre ob reipub. fauoꝛez vt nõ alienent̃ et in vltima volũtate. vt. d. l. fi q̃s inq̃linos. ¶ Regulr aũt q̃n alienatio simp̃r prohibetur nõ vr̃e esse prohibita in vltima volũtate quasi fit nec cessaria. vt. l. ex hoc edicto. §. alienare. ff. de alie. iu. mu. cau. fac. ꝛ. l. j. ff. de fun. do. vbi ꝛo alienatio esset prohibita in certã psonã indistincte: tũc em legatuz ꝛ heredis institutioꝛi in eo prohibita. adeo q̃ talis prohibitus curare dz ne ad eũ perueniat res etiam ab intestato vt no. in. l. fi ita q̃s. §. ea. l. ff. de ver. ob. Vbi vero alienatio est p̃missa in q̃buscã: in ceteris videt̃ prohibitaꝛ: tũc in vltima volũtate intelligere tur p̃hibita: vt. d. l. pater. §. fundũ. ꝛ. d. l. lucius. §. j. hic alleg. Jn ea. glo. ibi an ꝓpter famẽ ¶ not. arg. q̃ occasione redẽptionis p̃sone quis põt alienare bona subiaccia restitutioni ꝛ alienari p̃hibita. Si em p̃nt alienari ꝓpter famẽ. ergo eodem modo vt p̃sona redimat̃. vtrobiq; enim de redẽptione seu cõseruatione persone tractatur. facit. l. j. hic alleg. de patri. qui fi. distra. ꝛ. C. cõia. de leg. aute. ꝛres q. ꝛ in coꝛpoze vnde sumit̃. Jn ea. glos. tibi trãsferri possit translatio de loco ad locum non est alienatio, ꝛ ideo

posset fieri sicuti potest fieri diuisio fundi prohibiti a diuidi per sepes et fossata gratia vberioris culture: q; non est diuisio seu alienatio. vt no. glo. in. l. iubemus. §. economus, s. de sac. san. ec. ꝛ no. in. l. si quis binas. ff. cõmunia p̃edi. et pro hoc facit de here. inst̃i. l. ex facto. la grande. ¶ Jn ea. gl. ibi: sed dicas contra diligenter no. hanc partem ex qua videtur quod in fundo liuellario p̃hibito alienari creditoꝛ se non posset mittere in possessionẽ. ꝛ est verum vt duret apud euz possessio perpetuo: sed vt duret durante iure debitoris sic. vt no. gl. in. l. fi finita. §. fi de vectigalibus. de dã. infec. nec obst. hec lex q; spãle est i agricolis. vel dic quod q̃ creditoꝛ desideraꝛ mitti in rẽ liuellariã ob debitum imminẽs ratione reipu. puta q; domus liuellaria minaꝛ ruinã: ꝛ tũc q; hoc onus rẽ cõcernit etiã vt perpetuo duret ꝛ teneat: fieri poterit missio. vt. d. §. fi de vectigalib⁹. sz vbi debitũ non cõcernit rẽ liuellariam: sed p̃sonam eiꝰ cõtra quem missio desideratur tũc poterit fieri missio in rẽ liuellariam respectu iuris q̃ debitoꝛ hz vt duret eatenus quatenus durat ius ipius. Et est ratio q; creditoꝛ nõ põt cõsequi pluꝰq̃ habeat ipse debitoꝛ. Jn ea. glo. et imputet sibi. hec est vera. nec ob. l. in cottariis alleg. si recte inspiciaꝫ: q; i eis pincipale ꝛ accessoꝛiũ nõ petebant̃ ab eodem sed a diuersis. et ideo ꝓ accessoꝛio nouũ pretiũ statuit̃. nec ob. q̃ duplex dãnus sentit venditoꝛ: q; imputet sibi cur sic contraxerit: vt. ff. de pac. l. veteribus. Jn ea dẽ ibi argumentũ contra de contrahen. empt. l. dolia. Sol. ibi dolia poterant vendi sine terra sed nõ ita censiti. Jn eadẽ ibi: condictione ex hac. l. sequẽs opi. vera est. Jn eadẽ ibi: vl̃ dic nõ valere hec vera: q; de facili fieri posset vendendo omnes seruos cũ villi parte ejus fundi. Jn eadẽ i fi. ¶ Ex hoc ꝓz q; licet lex penalis ꝛ odiosa extra significatiõ ꝓpriam nullaten⁹ extẽdatur: vt. l. cum quidam. hic alleg. ꝛ. c. odia. de regu. iu. in. vj. tñ vbi extensio rendit ad fauoꝛem reipublice ita debemus ipsam extendere sicuti. l. fauoꝛabile. Et ideo cuz per tinet ad fauoꝛem reipublice punire maleficia, ad hoc vt̃ puincia in q̃ete remaneat. vt. l. cõgruit. ff. de offi. p̃si. ff. de iudi. l. fi lõgi⁹. §. fi fili⁹. pena statuti puniẽtis faciẽtẽ maleficiũ puniẽt fieri faciẽtẽ ⁹ z dz extẽdi fi facit fieri. ff. de iur. om. iud. l. fi q̃s id q̃. cũ fi. ¶ Jn ea. gl. de ser. expoz. l. ij. obligatio p q̃ã impediat cultura est iprobata in. l. pẽdẽtib⁹. sec⁹ si p ea z nõ impedit̃. vt. d. l. Jn ea. glo. tibi. l. fi q̃s inq̃linos. est spãle in istis ascriptitijs terre ob reipub. fauoꝛez vt nõ alienent̃ et in vltima volũtate. vt. d. l. fi q̃s inq̃linos. ¶ Regulr aũt q̃n alienatio simp̃r prohibetur nõ vr̃e esse prohibita in vltima volũtate quasi fit necessaria. vt. l. ex hoc edicto. §. alienare. ff. de alie. iumu. cau. fac. ꝛ. l. j. ff. de fun. do. vbi ꝛo alienatio esset prohibita in certã psonã indistincte: tũc em legatuz ꝛ heredis institutioꝛi in eo prohibita. adeo q̃ talis prohibitus curare dz ne ad eũ perueniat res etiam ab intestato vt no. in. l. fi ita q̃s. §. ea. l. ff. de ver. ob. Vbi vero alienatio est p̃missa in q̃buscã: in ceteris videt̃ prohibitaꝛ: tũc in vltima volũtate intelligere tur p̃hibita: vt. d. l. pater. §. fundũ. ꝛ. d. l. lucius. §. j. hic alleg. Jn ea. glo. ibi an ꝓpter famẽ ¶ not. arg. q̃ occasione redẽptionis p̃sone quis põt alienare bona subiaccia restitutioni ꝛ alienari p̃hibita. Si em p̃nt alienari ꝓpter famẽ. ergo eodem modo vt p̃sona redimat̃. vtrobiq; enim de redẽptione seu cõseruatione persone tractatur. facit. l. j. hic alleg. de patri. qui fi. distra. ꝛ. C. cõia. de leg. aute. ꝛres q. ꝛ in coꝛpoze vnde sumit̃. Jn ea. glos. tibi trãsferri possit translatio de loco ad locum non est alienatio, ꝛ ideo

¶ Dolo. adde do. Alexã. de imo. in. l. quod nerua. per illum tex. ff. depo. ꝛ tex. in. l. in actionibus. ff. de in lit. iur. in quibus habetur q̃ equiparatur sed non semper vñ Zud. põ. in singu. ver. dolus. ꝛ late Alex. vbi. s. ad fi. dicũt q̃ si in libello deducat̃ ꝛ probet̃ lata culpa nõ sufficit ꝛ ferri debet absoluto, ꝛ ita tũc eã parantur dol⁹ ꝛ lata culpa. ad q̃ ad. de gl. no. in. l. illud. ver. i hoc iudicio. ff. de li. cũ. et Bal. i. l. si. C. de pba.

¶ Jnteruenit. ad de ant. de bu. in. c. ij. de cõsti. et do. alex. in d. l. q̃ nerua. iiij. col. ff. depos. et. in. l. j. si q̃s test. li. vbi dicunt q̃ q̃n dol⁹ de iure cõi ad cõmissionẽ pene requiritur tũc sufficit culpa lata ꝛ ad idq̃ i penis coꝛpalibus req̃rat dolus. adde Bal. in. l. q̃q;. v. colum. C. de scr. fugi. ꝛ q̃ si i statuto simplicirer dispu. in de lictis an requirat dolus dic q̃ fic nec etiam subaudiri etiam si pena sit grauis: sed sufficit lata culpa. Paul. de castro. in. l. j. in fine. ff. de legi. et ꝛ sali. in. l. si ferat. C. de nox. ꝛ in. l. plagi. C. de nox. ꝛ in. l. plagi. C. de plag. ꝛ do. alex. in. l. iij. §. q̃ pter. ff. ne quis eum. vbi per bar. ꝛ bal. ꝛ Pau. de castr. in consi. cxc. ꝛ consi. cxciij.

1 ¶ Nota singularem doctrinam quod vbicunq; quis emit rem vendi prohibitam ratione persone vel rei quod emens p̃sumitur scire quo ad hoc vt non vsucapiat spatio lõgi temporis. ¶ Et pro hoc patet q̃ emens a furioso vel ab eo cui bonis interdictũ est non vsucapit rem spatio longi temporis: quia p̃sumitur in dubio quo ad p̃scriptionem sciuisse illum furiosum vel prodigũ. Sed contra hoc facit. ff. pro empto. l. qui scient. §. qui scient. et l. fi. §. fi. a furioso. eo. tit. ꝛ. l. fi q̃s cũsci ret. Et hoc est verum. non obst. glos. ista: q; loquit̃ quãdo res est prohibita alienari ratione sui subiecti: sec⁹ si ratione persone vendentis vt in contrario. vide glo. in. l. fi. C. de vsuca. ꝓ empto. per doct. in. l. si filiusfami. §. diui. de leg. j. Bart.

☞ Receptans bannitum etiã ignoranter an puniatur.

Hospes receptans bannitũ ignoranter siue notũ sine ignotũ an puniat. Prestans auxilium exbannito q̃n puniatur pena statuti.

Parochianus fraudulenter fugiens de vna parochia ꝛ constituens se in aliam restituitur p̃stine cũ omnib⁹ decimis.

4 Colonus nostri temporis qui pacto rupto vadit ad colendas terras alioꝝ si possessiones remanent incluse renetur ad tributa.
Et quando etiam reneatur dominus ad cuius predia accessit.

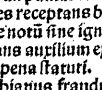

Mnes. ¶ Recentes prans colonum tributarium fisci debentem domino censum annuũ scienter restituere ipsuz cõpellitur domino: ꝛ etiã censu non soluto ꝛ etiam soluere fisco tributa si talis receptans vsus est operis dictoꝝ colonoꝝ graris. alias cõtra ipsos fugitiuos habetur regressus quibus existentibus nõ soluendo contra debitoꝛes ipsoꝝ recurritur. hoc dicit. in text. ibi alienos

a posset fieri sicuti potest fieri diuisio fundi prohibiti a diuidi per sepes et fossata gratia vberioris culture: q; non est diuisio seu alienatio. vt no. glo. in. l. iubemus. §. economus, s. de sac. san. ec. ꝛ no. in. l. si quis binas. ff. cõmunia p̃edi. et pro hoc facit de here. inst̃i. l. ex facto. la grande. ¶ Jn ea. gl. ibi: sed dicas contra diligenter no. hanc partem ex qua videtur quod in fundo liuellario p̃hibito alienari creditoꝛ se non posset mittere in possessionẽ. ꝛ est verum vt duret apud euz possessio perpetuo: sed vt duret durante iure debitoris sic. vt no. gl. in. l. fi finita. §. fi de vectigalibus. de dã. infec. nec obst. hec lex q; spãle est i agricolis. vel dic quod q̃ creditoꝛ desideraꝛ mitti in rẽ liuellariã ob debitum imminẽs ratione reipu. puta q; domus liuellaria minaꝛ ruinã: ꝛ tũc q; hoc onus rẽ cõcernit etiã vt perpetuo duret ꝛ teneat: fieri poterit missio. vt. d. §. fi de vectigalib⁹. sz vbi debitũ non cõcernit rẽ liuellariam: sed p̃sonam eiꝰ cõtra quem missio desideratur tũc poterit fieri missio in rẽ liuellariam respectu iuris q̃ debitoꝛ hz vt duret eatenus quatenus durat ius ipius. Et est ratio q; creditoꝛ nõ põt cõsequi pluꝰq̃ habeat ipse debitoꝛ. Jn ea. glo. et imputet sibi. hec est vera. nec ob. l. in cottariis alleg. si recte inspiciaꝫ: q; i eis pincipale ꝛ accessoꝛiũ nõ petebant̃ ab eodem sed a diuersis. et ideo ꝓ accessoꝛio nouũ pretiũ statuit̃. nec ob. q̃ duplex dãnus sentit venditoꝛ: q; imputet sibi cur sic contraxerit: vt. ff. de pac. l. veteribus. Jn ea dẽ ibi argumentũ contra de contrahen. empt. l. dolia. Sol. ibi dolia poterant vendi sine terra sed nõ ita censiti. Jn eadẽ ibi: condictione ex hac. l. sequẽs opi. vera est. Jn eadẽ ibi: vl̃ dic nõ valere hec vera: q; de facili fieri posset vendendo omnes seruos cũ villi parte ejus fundi. Jn eadẽ i fi. ¶ Not. istã regulã q̃ irritata parte indiuidui irritatur ꝛ totum. tract. ff. fami. ercis. l. in hoc iudicio. Jn glo. redit. ibi ecclesie redditur: sed aliud in ecclesia q; eiꝰ fauoꝛe alienatio est interdicta: sed hic non est interdicta alienatio fauoꝛe venditoꝛis sed reipublice: ideo pretium debetur fisco. ¶ Jn ea. glos. in fi. No. diligenter hanc particulaz ex qua habes quod vbi contractus est reprobatus a lege tamen si in casu euictionis empti: est stipulatus sibi pretiuz reuicta: illud petere potest. Bar.

11 **Additio.** dicsciens. ¶ Not. ergo quod dicit sciens ad hoc vt aliquis puniatur ratione qualitatis infixe alij est necesse vt sciat illam qualitatem: alias nõ puniretur vt dixi supra de fabri. in. l. nullꝰ. ꝛ in aut. de eccle. titu. §. fi facit optime quod not. in l. j. ff. de receptato. ꝛ. ff. de parrici. l. vtrum. Et hoc fine dubio verum est quando quis agit actum qui est de genere permissoꝝ: sed vbi aggrederet actũ prohibitum teneretur: licet etiam qualitatez suam ignoꝛauerit quoniam debuit eam exploꝛare: ꝛ non explorando fuit in culpa: merito teneꝛ. vt. l. in furti. §. ope. ff. de fur. ¶ Et hoc credo verum vbi pena pecuniaria venit imponenda secus autem si coꝛpoꝛalis debeat irrogari quia illa culpa non sufficit: cũ incoꝛporalibus lata culpa non equiparetur dolo ꝛ nunq̃ quis poteꝛ coꝛporaliter puniri nisi dolus intercesserit̃ tex. est in. l. in lege cornelia. ff. ad. l. cor. de fica. Ange. ¶ Jn glos. sciens ibi: quo ad p̃script.

12 a Nota singularem doctrinam quod vbicunq; quis emit rem vendi prohibitam ratione persone vel rei quod emens p̃sumitur scire quo ad hoc vt non vsucapiat spatio lõgi temporis. ¶ Et pro hoc patet q̃ emens a furioso vel ab eo cui bonis interdictũ est non vsucapit rem spatio longi temporis: quia p̃sumitur in dubio quo ad p̃scriptionem sciuisse illum furiosum vel prodigũ. Sed contra hoc facit. ff. pro empto. l. qui scient. §. qui scient. et l. fi. §. fi a furioso. eo. tit. ꝛ. l. fi q̃s cũsci ret. Et hoc est verum. non obst. glos. ista: q; loquit̃ quãdo res est prohibita alienari ratione sui subiecti: sec⁹ si ratione persone vendentis vt in contrario. vide glo. in. l. fi. C. de vsuca. ꝓ empto. per doct. in. l. si filiusfami. §. diui. de leg. j. Bart.

b ☞ Receptans bannitum etiã ignoranter an puniatur.

Hospes receptans bannitũ ignoranter siue notũ sine ignotũ an puniat. Prestans auxilium exbannito q̃n puniatur pena statuti.

Parochianus fraudulenter fugiens de vna parochia ꝛ constituens se in aliam restituitur p̃stine cũ omnib⁹ decimis.

4 Colonus nostri temporis qui pacto rupto vadit ad colendas terras alioꝝ si possessiones remanent incluse renetur ad tributa.
Et quando etiam reneatur dominus ad cuius predia accessit.

13 b ¶ Mnes. ¶ Recentes prans colonum tributarium fisci debentem domino censum annuũ scienter restituere ipsuz cõpellitur domino: ꝛ etiã censu non soluto ꝛ etiam soluere fisco tributa si talis receptans vsus est operis dictoꝝ colonoꝝ graris. alias cõtra ipsos fugitiuos habetur regressus quibus existentibus nõ soluendo contra debitoꝛes ipsoꝝ recurritur. hoc dicit. in text. ibi alienos

esse nouerit. ¶ Nor. quod dicit nouerit: q; per hoc pater q̄ receptans talles fugitiuos colonos ignoranter nō punitur: nec est cōtra. ſ. cod. l. seruos. vbi recceptans etiā ignoranter punit: q; qñq̄ quis receptat colonū ignotū et tunc punitur: q; imputat sibi cur nō exploat eius conditionē: vt in cōtrario. ¶ † Quādoq̄ quis receptat colonum notum sed eius conditionē ignorat: et tunc non punit. ita loquit hic. lz glo. istud cōtrarium nō soluat. et est hoc vtile ad receptantē exbānitos vt receptans ignoranter nō puniatur si bannitus erat notus et eius cōditio ignota. secus si erat ignotus exbannitus et eius cōditio. imputatur eīm recceptanti q̄ eius cōditionē non exploauit. vt. o. l. seru⁹. Sed hoc fallit in caupone † stabulario vt nō puniant illum receptrando qui penitus ignotus est. ex quo eīm publice hospitat non tenet hospitantium cōditiones inquirere: cuz inuitus ad hoc cogatur: vt. l. ſ. in fi. ff. fur. aduers. nau.

a ¶ Nō puniat. adō. d. alex. de imol. in. l. ſ. ō recep. et Ja. de are. ang. † Old. in aur. ō ec cle. tit. §. ype. ad fi.

b ¶ Ō necesse est et ꝓbari. ad de gl. bo. iūcto tex. in. l. ſ. ff. de recepr. nota in. l. ſ. §. q̄ et aduersus q̄s † alex. i. l. ſ. ff. de recep. arbi. et dixi in apostilla post Ja. co. rebuf. in. l. null⁹. nu. ſ. iver. aliquē bānitū. §. de q fabric. ſto libro.

¶ Vel dic et melius quod receptās exbannitum ignorantrer non punitur etiam si fuerit penitus ignot⁹ tali receptranti nisi in loco notorii esset ille bānitus q; tunc receptans esset in lata culpa: vt in. c. ſ. de postu. pla. † in. l. fi. ff. de decre. ab or. fa. † ſ. qui et aduersus quos. et not. glo. expresse in l. ſ. ff. de recept. Nec obſt. l. seruos. ſ. c. q; speciale est in istis censitis. ita fuit hoc anno cōſultū in hac ciuitate cuz hec questio esset de facto. ¶ † Jtē est vtilis hec litera: q̄ ille qui prestat auxilium et fauorem exbānito nō punitur pena man⁹ ex statuto disponente q̄ prestans opē exbannito pīuetur manu nisi in actione vel inquisitione sit deductum q̄ prestitit ei opē sciens eum exbannitum quod necesse est etiam probari per hanc literam. Et ꝓ hoc videtur casus. ff. de parrici. l. vtrum. vbi prestans opem parricidio punitur ea pena si fuerit cōscius et non aliter: vt. ſ. de rapto. virgi. l. vna. de epiſc. † cleri. l. raptores. † ꝓ hoc. ſ. de fabri. l. nullus. et ibi dixi.

¶ Vltimo no. † ex glo. in ver. ab his q̄ parochianus fugiēs de vna parochia † collocans: se. in alia parochia in fraudem quod restituitur pristino parochiano cum omnibus decimis prestandis. Barto.

Additio. Nor. ex ista † l. argumentum cōtra colonos nostri temporis qui pacto rupto vadunt ad colēdas terras aliorum. Et propter hoc possessiones remanent inculte adeo q̄ dominus non potest postea tributa soluere nam isti coloni ad illa tributa tenētur: † etiam domini predioꝝ ad que gubernanda accesserunt nisi ignorarent. Ange.

Immunitates. ¶ Jmmunitas fugationis vel capitationis absq; principis auctoritate cōcessa nō tenet sed ad principem conditionē reuocatur. h. o.

Dm antea. ¶ Ad euidētiam scias q̄ olim tātū prestabat nomine capitationis vnus homo quantum due mulieres. Jmperator: hic mandat q̄ hodie prestēt tantum duo vel tres viri nomine capitationis quātū olim prestabat vnus † q̄ tantum prestent quatuor mulieres quātū olim due: † sic patet q̄ onus capitationis est diminutū pro dimidia in masculis † femīnis. Sed hec. l. est localis in quibusdā locis. Bar.

☞ Priuilegium principis absoluens in totum ius alterius an valeat. remissiue.

Coloni originarii non liberantur ex priuilegio nec census non solutione.

Riginarios. ¶ Si originarius colon⁹ cuī turam deserat nulla dignitas vel antoritas eū excusare poterit. h. o. ¶ † No. q̄ nō vz principis priuilegiū q̄ absoluit ꝑ in totū ius alterius. q̄ō dic vt no. in. l. ſ. §. de pecī. impr. offe. † l. fi. eo. ti. ¶ † Jtē no. q̄ coloni originarii nō liberantur ex priuilegio nec ex censu nō soluto longo tpe: ad aliquā dignitatem aspirare nō possunt. Bart.

☞ Ignorans an puniatur † qua pena. remissiue.

Eruos. ¶ Ascriptitij † censiti pe nes dominos debent remanere † ipsoꝝ ignotos receptās etiā ignoranter punitur in. pū. libris arguēti: tenetur etiā receptans cū altero simili estimationis restituere. h. o. Nō. ob. §. eo. l. oēs. † ibi dixi. ¶ Op. † videtur q̄ ignorans non puniat vt. l. generali. §. de fabula. † l. omnes profugi. §. eo. Sol. vt ibi no. in prima solutione. ¶ Oppo. q̄ alia pena puniatur q̄ hic dicatur: vt. l. ſ. † l. quicunq;. §. de ſer. fugi. dic vt ibi. Bar.

☞ Colonus licet alienari non possit tamē de vno predio ad aliud transfertur.

Filius q̄ sequatur matris conditionem.

Colonus † ascriptitius in quo differant.

Item colonus † inquilinus.

Filius natus ex homine meo licet non ex femina mea est homo meus.

Jſtiminus. ¶ Nota⁹ ex vtro q̄ parente censito vel patre tantum censito censitus est. Item si dominus duorum fundorum inquilinos vnius transtulit ad culturā alterius et ad diuersos dominos fundi predicti pertinuerint dominus eius fundi ex quo est facta trāslatio tenetur reddere domino alterius fundi cum agnatione talium colonorum. hoc dicit. ¶ Nota quod inquilinorum et colonorum pene eadē est conditio. ¶ † Secundo not. q̄ licet coloni non possint

alienari tamē possunt deuno in aliud prediū eiusdē
2 dñi transferri. simile. ſ. de edi. prīua. l. ij. ¶ † Opp. quod imo matris conditionem sequantur: vt. ſ. eo. l. ne diutius. Solu. quidam habent in litera vtroq̄ vel altero † tunc exponitur vtroq̄ alias cen site. et tunc responde ad coērarium quod loquitur in censitis qui sunt serui. hic vero sunt liberi. Alij habent vtroq̄ vel neutro fin hoc neuter est cēsitus: erat tñ vterq̄ ascriptitius quo casu vterq̄ ex parētibus est ascriptitius filius sequit conditionem patris: † ita loquit hic: sed si solus pater esset ascriptit⁹ mater vero nō: tūc matrē sequit vt in contrario. Alij exponunt rex. cēsito. i. ascriptitio † tūc exponet vt in glo.
3 alias vel vtroq̄. ibi alij dicūt. ¶ † Quero an differat in aliquo colonus ab ascriptitio. ista gloss. dicit 3
q̄ sic. tu vero dic vt no. in. l. cū satis. in pūn. in glo. que incipit nisi quadraginta. ſ. eo. ¶ Jtē quero an fit aliqua differentia inter inq̄linos † colonos. glo. ponit tres opi. tenet primam quam approbauit Dy.
4 † Pe. ¶ † Vltimo ista. l. in pūn. facit ad questionē quod filius natus ex homine meo non tamen ex fe 4
mina mea sit homo meus ad idem facit. ſ. de murile. l. fi. † ſ. e. l. ne diutius. † l. mulierem. † l. fina. De a hac. q. dic vt in Spec. de feu. §. ij. ver. ij.

1 ☞ Cadenti a possessione que remedia dentur.

2 Agenti possessorio recuperande semper fit restitutio possessionis antеq̄ causa propūcratis cognoscatur.

Secus in alijs possessorijs.

3 Libellus in possessorio recuperande q̄ requirit.

4 Remedium. c. reintegranda. quod habeat locum etiam in rebus priuatorum † laicorum.

Item pro iuribus incorporalibus.

Item comperit etiam detentorii.

Jcoloni. ¶ Colonus bona fi de possessus fugiens apud aliū restituitur primo bonefidei possessori. † postea causa originis agitatur. h. o. vel aliter. ille ad quē peruenit possessio cum vitio eam restituet pristino possessori: lz careat ti. h. o. † est not. hec. l. q̄ vbi q̄s cadit a possessione † nō hz titulū quo mediāte prescribere possit siue sit possessio rei mobilis siue immobilis potest ipsa petere cōditione ex hac. l. dū tamen ad nouum possessorē peruenerit cum vitio † nō aliter. aliud autē remedīū cadendi a tali possessione non cōperit nō enim potest agere rei vēdicatione vel publiciana cū non esset dñs vel quasi nisi haberet aliquod ius in re. vbi autem possessio peruenisset ad
1 aliū absq; vitio tunc nullū videtur dare remedium cadēti a possessione fin And. de barū. † Sed ru dic q̄ forte duplex est remedium primum vt agat triticaria pro illa possessione. vt. l. ſ. ff. de triticaria. secūdum q̄ agatur cōdictione ex. l. ſi me † Titium. ff. ſi cer. pet. a. Debes enim narrare q̄ possessio mea ad ad te peruenit. † q̄ nō est equum q̄ ex possessione mea efficiaris locupletior: † ideo peto vt condēneris ad restitutionem dicte possessionis: sed hoc remedium nō competisset nisi ei qui cecidisset a possessione quā bona fide tenebat. Si enim fuisset violenter dep̄ossessus: hoc remedium sibi nō competeret; 1
2 quia hec equitas in eum non competeret q̄ in pari causa. ¶ † Vltimo ptz per hanc literā q̄ q̄ agit.

possessorio recuperāde fine detentatoꝝ possideat cū violētia siue nō: semper debet fieri primo restitutio possessionis q̄ agat cā ppietatis. primū † scōm ꝓbat hic. † in. l. ſi quis emptionis. §. super illis. de prescrip. xxx. an. † l. ſi quis in tāram. C. vñ vi. † ita tenet Jnno. in. c. sepe. de resti. spo. † ibi vide. Jn alijs aūt possessorijs sec⁹ est si exceptionē obijciens parat⁹ est incōtinenti de iure suo ꝓbare: vt not. in. l. incerti. ſ. de interdictis. † ff. de carb. edi. l. ij. §. due. † vt possessl. ſiſs a quo. † ſ. de edic. diui adri. tol. l. ij. † q̄ no. ſ. loca. l. ſi q̄s cōductionis. ¶ † Vtū tñ scias q̄ licet celeriter debeat fieri restitutio possessionis in possessorio: vt hic. † in. l. momētanee. ſ. vndeui. tñ in illo possessorio recuperande debet offerri libellus: vt ibi glo. not. quod etiā hic tenet dñs And. de baru. † est ista. l. no. alle. Joā. and. per quā ꝓbat q̄ id q̄ō: in. c. reintegrāda⁹. iij. q̄. ſ. a q̄ō loquit in rebus ecclesie habeat locum in rebus priuatorū † laicorū de iure ciuili. ꝓbat † allegat hanc. l. de quo per eū in nouella † ibi per Jnn. in. c. cū ad sedē. extra de resti. spol. q̄ō singulariter no. † vide verba notabilia q̄ ponunt in. l. rē q̄ nobis de acq̄ri. pos. quā no. q; de facto q̄ridie venit.

Additio. ¶ Scias q̄ dicto d. c. reintegrāda. locū hz etiā in viris⁹ corporis. ſ. q. ſ. c. nullus. † Anto. de bu. in. c. cū ecclia. de cā pos. † ppie. † p̄ pes. de anch. in. c. ex parte. de resti. spo. † de hoc vide p. gl. † Bal. in. l. ij. §. de fur. ꝑ Bar. † Ang. in. l. manifestissimi. in. §. ſi tñ. eo. titu. Jtē cōperit etiā detentatorii fin Spec. in ti. de peti. † pos. ſ. ver. nunquid in vj. col. Jtē lz glo. d. c. cū ad sedē. de resti. spo. dixerit illud remedīū cōpetere ꝓ rebus ecclesiasticis vel clericis quā parē lz tenuerit Joā. calde. in. d. c. cū ad sedem. fin q̄ not. ibi Ant. de bu. † eādē opi. sequit in. c. querela. de elec. tñ q̄ etiā in alijs rebus habeat locum diffuse ex Aud. in. l. rē q̄ nobis. q̄ enot. † vide Lap. i suis alleg. alle. l. ij. Alex.

☞ Statutum q̄ coloni teneant soluere gabellam pro dominis nō subiectis. est iniquum.

Olonos. ¶ Colonigle de ascripti cā dñoꝝ nō iquietarē. h. o. ſō aūr di ſi ꝓ terrulis dñoꝝ: q; ſi ſua ſpōte possiderent ad eos tributa tenerentur ſolucre vt. ſ. e. l. ibi penes. ¶ † Et est vtile ad statuta disponēria q̄ō gabellas teneant soluere coloni ꝓ dñis nō subiectis. Jniqua enim sunt.

¶ c. reite. grāda. q̄n locum habeat † cui. cōperatyi. de Ange. i cōſt. ciſi. incip. i deſ noie. in. q. verētre. d. Alexā. de imo. in cō ſi. ij. ſ. pari te.

vt patet in hac l. z ex l. hi penes. z j. vt nullus ex vic l. vna. Barto.

Additio. Facit hec l. pro scholaribus z clericis vt occasione alicuius litis non debeant a suis studijs vel ecclesijs auocari. ad idem l. omnes. C. de epi. z cle. Ange.

1 ☞ Soboles sequitur conditionem matris.

Mulier ¶ Mulier originaria copulans se cum alio in consortium cum sua sobole reuocat. h. d. ¶ Et sic not. hic q soboles sequit conditionē matris. z est hic regulare: sed filij colonor z inquilinor sequunt conditionē patris. vt. j. e. l. ne diutius. z dixi. ff. eo. l. diffinimus. Bar.

Per colonum. ¶ Colon⁹ domino inuito cōtrahendo circa dominium non parat prejudicium. h. d. ideo autem dixi circa dominium quia plene prejudicat z rer circa possessionē vt plene patet in. l. j. ff. de acquiren. possess. Barto.

1 ☞ Seruus an potest esse baiulus.

Colonos. ¶ Coloni ascriptitij ad nullum honorem etiam humiliorib militie vocātur: nec etiam magistrat potestatis apparitores ¶ no. arg. q seruus nō pōt esse baiulus: is hec militia sit infima. z loquit sm dialecticos. Bar.

1 ☞ Vō gum tempus in hac materia est decem annorum.

2 Colonum esse vel inquilinum probatur quādo per decem annos respondit de pensione vt inquilinus vel redditu vt colonus.

3 Vasallus quis nō pbatur pbando q per spatium decē annor prestitit seruitia alicui tanq̄ domino.

4 Colonus qñ possit refricare questionem dominij.

5 Sequestrū si quis vult impedire aut reuocari facere debet idonee satisdare. z nu. 8.

6 Sequestram an reuocetur per iuratoriam cautionem. z nu. 9.

7 Satisdatio q iterato prestatur si primus fideiussor datus est effectus non soluendo.
Satisdatio de restituendo rem sequestratam non durat nisi triennio. z nu. 10. z. 18.

11 Lex properādum. quod non habeat locum in causis vbi lis non contestatur.
Instantia q nō curratin executionibus instrumentor z sententiarū z ibi an hoc sit verum. z nu. 13.

12 Instantia quod non currat in emergentibus ante litem contestatam.

14 Res tpe peritura cum de ea fit questio officio iudicis vendi potest z pretiū sequestrari. z nu. 20.

15 Colonus qñ duo asserūt se dños fundi quem colit potest in se fructus retinere satisdando de restituendis el qui pro se sententiam reportabit.

16 Fructus lite pendente q sequestrantur.
Sequestratio est permissa etiam quando timetur de barataria fructuum.

17 Satisdatio si prestatur de restituendo fructus non pertinentur ad sequestrationem.

19 Sequestratio de fructibus quando. fit debet fieri apud eadem sacram z qualiter.

21 Sequestrū de re alicuius q̄ non fiat nisi de debito constat per publicum instrumentum.

Litibus. ¶ Si de dnio terre inter dñm z colonū est dissceptatio z locatio negef: infrascripta forma seruat: qr satisdare tenet colonus conuentus de restituēdo fructus reddituum prestādor sine procrastinatione si dñs obtinuerit in causa. que satisdatio dura bit triēnio z postea reuocat. Si vero colonus hoc facere noluerit vel non potuerit tūc redditus in auro consistentes deponunt vt hac l. notatur. si vero consistit in speciebus iudicis venduntur arbitrio: z pretiū inde perceptū postea modo predicto sequestratur. publicas aut functiones soluet dñs vel colonus sm consuetudinem antiquitus obseruatā. h. d. ¶ Diuidit in duas partes principales. Primo enim ponit qñ est questio circa dominiū inter colonū z dñm quid fieri debeat de fructibus z redditibus dicte terre z quo ordine procedat q̄ ad verū. hec de redditibus. ibi est scōa pars principalis in qua ponit quis debet soluere publicas functiones pro terra locata: an dñs vel colonus cum inter dñm terre z colonum de re dñio questio agitat. Et hec est vna lectura sm quā posui summariū. z est vera z approbatur in glo. in verbo restituat. Secūdo modo legitur sm placentinū: qr hic nō erat questio inter dominū z colonū de proprietate terre: sed contēdebat de terra. Et quer ebatur quid colon⁹ debeat facere de fructib⁹: sed hec lectura placet: qr est extra hāc. l. que dicit in principio q̄ coloni extra terre dominos declamant. ¶ In text. ibi: prolixo q̄ tempore. longum z prolixum tps in hac materia est tēpus decē annorum vt patet hic in glo. in ver. dominorum.

Additio. ¶ Et adde que dicit Bal. z Ange. in. l. male agit. de prescrip. xx. an. et vide in proxi. col. z hic adde Bal. in. l. j. in. vj. col. C. de fideiussor. Quid in emphyteota. vide hic plene et melius per Andream de barulo. Alexā. ¶ Ex hac litera probatur aperte quod si per decē annos respondisti mihi de pensione tanq̄ inquilinus vel tanq̄ colonus de redditu quod ex hac prestatione diutina probatur re esse colonum vel inquilinum meum: sed prestatio modici temporis hoc non probaret argumento sumpto a contrario sensu huius. l. nec ob. ff. de vsuris. l. cum de in rem verso. vbi diuturna prestatio non sufficit sed requiritur prestatio longissimi temporis: non enim homines trahuntur ita de facili sicut res. ¶ Nō obstat si dicitur quod hec solutio videt contra casum huj? legis: qr hic tractat de omni genere colonor. z tñ cōstat q̄ esse censitū vel ascriptitium est mala fortuna. vt. j. l. proxi. quia hic nō queritur de statu persone vtrum sit colonus vel non: tunc enim diutina prestatio non sufficeret: vt. l. cōtraria. sed queritur tantūmodo de statu rei. sc; vtrū possit questio dñij refricari: et antiqua reddituum prestatio denegari. Et est vera solutio. licet de hoc contrario glo. discrepet multū in. l. contraria. z etiā hic aliquantulū in verbo dñium. z pro hoc est casus. j. eo. l. cum satis. §. j. quādoq; autē ad aliquē obligandum non dico ad mutandum statū sufficit minor prestatio vt est in alimentis vt in. l. j. §. de fideicō. ¶ Ex predictis apparet quod si ego tanq̄

vasallus prestiti seruitiū tibi spatio decē annorū qō hec prestatio nō est sufficiēs ad pbandū ius vasallagij. nā hic agit de mutatione status persone qui non mutat ex diutina prestatione sm Martinū de
4 fan. z Andream de barulo. ¶ In text. ibi idoneū fideiussorē. ¶ Ex hac litera apparet q quādo inter dñm z colonum est questio de terre dñio q colon⁹ dño non tenet rñdere de fructibus sed sufficit qō ipse satisfaciet idonee de restituēdo omnes redditus inquantū dñs sibi am pro se reportauerit. Sed contra istud opponit de. l. si quis cōductionis. ff. loca. vbi colonus non refert dño questionē dñij. Timore huius variauerunt glossatores et etiam doctores. Quidā enim dixerūt q hec cōductio nō erat finita: ibi sic. sed hoc reprobat per oēs doctores: qr si non est licitū referre questionem dñij cōductione finita ergo nec ea durante. Alij dicūt aut constat de locatione z tūc nō refert questio dñij vt ibi. aut nō constat z tunc sic vt hic. z hec est vera. z probatur pro parte per hanc. l. du dicit qō si per diuturnam prestationē appareret istū esse colonū qō cessat ordo. unde in hac. l. negabatur dñium z negabat locatio in. l. contraria negabatur dominiū sed confitebat locatio z cōductio. Alij dicūt q coloni simplices nō pñt refricare questionē dñij: vt. l. contraria. cū similib⁹. censiti aut̄ z alij sic vt hic: sed hec solutio est contra literam huius. l. que dicit in colonis cuiuscūq; conditionis hanc. l. seruari debere z hoc videt innuere glo. ff. in pñn. licet glo. in. l. contraria approbet hāc. Alij dicunt q hec lex corigit illam similiter hec est mala: qr vitāda est legū correctio: vt. l. precipimus. in fi. de ap. in aut. quas actiones. ff. de episc. z cleri. tenet ergo scōm. ¶ Sed Jaco. de arena sequendo quandā alterā opinionem ponit in. l. cōtraria dicit q aut est questio de dominio z hoc modo refricari non potest: vt. l. in contraria. aut est questio de prestatione reddituum solum: z tūc legitime potest hoc colonus obijcere: vt hac. l. z est ratio: qr tunc colonus obijcit de nullitate contractus. sed ista solutio videtur contra hanc. l. que dicit quod super terre dñio contra dominos clamabant. Propterea si colonus dicit de nullitate cōtractus ex eo: qr est dominus. z ideo dicit se non debere cogi ad redditum prestationem: de necessitate sequit refricatio questionis dominij. tene quam dixi.

Additio. ¶ Adde Jmo. i. l. imperatores. de appel. z cum Bart. hic transit sinpliciter Lud. in. l. fideiussor. §. fi. ff. qui satisfda. cog. z vide Bal. in. l. fina. C. qui. ad liber. procla. non li
5 cet. Alexan. ¶ Item ex litera patet q ille qui vult impedire sequestrum aut etiam facere reuocari debet idonee satisdare de restituendo rem absq; alij
a. procrastinatione. Unde non sufficit simplex satisdatio nisi hec verba ponantur.

6 **Additio.** ¶ Quia si propter iuratoriā cautionem reuocaretur frustra foret. et vide dictum elegans Joan. an. in addi. Specu. co. titu. in rubri. vbi dicit qō vbi sequestratio nō fieret propter suspitionem: licet ordinarie a iure permissa fit: non reuocabitur per prestationem fideiussoris. allegat. c. cum qui. de eo qui mit. in pos. lib. vj. tu allega. §. sciendum. insti. de susp. tu. in fine ibi satisdatum. Et de materia sequestrationis vide apostillam in. l. mandatis. de acquiren. re. domi. z vide Abb. in. c. dilect⁹. de sequestra. pos. z fruc. idem tenentem. Alexand.
7 ¶ In rer. remouetur. ¶ No. arg. q fideiussor effecto non soluendo debet iterato satisdatio prestari. facit. ff. qui satisda. cog. l. ab arbitro. de peri. re. l. si quo tpe. per hoc enim patet q satisdatio de sequestrando vel de restituendo rem sequestratam non durat nisi triennio.

Additio. ¶ No. q sequestratio non reuocatur nisi prestetur cautio de restituēdo rem cum fideiussore⁹. ¶ Idem dicit Anto. ¶ de bu. in. c. j. de sequestra. pos. et fruc. allegat. l. senat⁹. de offic. presi. z subdit q etiam si est pauper nō reuocabitur propter lucrativa cautionē. allegat Specula. in titu. de cau. z fide. §. j. vers. illis autem. z de hoc est casus in. l. si fideiussor. §. j. q satisf. cog. in fine. et ibi Ange. idem sequitur Angelus. in. l. j. supra de sequestra. poss.
10 Alexand. ¶ Et aduerte qr glos. hic in ver. accipiatur. dicit q incipit currere id triennium a tēpo. e litis cōtestare: qr tāto tepore instātia durat qō not. qr per hoc pr; quod tempus instātie prefixum per. l. properandum. incipit currere a die litis cōtest. de quo soler ibi notari. ¶ Vñ in casibus in quibus non cōtestatur lis non videt illa lex locum habere. Et ob hoc dixi multories allegando in questionibus de facto q cum executiones instrumēto rum vel sententiarum fiant absq; contestatione litis quod nō currit instantia cum non fiat contestatio.

Additio. ¶ Sed perpetuo durat. z hoc videtur sentire Bul. in. d. l. properandū. in pñn. b
Et ad hoc allegabat dñs Anto. istam glo. me audiente. Sed contrariū sentit dñs Bart. in. l. ab executo. in fi. ff. de appella. facit quod ipse no. in summaria cogni. super verbo figura. postea dictus dñs meus mutauit sententiam z intelligendo vt habeo super libro in d. l. properandum. in pñn. nec ego video quod ista gloss. inducta prout. §. inducit dominus Barto. pbet istud ad quod eam allegat hic. sed iudicio meo glos. dicit quod speciale est cum hoc probet illud ad qō allegat qua si velit dicere quod instātia triennij nō currat hic cum sit causa talis in qua lis non contestatur: sed quia summaria. Item nec Bul. dicit vt sentit in d. l. properandum. ¶ Unde tenem⁹ q nor. Barto. in. d. l. ab executo. in fi. nec obstat glo. intellecta vt intelligo: quia hic non erat questio principalis

Debet idonee satisdare. Ex hoc dicit regulā qō cautio idonea facit cessare sequestrū vbi etiam alis deberet fieri ita not. in apostil. ad Guiliel. cu. post est in aut. generaliter. nu. §. ff. de episco. et cle.

¶ Cū fi. a
deiussore. adde abb. in. c. fi. de sequestra. pos. et do. Alexā. de sinol. in. l. fi fideiussor. §. fi. ff. qui satisfd. cog. z quo ad materiam hāc habes plene per Fel. in. c. examinata. in. j. colū. in ver. i glo. fi. cū seq. de iudi.

¶ Et pti̅ꝫ seq̃ trari. adde ista in l.ſ. per illum rex. ibi. ff. de requi. reis. ꝛ ibi posiſ i apoſt. ad ista̅ inver. põt vidi.

b ¶ Vel ecclesiis. ad cui⁹ arti/culi deci/sionẽ vide te plene do. Soſi. in conſil. ccxxvij. in/cipi. eleg̃/ter ꝛ subtri/liter. i pn. cũ ver. ſeq. vſq; ad fi. in ij. parte char. clxxx

c ¶ Per publicus in/strumẽtũ. adde ant. 13 col. 2 oino ſin. ſuis in ver. ſequeſter. incip. q̃s nõ pot petere. dicí poſt Ja. rebuf. in addi. ad ipſum i. l. piece. i fi. in eo. ff. ſi. eo. et de hoc p do. meum De cium. conſil. lxxi. incip. diuino ꝛc. ꝛ p tenui ingenioli mei ꝛc. co. ij. verſi. ſe/pto anno a etiaꝫ facit ibi imo q̃d forti⁹ eſt. pol. ſ.

de ſequeſtra. fienda vel non: vt. ff. pti̅ ad quod no. Buil. in. d. l. properãdũ. Sic ergo eſt verum q̃d ipſe Bar. no. b in. d. l. ab execu. in fi. hoc tamen fallit in cauſa appellationi⁹ bi inſtãtia in/cipit currere a principio citationis in ius facte producendo libellum appellationis. ꝛ hoc in odium ꝛ cõtumaciã appellati: nec iudicium eius valet. vt ex. d. ff. illud collaſitur. Ange.

Additio. ¶ Adde Bald. in. l. consentaneũ. C. quo/ 16 modo ꝛ q̃n in dex. idem tenet Bal. in l. tale pactum in. ff. qui procurauit. ff. de pactis. in repe. in. r. q. in fin. Pe. de ancha. in. c. ſi. de iura. caliũ. qui dicit ita fuiſſe conſultum per do. Bald. ꝛ dicit ita ſe de facto obtinuiſſe. contrarium 17 tenet Bal. in. l. ſi. C. de iura. cal. cũ con. ꝛ per eundem in. l. ñ. C. de execu. rei iudi. poſt Ange. ꝛ in. l. ꝛ poſt. ff. fin. de iudi. ꝛ nor. moder. in. l. ab execu. in pñn. in. iij. char. ff. de app. ſed Bar. in. l. properandum. in. ff. ſiquidem. in pñn. C. de iudi. vbi aliter loquit. ꝛ idẽ videt velle Buil. de ſuz. in. d. l. properandum. in pñn. ff. ſi quidẽ. ſequitur 12 Barto. ibi ¶ in his vero que emergũt ante lit. conteſ. nunq̃ currit inſtantia 19 fin Bal. no. i. l. ꝛ poſt edictũ. ff. ff. de iudi. ¶ forte rutior eſt opini. q̃ currat inſtantia a rẽpore quo ceptum eſt tractari de meritis cauſe executio. p no. per Barto. in. d. ff. ſi quidem. cũ quo concordat Ey. ꝛ Bal. ꝛ Sali. in pñn. illius. l. ꝛ pro hoc facit q̃d diſpoſitio illius. l. eſt inducta ob publicam vtili/ 20 tatem: vt no. glo. in pñn. huius. l. ergo debet extẽdi ad caſus ſimiles per no. per glo. ꝛ Bar. in. l. ſi conſtante. et ibi 21 Bar. in. ix. q. prime partis. ff. ſolu. ma. Et maior eſt ratio in cauſa executio/ c nis que eſt ſummaria. l. a diuo pio. ff. ſi ſuper. ff. de re iudi. cũ in ſummariis limitata ſit inſtantia ſicut in ordinariis. ꝛ poti⁹ in eis eſt maior in ſtãria. l. de ſubmerſis. ff. de naufr. Bald. in. l. ſi. ad fi. ff. ſi quis ius di. non obtem. tenet idẽ quod tenet in. l. ſi. de execu. rei iudi. Alexan. ¶ In text. ibi fructus 14 vendantur. ¶ ¶ Not. q̃ quando res ſequeſtrata eſt tempore peritura q̃ iudicis officio poteſt vendi ꝛ pretium ſequeſtrari⁹ poſſet eam id ſolus ſequeſter: vt. l. ſi oleum. ff. de dolo. cuius ſequeſtri officium eſt voluntarium et non neceſſarium: vt. l. ſi. ff. de do. au. to. iud. poſ. ¶ In text. ibi nec de redditibus. Nota diligenter hunc verſiculum quando res eſt in litigio inter dominum ꝛ colonum ad quem ſpectet ſolutio publicarum functionum. Et vtrum ſolutio facta per vnum altero ſciente ꝛ patiente ſibi preiudicet. ¶ Ex hac litera ſumit arg. glo. ſuper verbo moris erat. An ruſtici teneantur preſtare decimas clericis vel eccleſijs ꝛ dicit quod ita ſeruat conſuetudo. vltimo ſcilicet lectum ꝛ am ¶ Placentini poſitam hic in glo. ſuper verbo reſtituatur eſt hic caſus (ſi vera eſſet que eſt vera quantum in ſe) q̃ ſi duo aſſerunt ſe dominos vnius fundi quod colonus poteſt dicere neutri veſtrum volo reſtituere fructus ſatiſfando de reſtituẽdo ei qui pro ſe ſententiam reportabit. quod not. quia eſt limitatio legis vltime. ſ. de peti. here. Bar.

Additio. In text. ibi fideiuſſo⁹. ¶ Eſt enim hic caſus quod lite pendente fructus ſequeſtrantur ſcilicet cum dominus agit contra colonum ſuum. regulariter autem talis ſequeſtratio eſt prohibita. l. ſ. ff. de prohi. ſequeſtr. pecu. niſi timeretur de barataria fructuum vt. l. imperator. in fi. ff. de ap. ¶ Item no. optimum argumentum q̃ liceat ex forma legis vel ſtatuti fructus debeãt ſequeſtrari: ſi tñ ille cõtra quẽ agitur vult dare fideiuſſorem de reſtituẽdo omnes fructus: nullo modo pereuenitur ad ſequeſtrationẽ. ¶ ¶ In text. ibi per trienium. Hic text. eſt optimum argu. q̃ fideiuſſor qui promittit reſtituere omnes fructus qui percipientur: ad hoc vt ſequeſtratio euitaretur: q̃ nõ intelligitur obligari niſi pro fructib⁹ trienij tm̃. ꝛ eſt ratio q̃ cõueꝛ⁹ nõ tenek pro maiori tpe fideiuſſorẽ dare quã trienij vbi ergo ſimpliciter dãtur ad tempus trienij videtur dediſſe q̃ no. ſed nõ firma. ¶ ¶ In text. ibi ede ſacra. Nota cum ſequeſtratio ſit de alicuius⁹ fructib⁹ alicuius rei deber fieri apud edẽ ſacrã illius ciuitatis ſub qua poſſeſſio ſita eſt. vnde ſi poſſeſſio eſt ſita in parochia ſancti Petri in eccleſia illi⁹ parochie debebit fieri ſequeſtratio. ꝛ ſi illa eccleſia ad illud ſequeſtrum non ſit ſufficiens vel idonea fiet ſequeſtrum ad eccleſiam cathedralem. rex. eſt hic ¶ in text. ibi: fructus vendant. ibi ſolus ſequeſtrãs nõ poſſet ꝛ fructus corũpant niſi iudex per/mittẽte ei de partium voluntate. ſic intelligitur. l. ſi oleũ. ff. de dolo. ¶ ¶ Not. etiam ex pincipio huius l. q̃ nunq̃ fit ſequeſtratio de re alicuius niſi de deb/bito cõſtet per publicum inſtrumentũ vt. ſ. de ero. milli. anno. l. per hanc. ꝛ ibi dixi. Ange.

Nedinius. Hodie natus ex ſeruo vel aſcriptitia ꝛ ſeruo ſequiẽs veritẽ cõditionẽ. Item inter ſeruos ꝛ aſcriptitios modica eſt differẽtia cum ſeruitus cũ peculio: aſcriptiti⁹ cũ terra alienari pñt per dominũ. h. d. Premitto ad euidẽtiã q̃ olim ſenatuſcõſultũ claudianũ volebat vt natus ex aſcriptitio vel aſcriptitia ſemper ſequereꝛ conditionẽ aſcriptitiã. ꝛ ſic q̃nq; paternã: q̃nq; maternã. vt. ſ. de ſenatuſcõſulto claudiano. Vñ videꝛ imperator: q̃ ſemper ꝗs traheretꝛ ad peiorẽ fortunã ſtatuit q̃ illud ſenatuſcõſultũ eſſet ſublatũ ex toto. ꝛ q̃ille qui naſceretꝛ ex aſcriptitio ꝛ mulier liberꝛ eſſet liber vt notat in libro aur. ibi hoc etiã declaratũ fuit in lib. aur. conſtitutio q̃ ex aſcriptitio ꝛ libera natos in pincꝛ. col. vſ. Verũ q̃ multi dubitãt q̃n ꝗs naſcebat ex vno aſcriptitio vel aſcriptitia: ꝛ ex altero ſeruo vel ſerua. vtrũ ſeq̃reꝛ conditionẽ veritis cũ illa lex antiqua poſita ad remotionem dicti ſenatꝰ nõ loqueretꝛ niſi tantũ de

aſcriptitio et muliere libera ideo imperator poſuit legem ꝛ diſpoſuit q̃ ſicut ille qui naſceretur ex mulier libera et aſcriptitio ſequitur conditionem veteris. ita ille qui naſcitur ex aſcriptitia ex ſeruo vel ex ſerua et aſcriptitio ſemp ſequitur cõditionẽ vetris. 1 ¶ Et ex hoc infertur alia regula generalis q̃ partus ſequiꝫ regulariter cõditionẽ ventris ſiue condicio ventris ſit deterior partui ſiue vtilior. Hec autẽ regula fauore publice vtilitatis fallit in partu mulierꝫ qi regulorꝫ qi ſemp murileguli ſequiꝫ ꝓditionẽ liberi: ſiue ſit pater ſiue mater: vt. l. ſi. ſ. de murilegulis. ¶ Item fallit in partu ei⁹ qui natus eſt in predio ramiatico quod prediũ quale ſit notatur. ſ. de prediis rami. in rub. ꝛ in. l. ſ. ¶ Itẽ fallit in filijs inquilinoꝝ et colonorum natis ex libera muliere. et. ſ. e. l. diffinimus. ¶ Item fallit in filijs libertorum curie. ff. q. fi. de liberis. ꝛ hoc de iure ciuili. ¶ Itẽ fallit ſecundũ legẽ lombardorũ vt no. in glo. Quo ad honores vero aſſequẽdos ptus ſequitur conditionem paternã: vt. l. cũ legitime. ff. de ſtatu ho. ¶ Ultimo no. ex glo. pe. oẽs differẽtias inter aſcriptitios et ſeruos. Bar. 2

1 Verba enuntiatiua in diſpoſitione vel contractibus ſi ſunt in duplici confeſſione emanata vna poſt aliam probant et obligant.

2 Terre recõmendatare q̃ tenenk ciuitati preſtare ſubſidium in caualcatis ſi ſtant p centũ annos q̃ nõ ſtiterint per hoc nõ cenſenk preſcripſiſſe libertatem ſi non fuerint requiſite.

3 Straturũ q̃ abſentes a ciuitate peruſij non gaudeãt priuilegio ciuiũ nõ cõprehendit abſentes quoſũ fratres ſorores ꝛ cognati ſtent in ciuitate qui ſupportent onera. Et non dicik abſens nec vagabundus. ibi nu. 5. 3

4 Iniuria facta vni de conſortio videtur toti conſortio facta. 4

6 Confeſſio facta in iudicio non in figura iudicij non nocet: ꝛ quando nocetꝛ etiam extra iudicium geminata. 6

7 Seminatio actus vel eius perſeueratio q̃ multuꝫ arguant actus validitatem. 7

Com ſcimus. Sola confeſſio vel ſcriptura in qua enuntiatiue quis ſe alterius colonum eſſe aſſerit nõ preiudicat nec ſtatum mutat niſi ſit alijs adminiculis approbata. Et ex illa diutina poſſeſſione quã faciũt filij aſcriptitij: aut q̃ alia cõfeſſio emanauerit de eodẽ. ¶ Itẽ ſi filius aſcriptitij viuente patre per. xxx. annos continuos terram non coluit non propterea liberatus eſt a conditione aſcriptitia cum pater eius tempore vite ſue culture ſatiſfecerit. h. d. ideo autem b dixi enuntiatiue polata ꝛ facta: q̃ ſi poſitiue per ſolennem ſtipulationem quis vellet ſe facere alterius aſcriptitium non requirerenk alia adminicula fin Bartinum de fan. ꝛ Bud. de barulo hic l. ſ. glo. in. l. proxi. in. ff. cum autem videatur dicere q̃ licet precederet pactio qua quis ſe obligauerit tñ iſta 5 pactio non preiudicat niſi ſecuta ſit poſtea triginta annorum preſcriptio. Sed ego intelligo illam glo. quando illa ſtipulatio non fuit ſolennis. ſed poſtea curſu temporis ex vſu futuro prẽſtatione ſolẽnizatur vbi autẽ quis paciſcereꝛ ſolẽniter: puta per ſtipulationem non videtur dubium q̃ eo ipſo ſit effectus ſeruus et aſcriptitius vendendo ſe ad pretium participandum. ¶ ¶ In rex. ibi finaliter ſcripturam. ex hoc verſi. limitari poſſunt omnes leges dicentes q̃ verba enuntiatiua non inducunt diſpoſitionem ꝛ etiam in contractibus pro/a lata non ſunt obligatoria. ¶ Nã hoc eſt verum niſi bina confeſſio emanauerit vna poſt aliam. Si enim circa cõditionem aſcriptitia que eſt mala: vt. l. ne diutius. ſ. eo. preiudicium generaret: quãto magis generabit in his que nõ ſunt tanti preiudicij certe multo magis. ¶ ¶ In rex. ibi illud quoq;. Ex hoc. ſ. ſumitur optimum ar. q̃ ſi terre recommendate tenentur dare ciuitati Peruſij ſubſidiuꝫ caualcatis ꝛ exercitibus extra ciuitatẽ eũrib⁹ et per centum annos ſteterunt q̃ nõ p/ſtiterint ex eo quia ciuitas Perufina nõ requiſiuit cũ de ſuis gẽtibus eſſet copioſa nimis: vt nõ propter hoc dicere terre preſcripſerint libertatem dicti ſeruitij. nulla enĩ cauſa deſidie poteſt cõmuni Peruſij impunari ex quo neceſſitatẽ dicti ſubſidij nõ habuit. de quo dixi in. l. in filijs. ſ. de decu. vbi videtur caſus. ¶ ¶ In rex. ibi patres vt fratres. no. argu. q̃ ſi ſtatutũ dicit q̃ abſentes a ciuitate Peruſij nõ gaudeant priuilegio ciuiũ: cũ onera non ſupportent q̃ ſi aliquis abeſt a ciuitate ꝛ in eadẽ manẽt patres vel fratres ſorores vel cognati qui ſupportent onera ciuiũ q̃ nõ obſtãte tali abſentia priuilegio gaudebit abſens. Alias deꝛ em ſupportare onera cũ illi ſupportent qui ſunt de ſua pgenie: ideo ſi ſtatutũ dicit q̃ nõ allibrati non audiant in ciuilib⁹ nec in criminalib⁹ cũ nõ ſupportẽt onera ciuitatis q̃ libratis vel aliquis conſortium de domo proderit non allibrato. ſufficit em̃ hos cõſortes onera ſuſtinere per hãc legem. ¶ ¶ In textu ibi cum tamen pare. Nota quod corpus vnius conſortum appellatur pars cereorum conſortum. ¶ Item iniuria que fit vni eorum totiꝫ conſortio facta videtur b vt. l. prima de ſenatuſconſul. claudi. et omnes poterunt vindicare tanquam conſortes eorum iniuriam. vt. l. feminam. ſ. adturpil. etiam ſi vendicans ſit ſpurius. l. prima cum ſimilibus. de libera. cauſa. ¶ ¶ In text. in fine. l. per hanc litterã videtur poſſe dici quod non videant abſentes a ciuitate illi qui in ciuitate habent patrem. ꝛ alios cognatos. Vnde nõ appellabit vagabund⁹ cũ

¶ Diſpoſitionẽ. Adde do. Soſi. conſil. ccxxvij. incipiẽ. preſens conſultatio pul/chra. ver. v. q; verba. cũ ver. ſeq. in ñ. parte char. ci. et i pñ. lxvij. inci. circa ſ. q. ver. circa. aliã. q. in. ſ. parte char. cxliij.

✳ Pro saluā do Bart. hic in hac l. cū scim⁹ q̄ vult q̄ ex pfessione gemia ta extra iudiciali 6 oriat actio vt hic circa fi. comenti sui vide pcor dātia quā pe sui ad l. triticus. ff. de verobli.

a ¶ Iudicij. adde do. sozi. in cōsi. xo. incip. vtis predictis publicis a instrumē tibus ver. certius vero tractatus circa me b di. i. j. pte char. xxiiij et feli. i. c. 1 si cautio. de fi. istr. i ij. col. ver. fallit no. 2 in co. viij. in fi. ver. 3 fallit vl timo.

b ¶ Agit. q̄d autem operet̄ in obligatione reseri 4 pro iter locutoria 5 in nōnul lis aliis actib⁹. vi de tu ple 8 ne p feli. i c. si cautio. in. ix. col. 9 stati post me. ibi et hic est. de fide istru. ibi residere videatur: sed cōtrarium videtur. Nam videmus q̄ bonis ab 11 sentis datur curator et cirantur pio agnati ū volunt eum defendere. rex. 12 est in. l. ite ait pretor. §. j. ff. ex qui. caumaio. et q̄ detur curator: patet in. l. ab hostibus. eo. titu. & non obstat hec 13 lex: q: ideo hic non reputatur absens q̄m sui cognati onera ad eū spectantia suppotabūt. ¶ In glo. extra ius ibi: non in figura iudicij. ¶ † Not. q̄ 14 confessio facta in iudicio non in figura iudicij: pura coram tabellione non 15 nocet. Et per hoc patet quod male dicant illi q̄ dicunt q̄ gl. que est in. l. iubemus. §. de libe. cau. q̄ non repetriatur alibi quam ibi: q: hoc non est verū q: etiā hic inuenitur. & est etiam alia glo. fin. in. l. interrogatam. C. de liberali causa. Vel hoc est verū in cōfessione q̄ nō preiudicat extra iudicium vbi autē preiudicaret extra iudicium eodē modo p̄iudicaret coā notario vt in gl. seq. Item pfessio facta nō in figura iudicij licet nō p̄iudicet tamen si bis emanauerit forte ita preiudicaret sicut ea q̄ est facta in figura iudicij "hoc videt velle sequēs glo. Adde q̄ dixi in. l. triticū. ff. de verb. obl. vbi dixi q̄ due confessiones plus operā 7 tur quā vna. † Actus em̄ geminatus vel perseueratio multum arguit ad vtilitatem eius quod agitur. b et fa 1 cit optime. l. si mulier. §. ad velleianum. Barto.

☞ Statutū q̄ instīa dotalia executioni mandent̄ nulla longi temporis prescriptiōe obstāte: an obstet prescriptio quadraginta annorū. 1

Statutum excludens prescriptiones 2 an valeat.

Ascriptus alicui cōditioni si fugit vt illud onus euadat dicitur furtum sui facere etiam si sit liber. 3

Coloni & censiti sunt homines liberi. 4

Moderator prouincie cognoscit de crimine. 5

Refectio expensarū q̄ veniat in causa criminali.

Colon⁹ an possit deserere culturas agrorum etiam si dño nouerit pacta si statutum dicat quod nō possit eas deserere. 6

Vxor si verberatur a viro licite potest discedere. 7

Prorestatio procuratoris q̄ faciat incidere porestatem in penam si ei ostendit mandatum. 8

Conditio ascriptorum est durior q̄ aliorum colonorum. 9

Statutū q̄ iudex possideat ne dānetur vel q̄ debeat tueri tales iniuriam patientes q̄n pariat actionem et quando officium iudicis. 10

Primogenitus regis an dicatur natus ante dignitatem regalem.

Statute statuto q̄ habitātes in comitatu nō gaudeat priuilegio ciuitatis nec eor⁹ filij aliquis habitat an preiudicet filijs ante habitationem natis.

Statutum disponēs q̄ pro quolibet animali nascēti in territorio dominus soluat vnum solidū q̄ eum prehendit illum qui ducit aialia pregnantia extra territorium vt ibi pariant.

Colonus remanens in colonia tenetur solitam fructuum restitutionem facere.

Heredes coloni si remanēt in colonia fine renouatione pactorum pacta facta inter dominū & colonū defunctum seruare debent.

✳ Dm̄ satis. Ascriptitius fugiēs rum facit licet liber sit & ideo a tali fortuna nō liberat. xxx. an. spatio sed cum sua sobole idem ascriptiti⁹ remanet. Item effecti colonarie cōditionis per culturā assiduā xxx. an. sunt liberi & eorū de filij lz oēs ascriptitij sint cōditionis predicte etiā si ratione rpe filij nō steterint in cultura. Item dñi possessionū nō dūr eisdē violentiā inferre aut veterē cōsuetudinē redditū immutare: cōtrarij facientes eisdē ad interesse tenent̄ nec poterunt ob hoc cultura agrorū deserere. Item nullus dz colonū vel ascriptitij alienū occultare: & suscipiens etiā ignorāter nisi restituat ipsum penis hic insertis tenet̄. h. d. In tex. ibi q̄n cum eq̄ emanauerit. hoc verū nisi ille ascriptitij in fuga steterit. per. xl. annos: vt. l. oēs. de prescri. xxx. an. q̄tū aūt rēs reqratur in seruo fugitiuo. no. de ser. fugiti. l. j. ¶ † Not. q̄ dicit q̄tūcunq; &c. q̄ ex hoc ptz cōiuncta. l. oēs. q̄ lz statutū dicat q̄ instrumēta dotalia executioni mādetur nulla lōgi tpis p̄scriptiōe obstāte: q: si currerent. xl. annorū curricula q̄ obstabit tpis p̄scriptio. sicut videm⁹ hic imperatōe dicer nō p̄scribere istos lōgi tpis cursu libertatē: ū currūt curricula. xl. annorū. Sed z̄ūō dicas q: istud statutū simplr loquitur. & ideo sim pliciter intelligēdū est: vt. l. de pretio. ff. de pub. Nec ob. hec. l. q: limitat̄ per aliā q̄ in statuto non est de hoc dixi. §. qui nume. li. se. ex cu. l. fi. vbi glos. allegat omnes. ll. que possunt allegari.

Additio. Si statutū excludit prescriptionem lōgi tpis an verificet in prescriptione lōgissimi tpis q̄ nō facit q̄ dicim⁹ statutū interpretari vt aliq̄d addat in iure cōi fm bar. in. l. j. de vsu. Bal. in. l. j. de prescri. lōgi tpis q̄ p̄hibet cū fi. sed p̄ scriptio lōgi tpis est tm̄. x. annorū inter presentes &c. in cōtrariū faciunt ea que dicimus statutū interpretandum fm ius commune. & pro certo dicit Bart. nunq̄ mihi placuit. pro quo multa possent adduci. specialiter quod no. Bal. per illum text. in. l. in contractibus. in prin. de non nume. pecu. & multa alia. † Quando autem valeat statutum excludens prescriptionem. vide per Bald. in. l. j. ne rei do. vel temp. lo. & dixi plene post Bart. in. l. j. de vsuca. Sed aduerte ad dictum Barto. hic quod puto quod sit corruptum: quia non deberet esse illud verbum longe relatum in statuto. an prescriptio centum annorum intelligatur exclusa. vide no. in dicta. l. j. ne rei do. vel temp. & in capitu. primo. §. pterea. de cap. comu. iij

3 cōia. i vsib⁹ feudoū. Alex. ¶ † In tex. ibi furari intelligant̄. No. q̄ lz ḡs sit liber: tñ si ascript⁹ est alicui conditioni: fugiendo vt onus illi⁹ cōditionis euitet

4 dicit facere furtū sui. † Sequitur in tex. voluit libertos p̄manere: ex hoc ptz q̄ coloni & censiti sunt ho

5 mines liberi lz ascripti sint huic cōditiōi. ¶ † Nota q̄ moderator p̄uincie cognoscit de crimine & facit refarciri interesse: vnde p hoc dici pōt q̄ in cā criminali veniat refectio expēsarum hiceīn. crimē violēs vel rapinc intrabāt tñ iudex hic recognoscens facit restituere dāna & interesse q̄ an sit verū not. §. qui accu. nō post. l. q̄ crimē. & p Ly. in. l. fi. §. de furt. li. expen. q̄s aūt iudex de hac violētia cognoscat. et quis ex equat et qualiter petat hui⁹ violentie punitio. dic vt in glo. in ver. p iudicē. ¶ In tex. ibi et p

6 veterē cōsuetudinē. ¶ † No. q̄ si statutū dicat q̄ coloni nō ḡpōt deserere culturas agrorū q̄ nō poterunt licet eis pacta immutenē: sed ōñi tenenē eisdē ad interesse. & idē si verberank a dñis. Cōcor. in q̄b. cau. col. & censi. l. j. sed cōtrariū teneas: nā nō plus operatur hic statutū q̄ operarēt pactum: vt no. §. in rub. de decur. Sed si quis promittit terrā excolere sub certo pacto et pena nō incidit in penā si eidē pacta mutantur vel dñs ita risosus est q̄ colonus

11 in colonia non poterit persistere: sicut dicimus in so b cio qui promittit societatem nō dissoluere. nā pōt fi socius est risosus. vt. ff. pro soc. l. fi. conuenerit. in fi. nec obst. hec. l. q: spāle est in istis quoūz conditio

7 est multum stricta: vt. §. eo. l. ne diutius. & l. viffinius mus. † Preterea vxor cum flagellis verberatur a

a viro licite pōt diuertere: vt in aur. vt cum de app. cog. §. q: vero plurimos. multo ergo magis colon⁹

8 a dño q̄n acriter verberatur. † Sequit in tex. vel p procuratōē. hic videt casus q̄ prestatio procuratoris facit incidere prorestatū in penā sicut prorestatio dñi: q̄ verū est q̄n ipse ostēdit procuratorium. vt l. fi quis inficiatus. depositi. ¶ In gloss. etiam. xl. annorum. hoc procedit in curialibus vt non liberentur prescriptione. xl. annorum. vt in. l. hic allega. ascriptitij vero. bene liberant̄ tāto tēpore a tali cōditione: vt. l. oēs. de prescri. xxx. annorū nisi pars eorum corporis in predīs remanserit. vt. §. l. proxi. ¶ In eadē glo. ibi solue vt ibi. q: ibi tractatur de alia libertate q̄ de ea q̄ per via prescriptionis inducit. et sic nō obstat cōtrariū. ¶ In glo. ibi. l. eum glo. in. l. prescriptio. de p̄scri. xxx. annorū soluit alio modo sez q̄ ibi est speciale in ascriptitijs curtarū: vt minor ibi tēpore prescribuntur. ascriptitij vero fundoū principis nullo tēpore p̄scribunt̄. vt. l. j. §. ne rei do. vel tēpo. & dicta prędict̄ ibi ascriptitij ipsimet volūt p̄scribere libertatē. an aūt alius possit prescri

9 bere ascriptitios alienos dic vt hic not. ¶ † In gl. sup̄ verbo intelligat̄. in glo. que incipit ex femina 13 ascriptitia. ibi. l. ea. hoc placet q: ascriptitiorū conditio est durior: quam aliorū colonorum vt. §. eo. l. ne diutius. et ideo magis eis fauetur pro libertate. ¶ In glo. in verbo permanere. ibi: not. simile &c. no. quem posse esse liberum et ascriptitium simul et semel quod facit. j. eo. d. l. fi. et quod not. instituta de iure personarum in prin. & in aur. de nup. §. ascri

10 ptitio. ¶ † In gloss. in verbo per iudicem ibi. hic innuit p̄ quidebit &c. et no. bene pro statutis dicen 14 tibus quod iudex possideat bene ne damna dentur vel iniurie inferantur. nam vigore huius statuti nulla nascitur actio: lz eis detur officium iudicis. Si autem statutum dicat q̄ iudex debeat tueri tales iniuriā patientes: tunc eis datur actio & exceptio: vt. l. statuas. ff. de acquir. rerum dñio. ¶ In eadē glo. ibi q̄ in simplum. & sic secundum Bug. opi. est dare casum in quo pro furto vel rapina non comperit ius agendi nisi ad simplū tantū scilicet cum furatur vel rapit dñs ab ascriptitio vel co

a lono aut cēsito. ¶ In glo. nati ex colonis ibi: sed quid de nato. ¶ Nota an filius nat⁹ ex colono ante prescriptionē completā vel conceptus ante prescriptionez cōpletā et nat⁹ postea fit colonarie cōditionis: nam non est primo casu: q: non est natus ex patre colono. secundo casu non est: quia cū fit conceptus anteqū pater esset colonus etiam habeāt pro nato cuz de ei⁹ fauore tractet: vt. l. qui in vtero. ff. de sta. ho. † Et ideo non dicitur primogenitus regis b qui natus est ante dignitatem regalē. nec filius presbyteri qui natus est ante presbyteratū vt

b nor. in. l. imperialis. de nup. & l. senatores. ff. de sena. Jn filijs autem eorū qui sel ponte curie obrulerunt hoc speciale est vt licet nati sint post oblationem factam curie non fint curiales imuiti: vt nor. in. l. fin. §. de his qui ponte mune. fusce.

Additio. † Faciunt ad. q. dicit statutū q̄ si aliquis 12 fecerit stationē in villa p. x. an. teneat in perpetuū ipse & filij: an talis prescriptio noceat filijs natis ante p̄scriptionem. item si ciuitas recipit aliquē ad ciuitatē. pone fecit statutū q̄ omnes trahentes moza in comitatu nō gaudeant priuilegio ciuitatis nec eorum filij q̄ si aliquis habitauit in comitatu nō preiudicet iam natis secundum Bal. in. l. j. ad fi. C. de li. et eorū libe. Alex. ¶ In eadē ibi: licet: sed q̄ nō obst. hec. l. quia intelligitur de liberis natis et conceptis post q̄ pater est colonus effectus. & ideo ipsi sunt coloni licet nō steterint. xxx. an. ¶ In eadem gloss. ibi item dicitur occasio. ¶ † No. bene ad statuta dicentia q̄ pro animali nascēti in territorio pe rusino debeat soluere dominus vnū solidum. nam si habēs animalia pregnantia ducit vt pariant extra territorium perusinum non euitat propter hoc solutionem: quia in fraudem fecit. pro hoc. ff. de heredi. instit. l. ex facto. la grande.

Additio. ¶ Not. † et isto. §. argu. quod colonus 14

remanentes in colonia illam partem fructuuz solum 1
restituere tenetur quaz restituebat temporibus re-
troactis. ¶ Item est casus quod heredes alicui? 2
coloni remanentes in colonia sine renouatione ali
quoum punctouz qđ per omnia et eodē modo et
condi. pacta oia que extabant inter dūm z colonuz
defuncti debent seruari inter dūm et heredes co-
loni. quod no. Ang. hic additio est. §. caueant.

1 ☞ Ascripticij matrimoniū contrahere possunt.
Ascripticij effici possunt clerici dominis eoum in-
uitis. 1

2 Partus conditionem ventris sequitur.

Siqui. ¶ Mulieres libere cum
ascripticijs matrimoniū cō-
trahentes nō perdunt ipse nec eoum
posteri libertatem. et natus ex libero
et ex ascripticia muliere conditionem
ventis sequitur. Item domini talium ascripticioū
possunt eos extrahere a tali matrimonio auoutia-
re propria et etiam castigare ū iudicis copia defit.
quod si non fecerint ad eoum damnum negligen-
1 tia redundabit. hoc dicit. ¶ Et nota ascripticios 2
contrahere matrimonium per quod dicunt quidā
ipsos esse liberos et non seruos. sed certe matrimo
niū istud est de facto non de iure: vt in auē. de nup.
§. ascripticios. non tamen intelligas quod ipsi sint
serui nisi quo ad quedam seruitia. et hoc apparet:
quia etiam inuitis dominis possunt effici clerici: vt
in auē. de san. epi. §. ascripticij. qđ non est in seruis. 1
Hanc opi. tenet glo. in. d. §. ascripticios. in ver. sanci
mus. similē rex. habes ad literā in. l. j. ū. de senā. cō. 2
clau. in glo. sed seruo. in fi. olim enim semp natus ex
aliquo ascripticio. vel ascripticia cōditionē ascripti-
tij sequebat: et hoc introductū fuit per senatusconsul
tū claudianū. sed postea hoc muratū fuit qđ seque-
retur cōditionē ventris: vt. l. j. de senā. con. clau. z in
auē. constitutio. que ex ascrip. et vidistis. ū. eo. l. ne
diuturnus. in glo. ignoziana. in fi. z hoc verum olim ex
2 dispōne senā. con. clau. sed hodie † indistincte par-
tus sequitur conditionem ventris liberi licet pater
fuerit seruus.

¶ De capitatione ciuium cēsib⁹ eximenda. Rub.

1 ☞ Rubrica fi est generalis: lex etiam generalis 1
intelligitur.

Debent. Ciues romani habitantes
in vbe effuginunt onus ca-
pitationis. hoc dicit secundū primam
lecturā. potest etiā intelligi in ciuib⁹ alia- 2
rum ciuitatū habitantibus intra vbē:
et hoc patet ex generalitate huius litere que dicit
in oībus locis quoq; sed hec. l. fallit in tributo capi-
tis quod pro metallo prestatur: vt. l. per annos. ū.
de metallariis. que videtur contra. ¶ † Ultimo
1 not. ex glo. hic posita quod quando rubrica est ge-
neralis quod etiam. l. debet generaliter intelli-
gi. Barto.

Additio. Per moder. in rubrica. ff. de verb.
obliga. Alexand.

¶ In quibus cau. colo. cap. censi. do. 1
accu. pol. Rubrica.

☞ Coloni qui colonia finita pseuerant in ea cō
suetum ficum prestare tenentur.
Timens ne ab aliquo offendat potest iudicē, adire
vt ille sibi caueat.

Odisquis. Colonus exact⁹ per
dominū contra cōsue
tudinē prestationis antiquam accusa
re potest: et si dōs cōuincit punitur. et
hec. l. not. dicit in text. ibi: quaz ante cō
suenerat. argu. op. † pro colonis nostri rēporis qui
reddituū annuū prestant dominis: vt finito tempo
re coloni in colonia persistūt tantūdē debēt presta
re quātum consueuerunt. facit. ū. ti. j. l. cuz satis. §.
caueant. ¶ In text. ibi: in posterum prohibeatur.
¶ No. posse ferri sententiam vt in futurum nō de
beant agentem molestare sicut in negotio ita: vt in
stitu. de act. §. eque. et in vti possideris: vt. in tit. vti
pos. ff. et. C. et sic patet quod ratiōe iuris de presen
ti fertur sententia super futuro: secus si ius nō com
peteret de presenti: vt. l. j. §. ff. de vsuris que hic al
legatur pro contrario. ¶ Et per hanc literam di-
cit And. de barulo quod qui timet ne offendat ab
aliquo potest adire iudicem vt sibi caueatur p illū
vt nō offendatur: de quo per Bull. in. l. illicitas. §.
ne potentiores. de offi. presi. et facit. ff. de vsufru. l.
equissimum. Bar.

☞ Statutū qđ aliquis non habeat vocem in capi
tulo videtur ei precludere viam in iudicio.
Imperator: est vniuersalis dominus omnium non
tamen particularis.

Coloni. Coloni censiti licet respe
ctu alioz sint liberi tamē
quo ad personam dominoz quibus
tributa prestant videntur quadam ser
uitute esse astricti: et ideo eos ad iudi
cium vocare non possunt pro causis ciuilibus. nisi
ratione superexactionis: sed pro publicis crimini
bus eos accusant si suam vel suoum iniuriam pro
sequantur tamen sua peculia et eoum predia alie
nare non possunt inuitis dominis inter vivos. hoc
dicit. ¶ † In text. ibi: ipsi sint. et ideo cum persona
est alicuius multo fortius bona illius. In text. ibi: vo
cem negamus. Not. modum loquēdi. nam per hoc
patet quod si statutum dicit quod talis nō habeat
vocem in capitulo: q. hoc videtur sibi precluse via
in iudicio. In glo. que incipit coloni. ibi: nam sepe
vulgariter. ¶ † No. istud vulgare quid importet.
In eadem ibi: sic et alias. no. quod omnia sunt pin
cipis quo ad iurisdictionem et vniuersale dominiū:
sed non ꝗtum ad particulare. de quo no. pleue. l.
bene a zenone. ē. de qua. prescri. In glo. super ver
bo alienare. ibi: nec etiam intrare ecclesiam. de iu
re ciuili videtur secus: vt no. glo. in. l. quēadmodū.
de agri. et censi. et est text. in auē. de san. epi. §. ascri
ptitios.

¶ De colonis palestinis. Rubrica.

☞ Nati in terra vbi christus fuit natus non ha- 1
bent aliud priuilegium q̄ alij.

Olim pallas. ¶ Colo- 2
ni palestini non pñt a terra recedere sicut
alij z eoū dōs dat plena ptās
reuocandi dominum. h. d. Et not.
† glo. fin. huius. l. q nati in ter
ra vbi fuit natus christus nō ha
bent aliud priuilegiū quam alij
Bartolus. 1

¶ De colonis thyacensibus. Rubrica. 1

☞ Vagabundus quis dicatur z quando ille qui
vagando vadit per orbem.

Per huiusmodi. Thya
censes ca 1 2
tationis nō prestāt tributa sed tribu
ta terre: non tamen possunt a terra
discedere z occultanse vel retinēs co
lonū thyacensem ipsum restituit do
mino cū peculio z cū agnatione. z puniē in duabus
1 libris auri. h. d. In text. ibi vagabūdi. ¶ No. † de va
2 gabundo q: propie est ille q̄ vadit vagando p orbē
vt hic z. ē. l. pe. z est casus in. l. j. de tyro. lib. xij. z hoc
etz gl. ff. de dā. infe. l. i ū. §. ꝓtoz. ā. verecūde. z hoc est
verū nisi in propio domicilio fuerint agnati vel co
gnati qui vellent eū ab inquietudine defendere. vt
ē. de agri. z censi. l. cū scimus. §. illud quoq;. glos. tū
ff. ad mun. l. eius. dicit q̄ ille est vagabund⁹ qui non
habet domicilium. sed hec truffa: q: fm hoc semper
opus esset q̄ locus originis esset passus arratrum:
quod esset absurdum.

¶ De colonis illyricianis. Rubrica.

☞ Interesse lucri cessantis estimat⁹ iudicis offō. 1
2 Bannitoum receptatoꝛes quomodo z qualiterpu
niantur.

Colonos. Coloni illyriciani
origine a terra se
separare nō possunt cōtrafacten
tes renocātur: z reuoca ti submit
tuntur in vinculis. ītē receptan
tes eos tz ignotos puniūtur. h.
d. Et de hac receptatiōe vide qđ
dixi. ē. de agri. z censi. l. cū satis. z. ē. de fab. l. penult.
1 ¶ † In text. ibi autoritate iudicis. not. qđ interesse lu
cri cessantis iudex ex officio estimare dz. qđ no.
pro eo qđ ponit Ly. in. l. j. C. de sen. que pro eo quod
interest proferūtur. circa pbationem interesse. ¶ In 1
2 text. ibi illud sufficiat. ¶ † No. optimū text. contra re
ceptatoꝛes exbānitoū: z puniūtur pena receptato
rū: nō solū si sciuerint penam in qua erant bānīti et
causam pro qua erant banniti: sed etiam si oino ista
ignoꝛauerint: dū tñ sciuerint istos esse bannitos: se
cus aūt si hoc ignoꝛassent. l. j. ē. de recep. z de agri. z
cēsi. quēadmodū. z qđ dixi. ē. de fabri. l. nullus. Ru
bricas quatuoꝛ sequentes vide per text. ibi.

¶ De omni agro deserto. Rubrica.

1 ☞ Predia sterilia q̄ debeant iungi pro parte ferti 1
libus propinquis.

Collecta an teneatur alij de ciuitate
soluere p eo qui soluere non potest.

Dum diuus. Predia deserta & curio
nibus loci quib⁹ subsūt
assignari debent cū im
munitate triēnij: z si insufficientes sūt
ad onera supportanda debēt diuidi
z possessionibus fertilib⁹ assignari.
h. d. ¶ † Et no. ex fin. l. q predia sterili
a debēt adiungi per partes fertili
bus propinquis ad hoc vt alia predia
fertilia sustineant onera predioꝛum
sterilium. hoc dicit.

Additio. † Qđ pōderat Bar.
in. l. fi seno obtulit. §.
actoꝛ. ff. de re iu. allegat hāc. l. fiqs ō
ciuitatenō ē soluēdo q̄ alij ō ciuitate
teneāt soluere. p illo plibra z solidū. Et
cū ari bi trāseūt oēs post eū. hz bar.
i. l. fi. §. mixta. ff. de mu. z ho. determi
nat contrariū vbi vult qđ de iure cō
onus deficientiū nullus teneatur subi
re. alleg. text. in. l. j. vt nullus de. pro
alio. de exhi. lib. xj. Et mīder ad istam
l. procedere nisi alio modo esset ep̄s/ a
sum. l. municipali: q: illi legi vel cōsue
tudini standū est vt damnū sustineat.
pro hoc etiā facit distinctio Bar. in. l.
ij. de apo. pub. lib. xj. de quo videas. z
qđ ibi scripsi. z vide per Ange. in. d. §.
actoꝛ. in. ij. co. ver. qr it Bar. q̄ fialiqs
de vniuersitate. z vide Alex. in repe.
l. sepe. in pñ. in ix. col. de re iudi. Alexā.
☞ Predia sterilia dicūtur nerui fer
tilium predioꝛum.

Siquis. Possidēs
fundos
steriles z fertiles tribu
tarios si alienat steriles
z ob hoc efficitur nō sol
uendo tenet ad tributa fertilū z steri
liū emptoꝛ. h. d. ¶ Et no. q̄ pdia fer
tilia appellātur hic nerui predioū ste
rilium. z est ratioꝛ: q: sicut i coꝛpe humā
no caro fertilis z imbecillis cōseruat
per neruos: ita predia sterilia conser-
uantur per fertilia.
☞ Verbū cautio an intelligatur cū
fideiussoꝛe vel sine. remissiue.

Dicumque. Recipiē
tes pdia
deserta cū inmunitate triēni
j debēt cauere idonee q̄ pdia nō re
liquāt cū dāno reipublice. h. d. ¶ In
text. ibi imperatoū. notārer dicit impe
ratoꝛ: vñ ille cui assignarētur pdia de
serta absq; impatione nō dz hac cau
tiō e gravari: q: satis est q̄ fuerint ipo
iuncto illa predia sibi assignata. ¶ In
fin. glos. vlti. † Nota bene de hoc ver
bo cautionis. vtrum intelligatur cum

a ¶ Per oī
bē. ad qō
tu vide oi
no feli. in
c. fi. de fo.
cōpe. in ix.
col. ver. de
vagabun
do. et qō
ibi dixi in
apostil. De
vagabun
dis dixi
multa. ē. i
additi. ad
ad bar. sed
nunc non
occurrit lo
cus vide
tñ oino de
hoc anto.
co. se. fing.
suis inver.
vagabun
dus. inci.
si bñficia
tus. vbi la
re de mul
tiplici va
gabundo
tractat.

3 ¶ Cum fideiussore vel fine. Adde glos. & istũ in l. fi mandato. §. fi. ff. mandati. & in l. cautionis. de verb. sig. & in l. pretorie in fi. ff. de pteo. stip. Bal. in l. sanc. cimus. in. ij. o. §. de ver. sig. & in aut. cui relicti. col. iij. verſi. ite no. q̃ idonea cautio. §. de indicta vidui. tol alegã. in. l. ſ. ff. q̃ a ſatiſ. cog. & Lard. in cle. ſ. §. q̃ de pe. er q̃ Old. cõſi. lxviij.

b ¶ Steri- 2
le. q̃ dicat ſterilitas i fundo viõ bar. in. l. ſi vno. §. vbi cũq; verſ. ſed dubita tur. ff. loca ti. & ſalice. in. l. ſ. C. dõ loc. ſi. col. 1
verſic. q̃ro q̃ dicat ſterilitas vbi & vide bar. & bal. & Jo. and. i addi. ad ſpec. in tit. de loca. et And. bar. ba. q̃ſi. ſuo incip. ſcripſit pp̃e ta.

c ¶ Cõſen ſum maio 2
ris q̃tis. adde bal. in l. verce rẽ. nu. 1. et q̃ ibi poſ ſuit in apo. ad iſpm in fi. q̃ oẽs tãgit. §. de auct. ꝓtã da. & auct. ꝯ. ſingu. 1
lis in fi. vniuerſi tas tuto. q̃ ſit a ma ioꝛi parte capituli.

fideiuſſoꝛe vel fine[a]. de quo. §. de verſign. l. ſancim[b]. & ibi per Lyn. & hic q̃ And. de barulo.

☞ Repudiãs hereditatẽ pñatur non ſolũ hereditate ſed etiã oĩbus 1
bonis ad eum quocũq; titulo per inſtituentem devolutis.

Hereditate repudiata an videatur officium executionis repudiatum. re 2
m ſtiue.

Heredes. Hec lex est singu 3
laris. ſcripta heres a tri 4
butario debitoꝛe, ꝛetiam onus fundoꝝ ſterilium agnoſcere cogitur: & ſi hereditati re nũtier cogeꝝ cedere oĩbus bonis que b
etiã ex alio titulo a debitoꝛe percepit. h. d. ¶ Not. ſingulariter caſum in quo repudians hereditatẽ inſtituẽtis eius nõ ſolũ pñatur hereditate verũ etiã oĩmibus bonis quocũq; titulo ad eũ devoluti per inſtituentẽ. & ſic eſt argu. hic q̃ inſtitutus a debitoꝛe cõis peruſij ſi repudiat eĩ hereditatẽ pñatur omnibus bonis ſuis quocũq; titulo ei acquiſitis a teſtatoꝛe.

Additio. Hoc tñ eſt ſpeciale ſa 1
noꝛe fiſci: ergo in con trariũ eſt ius cõe. l. ius ſingulare. ff. de leg. & ſingulariter no. Ange.

Additio. Vide Angel. in. l. ſ. ff. de acqui. here. et vide in. l. ſi patroni. §. q̃ ergo. ff. ad trebel. et in. l. qui heredi. §. ſi pars. de cõdi. & demon. vtrũ aũt repudiata heredi tate videatur repudiatũ officiũ execu tionis & econtrario. vide bal. in. l. cum proponas. C. de fideico. li. Aler.

Vibtilia. Poſſi 1
dẽs ꝑ dia ſterilia nõ põt renũ tiare ſterilibus & fertilia 2
retinere ſed oĩbus debet cedere vt pariter omnia curialib[9] de ferantur. h. d. Barto.

☞ Verbũ reuertatur ſignificat trãſ lationem dominij ipſo iure et de cui[9] 3
ſignificatione remiſſiue.

Vilquis. Predii ſterile deſertum iũgi debet poſ ſidenti fundum fertilem officium vel temploꝝum et ſi nullus reperiatur volens dictus fundũ poſſidere antiquo poſſeſſoꝛi re ſtituitur preſtita cautione ſoluenti tri c
buta & alias publicas functiones. h. d. Jn text. ibi re luctãdũ ſed q̃o reluctaꝝ cũ predij deſertũ aſſigne tur dño inuito: vt. ſ. eo. l. ſ. Rũdeo q̃ hic loquitur in predio dñico vel temploꝝ ibi aũt in predio pñati. Jn text. ibi reuertantur. ¶ Nota. de verbo reuerta tur. q̃ ſignificat translationẽ dñij ipſo iure. & eſt vti le ꝓ ſubſtitutionibus de quo habes in. l. ſ. ff. de do na. & ſ. de reno. do. l. ſi vn q̃. & de inofficio. do. l. ſi to tas. et dixi de vulgari & pupillari in. l. centurio. Bar tolus.

☞ Habens fundum ſterilẽ in emphyteoſim ſi ſua cultura facit eum meliozem an poſſit illum trãſmit tere ad heredes extraneos licet hoc in inſtrumẽto non dicatur.

Ille cui aſſignatur prediũ patrimoniale principis ſterile habet biennij vacationem a tributis: ſi fiſca le habet triennium.

Portare granũ de cluſio perufino qui teneantur.

Colonus qui fundos ſteriles reddit bonos & ferti les ſua cultura non põt per dñm de eoꝝm cultura remoueri nec eis penſio augeri.

Dicunque. Qui fundũ primo nialẽ ſterilẽ[a] ſua in duſtria fertilem fecerit dz ipſum perpe tuo poſſidere & ipſum relinquere here dibus tanq̃ propriũ ille cui aſſignata ſunt predia ſterilia tributa preſentia nõ preterita ſol uit: & etiã ꝑ preſentibus gaudet immunitate bien nij qua immunitate alij gaudere nõ debent. Jtẽ ꝓ curatoꝝ cum[b] videt predia ſterilia curare debet ꝓ poſſe vt aſſignentur predijs vicinis fertilibus. Item hoſpitale diachatone dz immunitatẽ ne cogatur ſu ſcipere predia ſterilia. h. d. ¶ Jn text. ibi perpetuo. ¶ Not. ar. q̃ habens in emphyteoſim fundum ſte rilem vel defectiuũ ſi ipſum ſui cultura fecerit me liozẽ: põt tranſmittere ad heredes extraneos: nec ſi nitur emphyteoſis tertia generatiõe licet in inſtru mento hoc nõ dicatur, ꝓ quo facit. ſ. d. qui fundos. tamen hoc non affirmo.

Additio. Hoc dictũ ſecutus eſt Bu. in ru. de ar. in ſi. ix. charte. ſed ipſemet & meꝝ lius in. l. etiã. in princ. ſo. ma. tenet cõtrariũ & bene p c. ad aures. de re. ec. nõ alie. nec obſt. iſte text. q̃ loq̃ tur in rep̃incipis non eccleſie. ¶ Jtem nõ apparet hic quod eſſet data in emphyteoſim. ita dicit ipſe & hoc verum tenendo opin. quod talis emphyteoſis non tranſeat ad extraneos de quo plene ibi & in. l. quod dicitur. de verbo. obliga. per Jmol. Alexand. ¶ Jn text. ibi poſt biennium. ¶ Nota quod ille cui aſſignatur predium patrimoniale principis ſte rile habet biennij vacationem a tributis. ſi autem eſſet fiſcale: tunc habet vacationem trienij vt. ſ. eod. l. ſ. et ita tenet hic glo. Jn text. ibi vt primum vi cinas. ¶ Nota hic argumen. quod ad portandum grannm de cluſio perufino ad ciuitatem peruſij pri mo debent grauari cluſij poſtea viciniores cluſio. tertio alij ſi primi ſint inter impotentes. ꝓ quo facit optime. ſ. de nauic. l. cum nauicularioum. an autem iſti ꝓpinquiores et alij teneantur portare ſuis ſumptib[9] vel publicis. dic vt ibi dixi. ¶ Jn text. ibi conſenſu omnium. No. hic dicit conſenſu omniũ. tamen gloſſ. dicit ſufficere conſenſum maioris par tis [c] & hoc eſt vtile ad q̃ſtionẽ ſtatuti dicẽtis q̃ factũ

per maioꝛẽ partẽ ſtudij nõ valeat reꝓbari qõd cer tum eſt ſi fit factus per maioꝛẽ partẽ vt hic. Jn tex. 4
ibi excludit. ¶ No. optimũ ar. ꝓ no labozatoribus et colonis terrarum qui eoꝝ cultura fundos bonos et fertiles fecerunt cũ eſſent ſteriles vt non poſſint per dominos eoꝝ de cultura remoueri. nec etiã ei[9] penſio augeri. facit. ſ. titu. ſ. l. ſ.

1 ☞ Agrum deſerere et agrum derelinquere ſunt diuerſa.

2 Occupans predium incultum et deſertum propria autoritate ſi accuſetur qualiter teneatur et ponit practicam tam ꝓ quo accuſato q̃ ꝓ accuſatoꝛe.

3 Cautela vt quis preſcribat fundũ incultuz tributa rium minoꝛi tempoꝛe biennij.

Vi agros. Agrũ ſterilẽ et tri butariũ et deſertuz quilibet autoritate ꝓpria poteſt inua dere ſiue inuadens ſit vicinus ſiue nõ: 1
ſed dominus deſerens infra bienniuz recuperare poteſt reſtituẽs expẽſis cultoꝝ quo elaꝑſo non auditur. h. d. ¶ Nota diligẽter ex hac. l. quod aliud eſt agrum deſerere: & aliud derelinque 2
re. qui enim derelinquit ipſum ex penitentia nõ re uocat: vt. l. ſ. ff. ꝓ derelicto. ſed qui deſerit. ſ. biẽnium 3
ſic vt hac. l. Jtem biennium datur ſi non fuit voca tus per poſſidentem alias datur ſibi tolum temp[9] 4
ſemeſtre: vt. ſ. eodem. l. locoꝝ. & eſt optima hec. l. 5
in ciuitate eugubij in qua per formam ſtatutoꝝm omnia predia ſunt tributaria. nam ſi aliquis ꝑdiuz incultum et per conſequẽs deſertũ autoritate ꝓꝓ pria occupauerit non tenetur condictione ex. l. cum querebatur. ſ. vnde vi. quod tenet gloſſ. hic. ¶ Et ideo ſit cautus aduocatus accuſati in dicta ciuita te interdicto recuperande vel ex illa. l. vt articulet quomodo predium erat incultum et reputabatur deſertum quo probato neceſſario ſequitur abſolu tio ex quo predium erat tributarium. ſecus ſi non erat vt. l. clam poſſidere. §. qui ad nũdinas. ff. de ac quirẽ. poſſeſ. niſi diuturnitas tempoꝛis vt tẽpus. x. anno. aliud induceret. vt no. glo. magna in. l. ſ. de ſer. fugi. per hanc etiam. l. dici poteſt q̃ licet fine ti tu. non preſcribatur res ſpatio minoꝛi. xxx. an. tamẽ in locis in quibus ſunt predia tributaria ſpatio biẽ nij preſcribitur res vt hic. et ideo ſit cautus aduoca tus conuenti vel agentis vt articulet quod oĩa predia ſunt tributaria ſecundũ formã ſtatutoꝝm. et 2
quod ipſe ſemper poſſedit illud predium ꝑ biẽniuz a
et hoc ꝓbet per teſtes: et quod intrauit poſſeſſio b
nẽ illius predij tũc vacantis et deſerti. ¶ Et ob hoc 3
preſumitur tributarium: quib[9] ꝓbatis agẽs & ex cipiens obtinebit abiq̃ aliquo titu. et ſi vult bzeuio ri tempoꝛe poſſidens eſſe ſecurus faciat citari illos quoꝝm credit intereſſe vt compareãt infra ſex meꝝ ſes ad contradicẽdũ ſi credunt prediũ ad eos perti nere nec ne: et ſi infra dictum tempus domini non comparuerint poſſidens dominium ipſius acquiꝛit pleno iure. Poſſeſs dicere quomodo dominus auditur ſi agrum deſeruit: reſpondeo non deſeruit. 4
argumen. l. ſ. ff. ꝓ derelicto. ſed tantum culturã. et infra biennũ auditur. quo elaꝑſo non audit. Bar.

Vi fundos. Remittẽte ad euiden tia quod fundos pa trimoniales principis ille dicitur poſſide re iure pñati qui ipſos accipit ſteri les et ſui cultura fecit fertiles: vt. ſ. eodem. l. quicũq;. Et ideo dicit hic imperatoꝛ quod poſſidens tales fun dos et eidem alij fundi ſteriles aſſi gnentur quod ibi datur electio quod aut renuat fertiles aut ſuſcipiat vtrũ q̃. hoc dicit. Bar.

Vi per poten tiaz. ¶ Si ſiscus alicui ſucceſſerit qui fundos ſteriles et fertiles poſſi debat et aliquis per potentiam fertiꝛ les occupauerit cogitur ſteriles ex eadem ſubſtantia ꝓ portione acce ptare. Barto. a

☞ Caſus in quo quis poteſt pñari dominio rei ſue. 1

Caſus in quo contumax habetur ꝓ confeſſo. 2

Citatus ad iurandũ de calũnia ſi nõ cõparet non hz ꝓ confeſſo.

Proprietas poſſeſſionis ſi dicat: ſidez eſt ac ſi diceretur dñs rei. 3

Eccleſia et reſpublica equiparantur. 4

Emphyteota eccleſie ſi citatus q̃d ve niat ad ſoluendũ canonẽ non ſoluit: cadit ab emphyteoſi per lapſum ſex menſium licet alias requiratur bie nium. 5

Locorum. Eũ ꝓ dia deſerta ꝓ equatoꝛez alicui aſſignantur antiqui dñi per edicta vocantur qui infra ſex meſes ſi venerint recuperãt bona et ſoluet tributa futura non preterita. h. d. ¶ Nota. caſus quo per lapſum ſex meſiũ quis põt pñari do minio rei ſue. de quo. ſ. eo. l. q̃ agros. ¶ Scõo no. hic caſus q̃ cõtumax habetur ꝓ cõfeſſo.[a] q̃ tenet hic gl. Jdez no. in. l. ij. §. ſenat[9]. ff. de iure fiſ. vbi delatus cõtumax tribus edictis[b] vocatus ꝓ confeſſo habetur. Tom co. in aur. de ẽptio. re. §. ſi vero. et de aſſer. rol. l. ſ. in fi. er. ff. de re. mili. l. qui cum vno. §. qui poſt. et. ſ. de iura. ca lũ. l. ij. §. pe. ¶ Regulariter contra vt l. ſiuus. §. diuus. ff. de cuſto. reo. ex hoc patet ſecundum And. de barulo quod citatus vt veniat ad iurandũ de calũnia: quod ſi non veniat non habetur ꝓ confeſſo. ¶ Jn text. ibi: proprietas poſſeſſionis. nota mo dum loquendi. nam tantum eſt dice re proprietas poſſeſſionis q̃m dõ minus rei: vt. l. cum ſatis. de agri. et cenſi. et hoc eſt vtile ꝓ ſtatutis dis a ¶ Pro cõ feſſo. an & qñ contu max ha beatur ꝓ confeſſo. vide Feli. i. c. cũ ber tol. col. vij ad fi. de re iudic. vbi plene et q̃d i cã cri minali. vi de Old. i conſi. iiij. b ¶ Edict. ſ. q̃d ſi ſta turum diſponer dic idẽ: q̃ oĩ no intelligitur ſi fit ter citat? non ſemel ꝓ oĩb[9]: vt ꝓ do. Alex pã. in. l. abſentẽ. ꝓ pe nis. & Fel. in. c. ex cõſi cam[9]. de here. circa fi. ſ. col.

tentibus quod domini possessionis possunt talia facere. Nam non refert solū ad dominos possidentes sed ad dominos rei.

Additio †No. hanc. l. quia p eam habes quod cū ecclesia et respublica equiparent: vt no. in. l. respub. C. ex qui. cau. ma. ꝛ re quiritur in ecclesia cessatio biēnij vt emphyteota possit expelli: vt. l. ij. C. de iure emphy. quod illud verum est vbi ecclesia non citauit emphyteotā vt veniret ad soluendū canonem: sed vbi citauit nō erit necessarius cursus biennij: sed sufficit lapsus sex mensiū per hanc. l. quod singulariter no. qz pulchra limitatio est. vide in autē. de alie. et emphy. §. fi vero quis. Ang.

Additio Vide Jo. an. in. c. qm̄ §. fi super. in. j. co. alijs. vij. vt lite non cōtesta. et que dixi post Bar. in. l. fi fur. de vsufru. et in terminis Spec. in titu. de proba. §. videndum. ver. sed pone statutum. et bal. in. l. ij. in. §. locum. de relig. et sump. ꝛ quid veniat appellatione propietatis. vide Bald. in. l. pe. in. j. col. C. fi a non compe. iudi. et adde Jo. and. et do. Anto. in. d. c. qm̄ frequenter. §. qd̄ si super. vt lit. contest. ꝛ quod no. bal. a in. l. sciendū. §. sed etiam. cum sequē. qui satisda. cog. Alex.

Hac diffinitio ne. Ad tributa prediꝫ sterilis nullus possidēs fertilia astringit nisi postq̄ fuerit assecutus. h. d. Bar.

Omnium. Dñi p̄diorum debēt requiri vt soluāt tributa contracta et ipsis cessantibꝰ assignant voletibꝰ soluere. h. d. C. Et no. hāc. l. in ciuitatibꝰ in quibꝰ sunt predia tributaria. nā si dñi non soluāt tributa incontinenti possunt predia aliꝫs assignari. Barto.

1 ☞Dominium rei empte per alium ex fratribꝰ noīe proprio q̄ in catastro cōmuni cum aliꝫs poni fecit: et tributa cōmuniter sunt soluta acquirit p hoc oibus fratribus.

2 Confessio facta in iudicio per quam cōfitetur rem meā tuam licet falsa sit mihi p̄iudicat.

3 Res descripta in meo estimo p̄sumitur mea.

4 Confessio erronea vel falsa quod solutis expensis corrigi potest si cā erroris est probabilis. 1

Assertio facta in libello vel exceptionibus an possit corrigi.

Vra et possessiones. Si curialibus patientibus et apud acta fatentibus predia esse aliciꝰ ꝛ tributa quis soluerit apud soluētes remanet perpetuo dominium prediorum et nulla repetendi datur licentia. †Et no. hanc. l. contra frarres qui fecerunt se in instrumentis emptionum tantūmodo nominari: et postea predia fecerunt in catastro cōscribi eis ꝛ fratribus: et sic communiter tributa sunt soluta. Nam pro hoc est fratribus dominium acquisitum sicut ipsis quos tenet instrumenti designat. p quo facit. §. de dona. censualis. ꝛ no. per Ly. §. de rei ven. l. solēnib⁹. †In tex. ibi: apud acta. No. q̄ licet cōfessio extra iudicialis qua ego confiteor dominiū rei mee esse tuum non p̄iudicet mihi: vt. l. cum falsa. §. de iur. et fac. igno. tamē secus in iudicio: licet ista sit cōfessio falsa per hāc. l.

Additio Vide que dixi in institu. de act. in. §. sic ita p. pau. de ca. in. l. scriniarios. C. de test. milit. vbi dicit quod in dubio p̄sumitur pro matricula et quod per eam quis p̄sumatur quasi in pos. vt ibi per Bal. ꝛ Sali. et hoc alleg. Pau. de cast. ibi que p̄sumantur pro estimo † qz si aliqua possessio descripta est in estimo meo p̄sumit mea alleg. l. fi. cum glo. et ibi Barto. de predijs nau. §. et istam. l. cum notatis per Bald. in. l. censualis. C. de dona. et quod no. in. l. §. §. j. de cēti. Alex. †In glo. hac. l. ibi non potest corrigi hoc est verum " nisi sit erronea confessio vel falsa et causa erroris sit p̄babilis vel iusta: vt. l. interrogatam. §. de libe. cau. et. ff. de confes. l. cum fideicommissum. et de interro. act. l. confessionibus. et facit. §. de decu. l. si ille. ꝛ tunc non admittitur erroris correctio nisi refectis expensis si iudici videbitur vt. l. edita. §. de eden. cū sua glo. Et no. bene an assertio facta in libello p̄cij vel exceptionis possit corrigi.

Siquis Ad euidētia scias quod quedā predia erāt ascripta nauicularie functioni: vt. §. de predi. naui. per totum ꝛ dicta predia erāt etiam tributaria. Et ideo si dicta predia efficiuntur sterilia et deserta alicui adiungent. ille autem solum ad nauicularia functionem. et nō ad tributa tenebitur.

Siquis. Accipienti fundus patrimonialem sterilē sub certi canonis annui p̄statione non debet augeri canon ex melioratione. h. dicit. †Nor. hanc. l. contra insatiabiles p̄latos de quibus vidistis in. l. cum satis. §. caueant. de agri. et censi. in. l. j. in quib. cau. coloni. Barto.

De fundis limitrophis et terris et paludibꝰ ꝛ pascuis limitaneis vel castrorum. Rubrica.

☞Rescripta impetrata a potentibus existentibꝰ in curia romana quod sint nulla.

Tyberianus. Ad euidētiā scias q̄ quidā p̄fectꝰ q̄ vocabat ryberianus statuit quasdā possessiones quibusdā militibꝰ custodientibus limites imperij q̄s deferebātur frumēta hoc statutū hic confirmat hec. l. ꝛ iubet imperpetuū obseruari mādāsq̄ q̄ rescripta in cōtrariū impetrata nullī⁹ sint momēti. h. d. †Et hoc est optimū ar. fm And. de barulo cōtra potentes existētes in curia Roma. vt rescripta impetrata ab eis ipso iure sint nulla q̄s inferūt hec alicui p̄iudiciū. ꝛ hoc patet ex litera que dicit q̄cquid vel potentiam vniuscuiusq̄. Bar.

☞Castrū nō potest teneri infra territoriū ad emutationē vel castrametationem alterius.

Quicūque. In limine ipij nullus dz ee castelli detentor: nisi is solus cui per p̄incipē detentio est cōmissa cōtra faciētes pena hic inserta puniātur. h. d. Et no. hāc. l. cōtra tenētes castra in finib⁹ territoriū perussi. nam cogūtur ea relaxare cōsi cū eorū territoriis nisi de p̄missu ciuitatis sint eis cōcessa vel pter vetusta possederint: qz tūc talis vetustas p. l. habet vt. l. ij. ff. de aqua plu. ar. in p̄in. †In aliꝫ aūt locis quā in finibus bene est licitū possideri castellū: vt. l. legatur. de opc. pu. nisi tale castellū teneatur ad emulationem vel ad castrametationem: vt. l. prouincias. de edi. p̄tua. hoc tenet gl. hic. et vide Jnn. in. c. pisanis. de resti. spo. Bar.

☞Casus in quibus nulla currat p̄scriptio. Statutū q̄ cōtra instrumēta dotalia nulla currat p̄scriptio quid operetur. remissiue.

Agros. Agri limitanei donec p mi/ lites possidentur sunt a tributis immunes si tamen alienari fuerint. l. p̄hibente vendicantur nō obstante tēporis p̄scriptione. hoc dicit. †Nor. hic casum in quo nulla currit p̄scriptio. alios casus habes nor. in glo. in ver. cessante. q̄ est vtile ad instrumēta dotalia in quibus nulla currit p̄scriptio ex forma statutoū de qua vidistis in. l. cū satis. de agri. ꝛ censi. ꝛ in. l. fi. q̄s decu. de decu. ꝛ in aur. vt de cetero nō fiāt sacre forme. ꝛc. †No. etiā gl. que alle. omnes. ll. de hac materia loquētes.

De pascuis publicis vel p̄uatis. Rubrica.

☞Pactum initū per officiales deputatos ad vēditionē gabellarū cū emptoribus iplarū q̄d sit nullū si est factum contra solitum modum vendendi.

Cum nulla. Nec lex dicit quod si aliꝫ quis conduxerit pascua publica vel etiam p̄incipis pro certa annua pensiōe appositō pacto q̄ ibidem possint depasci publica animalia seu p̄incipis q̄d si post ea talis cōductor vult soluere maiorem pensionem ad hoc vt dicta animalia ibi depasci non possint q̄ non potest nec hoc debet istī permitti. hoc dicit.

¶Et no. ar. ex fine hui⁹. l. qui officiales deputātur pro concordia. Aduerte q̄ Bar. in. l. fin. C. de iure emphy. ꝛ in. l. si dom⁹. §. fi. ff. de leg. j. tenetq̄ donari vel legari nō p̄t res emphyteotica sine cōsensu dñi. Sed cōtrarius allegatur in hac. l. j. de fun. par. et in. l. in cōuentionalibus. ff. de ver. sig. ni. Tu vide si bñ cōsidere. Bart. vbiq̄ solu. q̄ p̄tia op. p̄cedit in emphyteosi p̄tua. rōnem reddit: qz tūc nimis grauaret dñs: qz ecce op⁹ q̄d̄ do min⁹ age ret rei vendicatione cōtra possessorē cuz nulla obligationem p̄sonalem haberet cū nullus sit initus contractus inter dñm ꝛ possessorē. Sed in casu huj⁹. l. j. est spāle. et Barto. vbiq̄ si videat dz istā sol. qz tūc in isto casu cessat ratio p̄dicta in hoc casu singulari. ꝛ inepte allegatur in. d. l. in cōuentionalibus.

advendendū gabellas cōes q̄ omne pactū initū p ipsos officiales cuz emptoribus gabellarū contra solitū modum vendendi est nullum: quia intelligitur eis concessa potestas vt vendant more solito: ꝛ non aliter.

☞Dilites imperatoris possunt petere a tuscis vt eis assignentur p̄data in quib⁹ possint eoū equos pascere.

Ignis. Hic mandat imperator magistro militū vt animalia militum nō dimittat pascere in publicis p̄atis q̄ si non curauerit obseruare vna cū eius officialibus in. xij. libris auri puniētur q̄ pena ponitur etiā deuastātib⁹ p̄data p̄uatoū. dicit tamē q̄ p̄uinciales debēt p̄uide re in quo loco aialia militū fine damno p̄uincialium depascātur. h. d. †Et no. l. p̄tra deuastantes p̄data publica. et est hec. l. vtilis pro militib⁹ imperatoris descendentib⁹ ad partes tuscie vt possint petere a tuscis vt assignentur eis p̄data in quibus possint eoūz equos pascere.

☞Dilites non possunt cū eoū eqs stare in pascuis publicis vel p̄uatis.

Prata. Prouinciarum p̄data nō debent fatigari molestia militum p̄incipis h. d. sic facit hec lex contra †stipendiarios cōmunis ꝑusij quod non possint stare cū eoū eqs in pascuis publicis vl p̄uatis. Bart.

De fundis patrimonialibus ꝛ saltuensibus ꝛ emphyteoticis: ꝛ conductionibus eorum. Rubrica.

☞Emphyteota ecclesie vel p̄uati p̄t dño irrequisito rem emphyteoticam donare non tamen vendere.

Conducēs rē a fisco in perpetuum tz locum domini ꝛ vendere potest.

Siquis. Accipiēs fundū fiscalē in emphyteosi ꝑpetuā ipm donare potest cēsā irrequisito fisco. h. d. Sicut aūt donare sita vendere p̄t: quia rales emphyteoretenent locum dominorum: † sed secus in emphyteoticis eccle/

siarū vel priuatoꝝ: qꝛ̄ls possint dona re fundos dño irreq̄sito: nō tñ vendere. vt.l.fi.ſ.de iure emphyte. Et ita ꝛ̄
2 hic glo.penul. ¶ Ultimo scias q̄ ille qui cōduxit a fisco in perpetuū ꝛ̄lo cū onꝰ: ⁊ ideo pōt vendere: vt no.glo. in rubri.ſ.eo.Bar.
1 ☞ Minoꝝ nō soluenti vectigalia 3 principi pro eius fundo patrimoniali non currit prescriptio.
2 Minor non solues vectigal in ciuitate florentie non incurrit penam.

Patrimonialis. 1 2 Si pro re patrimoniali emphyteoticaria tpe debito soluta pēsio nō probatur minori ipso iure nō inferꝛ dānū vel pena sed tutori ⁊ curatori in solutiōe cessantib⁹ h.d. Nec ⁊ est cōtra. ff. de mino.l.fi ex causa.ſ.fi in cōmissuꝛ. er.ff.de pub.l.imperator. ibi minori currit tps: ꝛ̄ls pōt restitui: qꝛ̄ ille. ll. loquū tur qñ minor ꝛ̄s soluere vectigal fisco hic qñ principi ex eo qō pdiū erat pn cipis: ꝛ̄ls alias omne priuilegiū qō datur fisco est principis ⁊ auguste solet habere: vt not.ſ.de iure fisci in rubri. ¶ Itē nō ob. ſ.de fi.instr. ⁊ iu. haste fil.l.quicūq;. vbi res incidit in cōmissum ⁊ nō restituit: qꝛ̄ibi similiter erat fisci ⁊ venditio rei minoris erat facta hic cū debitū erat principis: ⁊ res minoris nō erat districta: vt hic ꝛ̄s glos. ¶ Per hoc patet q̄ cū omnia vectigalia cōis florentie ex cōmissione principis sint licita q̄ si minor cessauerit soluere vectigal qō dicitur principis multo magis nō incidit in pena ficuti nō incidit in penā nō soluendo vectigal quod debetur ipsi ciuitati. ⁊ hoc est verum nisi ciuitas super hoc leges propias haberet. qꝛ̄ tūc minor currere prescriptio statutaria ꝛ̄s posset restitui: vt patet in .c. constitutus. de in integ. resti.

a ¶ Remissiones ad quā materiam vide Pe.de ancha. in. c. potuit. de lo. vbi & Joan. de imo. ⁊ Capia. ⁊ Sali. omnino in.l.ſ.de iure emphy. 1 et Ang. in auren. de 2 nō alie. §. lex itaq;. colū. ij. et 3 Richard. malumb. in.d.l.ſ. et do. Alex. de imo. in cōsilio. vij. parte. et in consilio xxvij. iiij. pte. ⁊ in cō 1 silij. xcviij.

☞ Emphyteota ob sterilitatem impetrat remissionem canonis.
Res emphyteotica non potest ab emphyteota euelli licet alius offerat melioꝛem conditionem.
Dominiū vile mihi ꝓ fine causa auferri non potest sicut nec directum.

Dicūque. Emphyteota ob sterilitatē nō pōt remissionē mercedis impetrare: et rescriptū in cōtrariū impetratū ꝓ obreptionē nō ꝛ̄s. ¶ Itē fund⁹ fiscalis cōcessus in emphyteosim ꝑpetuā ab emphyteota nō pōt euelli ꝛ̄ ali⁹ offerat melioꝛē cōditionē. h.d. ¶ Et no. hic casum qō ꝓpter sterilitatē nō petit remissionem⁹ ꝛ̄s secus fit in colono. Sed an hoc fit verū simpl⁹. dicit no. in aut. de nō ali. §. hoc igit imperꝛ̄as. et ꝓ Pe. de bellapertica eo. tit. §. qꝛ̄ vero leonis. ¶ In textu ibi sed nec ꝛ̄c. ¶ No. ⁊ qō ab ꝛ̄phyteota ꝑpetuo nō pōt res euelli ꝛ̄ ali⁹ offerat meliores cōditionē, ⁊ Itē qꝛ̄ per hāc. l. ꝛ̄s sicut dñium directū nō potest auferri mihi per rescriptū absq; causa. vt not. ſ. de fide instr. ⁊ iure haste fil.l.fi ita. nec etiam vile vt hic.

☞ Ecclesia ⁊ fiscus parificantur.
Ecclesia qō possit cōcedere fundū in emphyteosim cū pacto q̄ nō incidat in cōmissum licet emphyteota teneat ad canonem.

Fundi. Si fundi patrimoniales principis in emphyteosim ꝓcedūtur apposito pacto vt ratiōe canonis non soluti nō incidāt in cōmissum ob hoc nō releuak ēphyteota⁹ a solita canonis pstatione. h.d. ¶ Et no. tex. ex quo patet ⁊ qō cū ecclesia ⁊ fisc⁹ paribus passib⁹ ambulent: vt.l.fi. de sacr. san. ec. q̄ ⁊ sicut fisc⁹ pōt cōcedere fundū in emphyteosim pacto appposito vt nō incidat in cōmissum ita etiā ecclesia. ¶ Sed o habes q̄ per istud pactum non tollitur quin emphyteota teneatur ad canonem.

Additio. Adde Bal. in.l. ñ.i.ſ. col. C. de iur. emphy. et ibi etiā per Bar. Alex.

Jqui. Suscipiens a peꝛequatoꝛe fundū deserꝛā ipsum perpetuo possidebit. hoc dicit.

Jquib⁹. Donatari⁹ principis rem sibi donatā possidet inconcussam ⁊ eā in alios pōt trāsferre. h.d.
☞ Datisfacere qui tenetur ex forma statuti anteqū accepter officium si est idoneus statur eius cautioni cum generali hypotheca.

Dicūque. Accipiens in emphyteosim fundū a fisco debet cauere de non deserēdo sub hypotheca omnium bonoꝝ suoꝝ vel satisfacere tenetur quam satisfactionē si magistratus omiserit ad suum redundat periculum. hoc dicit. ⁊ est argumen. quod vbi ex forma statuti aliquis tenetur satisfacere anteqū accepter officium alicuius potestarie quod si est idoneus credetur soli cautioni cum generali hypotheca bonoꝝ suoꝝ.

iiij. parte. ⁊ Pau. ar dizoni. in cōsilio incip. verus emphyteota ⁊c. Adde Ja. rebuf. in.l. omnium. 1. ⁊ qō ibi posui i apostil. ad ipsum. in versi. sterilia. ſ. d oī ag. deser. et cano. in c. propter sterilitatē. ⁊ ibi barb. extra d de ci. ⁊ eundē Barb. cōsilio suo incipiē. seriꝑsit ꝓpheta.

Additio. Adde qō no. bal. in. l. abstinēdū. C. quo. app. nō reci. ⁊ qō no. in. l. pretorie. ff. de pret. stip. ⁊ in. l. ſ. qui satisf. cog. istud dictus sequit⁹ Pau. de castr. in. l. diuortio. §. sed interdū. fol. ma. vbi etiā ꝓ hoc all⁹ quod leg. ⁊ no. in. l. de creationibus. ſ. de epi. aud. cōtra hoc tñ faciunt no. per Ang. in. l. ſ. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ adde Pau. de ca. in. l. ſ. qui satisd. cog. ⁊ quod idem no. in. d. l. pretoie. circa pin. de pret. stip. Et etiam similiter facit in contrariū rex. cū glo. in. l. mulier. ff. de iu. do. nisi dicas quod ibi debet intelligi quod tutor erat diues non tamē in tñ qō sine fide iussoꝛe diuitie sue essent i dāno sibi inspectis facultatibus pupilli. Alex.

1 ☞ Exceptio introducta per statutum quod quis non debeat audiri impedit litis ingressum.

Omnes. Fundi limitrophi militibus assignati etiam per rescriptū principis vel annotationem in emphyteosim vel iure dñij in alium transferri nō possunt ⁊ trāstati reuocā
1 tur. h.d. ¶ In tex. ibi penit⁹ audiank. No. ex hoc quod exceptio introducta per statuta quod q̄s nō debeat audiri impedit litis ingressum: vt hic et. ſ. de legi. l. leges sacratissime. Bar.

Nuerū. Ad euidētia scias qō si alicui fundus patrimonialis tanq̄ fertilis a principe assignatur quod perequatoꝛ pōt ei fundum sterilē assignare. Modo impeꝛato: facit hic differētia an quis accipiat fundus patrimonialem a principe vel a priuato. Nam si accipit a principe directo potest perequatoꝛ sibi sterilem assignare: sed si a priuato secus. tamē talis accipiens debet soluere fisco canonem annuū.

Fundos. Jn hac. l. dicit q̄ si fundi patrimoniales sint concessi et steriles aliquibus sint concessi et steriles non perequatoꝛ debet sterilia fertilibus congrega reniti omnīū pensio
1 prestetur et diuisio fiat sterilium equa lance et fertilibus congregentur.

¶ Pactum appositum a possidente fundū patrimonialem vel fiscalem ipsum vēdente: quod ipse ⁊ non emptoꝛ teneatur canonem soluere non tenet nisi in instrumento adfit principis autoritas.
2 Lex intelligitur secundum materiam tituli vbi est posita.
3 Obligatio viciosa vetustate tēporis non firmatur.

Os emphyteotici. Hec lex dicitur in duas partes vel ꝓ̄s in litera. Et prima legitur trib⁹ modis. primo modo in glo. ſ. huius. l. alias duob⁹ modis in glo. vlt. Fm primam lecturam. istud principiū breuiter. h.d. Pensio emphiteotici prędij fisco debetur per emptoꝛem non obstante pacto quod venditoꝛ soluere debeat nisi principis iudicio fuerit sir
1 matum. h.d. ¶ Verba autem litere exponе: vt. ſ. dicam et hec lectura placet: ⁊ est vera. ⁊ no. ex qua habes quod possidens fundum patrimonialem vel fiscalem si ipsum vendit appositio pacto quod ipse teneatur canonem soluere ⁊ non emptoꝛ tale pactum nulla obligationē inducit: quoniā ius percipiendepensionis est immutabile nisi fuerit firmatum principis iudicio. ⁊ Fm dictam lecturam exponе verba hoc modo: ius id est pensio sine obligationis vinculo. ideo dicit sine: quia non inducitur obligatio qō vendit oꝛ: teneatur ad solutionem pensionis et non emptoꝛ. Retentum est. i. retenta immutabile. id est immutabilem subaudi: nisi talis pactio principis iudicio fuisset firmata: vt in litera patet. alie vero lecture que ponuntur in gloss. vltima respiciunt potius vltimum dictum quā principium huius legis.
¶ Possessionē. hec est secunda pars huius legis: ⁊ legitur tribus modis. ¶ Primo modo qui emit predium patrimoniale. emphiteoticum non iuuatur ex vetustate tēporis quo vēdit oꝛ: soluit canonē quominus ipse soluere teneat. ¶ Secundo modo legitur quod ille qui possidet predium emphyteoticum nō emit nec in eo habet aliquem titulum: sed ipsum predium vitiose quesiuit: ⁊ ideo non iuuatur vetustate tēporis quin ipse canonē soluere teneatur licet nō soluerit. ⁊ Fm istam lectu. verbum vitiose est adiectiuū nominis possessionis. quasi dicat vitiosa possessio que sine obligatione ⁊ tit. fuit nō iuuatur tēporis vetustate. Fm vero secundā lec. est adiectum nominis ꝑ vetustatis. quasi dicat possessio acquisita sine obligatione. ſ. pacto de qua fit mētio in principio. l. q̄ emptoꝛ nō teneatur soluere pensionem q̄ pactio non parit obligationem vt dictum est nō iuuatur vitiosa vetustate tēporis quominꝰ emptoꝛ teneatur soluere canonem licet per vetusta tēpoza non soluerit. ¶ Tertio modo legitur hic versi. Fm Azo. quod non loquitur de prescriptione libertatis cōtra prestationem canonis: sed quod loquatur de iure ipsius iuris emphyteotici vt ipsius ius non prescribatur longo tempoꝛe scilicet. xxx. annoꝝ qō non soluit canonem: certe possum agere cōtra te in rem: non ob. exceptione prescriptionis. sed lectu. ista repꝛobatur per Accur. qꝛ non est verum qō hec lex loquatur in fundo priuati emphyteotico sed in fundo patrimoniali loquitur. ⁊ istud apparet: qꝛ in rubꝛica dicitur de fundis patrimonialib⁹. ⁊ sic hec lex videtur loqui de eis. ff. de in diem ad lec. imperatoꝛes. ⁊ quelibet istarum potest esse vera propter plenitudinē litere. ⁊ Fm omnes lectu. hec. l. breuiter hoc dicit. Æmens fundum emphyteoticū patrimonialē non immutat suo pacto ius prestande pensionis q̄n eā soluere teneatur nisi fuerit principis iudicio confirmatum: etiam si per vetusta tempoza non soluerit emptoꝛ. Itē habens ius prędij emphyteotici nō perdit ipsum vetusto tempoꝛe. h.d. Fm vnam lectu. positam in glo. ſ. ibi: nam in rubri. ⁊c. ¶ Nota q̄ lex debet intelligi secūdum materiam tituli vbi est posita. ⁊ est casus in. l. imperatoꝛes. de in diem ad lec. quod autem hec litera dicit ius prestandi pensionem non prescribi longo tempoꝛe: intelligе nisi efflurerint. xl. anni: vt infra. l. finali. et de fun. rei priua. l. finali.

Additio. Not. ex hac. l. quod viciosa obligatio vetustate tēporis nō firmatur. Angelus.

☞ Emphyteota quod habeat vtile dominium.
Emphyteota non tenetur emere a domino iure dominij per allodium.

a ¶ Habet vsilevniũ. Adde gl. ordi. in l. cuz manu fara. §. neimo. ff. de cõtrahen. 1 emp. & vẽ. a & bal. s. in rub. de iure ẽphy. et 2 in rub. s. de cõtra/hẽ. emp. & ven. q. pf.

b ¶ Aeĉsitiõne. Add de pau. dẽca. in l. iuli. §. ex vẽdito. ff. de 1 acti. ẽpti. & ly. in l. 2 certũ. C. dẽ ven. & do. alexan. de 3 imo. in l. iij. §. ex cõtrario. vbi etiaz vide bart. in iij. col. ver. q/ro q pos/sessio. ff. dẽ acqrẽ. pos/sef. et do. Alex. i cõ/sil. xxiiij. iiij. parte.

c ¶ Cenentur dñs. adde bal. in l. j. nu. 3. ver. z no. 1 qd lex. s. de accu. Bar. in l. ti merces. 2 §. condu/ctor. ff. loc. & l. iij. ff. de annu. leg. 3

Possessores.

Emphyteote fũdos patrimoniales p allodiuz emere nõ cogunt: dñm vero vile habẽt sicut fi a pincipe vel alio quocũq titulo acquisierint. h. d. † Sed. hic casum expressum q emphyteota habet vtile dñium: vt in fine pater. In alijs vero legibus non dicitur quod emphyteote sint domini: sed habent in rem actionẽ. † Ultimo videtur hic casus quod emphyteota non cogitur emere a domino iure dominij per allodium: vt hic in fi. cõcor. s. de iure delibe. l. nec emere. cum fi. Barto.

Nulli.

Predia patrimonialia hic nominata non possunt alienari in aliũ pena cõtrafacientibus imminẽte. h. d. et est localis hec. l. vt dicit gl. regulariter autem predia patrimonialia et ẽphyteoticaria possunt alienari: vt. s. l. priori. Bar.

Canonis prestatio prescribitur spatio. xl. annorum: et requisita. nu. §. 1
Prescriptio quadragintaannorũ qũ currat contra rempublicã & ecclesiã: 2
non tamen romanam.
Possessio naturalis annexa cum ciuili dicitur naturalis.
Possessio corpoalis separata a naturali quod non reperitur.
Predium dominicum vel templorũ 4
ecclesiam cum beneficio principis non alienatur ne canon soluatur.

Debemus.

Quicunq annos fundũ patrimoniale vel templorũ vel 1
alterius iuris cum titulo vel sine possederit nullã pio ipso molestiã controuersiã vel gõnẽ parti põt si soluat canonẽ debitũ. Si vero a principio ꝑ titulũ possessor dempto canone a principe prediũ fuisse sibi ꝓcessum a canonis prestatione securus est. h. d. † Et sic nõ ob. s. eo. l. ius emphyteotici: q̃ dicit prestationẽ canonis non prescribi vetusto tpe q 2
nõ. xxx. annis vt ibi sed. xl. sic: vt hic.
¶ In tex. ibi vel locoz no. 3 tra rẽ/pu. & tra tẽpla ꝓscribi spatio. xl. annoz & hoc est verũ hec iura in quo/c libet tẽplo sed hodie fallitin ecclesia Romana: vt aut. quas act. s. de sac. sanc. eccle. & in coz. vñ sumik. Jrẽ hoc ver in reb9 emphyteoticis tẽplorum als 3 tra: vt. s. de rei do. vl rẽ. ¶ In tex. rei corpoalis. ¶ Nota q dicit 1
corpoalis. & j. subiecit possessiõis; et sic ãpparet qd hic loquitur de corpoali possessione. & appellat hic corpoalẽ possessionẽ naturalẽ annexã cũ ciuili: qd apparet q ex eo resultat prescriptio vt hic: cũ ex sola naturali nõ possit resultare: vt in l. acquiritur in fi. ff. de acqui. re. do. Unde nõ videtur vera doctrina dicentiũ q possessio corpoalis est illa que parit effectũ. i. dñiũ. i. fructuum acquisitionem. b nã hic erat corpoalis possessio: & tñ effectum parit dñij. & ideo dicas put glo. dicit q non reperitur possessio corpoalis separata a naturali: & q̃ 4
plex est possessio scilicet ciuilis & naturalis. ¶ In tex. ibi: hoc etiam &c. per hunc ver. pz qd̃ predium dñicũ vel templorũ etiã cum principis beneficio non alienatur cum pacto ne canõ soluat. expressius probatur. j. de fundis rei priua. l. fi. nisi tale beneficium spatio. xl. anno. fit confirmatum vt hic. ¶ Et aduerte bene quia q nõ soluatur canon non prescribitur spatio. xl. anno. nisi duobus concurrentib9. Primo qd si possidens acquisierit rẽ cũ titulo. Secundo qd̃ tempore acquisitionis imperator: cõcesserit q canon non soluatur. nã si post acquisitionẽ prediũ tale beneficium concederetur: tũc prescriptio. xl. anno. non procederet: vt no. hic in glo.

¶ De mancipijs & colonis patrimonialiũ & saltuensium & emphyteoticorum fundorum. Rubica.

Locato castro cum territorio & terreno nõ censentur locata loca siluestria ad culturam penitꝰ inhabilia.
Colonus qui facit culturari arbores vel vineas ꝑ inexpertos si predia ex hoc efficiantur deteriora tenetur domino.

Emphyteotecarios.

Sivilla locata in emphyteosim cõceditur nõ põt colonus vsurpare totũ territoriũ eiusdẽ & vniuersas aquas & fontes: sed fructũ dz percipere de his in quibus cultura requiritur. & vti aqua quatenꝰ ad culturã necessaria est. reliquũ vero cedit emphyteote. h. di. ¶ Et sic vide tur casus hic q si dñs ville vel castri locauit alicui villã vel castrũ cũ territorio & terreno nõ videt locare poderia & alia loca siluestria ad culturã penitus inhabilia nec fontes nec riuos aquarum nisi quatenꝰ aqua est expediens ad culturã & ideo residuo aque poterit vti & collibus et poderijs vt hic. ¶ Ultimo glo. hãc. l. inducit cõtra doctorẽ seu magistrum qui nimis facit scholarem ꝓ se legere. item contra scriptorem committentem alicui scribere ꝑ pecunia. ¶ In tex. ibi culturis erudierũt. † No. etiã cõtra colonos qui faciunt culturari arbores vel vineas vel arari terras per ineruditos in cultura. nã si predia ex hoc sint effecta deteriora tenẽtur dominis quia imputantur eis cur ineruditos miserint ad culturam. Barto.

Libertates.

Manumissio facta de mancipio fundi patrimonialis a non domino rescinditur per procuratorem cesaris.
Emens a fisco velsin emphyteosim accipiẽs tenetur stare colono fiscali.

2 Singularis successor ecclesie an teneatur stare colono 1
lono ecclesie.

Cognouimus.

Emptor fundi patrimonialis tenetur stare colono quẽ si expulerit possessione priuatur. h. d. ¶ Et 1
no. hic qd emẽs a fisco vel ẽmphyteosim accipiẽs rẽ tenet stare colono fiscali. & est ratio: ne colonus fiscalis habeat recursum contra fiscum cui cõcor. s. eo. l. j. emphyteota vero vel emptor fundi priuati nõ tenetur stare colono regulariter vt. s.
2 loca. l. emptorem. ¶ Et no. istam. l. ad. q. de eccle/sia que concessit fundũ in emphyteosim in quo fun 1
do steterat ad laborandum quidam per maximum tempus: quia si emphyteota expellit illũ colonum cum bonus esset & aliũ surrogauit in locum eius qd debet emphyteosi priuari.

Additio.

Et sic collige qd singularis successor ecclesie tenetur stare colonoⁿ fi 2
cut in successore fisci. facit. l. fi. de sac. sanc. eccle. et tenet Ludo. in l. fi filius. §. fina. soluto matrimo. & ibi scripsi post Jmo.

Soper.

Coloni ad aliquã militiaz conuolantes renocant ad culturam antiquam. ¶ Item milites veterani ad quietem donati rei rustice operam non debent dare. Et hoc fallit in militibus limitaneis quibus est arare permissum. vt. l. agros. s. de fun. limi. 1

¶ De fugitiuis colo. patrimo. et emphy. et sal. Rubica.

Dicunq.

Coloni patrimoniales vel saltuenses non obstantibus aliquibus stipendijs que promeruerint reuocãtur ad pristinam culturam agrorũ. b hoc dicit. l. pe. §. muros. ff. de re. dini. c et hic in glo.

Disquis.

Suscipiens vel occultans colonum patrimonialem pena hic inserta punitur.

Diuscunq.

Omnes ascriptitij ad agriculturam predio rum patrimonialiũ si conuolauerint ad alia quam militiam reuocantur. h. d. Bar.

¶ De pdijs tamiacis & de his q̃ ex colonis dñicis alijsq̃ libere conditionis procurantur. Rubica.

Partus ventrem sequitur. fallit in tamiaco. 1

Liber.

Natus ex vno parente tamiaco & altero libero tamiacus est. natus autẽ ex ascriptitio vel seruo alieno & ancilla dominica vel ascriptitia vel serua priuati ex colono vel seruo dominico semper sequitur conditionem parẽtis liberi. hoc dicit. 1
¶ Et sic est speciale in natis ex tamiaco quibus semper sequuntur conditionem parẽtis tamiaci. regulariter contra: quia partus ventris conditionem sequitur: vt. l. ne olutius. s. de agri. & censi. et ibi fuit dictum.

Abundans cautela non nocet.

Eminimus.

Dicimperator dicit qd ipse fecit quandam legẽ quam non habemus: in qua statuit q predia tamiaca vendẽrentur emere volentibus sub soluto canone & qd emptores predioꝝ per neminẽ poterũt inquietari. & ly illa. l. a illis emptoribus esset sufficiens: attamen ad hucimperator cõstituit qd dicti emptores non possint gratiari et fim hoc no. illud vulgare q abundãs cautela non nocet fim Andr. de barulo. de qua in. l. testamẽtũ. C. de testa.

¶ De diuersis pred. vba. et rusti. et temp. & ciui. &c. Rubica.

Ro edibus.

Edificans in loco publico soluere debet debitã pensionem pro edificio b
si expediat rei publice: alias ipsum solum cum edificio vendicatur. hoc dicit rex. & glo.

Restauratio murorum non põt fieri inconsulto principe.

Restauratiõi.

Tertia pars canonis q̃ redigitur ex fundis & locis reipublice sufficit ad restaurationem murorum. hoc dicit. Et nor. † q restauratio murorum non potest fieri inconsulto principeᵇ. de quo i. l. pe. §. muros. ff. de re. dini. c et hic in glo.

Eos qui.

Emptor reipublice vel templorum ipsam perpetuo possidebit: nec ab eo potest euelli licet alius offerat melioꝛẽ cõditionẽ. h. d. ¶ Et fim hoc nor. q̃ habet locus subhastatio in rebus templorum & reipublice: sed hoc est correctũ in reb9 templorum per aut. hocius pro: rectũ. C. de sac. san. eccle. Barto.

Siquis.

Emptor ei emphyteosis fiscalis facta a priuato vel a ciuitate sub pacto ne teneat ad canonẽ tenet: sed pactũ est irritũ. hoc dicit. Nec ob. s. de fun. reipu. l. fina. vbi non tenet venditio nec pactum: q ibi emptio fuit facta a principeᵉ: q̃rat emphyteota alterius. & ideo abominabile esset qd̃ princeps nõ possidẽs reuerentur ad canonẽ: vt hic no. quod hec li/

¶ Colono. vide tu ad hoc do. Sozi. in consil. cxxij. incep. ex his q superi⁹ &. circa secũ/dã gõnez cũ ver. se. in prima pre char/ta. li iij.

¶ Inconsulto prin/cipe. adde istũ i. l. sacra. ff. de re. diui. & i l. ex hocin re. ff. de iust. et iu. & oino per Alex. post eum. in. l. op⁹. ff. de ope. publ.

¶ Principe. Adde do. Alexã. de imola in. l. opus. & ope. pu. vbi etiã p Barto. et Bal. in. l. ex hoc in re. ff. de iu/sti. & iu.

rera dicit a consulatu ꝛc. Quia sm hoc patet qꝫ pōt fieri lex que habeat locū in oibus actibus preteritis a tali tempore citra vel retro. Bar.

¶ De locatione predioꝝ ciuilium vel fiscaliū siue temploꝝ siue rei pri uate vel dominice. Rubrica.

Dui patris. Predia pricipis que in perpetuū locātur sunt locanda diuitibus vel alijs cum fideiussione idonea prestita ꝛ officialis predicta negligens debet de suo refarcire oē detrimētū. Bar.

Endi. A colonis perpetuis feudoꝝ publicoꝝ nō auferunt fundi iꝫ alius melioꝝ conditionē offerat. h. d. ¶ Et nota hic cōtra prelatos qui post edificia facta in ruinis volūt dicere se deceptos. de quo. ſ. de fun. rei pri. l. j. ꝛ. ſ. de fun. nauicu. l. ij. vbi dixi. Barto.

Emphiteota poterit conductor appellari.

Accipiēs rē in perpetuū potius dicit emphyteota qꝫ conductor.

Oca. Subhastatio in locatione perpetua fundoꝝ publicoꝝ ita vendicat sibi locum sicut in venditione. h. d. ¶ In text. ibi perpetuarijs conductoribus. ¶ Nota. emphyteotam appellari conductorē. Nam omnis accipiens rem in perpetuum dicitur potius emphyteota quā conductor: vt hic. Barto.

Cōductores perpetui quod possideant.

Ongruit. Si finita locatione conductor primus tm offert quātum nouus in locatione prefert. h. d. ¶ Nota. glo. hic posita que tenet qꝫ oductores perpetui possidēt: fec⁹ in tpalib⁹ qꝛ illi dicunt hr̄e deterentione q̄ sunt ad tēpus vñi. Bar.

Conducens rem in perpetuo potest eam vendere ꝛ donare.

Casus in quo princeps non potest rē vni concessam etiam motu proprio alteri concedere.

Donas vel locas rē qꝫ intelligat solū donare vel locare ius qꝫ in ea habet.

Redia. Predia domus augustalis i perpetuū locata ad aliū non pñt trāsferri sub alio pretextu qꝫdiu pensio soluit ꝛ cōmes rerū priuatarū contrafaciēs punit. Itē predia augustale princeps donare pōt ei cui locauerit in perpetuū vel ad rps. Itē primus cōductor ꝺductio ne finita si in licitatione offert tm quantū ali⁹ prefert. Si vero rē cōduxerit in perpetuū omnī tpe est securus. h. d. ꝛ cū primo ¶ tñ so huius. l. no. glo. hic in ver. retrahēdo qꝫ cōductꝰ rē in perpetuū potest eā vēdere ꝛ donare ꝛ ad posteros transmittere. ¶ In text. ibi vel spōte donauerit. ¶ Not. casum in quo princeps rē concessam per se vni: non pōt alteri concedere etiā motu ppio: nisi dicat nō obstante tali cōcessione facta: vt in. c. ſi motu ppio. extra de prebē. lib. vj. ¶ In text. ibi cōcedere pēsionē. ¶ Nota. quod si detinēti rem quidam habēs ius in ea donat eā simpliciter intelligit̄ donare solū ius qꝫ habet: idē est in locatione: vt. l. si domus. ff. de lega. j. not. in. l. cum alienam rem. ſ. de le. qꝫ satis credo.

¶ De conducto. et procu. predioꝝ fisca. et do. aug. Rubrica.

In causis fiscalibus seruandus est ordo iuris sicut in causis priuatorum.

Citatio facta per regem baroni vt ostendat ius qꝫ habet in tali castro est nulla.

Barones potestatis si delinquūt grauius puniuntur q̄ alij.

Substitutio si est facta de domo bardoꝝ intelligētur substituti omnes illi de bardis.

Negatum factum ecclesie sancti Fracisci an sit nullum sicut si esset factum fratribus.

Onductores. Cōductores fundoꝝ domus fiscalis ꝛ aliꝫ hoies dicte domus cum agere volūt experiri debēt ordinario iure ꝛ nulli aliorū patrocinium prestare debent nec executionis ministeriū: et contrafaciētibus pena imponit. nec est penitentie locꝰ h. d. ¶ Per hanc. l. dicit Ant. de barn. quod in causis fiscalibus est seruandus ordo iuris sicut in causis priuatoꝝ. ¶ Item si rex facit citare suū baronē vt ostēdat iura qꝫ habet in castris qꝫ possidet alias auferret sibi ea. nā talis citatio ipo iure est nulla cū nemo titulū ostēdere debeat sine possessionis: vt. l. cogi. ſ. de pe. here. ꝛ sic e in isto qꝫ not. ¶ In text. ibi grauior. no. contra barones potestatis delinquentes vt ipsi debeant magis puniri quam alij ciues. ¶ Et no. hic glo. que exponit domum. i. illos de domo. vnde si quis substituit filio suo domū bardorum quod intelligantur substituti omnes illi de bardis. ¶ Item pro hoc pater quod si legatū relinquitur ecclesie sancti Francisci quod illud legatum est nullū sicut si relinqueretur fratribus de sancto Francisco. licet tenuerim contrarium in libello mi noticarum.

¶ Quibus ad condu. predio. fisca. acce. non licet. Rubrica.

Ullus. Palatini milites prohibentur a locatione fundoꝝ principis hoc dicit. Barto.

a ¶ Potiꝰ dicit emphyteota. a pōt ex hoc elicere differimē qꝫ inter emphyteosiz est ꝛ locatione de q̄ vide Bal. in. l. j. ſ. de iure emphy. Joā. an. in ad di. ad spec. in rubr. de loc. tit. v. in prin. ꝛ do. meū Philip. decij ꝙ ſi. pennul. volu. ſ. per totum.

¶ De colla. fundo. fisca. vel rei pri. ꝛc. Rubrica. a

Rdinariorum Preses prouincie ꝛ sui officiales possunt exigere conductores dominicos ꝛ etiam impartiri fauorem curialibus Cesaris volentibus facere dictam exactionem.

Ambasiatoribus non creditur sine publicis lr̄is.

Baiulo non creditur sine literis quando nō est notus vel quādo vult aliquem citare personaliter: vel quando agitur de magno preiudicio.

Citatio facta domi sine literis non reddit citatum contumacem.

Palatinos. Palatini pñt transmitti per comitē rerum priuatarum ad presidē cū lr̄is: vt sint soliciti circa exactionē pēsionū fiscaliū: ꝛ nō debēt inferre aliquā constitutionē: cōtra facientes puniunt relatione facta de hoc prefecto prouincie. h. d. ¶ In text. ibi cū publicis lr̄is. ¶ Per hāc literā ptz qꝫ nō credit ambasiatoribus sine publicis lr̄is. p. co. ſ. de decu. l. ſi qs decurio. Item vnā lec. ꝛ de exac. scr̄i. l. missi. ibi: cum delatorū ꝛc. ¶ Itē per hāc. l. dicit qꝫ cū isti palatini obtineāt vicē quoꝝdā baiuloꝝ: vt ibi ꝺ qꝫ baiulo ꝺs dari lr̄a ad hoc vt rei credāt. ꝛ hoc est verū qñ baiulus nō est not⁹ vt hic. ꝛ. d. l. missi. alias bene debet ei credi sine lr̄is: ꝛ ita no. glo. in. l. sed si interpellatur. ſ. j. ff. de arbi. pro hoc facit. l. iiij. ſ. j. ff. de dam. infec. ibi: libellū ꝛc. Vel dic qꝫ qñ baiulus vult grauare aliquē realiter qꝫ tunc requirit lr̄a: qꝛ agit de magno preiudicio: vt. d. l. missi. ꝛ. ſ. de iure fi. l. facultas. aut vult citare verbo tenus vt compareat cōa iudice: ꝛ tunc si est notus nō requirit litera: vt. d. l. sed si interpellat. si est ignotus sic: vt hic. Nam hic transmittebat de vna prouincia in aliam.

Additio. ¶ Tamē nota qꝫ nunqꝫ citatio facta domi reddit citatum contumacem ablq; literis: vt no. Bald. ꝛ Ange. in. l. ij. in. ij. col. de anna. excep. ſ. ꝛ vide de hac materia qñ credat nūtio⁹ per Bar. in. l. j. ſ. cura carnis. ff. de offi. prefe. cō sul. ꝛ ibi dixi. Alexan. ¶ Ultimo no. hanc. l. ptra bajulos cōmittētes cōtra aliquā cōcussionem. Bar.

Mnia. Predia ex quacunqꝫ causa ad fiscum pertinentia a transactione publicarum specierum non habent immunitatem. h. d. Barto.

¶ De priuile. domus auguste vel rei priuate ꝛc. Rubrica.

Diuatas. Ad extraordinaria munera vel superindicta etiā fiscalis possessor non cogitur. h. d.

Comitatui soliti portare granū clusinum ad ciuitatem Perusij non possunt vigeri vt portēt ad alium locum longiorem.

Em priuatam. Predia pricipis a tractione publicarum specierum nullatenꝰ hodie excusantur sicut nec predia priuatoꝝ. Iꝫ aliqñ excusata fuerit; qꝫ vlera solitū locū tales species portabant qꝫ hodie fieri nō pmittit. h. d. ¶ In text. ibi: qñ? ante optimū argumētū pstat hec lr̄a qꝫ cū de psuetudine ciuitatis perusij sit qꝫ granū clusū Perusij portetur ad ciuitatē Perusij qñ comitatiui soliti portare non pñt vigeri vt portent ad aliū locū longiorem ꝛ magis distantē a clusio. facit. ſ. de an. ꝛ tribu. l. pto locis.

Ro tyronib⁹. Ipse dicit imperator: qñ cum certus redditꝰ assignatus esset militibus certe militie: ꝛ ad huius redditus prestationē predia prouinciali teneren cōferre qꝫ etiam predia principis ad hoc tenentur. h. d. Bar.

Strata ꝛ via sunt diuersa.

Statutum punies in duplum maleficium cōmissum in strata nō cōprehendit maleficium factum in via.

Absit. Instructiones publice pōtium ꝛ stratarum inter sordida nō numerātur: ꝛ ideo nemo excusat ab eo. cōco. C. de sac. san. eccl. l. ad instructionē. fallit si aliqui⁹ muneris publici vacatio sit specialiter cōcessa: vt. l. cui muneris. ff. de va. mu. ꝛ no. ¶ qꝫ dicit hic stratarū. ꝛ. ſ. dicit vie. ¶ Et sic ptz qꝫ hic via ꝛ strata ponūtur vt spēs differētes. cōco. ff. de via publi. l. j. circa fi. ꝛ est vtile ad statutū: dicens qꝫ cōmittens maleficiū in strata: pena dupli punit. nā si accusatio dicat qꝫ maleficiū sit cōmissum in via nō concludit penam dupli: quia sunt attendenda verba legis. vt. l. j. ſ. docere. ff. vi. bo. rap.

Excepto Nullus a superindicto excusat excepta principis possessione. hoc dicit Barto.

¶ De grege dominico. Rubrica.

Penitentie qꝫ sit locus in furto consummato.

Ropositis. Subtrahēs equum a grege dñico ipsum restituit. er in vna libra auri punit. Inbrahēs

de grege priuati punitur in media libra a qua pena releuatur si eū obtulerit spōte. h. d. ¶ Et nor. hic casum in quo subtrahēs punitur alia pena ꝙ dupli vel quadrupli. Item no. ꝙ in furto cōsummato est locus penitentie. simile. ē. de his qui se deferūt. l. j. ⁊. ff. de alie. iu. mu. cau. fa. l. iij. in fine. ⁊. ē. ad. l. iuliā ma. l. quisquis. regulariter contra: vt. l. qui ea mente. ff. de fur.

¶ De cupressis ex luco dānēsi vel perseis p egyptū non excidendis vel vendendis. Rubrica.

SIquis Ementes vel vendentes arbores cupressi in locis hic nominatis puniuntur. h. d. Et est hec lex ar. ꝙ eo ipso quod imponitur pena emēti imponitur vendenti. de quo in. l. j. ē. ad. l. iul. ma.

OMnes Autoritate propria nullī potest in luco dānēsi incidere cupressos nec eas collapsas alio transportare contra faciens punitur. Item plantans cupressum non potest aliam ob hoc incidere sed pro tali plantatione a fisco vnam libram auri cōsequetur. h. d. No. l. pro constitutione papali disponente quod de massa trabaria nulli sit licitum excidere abietes nec eas collapsas alio portare.

¶ Finis libri. j. Sequitur. ij.
¶ De dignitatibus. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo. Vel dic vt dictum est in libro precedenti de multis qualitatibus personarum: sed quia dignitas est qualitas que inhereat persone: vt dicitur ibi in. l. j. ideo ponitur hic rubrica de dignitatibus.

1 ☞ Militia an sit dignitas. remissiue. et infra. numero. 83.
2 Doctor roqueri non potest: nec personaliter capitur. au. ii.
3 Donatio facta in concubinam per doctorem non tenet.
4 Doctor non tenetur vltra ꝙ facere potest.
5 Pro delicto non iuspenditur nec decapitari potest. numero. 30.
6 habentes domum ad locandum coguntur doctoribus locare.
7 Doctoribus competit actio popularis.
8 Doctorum filij preferuntur aliis ⁊ gratis promouentur.
9 Doctoris persona discipulo honesta videri debet.
10 Doctor sine literis est de consilio principis. Efficitur comes si legit per. xx. annos. In ius vocatur scriptura non verbo.
12 Doctor non subit munera personalia. Doctor habet iurisditionem. Doctor non punitur corporaliter nisi degradetur. et nume. 30.
13 Preses scribēs doctori appellat eum patrem alias punitur. Extrahēs doctorem de domo capitis pena punit.
14 Doctoris creditur de vita ⁊ peritia scholaris. Doctoris interpretatio est probabilis. Doctori credens exculatur ab expensis.
15 Doctori consuetudinem alleganti creditur. Gaudent doctores priuilegio immunitatis. Dicitur habere dignitatem.
16 Non tenetur soluere gabellas.
17 Scholaris magni ingenij licet non studuerit per quinquennium doctorari potest. Scholaris qui doctoratur debet esse maior. xvij. annis. Moribus alios antecellere. Examinatur a septem doctoribus.
18 Spurius.
Judeus vel mulier non potest doctorari.
19 Priuilegia concessa militibus trahuntur ad doctores vel aduocatos. remissiue.
20 Docto: legum est maior omnibus professoribus. Mato: preferturalijs professoribus.
21 Doctor postq̄ recepit insignia reprobatur ⁊ semel approbatus non potest amplius reprobari.
22 Doctor cum eius familia non potest scrutari de armis. Doctor non tenetur soluere collectas.
23 Scholaris studens non tenetur ad munera in propria patria. Scholaris vagabundus an possit doctorari.
24 Doctor senex non est semper inueni preferendus.
25 Scholaris licentiatus ante susceptionē diuersi non habet priuilegia doctoratus.
26 Licentiatus quando habeatur pro doctore.
27 Scholaris solo verbo vocatus doctor ab imperatore habet priuilegia doctoratus. ⁊ nu. 29. quādo.
28 Doctor legens dum legit dicitur ciuis illius ciuitatis.
30 Imperator solo verbo doctorem creat.
31 Scholaris doctus preferetur doctori ignaro. Scholaris qui excessit. xxv. annum presumitur nō addiscere.
32 Scholaris qui incipit studium patre viuēte an debeat studere de bonis communibus.
33 Doctori ꝓmittenti scholaribus maria ⁊ mōtes nō est credendum: ⁊ est presumptio contra ipsum.
34 Mulier sequitur cōditionem patris: ⁊ an illustris si nubat clarissimo. et nu. 40.
35 Dignitas proueniens ex accidenti non extenditur vltra pronepotes: secus si ex origine. et vide latius. numero. 20.
36 Consules dicuntur clarissimi.
37 Dic titulus in quo differat a tractatu primi libri sup. vbi tractatur de dignitatibus.
38 Officium quod sit aliud a dignitate.
39 Casus in ista lege.
40 Nobiles habent dignitatem. Mulieres habent nobilitatem ⁊ dignitatē: ⁊ quasiter. nu. 42.
41 Dictio vir qualiter accipiatur.
43 Abbatissa dicitur habere dignitatē ⁊ administrationem in suas monachas.
44 Dignitas quot modis dicatur et qualiter accipiatur: et quid sit quando est idem quod nobilitas. numero. 47.
45 Dignitas diuidit per gradus: ⁊ q̄ sunt illi gradus.

46 Nobilitas an sit idem qō dignitas.
47 Diuitie ꝙ cōferant ad nobilitatem: vbi circa finem quod possunt esse causa remota ad nobilitatem acquirendam.
48 Mores boni in aliquo erantiqui dicuntur si duxit in actibus virtuosis per decem annos.
49 Nobilitas trāsit in filios nisi ꝓpter eoꝝ delictum illam amittant.
50 Nobilitas non transit ad bastardum.
51 Nobilis an dicatur qui descendit a parentib⁹ valētibus: pura patre vel auo licet ipse sit modice conditionis.
52 Rusticus licet probus diues ⁊ valens tamen nō dicitur nobilis.
53 Filius natus ex nobili quando dicatur nobilis. et quando ignobilis.
54 Nobilitas an consequatur ex natiuitate.
55 Nobilitas que habetur ex progenie nō durat vltra pronepotem. Hugo non est dignitas nec dignitatē tribuit.
56 Nobilitas an detur vbi virtus datur.
57 Nobilitates sunt tres sc⁹ theologalis naturalis et politica.
58 Nobilis apud deum quis dicatur et sic.
59 Nobilitas naturalis considerari potest duobus modis.
60 Nobilitas naturalis vno modo ꝺsiderata: est q̄da habitus electiuus in medio cōsistēs circa ea q̄ pertinent ad preesse vel dominari.
61 Nobilitas politica que sit. et nu. 62.
Nobilitas politica est inuenta ad similitudinē nobilitatis theologalis.
63 Plebeius in ciuitate florentie si efficitur miles efficitur nobilis: secus alibi.
64 Dignitatē nullus habere potest a seipso sed oportet ꝙ per alium cōferat et eam sibi assumēs incidit in crimen falsi.
65 Tres cause que possunt impellere ad concedēdam dignitatē non tamen necessitant.
66 Dignitates etiam ꝓpter vitia conceduntur.
67 Dignitas quando concedatur ex mera gratia.
68 Preferens indignum digno peccat.
69 Progenies est causa concedendi dignitatem.
70 Nobilitas q̄q̄ cadit in ignorantem.
71 Nobilitas est actus voluntari⁹ nec sin intellectu cōsistit.
72 Nobilitas potest alicui in puncto mortis conferri.
73 Infans potest effici miles ⁊ coronari.
74 Nobilitas que cadit in ignorantem non est propriae virtus.
75 Voluntas licet non sit virtus. est tamen signū virtutis de presenti.
76 Nobiles in electionibus ⁊ testimonijs vbi voces sunt pares preferuntur plebeis.
78 Princeps solus potest concedere dignitatem: et omnis qui habet potestatem. l. condende. et sub numero. 97.
79 Magni barones licet non sint milites possunt tamen facere militem.
80 Rex transiens per alicuius regnum potest ibi creare milites.
81 Populus ciuitatis quando possit facere milites et a concedere dignitatem.
82 Ciuitas an potest dignitates ⁊ nobilitates q̄ inducunt a iure cōi non accipere vt dignitates.
83 Dignitas aliqua potest esse ex forma statutoū que nō sit de iure cōi.
84 Miles qui milij habet iurisditionē potest alium militem facere autoritate consuetudinis.
85 Plebei quidam dicuntur honesti quidam viles.
86 Plebei veniūt appellatione populi: et qualiter hoc probetur. nume. seq. ⁊ numero. 98.
87 Practica probandi cōmunem vsum loquendi et infra. nu. 98.
88 Nobilitas semper importat acceptationem.
89 Nobiles delinquentes de iure communi plus puniunt in penis pecuniarijs quam plebei.
90 Princeps ꝓpter status saluē quoddā remouet de ciuitate ⁊ quibusdam ꝓfectum ad ciuitatem interdicit.
91 Nobilitas habet aliqua grauamina annexa que per se mala sunt.
92 Priuatus ob delictū nobilitate ⁊ dignitate ꝛ sit priuatus quo ad omnia commoda non tamen erit priuatus quo ad onera que retinebit. Pena non debet esse causa premij.
93 Virtuosus si staret ⁊ viueret per mille annos nisi transferatur in eum aliqua dignitas semper remanet plebeius.
94 Qualiter ostendatur aliquē esse nobilem.
95 Nobilitas infima dicitur illa que conferrur per statuta ciuitatum dispōnentia ꝙ aliqui sint nobiles.
96 Verbum qō referatur ad id quod cōgruit in specie non in genere.
97 Officia habentia nobilitatē annexā et dignitatem que sint.
98 Practica probandi aliquem nobilem.
99 Communis vsus loquendi dicatur communis debet esse longus saltem. x. annorum.
100 Nomen popularium ꝓout differt a nobilibus in quibus locis habeatur in iure.
101 Nobilis verbaliter dicitur esse q̄ nobilito reputatur.
102 Nobilitas que attribuitur ex genere vsq̄ ad quos tranſeat.

SIut ꝓponis. Additio. ¶ Militia sit dignitas. [a] vide bartolum in. l. ex eo. ff. de testamen. militari. ¶ Doctor primo roqueri non potest. [b] l. milites. C. de questionibus. quia militat aduocati. Iudex

¶ Dignitas. vide Feli. in. c. clerici. circa fi. col. de iudi. vbi ꝙ non est dignitas. adde Ja. rebuf. in. l. j. nu. i. ē. de mune. ⁊ ho. et oīno per Zu. ro. singu. suo cōsil. ccccvij. incipit militia dignitas.
¶ Nō potest. de offic. ordi. infra. scriptis vide feli. in. ru. ō mag. vbi plene ⁊ q̄ sint cōtū præroga. sue. ergo aplio dicti scilz ꝙ doc. nō possit torqueri. pcedet ēt sic cōsuetudo sit in. xiij. ita nor. casus est sing. ex Bar. in. l. oēs iudices. ē. de decu. li. p. quem ad hoc refert et secq̄tur rosing. suo ccccxc. incipit militesdoctores ⁊ ō curiōes. ⁊ ibi in apostilla ad hāc materiaz.

cati. C. de aduoca. diuer. iud. † Donatio ab eo facta in concubinam nō valet. l. ij. C. de do. iter vir. & vxo. no. doc. in l. affectionis. ff. de dona. Jo. an. in c. cum quis. de sepul. libro. vj. et Host. in sum. in ti. de dona. inter vi. et vxo. Ş. cui. ver. excipitur. † Item non tenet vltra q̄ facere pōt. glo. in l. miles. ff. de re iudi. & vide Inn. in c. j. de magi. † q̄ delicto non suspenditur. l. deferrore. Ş. pena militum. de re mil. et ibi glo. in actio. debiti. quauder pau. no. Bart. & Bal. in l. j. ff. sol. mat. † Cogunt enī eis edes locare secūm Bul. in l. decernimus. de epis. & cle. et Bald. et Ang. in. o. l. j. ff. solu. mat. † Popularis actio cōpetit pro iniuria sibi illata. Bar. in l. j. Ş. ius publi. cum. de iusti. & iur. † Filij eorū p̄fecturuntur equalibus & promouent sine expensis glo. in l. iubemus. C. de aduo. diuer. iudi. † Persona doctoris discipulo sancta & bona esta videri debet. l. liberorum. in glo. ff. de obse. pa. prestā. & iuxta illud Iuue. Qui p̄ceptoꝛē sancti voluere parentis esse loco. Bal. in auf. habita. ne filius pa. † Doctoꝛ est de cōsilio principis sine literis. l. ff. de aduo. diuer. iudic. Doctoꝛ efficit comes & illustris si legit per. xx. annos. l. quoties. de. p̄fec. qui in vi. ¶ Itē scriptura non verbo in ius vocāt. l. quoties. j. e. ¶ † Itez nec psonaliter capitur. l. medicos. de a profes. & ibi gl. & bar. ¶ † Itē nec muneribus psonalib⁹ affligitur. l. grammaticos. e. ti. Itē iurisditionem hz. d. auf. habita. Itē nullus pati debet in dignitate: ideo doctoꝛ nisi degradet ad penā mortis vel absciss̄ionis membꝝ non condēnatur. l. duas. de epi. et cle. † Itē si p̄ses iudex scribens doctoꝛi nō appellet eū patrē extraordinarie punit. l. ij. ş. de offi. diuer. iudi. Itē extrahens eū de domo sua pena capitis punitur. l. medicos. C. de profes. vide do. Car. fl. oz̄tinū in cle. j. de mag. ¶ Item credit doctoꝛi de vita scholaris. xvj. q. j. c. j. De peritia eī⁹ foli doctoꝛi stat. l. neminē. C. de aduo. diuer. iu. † Itē eius interpratio p̄babilis est glo. in. c. j. de postu. pla. Et redēs doctoꝛi ab expensis releuat. fm doc. Car. in cle. ij. de magi. p̄. de ancha. in. c. finē libb⁹. de do. & cōtu. & q̄ no. Bart. in l. in bonoꝝ. ff. de bo. pos. † Itē credit eis si allegāt p̄suetudinē Bal. in l. de q̄b⁹. ff. de legi. alle. glos. in l. dos a patre. C. sol. mat. Itē gaudēt p̄uilegio immunitatis. Bar. in d. l. medicos. Itē ō habere dignitatē per Bar. in proe. C. Itē nō tenent soluere gabellas fm Bal. in. d. auf. habita. Jngenuū scholaris supplet etatē. c. frequēs de testi. spo. libro. vj. † Itez scholaris magni ingenij potest esse doctoꝛ: & nō studuerit per quinquennij; vt in proe. ff. Et ad hoc vt doctoꝛ p̄uilegio gaudeat debet esse maioꝛ. xvij. an. l. j. ş. puerilia. ff. de postu. Itē moribus alios excedere oz: ala dignitate p̄mutatur. bar. in. d. l. magistro. & q̄ sit examinat⁹ a septē. l. si quis. C. de p̄fes. † & q̄ nō sit spuri⁹ hz de facto nō seruet fm do. Card. in. o. cle. j. de magi. & quod non sit iudex vel mulier in quib⁹ non cadit dignitas. l. ij. ff. de reg. iur. l. ij. C. de iude. ¶ † Et an p̄uilegia cōcessa militibus trahant ad doctoꝛes vel ad aduocatos. dixi in repeti. mea. l. cēturio. ff. de vulga. & pup. in p̄in. † & doc. legū sunt maioꝛes oibus alijs p̄fesoꝛib⁹: vt voluit glo. no. in proe. ff. in. ş. plene. dumvoluit q̄ scholaris habeat tres iudices. oratoꝛ tamē p̄ferēt oibus alijs p̄fessoꝛibus: vt voluit glo. in l. ij. ş. de stu. li. vj. & ibi rex. † Et doctoꝛ q̄us receperit insignia potest ēi reprobari fm Bar. in l. grāmaticos. C. de profes. & medi. Et doctoꝛ semel approbatus nō pōt amplius reprobari fm Bal. per illū text. in l. ij. de libe. & eorū lib. † & doctoꝛ cum eius familia nō pōt seruari ō armis. vide Bar. & que ibi scripsi in l. medicos. C. de p̄fes. & medi. & ibi etiā q̄ doctoꝛ nō tenēt soluere collectas: & q̄s ille qui vult doctoꝛ rari nō est repertus &c. & ibi etiā signaui. † Et scholaris studens nō tenēt in p̄opria patria ad munera. l. j. q̄ui eta. vel p̄fec. & ibi vide qualiter intelligatur statutū si dicit q̄ scholaris cōueniē tantū coram ep̄o an poterit cōueniri coram rectoꝛe. vide Bar. in l. viros. j. eo. de diuer. offi. li. xj. in fi. li. & vide bart. in l. j. de tyro. an scholaris vagabund⁹ possit doctoꝛari. † Itē doc. senex nō est semper iuueni preferendus. vide rex. & ibi Ang. in auf. de monachis. in. ş. fi. & facit q̄ no. per glo. & Bar. in l. cū quid. ff. si cer. pe. ¶ † Et no. q̄ scholaris licētiatus ante susceptū bireti nō hz p̄uilegia doctoꝛatus fm Bal. in l. benesa. zenone. de quadri. p̄scri. & l. athletas. ff. de excu. & fino dicit Bal. in l. j. & fi. ff. sol. ma. † q̄ in fauorabilibus licentiat⁹ habeē p̄ doc. & an licentiatus q̄ susceperit gradū doctoꝛat⁹ post doctoꝛatū alterius debeat p̄poni illi primo doctoꝛato. bar. q̄ fic. in l. j. C. de consli. q̄. per illū rex. † & an scholaris vocatus doctoꝛ solo verbo ab imperatoꝛe habeat p̄uilegia doctoꝛatus. vide Mar. de lau. in addi. suis in prima char. & vide Bal. in. c. j. q̄s dicatur dux vel march. † no. q̄ doctoꝛ legens donec legit dicit tunc ciuis illi⁹ ciuitatis vbi legit. q̄ Bar. in l. municepes. in. ş. miles. ff. ad munici. & in l. j. eo. ti. circa medium. vbi loquitur de prelato. † Et no. q̄ imperatoꝛ pōt solo verbo creare doc. fm q̄ no. per Ang. in l. j. C. de sen. pal. pronūciat⁹ tñ doctoꝛ solo verbo ab imperatoꝛe vel papa si est signarus iuris non habet p̄uilegia doctoꝛum: sed vt doctoꝛ minoris scientie honoratur. arg. l. quod si forte. de solu. & per Bald. in. c. regalia. quis dicatur dux vl̄ march. ¶ † Et doctoꝛ damnatus ad mortem decapitari non potest. l. oēs. immo glos. in ver. possunt. de episco. & cleri. vbi dicitur q̄ nemo in dignitate constitutus mori debet anteqū degradetur. facit. capitu. degradatio. de penis. libro. vj. † et scholaris doctus p̄fertur doctoꝛi ignaro glos. in. l. prima. C. de decurio. et eorum fili⁹. et est glo. in autentica de monachis. ş. plene. in versiculo

per. tp̄s. et est p̄sumptio q̄ scholaris qui excesserit. xxv. an. non bene addicat secundū Bart. in l. j. C. de his qui era. se. ex. ¶ † Et an scholaris qui incepit studium viuente patre debeat perficere sum⁹ pribus cōmunib⁹ patre mortuo an expensis suis. Bar. in l. j. C. de peri. succe. parē. et de doctoꝛe † q̄ promittit maria et montes scholari non est credendum. vide glo. et Bar. in l. non oēs. ş. fi. ff. de re mi. Item ar. suspitionis est contra doctoꝛes qui acquirūt sibi scholares per pecuniā. l. j. ş. solet de of. p̄fe. vr. et ş. sed et si quis. insti. de suspe. tu. in gl. Alexan. ¶ Mulier † conditionē patris & aui illustris retinet dum tamē nubat clarissimo. h. d. Si autē nuberet homini minoris conditionis tūc sec⁹: quia sicut mulier ꝑpter viri cōditionē consecratur: ita deprimit: vt. ff. de senatori. l. femine. ff. de reg. iur. Sol. dignitatē sine administratione p̄t habere vt hic: sed dignitatē cum administratione regulariter nō vt in contrarijs. Fallit in quibusdam p̄cellentib⁹ mulieribus vt de cōsuetudine quarūdā partiū: vt. l. fi. ş. de arbi. et. c. dilecti. extra de arb. † fallit i abbatissis quas videm⁹ habere dignitatē & administrationes in suas monachas. et interdū extra cū habeant castra. et similia. ista dignitas sine ad ministratione de qua loquit hec lex nihil aliud est q̄ dignitas seu nobilitas: et sic apud nos vocatur ita dicit hec glo. et probatur. j. e. l. mulieres. & j. dicā. Dicit enī ralis est nobilis dña tali nobilitate cum sit comitissa marchionissa. et simi. vt. j. ostēdā. est ergo videndū quid sit nobilitas. ad cuius declarationem premitto aliquas q̄stiones. ¶ † Et primo quero quot modis dicit dignitas. rndeo quādoq̄s accipit largissime: vt oēs dicantur in dignitate qui sunt bone fame & integri stat⁹: vt. ff. de va. & extraor. cog. l. cognitionū. ş. j. ibi illese dignitatis status. & alibi quiliber dicit dign⁹ q̄ nō reperit indign⁹: vt. l. cuz quidā. de leg. ij. et de manu. test. l. seruus. et de hoc non loquit hic. Aliq̄s ꝑo accipit dignitas ꝑ officio q̄ hz dignitatem annexā: vt. ff. de mu. & ho. l. honoz. in p̄in. Et ita loquit rub. extra de p̄b. et dign. et rex. in. c. de mulcta. eo. tit. ista loquitur glo. ff. ad. l. iul. de ambitu. l. j. q̄ dicit quedā officia q̄ ibi nominant esse dignitates: vere eīm officiū ipsum non est dignitas sed habet dignitatez annexā. vt. ff. de mu. et ho. l. honoz. in p̄in. Et isto modo etiā non loquit hic tit. Aliq̄s dignitas accipit pro quadā qualitate q̄ facit psonam differre a plebeis: & ista est nobilitas secūdū vulgare nr̄m: vt statim dicaz. Et cōsideraē ista duob⁹ modis, ꝓ̄o pur ista dignitas stat i noie gñis sui: nec hz nomē speciale vt esse decurio. vt. ff. de munic. et ho. l. spurij. in p̄. et

a ¶ Prefe rend⁹. Ad de Fel. in c. clerici. circa me diū. ff. col. de iud. et late i rub. de ma. et obe.

b ¶ Dignitatez. adō Feli. in. c. dilecti. de ma. & obe.

c ¶ Dignitatem. an abbatissa dicat habere dignitatez. vide Feli. in. c. memi nimus. in j. co. versi. viteri⁹ q̄ro. de accusa.

esse miles et ꝓhyter ⁊ similia. vt. l. ne quis. C. vt ne ꝑuina. sunt et alie dignitates notare. ⁊ ⁊ iste diuidunt ꝑ suos grad⁹. Est em illustris superillustris spectabilis clarissim⁹: vt. j. videbitis in prosecutione materie. ⁊ istis nos hodie vtunt. de his

46 loquit hic li. ¶ †Secudo ꝯro et reuoco in dubiu verū sit verū ꝙ dignitas ꝓout accipit: vt separata ab officio vel administratiõe sit idē ꝙ nobilitas. rndeo siquidē nobilitas accipit ꝓpie ꝓut facit quez differre a plebeis: et de ista loquit hic et tunc dico ꝙ est idē nobilitas ⁊ dignitas: probo sola dignitas est ꝙ facit quē differre a plebeis ⁊ quē nō esse plebeiū. vt. ff. de suspe. tu. l. j. in fi. et. l. iij. §. autores. ⁊ ibi hoc ꝓbat. de are. ponit ꝙ omnis carens dignitate est plebeius. alꝫ qui est in dignitate desinit esse plebeius. probatur. C. vt ne. ꝑtua. l. ne q̃s. Illo ergo qō sm nros mores appellat nobilitas: illud idē est dignitas que facit quē non esse plebeiū. ꝓpterea hoc videtur expressium. institu. de iure nat. gen. ⁊ ciui. §. plebiscitum. ibi glo. dicit ꝙ plebs continet omnes exceptis nobilibus. Jn rep. vero. d. §. appellantur nobiles patricij et senatores q̃ habent dignitatē. facit. ff. de ver. signifi. pleb. in ꝑnc. Sz posset dici quod ille. §. plebiscitum probat contrariū. dicitur enim ibi ꝙ plebis appellationes non continentur oēs exceptis senatoribus et patricijs sed multe sunt alie dignitates inferiores a senatorib⁹ ⁊ patricijs: vt. j. ti. §. l. neminē. ergo patet ꝙ multi habentes dignitatem sunt plebei. idest homines habentes inferiores dignitates a predictis. ⁊ sic nō oīs q̃ est in dignitate desinit esse plebeius: et sic nō est idē nobilitas et dignitas. Sol. ibi ponitur nomē patricianus in genere ꝓ omnib⁹ patrib⁹ ciuitatis: et sic ꝓ omnib⁹ habētib⁹ in ciuitate dignitatem: vt patet. ff. de orig. iur. l. ij. §. deinde cum etias. ⁊. §. ex eisdem temporibꝫ. sed. l. neminē. j. tit. ij. loquit de alio magno patricius honore q̃ cepit esse postꝫ fuerūt creati imperatores. Preterea istū intellectum ponit Hugu. sub dictione plebs. ꝓteres certū est ꝙ dignitas nō debet cōcedi nisi ei q̃ sit in aliq̃ ptate saltem ꝙ sit decurio: vt. l. honores. §. nec. ff. de decu. nā plebeius nō ꝓt eligi ad dignitatē: vt ibi ꝓz. Sz alibi dr ꝙ ad dignitates debēt eligi nobiles: vt i auf. de defen. ciui. in. §. interim. ⁊ §. fi. ergo pater quod ob hoc quod dicit nobiles intelligitur hoc est in dignitate positos: vt in auf. de defen. ciui. et sic nobilitas et dignitas sunt idem. preterea hoc ꝓz in. l. quero. de nata. restī. vbi dicit nobilissim⁹ iperator. Jdeo aūr dicit nobilissim⁹ in superlativo gradu: q̃ est in dignitate in gradu superlativo. ꝓterea hoc patet in diuina scriptura. Mat. xxvij. in fi. vbi venit Joseph ab arimathia nobilis decurio. q. d. erat nobilis: q̃ erat posit⁹ in dignitate decurionat⁹. ¶ Cō cludit ergo ꝙ nobilitas q̃ facit quē differre a plebeio est quedā dignitas eo modo sumpta quo dixi. S. scilicet separata ab administratiõe. Jdeo nos videmus in nostro vsu notari dignitatē illas a qua procedit nobilitas. dicimus em regales: ducales: marchiones: comites et simi. Quosdam vero vocamus nobiles simplices: q̃ vt dixi quedā erant dignitates notare: quedā innotare: ergo apparet q̃ licet sub noie nobilitatis nō habeam⁹ aliquē speciale tractatū in habem⁹ hūc libū de dignitatibus et in multis aliis partib⁹ iuris. ideo de nobilitate certe tractare possumus. Pōt etiam accipi nobilitas multis aliis modis: et tunc non est idē quod dignitas: vt istarum videbitis. ¶ Tertio ergo quero q̃d sit nobilitas seu dignitas ꝓout idē sunt. ⁊ vt circa hec veritas eluceſcat multoū opi. referā. Fuit em q̃dā noie Dātes alligeri de florētia poeta vulgaris laudabilis et recolēde memoie qui circa hoc fecit vnā cantilenā in vulgari que incipit. ¶ De dolze rime damor. che solea trouare li mei penseri ꝛc. et ibi recitat tres opi. antiquoū. Prima est q̃ dicit ꝙ q̃dā imperator dixit ꝙ nobilitas est antiqua eris ⁊ diuitiarū possessio cū pulchris reginimib⁹ ⁊ moribus. Alij dixerūt ꝙ antiq̃ boni mores faciūt hoiem nobilē. et isti de diuitijs nō curāt. ¶ Tertij dicunt q̃ ille est nobilis qui descendit ex patre vel auo valenti. et oēs istas opi. reprobat. Ultimo ipse determinat ꝙ quicūq̃ est virtuosus est nobilis. Item ꝓ testē esse nobilitas etiā vbi nō est virtus: et sic nobilitas habet in se plus ꝙ virtus. Exēplū in puella vecchia. nam verecundia est diuersa a virtute: ⁊ tñ in ea est nobilitas. Concludit igitur quod oīs anima predestinata a deo in felicitate. vt in omni tempore bene operetur etiam anteq̃ aliqua actum virtuosum operetur dicatur nobilis. et ista sunt eius dicta in summa. De quolibet ergo large et latius videamus singulariter. ¶ Prima ergo opi. fuit quod quidam imperator dixit quod nobilitas est antiqua possessio eris siue diuitiarum cū pulchris reginimibus et moribus. et istud reprobat ipse dicens quod ista diffinitio est falsa et imperfecta. falsa: quia diuitie non possunt dare nec auferre nobilitatem: quod apparet: quia diuitie ex se sunt viles. et quod est vile est nobilitatem non potest concedere. vilitas autem eorum apparet: quia diuitie congregate non quietant animum [b] sed maiorem curam tribuunt. ¶ Jte illa diffinitio est imꝑfecta: q̃ alijs modis cōtingit nobilitas: vt. j. dicet. et ista videt intentio poete predicti. ¶ Primum q̃ dicit q̃ quidā imperator posuit diffinitionē ꝓdictā. hoc non reperitur in corpore iuris: sed forte ipse in alijs hist⁹ijs inuenit. ¶ contra reprobationē sua arguo ꝙ diuitie cōferunt ad dandā nobilitatem: q̃ q̃cq̃ confert ad virtutem confert ad nobilitatem. istud

a ¶ Est nobilis. Adō Juuenalē Tota ls veteres exponēt eon diēp cere Arria: nobilitas sola est atq̃ unica virtus. Adde de nobilitate. ⁊ q̃d sit panor. in. c. sicut. el. ij. j fin. versi. i gl. in ꝑti. nobilis. ; extra de homici. pau. de ca. ꝑti. xxij. col. ij. versi. posset etiā ad huc ⁊ ꝑti. xxxj. al⁹. expos. col. iij. ⁊ barr. cepo. cōsi. xliij.

b ¶ Animū. Facit dictus vale. marti. i. c. de nu. fo. z tunc i exēplo de Syphace rege ⁊ i fine dū inquit Iraq̃ neq̃ vicio beāt bōa q̃ istoꝝ mala. loū amaritudine defideriosi dupliceant.

a patet ex dictis suisq̃ dixit ꝙ vbicunq̃ est virtus ibi est nobilitas. [a] ⁊ hui istud nobilis est ille quē nobilitat sua virtus. sed diuitie conferunt ad magnanimitatem que est virtus: vt habetur a sancto Tho. in. ij. ij. questio. cxxviij. c. fi. ⁊ ꝓ philosophū. iiij. Ethy. vbi tractat de magnanimitate: ergo conferunt ad nobilitatem. ꝓterea quicquid cōfert ad felicitatē cōfert ad nobilitatem sm eundem sed diuitie cōferunt ad felicitatem: q̃ sine ipsis non contingit hominem esse felicem sm ꝓbm. j. ethi. ergo ꝛc. Preterea eorum diffinitiones ponit ꝑbs. v. politi. circa ꝑncipium vbi sic ait. nobiles enim esse videntur quibus assistunt progenitorū virtus ⁊ diuitie. Finaliter cōcludo ꝙ diuitie nō sunt dignitates: nec dignitatem possunt dare directe: vt dicit poeta. possunt tamen esse causa remota ob quā nobilitas cuenit: ⁊ obuēta cōseruabit. ⁊ ita cōcludūt rationes in oppositū facte. ⁊ hoc est verū: vt. j. dicā. ⁊ in hoc tñ dicit poeta. Secūda opi. fuit eorū qui predictā opi. renouauerunt hoc modo ꝙ antiqui boni mores cum possessione diuitiarū faciunt hominē nobilē ⁊ optimam partem ademerūt: q̃ forte ipsi nō habebant eam. ⁊ hec sunt verba poete. q. d. secūda opi. ꝙ soli antiqui boni mores faciunt quē nobilē. Jstam opi. ipse dānat. Jsti videntur ꝓsupponere ꝙ ex vili patre nō pōt descendere nobilis filius: qō ꝓz q̃ requirūt antiquitatem. ex hoc eoꝝ antecedenti sequeretur ꝙ oēs sumus nobiles vel sumus oēs ignobiles. quia si primus pareꝫ fuit nobilis. ergo oēs descendētes sunt nobiles. Si primus ignobilis ergo omnes descendentes ignobiles: q̃ nunq̃ in persona alicuius potuit incipere nobilitas seu dignitas. nā aut ipsi habent dicere ꝙ mundus fuit ab eterno cū multitudine eorum qō est falsum ⁊ cōtra fidem xp̃ianā. Mihi videtur salua reuerentia tanti poete qō dicte rationes facte ad reprobandum dictas opi. nō sunt vere.

Primo enim auctoritas quā ipsi asserūt ex dictis eorum sc̃z ꝙ ex vili parente non possit nasci nobilis filius. nā ꝓbi requirunt antiquitatē bonorum morum

48 † certe ista antiquitas pōt esse in vno hoie. Nā si diuauit lōgo tpe. x. vel. xx. an. in bonis moribus dicent antiqui boni mores: vt. ff. de leg. i. de quib⁹ in gl. iuꝑ ver. inueterata. vnde ex istis actibus virtuosis non erit nobilis nisi cōpleto longo tpe. istud videt expōsum in doctorib⁹ qui nō cōsequūtur dignitatē comitum nisi exploits. xx. an. in lectura. vt. §. de profes. l. j. lib. x. ꝓterea posito ꝙ antecedens esset verū non sequit cōsequēs ꝙ oēs essemus nobiles vel ignobiles. Pone enim q̃ Adā fuit nobilis.

b Additio. Et qui tunt isti nobiles ⁊ quot modis tuamantur⁹ vide tex. ⁊ ibi Bald. in. l. nobiliores de commer. ⁊ mer. vbi dicit ꝙ qui facit artē mercantium non potest esse nobilis. qō nota.

49 cōtra dominos venetos. Alegā. ¶ †Et nobilitas trāsit in filios nisi ꝓpter eorum delictum eā amittant nam ꝓpter delictum quis infamatur et ꝓpter infamiam perditur nobilitas ⁊ dignitas: vt. j. l. ꝓz. ⁊. l. quoties. Si ergo aliquis ex filijs se gessit virtuose: retinet nobilitatem ⁊ ille erit nobilis et si alius gessit se vitiose perdit nobilitatem ⁊ erit plebeius. ⁊ ita fuit de facto i Cain qui occidit Abel fratrem suum ꝓpter quod perdidit nobilitatem pa-

¶ Nobilitas. adde beatum Thyps. sup mat. in hoc. xv. fol. xlij. ver. bene autem ait. vbi inquit ꝙ nihil est ꝙ sic hominē facit insignem atq̃ cōspicuū etiā si magnā loꝝ birtu opteat latere vt splēdor iste virturis sicut emissio sole circūdatus ira vrtq̃ clarꝫ refulget nec i terra solū mō ruti lat⁹ ꝓpria ipsius virtutis emittit. sed sua ipsius etiā celuz ꝓpositos ful gore radiabit.

¶ Summatur. vid tu ad hoc copiose ꝛno. Feli. in. c. super eod. in fi. j. col. iij. nō. no. ij. cū seq. de test. ⁊ do. Sozi. i cōsi. cclvj. incip. elegās ter. ꝙsubtiliter. vers. prima rō est. q̃ in se cūda parte. char. expix. ⁊ pau. de cast. in pl. cxxviij. ⁊ in cōsi. cxxix.

51 ter ꝙ illi dicātur nobiles qui descendunt a paretibus valentib⁹: puta patre vel auo. Jste qui descendit sit modice ꝓditionis. Jstud reprehēdit poeta eadē ratione: q̃ videtur ꝓsupponere ꝙ nō sit nobilis nisi qui nascitur ex nobili. Et q̃ ex rustico nō pōt nasci nobilis ex quo sequūtur ꝓsequētie falsę. vt. §. dictū est. sed nō est verū ꝙ ipse hoc ꝓsupponat: dicunt enim ipsi ꝙ ex valentib⁹ parentib⁹ vt ipse poeta recitat. nō aūt dicit nobilib⁹ ⁊ posb

52 sunt habere talē intellectū. Pone † rusticus incipit esse probus homo ⁊ valens ⁊ tenere statū nobilitatis: certe ipse nō est nobilis: q̃lla rusticitas nō potuit purgari plene ⁊ perfecte in eo: sed filij et nepotes sui erunt nobiliores vt tota die videmus in rusticis ꝓ nenientibus ad aliquem gradum ciuilitatis. vnde ex parte ignobili tamen valente nascitur filius vel nepos nobilis: ⁊ sic nō ꝓsupponit illud quod poeta dicebat. ⁊ posito ꝙ ꝓsupponeret non sequeretur quod ille essent falsę consequentie: vt dixi in precedenti opi. verū. mihi videtur. ¶ Item reprobat poeta dictam tertiam opi. in eo quod adiecit: licet ipse sit modice conditionis. nam talis est vilissimus: quia habuit viā nobilitatis paratam a parentibus ⁊ ipse non seruat eam: ⁊ talis vituperandus est plus q̃ alius. si ergo est vilissim⁹: ergo nō est nobilis: ⁊ hoc rāgit multos viuentes q̃ vadūt ꝑ terrā: sed quo ad mores mortui

53 sunt. ¶ Sed ista rnsio non videt veraſciendū ergo est ꝙ ex parentib⁹ nobi

libus quandoq; nascitur filius nobilis & virtuose viuens: & iste erit nobilis sm oēs predictos. Quicq; nascitur filius reprobus qui hz mores malos ex quib⁹ est infamis: & tunc perdit nobilitatē: vt. ff. l. proxi. et isto casu verū dicit poeta qui eū appellat vilissimū: quādoq; nascit filius qui nō hz mores nec bonos nec malos: & forte est segnis qui nō est operatiuus: vel forte est demens vel furiosus: & isto casu retinet nobilitatem. ff. de iudic. l. cecus. & l. cū furiosus: et isto casu loquuntur verba illoꝝ qui dicunt q hz sit ipse modice cōditionis: & sic reprehensio poete eos non
54 tangit. † Videndū est vtrū dictum suum sit bonum quod ex natiuitate quis habeat nobilitatē. & videt q sic. vt hac. l. ſ. & l. eo. l. senatores. & ff. de sena. l. senatoris filium. & videtur expressum prouerbio. xvii. c. ibi. Gloria filiorum patres eorum. & Eccle. x. c. ibi. Beata est terra cuius rex est nobilis. & exponit gl. ibi. ſ. de stirpe regia. Iu cōtrariū est Job. xiii. c. in fi. vnde dicit q mortui sine nobiles sine ignobiles fuerint nō intererit filioꝝ. si eīm nobilitates transirēt a parētibus. p certo eoꝝ interesse ignorare nō possent. ¶ Preterea q ex natiuitate naturaliꝫ habētur nō pñt tolli per principē: vt insti. de iure natu. §. sed naturalia. ¶ Sed hoc pōt mutari: q nubendo vni
58 plebeio perdit dignitatē: vt hic. & l. femine. ff. de se-
55 na. ergo &c. † Preterea nobilitas q habet ex pgenie nō durat vltra pronepotē. vt hic no. gl. & ſ. dicā. & sic ille qui nascit ex pronepote nascit ex nobili. non tñ est nobilis. & ista est vera: q; ples seu origo nō est dignitas: nec dat dignitatē: vt hic. & in auc. de rescrē. §. fi. ſ. eo. l. mulieres. & ibi in genere. Nobilitas ergo principes est qui nobilitat ꝑpter gemmas. merito ergo princeps eā pōt auferre & dare quandocunq; vult.
56 † Quarta opi. fuit ipsi⁹ poete q vbicūq; est virtus ibi est nobilitas. & intelligit de virtute qua homo felix efficit. Ité dicit q pōt esse nobilitas etiā vbi non est virt⁹: & sic nobilitas hz in se plus q̄ virtus. Exemplū in muliere verecūda. nā verecundia diuersa est a virtute: & tñ in ea est nobilitas. ¶ Cōcludit ergo q aīa predestinata a deo i felicitate vt omni tpe bñ faciat etiā ante q̄ faciat aliquē actū virtutis dicitur nobilis. & hec est vera nobilitas de qua pauci reperiūtur: vt ipse dicit. Videam⁹ ergo an predicta sint vera. & ostēdo q nō. Pone aliquē ꝑpter delictū suū esse infamē: & sic in eū nō cadit dignitas vel nobilitas vt. ſ. l. prox. postea reuertus ad bonos mores est factus virtuosus sm eū iste erit nobilis qō est falsum nisi restituatur per principem: vt. l. imperialis. §. de nup. Ité pone aliquem virtuosum de crimine damnatum quod infamat cōtra virtutē. certe iste erit nobilis sm eum quod est falsum cum infamis sit: vt. l. athletas. in fi. de his qui no. infa. Ité pone ex vno rege natum filium qui furtū⁹ est reprobus & infamis
57 et predestinatus a deo in damnatione. certe secundum eum iste non erit nobilis. qō est falsum: q; talem interim anteqū vitia cōmittat est nobilis: vt hic. et. ſ. eo. l. senato. cum simi. Ité sequeretur q seruus virtuosus esset nobilis. quod est falsum: vt. l. fin. qui mi. non pos. Secundo probatur auctoritate diuine scripture. Eccle. x. a principe stultum posuī in dignitate sublimi. ergo est nobilis: licet stultus: & tamen nec virtuosus nec predestinatus in felicitate. Preterea si est natus ignobiliter surget in gloria. scribitur ad Corinth. xv. c. vides ergo quod licet predestinat⁹ sit in gloria tamen donec est hic dicitur ignobilis. Item dicit apostolus ad Corinth. iii. c. nos nobiles vos autem ignobiles vsq; adhuc. Preterea si verum esset dictum eius sequeretur q̄ nullus plebei⁹ esset virtuosus vel predestinat⁹ in salutem: q; si esset predestinatus vel virtuosus esset nobilis sm eum: & sic nō esset plebei⁹. Tertio hoc probatur auctoritate Phi. ſ. Ethic. iiii. c. qui dicit q̄ sunt quidam homines virtuosi tamē sunt nobilitate priuati. Preterea potest esse q̄ seruus vel rusticus est virtuosus cum omni virtute: vt q; est fortis vel prudens iust⁹ et expert⁹ in his que sibi mandabuntur: & tamē nescit se domari. certe iste nō est nobilis: vt dicit Philosoph⁹. ſ. Ethi. ix. c. nō enim est nobilitas vbicunq;
57 est virtus. quid ergo dicemus. ¶ Dico pro declaratione presentis questionis habemus ponere tres nobilitates. Prima est nobilitas theologica seu supernaturalis. Secūda est nobilitas naturalis. Tertia est nobilitas politica & ciuilis. De prima theologica & spirituali est querendū in cōspectu eterni iudicis apud quē nulla est obligatio: nec aliquid latet: vt dicit poeta predictus. & apud deū est nobilis ois qui est in gratia faciēte gratias vel gratum. Itez ois ille qui est virtuosus dico de illa virtute q̄ facit hominē felicē intelligo hoc sc; si est i charitate si em̄ aliōs i charitate est ille est i gra. nō em̄ pōt ee in charitate sine gra. & ista gratia cōsistit in hoc qō de⁹ sua largitate facit hoiem gratū sibi: vt hr̄ in magistro sniarū in. ij. li. dist. xij. & clarius ibidem ab illo reuerendo doctore fratre Bonauētura de Balneo regio. & a sancto Tho. in. ſ. ij. q. cx. a. q. l. & hoc est vez et probat. ſ. Reg. ij. c. vbi dicitur. Quicunq; honorabit me ego honorificabo eū: qui aūt contēnunt me erūt ignobiles. Istoꝝ aūt nobiles nō possum⁹ perfecte cognoscere nisi p reuelationē. dicitur em̄ Eccli. xj. c. Nescit homo vtrū amore vel odio dignus sit. & multi sunt predestinati q̄ apud nos reputātur ignobiles: vt p̄z ex dictis auctoritatibus apl̄i ad Cor. iiii. et. xv. c. ista ergo nobilitatē theologicam̄ dimittam⁹
59 theologis. ¶ Scōa igitur nobilitas est naturalis & hec pōt cōsiderari duobus modis. ¶ Primo ꝑut cōgruit animalib⁹ rationalibus & etiam irrationalibus & aliis etiam sensu carentibus et isto modo dicuntur nobilia & ignobilia sm nobilitatē operationum vt in brutis ptz. Videmus em̄ qualdam aues eiusdē speciei nobiles & ignobiles. ¶ Exemplū in falcone aliquis dicitur gentilis & aliquis peregrinus &c. Idē de ceteris animalibus. Idez de pomis et eodē modo inter artifices distinguimus quosdam nobiles qui sunt magis instructi aliis: & alii sunt quos ignobiles dicimus: vt supra de recondi. in pub. hor. l. ſ. lib. p. & C. de postu. l. prouidendum. & isto modo seruus & ancilla potest esse nobilis: & ita habetur Zeno. ix. c. ista ancilla nobilis et de hoc loquitur philosophus. ij. ethicorum. in principio. Et de hoc non est nostrum principaliter tractare: quia per hanc nō distinguitur nobilis a plebeio de quo querimus. Secundo modo potest considerari ꝑout cadit in hominibus ista nobilitas naturalis: et tūc debet intelligi naturalis. i. naturali ratiōe inducta.

quod nos iuriste appellam⁹. de iure gē. ꝓmeno. qō apparet: q; solis hominib⁹ congruit. & de ista nobilitate Phs. ſ. ethi. iiii. c. vbi dicit q̄ nihil aliud q̄ virtus et malitia determinant seruum & liberum: nobiles et ignobiles. hoc autē nō est intelligendum de
63 omni virtute: sed de ea que cōpetit aliquib⁹ ꝓut sunt apti oñari non de ea ꝑut apti sunt subiici ꝑut per Phm. ſ. politi. ix. c. ¶ Dicendū est ergo q talis nobilitas est virtus ꝓout cōperit his qui sunt apti dominari seu preesse: vel ponas diffinitionez virtu-
64 tis quaꝫ ponit Phs. ſ. Ethic. cum dicta adiectione
60 † eu dicas q̄ hec nobilitas est quidā habitus electiuus in medio cōsistēs circa ea q̄ ptinent ad esse vel oñari. & cum hac determinatione posset esse verum quod dicit poeta. & de hac nobilitate habetur.
61 Ipſ. di. nunq̄ de vitijs. ¶ † Tertia nobilitas est politica seu ciuilis ꝓout differt nobilis a plebeio secundum quod accipim⁹ apud nos & in foro nostro cuc quod dicit poeta predictus oīno nō est verū: q; tūc sequerent̄ inconuenientie supascripte. Quid ergo dicendū. Rñ. Dosti. in sum. de ꝓbē. et dig. q̄ dignitas est ꝓeminētia quedā. Idē ergo dicēdū de nobilitate: q; nobilitas & dignitas idē sunt: vt dictum est. sed certe nimis generaliter loquitur: quia etiaꝫ seruī habent ꝓeminētias vt ordinarī⁹ & vicarī⁹ et etiā plebei et rustici habēt ꝓeminētias sc; q̄ quilibet paterfami. in domo sua habet ꝓeminentiam. Inn. vero in. c. de multa. de ꝓbē. dicit q̄ illa est dignitas que reputat̄ dignitas: & si nō reputat̄ dignitas nō est dignitas. Itēm nō ꝓobat rationibus et nimis generaliter loquit̄ tamē veritati ꝓpinquior est. quid ergo dicēdū. Rñ. q̄ nobilitas apud nos in venta est ad similitudinē & imitationem illius nobi-
67 litatis que est apud deū: vt in auc. vt iudi. fine quo quo suffra. §. itaq;. & de offi. ꝓfe. ꝓtor. afri. l. ſ. et. l. in nomine dñi. in ꝓnci. de nup. l. imperialis. in ꝓncipio. sicut ergo ille apud deū est nobilis quem deus sua gratia sibi gratū fecit. ita in foro nro ille est nobilis quem ꝓnceps sua gratia vel lex sibi gratum vel nobilem facit. non tamē pōt esse similitudo ꝓportionis et ideo de hac nobilitate ꝓout intelligitur apud deū relinquit theologis quib⁹ est stādū. ꝑut vero loquimur de nobilitate apud nos. pone diffinitionē veram et examinabo eaz ex qua apparebit theorica & ꝓxa-
62 tica huius materie. ¶ † Nobilitas est qualitas illata per principatū tenentem qua quis vltra honestos plebeios acceptus ostenditur. Examinemus ista verba diffinitionis. dixi q̄ nobilitas est qualitas. hoc esse verū apparet: q; pōt adesse vel abesse ꝓter subiecti corruptionem: vt apparet in mulie-
70 re plebeia que nubit nobili que statim efficitur nobilis: vt. ſ. eo. l. mulieres. et. l. femine. de sena. et in his quibus imperator concedit dignitatem: vt per totum hunc libum. Item ea dignitas que adest potest abesse vt in muliere nobili q̄ nubit plebeio. vt hic. vel in eo qui ꝓpter delictum perdit dignitatem vt. ſ. eo. l. quoties. et. l. iudices. et sic est possibile quod in aliqua parte temporis esset quis nobilis et alia ignobilis et econtra. et ex his sequitur aliud. nam cum de diuersitate temporis et locorum idem sit iudicium: vt. l. vinum. ff. si cer. pet. et. l. si. de trit. sequitur quod idem homo loco certo sit nobilis et loco certo ignobilis: quod est verū. Pone saracenum nobilem a nobis captū: certe ex quo est captus erit ignobilis apud nos: quia seruus. Idem si aliquis de nostris nobilibus caperet ab
63 eis. et istud est clarū. et expressius † videmus in ciuitate ista peruſi q̄ si aliquis plebeius efficiat miles habetur ꝓ nobili. Sed in ciuitate florētie etiā post militiam remanet popularis. et est expressum in. l. imunerum. §. ff. de mu. & ho. hoc est verum. sed
64 clarius declarabitur. ſ. ¶ † Sequitur in diffinitione illata. hoc ideo dico. quia nullus potest habere dignitatem a seipso. sed oportet quod per aliū cōferatur et sua auctoritate assumens eam incidit in crimen falsi: vel in. l. iul. maie. vt in. l. iſ. §. fi. ad. l. iul. maie. et. ff. de fal. l. ſ. & l. iſ. in fi. et extra de reg. iur. c. ſ. libro. vi. Item ideo dixi illata: quia dignitas confertur in alium ex mera gratia concedentis. non ex aliqua necessitate que sibi imponatur ratione alicuius meriti recipientis: vt in auc. vt iudi. fine quo.
65 suffra. §. itaq;. † Fateor tñ q̄ possunt alique cause precedere que ex congruo impellunt concedentem ad concedendum: nō autem impellunt ex necessitate. et iste cause possunt esse triplicis generis. ¶ Primo virtutes actus virtuosi: vt. ff. de ſta. et imagi. l. vt virtutum. de hoc habemus exemplū per totum istum libum vbi per actus virtuosos dantur dignitates vt. ff. de orig. iur. l. iſ. in pe. col. † Secundo vi-
66 tia seu actus vitiosi vt in. d. l. ſ. §. postea cum appi⁹. vbi ꝓpter furtum quis consecutus fuit dignitatē et officium. et hoc videmus quotidie apud principes seculares et ecclesiasticos quod ꝓpter vitia aliquis ipsi principi efficitur acceptus et ab ipso nobilitates et dignitates cōsequitur. † Predicta q̄ dixi q̄ ex mera gratia conceditur dignitas. intelligo in principe qui nō recognoscit superiorē. alias superiori potest cogere inferiorē vt det dignitatē alicui. & sic quo ad concedentē erit debita quo ad recipientem erit mera gratia. ff. de offi. ꝓcōsulis. l. ſ. Et de hoc sunt multi casus decretalium. Item quod dixi q̄ ꝓpter vitia conceduntur dignitates: verus est lo-
68 quendo ciuiliter. ¶ † Fateor tñ q̄ concedēs ꝓferens indignū digno peccat: vt dicit beat⁹ Tho. de aquino in. ij. q. lxiij. vbi tractat verū acceptio personarum sit peccatū. † Tertio sunt q̄dā q̄ non sunt
69 vitia nec virtutes vt progenies ꝓpter quam lex seu ꝓnceps concedit dignitatem: vt hac. l. et. ff. dictum est et matrimonium: quia nobilitatur mulier ꝓpter virum sine aliqua eius virtute. et in matre que nobilitatur ꝓpter filium quādoq; vt. ff. de se-
70 na. l. ſ. quod dic vt ibi. ¶ † Ex predictis sequitur q̄ dignitas seu nobilitas cadit quandoq; in ignorantem quod patet: quia vt dictum est nobilitas consistit in acceptatione eius qui dignitatē ꝓfert. vnde sicut dilectio mea in qua accepto ritium ꝓtest cadere in eum ignorantem ita & dignitas: vt appareat expresse in pucro nato ex nobili: quia statim est nobilis licet nil intelligat. vt ꝓbatur in auc. de defen. ciui. ſ. sed interim. et no. ff. de iurisdi. om. iud. l. ꝓiuatorum.
71 ¶ † Ex his sequitur quod ista nobilitas non est in voluntate nec in intellectu: nec est actus voluntarius eius qui nobilis efficitur. quod patet: quia cadit in ignorātem qui circa id quod ignorat

nullam habet volūtatem: vt no. in. l. j. §. de acqui. pos. nec in ꝑsona seu co:pore nec in parte seu co:pore sentiri/ uo constat: sed soluꝫ in acceptatione dignitatē cōferentis. determinat eñ in ꝑsona eius q̄ efficit nobilis sicut visio in re visa: ⁊ dilectio i re dilecta. et sic ante cognitionē illā nulla obue nit noua qualitas in ꝑsona nobilitā: sed dicit nobilis respectu acceptā/ tionis. Fateo: tamē ꝙ postꝙ sciuerit imp̄m̄ek in euꝫ qualitas: q̄ inceder vt nobilis et operabit vt nobilis ⁊ si/ milia. hoc videt velle glo. in. l. p̄mua/ tionum. §. de iur. om. iudi. que dicit q̄ statim habet dignitatē sed non effe/ ctum. Non ergo est parum ista nobili/ tas: q̄ cū homo se acceptum cogno/
72 scet plura audebit. ¶ † Ex predictis pater ꝙ talis nobilitas potest alicui in puncto mortis cōferri. q̄ pater: q̄ potest conferri in ignorantē ⁊ consi/ stit in acceptatiōe alicui⁹. Simile in legatis que queruñ ignoranti: vt. l. cuꝫ pater. §. surdo. ff. de leg. ij. ⁊. §. q̄ñ di. le. ce. l. fi. Simile in conditionibus potestatiuis que possunt impleri per alium: vt. §. de sta. homi. l. arethusa. et. l. seq. de cōdi. et demō. l. j. et sic pa/
73 tet q̄ñ in puncto mortis q̄s pōt effici miles: ⁊ ꝙ in fans † vel pupill⁹ licet nihil intelligāt possunt effici milites et coronari. et similia probantur de resta. mili. l. fi. ⁊ de mu. ⁊ ho. nō cōtin.
74 inter pa. ⁊ fil. l. fi. §. j. li. x. ¶ † Ex hoc sequit aliud ꝙ talis nobilitas nō est virtus. q̄d ꝓz: q: vi⁹ ⁊ cōsistit in volū tate seu habitu mentis. vt. ff. de iusti. et iure. l. iustitia. vbi dicit ꝙ hec virt⁹ que est iustitia est cōstans et ꝑpetua voluntas. ⁊ sic virtus est in habitu vo luntatis. et in rectitudine voluntatis q̄d apud theologos et apd̄ pbos est
75 vulgatissimū. et ita intelligo. d. l. iu/ stitia. et sanctus † Tho. de aquino. ij. ij. q. lxij. vbi querit quid sit iustitia: iz eñ voluntas nō fit virtus: est tñ signū virtutis de ꝑsenti: vel sperat⁹ in fu/ a turū: q: credendū est principatū renē tem q̄ aliquē ponit in dignitate hoc facere propter virtutes. ff. de offi. pre. fe. ꝓcto. l. j. et ꝓpter nobilitatē parē/ tum bene sperat⁹ de filijs: vt i aur.
76 de admi. of. iij. col. † Unde in dubio in electionibus et testimonijs ⁊ aliꝭ actib⁹ vbi si voces essent hinc inde pa res preferunt nobiles: vt. ff. de pac. l. maiorem. in p̄m. et. ff. de testi. l. iij. §. j. et. l. ob carmē. §. ff. et ibi no. Sequit in diffinitione ꝑ principatū teneñ/
78 tem hoc dico † quia ille q̄ tenet p̄in cipatum potest concedere dignitatē et nō alius. ff. de app. l. fi cōstat. extra de elec. c. ij. Item quod dico principatū tenentē intelligo generaliter: siue sit ille qui tenet principatū oim vt deus qui quādoq̄ istas dignitates et nobi/ litates tēporales immediate cōstituit: vt lib. j. et. ij. Regum. siue de principe vniuersali mundanorum sicut de principe romanorū cuius sunt omnia: vt in l. bene a zenone. de quadri. prescri. et. l. depcatio. ff. ad. l. rhod. de iac. de quo fine dubio cōstat q̄ per se et suas leges dignitates cōferi: siue sit ali⁹ princeps inferior: vt rex: marchio: dux: vel magn⁹ comes qui habet potestatem condendi. l. in suos. Et idē intel ligo de quolibet populo qui habet potestatem con dendi. ll. ff. de mu. ⁊ ho. l. j. circa p̄in. et. l. vt grada/ tim. §. j. quod patet: quia per. ll. conceditur nobilitas: vt per totum hunc libꝝ. sed ciuitatibus prin ceps concedit ꝙ possint sibi legem facere: vt. ff. de
79 iusti. et iure. l. omnes populi. ergo ⁊c. ¶ † Ex predi ctis multa inferuntur. Primo ꝙ predicti magni ba rones licet non sint milites tamē possunt facere mi
80 lites q̄ñ habēt prātē legē cōdendi. † Sed ñ dubi/ tatur si rex vel baro transit per alias partes extra suum regnum vtrum possit creare milites. et vide/ tur quod non: quia ibi vt priuatus homo habeā. ff. de offic. ꝑfec. vrb. l. fi. In cōtrariū est veritas: q̄ ea que sunt volūtarie iurisditiōis ꝑñt extra territoriū exerceri: vt. l. j. ⁊. ff. de offi. ꝓcō. ⁊ le. ¶ † Ex pre/
81 dictis secundo infertur ꝙ populus huius ciuitatis potest facere milites vel concedere aliam dignitā/ tem. Sed contra hoc videt prealleg. l. si constat. de app. Solu. intelligo ibi ad vocem popularium ple beiorum qui non habent autoritatem sine decurio nibus de iure cōmuni. sec⁹ si tot⁹ populus fecisset.
82 ¶ † Tertio ex predictis infertur ꝙ sicut ciuitas ꝑ sua statuta et consuetudines potest derogare legi cōmuni: vt. l. de quib⁹. ff. de legi. Ita potest dignita tes et nobilitates que a iure communi inducunt non acceptare vt nobilitates. ⁊ hoc videm⁹ de facto hic. nam de iure cōmuni omnis qui est de numero cōsi liariorum vel decurionum est nobilis: vt. ff. de de/ cur. l. spurij. in p̄in. Nec autem ciuitas peruſij non admittit. imo remanent decuriones siue consiliarij plebei: ciuitas Venetiarum admittit. et ꝓ hoc est
83 casus in. l. fi. §. j. ff. de mu. et hono. ¶ † Quarto in fertur ex predictis quod illa que non est dignitas de iure communi tamen potest esse nobilitas ꝑ sta/ tuta vel consuetudines ciuitarum. Exemplum. in/ licita de iure communi nō est dignitas: ergo nec no bilitas nisi in militibus vbis rome: vt. j. de eque. dig. l. j. et ibi no. et tamē quedā ciuitates admiserūt hanc nobilitatem: vt in hac ciuitate: licet florentini contra. vt dictum est. ex hoc patet ꝙ non omnis mi litia facit quem nobilem: sed quem populus acce ptat. unde milites curiarum vel ciuitatum vt sunt istiusmodi striones non erunt nobiles quia non acceptā tur vt nobiles. ita de his qui vocantur milites gau dentes: possunt ergo per statuta fieri de ignobi libus nobiles: e contra. et hoc in multis locis
84 seruatur. ¶ † Sed circa predicta dubitatur quomodo miles qui nullam habet iurisdictionem potest facere alium militem. Respon. hoc po/ test facere autoritate consuetudinis que habet
85 vim legis: vt. ff. de legi. l. de quibus. † Sequitur in diffinitiōe qua quis vltra honestos plebeios ⁊c.

hoc ideo dico: quia plebeiorum quidā dicuntur ho/ a nesti quidam viles: vt. j. eo. l. mulier. ⁊. l. capitalium §. fi. ff. de pe. ⁊ de arbi. l. j. §. pe. ⁊. l. pedius. ff. de incē. ru. nau. §. j. licet ergo honesti sint magis accepti q̄ viles: non tamen propter hoc sunt nobiles nec deſi/ nūt esse plebei. oportet ergo q̄ sint accepti vltra ho
86 nestos plebeios. † Sed hic potest dubitari: quare in nostro vulgari nomine plebeiorū non vrimur. Rñ. fateor. nam in istis ciuitatib⁹ Iralie ꝛ specialiter tu scie appellamus commune ⁊ populum: vt cuꝫ dico cōmune cōprehenduntur omnes nobiles ⁊ ignobi/
91 les. cum dico populum cōprehenduntur plebei et
87 ignobiles tantū. ¶ † Unde si quis practicaret istā materiam haberet facere articulum ⁊ probare. pri/ mo de isto vſu cōmuni loquendi ⁊ intelligendi q̄d a qualiter fiat dixi plene in. l. labeo. ⁊ de sup. leg. ⁊ di cam. j. in fi. postea habet facere articulos ad probā dum alia que requiruntur ad nobilitatem de qui/ b bus. j. dicam. Sequitur in diffinitione accept⁹. hoc ideo dixi: quia nobilitas consistit in hoc quod supe rior: facit quem sibi gratum ⁊ acceptum: vt. §. dixi. ¶ Sed hic insurgit dubium. nam in istis ciuitatib⁹ que reguntur ad populum illi qui dicūtur nobiles sunt minus accepti in impositione penarū ⁊ in mul tarum officiorū exhibitione ⁊ in penis pecuniarijs: in quibus magis puniuntur nobiles q̄ ignobiles ⁊ in multorū officiorū exhibitione a quibus excludū/ tur nobiles: ⁊ sic videtur q̄ illi non possunt dici no/ biles cū non sint magis accepti: sed minus. ⁊ sic dif/ finitio nobilitatis eis non congruit. Respondeo
88 † quod nobilitas semper importat acceptationem et bonū ei⁹ ad quem refertur. hoc aūt pōt esse duo bus modis. vno modo ſm se vel per modum cause. alio modo ſm aliū modum. primo modo quādo ſm se plura exempla sunt. §. posita. quia ideo quis dicit nobilis q: accept⁹ ⁊ in dignitate posit⁹ ⁊ aliꝭ antelatus. secundo modo per inuocationes vel per modum cause: ⁊ tunc procedit ar. factum in ꝛ ium
89 ¶ † Nā nobiles de iure cōmuni plus puniunt ꝑ/ nis pecuniarijs: vt. l. quedam delicta. ff. de pe. C. de epi. ⁊ cle. l. presbyteri. ⁊ licet istud pl⁹ punire sit ma lum tamen causatur a bono ⁊ acceptatione facta a delinquēte. nā ideo quia nobilitas ⁊ dignitas erat sibi cōcessa a. l. habuit ꝓ maiori delicto si ipse delin/ quat: ⁊ sic est magis ingratus. ⁊ eodem modo statu ta vel lex hoc facit vt eorum audacia compescat. nā istud plus puniri respectu cause denotat bonitatez ad bonum finem. Idē in exhibitione beneficiorum. Nam a quibusdaꝫ remouentur nobiles ⁊ posito q̄ istud remoueri sit malum tamē causatur ad bonū: q: populus videſ eū multū acceptum habitat ne ſi
90 nobilis ab officio remoueretur ſm iustitiā. ⁊ hoc videmus in principe qui propter salutem status q̄/ dam remouet de vna ciuitate ⁊ ponit in alia: vt. §. de iure fisci. l. certa forma. ⁊. §. ne liceat ha. merro/ co. l. j. §. fina: sicut aliquando ꝓfectus interdicit ꝓ pter quietem alicuius ciuitatis alicui aliquez locū: vt in. l. j. §. j. de offi. ꝓfec. vr. ⁊ causa istius potest eē licet remota nobilitas ⁊ acceptatio illius: quia po/ tens minus acceptatur. ⁊ hoc est de mente ꝑbi. v. Politi. vbi dicit ꝙ propter excessum: quando quis fuerit potentie maioris consilium est cum relegare

¶ Dixi plene in. l. labeo. post p̄in. ver. ⁊ hoc est velle scire. vbi etiam posui in addi. ad ipm in vers. cōmu/ ni vſui lo/ quendi di xi. pⁿ bal. i. l. oēs. nu. 2. ñ. qualr aūt forma ri dz artic culus. in apo. in ſ. reddere cām scien tie. §. ō fe rijs post Cāſr. in. c. q̄ñ cōtra. §. restituz. depo. nu. 103. ver. q̄ ritur vltra predicta i verb. signi ficatione. extra de ꝓ ba. post pa nor. i. c. ca/ pellanus. nu. 1. in ver. ſm cōem vſum. extra de fe rijs. ⁊ Feli. in ꝓoe. decre. col. v. ver. secū do not. q̄ ad ꝓbandū cōem vſū ⁊ tho. ferrariensis oīno i suo tract. cau telaꝝ. cau tel. lij. inci. tu habes q̄ cōmu nis opi.

b ¶ Paulus tus. adde Feli. in. c. intelleri/ mus i ꝓn. ſ. co. ō ind.

a ¶ Urbis rome. ad de pau. ō ta. i consi. cer. vij. . q̄ dixi in d. l. j. alle. in tex.

chio: vel comitatus. ꝛ similia: vt. ff. de mu. ꝛ hono. l. honos. ꝛ in. x. co. quis di
97 cat. c. j. ¶ † Sz dubitat que sunt ista officia que habet nobilitate annexas et dignitate. Respondeo de iure cō muni sunt multa: vt patet per totum istū libū sed q̄ ista officia nō sunt hodie in vsu ideo do talem regulam. Illud officium seu ille actus habet in se dignitatem sine nobilitate annexam qđ in vniuersitate illa vbi de hoc agitur habere illam reputatur. istud probatur primo auctoritate Innoc. in. c. de multa. extra de prebendis. secūdo per tex. ff. de mu. ꝛ hono. l. fi. in princ. ibi questura quoꝫ in aliqua ciuitate
100 inter honores non habetur. tertio, probo per rationes: dignitas ꝛ nobilitas consistit in acceptatione eius qui potest tribuere dignitatem: aut ergo ille populus qui habet illud officium pro nobilitate ꝛ dignitate habet iurisdictionem: tunc sine dubio sufficit quod potest inducere: vt. s. dictum est. nec curo quomodo istam suam dignitatē declararent verbis seu factis. ff. de leg. i. de quibus in fi. Aut ille populus non habet iurisdictionē: ꝛ tunc requiritur voluntas principis. sed illa iam declarata est quod illud ibi habetur p nobilitate quam vniuersitas illa ha-
98 bet: vt. l. fin. ff. de mune. ꝛ ho. ¶ † Ex istis manifeste apparet qualiter debent formari articuli quando aliqs a. vult probare aliquem nobilem esse. primo debet probare quomodo vsus communis loquēdi ꝛ communis modus intelligendi sic se habet ꝛ habuit quod appellatione communis continentur omnes de ciuitate nobiles et ignobiles: ꝛ appellatione populi seu popularium continentur omnes de ciuitate: nobilibus exceptis. scōo p communis modus loquēdi ꝛ intelligendi se habet q̄ ille qui est comes vl de prole comitum seu militum sit nobilis ꝛ non contineatur appellatione popularium. tertio q̄ ille homo de q̄ agitur: puta citi⁹ est comes vel de p le comitum vel miles de prole militū et similia. ꝛ eodem modo si quis vellet probare contrarium: scilicet q̄ nō sit nobilis: quia forte ius cōmune habet cōtra se debet facere articulos in
99 contrarium † ꝛ aduerte q̄ vbicunq; fit mentio de cōmuni vsu loquendi seu intelligendi debes intelligere de vsu lōgi temporis scilicet. x. vel. xx. annis vt in. l. labeo. de suc. leg. ꝛ ibi habetur modus probandi quem pulchre posui. ¶ Sed si quis faceret articulum simpliciter q̄ talis fuit ꝛ est reputat⁹ nobilis non sufficeret: quia verbū nobile est equinocum: vt. s. in. ff. q. †. Et sic dictum de istis qui deponerent super articulo non concluderet de necessitate: vt extra de probatio. in. c. in p̄sentia. oporet ergo q̄ concludat q̄ sit nobilis ea nobilitate que facit quem differre a plebeio seu populari. in iure autem istud nomen popularium prout differt a nobilibus habetur. ff. de appel. l. si constat. ꝛ de penis. l. capitalium. §. solent. in quibusdam tamen partibus predicti qui supra sunt nominati nobiles appellantur magnates vt florentie: alibi appellantur maiores vt Venetijs. vnde fm diuersitatem locoꝝ diuersificanda sunt nomina ꝛ articuli diuersimode formādi. quod est iudicio aduocatorum qui sunt in partibus relinquendum. dicas ergo quod verbaliter ille est nobilis qui nobilis appellatur vel reputa
101 tur. ¶ † Ex predicta expositione diffinitionis q̄rit vsq; ad quos descendentes transeat nobilitas que attribuitur ex genere. Et glos. hic respondet q̄ vsq; ad pronepotes: vt. ff. de questio. l. diuo. que hoc probatur ma vltra pronepotem non est acceptus vltra plebeium: vt ibi no. tu tamen dicas latius. quando q̄ illud ex quo sequitur nobilitas transit ad posteriores vt regnum; ducatus; ꝛ comitatus ꝛ similia. ꝛ tunc vsq; ad infinitum erit nobilis ille ad quem trā sit. non ex parentum persona: quia ipse habet id ex quo est nobilis. quando q̄ illud non transit: ꝛ tūc de iure communi ex persona parentum non transit vltra pronepotem: sed fm̄ consuetudinem in quibusdam partibus Italie omnes descendentes admittuntur vt habeantur pro nobilioribus: ꝛ tunc istud est probandum. Quandoq; isti admittuntur limitatiue vt habeātur pro nobilibus donec peruenerint ad paupertatem ꝛ ad viles artes: ꝛ tunc incipiunt esse ignobiles. ª argu. j. eod. l. ne quis. ꝛ ita loquitur auctoritas philosophi. s. alleg. v. Politi. vbi dicit nobiles esse videntur quibus assistunt progenitorum virtus ꝛ diuitie. nā intelligo q̄ politica illa que tūc regnabat admittebat nobilitatem ex progenie donec durabant diuitie. vnde breuiter fm q̄ princeps vel populus acceptauit: ita est nobilitas: vt. s. ostensum est. ꝛ hoc de nobilitate sufficit.

☞ Infames non possunt habere dignitatem. Infamis an possit esse procurator: ꝛ quando.

Neque. Notati infamia iuris aut factiuant in quinati scelere aut turpitudie vite ad dignitates nō ascendunt. h. o. ¶ † No. infames nō posse habere dignitates. ᵇ dicit tamē glos. quod possunt esse procuratores. Idem nor. s. de decur. l. sicut procurationem. ad hoc etiam nor. ff. questio. vij. infames. ꝛ in fi. de exceptio. in fi. Veritas est secundum Hosti. quod aut crimen est tale quod si penderet iudicium super eo quod repelleret quem a procurando: vt quia quis fuit accusatus et condemnatus de crimine publico: vt. s. de procurato. l. reum. ꝛ tunc sic ut non potest esse procurator pendente accusatione contra eum de tali crimine: ita etiam secura sententia repellit quem a procurādo: quia non debet esse melioris conditionis ille q̄ est condemnatus q̄m ille contra quem pendet iudicium. l. vel euidenter. ff. de exceptio. rei iudi. vbi autem pendentia iudicij non repelleret eū a procurā-

a ¶ Ignobiles. add Fel. i. c. cū adeo. de rescrip. cū nonnullis remissiōi bus q̄s in apostil. ibi posui.

b ¶ Tio. infames nō posse hre dignitates. adde q̄ infamia nō tm repellit quē a dignitatibus, hab bēdis. sed ꝛ ab habitis: ꝛ an ꝛ qñ hoc sit verū. dixi post Jac. rebuf. in. l. j. nu. i. in apo. in ff. ab honoribus ꝛ dignita. s. & infa. lib. x. et an ipso iure ponitro fin. suo ccccxvj. incip. fuit ab a me que situm.

dotes nec etiam impediret sententia. et hanc opi nionem arguit Cy. in. l. j. ff. de postulan. in. §. deinde. ꝛ §. eum. Barto.

Senatorum. Subditantie senatorum habent immunitatē a muneribus sordidis ꝛ etiā extraordinarijs. h. o. ꝛ est argu. secūdū 2 And. de baru. de. q. agitata inter regē et fratres tertij ordinis: quorum fratrū terris erat cōcessa immunitas ne porrigeretur ad terras suorum subditorū: puta vasallorum. Bar.

Nemo. Prefecti senatoribus nō possunt aspirant: et aspirantes repellantur ab ea. h. o. Facit. j. nego. ne mil. l. fi. † Et no. appellari vilissimas artes illorum qui stant ad custodiam porcorum: et illoꝝ qui vendunt oleū et sal: vt dicit glo. Bar.

Ars vilissima dicitur vendere oleum et sal et stare ad custodiam porcorum.

Mequis. Negotiātes artes vilissimas ad dignitatem non 1

Oomiam. Judex volēs in vrbe edicta construere senatorū substantias ad predicta non vexat. h. o.

Vos. Senatores in quorum numero est imperator; sunt defendēdi ab omni iniuria. h. o.

Filius senatoris quando sequatur dignitatem paternā ꝛ dicatur senatoris filius.

2 Natus anteq̄ pater sit rex non dicitur, filiꝰ regis.

Si senator. Natus ex eo q̄ post natiuitatem adept⁹ est senatoriam dignitatem non sequitur dignitatem paternam. Si vero natus sit senatoria dignitate durante licet fuerit ante conceptus eius sequitur dignitatem. hoc dicit. ¶ Et sic duo dicta ponit hec lex. Primum quando quis nascitur ex patre non senatore qui postea senatoria dignitatem adipiscitur. Secūdo de eo qui nascitur post senatum ꝛ concipit ante senatum ꝛ sic non ob. l. senatoris filium. ff. de sena. vbi dicitur esse filius senatoris etiam ille qui post dignitatem nascit. ¶ † Ex quibus distingue aut quis 3 est natus ꝛ conceptus ante dignitatem et non est se 4 natoris filiꝰ vt hic in pān. Aut nascit post dignitatē finitam. ꝛ idem vt. l. si. eo. titu. aut nascitur ꝛ concipitur dignitate durante. ꝛ non est dubium q̄ est senatoris filius: aut concipitur ante ꝛ nascit postea ꝛ 6 similiter est filius senatoris. quia habetur pro nato in sui fauorem ꝛ non in odium: vt. l. quisquis vtero. ff.
2 de sta. ho. ¶ † Ex predictis apparet q̄ ille qui est
a natus anteq̄ pater esset rex non dicat filius regis ª 7 de quo per glo. ꝛ Cy. in. l. imperialis. s. de nup.

Pene quibus puniuntur iudices in officio baratarias committentes.

2 Judices ꝛ docto. iudicantur esse nobiles.

Odices. † Judices i officio furta vel scelera committentes penis hic inserris puniunt. hoc dicit concor. sunt in glo. Nor. cōtra officiales committentes in officio furta ꝛ

¶ Regis. ꝛ adde vt refert iustinus lib. ij. ver. ex his arsamenes fuit de facto per tirisafernem fratrem Darij iudicatum cum esset questio inter Arsamenē et Xerxen filios darij. Xerxes enim nat⁹ post regnū patri quesitum rex declarat⁹ fuit a patruo arbitro. Arsamenes vero pr⁹ acquisiuit. et ad id qđ dicit rex. ad de domi. Alex. in. l. qui ad tēpus. de decu. Sz q̄d de nato ante coronationem dic quod non succedit sed natus post Bal. in. d. l. imperialis ª alleg. i tex. ꝛ in. l. in suis. C. de libe. ex posth. vbi etiā ª dicit q̄ filiꝰ natus añq̄ pr̄ esset de magnatibus nō cōprehendit a statuto loquente de magnatibus. Ad de qđ notauit apo. ad ista in l. cū satis. num. 7. in apostil. in ver. nō dicitur p̄s mogenie⁹ s. de agri. ꝛ cēs. li. x.

baratarias. ¶ † Ex hoc apparet qđ iudices doctores iudicantur esse nobiles qui tamen exuti dignitate inter priuatos habentur.

Mulieres. Uxores duráte matrimonio viri generē nobilitantur et eorū forum sequuntur ꝛ imitantur eorum domicilia. h. o. hanc. l. examinaui. s. de incolis. l. mulieres. Barto.

Clarissimis. Clarissimi ꝛ spectabiles possunt prosiciscifine licentia quo volunt concorda. j. eo. l. fina.

Sigrauius. Illustres in crimini bus grauioribus imperiti in carceribus non detinentur sed committuntur custodie militari ꝛ paliquē iudicē nō puniunt sed de cōmissis p eos relatio fit p̄ncipi. cōstituti vero in dignitate minori puniuntur p prefectum pretorio. hoc dicit. Ista autem relatio de qua. s. dictum est habet locum durante dignitate illustri. sed si proprer facinus esset ea priuatus: tunc absq; relatione posset de eo fieri punitio. vt. j. l. proxi.

☞ Hodie nullus conuentus suo nomine tenetur satisdare.

Dominus si promisit stare in iudicio ꝛ procurator citetur ꝛ non compareat stipulatio committitur.

Acta regulariter in scriptis fiunt.

Verbum abfuerit etiam scriptus pro: quod denotet absentiam.

Periurus quando sit infamis ipso iure.

Citatio appellatur sententia.

Omne preceptum iudicis faciens ad causam dicitur sententia interlocutoria.

Clarissimi citantur in scriptis: alias citatio non valet.

Quoties. Illustres conuenti ciuiliter ꝛ criminaliter ad satisdationē de iudicio isti nō vigētur q̄ eoꝝ cōmittit iuratoꝛie cautiō: qua exp̄lera p eos vel eorū procuratores fit missio i eorū bona i ciuili. in criminali ꝛo rā q̄

a ¶ Cautioni. adde ex. in. l. cum non facile. ff. si cui plusq̃ per. l. fal. idem dic de viro honeste vite ꝛ laudabilis ac probate vite. glo. in. l. §. his aũt. in glo. ñ. ff. de pa. mu. vbi dicit q̃ virtus animi pro satisdatione habetur.

b ¶ Lapi. qm̃ cõtra. et ibidem vid̃ Feli. i col. ij. circa med.

c ¶ Per sententiã. ad de beatũ a Tho. ij. ij. q. xcix. ar. iij. circa medium.

d ¶ Inter locutoria. an sit interlocutoria vel diffinitiua. vide ru la te per Feli. in rubri. de regu. iur. in ver. ad illud. ō precep.

e ¶ Regulariter aũt ō. Tuvi de de hoc Jac. rez buf. in. l. nullã. nu. 5. ꝛ qđ ibi posui in apost. i ẏ. redeũdi. s ℈. de nauic. lib. vi. de quo oĩs no p Alex. in. l. §. nõ fuit post istum. ff. de dolo. ꝛ consil. xv. vol. iiij.

a periuri dignitate expoliant̃ et absq; relatiõe puniunt̃ p iudices. Itẽ dicti illustres criminaliter vel ciuiliter nõ p̃nt cõuenirj sine scriptura. hoc dicit.

1 ¶ In glo. super ver. nulla. ¶ † No. casum in quo nõ possidens immobilia nõ cogit̃ satisdare iudicio sisti. ꝛ cõmittit̃ sue iuratorie cautionj regulariter contra: vt. l. sciendũ. ff. q̃ satisd. cog. et hoc verũ secũdũ hec iura. hodie vero null⁹ noie suo cõuẽt⁹ tenet satisdare: vt instit. de satisd. §. hodie.

2 ¶ In ter. ibi vel eoꝝ pcuratores. ¶ † Ex hac litera patet q̃ si dñs p̃misit stare i iudicio ꝛ cireꝯ pcuratoꝛ si est ꝛ nõ cõparet q̃ cõmittit stipulatio: nã hic dñs cauit de iudicio sisti ꝛ iurauit ꝛ pcurator fuit citatus ꝛ absfuit. ꝛ ratione absentie pcuratoris fit missio in bonis dñi. ¶ In ter. ibi si fi ne scriptis. ¶ † No. casu in quo semper est necesse q̃ acta iudicij redigantur in scriptis. et ideꝛ est regulariter cautũ hodie vt extra de proba. c. q̃m cõtra b fallam. licet fallat q̃nq; vt in aur. nisi breuiores. ℈. de sen. ex peri. re. et. j. de priori. sacr. scin. l. pe. et. ℈. de mã. p̃in. l. j. in. iij. glo. ¶ † Not. bñ de hoc verbo absfuerit: q̃ si scribit̃ per. b. ꝛ tũc notat absentiã absq; dubio. Aut per duplex. ff. vel. d. ꝛ notat p̃tiã regulariter. Sed cã ẏmeratis vitande etiã si scribat̃ p. d. notat absentiam vt hic. de hoc in aur. de defen. ciui. §. sed ne quã. in glo. q̃ incipit ipso iure. i fi.

3 ¶ † No. bene q̃ periur⁹ est infamis ipso iure q̃n venit ꝓtra pacta ꝛ sacramentũ: sed q̃n ꝓtra sacramentũ taciturnitatẽ tũc per sniam cõcoꝛ. sunt in glos. q̃

4 incipit ꝓtra pacta. ¶ † In glo. q̃ incipit commonitoria apparet q̃ citatio appellat̃ sniã vt hic. Hoc etiã tz glo. in. l. quoties. j. de priui. schola. ꝛ in. l. in sacris. in glo. s. j. de pri. sac. scrin. q̃ tenet q̃ oẽ preceptũ iudicis faciens ad cãm ꝺz sniã interlocutoria[d] cr est alia glos. singularis in aut. de liti. §. sancim⁹. super verbo interlocutionis

5 bus. col. viij. ¶ † Itẽ ex hac glo. conjuncto tex. ptz qđ tz citatio de cõparẽdo possit fieri per nũtiũ absq; litteris: vt. l. sed si interpellatus. §. j. ff. de arbit. ꝛ dixi. ℈. de colla. fundo. l. palatinus. ꝛ. ℈. de exac. tri. l. missi. tamen hoc fallit in clarissimis. nam talis citatio nunquam valet si non fiat per scripturam.

6 ☞ Securitas veniendi si cõceditur an censeatur etiam data pro redeundo.

7 Nobemus. Vocati per principẽ ad aliquã dignitatẽ vel minorẽ pñt deꝛbe ꝛ etiam de principis absq; licẽtia principis cõmitatũ adire. In † gl. vlti. vbi nõ recedet ꝛc. per hãc glo. ptz euidẽter q̃ illi cui dat̃ licentia veniẽdi libere nõ propter hoc datur licentia redeundi. ꝛ hoc verum intelligo in casu quando lex specialiter hoc disponit. regulariter autem cõtra[e] vt no. ℈. de naui. l. j. lib. x. ff. de le. l. sciendum. de sepul. vio. l. vltiq; ꝛ ad treb. l. de etate. ꝛ dixi plene in l. iij. ff. ad. l. iul. maie. Barto.

¶ De ꝑsuli. ꝛ nõ spargẽ. ab his pecu. ꝛc. Rubri.

Antiquitus. Inter habentes eandẽ dignitatẽ ille ꝺz p̃ius antecedere qui est p̃ius dignitatẽ adeptus etiã si posterioꝛ fuerit eandẽ pluries assecutus. Si tamen prioꝛ in consulatu principatus honorem fuerit assecutus post eum qui est in cõsulatu est posterioꝛ ꝛ in principatu prioꝛ hoc casu prefertur. h. d. Bar.

Ordinem. Hodie consules pro hibentur per vbem spargere pecuniam ne cupiditate lucri populus eos sequatur: sed eoꝝ meritis: ꝛ q̃ pecunia q̃ per eo s̃ iactabatur expendatur in opus aqueductus. ꝛ quilibet consul expendere debet certum pondus auri. h. d.

Nemini. Nullus põ eligi patricius nisi p̃ius alteram dignitatẽ hic incertam fuerit adept⁹. Item habens dignitatem consulares absq; administratione in opus aqueductus debet expendere certum pondus auri. h. d.

☞ Sabella si semel soluta fuit de contractu pro quo nõ debeat transferri dominium ꝛ ex forma statuti debeat solui de quolibet contractu per quẽ ius transferatur si postea mortuo altero ex contrahentibus dominium trãsferatur non debet iterum solui.

Electus in cõsulem q̃ teneatur soluere licet administratio non sit concessa.

Stratorum q̃ de quolibet ꝺcto ex quo ius transfertur soluatur gabella q̃ comprehendit illum cui res venditur pacto appositoꝛ ius administrãdi ei nõ competat nisi post certum tempus.

Ancimus. Si cui conceditur administratio diu ante concesse non videtur dignitas de nouo concedi. imo illis poterit honoribus quibus poterunt̃ si eidem ab initio administratio concessa fuisset: nec soluet centum libras auri in aqueductu si tempore dignitatis concesse soluit. hoc dicit. ¶ † Et est hec lex argumentum quod si per formã statuti. de quolibet contractu per quem ius acquiritur debet solui tantum pro gabella: aliquis titulo venditionis vel donationis dedit alicui aliquid hoc pacto vt ius non transferatur in eum nisi

1 si mortuo donante vel vendente. q̃ si tunc fuit soluta gabella dicti contractus qđ licet aduenient̃ 2 morte transeat ius in istum non debet gabella iterato solui: sicut ille qui fuit electus in consulẽ absq; administratione si soluit centum libras auri pro tali electione non soluit postea si sibi concedatur administratio. Ex hoc etiam infertur aliud. scz q̃ electus in consulem tenet̃ soluere licet sibi non sit administratio concessa. ¶ † Et hoc facit ad questionẽ dicti statuti q̃ ille cui res venditur pacto appositoꝛ vt ius administrandi ei non cõperat nisi post tale tempus q̃ teneatur soluere gabellam etiã anteqũ dicatur tempus administrandi veniat. hic non sunt alia.

1 ☞ Jus ex sola electione quomodo possit dici nõ tribui.

Sancimus. Filiusfamilias electus in patricium a patria potestate liberat̃ quod triplici arg. probatur. h. d. ¶ † In ter. ibi: prestitis. no. ter. iuncta glo. quomodo vi-

a detur posse dici qđ ex sola electione[a] ius nõ tribuatur: sed tunc cum electionis litere presentantur. pro quo facit quod no. glo. ff. de iureiu. l. labeo. et hanc questionem disputauit Jaco. de bel. de qua dixi. ℈. de decu. l. ij. lib. x. Barto.

¶ De ꝑfec. ꝓto. siue vibis ꝛ magist. milit. ꝛc. Rub.

Perfectum. Prefect⁹ vibis ꝛ prefectus pretorio ꝛ magistri militum ꝛ peditum licet habeant dignitates distinctas tamen omnes sunt paris gradus: et ille prefertur qui primo fuit in dignitate electus. Barto.

1 Quisquis. Dignitate deposita per plures in pari gradu dignitatis existentes ille est potior: qui prius est in dignitate electus. hoc dicit.

¶ De prepositis sacri cubiculi: ꝛ de omnibus cubi. ꝛ pil. Rubica.

Sacri cubiculi. Custodientes cubiculum principis vel auguste eandẽ dignitatem habent quam prefectus vibis ꝛ prefect⁹ pretorio ꝛ magistri militum. Ex hac dignitate deposita nul-

1 la est inter eos distinctio referuata nisi reuerentia temporis. Barto.

Ac nostre. Cubicularij principis etiam anteq̃ ad dictum officium transeant gaudent immunitate extraordinariorum munerũ ꝛ dignitate finita non recipiunt hospitem inuiti. ꝛ presides contra facientes pena hac. l. inferra puniuntur. h. d.

Obiculariosꝑ Cubicularij principis ꝛ auguste non coguntur respõdere nisi coram officiorum magistro. h. d. Barto.

☞ Famulus pro seruo accipitur.

Princeps potest̃ dare priuilegiũ defuncte persone.

Nobemus. Si domi nus principi seruũ in cubicularium obtulit illico talis seruus libertat̃ adipiscit̃ ꝛ ea vtitur inter vinos ꝛ etiã in vltima voluntate ꝛ eidẽ ex testamento ꝛ ab intestato succedet̃ per agnatos ꝛ cognatos quib⁹ deficientib⁹ fiscus ei⁹ bona occupat tanq̃ vacantia. Si aũt dño ignoãte vel inuito cubicular⁹ factus sit infra quin quennũ per dñm cũ peculio vendicatur: ꝛ predicta etiam ad cubicularios extendunt̃. h. d. ¶ † Et nota hic diligenter de hoc nomine famulus qđ sumitur pro seruo. de quo i. l. ij. ℈. de his qui in ecclesijs manu.

Additio. Et no. ex. l. ista † q̃ p̃n ceps defuerit persone priuilegiũ dare põt eius testimonia lidado iuris actione post mortẽ testatoꝛ dum liberũ qui seruus erat. Ang.

Nobemus. Cubicularij etiã dignitate deposita cum vadũt extra vibem poterunt vti cingulo sue dignitatis.

¶ De primicerio ꝛ secundicerio et notarijs. Rubrica.

☞ Stante statuto q̃ qui notarius appellatur non possit esse decurio sed mel matriculatus licet se faciat deleri non poterit esse decurio.

Precipua. Nota rij p̃n cipis licet senectute deposuerint officium aut maiorem dignitatẽ fuerint adepti. non ob hoc notariorũ nomen perdunt: sed ꝛ notariorum ꝛ dignitatis sue retinent priuilegiũ: nec possunt esse discussores aut perequatores aut similem dignitatem cũ administratione habere: contra facientes puniuntur. h. d. ¶ † Et est hec. l. optimũ argumentũ ad statutũ disponens qđ ille qui appellatur notarius non possit esse decurio. ꝛ si aliquis fuit semel in matricula notariorum descriptus si postea se faciat deleri: non tamen ꝓpter hoc poterit esse decurio. hoc dicit.

☞ Militia notariorum principis est nobilis.

Statutum qđ percutiens aliquem in domo habitationis punit̃ in manu: si percussit bis ꝺz in ambab⁹ puniri. nisi distinguat dextera a sinistra.

Ex sola electione. Tuvide ℈ hoc Dy. in l. serui. et ibi nor. in apost. ad ipm. i ver. nõ pñt. ff. de le. j. dixi post Bal. in fi. ver. vlti. Dyñ. iducit eũdem Dy. in reg. qđ semel. et ibi posui post do. Boerij in apostil. in ver. impugnare. et dixi post Jaco. rebuf. in. l. si quis. in. i. in ver. con firmato. ℈. de decu. lib. x.

DReclaram. Primicerij vltra biennium in officio militare non coguntur. & si a palatio per vnum annum se absentauerint vnum gradum militie perdunt: si per biennium duos: si per triennium tres: si per quadriennium quatuor: si per quinquennium primicerioum ordine non vtuntur: & licet ob absentiam quinquennij ab officio sint remoti tamen ordine discussorum & perequatorij non grauant: & inter eos prerogatiua temporis est habenda que nulla potest ratione celari. & hoc officio finito ad officium magistri officioum sunt assumendi. h. o. ¶ In text. ibi nobilem militiam. Not. q appellat nobilem esse militiam notariorum principis: & ideo licet in alijs notarijs sit vt eorum officium vile reputetur: vt not. in. l. vniuersos. C. de decur. tamen secus est in notarijs principis per hanc. l. ¶ In glo. ibi geminant pena: est argumentum dicēs quod qui percussit alij quem in domo habitationis puniatur in manu: q: si percusserit bis puniatur in ambab⁹ manibus. per hanc glo. & l. nemo hic alle. & hoc verum nisi in statuto diceretur de manu dextera vel sinistra cū quis non possit habere nisi vnam dexteram vel sinistrā. de quo dixi in. l. nunq̄. ff. de pœna. delic.

¶ Ut dignitatum ordo seruetur. Rubrica.

SI quis indebitum. Vsurpans scienter honorem sibi indebitum crimine sacrilegij punitur. hoc dicit. potest tamen intelligi. l. q electione de se facta non vendicaret sibi locum pena huius legis: vt. C. si seru⁹ aut liber. l. ij. Barto.

OMnes. Habētes dignitatem cū administratione preferūtur habentibus eandem sine administratione: postea qui dignitatē habent solam & administrationē deposuerūt. & hi habere dicuntur dignitatem vacantem: postea illi quibus dignitas cum administratione committitur. quarto illi quibus dignitas a principe conceditur in prouincia sine administratione. & hi honorarij appellantur. quinto hi quibus illustris dignitas sine administratione committitur. Item administrationem habentes preferuntur vacātibus. Itē vacantes preferuntur honorarijs in simili dignitate constituti non in dispari. & prefectus vacans prefertur prefecto honorario non autem questorius prefecto honorario. Item non debet appellari vacans si habenti dignitatem postea cōceditur administratio. hoc dicit.

¶ De magistris sacrorum scriniorum. Rubrica.

VIris spectabilibus. Magistri notariorum magne curie etiam dignitate finita vna cum eorū filijs a grauamine priuato & publico sunt immunes & penam grauanti imponit contra eos qui compelluntur munus subire. h. o. et ibi gra. priuilegium. Concor. sunt in glo.

¶ De comitibus consistorianis. Rubrica.

EOs. Comites consistoriani sunt illi qui steterunt in principis consistorio et proconsulibus adequantur. h. o.

¶ De comitibus & tribunis scholariū. Rubrica.

DEpositos. Prepositi scholarium. i. illorū qui sunt per principem ad aliquod officium deputati principem adorare possunt inter quos etiam palatini numerantur si eis fuerit data primi ordinis comitiua cum administratione depositi officio si non aspirauerint ad maiorem dignitatem pares sunt comitibus egypti & diocesis pontice. Alij vero milites soluta militia numerātur inter eos qui fuerunt prouincigrum duces. Bar.

¶ De comitibus rei militaris. Rubrica.

☞ Capitanei guerre qui mittuntur ad expugnandum saracenos sunt in dignitate proconsulibus pares.

QVi cōtemplatione. Dissus ob suam probitatē ad partes transmarinas custodiendas a illis dignitatuz insignijs adornatur quibus proconsules. h. o. ¶ Nota. istam. l. pro illis capitaneis guerre qui per papam vel principem mittuntur vltra mare ad expugnandum saracenos. quia quo ad dignitatē sunt pares proconsulibus.

☞ Deputati ad custodiendas ciuitates per principem sunt similes ducibus.

EOsqui. Dissus pricipaliter ad defendēdum aliquam ciuitatem vel prouinciam citra mare similis est duci administranti aliquā prouinciam excepto duce pontice et egypti. hoc dicit. ¶ No. ista. l. pro illis qui deputātur ad custodiendas ciuitates per papam vel per principem: quia sunt similes ducibus & possunt ciuitatem defendere quemadmodum duces. Bar.

¶ De comitib⁹ & archiatris sacri palatij. Rubri.

☞ Medicus principis dicitur habere dignitatē.

ARchiatros. Archiatri. i. militantes inermi militia intra palatium principis si primi gradus militiā obtinuerint eam dignitatē adipiscuntur quam duces et vicarij principis qui militiā administrauerunt: & etiam comites primi ordinis. hoc dicit. ¶ Not. hanc. l. pro medico pape vel principis vt hac dignitate fungantur. Bar.

¶ De comitibus qui prouincias regūt. Rubri.

EOs. Comites qui gubernauerūt prouinciam deposito officio priuilegijs dignitatis vicarie funguntur. h. o.

¶ De profes. qui in vrbe constan. docen. ex. l. co. merue. Rubrica.

1 ☞ Doctores legentes in ciuitate Perusij gaudēt priuilegio huius legis.

2 Approbatus per cetum doctorum debet iudicari dignus.

3 Nouem doctores debent esse in approbādo vnum doctorem.

Ciuitas Perusina habet priuilegiū quod quatuor doctores sufficiant excepto presentante in approbatione doctoris.

4 Pater qui misit filium ad studiuz ut teneat ei emere libros. remissiue.

GRammaticos. Gramma/tici & sophiste & iurisperiti qui per viginti annos scientiam docuerunt in constantinopolitana ciuitate per illius ciuitatis cetum in arte docendi estimādi sunt digni ea dignitate qua funguntur vicarij principis. h. o. ¶ Not. hanc. l. pro doctoribus qui legunt in ciuitate Perusij. nam gaudebunt priuilegio huius legis cum hec ciuitas habeat priuilegium studij prout ciuitas cōstantinopolitana. Item no. ☞ q si aliquis approbatur debet iudicari dignus per cetum doctorum. et cetu hoc iudicante debet cēsimari dignus. ¶ Ultimo no. glo. hic ponitam quod nouem doctores debent esse in approbando vnum doctorem. Ciuitas tamen Perusij habet priuilegium quod sufficiant quatuor⁹ excepto presentante.

¶ De silentiarijs & decurionibus eorū. Rubri.

DEcuriones. Post depositum decurionat⁹ offi/cium decurio potest eligere vtrum velit esse magister officioum domestico/rum vel comes & potestatem principis adorandi habet & salutādi administratores ipsius.

NVsquiq3. Decurio & silētia/rius a tyronum equoriūq3 prestatione habetur immunis nec prestare cogit collectas extraordinarias que necessario imponunt. hoc dicit.

DEcurionibus. Priuilegia data decurionibus & silentiarijs per hanc. l. confirmantur & eis conseruantur licet ad maiorem ascenderint dignitatem: nec eis preiudicat in hoc per aliquod generale vel speciale statutum vel rescriptum disponens contrarium. Item a muneribus hic descriptis sunt immunes. Hoc tamen priuilegium habebūt tres decuriones. xxx. senatores. & ita demum si per. xiij. continuos annos peregerint inculpatum officium eorum. et si decuriones senatores fuerint electi immunitatem habent & honore curie sine functione letantur cum quieti traditi fuerint: & iuder predicta nō obseruās decem libris auri mulctabitur. h. o.

MEad diuersa. Silentiarij & eorum vxores ciuiliter & criminaliter sunt conuenciendi coram magistro officioum. h. o.

☞ Acquisitum a filiofamilias militante inermi militia efficitur quasi castrense.

Acquisitum a doctore aduocato vel assessore est eius proprium & peculiū castrense dicitur.

Donatum per patrem filio in eius doctoratu q̄ sit proprium filij velut peculium castrense.

PObemus. Silētiarij in potestate assistuti q̄c/quid acquirunt retinent tanq̄ castrense peculiū: nec eis per parentes auferri potest: nec post parentum obitum fratribus conferre tenentur: nec etiam tenētur cōferre fratrib⁹ illud qō parētes vel alij donauerunt rōne militie supradicte. Itē excusant a tutelis & curis & filij eorū inuiti ad picturā non vocant. Et p hāc. l. nō derogāt priuilegijs eis datis. h. o. ¶ No. hic casum expressum q̄ filij militans inermi militia si/lud qō acq̄rit rōne dicte militie appellat peculiū quasi castrēse adeo qō ipm fibi retinere pōt inuito patre nec tenet cōferre fratrib⁹ post mortē patris. ¶ Et si ovidek hic casus q̄ filij⁹ doctor vel aduocatus vel etiā assessor: illud qō acquirit in tali militia militādo sibi retineat precipuū tanq̄ castrē se peculiū adeo q̄ nō tenet conferre ipsum fratrib⁹ post mortē patris. pro quo facit. l. fori. C. de aduo. diuer. iudi. & vltimo hec. l. est optimū ar. qō si pater filio doctorādo multa fecit encenia aut etiā alij consanguinei q̄ illa oīa encenia filij⁹ doctorandus retinet velut castrēse peculiū. & patri vsufructus non querit nec etiam tenet post mortem patris diuidere inter fratres per viam collationis. ¶ An aūt pater qui misit filium ad studium teneatur emere libros. Die vt no. per glo. C. ad macedo. l. macedoniani⁶.

¶ De domesticis & protectoribus. Rubrica.

DOmestici. Domestici & protectores principis salutantes vicarios et prefectum ipsos osculari

¶ Quod sufficiant quatuor. sunt ratione vniuersitates que pari vtuntur priuilegio de quibus dixi post Ja. co. rebuf. in. l. vna. nu. 1. in ver. si. ter examinare. C. de athle. lib. x.

¶ Z. macedonia. nij. Et ibidem vide Bal. ad. do. limitra tñ si filius sit bani ingenij nō alit ter vt per Bald. ibi p. l. sicbū. de leg. iij.

possunt ac etiam omnes reuerētiam debent adhibere.

Primicerius. Primicerij domesticor̄ & protector̄ funguntur 1 dignitate spectabili: alij subsequētes in gradu post ipsum vsq; ad numerū decem inter clarissimos numerant. ita tñ q̄ qui p̄ior est in loco prior sit in ordine. h.d.

Si quis. Domesticus vel protector qui sine licētia principis se absentauit a curia nō ex cā reipublice 1 si per biēnij absens fuerit poni debet post quintū in ordine ipsorū si triēnio b in decimo gradu ponat. si quadriennio loco nouissimo erit habēd⁹ si q̄nquēnio spoliatus erit a cingulo. h.d.

☞ Heres officialis decedēs in officio quod debeat habere salarium tempus: non autem temporis subsequentis.

Heres assessoris defuncti pro quāto tempore debeat habere salarium.

Lege. Si domesticus vel protector ante finitū officiū decesserit ei⁹ salariū tot⁹ ac 1 ni ac etiam subsequētis percipiet. h.d. & est mirabile i isto officiali: vt si decedat durāte officio heres ei⁹ debeat habere salariū totius tp̄is & etiā vnius anni subsequentis.

† In aliis aūt officialibus nō reperit hoc cautū sed heres ei⁹ dz habere salariū totius tp̄is nō aūt tp̄is subsequētis: vt. j. tit. ij. l. si quis in sacris. & de aduoc. diuer. iu. l. post duos. §. fi. & de primice. l. ij. & de agē. in re. l. iij. & facit etiā q̄ dō. ff. de assess. l. die functo." et hoc no. p̄ heredibus assessorū decē 2 dentium in officio vt petere possint a potestate salariū totius temporis ses- 3 mestris vel totius anni. Bar.

a ¶ Z. die functo. Et ibi vide q̄ ad hanc materiam habent p̄ Paul. de cast.

b ¶ Cogit. adde spe. in ti. de rescisa. §. ef. fecr⁹. ver. quid si arbiter limita tñ nisi p̄ statutuz disponat cogi possim Bal. i l. nō iussā. l. fi. C. ad trebel.

De p̄positis laborū. Rubrica.

Dip̄positi. ¶ P̄positi laborū durante officio sunt clarissimi eo finito inter consulares habentur. h.d. Bar.

De p̄pri. sacro. scriniorum cetera q̄ q̄. Rubrica.

Dorimos. P̄primi sacrorum scriniorū ea dignitate fungun tur qua vicarij p̄incipis: & officio depositō sunt p̄ponendi vicarijs p̄incipis qui primo officium vicariatus sunt adepti & eorum officium est finitum.

¶ Item onus descriptionis nullo modo subire cogūtur. hoc dicit.

☞ Consulere & etiam iudicare q̄ quis cogatur.

Compromissum recipere nemo cogitur.

In sacris. Militantes in sacris scrinijs ordinarios vel spectabiles iudices in p̄uincia existentes salutare nō cōpellunt: nec etiā accedere ad cōsiliū. & eis nō dz denegari accessus ad p̄incipē. & eis dz in salutatione reuerētia adhiberi aut etiā dari potestas sedēdi cū iudice. p̄matores & apparitores si cōtra fecerint trinas libras auri noie pene soluāt. h.d. ¶ No. quē cogi soluere & etiam iudicare vt hic. & .ff. de aduo. diuer. iud. l. sancim⁹. sed cōpromissum recipere nemo cogit⁹ vt l. iij. ff. de arbi. & hoc no. glo. hic. Bar.

In scrinijs. Qui militauerūt in sacris scrinijs p̄ exp. annos si quieri postea fuerint per principem destinati cōsularem retinēt honorem nec possunt quoquo modo ab impartito otio separari.

Habemus. Possessor militātis in sacris scrinijs tributū solū canonice indictionis p̄stat: a ceteris vero muneribus nō vexatur: & si ad maiorē dignitatē ascendūt non perdunt ob hoc p̄uilegium scriniorum.

Peculiari. Dis militās in sacris scrinijs cuiuscūq; sit gradus ad p̄incipem habet accessum: siue sit inter clarissimos rōne sui gradus: siue inter spectabiles. h.d.

Robiennio. Officium militantis in sacris scrinijs quod olim durabat biennio hodie ad vnum redu citur. h.d. Barto.

☞ Canonici si sint plures extra numerū qui subrogari debeant in loco decedentium: & datus sit ordo subrogandi qualiter fiet ista subrogatio.

Quindecim testes requiruntur in casu huius. l. ad probationem alicuius actus.

Statutum q̄ si p̄ior extraḡ⁹ reperiatur mortuus quod loco ipsius subrogetur primo descriptus: et ille primo descriptus non vult subrogari & extrahatur alius p̄ior mortuus: an primo descriptus qui renuit possit subrogari.

Minicij. Militātes in sacris scrinijs vltra numerū locō deficiētiū succedūt p̄m ordinem gradus sui: nisi qui posterior eor̄ est labor̄ opera superat antiquiorē in ordine: q; tūc succedūt in locū defuncti excluso p̄iore: nisi defuncti filij sit ille q̄ est in ordine p̄ior: q; tunc posterior. z melior in locū defuncti non succedit. sed q̄ p̄ior est in ordine. Et subrogat⁹ illud salariū obtinebit q̄ō in hac. l. describit: & p rogatiōe soluit quātitatē hic descriptā. Et si primi ? i ordine pecuniā soluere noluerint: & recusauerint succedere in locū defuncti: in gradu posterior⁹ admittet. Et si aliq̄s alij⁹ de

numero dictorū scriniorū decesserit qui repudiauit locū vni⁹ defuncti poterit locū istius defuncti de no uo acceptare offerendo pecuniam. h.d. ¶ Et no. 1 ex p̄in. huius l. q̄ si vltra numerū canonicorū sunt aliqui canonici deputati qui in locū decedēriū debeant subrogari q̄ sin ordinē darū istis canonicis vltra numerū quilibet ipsorū subrogabitur in locū 1 deficientis canonici. vō si teneris primū locū de numero canonicorum decesserit ille qui primus locū 2 obtinet de numero illorū qui sunt extra canonicor̄ numerū in eius locū succedit: et sic de singulis: nisi ille qui posterior est in ordine melior sit p̄ior: quia tūc ipse p̄ponere & nisi qui decesserit fuerit deterior isto q̄ prim⁹ est in ordine q̄ se in locū eius subrogari 3 petit. ¶ Scdō no. hic casum speciale in quo sunt ex. testes necessarij ad p̄bationē alicuius act⁹ & est speciale. regulariter aūt duo sufficiunt: vt. ff. de testi. l. vbi numer⁹. ¶ Tertio no. ex fi. huj⁹. l. optimū 4 argu. ad cōne. Dicit statutū q̄ si aliquis p̄ior extractus fuerit de sacculo qui sit mortu⁹ q̄ in eius locū 5 debeat subrogari qui p̄ior reperit descriptus in nu 6 mero subrogandorū in loco deficiētiū. Contigit q̄ō 7 vnus q̄ mortu⁹ est extrahit primo de sacculo et ille 8 qui prim⁹ reperit descript⁹ de numero subrogādorū in locū deficiētiū nō vult subrogari in locū istius mortui tractu tp̄is cū renocat p̄ior at⁹ officius extrahit de sacculo quidā ali⁹ p̄ior mortu⁹. modo ille qui erat primo descript⁹ in numero subrogādorū in locū deficiētiū dicit q̄ vult in locū isti⁹ sed mortui subrogari opponit sibi q̄ nō pōt: quia voluit locū primi mortui extracti subrogari. ista. l. determinat contrariū: quia licet renuerit tūc: tamē nūc pōt acceptare. q̄ō no. Bar.

Horimos. Qui longo tpe p̄habilit̄er militauerint in sacris scrinijs finito officio cingulo comitiue sacri palatij dū viuunt retinēt: & nihilomin⁹ ois p̄uilegia data eis salua manent. h.d.

In sacris. Militans in sacris scrinijs qui añ q̄ cōueniret i vltrio cōmeatu accepto se absentauit durāte tpe cōmeatus predicti cōueniri nō potest: & etiā ab indictionibus munera publicorū officio depositō sunt immunes & domus quas in p̄uincia possident ab onere metatorum non vexantur. Quod autem sit onus metator̄ videbitis. j. de meratis. Bar.

☞ Quis non potest fungi duplici officio.

Aparte. Militantes in sacris scrinijs p̄incipis debent esse. lxij. vcs. xvij. super epistolis. xxiiij. super libellis conuentionalib⁹. xl. iiij. qui sunt omnibus predictis seniores nec duplici officio fungi possunt. hoc dicit. 1

¶ Et no. ex hac. l. q̄ quis nō potest fungi duplici officio. Concor. sunt in glo. Barto.

☞ Salarium defuncti an debeatur successori toto tempore. 1

Si quis. Si militans in sacris scrinijs decesserit & in eius locum fuerit alius subrogat⁹ salariū dividetur inter creditores dividetur heredi tatē nondum adita salua tamen p̄uilegiorum p̄rerogatiua ea vero adita salarium heredibus debetur p̄o p̄terito tempore & etiam residui rēpotis. h.d. ¶ Et no. q̄ successori debetur salarium defuncti p̄ toto tempore de quo vide vt dixi. ff. de domesticis. l. fi. Bar.

☞ Notarijs actorum potest dari certa forma in exactionibus fiendis p̄o editione actorum.

Statutum disponens q̄ hospitale non possit agere nec conueniri nisi coram certo iudice: & sit alius iudex specialiter deputatus per illud ad statutū p̄o certis causis an p̄o talibus causis poterit agi coā iudice p̄o hospitali deputato.

Libellū in scriptis non dicitur quis offerre licet vadat coram iudice & dicat notario scribe q̄ ego peto a titio decem & peto ipsum mihi condemnari in eis.

Judex non recipit sportulas: quādo p̄ceditur extraordinarie.

Ratio appellatur sententia.

Litari per epistolam q̄ quis possit.

Equalitas in iudicijs seruari debet.

Priuilegium quo ad prestationem sportularū vni concessum extenditur ad aliū.

In sacris. Militantes in sacris scrinijs & eorum parentes vxores liberi coloni ascriptitij & serui eorū ciuiliter & criminaliter coram officio rum magistro sunt conuenīendi. et si in p̄uincia cōueniuntur satisdare non cogunt de iudicio sisti licet immobilia non possideant sed eorum iuratorie cautioni cōmittitur & nomine sportularum nihil soluent. Nam executoribus agentibus in rebus vnum solidum prestabunt: & cum ingrediūtur iudicium dicti magistri solidos soluant duos: p editione actorum notarijs dimidium solidum: & si litigatur coā delegato vel arbitro eidē nomine sportularum vnū solidū tantū prestabunt. p̄o omnibus vero alijs in iudicio agitandis tertiū solidū tantū. item si nō coram magistro, sed coram alijs iudicibus maioribus super annonis ciuilibus tutela vel curatione vel nuntiatione noui operis cōueniantur. illos sumptus facient in tali iudicio quos facere tenebantur coā magistro officiorum. ¶ Si vero conueniantur coram p̄fecto aut fisci patrono aut vicis p̄fecto vel apud architectos illos sumptus prestabunt nomine sportularum quos coram arbitris prestare tenentur & non vltra. Et habent locum p̄dicta siue per se siue per procuratorem litigent: & ad dictas sportulas tenentur cum processus ordinarie agitatur in scriptis. secus si extraordinarie. ¶ Itez dictis militantibus donec militent & etiam depositō officio p̄uilegia data sunt salua: et ob equalitatem in iudicijs obseruanda p̄uilegia eis competentia circa prestationem sportularum ad aduersarios portiuntur. ¶ Item mutatione loci p̄uilegia eis concessa non perduntur. hoc dicit. ¶ In isto tu ibi p̄o editione gestorum. ¶ † Nota dari posse forma notarijs actorum per legem vt p̄o editione actorum non debeant assumere vltra certam quantitatem. ¶ In textu ibi maiore quidem iudicio. ¶ Oppo. quod non poterunt conueniri coā alio q̄ coā officiorum magistro vt in p̄dicta. huius. l. Sic

a ¶ Inter locutoria. Adde qđ citatio hz duo extrema scz in principio citationē. actū nūtii & relationē bar. in l. §. nūtiatio. i. v. co. in fi. ff. qrit Jac. de are. ff. đ ope. nuntia. et Jo. an. i. c. roma. i añpe. col. de fo. cōpe. & Felt. in. c. gratū. de offi. delega. in. §. col. ¶ Idra. in cōsi. xcviij.

ist̄e ver. pūn. contradicit et econuerso. Sol. dicit glo. in verſi. eos. qđ hic litigabant sponte coram alio q̄m coram magistro officiorū: et sic non ob. Vel aliter dicit glo. illa causa erat specialiter demādata istis iudicib⁹: et ideo possunt cōueniri coram eis p hac causa tm̄. quod no. † q: secundū hunc in tellectum est casus huius questiōis.

¶ Dicit statutum q̄ hospitale miseri cordie non possit agere nec conueniri nisi sub iudice porte sancti Petri. Aliud statutū dicit quod iudex porte eburnee solum habeat cognitionem a. x. lib. iis infra. ¶ Modo quero an hospitale poterit agere coram iudice porte eburnee pro casu a. x. li. §. et hic est tex. quod sic. et illud statutum disponens qđ hospitale debeat agere vel conueniri coram iudice sancti Petri habet locū in aliis causis quarū cognitio non est specialiter alijs indicibus demandata per formam legis vel statuti.

Additio. Bald. expresse videt tenere cōtrarium in l. executore. ff. in. vj. colū. de exe. rei iu. de quo vide que dixit Bart. in. l. j. C. de offi. prefe. vr. et in. l. ij. in princ. de ver. obliga. contra Barto. hoc etiam tenet Ludo. in. l. j. in. §. j. de no. ope. nū. & videtur tenere Jmo. in. l. titie texto res. de leg. j. et quod ibi dixit Bald. in. l. j. §. vbi aūt. de cad. col. vide Bal. in. l. qui posthumos. ff. ad sil. et in. l. j. in. ij. q. de offi. procon. et Ange. in. l. si vacantia. de bo. vacan. circa me. et in d. l. titie. et Ange. in. l. q̄ in rerum. §. si quis. de lega. j. vide Bar. in consil. suo. centesimo. quod incipit a domino Ly. et in. iij. col. vbi loquitur quando sunt duo statuta punientia de falsitate vnum generale & aliud speciale quid iuris. Alexā. ¶ In glo. super verbo dispōne. ibi: notari⁹. Ista glo. no. q̄ † si aliqs vadat coram iudice & dicit notario actor scribe q̄ ego peto a Titio. x. & ipsum peto mihi cōdemnari in eis: q̄ non dicitur per hanc literā in scripris libellū offerre: hz notarius hoc scribat: nec videtur procedere ordinario modo sed potius extra ordinem. quod not. quia tibi posset cōtingere de facto.

Additio. Bal. in aut. offerat. i. ff. C. de lit. pred. & Ange. in. l. j. in. j. col. de edē. & ibi Bal. et Pau. de ca. Alex. ¶ Item no. ex ista glo. † q̄ cū predict extra ordinem iudex nō poterit accipere sportulas.

Additio. Et de hoc vide vr not. per Bal. in. l. vt generali. i. j. col. C. de epi. & cle. q̄ in causis summariis non soluuntur sportule. Et ad hoc adde Bald. in. l. fi. in. j. col. C. de fruc. & lit. expen. Alexan. ¶ Jtē no. ex glo. in verbo sua. q̄ citatio appellatur sua inter locutoria. a Et hoc etiam probat tex. in pūn. huius. l. ibi: libellos ex sententia &c. Et hec sententia dari potest parte absente: vt. l. sed interpellatur. §. j. ff. de arbi. pro quo facit quod not. Jmo. extra de procu. c. auditis. ¶ † Jtē not. ex hac eadem glo. q̄ quis potest citari per epistolam. & ita de consuetudine obseruatur. concor. d. l. sed interpellatur. ¶ † Ultimo not. ex ver. quoniā equalitatē in iudicijs obseruandam. concor. l. fina. §. de fruc. & lit. expen. & l. prouidēdū. §. de postu. & j. de re mil. l. fi. cū simi. hic alleg. in glo. † Et ideo priuilegiū vni concessum circa prestationem sportularum: ad aliū extenditur vt hic. & eodem modo in dilatione: vt. l. pretende. §. de tempo. in integ. restit. Bar.

☞ Statutum reducens officiales ad minorē numerum non preiudicat electis tpe conditi statuti.

Capitaneus potest simul & semel aliquem deputare ad officium iudicis maleficiorum et ad officium notariatus.

Quis ad duo officia penitus diuersa deputari nō potest: secus si non sint diuersa.

Judex qui scripsit omnia acta coram se facta ex ipsis pronuntiare potest: & sententia valet.

Subrogatus loco alterius succedit in ordinem subrogati.

Omperimus. Hic ponitur quomodo aduitores scriniorum qui appellātur aduitores questoris ex iuris dispositione non poterant esse nisi. xij. in scrinio sacre memorie: hoc est in scrinio registri. in scrinijs vero sacrarum epistolarum & libellorum cōtentionalium que sunt scrinia inferiora solum. vij. coaduitores scriniorum dictorum esse poterant postea propter importunitatem quorundam talis numeri diuturnitas fuit: & multi superadditi fuerunt. Et ideo statuit imperator: q̄ non faciendo preiudicium illis qui nunc sunt q̄ nulli alij possint eligi in hoc numero coaduitorum: durante numero supradicto per eum status fuerat. ¶ Secundo dicit q̄ si aliquis de dictis coaduitoribus ad latrunculense officiū fuerit vocatus: aut etiā fuerit dimissus in numero scriniariorum cum primo esset coaduitor: q̄ potest in locum sui alium subrogare dum tamen libellum offerat vni viro illustri significando personam illi⁹ quē subrogari vult: & tempus: & dictus subrogandus ordinari debet pro tanto tempore pro q̄to libell⁹ fuit correctus illustri. ¶ Tertio dicit q̄ aduitor q̄ alius subrogari in suum locum petit si erat prior in ordine aduitorū & similiter subrogat⁹ erit prior licet ille subrogatus fuerit de numero memorabilium inferiorij ordinis. ¶ Quarto dicit q̄ hoc in alijs officijs obseruatur. h. d. vsq̄ ad fin. ¶ In text. ibi modo vt examinentur. ¶ † No. ex hac litera q̄ si per formas aliquius statuti numerus officialium reducitur ad minorem numerum puta cum essent decem reducitur ad numerum. v. quod talis reductio nullum generat preiudicium in illis officialibus qui erant electi tempore reductionis. preiudicabit ergo tantum noue electioni officiorum. ¶ In textu qui prior in aduitor ib⁹

2 aduitor ib⁹. ¶ † No. đ qđ ille q̄ erat scriniari⁹ si fuit electus coaduitor scriniario. p̄t ambobus istis officijs fungi. & ficet optimū arg. q̄ capitane⁹ possit simul et semel deputare aliū ad officium iudicis maleficiorū & ad officiū notariatus. Nec ob. quod quis non potest fungi duplici officio: vr. §. eo. l. hac parte. q: hoc est verū cum officia sunt protinus diuersa: sed hec officia nō erat diuersa sed circa idem tendebāt. pro quo vide quod dixi. §. de sac. san. ec. l. iubemus. §. sane. et hoc fuit de mente glo. sup ver.

3 meruit. ¶ † Et sic facit q̄ si iudex qui erat tabellio a scripsit omnia acta coram se facta q̄ ex ipsis pronuntiare potest & sententia lata valet: nec impeditur hic fungi duplici officio: q: circa idem tendunt. pro quo facit. j. qui milli. nō pol. l. his q̄dē. & extra de consue. c. ij. de preben. c. cum singula. li. vj. ¶ † Ultimo no. q̄ subrogatus in locum alterius succedit in ordine quem tenebat ille in cuius locum subrogatio facta est. Barto.

1 ☞ Qui agit contra aliquem sine scriptis satis est si nudo verbo exprimat nomen suum.

2 Miles licētiatus a ciuitate perusij vt iret in alemaniam debet habere stipendiū pro tēpore quo steterit absens cum licentia.

3 Clericus qui de licētia pape steterit absens debet habere prebendam pro tempore absentie.

Hac lege Aduitores cū conueniūtur sine scriptis: eoz nomen voce sola sufficiat demonstrari alias in scriptis tam in actis q̄m in sententia demonstrādū est. Jtē si aduitores cōmeatu accepto se absentauerint durāte absentie tpe integrū ohz habere salariū sicut si pītes essent. ¶ Jtē null⁹ in locū vacantis coaduitoris ohz instituī quousq̄ plen⁹ est numer⁹ p. l. statutus. h. d.

1 ¶ In tex. ibi designatū. ¶ † Not. cū agitur contra aliquē sine scriptis nudo verbo nomē ei⁹ sufficit de signari alias in scriptis designandum est. pro quo facit. l. libelloris. ff. de accu. ¶ In tex. ibi aut elemētoriū. ¶ † No. q̄ si ciuitas perusij cōcessit alicui suo stipēdiario licētiā vt iret in alemaniā vel vr iret ad bellandū et staret absens certo tempore q̄ toto illo tempore debet habere stipendiū sicut si principaliter seruiret. Et eodē modo si concederet sibi potestati vel capitaneo vt hic. ¶ † Et hoc inducit glo. in arg. ad questionē de clerico qui toto tempore absentie debet habere prebendam si fuit absens de licentia pape. Barto.

1 ☞ Statutum q̄ priores non possint per nullum casum fortuitum mutari non poterit etiam eorum numerus augeri.

Erte. Primo facit mentionem de lege circa aduitores. statuta que disponebant q̄ nullus de numero aduitorum qui nunc sunt diminuī debeat licet sint vltra numerum vr. §. eo. l. cōperimus. nec etiam alius subrogandus nisi aduitor subrogari petens ad latrunculense officium vel ad locum secundum scriniariorum conuolauerit. Secūdo dicit quod subrogatus tenebit locū vltimi aduitoris si aduitor cui fuit subrogatus erat similiter vltimus non obstante quod talis subrogatus erat de primo numero scriniariorum. ¶ Tertio facit mentionem de quadā pragmatica sanctione p quā erat prouisum vt non solū in casib⁹ predictis vbi aduitor vocabat ad latrūculense offiū vel ad officiū secūdorū scriniariorū: sed etiā vbi per casum fortuitū impediebatur seruire in sui locum poterat subrogare alium. ¶ Quarto corrigit hanc pragmaticam sanctionem statuēs q̄ in predictis duobus casibus tantum aduitor possit petere alium in suo loco subrogari. ¶ Quinto mandat q̄ xij. tantum aduitores sint in scrinio sacre memorie. i. registri. septē do in alijs duob⁹ scrinijs libell⁹ & epl̄a.

¶ † Ultimo q̄ nullus vltra numerum possit addi cōfirmando certa capitula. h. d. vsq̄ in finē. ¶ In tex. ibi circa fi. ibi fi mutatione. est optimus arg. q̄ si statutū dicit quod per nullū casum fortuitum possint priores mutari q̄ vigore eiusdem statuti intelligitur prohibitum ne possit numerus priorum augeri. nā ex quo prohibita est mutatio multomagis prohibita est additio.

a ¶ Judex q̄ erat tabellio. vide glo. & fall. in. l. iubemus. §. bis quoq; §. de sacr. san. ecc. et Alb. đ rosa. l. i. ff cū sub. ff. de euic.

¶ De agentib⁹ in rebus. Rub.

☞ Agentes in rebus qui sint.

Qui prepositi agentium et qui principes agentium.

¶ Ad euidentiā † premitte q̄ agentes in reb⁹ sunt illi de quib⁹ fit mētio per glo. j. de curiosis. l. ij. Prepositi agentiū de quibus fit mentio. j. ti. p̄ximo. sunt illi qui p̄fuit dictis agentib⁹: & principes agentium de quib⁹ fit mentio. j. tit. ij. sunt illi qui palmas laborū et meriti p lapsum xxv. annorum per principem postea quieti traditi sunt: vr. j. ti. ij. l. j. & iij.

Nullus. Nullus de numero agentium in rebus in locum mortui p pecuniaz potest inuadere: sed in loco eius debet ille succedere qui in gradu post eum erat proximus et dignus laboze. h. d.

Nulli Agens in reb⁹ deponendus vel eximendus de libro agentium non est per aliquem iudices ad cuius officium non spectat cognitio contra eundem. hoc dicit.

☞ Successor officialis mortui qđ debeat habere salariū totius tpis.

Subrogari q̄ non debeat alius loco officialis defuncti donec pēres officialis mortui habet salarium.

Matricula registri officialiū probat aliquē esse officialē & ibidē scriptus

reperitur.

4 Officialis nō scripť in libro officialiuz nō debet habere salariū nec vltā priuilegiōs officialium.

a In cā criminali. adde iſtū ⁊ poſt eum Ja. rebuf. in. l. ſi vacātia. ⁊ ibi Ang. dñi. expḥis apparet. s. ō bo. vac. li. p. oīti poſt colle. c. ep clericis nu. 3. ex-tra de foro cōpe.

✳ Pro ſalua 1 do bar. in hac. l. ſi. vi de concedi. poſſit ad. l. iube mus. ī. de eroga. mi li. anno.

2

3

Matriculam. Matricula agentiuz in reb⁹ non debet eſſe niſi vltrā. quoꝝ quilibet 2 preeſt ducentis. Circitores vero debent eſſe tricenti et equites quadringenti quinquaginta. ¶ Itē ſi q̄s de numero ducēnoꝝ deceſſerit heres eī⁹ ex teſtō vel ab inteſtato totū ſalariuz percipit et per hoc null⁹ alī⁹ in locū eī⁹ ſubrogād⁹ eſt p illud tp̄s quo defuncti officiū durare dz ne duob⁹ ſalariꝰ reſpublica fatigeť. Itē null⁹ q̄ nō eſt ſcripť⁹ in matricula p̄dictorum regiſtrata in memorialib⁹ principis ſalariū vl̄ premiū habebit. h. o. ¶ In tex. ibi eī⁹ fructū ſucceſſores. † Nota q̄ officiali decedēte ſucceſſori eius dz hr̄e ſalariū totī⁹ tp̄is nū q̄ in locū officialis mortui dz ali⁹ ſubrogari ne reſpublica duob⁹ ſalariꝰ fatigeť. ¶ In tex. ibi diuali prorogatoria. ¶ † No. iſtū tex. p quē p̄z q̄ ad p̄bandū quem eſſe officialē cōis probat⁹ matriculā regiſtri in qua regiſtrata ſunt oia noīa officialiū. Secundo no. † hic caſum expḥſſum quō ſi officialis nō reperiť in originali regiſtro vbi regiſtrauť oia noīa officialiū q̄ nō debet habere ſalarium nec poſ 3 titur priuilegio.

4

b Perſone. adde ſi. li. i. c. ſi. de offi. dele. ⁊ an ⁊ q̄n 1 videatur electa iduſtria ꝓſone q̄s ue. vide p eū in. c. li. cet. ex q̄dā i. ſi. col. circa me. ver. ⁊ rō p dictoꝝ eſt de teſti. et nō q̄d vbi eſt electa induſtria ꝓſone q̄s 1 p filiū ſeruire poſſit. vide p eū in ca. a afferte. in ſ. col. ante me. de pręſump.

c Scholaris non poſſit 1 videri q̄m ⁊ an ⁊ q̄n ſit ſcholaris. ſ. ſi ſcholaris. C. de epiſ. et cleri. l. ſi q̄s. et l. ſi ad ſimilitudinem. de admi. tut. l. decreto. ff. ad muni. l. quid ergo. ſ. de peri. nomi. l. ſi. cū ſi. hic alle. in glo. quod eſt verum quando volens per ſubſtitutum ſeruire multum in alijs laborauit per hanc literam quod nor. ¶ † Item no. quod volens ſeruire per ſubſtitutum ſemper debet ſeruire per homines eiuſdem conditionis vt hic. dum dicit chartulariū eiuſdem ſcrinij ꝛc. ſi ergo doctor vult ſeruire p ſubſtitutum debet ſeruire per doctorem non per ſcholarem licet ſufficientem. Item ſi miles vult ſeruire per ſubſtitutum debet ſeruire per aliū militē non per domicellum: et ſemper ſubſtituť debet eſſe moribus p̄ditus et ſcientia et peritia eruditus.

Nec co. Null⁹ de numero centenariorum vel ducēnariorum in rebus agentiū moꝝ contra hęs in ciuitate cōſtantinopolitana cōuenīri pōt coram alio q̄ coram officio⁹ magiſtro in cā ciuili vel criminali quo priuilegio nō vtiť ſi extra illā ciuitatē degat vel depoſito officio. h. o. ¶ † No. ex. pū. huiꝰ. l. q̄ ſi ſtatutū ſimpliciter dicit q̄ ſcholaris nō poſſit pulſari coram alio iudice q̄ coram rectore intelligiť nō ſolū in cā ciuili: ſed etiā in criminali. nā ſi pro ciuili non pōt coram alio multo fortius p criminali. ¶ Ultimo no. ex ſi. q̄ ſi ſtatutū dicit q̄ ſcholaris nō pulſet coram alio quā coram rectore intelligiť do nec eſt in illa ciuitate in qua degit ratiōe ſtudiī: ſed ſi extra ciuitatem degat poterit coram iudice ordinario conueniri per hanc literam.

1

2

De prepoſitis agentium in rebus. Rub.

Qui aſſumit duo officia cū non poſſit hr̄e niſi vnū pro primo tantum debet habere ſalarium. Duo officia quis habere non poteſt. Seruire per ſubſtitutum quando quis poſſit. Seruire qui vult per ſubſtitutum debet ſeruire per homines eiuſdem conditionis cuius eſt ipſe.

✳ Agentes. Prepoſiti agentiū i rebus ſunt p ordinē faciēdi de anno in annū: ad q̄ officium negotiatores ⁊ procuratores alienarum poſſeſſionū nō poſſunt aſſumi: ſed illi ſolū quos labor vt ſufficientes probat teſtimonium. Itē primicerij ⁊ tertiocerij ſcriniariorū ad hoc aſſumēdi non ſunt: q⁹ duob⁹ officijs deſeruire non poſſunt. et ſi tale officiū ſuſceperint nō poſſunt habere primiceriat⁹ ſalariū. ⁊ ſi tale officium modo eratio vel imperitia vel alia cā adimplere nō pōt: pōt ſeruire per ſubſtituť eiuſdē ſcrinij chartulariū modis optimis p̄ditū ſcientia et peritia eruditus et ſuo periculo. ſi tñ ſeruire volens multos ob reꝑpublicam ſuſtinuit labores. h. o. ¶ In tex. ibi propter emolumentum. ¶ † Nota. quod quando quis aſſumit duo officia et non poteſt habere niſi vnum et poteſt habere ſalarium: niſi primi officij tantum. † Secūdo no. ex hoc tex. q⁹ duo officia quis ſimul ſubire non poteſt vt hic. ⁊. ſ. tit. ij. l. compertum. ¶ In tex. ibi per ſubſtitutum. ¶ † No. quem deſeruire per ſubſtitutum quod eſt verum: niſi ad officium requiratur induſtria perſone. Cōcor. de epiſ. et cleri. l. ſi q̄s. et l. ſi ad ſimilitudinem. de admi. tut. l. decreto. ff. ad muni. l. quid ergo. ſ. de peri. nomi. l. ſi. cū ſi. hic alle. in glo. quod eſt verum quando volens per ſubſtitutum ſeruire multum in alijs laborauit per hanc literam quod nor. ¶ † Item no. quod volens ſeruire per ſubſtitutum ſemper debet ſeruire per homines eiuſdem conditionis vt hic. dum dicit chartulariū eiuſdem ſcrinij ꝛc. ſi ergo doctor vult ſeruire p ſubſtitutum debet ſeruire per doctorem non per ſcholarem licet ſufficientem. Item ſi miles vult ſeruire per ſubſtitutum debet ſeruire per aliū militē non per domicellum: et ſemper ſubſtituť debet eſſe moribus p̄ditus et ſcientia et peritia eruditus.

Fideiuſſorem non dicitur dare qui dat in fideiuſſorem priuilegiatum.

Priuilegium quod de nouo concēditur non tollit alia priuilegia petenti indulta.

Ac ſaluberrima. Agentes i rebus et eorum vxores ſeruī et liberi in modū ſpecialarum ſoluendo ſiue agant ſiue conueniantur illud priuilegium ſortiuntur quod ſcriniarij de quibus dictum eſt. ſ. ti. ij. l. in ſacris. nec cogiť cōuenī⁹ dare fi deiuſſorem extraneū de iudicio iſti: ſed ſolū de numero in rebus agentium. ⁊ per hoc priuilegium nō tolluntur alia priuilegia eis cōceſſa. h. o. ¶ † Et no. q⁹ licet nō videatur dare fideiuſſorē qui dat fideiuſſorē priuilegiarū: vt. l. de die. ſ. ſi mulierem. ff. qui ſatiſ. cog. ⁊. l. ſ. ff. ſi quis in ius voc. nō ierit. tamē fallit in agentibus in rebus qui dare poterūt priuilegiatum. ſ. vnū de numero ſuo. ¶ Ultī. no. ex ver. cū per ablatū caſum expreſſum q⁹ mun q̄ per cōceſſionem noui priuilegij intelligunt rolli alia priuilegia eidem indulta: q̄m non debet operari diminutionez inductam ad augmentum. Qualiter autem ſoluatur iſte ſportule. ha bes. ſ. tit. ſ. l. ſi.

1

2

De principibus agentium in rebus. Rubrica.

Agentes. Principes agentiū in reb⁹ agēs principes agentiū eſt creand⁹: nec pōt ad alia quas publicas vel priuatas functiones vocari: niſi de principis cōſcientia: nec vexari pōt coram alio iudice niſi coram principe: nec patronus cauſarū pōt ignorāte principe ī eū aliq̄d poſtulare ⁊ contrafacientes pena decem librarum auri puniuntur. h. o. iſta lex. Bar.

Omnia. Oēs agētes i reb⁹ ſunt ſub eorū principe connumerandi etiā ſi ſenatoria dignitate prefulgeant: actus vero qui ſunt ſoliti exigi pediri per ceram ſenatus expedientur per ipſum aliquo reſcripto ſurreptitio obſtante. h. o. ſ. ſi. ſi. ſi

a ¶ Curiosi. ad materiam huius rex. adde Lud. ro. in. l. pe. ff. ad tit. & limita vt per Bald. post bur. in. l. j. in princi. C. de erro. adu. vbi Jacob. dicit se vidisse q̄ massarii capellarū obligant ad denūtiāda maleficia sepe nesciūt literas et faciūt sibi scribi a q̄dam notario nomē delinquentis. vñ iudex nō debet punire massarium si repit error iudicij denūtiatione nisi apparet q̄ falso fecerit: sed in dubio magis presumitur error q̄ malitia. ar. l. pe. C. de his qui sibi asci. Et adde q̄d si falso denūciet punit pena falsi. l. lege cornelia. & ff. ibi bar. ff. de falc. punit̄ in expēsis ex Bal. in. l. sancimus. in. xii. col. C. de iudi.

¶ Curiosi. a Denuncians maleficia punitur si nō probat & ideo aliū pro delicto non incarcerat. h.o.

¶ Nota. ex hac. l. q̄ denūciationi syndici simplē nō est credendū. imo veritas exquirēda est & si falsum denūciauit sciēter: punitur vel si parū pbe monuerit: vt. l. diu⁹. ff. de cust. reo. & C. de accu. l. ca. quidē. ¶ Nota. vlt. q̄ denūciatores maleficiorū nō possunt alios detrudere i carcerē: iz aūt nō possint carcerare: tñ malefactores fugientes possunt sub custodia tenere: vt. ff. de fer. fug. l. pe. conco. j. eo. l. fi.

Gentes. Officiū agentiū in reb⁹ est curā habere sup emictionib⁹ curr⁹ publici portādo pecunias publicā p. puincia: naues coducendo et aialia ad ferēdū annonā: & alī⁹ officialis de hoc nō dz se intromittere cōtrafaciēs punit. ¶ Jrē p aiali in curru publico nō ducto nō est licitū officiali pecuniā accipe: ō faciēs q̄druplū restituir. h.o. & q̄d sit cursus publicus no. j. de cur. pub. l. f.

Per id tps. Donatio p̄fecti facta de agente in reb⁹ est nulla: nisi talis agēs ō honorē honestatē & occ⁹ sui officij cōmiserit: q̄ tunc grauius punitur. Bar.

☞ Carcerare aliquem & sub custodia tenere sunt diuersa.

Agentes. Agentes in rebus singuli p singulas puincias sunt mittēdi qui in emictionib⁹ inspiciēdis curā tantū habebūt: & nihil habebūt cū aliis iudicibus vel puincialibus & aliōs licite nō vexabūt de causis non cognoscent: nec detrudent in carcerē. h.o. ¶ Nota. ex glo. vlt. huius. l. quod aliud est mittere in carcerē: aliud sub custodia detinere. facit de exact. tribu. l. fi.

Additio. Probat text. in. l. f. C. de cust. reo & facit. l. succurritur. in fi. qui. ex. cau. ma. & vide bal. in. l. quoties. ff. de exac. trib. & gl. in. l. nec̄ inter senatores. ibi q̄ in carcerem. de verb. signifi. Alex.

¶ De palatinis sacrarum largitionū et rerum p̄uatarum. Rubrica.

¶ Qui autē dicant palatini. dic vt in glo.

☞ Onus capitationis nō dicitur extraordinarius nec sordidum.

Jcarij. Palatini pro capitibus eorum & fugis tantū pēsionē fisco soluent: ab alijs vero muneribus sordidis vacant. h.o. ¶ Nota q̄ onus capitationis non dicitur onus extraordinarium nec̄ sordidum.

☞ Conseruatores monete si reperiuntur fraudem commisisse non admittuntur ad aliud officium.

Nullus. Thesaurarius vel comes thesaurarioz̄ seu mel repertus culpabilis ex officio iterato ad eandē militiam nō aspirabit. nec etiaz aliam acquirere potest. h.o. ¶ No. hiccalū cōtra conseruatores monete q̄ si reperti sunt fraudē cōmisisse ad aliud officium nec ad aliam dignitatem aspirare debent.

☞ Prelatus malus timet bonum subditum.

Risco. Singulis annis vnus palatinus mitti debet ad regendum principatum domorum capadocie. h.o. ¶ Not. hic glo. q̄ malus prelatus timet subditum bonum.

Nihil. Palatini nihil habēt cōe cū aliis iudicibus prouinciarū: sed excepta reuerentia que eis debet nō solum per iudices minores: verum etiaz per maiores quilibet iudex dz in suo officio deseruire. Barto.

Oidam. Effectus p̄cipue palatinorum ad aliam dignitatē cōuolare non potest.

Bofficijs. Preses palatinus nō potest iniūgere aliquod sordidum munus. Barto.

P Lacuit. Palatini per prouincias trāsmissi anno elapso cingulo liberantur. hoc dicit.

Non aliter. Nullus officiuz sacrarum vel p̄uatarum largitionum assumere potest: nisi mediante principis auctoritate vel annotatione.

Palatinos. Palatini adiutores et primicerij officio finito sicut agentes in rebus a prohibitione tyronum cereris⁹ muneribus sordidis immunes sunt. hoc dicit. Et no. glo. s. que dicit de extrema pedis: tibie & tarsi.

Ad similitudinem. Officium palatini quod olim durabat biennio hodie anno cōcluditur sic scriniariorum officium.

Jros Jn ciuitate constantinopolitana palatinus apud p̄fectum vrbis non compellitur litigare nisi p̄seruitutibus domibus vel annonis: questio moueatur. Jn prouincia vero cognoscit preses contra palatinum: sed in causa criminali contra eum non fert sententiam ex suggestiōe comitis sub quo militat palatin⁹. h.o.

Nter alias. Palatini primicerij & tres scriniorum primicerij tribuni p̄torianī militari dignitate fungunt̄ & nulla potest eis iniungi necessitas publica vel p̄uata.

Jbemus. Palatini principes eisdem p̄uilegijs fungunt̄ q̄b⁹ palatini sacrarum largitionū. Et ideo primicerij et primates scriniorū principis finito officio inter militares tribunos enumerant̄ et nulla solicitudine negotij p̄uati vel pub. p̄tr⁹ gerit.

¶ De stratoribus. Rub.

1 ☞ Statutum puniēs officialem non inquirentē et puniētē maleficium factum suo tēpore intelligitur si officialis sciuerit.

2 Statutum dans annum officiali infra quez potest cognoscere de maleficio intelligitur de his que clara sunt.

Per omnes. Vnus solid⁹ stratoribus. i. p̄sidētib⁹ stabulis principis stipendij noie dandus est. & in offerēdo equos principi vel prouinciales certa et equalis forma seruāda est que statuta est si aliquis prouincialis stratori dederit ob hoc quod non licet ei accipere punitur et si iudex hoc sciens punire eum neglexerit centum libraru auri pena punitur. h.o.

1 ¶ Not. istū rex. t. dum dicit si sciens q̄ est casus. q. statuti disponentis quod iudex teneatur inquirere et punire sub certa pena omne homicidium factum suo tempore: nam ista demū punietur si sciuerit factum esse. ¶ Item facit ad aliud si statutum dicit & dat potestatem infra annum cognoscendi de maleficijs intelligitur de his que sunt clara. et ita dixi in. l. j. ff. si quis resta. lib. esse iuf. fuerit. Barto.

2

¶ De castrensianis et ministerianis. Rub.

Nofficijs. Castrensiani vel ministeriani officio finito per lapsum biennij alius subrogatur ipse autem ad aliud officium nullatenus eligetur. hoc dicit.

Si quis. Si vltimus inter ministerianos gradum primum secundum vel tertium forme inter castrensianos fuerit adeptus scribēdus est in marricula forme tertie. h.o.

1

Hi qui. Militantes in hac militia & eorū matres et vxores nō possunt conueniri in causa ciuili vel criminali nisi sub comite castrensianorum.

Ante oīa. Officiales principis sumpti sigillatim ab eo et cōa illustri officiorum magistro ipsi et eorum filij et vxores conuenientes sunt exceptis tributarijs et munerum functionibus et delictis in prouincia cōmissis propter que conueniri possunt etiam cōtra alijs iudicibus. Item victi officiales gaudent p̄uilegio circa sportulas: q̄ non eas soluere tenentur nisi secundū modū hic descriptū. fideiussorē etiā de iudicio sisti dare possunt de eorū numero et vbi dare nō possunt cōmittit eorū iuratorie cautionē. hoc dicit. Qui aūt sint hi officiales non habem⁹ expressum: q̄ imperator hoc non dicit: & ideo potest dici q̄ hec. l. seruiat nobis de vento.

¶ De decanis. constitutio greca. Rub.

Quatuor. Quatuor ex decanis q̄ primū locū in ordine tenuerūt p biēnij ad primiceriat⁹ officiū assumunt̄ et alij in locū eorum debent subrogari trāsacto biēnio. h.o.

Nostre. Decani adherentes famulatoribus principis cōa illustri magistro officiorum conueniendi sunt. h.o.

¶ De p̄uilegijs eorum qui in sacro palatio militant. Rub.

Palatinis. Palatini a cunctis muneribus sordidis sunt immunes ipsi et eorum filij et nepotes etiam ip⁹ et eorū mācipijs nulla munera dēt inferri cōtra facientes puniuntur. h.o.

Decubiculis. Cubicularij p̄cipis quib⁹ vacatio est concessa et memoriales scriniorum & libellorū & epistolarū: & etiā palatini et agentes in rebus et filij et nepotes eorum ad honores et munera non vocantur inuiti & a corporalibus et personalibus muneribus sunt immunes. h.o.

Exaula. Descendentes ab aliquo officio aule p̄incipis licet sint idonei et exempti tamen ab omnibus muneribus et honoribus eis inuitis sunt expertes. h.o.

Omnes. Qui missionē meruit ab officio q̄b⁹ in palatio principis exercebat antea referri debet omnibus aliis qui post ad regendas dignitates vel prouincias fuerunt assumpti contrafacientes pena hic inserta puniuntur. hoc dicit.

¶ De p̄uilegijs scholarium. Rubrica.

☞ Prohibitus ad aliquod officium ex forma statuti non potest ad illud assumi sub alio nomine.

Juris. Magister militū milites seu natores scholares suos verberare vel degradare non potest: sed istud spectat ad officiū magistri officiorum. Item magister militum suos domesticos senatores ducenarios vel centenarios facere non potest: pena contrafacienti imminente. Item prohibitus est domesticus perpetuo vel ad tempus alio nomine assumpto colore quesito non est prohibitione durante abstinend⁹. h.o. ¶ No. istā. l. q̄ si q̄ forma statuti prohibitū est officiū conse-

a ¶ Sub alio nomine adde Bald. in l. l. in. ff. q. s. de iu her. instit. et in rub. s. de fi. instru. ad fi. Alex. omnino in prima cõsti. ff. o. s. nos autẽ dixi post philip. frã. in proe. vs. nu. s. in apost. in versi. mutatio nominis. 2 et plene p feli. in proe. decre. grego. col. ix. ver. tertia cõclusio.

b ¶ Cõuo lauerint. a ad cui⁹ articuli decisionẽ vide tu copiose et not. p t s do. feli. i. c. notir. de iu. in. s. colũ. circa prin. ver. not. ibi circa pri. ff. cuy cõcor. ibidem p eum alle gatis.

c ¶ Vt recireẽ. adõ abd. in. c. ff cur. i vlti. 1 col. ff. vl tertio. ỗ re 2 iudi. quez refert et sequit Fel. ibidẽ nu. 3 7. post pri ci. ff. nas 4 vult ro.

d ¶ Omitti põt ls ñ expresse remitti. adõ istũ i aur. principa les. s. ls q. vero. nu. i. et qõ ibi posiii ad di. ad ipm in ff. post ñ racite omitti. s. secureus ibi.

nationis q nõ põt quis ad illud offi b ciũ assumi sub alio noie et hoc sentit gl. hic oũ sumit argumẽtum de oño Odone q fuit ptas bononie. nã cum 3 esset prohibit⁹ esse ptas fuit fact⁹ de 4 fenso. et sic habuit officiũ poresiatis.

Militas c

Ratelege. in aliqua militia q stipẽdijs decurs is primicer⁹ factus est omniũ⁹ priuilegijs sibi cõperẽtib⁹ pfruat et eriã in causis ciuilib⁹ cozã officioũ magistro tiũ co d git respõdere. In criminalib⁹ do causin hoc priuilegiũ nõ sortit ne crescat officioũ autoritas et ne publica vacil ler vtilitas. h. o. ¶ Et no. q denegat iurisdictionẽ in ciuili et cõcedit i crimi nali hoc officio finito: eo vero durãte in vtroq casu est iurisdictio denega ta. s. de agẽtib⁹ in rebus. l. ex eo.

☞ Vidua fungit priuilegio primi mariti quouscq fuerit sẽo maritata. Priuilegiũ cõcessum mihi et oib⁹ descẽdẽtib⁹ masculis et feminis qñ com prehendant ascendẽtes per lineaz femininam.

Sententia sine scriptis ferri potest si cõcurrit partiũ volũtas.

Solẽnitati requirẽti finiaz in scriptis ferri et recitari partes renũtiare possunt.

Doties. Si scholaris alic⁹ schole cozã officioz magistro cõuenit ciuiliter aut etiã criminaliter: nõ cogit dare fideiussores extraneos: ls de suo nũero oũ th iurauerit et q̃q primates eiusdez schole ex. xxx. viris 1 nũcrãdis a primicerio vsq ad. xxx. re 2 tro det fideiussores et si q̃q ex pdict primatib⁹ i fideiussores dari nõ pñt vn⁹ extran⁹ cũ nũerario dari pr. qõ priuilegiũ hz locũ i eis et eoũ pximi⁹: et viduis et mrib⁹ viduis et liberis et seruis eoz. Et no ia sportula p se vl 1 curatore rhdẽtes pstabit hz ordine hic descripti sue cozas arbitris vel offiz magis vel cozã moderatore p nicie ex delegatiõe cognoscẽte lis agi 2 ret i scriptis vl sine scriptis ex iuris dispõne q ex volũtate priũ. Itẽ si cõ 1 meatu acceperint p spatiũ q̃q mesiuz nõ pñt illo zmeatu durãte pueniri ci uili⁹ ls criali⁹ p publicis functiõib⁹ tã ñ. h. o. ¶ In rep. ibi vidutarẽ custo

dieẽ. ¶ † No. hic q mulier vidua fungit priuilegio mariti q̃uscq sẽo fuerit maritata. facit ad hoc l. filij vidua. ff. ad munic. et. s. de digni. l. mulieres. et dixi ibi no. † fingit istũ rep. q si priuilegiũ cõcedat mihi et oib⁹ descẽdẽtib⁹ masculis et feminis q descẽdentes p lineã feminã ita demũ fruunt priuilegio si sint vidue: nõ aũt si ad fin mrimoniũ pxoluerũt. b Et põt ee rõ q. post q̃ virũ assumũt i totũ ad aliũ dicũ tur se trãsferre et starũ suũ mutare: vt no. i. d. l. mulie res. ¶ Vltio no. ex ẏbo ẏsentiẽtib⁹ cũ gl. q ỗ vo lũtate priũ fieri põt vt sñia sine scriptis ferat. † Et sic hẽs q illa solẽnitas q eradit vt sñia ferat in scriptis et recitet. c vt. l. ij. s. de se. ex pe. freci. remitti pt de priũ volũtate. et idẽ in facto testiũ: q. remitti põt vt no. i. l. ff. ỗ feriis. et. l. ij. s. ls q. s. ỗ iur. calũ. et idẽ est inlibellis: q. libell⁹ põt omitti ls nõ expresse remitti vt not. in aur. offerat. s. de lit. pnest. et ibi plene per Ly. ls quidã s. Et idem est in iura. cal. q. omitti pot test. d ls nõ expresse remitti: vt. o. s. sed q. litis autẽ contestatio nec tacite nec expresse põt remitti; vt no. Jo. and. extra de offi. delega. c. de causis.

¶ De castrẽsi peculio oim palatinoũ. Rub.

Omnes. palatini hñtes aliqỗ priuile gium quicquid quesierũt in officio moritres ex donis principis aut eoz industria principe conscio retinent tanq castrense peculiũ: et a labore castroũ nõ sunt immunes. h. o.

¶ Qui militare possint vel non ꝛc. Rub.

Si militie. volens militare se debet offerre ei qui ius habet p bandi. l. officioũ magistro. Itẽ null⁹ cã lis vitande potest militare. h. o.

Montantũ. In fraudem ciuiliũ mu nerũ null⁹ armare milicie nomen potest assumere.

Dra. Coloni vel saleuẽsis ad militiam armatam volentes vel inuiti non sunt admittendi. h. o.

Omnes. Curialis vel coartalis condicionis existẽs ad armatam militiam non sumitur. h. o.

☞ Plura officia q quis habere non possit. Habens vnum officium si ei defertur aliud potest eligere et retinere quod velit.

Jsquidẽ. Duas militias diuersi generis aut dignitatẽ et militiam eodẽ tẽpore quis habere nõ põt: nec 2 ad idẽ redũt: ỗ facientes et ỗ iperrates et index iperratiõ resistes penis hic insertis puniunt. h. o. ¶ Et no. istã. l. q dat regulã gñalẽ ne ẽs possit habere plã officia: de q dixi i l. cõpertimus. s. de ppo. sacro. scrl. ¶ Primo nor. gl. q dicit q ẽs nõ põt hre duas militias. ¶ In rep. de electio. no. q si hñtioni offiũ deferẽ aliud qõ i ptãtesina et qõ retinere velit.

☞ Ignoratia pbat coipo q ziũ nõ probatur.

Soper. Serui post hãc. l. cõditã militiã adepti dominis scientibus efficientur liberi et iuripatronat⁹ nõ sunt subiecti; ls eis ignoratib⁹ in futurũ redigũt: ls q ab

hanc. l. militabant et adhuc militant si quidem dñis a scientibus: idẽ qõ supra si eis ignoratibus infra. xxx. dies rantum pmittitur eos a militia renocare. h. o.

1 ¶ † Nor. ignorantia pbari posse coipso cõtrarium
a non probatur⁹ et ad hoc allegatur. b
3 ☞ Prescriptio non currit contra ignorantem ad sui incommodum: sed ad commodum sic.

Siquis. Dñs patiens seruũ in dominio et iure patronat⁹ sed si eo ignorãte seruus eã fuerit adeptus. tũc infra. xxx. dies tñ ex quo sciuerit dak si 1 vindicandi ptãs. h. o. ¶ † No. prescriptionẽ nõ curre ignoranti⁹ et hoc est verũ ad incõmodũ ignoratis: sed ad commodũ ignoratis bene currit. sic intelligitur. l. genero. ff. de infa.

¶ De re militari. Rubrica. 2

1 ☞ Milites nostri temporis capti in bello pro tpe quo sunt captiui non habent stipendia.

Stipẽdia. Miles captus ab hostibus oũ ibi est stipẽdiũ vel salarium habere nõ debet. h. o. ¶ † No. istum casum q militre nostri tpis qui capiuntur in bello q si stant capti per certum tempus per illud tpis non habent stipendium. ¶ Op. et soluit vt in glo.

Vigint. Implentes stipendia militie xx. annis stipendiarij per cos 3 horres munera sordida nõ renenk subire. d

Jlites. Missus a militia ignominie causa est infamis et dignitatẽ consequi non potest: ramẽ vbiq mozari põt pretereq in locis interdictis. h. o.

Defunctoz. Militis in desertiõe defuncti confiscantur. h. o.

1 ☞ Clericus suspensus ad tps an finito tpe debeat habere prebendas temporis preteriti.

Omallegatis. Desertor militie ex iudi e gentia principis restitut⁹ nõ habet p tempore quo deseruit perinde ac si militasset in castris et ideo pro illo tempore stipendiũ nõ petit. h. o.

Additio. No. † hãc. l. p clericosuspenso ad rẽpus an clapso tpe debeat habere pẽs bendas preteriti tpis. et adde. l. iiij. §. qui stipendia. ff. eo. qõ facit ad multas. q. notatas in glo. in. c. pastoralis. extra de ap. et vide glo. ff. de dam. infec. l. in rer quos. §. damni. et ibi per Bar. Ange.

1 ☞ Relatio medici referentis aliquẽ infirmũ vel cicatricẽ remanserã dz esse cũ diligẽti inquisitione.
2 Sua lata a pitis sup aliquo negotio põt ferri die 1 fertata. itẽ an sñia peritoũ trãseat in rẽ iudicatam.
3 Contra talem sententiã potest cõtrarium probari.

Emel. Missus a militia ex cã egritudinis fact⁹ sanus restituendus nõ est: nã nõ dz mitti nisi medicis hoc denũtiantibus et iudice hoc inquirẽte. h. o. ¶ † No. istũ rep. singulare
1 q nũq denuntiatio facta p medicũ q dicit aliquẽ

¶ Nõ pbatur. adde do. alex. de smo. in. l. si cui. §. ille de. de accu. vbi etiã vide bar. et feli. in. c. quoniã. ante fi. ver. lr. de pesum. vbi etiã nonnulla ad materiam probationis ignorantie.

¶ Ignoriti. ad quod vide feli. in. c. vigilanti. de prescri. i. col. infirmũ vel ex vulnere remanserã cicatricẽ aliquid operatur nisi pcedat diligẽs iudicis inquisitio: et ideo sit cautus assessor q in actis faciat registrari q index diligenter examinauit vtrũ c ex vulnere esset remansura cicatrix: et ipso diligenter examinato medicus hoc retulit: alias non valer.

Additio. Similiter de hac cicatrice habes tex. in. l. q. ff. §. fi. ff. de edi. edic. et in. l. locũ. §. ex eo. de vsuf. † et ista sñia et alioz peritoz rũ in arte potest ferri die feriata ẽm Ange. casus est in. l. ij. de fer. ibi atrox iniuria. Et an talis sñia transeat in rẽ iudi. vide Lud. in. l. admonendi. ff. de iureiurã. Et an ab ea possit appellari d vide doc. in. l. ab arbitro. ff. q. satisf. co. et talis sñia põt retractari. q. pnũtia tũ est vulnus mortale si cadauer exhibeat coã peritioz⁹ in arte cõrariũ testificantib⁹ ẽm Joã. an. in ti. de ho. §. i. ver. §. in addi. spe. et adde bal. in. l. si quis testib⁹. in fi. C. de testib. ¶ † Et an perito in arte sit credendũ. e vide spe. in ti. de prob. §. fi. n. qñq. Et bar. in. l. ff. de vẽ. inspi. vbi ponit an tales periti iurare debeant: et q talis assertio eoũ possit reprobari. Itẽ ẽm Hosti. i summa i tit. de pb. §. et sunt spes. versi. viij. qd si. nã tũc alij oñr eligi. allegat. c. cãm matrimoniũ. de proba. et rxij. qõ. s. c. in re alig. et de ista materia e vide q scripsi post bal. in. l. deo nobis C. de epis. et cle. ¶ Quid aũt sit cicatrix vide Bal. et ea que ibi dixi in. l. si quis. C. de pe. Alex.

Frustra. Damnatus de crimine militia ri miles existens non infamatur etiam factus vereranus. h. o.

☞ Dividentes predã cum aggressoribus viarũ vel vi coburi debent.

Siquis. Dãs operã vt barbari romanos deprehẽdant vel predam factaz cum eis dividens vin⁹ coburit. h. o. ¶ † No. istũ rep. singula rẽ cõtra districtuales ruderti dividẽtes predã cũ aggressoribus viaruz. q vim debent coinburi.

Quicunque. Miles a principe meruit patriciam suam ad se venire cōiugē liberos ac seruos censibus nō astrictos ⁊ nō alios ducere secum potest.
¶ No. coniugem domesticam vel familiarem. Bar.

Tribuni. Tribuni vel milites in loco deputato stare debent nō per posse. vagari cōtrafacientes puniuntur. hoc dicit.

1 ☞ Lauantes pānos in summitate alicuius fluminis possunt prohiberi.
2 Lauans se inuerecunde in aliquo loco more bestiarum damnatur.
3 Lauans pānos in inferiori parte fluminis non potest prohiberi.
a 4 Super q̄ accusabat agnū bibētē in inferiori pte fluminis iniuste accusabat.

Quicunque supra. Milites stant supra ripā fluminis in herba virenti nullo in loco illo se balneare debent: nec etiā equos lauare nec cōe aque poculū corrūpatur ⁊ oculi vidētiū infestētur. Sed volēs pdicta facere vadat ad inferiorē partē fluminis ⁊ ibi stet in loco secreto ita q̄ ibi videri nō possit. h.d. ¶ Et no. hic casum ꝺ lauares pannos in summitate alicuius fluminis: vt possint prohiberi. q̄ per tale lauacrū cōe poculū aq̄ corrumpit. rex. est hic. ¶ Ultimo gl. sumit hic arg. ꝺ illos q̄ more bestiarū seu in mētoꝝ se inuerecūde balneant in alio quo loco. ¶ Ultimo habes hic rex. q̄ lauādo in inferiori pte fluminis nō pōt corrūpi pars supior: nec lauās prohiberi pōt: ⁊ sic facit ꝺ lupū qui accusabat agnū bibentē in inferiori pte fluminis de turbatione aque.
b ¶ Nō delegantur. adde Fel. in. c. q̄ō sedes. de of. or. ⁊ in. c. q̄n. §. is aūt. de of. deleg. i. iij. col. et q̄ō ibi dixi in apostil.

Meno. Miles deputatus ad pncipis custodiā vel alio nūero fine lnia pncipis vacare nō ꝺz aut aliena negotia pagere ⁊ trafaciēribus pena imminēte ⁊ tali obsequio milites retinēs in q̄nq̄ libris auri punit. ¶ Itē milites ad pncipē in ambasiatorē missus incōtinenti se offerat viris illustribus sub quoꝝ regimine est vt stati cōmeatū accipiat. ¶ Itē militea repri vagari p̄ puinciā p̄ pfidē puniuntur.

Contra. Miles de vno nūero ad aliuꝝ se trāsferre nō pōt: nisi vtilitatis reipu. causa pnceps. cōcesserit contrafaciens punitur. h.d.

Milites. Miles armate militie agroꝝ cultui custodie animaliū mercimoniorū questui non est deputandus pena deputanti imminente. h.d.

Militares. Miles ciuilem curam nō debet assumere. h.d.

Nemine. Nullus in aliquo nūero militū pōt militare sine licentia pncipis: si tamen aliquis de numero officiar magister militū ⁊ dux belli in illius locum aliuꝝ subrogabit facta p̄ius declaratiōe pncipis p̄m huius. l. renorem cōtrafacientes puniuntur. h.d.
☞ Universitas criminaliter accusata respondere potest per syndicum.
Dux belli cognoscens criminaliter inter milites potest discussionem causarum talium delegare.
Quis ab eodē potest vexari coram vno iudice ciuiliter ⁊ coram alio criminaliter.
Licet alicui committatur cognatio alicuius cause et potestas tollitur capitaneo per hoc non dicitur derogari eius iurisdictioni.

Tam collatores. Milites stantes in partibus orientis obedire debēt iussionibus belli ⁊ in causis ciuilibus ⁊ criminalibus nō respondent magistrie potestati: sed duci predicto nisi ad ducū rōsum. Itē sportulas soluant modo hic descripto. cū cōueniuntur singulariter vel totus numerus militū. ¶ Itez duces de causa cognoscentes possunt audire ⁊ audientiū alteri delegare. ¶ Itē si milites in vno loco cōstituti ad ducem in alio loco degentem accesserint: collatores non sunt expensis grauandi si nulla necessitate cogente accesserint: sed si necessitate imminente tūc per triginta ꝺes ipsi sibimet expēsas ministrēt postea collatores. ¶ Item milites cōuenti ciuiliter ante negotiū peractū nō possunt ab eodē criminaliter conueniri cōra diuersis iudicib⁹ vel econuerso cōtrafacientes puniuntur. Item per hāc. l. nō derogatur iurisdictioni magisterie potestatis cū omnes duces sint ei subiecti. h.d. ¶ Jn rex. ibi syndico. hic est casus q̄ vniuersitas criminaliter accusata respondere potest per syndicū. a ¶ Jn rex. ibi vel eorum discussionem. ¶ Nota hic casum q̄ criminaliter dux belli cognoscens inter milites potest discussionem cause committere. regulariter aūt cōtra: q̄ cause imeri imperij nō delegantur b. vt. l. imperium. ff. de iurisdi. iudic. ⁊. l. placet. §. de pedaneis iud. ¶ Jn rex. ibi quoniā. Jn isto ver. est rex. expressus q̄ q̄s pōt agere ꝺ eūdē ciuiliter cōra vno iudice et ꝺ eūdē agere criminaliter cōra alio iudice. nā si est spāle hic in millite q̄ nō pōt criminaliter cōra vno iudice, pro negotio cōueniri ⁊ cōra alio p̄ alio negotio. ergo in ꝺcto est ius cōe. ¶ Jn rex. ibi dispositiones aūt. No. ex isto rex. q̄ si alicui officiali committitur cognitio alicui⁹ cause ⁊ ptās cognoscēdi tollitur capitaneo perusi per hoc nō dicitur derogari iurisdictioni capitanei. ratio est. q. ciuis de causa cognoscēs subditus est ipsi capitaneo.
¶ De castrēsi peculio militū ⁊ pfecti annonar. Ru.
☞ Res empta de castrēsi peculio efficitur castrense.

sio idem.
Si de profectitio vel aduentitio.

Si in potestate. Filius in potestate militrans qui ob eam causam accepit ex dono a patre matre vel alijs propinquis vel amicis ⁊ q̄ ei occasione militie sunt questa in castrēsi peculio numerant. Si nō sunt materis hereditas predium vero donatum in castrensi peculio non est: sed si sit emptum ex castrensi peculio castrense efficitur. h.d. ¶ Et no. q̄ res empta ex castrensi peculio dicitur esse castrēsis. ⁊ eodē modo de re empta ex profectitio vel aduentitio.

Additio. Cum hac. l. cōcor. c. petrus. de homi. ⁊ de intellectu istius. l. vide Ang. de are. in. l. intra ꝺies. in penul. colum. circa medium. de re iudicata. Alexan.

Rat. Licet quis militer non propterea liberatur a patria potestate.
1 ☞ Societas inter fratres augmētat inter eos affectionem ⁊ eos chariores reddit.

Quicunque allegas. Hereditas fratris questa militanti in castris in castrensi peculio numeratur. h.d. ¶ Et not. q̄ societas inter fratres augmētat affectionem inter eos adinuicem ⁊ eos chariores reddit. hoc dicit.

Quos. Milites scriniarij ⁊ exceptores ⁊ ceteri militates hūt castrēse peculiū. h.d.
¶ De erogatione militaris annone. Rubrica.
1 ☞ Carnis appellatione non venit lardum.
Macellatorum appellatione simpliciter comprehenduntur macellatores lardi.
2 Acetum quod non veniat appellatione vini.

Repetita. Tpe expeditionis militib⁹ debet tradi panis buccellar⁹. id est biscoct⁹. vinū acetum lardū ⁊ carnes veruecine ꝺnobus vicibus panis buccellar⁹ tertio ꝺie panis integer ⁊ vno ꝺie vinū: ⁊ alio ꝺie acetū: ⁊ vno ꝺie lardū ⁊ ꝺuob⁹ ꝺieb⁹ carnes. h.d. ¶ Et not. hic rex. expressus q̄ꝺz acetū fiat de vino nō aliud est vinū aliud est acetū q̄ apparet: q̄ ponunt vt species distincte ⁊ separate. ¶ Item no. ⁊ quod lardū nō sunt carnes.
1 nec econtra. quia lardum ⁊ carnes ponuntur vt species separate: ⁊ sic appellatione macellatorū carnium non continentur macellatores lardi: sed appellatiōe macellatoꝝ simplr bñ ꝓtinet macellator lardi. Bar.
1 ☞ Milites nostri temporis non possunt grauare comitatenses vt p̄eparent eis ad comedendum. Adde quod hoc hodie non seruatur.

Senaticorum. Milites vt alii quid habeant in cena a prouincialibus nihil possunt accipere. Et no. ⁊ arg. contra milites nostri temporis qui non possunt grauare comitatenses vt eis preparent ad comedendum.

Sicut. Annonarie spes a prouincialibus sunt tribuēde militibus existentibus in castris vicinioꝝ. Itē milites constituti in castris veteranis duas partes annone ibidē tū retinere debēt tertiā vero partē extrahere. h.d.

Actuarij. Officiales cōstituti ad distribuendum militares annonas si infra. xxx. ꝺies annonā receperam ⁊ militibus assignatā nō obtenderint per publicū instrumentum tam reipu. q̄ militibus de suo inferre cogētur. hoc dicit.
☞ Doctor ⁊ miles qui non volūt recipere pagam a cōmuni tempore debito non possunt amplius eam petere.

Fortissimi. Militibus prestāda est annona singulis ꝺiebus et ante lapsum anni. ⁊ si eā nolūt recipere fisci cōmodis applicat. h.d.
¶ No. istū rex. cōtra doc. ⁊ stipēdiarios cōis perusi qui nolūt recipere pagā tpe debito nā lapso tpe nō possunt eam petere: ⁊ est speciale in rep. secus in priuata. concor. in. l. proti.

Nulli. Qui tempore fertilitatis annonā neglexerit recipere de publico tpe carilitatis postea ipsi⁹ aut annonā nō petit. h.d.

Additio. Vide Bal. in. l. accepti. C. de vsu. i. vij. q. allegantē hūc text. Bal. in. l. nō dubiū. ff. col. de le. ⁊ allegat eū ēt bar. in. l. libertis quos. §. manumissus. de ali. ⁊ cibaria leg. Alexan.

Prouincialium. Fenū militib⁹ ⁊ vexillaribus opportunū ac ēt scholariū tribunis ⁊ comitib⁹ illustrib⁹ ad domū eoꝝ habitationis apportatur. h.d.
☞ Introitus camere cōis probat p liberos introitus ipsius camere.

Excellentia. Dis erogatio annone p fusceptores facta i scripti est redi. ⁊ cōta ⁊ etiā quātas ipsius annone fuscepte quā debet pncipi declarare ⁊ si q̄d vltra accepērit quā scripserint in duplū tenenē. h. d. Et no. istū rex. ꝺ officiales cāpis nis perusi qui frumentū quod quandoq̄ accipiunt non scribunt quod in duplū tenentur. ¶ No. q̄ introitus camere communis apparet per liberos introitus ipsius camere.

☞ Vinum nouum ⁊ non vetus bibi debet post kalendas nouembris.

a ¶ Carnes. Adde q̄ō glo. xxxiij. q. ij. admonet in ver. carnes. et latius vi Firmanū in suo tract. nouiter im presso. iiij. lib. vlt. per p̄m. lxv. q. ver. viij.
¶ Adde ad hoc p̄ positū gl. soci. in ca. presbyter. lxxxij. dist. in ꝺ. ⁊ sanguine quā ad hoc alle. an. cōsle. sing. suis in ꝺ. caro. incip. p̄ solatio. j.

3 ¶ In loco publico fori. vide istū in.l. empto. §. fina. de dam. infec. & in.l. nō intelligit. §. diui. ff. de iur. fisc. Bald. in.l. ij. ad finē. ver. & si estimatores. ff. de rescin. & Pan. & cano. in.c. cū Joannes. extra de fide instru.

b ¶ Heredi. Adde do. Alex. de imo. in.l. die functo. de asse. in. vi. col. cū qua 1 tuo: seq. er bar. & bal. i.l. post duos. & i.l. petitionē. C. de actuo. diuer. iudi.

* Pro eo cō cordia.

¶ Aduerte q̄ seruire possum⁹ p substitutum eque idoneum & dignus ita Bart. in.l. agētes de ppo. agē. i reb⁹. ff. eo. lib. Cōtra ri⁹ tñ alle gatur hic: hac.l. iubemus. & i.l. probatorias. dz diuer. offi. et appa. iudi. Tu dic spe ciale est in aliquibus a casibus vr nō possit: & magis q̄n cl̄ara est i dustria per sone: facit cī crimina li. v. qō. iij. gl. in. cle. s. de vita et ho. cler. facit qō not. Bal. in. c. s. §. furtū. de 2 pac. iur. fir. als aūt fe b cunde regula riter: & ita innuit do. Alex. posse Bar. saluā rī vt hic in addi. 1

Nobemus † post kalēdas 5 nouēbris militib⁹ vinū nouum nō vetus tribuit. h. o. 6 In text. ibi vispēdiosa. ¶ Not. casum cōtra tutorē qui post kalēdas nouem bris faciebat bibi per familiā vinum vetus vt de suo refarcire teneat quia 8 debebat facere bibi vinū nouum cum 9 erogatio veteris esset damnosa. 10

Opinatoribus. Exactor militaris annone cū 11 punctalibus nullū dz habere cōmer cīū ad hoc vr cōem summā infra annum possit cōferre. h. o. Bart.

☞ Valor frumēti & aliar⁹ rerū vena liū inspicit in loco publici fori.

s **Eptē.** Seprē diebꝰ fori militib⁹ nō vēdun tur res pretio villori. h. o. Sim vnā expositionē. Vel aliter sic. vbi mi lites pro annona res accipiūt estima rī dz annona, put vendit in foro rerū venalium. h. o. ¶ Et sm hāc lec. no. hic casum exp: essum q̄ quātū frumēti tum vz vel alie res mobiles venales nunq̄ dz inspici nisi in loco publici fo ri & quātū ibi vēdi potuisset: vñ si pōt vēdi multo plus vel multo minus extra foū nō debem⁹ illū locū inspicere sed estimationē semper cōsiderare de bemus sm locum publici fori⁹.

Ege. Miles impediens exactiones annone aut cōsuetā erogationē pena hic inserta punitur. h. o. ista. l.

☞ Salariū debitū defuncto debet eius heredi.

Jis scholaribus. Exactor militar⁹ annone scho lari ad numerū regendū deputato so lidū vnū pstabit deputato pro ad on⁹ pstandi eōs annonā salariū dabit vna cum annona & suis heredibus ipso de functo. h. o. ¶ Et no. q̄ salarium de 1 bitum defuncto pstabitur ipsius he redi. ⁹ concor. sunt in glo.

Annonas. Annone debi 2 te in publico vnfuerfis officijs & sacri palatij ministerijs sacrisq̄ scrinijs: & ceteris adminiculis dignitatum prebere eis dñr in pretio pretaxato. h. o. Bart.

☞ Deputati ad soluendū stipendia debēt sua manu soluere & non per substitutum.

2 Stipendiarij non possunt constituere procuratorem ad suum stipendium recipiendum.

Statutū vbi mandat aliquid fieri propijs manib⁹ tunc fieri non potest per substitutum.

4 Officiales publici possunt mutuare pecuniam stipē diarijs sub vsuris.

Mutuans pecuniam stipendiarijs an possit eorum stipendium sequestrari.

Sequestrum de re alicuius q̄ possit fieri quando de debito constat per publicum instrumentum.

Milites q̄ habuerūt licentiā se absentandi a thesau rarijs nō debēt hre stipendiū a cōi & a thesaurarijs.

Testis presumit iuratus si dicit talis testis iuratus.

Ratio per testē dz reddi p sensum actui congruentē.

10 Testis qui dicit res agitatā in suo conspectu probat.

11 Thesaurarius q̄ tenet soluere stipendia militibus: si habet pecuniam et non soluit tenet ipsis ad vsuras quas soluerunt pro habenda pecunia.

* **Nobemus.** Erogator annone iurare dz fe officiū legaliter & fi delitatis pacturū & sua manu numerare dz mi litib⁹ annonā eis debitā. ¶ Item actuari⁹ & militē negotias pacisci dz vt p qlibz solido semisses recipiat & tertiā pre solidi. vltra aūt ex pacto recipere nō pt sub ptextu pli ritatis tpis & si rōne pactōis inter militē actuariū aliqua ꝓtrouersia oriat erogator militi dabit q̄d ei debet: & idē poterit ad petitionem actuarij sequestrari donec inter eos lis debitū finez accipiat. Sed si iret actuariū & milites absentes cōmeatu re cepto q̄ fic pecunia militibus debita sequestrabit apud deuotissima principia: si tñ milites q̄ cōmeatū recipiunt sunt de nūero. xxx. q̄b⁹ cōmeat⁹ fuit concef sus: & actuarius de pactiōe publicū oñderit instrm. Item tribun⁹. xxx. militib⁹ tm̄ pōt dare licētiā com meandi: & si plurib⁹ dederit licētiā cōmeādi illi plēs nō hēbūt stipēdiū: sed erogator ipm rōne publice re portabit ipse tenet tribun⁹. de suo ppio eisdē satisfacier. Item. x. primates ex principijs deuotissimis & vnusq̄sq̄ caput schole iurat⁹ dz deponere apud acta sub suo aspectu vnū q̄dq̄ militē recepisse de manu erogatoris annonā ei debitā. Et hāc relationem tribuno & deuotissimis principijs de trib⁹ mēsib⁹ in tres menses: & postea notificare principi. Item si erogator pecuniā publicā quā recepit dz intra milites infra duos tres vl q̄tuor mēses erogare ꝓsiderata loci distan tia: & si hoc facere dissulerit oē dānū refarcire milit bus q̄ ex negotiatiōe sunt passi. Item si erogator hu ius. l. ꝓcepta violauerit: aut in offo aliq̄ scel⁹ cōmi serit pena ibi inserta ordine hic scripto punit. Item salarium debitum militibus defunctis filijs & ꝓximis militū p erogatorē pstabit. h. o. ¶ In text. ibi erogator manu sua. ¶ No. q̄ ꝓsecutores menere: cluira tis peruſij q̄ sunt ꝺputati ad soluēdū stipēdia nō pñt soluere stipēdiū p substitutū: & sua manu soluere debēt. ¶ In text. ibi: p sua manu. ¶ No. q̄ stipēdiarij pstituere nō pñt p curatorē ad suum stipēdiū recipiē dū: q; p manū ꝓpria ipsoꝝ debēt recipere: & ideo sunt cauti procuratores cōis q̄ nunq̄ procuratoi ipsoꝝ soluant.

Additio. Pro quo est bonus rex. in ratiōe sui. l. prima. §. ne autem. de ca. tol. ibi vel

3 bonū suis manibus. † Ex quo apparet q̄ vbi lex vel a statutū mādat aliq̄d suis manib⁹ fieri nō pōt p sub stitutū expediri vt tenet Albe. i suo dictionario: & se quit hoc dictū. p valde notabili Jud. i.l. §. si q̄s ita. b de ver. ob. & sequit gl. i cle. s. i verb. personalr. de vi. & ho. cle. Bal. in. c. s. §. iniuria. de pa. iur. fir. i fi. prin. et quib⁹ mod. feu. amitt. c. s. & i. c. si q̄s dixerit. si de feud. fuc. ꝓtro. facit. l. s. §. ne aūt. de cad. tol. Alex. ¶ In rex. 4 ibi ipse cū actuario. ¶ † No. q̄ officiales publici pñt mutuare pecuniā stipēdiarijs sub vsurie: tñ vsure nō pñt trāsedere tertiā partē ei⁹ q̄d mutuat: vt hic. q̄d no. ¶ In text. ibi super his vero. ¶ † Not. q̄ ille qui 5 mutuauit pecuniā stipēdiarijs si sibi non satisfit pōt cōi stipēdiū sequestrari. ar. ff. cōtra. l. stipēdia. §. de execu. rei iudi. In text. ibi pyctatia habita. † No. istā literā cōiūcto versi. ptulerit q̄d est. j. q: hic est casus q̄d nō pōt fieri sequestratio de re alicui⁹ nisi debitum 6 ostēdat p publicū instrm. ⁹ ¶ In rex. ibi: de ꝓpijs fa 1 cultatib⁹. ¶ † No. ꝓtra cōseruatores meneré q̄ dāt 7 q̄nq̄ licētiā militib⁹ se absentādi: ꝓtra formā statu c torū. nā stipēdiarij nō debēt hre stipēdiū p illud tps a cōi: sed a cōseruatorib⁹. ¶ In text. ibi iurat⁹ depo 1 nat. ¶ † Not. istū rex. p eo q̄d dixit⁹ quotidie talis 8 testis iurat⁹ &c. nā p hoc, pbat iuramētū pcessisse vt hic. & i.l. theopō pus. ff. de dore pcle. & tñ cauti⁹ estur de iuramēto apparear: vt ibi not. hy. ¶ In rex. ibi: sub 2 obrutib⁹. ¶ † Not. q̄ testis qui reddit cām sui dicti 9 d dz rūdere per sensuz corporis actui ꝓ quē dē⁹ vt hic. & 10 l. testiū. §. de testi. ¶ † Ultimo apparet hic q̄ si testis dicit rē agitatā fuisse sicut superi⁹ dictū est: & ita fa ctū est in meo cōspectu vz: & pbar. ¶ In rex. ibi hoc 11 vez. † No. q̄ ille qui tenet soluere stipendium stipen diarijs si hz pecuniā & negligit soluere eis. & ob hoc stipendiarij accipiant pecuniam sub vsuris quod ille teneatur restituere omnes vsuras & omnia dāna que incurrunt occasione illius negligentie. 1

☞ Milites Perusini missi ad custodiam ciuitatis castelli debēt habere salarium a ciuitate Perusij. an nonam a ciuitate castelli.

2 Milites perusini nō pñt ire ad custodiā alicuius ca stri ciuitatis sine licētia quā debēt hre in scriptis.

3 Custoditus a nuntio communis an soluat nūtio vel communi. remissiue.

Dm sepe. Milites deputati ad custodiā alicui⁹ perso ne vel loci annonā de publico nō percipiēt: sed a cōstituta persona salariū hā 1 bebūt de publico. Item milites nō debēt ad custodiā alicuius deputati sine licentia principis in scriptis obtēta: cōtra facientes pena hic inserta pu nīunt. h. o. † No. ex prin. q̄ si milites ciuitatis Perusij destinant ad custodiā ciuitatis castelli q̄ stipen diū debent habere a ciuitate Perusij nō a ciuitate castelli sed ab alia ciuitate recipient annonā pro ipsis e 2 ꝓpo equis. Ultimo no. † q̄ milites ciuitatis Perusij. nō possunt inconsulto cōi ire ad custodiam alicu ius castri ciuitatis Perusij sine licentia communis in scriptis data & ideo sint cauti vt semper licentiam 3 in scriptis faciant registrari. ¶ † Ultimo gl. summat ar. an custoditus nuntio communis debeat soluere nuntio vel communi: dic vt in ea.

¶ Expediri. Adde Feli. not. in. c. vno delegatorum. §. is autem. de offic. delega. in prin. & in. §. col. in me. in ver. vtrum hoc.

¶ Per publicum instrumentum. adde istum in. l. ne diutius. in fi. §. de agri. & censi. lib. xj.

c ¶ De exactione & translatione milita rium annonarum. Rubrica.

☞ Consuetudo prouincie excusat in illis in quibus aliq̄ non excusaret.

Opinatores. Opinatores delegativel militib⁹ annonā exigāt & eis soluāt a prouincia libus non petūt panis exoctionem si fuerit inter eos consuetudo cōtraria. hoc dicit. Et no. hēx hac. l. q̄d cōsuetu do prouincie excusat in illis in quib⁹ aliquando nō excusaretur. cō cor. sunt in glo. Barto.

☞ Procurator absentis si fuerit ne gligens in exequendo mandata com munis punitur: & etiam dominus si fuerit conscius.

Dominus ex contumacia procurato ris punitur si est conscius.

In exoctiōe. Ab exoctiōe panis nul la domus etiam pinci pis excusatur: & si procu rator eius cui panis coquēdus man datur contumaciter facere neglexerit punitur ipse & dñs eius si fuerit con scius. h. o. ¶ Et nor. hic casum cōtra procuratores absentium qui bus pro curatoio noīe aliquid mandatur per cōmune: q: si neglexerint puniuntur e ipsi & domini si fuerint cōscij. ¶ † Ul 2 timo no. hic esse casum quod domin⁹ ex contumacia procuratoris punitur si est conscius. & hoc modo potest limi tari. l. §. fi procurator. ff. si quis ius di cen. non obtempe.

¶ De militari veste. Rubrica.

☞ Vestes hiemales fieri debēt ha lēn. sept̄ēb. vsq̄ ad halēn. aprilis.

Vestes estiue a kalendis aprilis vsq̄ ad kalendas septembris.

Omen. Canonez vestiuz a halēn. sept̄ēbris vsq̄ ad kalendas aprilis & respu blica soluet. hoc dicit. ¶ Et nor. hic casum vestes hiemales faciendas esse kalendis mensis Septembris et durar vsq̄ ad kalen das mēsis Aprilis & vestes estiuas a cip. aliud nō scimus quē tñ idē cōser. non alleg.

kalēdis mēsis aprilis vsq; ad kalēdas mēsis septēbris qō no. p familiarib⁹ quib⁹ p̄mittit vestis vernalis ⁊ estiualis. ⁊ ēt p illis q̄b⁹ i testō reliquit.

Dounicie. Prouincie phacie pro quibuslibet viginti iugis seu capitibus anni quolibet vnā vestem p̄stabūt ad vsus militū. scythia ⁊ missia pro. xxx. iugib⁹ seu capitibus qō in egypto ⁊ partibus oriētis seruatur: ⁊ si vestē nō habēt loco eius vnum aureum p̄stabūt exceptis bistroenatis ⁊ isauria q̄ ad auri p̄stationem non tenentur. hoc dicit.

☞ Chlamydē qui p̄mittit facere cuius pretij ⁊ valoris facere debet.

Bartores pro factura chlamydis nō possunt accipere nisi vnū florenum.

Fortissimis. Ad vestē militis nō p̄stabūtur bini tremisses sed vnus solidus. h.d.

¶ No. q̄ pro vna chlamyde nō sufficit vn⁹ florē⁹ vt hic ⁊ in glo. in ver. chlamydibus. vñ si p̄mitto tibi facere chlamydē intelligit maioris pretij quā sit vnus florē⁹ auri qō est verū cōsiderata cōditione persone: nam si p̄mittit vni militi vel vni doctori maioris pretij esse debet secus si alij vili persone. ¶ Ultimo nor. ptra sartores qō p factione vni⁹ chlamydis nō possunt accipere nisi vnum florenū.

☞ Armenti appellatione veniūt animalia magna.

☞ Regis appellatione veniunt animalia minuta.

Militaris. Quicq; partes pretij vestis militaris in pecuniā debēt dari fortissimis militib⁹: debilibus vero sexta pars in panno. h.d.

¶ Nor. ex glosa. ista qō armērū in dubio intelligit de aīalibus magnis: ⁊ grex de pecudibus ⁊ animalibus minutis qui ergo p̄mittit gregē potest dare pecudes: sed qui p̄mittit armētum non potest dare nisi bestias magnas ⁊ grossas. quod nota.

De metatis ⁊ epidemeticis. Rubrica.

☞ Castrametari vna ciuitas contra aliam dicitur q̄n edificat contra aliā castrum circundatum vallis ⁊ fi.

¶ In glo. Rubri. ibi: ex eo. castrametati. ¶ No. ex hac. q. pax q̄ facta fuit apud sartanā in qua dictū fuit q̄ pax intelligit rupta p vnā cōitatē alteri

faciēdo castrametationē: nā intelligit vna cōitas castrametari cōtra aliā q̄n edificat castrū cōtra aliā circūdatū vallis. i. fossatis barbacanis ⁊ filib⁹ q; no.

Siquis. Dēfor⁹ deputatus ad hospitia mensurāda per epidemeticos ⁊ militibus danda: seu assignanda si in hospitio domus scripserit nomen militis cui fuit hospitium assignatum postea abolauerit punitur pena falsi. h.d.

☞ Ergasteria dicuntur angiportus.

Equalibet. Ubicūq; pinceps est vel milites sub principe militātes pro hospitandis dictis militibus dñi domus debent domus eorū diuidere i tres partes: vnā partē pro se debēt retinere: aliā militib⁹ quā optauerint eis tradere: aliā vero partē dñis dom⁹ relinquere: sed ab hac inquietatione ergasteria mercimoniis deputata sunt immunia. Si tñ in parte domus militibus assignata stabulū deficiat in ergasterio partē pro stabulo debet habere. Item illustribus militibus assignabunt dimidiam domum eorum eis tamē electione seruata contrafacies punit pena hic inserta. h.d.

¶ Nota ex gl. i ver. ergasteria qō dicat angipor⁹.

☞ Episcopus nō perdit iurisditionem suam per superueniētiam legati.

Quictos. Presentib⁹ iudicibus qui de cā cognoscēdi hñt potestatē nō debēt eor⁹ pretores: id est iudices ordinarij adiri. h.d.

¶ Nor. q̄ si dñs legat⁹ venit ad ciuitatē Perusij ⁊ hospitat⁹ in domo dñi epi qō dñs eps propter eius presentiam nō perdit suā iurisditionē: ⁊ ideo nō debēt volētes litigare adire dñm legatū: sed dñm epm ⁊ ita tenet hic gl. ⁊ habuistis in aut. de defen. ciui. §. nulla. vbi defensor ciuitatis non perdit iurisditionem suam per presentiam p. cesidis.

Habicēsium. Domus fabricēsium ad hospites recipiendos nō grauab. h.d. nō habetis balia. Bar.

☞ Ulcisci quod liceat pro defensione rei sue. Ultro quando accipiatur pro defensione. Amici vel vicini licite percutiunt volentem me per vim de possessione mea expellere.

Duotū. Nullus miles ad prediū terest accedere ⁊ contrafacientem tanq; sacrilegum quilibet potest expellere et administrator qui eum trāsmiserit punitur arcp; dictis militibus transeuntibus solū hospitari: lz nihil p se vel pro aliq⁹ ab hospitāte querent vel exigēt siue hospitās inuitus siue volēs det et in hospitio inuit⁹ residētiā dñis domor: nō faciēs: contrafacies punit. h.d.

¶ In rex. ibi vltionis. ¶ No. q̄ pro defendenda possessione sua licitū est vlcisci et talis vltio non est propie vltio sed defensio vt dicit glo. quod nor. ad questionem de eo qui dixit in iudicio ad sui defensionem Titium vlcisendo percussisse. Nam istud verbum vltionis non sumitur hic pro offensa sed potius pro defensa. Item rex. ibi qui primū.

¶ Nor. hic re. expresse quod a aliquis vult me expellere de possessione mea quod amici mei et vicini mei possunt percutere volētem me expellere ne me expellat⁹ quod est valde not.

Omnes. Hospitātes milites i domibus habitationum eorum nullā aliā discussionē vel penā oñt subire. Item nullus debet impetrare vel a munere hospitandi milites fit immunis ne vicini domus grauentur: cōtrafacientes puniuntur ⁊ carebunt impetratis. h.d.

Hac. l. Quidā in hac. l. noiati dū vigunt ⁊ post mortē eorū heredes filij parētes nepotes fratres sorores vxores eorū tres domos molestia recipiēdi milites habent immunitatē quidā duas quidā vnā tantū quidā dimidiā tantū. hoc dicit. Et no. de angiportu de quo. ff. eo. l. ij.

Decem Tribuni primicerioū. p. immunitatem habent ab hospite recipiendo in domibus quas tenēt in vrbe constantinopolitana. h.d.

De commeatu. Rubrica.

Cui Tpe expeditionis null⁹ militib⁹ commeatum dare pōt: contrafaciens capite punitur. h.d.

Decunq; Qui de scriniis aut agētibus in reb⁹ aut etiā palatinis vt comitib⁹ sacrar⁹ ⁊ priuatarū remuneratione obfecūdat si vltra tps cōmeat⁹ cōcessum per tres menses absens fuerit. Item qui proprio arbitrio cōmeatū nō accepit. ⁊ q̄ p quadriēniū defidia officio nō seruierit aut vltra quadriennium steterit pena hic inserta punitur. hoc dicit.

Siquis. Qui sine cōmeatu anno biennio triennio vel quadriennio vacauerit modo hic scripto puniē. h.d.

De tyronibus. Rubrica.

☞ Scholaris qui non stat firmus dicitur vag⁹. ⁊ an gaudeat priuilegio scholarium.

Vagabundus quis dicatur.

Vllus. In rex. ibi: vagus. nor. ex isto rex. coniuncta glo. qō ille ō⁹ vagus qui in loco firme nō stat.

¶ Et sic est ar. q̄ scholaris q̄ nō stat firm⁹ ō⁹ vag⁹: ⁊ nō gaudet priuilegio scholaris. Cōtrariū tñ ē veritas: q̄ siue vagus siue nō: gaudet priuilegio scholaris igit⁹ rc. vt i aut. habita. §. ne fil. p pfe. ¶ Nec ob. ista. l. q: vex est q̄ ad hoc vt nō efficiat magister.

¶ Et ē illa. l. ad ar. q̄ ille dicat vagabūdus q̄ nō stat firme in loco⁹ pro hoc est rex. iūcta glo. in. l. liij. §. abesse. ff. de dā. infe. quedā tñ glo. lz male dicat dicit q̄ ille ō⁹ vagabundus qui nō habet propium domicilium: vt. l. eius. §. cesius. ff. ad muni. nam secūdum hoc semper esset necesse q̄ eius ciuitas a rattrum pateretur quod tamen est falsum. vt hic videbis.

Irones. Nota ptra iuuenes doctores qui volūt celsiores locum obtinere ⁊ oib⁹ anteire quoniā nō possunt q̄ tantum illis doctoribus conceduntur quibus labor⁹ assiduitas et stipendior⁹ plenitas suffragat.

De littorum ⁊ itinerum custodia. Rubrica.

Aluberrima. In rex. nauclerij depositum. No. hanc. l. pro portantibus frumentum ⁊ aliud bladum quo timēt accusari de cōcussione vt semper vadāt cōiā officiali cōis et notificent ei ad quē locū portare velint nam hoc facto non timebunt de aliqua concussione que contra eos fieri possit.

De desertoribus ⁊ occultatoribus. Rubrica.

☞ Receptantes rebelles ⁊ bānitos ita demum puniuntur si sciunt ipsos esse rebelles.

Domus in qua retinetur ludus vel fit proditio si debeat deuastari ex forma statuti ⁊ retineatur per procuratores vel per eum fiat proditio inscio domino quod domus nō deuastabitur sed procurator ipse tenetur.

Officiales dissimulātes punire magistros aut lectores qua pena puniuntur. rescripta siue ad rem.

Siquis. Recipiēs sciēter desertorē in agro vel in domo si est actor vel procurator capitaliter punit. si est dñs vel predij confiscabitur si ipsius est. Item manifestans desertorem premiatur. Item desertores sunt qui tempore belli absentauerunt se a signis. Item si semetipsum prodiderit veniā mereretur: punitur vero desertor pena mortis vilis quam si iudex dissimulat vel gratia data distulerit ipse punitur: hoc dicit. ¶ In rex. ibi si scies prudēs. ¶ Nota ptra receptātibus rebelles q̄ ita demum si sciant ipsos esse rebelles. cōcor. quod not. ff. de recep. l. j. ⁊ vide quod dixi. §. de fabricen. l. fin. ¶ In rex. ibi vel procurator. ¶ No. ad questionē. dicit statu tū quod si in aliqua domo fuit ludus retentus quod debet deuastari: vel si in aliqua domo esset ordinata proditio contra cōe quod debet destrui domus quod si actor vel procurator reti nuerit ludum in ea vel proditionem ordinauit quod non deuastabitur domus sed procurator puniet. tūc enim ad deuastationem proceditur cū dominus domus scelera commiserit vt hic: quod facit ad not. §. de fal. mone. l. j.

¶ Ultimo nor. ex fi. l. magnā pe nam contra officiales qui penas legibus vel statutis impositas gratia vel dissimulatione imponere differunt de quo hic in glo. vlti. Et sic facit con

a ¶ Ne me expellat. Adde tio. in. l. scienti. §. qui cuz aliter ad. l. aqi. ⁊ Bal. in l. vt vim. ff. de iust. et iure. et Andr. de iser. in tit. de mili. vas. q̄ pro max ē vbi tenet ites p recupe ratione et adde eum etiā in tit. de pa. iur. fir. in. §. cōueticulas.

¶ In loco. quis dicat vagabūdus. vi de glo. ff. in. l. heres absens. §. proide. ff. de iudi. vbi p Angel.

¶ Rebelles. an et qñ receptatores reneat. vide do. Soci. in consil. ccxj. inc. in ca. ma. petri. ver. preterea. ⁊. iij. in. §. pte char. clxv. Adde istū in l. oēs. nu. 2. ⁊ qō ibi posui in apostil. ad ipm i ver. qō est necesse etiaz pbare. ē de agri. et censi. lib. xj.

a ¶ Cōsiderata cōditione persone. adde Ant. cōse. singu. suis in ver. cōditio. inci. aliqs pro misit mihi facere vestem vbi alle. rex. ⁊ gl. huius. l. de quo oīno per Feli. in c. cāin que col. xij. ad fi. extra de vsu. ⁊ per do. meum Jaso. may. i. l. j. colr. §. de lega.

a

tra capitaneos Perusij qui malefactores dissimulant vel puniūt. ad qō facit quod .ff. dicimus.

¶ I desertores.

Desertor inuentus resistēs vt rebellis punitur. Item diligēs debet esse iudex ne sub pretextu alicuius scientie desertor possit euadere. h. d. Et not. hic pro rebellibus.

¶ De veteranis. Rubrica.

1 ☞ Veteran⁹ qō excusek a pedagio.
2 Irreuerenter loqui non dicitur nec male qui potestati dicit tu.

Comitroillet.

Veterani gaudēt pulle gijs hic descriptis. h. d.

1 ¶ † No. ex hac. l. de pedagio quod colligitur per eum qui 2
stat in porta ⁊ non permittit aliquem trāsire nisi certū quid ei soluat quod ab hoc pedagio veteranus excusak.
2 No. † tū tex. ibi te nobis nō esse male locutū siue irreuerēter si ās potestati dicit tu ⁊ non vos: quia hoc fuit dictum imperatori ⁊ hoc verum est nisi consuetudo sit in contrarium. Bar. 1

Roundedum.

Veteranus factus prector nullis iniurijs est pulsandus. cōtra faciēs est fin qualitatem facti per rectorem prouincie puniendus. h. d. Bar. 1

Veteran.

Veteran⁹ q̄ se latrocinio dederit priuilegijs nudatus competentibus penis a rectore prouincie punitur. h. d. 1

1 ☞ Vis q̄ finiri debet vbi est incepta licet post ceptam conuētus efficiatur alterius fori.

Nullus.

Veteran⁹ effect⁹ iniuitus vel nolēs nō militat ⁊ inia cōtra eū lata tali ordine nō valet nisi 1
dū ipse militabat q̄stio in cognitionē esset deducta: qz tūc ibi finit lz veteranus sit effect⁹ nisi speciali priuilegio contrariū sit sibi indultū. h. d. ¶ † Et 2
no. ex hac. l. qō lz ego efficiar alterius fori lite incepta ptra me. tñ iudiciū ibidem finiri debet vbi initius accepit. ⁊ con. ff. de iudi. l. vbi acceptum. ⁊. l. si quis postea. co. ti. ⁊. l. cum quedam puella. ff. de iur. om. iudicum.

a ¶ Accepir. ad qō vide late per Feli. i c. cū sit. de fo. cōpe. i v. colū. in prin. i ver. ampliaui conclu. a

¶ De numerarijs ⁊ actuarijs ⁊c. Rubrica.

Ozar.

Numerarij. l. fusētes recto rib⁹ in diuersis obsequijs romētis ⁊ carceribus puniunt. h. d. ¶ No. hanc. l. contra eos qui volunt seruire diuersis iudicibus in plurib⁹ obsequijs nam puniuntur.

q Di numerarij.

Numerarij q̄ hodie rabularij appellant tormentis subiiciunt nisi iudicibus vel alijs ad principia per principē destinatis nomen debitor⁹ subactor⁹ restificatione demōstrauerint vt eis iudicārib⁹ ad solutionē oēs fisci debitores compellant: reputq̄ rabularior⁹ triēnio concludit. h. d. ¶ Et no. hāc. l. ptra tabularios ⁊ obseruatores q̄ nō assignāt numer⁹ debitor⁹ cōis per publicum instrūm nō faciūt lite suā per hanc. l. quod nor.

n Onerarios.

Tabularij pfecti prefato cingulum ⁊ ordinem militie retinent. h. d.

☞ Un⁹ officiak nō dz se intromittere ⁊ offō alteri⁹: Deputatus ad maleficia de vna porta non debet se intromittere de maleficijs alterius porte.

On puincijs.

In oi prouincia duo tabularij collocātur vnus ad rōnē arris fiscalis alius super tributis largitionalibus. l. super donis q̄ principi largiunt nullusq̄ dz se de alteri⁹ officio immiscere et trafacies puniek ⁊ celās ralē culpā similiter est puniēdus. h. d. ¶ † No. hūc rex. q̄ nunq̄ vnus officialis dz se alteri⁹ offō immiscere: vt hic de excus. ⁊ ex ac. l. ij. ¶ † Et sic est casus hic q̄ si sunt plures deputati ad officiū maleficior⁹: ⁊ quiliber pro sua porta q̄ deputatus in vna porta non dz scribere in causis maleficiorum alterius porte, casus est hic. ¶ Ulti mo no. glo. quid sit fiscus ⁊ quid sit erarium.

☞ Notarius actorū si fiat notarius priorū ciuitatis non propterea definit esse notarius actorum.

Exceptores.

Licet scriptor alicui⁹ in curia nō definit esse scriptor ⁊ cognoscere debet munera ciuitatis ⁊ peracto officio ad ppriā curā redit. h. d. ¶ † Et not. ex hac. l. qō si notarius actorū fit notari⁹ priorū ciuitatis Perusij quod nō propterea definit esse actorū sicuti non defineret si efficeret decurio. hodie tñ null⁹ decurio potest esse tabellio: vt. ff. de decu. l. vniuersos.

n Edictus

Numerarij a cōmunione actuariorum abstinere debent contrafacientes puniuntur.

☞ In creatiōe officialis mos antiqu⁹ seruari dz. Syndicus vt dicatur legitime ordinatus vniuersitas mandato superiorib⁹ cōuocari debet in loco consueto ⁊ sono campane.

Sesta ab officiali qui cōiter reputak officialis cū non sit q̄ non fuit legitime electus non tener.

Ex barbarius de offi. pref. q̄ non procedit quādo quis non fuit legitime electus.

Actuarius.

Actuarij scōm consuetudinem antiquā sunt ordinādi ⁊ si aliter factum fuerit facta ab eis nō valēt ⁊ ipsi ⁊ faciētes puniuntur. h. d. ¶ † No. ex princi. q̄ vbicūq̄ creak officialis aliqs semper debet mos antiqu⁹ seruari. alr̄ creatio esset nulla; vt l. nō tm. de decu. Er sic est casus q̄ syndicus creat⁹ a nō cōgregata vniuersitate ad sonū cāpane vel alio modo: vel nō cōgregata in loco vbi al⁹ psueta fuerat cōgregari vel nō cōgregata de mādato superioris a
2 put cōsueuerat nō or̄ legitime ordinatus. ⁊ ita de facto obtinui p hāc. l. ¶ † Ex ff. l. nō. q̄ lz aliqs habeak et reputek ꝑ publico officiali et reuera non fit ex eo q̄ nō fuerit legitime ordinat⁹ vel qz reputak rabellio cū nō fit: vel iudex cū nō sit. qō acta facta p eū nullius sint momenti ⁊ ipse faciens punit: nec ob. l. barbari⁹. ff. de offi. p̄si. q̄ nō q̄s ēt elect⁹ soleniter tamē ꝑpter defectū pone non pōt esse: et tūc facta per eū valēt cū sint publica vt ibi. q̄nō q̄s potest esse: sed nō est electus secūdū, formā debitā: et tunc facta per eum non valent vt hic. et ita tenet Guil. de cugn. in dicta. l. barbarius.

Additio.

Et de hoc vide p oēs scribentes in l. barbarius. per illū tex. de offi. p̄fe. vt. per Inn. et alios in. c. f. de fi. inst. Spec. ⁊ Jo. an. in ti. de instr. edi. §. restat. ver. q̄d si is. et Bal. ff. pmiss. §. j. iuncto ver. fi. et in ti. de proba. §. j. ver. illō aūr. cuz ver. seq. Bui. de fuza. in. l. decernim⁹. C. de sac. san. ec. ⁊ p Ja. de are. in dispu. inci., pduco ꝺ̄ re istrumērū. et p Jac. de bel. in dispu. cauek aliquo iure et ipse ponit in. l. ij. C. qūo ⁊ qñ iud. p Paul. de elea. in. c. cum dilect⁹. de fi. instr. p bal. ⁊ Imo. ⁊ Pau. de ca. in. l. ad testū. de testa. p bal. in. l. ij. in vl. col. C. de ser. ⁊ aqua. ⁊ in. l. non ignorat. C. qui accusl. nō pos. p Jo. fa. in. §. sed cum aliās. insti. de testa. per Ang. in aur. de tabel. in. §. pe. alias fi. per Jo. an. i repeti. c. consului. in. xxiij. col. de iurepa. per do. Alexā. in. l. j. ad fi. C. de testamē. vbi omnino videas. Alexan.

Scriniarios.

A prefecto prefato scriniarij vel numerarij non possunt pecuniā sumere mutuo vel aliquid pro expensis publicis cuiqꝑ promittere. h. d. b

Nemini.

Nullus in numero militum ordinat⁹ ⁊ numerat⁹ actuarius fieri potest nec actuari⁹ deposito officio ad aliquā militiā aspirare potest. h. d.

1 ☞ Ascendere quod quis debeat de gradu in gradum in dignitatibus nō autem descendere.
2 Instrumentum carens solennitate debita non caret suspitione falsitatis.

Volli.

Scriniarius eosdem numerarios vltra quaternas vices habere nō posset. nec eriam chartularios interpellato tpe nō cōmunato ⁊ dz esse in numerario interuallū biēnij in chartulario anni. Itē numerarius ad similitudinē chartularij non potest descēdere. Itē numerarij scriniariorum orientis ⁊ asiane. scz diocesis eligunt de numero hic notato in diocesi vero pōtica ⁊ tracie eligi possunt hi quos scriniarij dixerunt eligēdos instrumentaq̄ ab eis facienda sunt solennizanda solennitate hic descripta. als suspitione falsi non carent exceptis hic inferius nominatis. h. d. ¶ † Nota in dignitatibus quem debere semper de gradu
1 in gradum ascendere. non autē descendere. ¶ † Ultimo no. q̄ instrumentum carens solennitate debita non est sine suspitione falsi.

¶ Dinatus. sed quid quando statutum dicit qō vniuersitas debeat facere syndicum cum auctoritate seu potestate presidis an sufficiat quod auctoritas seu potestas accedat ex interuallo: vide per domi. Sozi. in consi. xv. incip. visis predictis publicis instrumētis ff. vel. pos. se cūdo modo circa me. in dicta parte chart. xxv. ¶ Adde pro hoc q̄sito. Bal. in. l. ha beat. nu mero. 6. ⁊ quod ibi posui in apostil. ad ipsum in ver. fi. nihil operatur consensus sequēs. ff. de sa. san. eccle. in le ctu.

Officio.

Officius actuarij quod olim durabat biennio hodie concludit anno. Barto.

Per hanc.

Officiales pretorio illyriani si dignitate cōmitatiua adipiscantur proferr sententia inter locutoria seu decretū electionis. ⁊ illud dari eis debet quod ante hanc. l. dabatur cum officio predicto depositio eligebant pretoriani tribuni. hoc dicit.

¶ De cursu publico angarijs et perangarijs. Rubrica.

☞ Conducens equum ad vecturaz si cum percussit fuste vel ligno ob qō deteriorat⁹ est vel mortu⁹ tenetur.

Quos.

Interr. ibi non lignis vel fustibus. ¶ † Nota optimam. l. contra con b
ductorē equoū q̄ equū conduxit ad vecturā ⁊ vt ambularet percussit eū fuste⁹ vel ligno ob qō ex hac pcussione equ⁹ deterior⁹ fit ad eū periculū spectat qz nō debuit eū p cutere fuste vel ligno: sed si eū percussisset flagello vel calcaribus ⁊ casu equus esset mortuus. aut eriā deterior⁹ tūc non spectaret ad eū periculum: qz licite potuit equum flagello vel calcari cedere. Bar.

☞ Per viam publicam ⁊ rectam q̄ quis ire tenetur.
Suspicio, q̄ fit contra eos qui nō vadunt per viam rectam.

Recidiū.

Angarij et parangarij quibus annona per rempublicam subministratur, p pecoribus gubernandis vsurpare nō possunt bubulcos. Item nullus cum annona aliam viam debet tenere nisi p publicum cursum excepto pfecto pretorio cui p cursum publicū, p ficiscēdi
1 nia est cōcessa. h. d. ¶ † Not. ex hac. l. q̄ semp q̄s dz se tenere ad viā publicā ⁊ rectaziqua cōiter oēs vtunk adeo q̄ si extra eā reperiat⁹ mala suspicio est ꝺ̄ eū. qō not. ptra portātes ꝺ̄ deuectitū. de quo habes casum. ff. eo. l. si q̄s p publicum. ⁊. ff. de usui. l. qui fiscales.

☞Omnes per viam non rectam si nō ymittunt se ī crutari capi possunt et retineri per custodes.

Sectiones. custos publici cursus pati debet p publicū cursum aliquē ire nisi vadēs prio sertē sue euectionis ostēdat ⁊ volēs resistere aut vltra rpōs vehere retinebit vbi fuerit repert⁹. ⁊ secundū quā litrarē persone p iudicē cōperentē puniet. h.d. ✝No. contra illos q̄ reperiunt in itinere. de quibus est suspicio ne aliquid portent cōtra deuetitū. Nam si nō permittunt rūcle scrutari: pōt capi et retineri p custodes ad hoc deputatos. et ex sola resistentia dōt acriter puniri vt hic.

☞Mulio licet nō sit descript⁹ in licētia mihi data per datiarios portandi res meas extra ciuitatē: tamen illas licite portat.

Parphiphū. Parphiphus appellat qui lniam hūs de duob⁹ vehiculis euehēdis tertiū euehit: aut euectionē extra ordinē facit. Si autem secundū lniam sibi data quis vehat nō debet delictū reputari siue euectionem facit euectioni prepositus siue mulio. h.d.

✝No. ex hoc tex. q̄ si gabellarij portarū dederint mihi lniam portādi mea arnesia extra ciuitatē ⁊ districtum si ista arnesia portauerim p mulionem q̄uis mulio nō sit in lnia descriptus sed solum ego licite tamen poterunt p cū portari. q̄ nō. Bar. 2

s **Iquis.** Istam. l. not. ad id q̄ dixi. s. cod. l. ſi.

Sectionū. Senatus cū ad pēcipiendū vadit habet potestatem euectionis et faciens cōtra. vetitus publicum cursum pena hic inserta punitur. 3

Nomnibus. Strabula prouincialiū nō debent sumptu publico sed expēsis prouincialiū prio quibus expensis habebunt animalia stercus. hoc dicit. Bar. 1

Vdicibus. Faciēde euectionis copia omnib⁹ iudicib⁹ denegat excepto prefecto pretorio ⁊ officiorū magistro. nisi ob trās mittendas publicas functiones euectionē faciāt pena p trafacientib⁹ imminente. h.d. 2

Kamillum. Super aialibus ad euectionē cursus publici deputatis nullus cōtractus locatio nis etiā ad vecturā vel emptionis tz. pena grauissima contrafacientibus imminente. h.d. 3

Oniam. Veredorū sella cum pectorali cum pectorali debet esse fegagina libraru. si autē fit vltra: sella cedet per frusta: pectorale vero publicanē excepti illis qui sunt sub rusticitate cōstituti q̄ in sacculis onera portant. h.d.

n **Onpati.** Nō dōt rustici qui hippocomi appellantur perducendo equos per publicū cursum indigna expoliatione vexari. pena contra facientibus imminente. hoc dicit.

☞Duli debent onerari secundū onus solitū. Dulus qui oneratus secundum consuetum si decessit onerans non tenetur.

Vblici. Exhibitio cursus publici fm cōsuetudinē locoꝝ committit vr plaustra. i. currus faciāt onerari. h.d. vel aliter currus debet onerari fm consuetudinē. h.d. ✝No. ex hac l. optimū ar. q̄ muli dōt onerari fm onus ad q̄ portādū sufficiētes fm cōsuetudinē reputank. ⁊ facit q̄ si ego onerauī mulū tuū cū onere quinquaginta libraꝝ q̄ bon⁹ ⁊ sufficiēs reputabat ad tm̄ pōdus. ⁊ cū fuerit sic onerat⁹ decessit ex ponere q̄ ego nō teneoꝝ: quia missus est mihi ipm̄ onerare fm cōsuetudinē ⁊ sufficiētia per hanc legē.

s **Iquis.** Dirrētes equū in cursum publicum non mittēdū quadruplū pretiū dicti equi fisco restituant. h.d.

Istantū. Legati gētiū principi nō subditarus cursu publico pōt vti. Et no. ar. p ambasiatorib⁹ floētie vt possint onerare equos cōmunis Peruſij p portandis rebus eorum peruſium.

n **Emo mulionem.** Subtrahens mulionē euectioni deputatum decem libras argēti fisco soluat. hoc dicit.

☞Statutum q̄ possit fieri q̄ prebēda annone tātum valeat dummodo pretium non sit vile. Equus qui male pascitur non potest ambulare. Conductores equorum tenentur ad interesse: si eis non dant bene comedere. Conducens equum ad vecturam nō tenetur ei dare tantā p̄bendā quādo auena est cara sicut quando vilis.

Animalia. Curari dz ne equoꝝ cursui publico deputatorū pabula. i. prebenda carioꝝ pretio vendatur: ⁊ etiam vt nō teneatur prouincialis vilioꝝ pretio vendere. h.d. ✝No. q̄ potest fieri statutū q̄ cū tryones cōs peruſij veniūt ad ciuitatē q̄ prebenda annone non possit vendi: niſi tanto pretio dūmodo pretiū nō sit magis vile q̄ debeat. ✝Ultimo no. q̄ q̄n equus habet male ad comedēdū nō pōt ambulare. ⁊ facit cōtra. cōductores equoꝝ ad vecturā q̄ nō dederūt eis bene comedere q: si macri facti sunt tenētur ad interesse per ista. l. cū glo. q̄ō no. ✝Ultimo nor. q̄ est argumentum. l. ista q̄ conducens equum ad vecturam non tenetur dare roncino tantum de prebēda cum est cara q̄tum cum est vilis vel cum iusto pretio venditur. Bar.

Omperimus. Prouinciales et curiales ad prestandum animalia indebita ad cursum publicum non grauātur: quia satis est si cōferunt in pabulis ⁊ pecuniis equorum deputatorum cursui publico. hoc dicit. Barto.

n **Emo.** Nullus dux post q̄ suum ducatū intrauit debet vti cursu publico sed fumentis propriis quod etiam obseruatur in officialibus coarralinis pena contrafacientibus imminente. h.d.

☞Clerici q̄ collectari et grauari possunt ad datia quando aliqua societas venit in comitatu deprendando ⁊ occidendo.

Mllus. Etiā ecclesia tpe expeditionis nō excusat ab angariis vel perāgariis. h.d. ✝No. istā. l. contra clericos vr. propter istā societatē que venit in comitatu deprēdādo currēdo ⁊ occidēdo vt possint clerici gravari ad datia ⁊ collectas ⁊ alia onera forcida vt contra dictas gētes reparetur. 1

✝De tractatoribus ⁊ statutis. Rubrica.

☞Licentia data alicui pro extrahendo frumentum vel pannos extra comitatum quod non extendatur vltra septem dies.

Tractatores. Licētia data p aialibus ad vehendū ⁊ ad arripiendū iter dz biduū cōtinere ad mora vero trahēdā quinq; dies tm̄ ⁊ nullus dz dari pro se et suis necessariis sibi personis: nisi tm̄ q̄ aialia cursui publico deputata persequant. h.d. ✝Nor. ex hac l. optimū ar. q̄ si alicui est data licētia de extrahēdo certā q̄titatē frumēti extra ciuitatē vel comitatū q̄ hec licētia nō extēdit vltra numerū septē dierū quoꝝ quis habet duos ad arripiendū iter. alios vero quinq; pro itinere perficiēdo q̄ō facit pro licētiis que dant per gabellarios portarum de extrahēdo salmas pannorum extra districtum. Bar. 2

✝De apparitoribus prefec. preto. ⁊ priui. eorum. Rubrica.

Refecture. Comicularij prefectorum complero munere principis purpuram adorare debent ⁊ cum sint otio donati ad aliquod officium non deuocenē. h.d.

Refectiarios. Prefectiani exactiones prouincialibus facere non debēr. nec etiā habere custodiam horreorum contrafacientes puniuntur. h.d. Et sunt prefectiani officiales prefecti.

Omicularij. Comicularij primi scrinij prefecti pretorio sortita laborū requie priuilegijs hic insertis gaudent. h.d.

✝De apparitoribus prefecti vibis. Rubrica.

Reter cos. Qui administrauerūt multa officia in prouincia officio finito principis purpuram non adorāt. Item apparitor sedis vrbane illustris de concussione pistorū conuictus punitur. h.d. cum. l. seq.

✝De apparito. magi. milī. ⁊ priui. eo. Rubri.

Omerarios. Numerarij illustrium complera militia ⁊ principatus munere functi gaudent priuilegijs hic insertis. Item qui sunt de munere militum gaudent priuilegijs eorum qui vero sunt vltra numerū non. hoc dicit. cum. l. seq. 2

✝De apparitoribus procō. ⁊ lega. Rubrica.

☞Magistratꝰ ciuitatis di membrum ciuitatis.

Fficio. Proconsul vel legatus nō dz esse curialis vel ascriptus alicui corpori: ⁊ si ascript⁹ est debet restitui ei ⁊ apparitores legatoꝝ debent esse quadringēti. h.d. cum. l. seq. ✝No. quod magistratus ciuitatis dicit esse membrum ciuitatis.

✝De coarta. pinci. comicu. ad primi. Rubrica.

☞Deputatus ad capiendū vel decipiendū malefactores non pōt ipsos in carcerem mittere.

Mnes. Stationarijq; irenarche appellant nō debēt facere exactiones nec aliquem in carcerē mittere nisi crimē sit manifestū: p trafacientes puniunt. h.d. ✝Nor. q̄ deputatus ad capiēdū malefactores vel ad ipsos denuntiandos: nō potest ipsos in carcerem mittere etiā si crimen sit notorium. dixi supra de decu. l. fi. 2

Nō extendit vltra numerū septem dier. Adde Anto. corse. in sing. suis. in ver. gabella. ie. iiij. incip. si aliqui ē data licētia vbi alleg. et sōnatur ipsum hic de q̄ p Ro. in re peti. rubrica. de arbit. co. xix.

Nllus. Iudex nullus inuolentē militare approbare dz si ne sacra approbatione ⁊ lnia principis sicut facit alia approbatoria nec pmittere etiā vehere exceptis primicerio officialibus qui cursus publici solicitudinem sustinent. h.d. Barto.

Rinilegia. Solita priuilegia p̄cessa per diuum Diocletianum principem cōfirmantur ⁊ etiā extenduntur: vt. j. describitur.

Dicunq;. Primi pilarij posdrene primicie si multos hz filios vnum loco sui sustiner alterū erradit curie. alteros vero deputabit militie cui volet. Si vō duos tm̄ hz tūc satisfaciet curie ⁊ cohorti. ⁊ si vnū tm̄ hz trader ordini sue prie priuilegio contra hoc idulto nullaten⁹ valituro. ⁊ q̄ fuerit ciuitatū obsequio aggregatus cogi poterit tā ipse q̄ ei⁹ pr filiū alū curie deputādū q̄ se ob priuilegiū prīs excusare volebat curie deseruire ostēdēdo quō i prīs priuilegiū succesit. h.d.

☞Snia i criminalib⁹ p̄tra absentē vbi est pena relegatiōis q̄ nō valeat. Practica citandi absentem cum processeditur contra eum.

Iapparitor. Apparitor criminosus fugiēs est citād⁹ q̄ nisi venerit infra talē diem ferek p̄tra ipm̄ sniā p̄dēnatoria et ipsa

non cõparente condemnabitur. h.d.
1 ¶ Et no. q̃ lz sñia nõ valeat si in criminali, p̃ferat ꝑtra absentẽ vbi est pena relegationis. i. absentẽ. ff. de pen. tñ ꝑtra officialẽ ferri põt: vt. l. ne diu.
2 §. de pe. ¶ Nor. etiã glos. hic posita modũ citãdi cũ dz ferri sñia ꝑtra absentẽ q̃ dz fieri cõminatio q̃ nisi citatus infra talẽ terminũ veniat ferretur sñia cõdẽnatoria ꝑtra eũ. nõ ergo sufficit ipsum citari simplr̃ ad sñiam audiendã sed q̃d veniat alꝫs sñia ferretur cõtra eũ q̃d no. Et idem credo in ciuili vbi lite nõ cõtest. põt ferri sñia: vt si pars est absens q̃ debet fieri cõminatio modo predicto. alꝫs non.

ORdinariozũ. ¶ Apparitores quoruũcũq; iudicũ non pñt scribi in numero militũ aliquoz. aut ꝓtẽplatione alicuiꝰ stipendũ relaxari pñtsq̃ pimipili ratione reddiderint nec etiã petere vt quicti donent. Item solutus militia ob delictum non ob hoc quietem accipiet ꝛ bona talis delinquentis illi militie relinquuntur. h.d. Bar.

PEr illyricuz. In illirico cẽtũ apparitores singulis iudicib⁹ obsequẽdẽt ꝛ nõ vltra ad que obsequia non deputabuntur iniqui; sed illi tantum qui solicitudines debitas exequuntur. h.d.

PIcitq;z. ¶ Ad officiuz cmẽdi chartas vel tabulas vbi acta publica principis describunt̃ nullus deputabitur nisi prius suum nomen in matricula scribi fecerit. h.d.

1 ☞ Verbum repedare idem est q̃ a capite incipere.

SI quis grege. ¶ Exẽpt⁹ de grege coartalis ꝓter crimẽ si voluerit ad pristinũ sacrũ repedare allegare dz ꝛ ostendere principis oraculum ex certa sciẽtia cõcessum. h.d. ¶ Nor. hic de verbo repedare. nã idẽ signific at q̃ a capite incipere. h.d. Bar.

SI coartalis. Apparitor coartalis vel cohortis ob noxi⁹ ꝛ eoꝝ filij nulla ꝓscriptione obstãte ad alia militiam cõuolãtes retrahi pñt ad ꝓpriã cõditionẽ. q̃d etiã in oib⁹ deputatis alicui negotiationi vel ergasteriis observãdũ est vt non possint ad aliqua ꝓuincialiũ officia connolare. h.d.

NVllꝰ. Nullus primipilaris vel coartalis ad aliã militiã aspirabit etiã ex aduocatione principis: ꝛ statim restituendus est curie ciuitatis vnde oriundus est. h.d.

☞ Casus in quo priuilegiũ principis etiam motu proprio concessum non valet.

Statutũ q̃ hñs vnũ offiñ nõ debeat aliud acceptare: si illud acceptat q̃ careat officio: q̃ nõ debet habere talis acceptans salarium primi officij.

OBligatus. Obligatus cohorti ex priuilegio principis ꝓcesso motu ꝓprio ad dignitatẽ aliã nõ aspirabit: carebit effectu priuilegij: ꝛ comodũ coartalis militie nõ habebit. h.d. ¶ No. casus singularẽ in quo priuilegiũ principis ꝓcessum motu ꝓprio nullꝰ est momẽti. regꝝ ꝓtra vt. i. c. si motu proprio. extra de ꝓbẽ. li. vj. ¶ Itẽ hic est casus expressus q̃d si statutũ dicat q̃d hñs vnũ offiñ nõ debeat aliud accipere q̃d si accipiat ille q̃ sic accepit careat offõ accepto ꝛ eiꝰ effectu ꝛ ẽt punit̃ i hoc q̃d nõ debebit habere stipẽdiũ primi officij nec eiꝰ priuilegium.

¶ De diuer. offi. ꝛ appari. in. ꝛc. Rubrica.

SI quãdo. Astrictus chartaꝝ officio vel publicis rationibus si ad militiam conuolauerit ad primum officiũ reuocatur et in talis refecti locum substituitur alius que merita dignum faciunt. h.d.

NOllus. Resolutus a militia ad eandẽ nõ aspirabit sine licẽtia principis ꝛ impetrans cõtrarium per obiectionẽ punitur in quinq; libris auri. h.d.

NOllus. Apparitor ꝓfecti ꝓtorio publice vtilitatis obtẽtu aut etiã executionis priuati negotij nõ renocat ab obsequio ciuitatis vñ oriundus est: aur in qua larẽ firmũ cõstituit pena imminẽte vacatib⁹ ꝛ ipsis acceptatib⁹ q̃d observat in domesticis ꝛ protectoribus in reb⁹ agẽtibus palatinis in stratoribus. h.d.

q **DIcunq;** Apparitor ob culpam vel negligẽtia motus officio per sñiam ad nullã militiã aspirabit cõtrarium facienti pena grauissima iniungetur. h.d.

ANhis. Nullus dz fieri pcõsul asie comes oriẽtis: ꝓfect⁹ augustalis vel eoꝝ vicari⁹: nisi per sacri scrinij ꝓbatoria ꝓscript: pena ꝓtra facientib⁹ imminẽte. h.d. Bar. Justitie clauis errat q̃n delicta maioꝝ nõ puniunt.

ADsplẽdidiozis. Cui militia ingressio honoꝝ ẽ adipiscẽdi nõ cupiditate lucri: vel vt possit delicta ia facta occultare vel habilius in futurũ relinq̃re. h. di. ¶ Et nor. q̃ clauis iustitie multũ errat in hoc q̃ delicta maioꝝ celantur. Statutũ q̃ lz tollat iurisditionẽ que habet a lege nõ tñ rollit quam quis habet ex consuetudine. Consuetudo dat iurisditionem ordinariam.

VIros. Duces ꝛ apparitores ꝛ limitanei castroꝝ cõueniunt̃ sub officio magistri militũ thracie vel illyrici q̃ ex cõsuetudine ꝓtra eos iurisditionẽ hñt. h.d. ¶ Et nor. ex hac. l. q̃ si statuto caueat scholarẽ debere ꝓuenire tñ sub

episcopo: ꝛ de consuetudine est q̃ rector: etiã cognoscat de his: q̃ per illud statutũ non derogat̃ iurisdictioni rectoris quam habet ex cõsuetudine secus si eam haberet a. l. ꝓo hoc facit quod no. in. c. j. extra de consti. lib. vj. ¶ Secundo nor. q̃ consuetudo dat iurisdictionem ordinariam ꝰ sicut lex. et hoc no. glo. §. de emanci. lib. l. j. et ff.

1 ☞ Statutũ q̃ in instrumentũ confessionatũ p manum publici notarij de cõtractu rogati faciat plenam fidem et executioni mittatur non verificat in instrumẽto exẽplato etiã iudicis autoritate.

RObatozias. Memoriales ꝛ agentes in reb⁹ ꝛ apparitores ꝓfecti ꝓtorio orientis nõ sortiuntur ꝓmium militie nisi secũdũ consuetudinẽ sint eoꝝ electiones manu ꝓcipis approbate non pliterarũ exẽpla: ꝛ debent dicti officiales esse fideles xpiani. h.d. ¶ No. ex gl. in ꝙ q̃ si statutũ dicit q̃ in instrm̃ ꝓfessionatũ p manũ publici notarij de cõtractu rogati plenã fidẽ faciat ꝛ executioni mandet: q̃ in instrm̃ exẽplatũ etiã autoritate iudicis nõ faciat fidẽ nec mandabit executioni: q̃ nõ est scriptũ manu notarij rogatiꝰ ẽ. ꝛ sic statutũ ad id se nõ extẽdit. fec⁹ autẽ si illa verba manu notarij ꝛc. non essent in statuto. q̃ tũc illud exẽplũ autoritate iudicis authẽticatũ faceret fidẽ ꝛ executiõi mãdaret: vt. l. chirographis. ff. de admini. tuto. ꝛ ibi. ff. vt spon. largi. §. si quis in aliquo ꝛ in aur. si quis in aliquo. §. de eden.

ACclanctione. Approbatio facta p principẽ militis milites volẽtis hñs subscriptionẽ ꝓcipis ꝛ administratiũ sub q̃b⁹ ipse dz militare ipsi tradit: exẽplũ ꝓ eoꝝdẽ iudicũ subscriptionẽ hñs apud officiũ dimittit. ¶ Itẽ in istis approbationis egent tñ illi de q̃b⁹ fit mẽtio. in. l. pri. ꝛ egẽtes si alio modo militant puniuntur. h.d. cũ. l. seq.

¶ De executoribus et exactoribus. Rub.

1 ☞ Potestas q̃ reneat p furto: barataria: et concussionib⁹ per eius officiales factis.

n EPer diuersas. Ne apparitores vel palatini exactores p puincias vagãdo inferat puincialib⁹ molestias periculũ gestoꝝ per eos pertiner ad eos quoꝝ sunt
1 apparitores vel exactores. h.d. ¶ No. hãc. l. cõtra capitaneũ ꝛ potestatẽ. Perusij q̃d si eoũ officiales quos per comitatũ Perusij mittũt aliquod illicitũ faciant: pura furtũ barataria vel concussionẽ tenebit
b ipse de omnibus gestis ꝛ factis per eos[b].

DIcunq; Deputat⁹ ad officiũ se nõ intromittit de offi. sui college. h.d. Nota hãc. l. ad id quod dixi. §. de muneri. l. in prouincijs.

IUs. Exactor infra annũ debet ostẽdere quid exegit ꝛ si non exegit causam denotare aliter punitur. h.d.

1 ☞ Officiali facienti vltra modum resisti potest propria autoritate.

2 Nisi to signorati vltra modũ licite resisti potest.

OUtra. Faciẽti exactionem vltra modũ põt licite resisti ꝛ si probat
1 criminosus põt puniri. h.d. ¶ No. officiali facienti vltra modũ posse resisti ꝓpria autoritate[c]

¶ Ordinariã. ad q̃ late ꝛ not. vide Feli. in. c. cum contingat. de foro compe. in. j. col. ver. glo. in verbo consuetudine. ꝛ quod ibi dixi in apost.

¶ Per eos. adde Sali. i. l. ũ. i fi. C. de his q̃ a latro.
¶ Adde Bart. i. l. j. §. familie. ff. de pub. ꝛ i. l. si post depositã. §. d assel dixi post pañ. i. c. l. nunc. §. i apost. ver. officialiuz extra d resti. spol. est tñ debilis cautela ne teneantur quã ponit ille. i. l. fure ciuili. ff. de ꝛdi. ex dõno. bal. meli⁹ in. l. obseruare §. ꝓficisci. post pin. §. q̃d si statutũ. ff. d. of. ꝓcõ. ꝛ refert ꝛ segẽ thomas ferrari⁹ ifinito tra. cautelarũ. cau. xlix. incip. ꝓtores terrarũ.

c ¶ Ꝓpa autoritate. addõ lando. pon. in l. j. ꝛ. co. ff. de resi. ex Flor. in. l. magistrat⁹ tib⁹. ff. ad l. aq. ꝛ dole. §. imo. in. l. hẽredi. §. si ẽ q̃s cũ. et paul. d ca. post. excũ. vide tamẽ Pau. de ca. ꝛ Bar. alr loquẽtes in. l. ꝛ vim. de iust. et iur. ꝛ car. in cle. j. §. ceterũ. de reg. iu. q̃ põt resisti q̃n grauamẽ est irreparabile alias nõ ꝛ sequit̃ ꝑy. in reg. quod quis in. vj.

¶ FINIS.

Index quaternionum.

a a a. b b b. c c c. d d d. e e e. f f f. g g g. h h h. i i i. k k k. Quaterni sunt. iii. Quinternus.